

BOSNA I HERCEGOVINA
Institucija ombudsmena/ombudsmana
za ljudska prava
Bosne i Hercegovine



БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Институција омбудсмена/омбудсмана
за људска права
Босне и Херцеговине

Годишњи извјештај
о резултатима активности
Институције омбудсмена за људска права
Босне и Херцеговине за 2018. годину

Бања Лука, март 2019. године



**ГОДИШЊИ ИЗВЈЕШТАЈ
О РЕЗУЛТАТИМА АКТИВНОСТИ
ИНСТИТУЦИЈЕ ОМБУДСМЕНА ЗА ЉУДСКА ПРАВА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ЗА 2018. ГОДИНУ**

Бања Лука, март 2019. године

„Сва људска бића рађају се слободна и једнака у достојанству и правима. Она су обдарена разумом и свјешћу и треба један према другима да поступају у духу братства.“

ОПШТА ДЕКЛАРАЦИЈА О ЉУДСКИМ ПРАВИМА

1948-2018

70 година од усвајања

Штампа:
ТМП Друштво за запошљавање слијепих и слабовидних лица доо, Сарајево

Тираж:
80

САДРЖАЈ

I ПРЕДГОВОР	7
II РЕЗИМЕ	8
III ПОДАЦИ О ПОСТУПАЊУ ИНСТИТУЦИЈЕ ОМБУДСМЕНА ЗА ЉУДСКА ПРАВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У 2018. ГОДИНИ.....	13
IV ГРАЂАНСКА И ПОЛИТИЧКА ПРАВА.....	17
4.1. Правосудни систем и правна помоћ	18
4.1.1. Судови	18
4.1.2. Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине	23
4.1.3. Тужилаштва	23
4.1.4. Бесплатна правна помоћ	24
4.2. Право на приступ информацијама	25
4.3. Право на имовину	29
4.4. Управа	31
4.5. Инспекције	34
4.6. Полиција.....	36
4.7. Специјални извјештај о стању у области миграција у Босни и Херцеговини.....	37
4.8. Специјални извјештај о изгледу, употреби и заштити државних, односно службених обилежја у Босни и Херцеговини	40
4.9. Владина и министарска именованја.....	42
V ОДЈЕЛ ЗА ЕКОНОМСКА, СОЦИЈАЛНА И КУЛТУРНА ПРАВА.....	47
5.1. Право на рад.....	48
5.1.1. Неуплаћивање доприноса за пензијско и здравствено осигурање.....	50
5.1.2. Питање отпремнина у Републици Српској, односно Федерацији Босне и Херцеговине	52
5.1.3. Спорост надлежних органа у поступцима остваривању права из радног односа.....	53
5.1.4. Стечајни поступци	54
5.1.5. Повреда конкурсних процедура	54
5.1.6. Повреда права на породилску накнаду у Федерацији Босне и Херцеговине.....	55
5.2. Право на пензију.....	55
5.3. Здравствена заштита	57
5.3.1. Проблем пацијената са метастатским меланомом.....	60
5.3.2. Проблем пацијената са дијабетесом.....	61
5.3.3. Питање плаћања партиципације у здравству	63
5.4. Социјална заштита	65
5.5. Комуналне услуге.....	66
5.6. образовање	68
5.7. Екологија и заштита околине.....	69
VI ПРАВА ЛИЦА ЛИШЕНИХ СЛОБОДЕ.....	72
6.1. Појам тортуре и успостављање Превентивног механизма у Босни и Херцеговини ..	72
6.2. Праћење права лица лишених слободе	73
6.3. Права лица лишених слободе.....	75
6.3.1. Здравствена заштита	75
6.3.2. Услови смјештаја	77

6.3.3. Кориштење ванзаводских погодности.....	78
6.3.4. Питање премјештаја и условно отпуштање	80
6.3.5. Радни ангажман	81
6.3.6. Статусна права осуђених лица	82
6.3.7. Бирачка права лица лишених слободе.....	83
6.3.8. Контакт са вањским свијетом.....	84
6.3.9. Особље.....	84
VII ПРАВА ДЈЕЦЕ	86
7.1. Насиље над дјецом.....	87
7.2. Дјеца у покрету	90
7.3. Заштита дјеце у управним и судским поступцима	92
7.4. Образовање.....	96
7.5. Права дјеце са посебним потребама/сметњама у психофизичком развоју	98
7.6. Здравствена заштита.....	100
7.7. Малољетници у сукобу са законом	101
VIII ПРАВА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ.....	104
8.1. Права лица са инвалидитетом.....	104
8.2. Права слијепих и слабовидих лица	106
8.3. Архитектонске баријере	107
8.4. Запошљавање лица са инвалидитетом.....	107
8.5. Остваривање права на здравствену заштиту.....	108
8.6. Специјални извјештај о стању права лица са интелектуалним и менталним тешкоћама у Босни и Херцеговини.....	109
IX ДИСКРИМИНАЦИЈА.....	115
9.1. Појединачни примјери од генералног значаја.....	116
9.1.1. Мобинг.....	116
9.1.2. Дискриминација на друштвеним мрежама	118
9.1.3. Дискриминација LGBTI лица	119
9.1.4. Диференциране стопе пореза у односу на висине прихода као извор дискриминације.....	121
9.2. Специјални извјештај о националној и полној структури запослених у полицијско безбједносним агенцијама у Босни и Херцеговини.....	122
9.3. Промотивне активности	123
9.4. Права жена.....	125
9.4.1. Конвенција о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици Савјета Европе - Истанбулска конвенција	125
9.4.2. Учешће жена у власти	128
9.4.3. Права жена са инвалидитетом.....	128
9.4.4. Неједнак третман брачних и ванбрачних партнера по питању остваривања права на породичну пензију.....	129
9.5. Права мањина	131
X ИНЦИЈАТИВЕ ЗА ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ ЗАКОНСКИХ ПРОПИСА	133
10.1. Инцијативе поднесене у 2018. години	133
10.1.1. Иницијатива за измјену и допуну Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породица са дјецом Федерације Босне и Херцеговине	133

10.1.2. Иницијатива за измјену и допуну Закона о извршном поступку Републике Српске	134
10.1.3. Иницијатива за измјену и допуну члана 31. Одлуке о условима и начину полагања стручних испита приправника са ВСС и радника на нивоу Босне и Херцеговине	134
10.1.4. Иницијатива за измјену Закона о пензијском и инвалидском осигурању Републике Српске	135
10.1.5. Иницијатива за измјене и допуне Закона о здравственом осигурању Републике Српске	136
10.1.6. Иницијатива за измјене и допуне Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине	136
10.1.7. Иницијатива за измјене и допуне Закона о правосудном испиту Републике Српске	137
10.1.8. Иницијатива за измјене и допуне Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине	138
10.2. Резултати иницијатива поднесених у 2017. години и у ранијем периоду, за измјене и допуне законских прописа	139
10.2.1. Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине потврдио стајалиште омбудсмена изнесено у иницијативи за доношење Закона о измјени Закона о висини стопе затезне камате Федерације Босне и Херцеговине	139
10.2.2. Прихваћена иницијатива за измјене Закона о раду Федерације Босне и Херцеговине	139
10.2.3. Прихваћена иницијатива за измјене и допуне Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине	140
10.2.4. Прихваћена иницијатива за измјене и допуне Закона о комуналним дјелатностима Унско-санског кантона	140
10.2.5. Иницијатива за измјене и допуне Закона о државним службеницима Републике Српске и Закона о државној служби у Федерацији Босне и Херцеговине	141
10.2.6. Иницијатива за измјену и допуну Закона о државној служби Федерације Босне и Херцеговине	142
10.2.7. Иницијатива за измјену и допуну Закона о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености Републике Српске	142
10.2.8. Иницијатива за измјене и допуне одговарајуће законске и подзаконске регулативе којима ће се осигурати механизам контроле обрачуна и плаћања доприноса за подстицање рехабилитације, оспособљавања и запошљавања лица са инвалидитетом.	143
10.2.9. Иницијатива за измјене и допуне Закона о раду у институцијама Босне и Херцеговине	144
XI САРАДЊА С МЕДИЈИМА	145
11.1. Преглед захтјева медија по областима људских права	146
11.2. Преглед захтјева медија према врсти медија	147
XII САРАДЊА С ОРГАНИМА И ИНСТИТУЦИЈАМА, НВО И ЦИВИЛНИМ СЕКТОРОМ	150
12.1. Сарадња с органима и институцијама у Босни и Херцеговини	150
12.2. Сарадња с међународним организацијама и институцијама и поднесци комитетима	155

XIII ПРЕПОРУКЕ ОМБУДСМЕНА	160
АНЕКС I ПРЕГЛЕД БУЏЕТА ЗА 2018. ГОДИНУ	184
АНЕКС II ПРЕГЛЕД ОБАВЕЗА ПО ЗАКОНУ О СЛОБОДИ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА 2018	185
АНЕКС III ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ СТАТИСТИЧКИХ ПОКАЗАТЕЉА.....	190

I ПРЕДГОВОР

Омбудсмени Босне и Херцеговине у складу са чл. 34. и 35. Закона о омбудсману за људска права Годишњи извјештај за 2018. годину, о резултатима и активностима Институције омбудсмана/омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, упућују Предсједништву Босне и Херцеговине, Представничком дому и Дому народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Народној скупштини Републике Српске.

Рад омбудсмена је организован по областима људских права и тако је конципиран и Извјештај, и то: Одјел за праћење остваривања права дјете, Одјел за праћење остваривања права лица са инвалидитетом, Одјел за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина, Одјел за праћење остваривања економских, социјалних и културних права, Одјел за праћење остваривања политичких и грађанских права, Одјел за елиминацију свих облика дискриминације и Одјел за праћење остваривања права лица лишених слободе и Одјел за праћење људских права у области правосуђа и управе.

Сједиште је у Бањој Луци, а подручне канцеларије су у Сарајеву, Мостару и Брчком, као и теренска канцеларија у Ливну.

У складу са одредбама Закона о забрани дискриминације, омбудсмени у оквиру овог извјештаја, подносе посебан извјештај о појавама дискриминације.

Надаље, у извјештају су презентовани сви урађени специјални извјештаји, као и упућене иницијативе за измјене закона. Извјештај садржи и Анекс са свим релевантним статистичким показатељима, а наведене су и активности везане за сарадњу са органима и институцијама, невладиним и цивилним сектором, медијима, као и приказ финансија.

„Омбудсмени“ у смислу овог извјештаја и Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине значи три особе које чине Институцију. Ову дужност у времену које обухвата Извјештај обављали су: Нивес Јукић, проф. др Љубинко Митровић и др Јасминка Џумхур.

Омбудсмени Босне и Херцеговине



Нивес Јукић



Проф. др Љубинко Митровић



Др Јасминка Џумхур

II РЕЗИМЕ

Према члану 1. Закона о омбудсмену БиХ, Омбудсмен је независна институција успостављена у циљу промовисања добре управе и владавине права, као и заштите и слободе физичких и правних лица, што је загарантовано посебно Уставом Босне и Херцеговине и међународним споразумима.

За успјешно функционисање Институције омбудсмена од посебног је значаја сарадња и повјерење између Парламента на свим нивоима власти и омбудсмена, прије свега како би се препоруке омбудсмена прихватиле и испоштовале, а све у циљу заштите основних личних, социјалних и политичких права свих који живе у Босни и Херцеговини.

Институција има и посебне надлежности утврђене Законом о забрани дискриминације, Законом о слободи приступа информацијама Босне и Херцеговине, Законом о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине и Законом о слободи приступа информацијама Републике Српске, те Законом о владиним, министарским и другим именованима Босне и Херцеговине, Законом о владиним, министарским и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине и Законом о владиним, министарским и другим именованима Републике Српске.

Најчешћи разлози обраћања грађана¹ у протеклој години су висок степен незапослености, неповјерење, недовољна транспарентност и информисаност у раду органа власти.

Највећи број жалби односио се на рад судова и дужину трајања поступка пред судовима и та је чињеница довољан показатељ да омбудсмени укажу на обавезу државе да судски систем организује на ефикаснији и дјелотворнији начин.

Надаље, и даље постоје предмети када надлежни органи управе не поступају у складу са упутствима и одлукама судова донесеним у управним споровима. Посебно се истиче проблем што судови не доносе одлуке којима ће сами ријешити ствар и замијенити управни акт управног органа и када се у неколико наврата воде поновни управни поступци. У бројним случајевима често се и то по неколико пута (*принцип пинг-понг лоптице*) предмети враћају првостепеним органима, односно другостепеним органима на поновно одлучивање.

Према показатељима из Одјела економских, социјалних и културних права, грађани најчешће истичу неправилности у провођењу конкурсних процедура, неуплаћивање доприноса за пензионо и здравствено осигурање, незаконито отказивање уговора о раду, спорост надлежних органа у поступцима остваривања права из радног односа, повреде конкурсних процедура, дужина трајања првостепених и другостепених поступака у поступцима остваривања права на пензију, тешкоће у остваривању права на рефундирање трошкова пружених здравствених услуга, немогућност приступа одређеним лекарским услугама због недоласка љекара у мјесто пребивалишта подносиоца жалбе, проблеме при остваривању права на пружање хитне медицинске помоћи, нерјешавање захтјева за

¹ Бања Лука, Сарајево, Мостар, Брчко и Ливно

једнократну новчану помоћ, потребе стамбеног збрињавања, проблема из области пружања комуналних услуга.

Омбудсмени су током 2018. поново посвећивали посебну пажњу центрима за социјални рад, подсјећајући да се запослени у центрима сусрећу са бројним професионалним ризицима, широким спектром законских одговорности и овлаштења, а свакодневно раде са великим бројем различитих корисника (душевно болесници), лицима склоним асоцијалном и агресивном понашању, извршиоцима различитих кривичних дјела, брачним и ванбрачним партнерима, малољетним лицима у сукобу са законом, итд). Омбудсмени годинама² заговарају јачање капацитета центара за социјални рад због недовољне кадровске оспособљености, лоших услова за рад, одговорности и осјетљивости, изложености професионалном стресу, као и питању перцепције професија од стране грађана и корисника.

Када говоримо о правима лица са инвалидитетом и даље је присутан проблем препознавања и утврђивања инвалидности, приступа здравственој заштити, приступачности простора, кориштења јавног превоза, услуга и комуникација неприлагођених лицима са инвалидитетом. Свако сазнање о томе повод је да омбудсмени алармирају надлежне инспекције које провјером утврђују основаност навода те предузимају мјере из своје надлежности.

Омбудсмени Босне и Херцеговине препознали су озбиљан проблем у вези (не)могућности остваривања права лица са интелектуалним и менталним тешкоћама, посебно у случају када им је одузета пословна способност и када су смјештени у установама у којима им је ограничена слобода кретања. Европски суд за људска права у Стразбуру донио је пресуду у предмету Хаџимејлић и други против Босне и Херцеговине³ којом је утврдио да су прекршена права лица којима је одузета пословна способност и које су смјештене у установе социјалне заштите. Индивидуалне мјере по овој пресуди су извршене, међутим потребно је приступити измјенама и допунама Закона о заштити лица с душевним сметњама, Закона о ванпарничном поступку и Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице с дјецом у смислу осигурања законитог смјештаја лица с менталним поремећајима у установе, односно судског одлучивања о овом смјештају, како би се обезбиједила континуирана судска контрола оправданости и цјелисходности задржавања апликаната у тој и сличним установама социјалне заштите, како би се смањило ризик од злоупотреба права ових лица.

У 2018. години омбудсмени биљеже, нажалост, и случајеве насиља над дјецом, како вршњачког, тако и случајеве у којима су дјеца жртве насиља у породици.

Поступајући по индивидуалним жалбама или у предметима по службеној дужности, омбудсмени наглашавају да свако дијете има право на одрастање у средини која ће му осигурати поштовање и подршку, у потпуности искључујући било који облик насиља, јер

² Специјални извјештај Омбудсмена Босне и Херцеговине “Улога центара за социјални рад у заштити права дјетета“, новембар 2013.

³ Апликација број 3427/13,74569/13 и 7157/14 и пресуда од 03.11.2015. године

само таква средина подстиче потпуни развој личности дјетета и ствара одговорне грађане, и према себи и другима.

Ове године, као и свих претходних, омбудсмени указују на проблем који је стално присутан у систему извршења кривичних санкција у Босни и Херцеговини, а који је изузетно сложен јер је надлежност подијељена између државног нивоа, ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине. Систем, у којем постоје четири различита закона о извршењу кривичних санкција има за последицу постојање различитих правних норми које уређују исту област, што доводи до неједнаког третмана осуђених лица, зависно од тога од којег суда су осуђени и у којем дијелу Босне и Херцеговине, у установи којег ентитета, издржавају казну затвора.

Омбудсмени и ове године констатују да у установама за извршење кривичних санкција у Босни и Херцеговини није успостављена здравствена заштита у пуном обиму, што доказује чињеница да још увијек све установе немају бар једног запосленог љекара опште праксе с уговором на неодређено вријеме, како је то прописано Европским затворским правима (у дијелу III који уређује питања здравства, тачка 41.1).

Када говоримо о предметима дискриминације, највећи број жалби, њих 60, у извјештајном периоду, односио се на мобинг као посебан облик дискриминације на радном мјесту, што представља повећање, затим слиједе жалбе на дискриминацију на основу националног или социјалног поријекла - једанаест, на основу чланства у синдикату или другом удружењу - девет, на основу старосне доби - седам, на основу вјере - шест и на основу етничке припадности - пет жалби. Број жалби запримљених у Институцији не одражава стварно стање у друштву. До оваког закључка омбудсмени долазе на основу изјава странака приликом обављања усмених разговора и чињенице да се значајан број грађана не одлучује за покретање поступка пред Институцијом, нити траже судску заштиту из страха да би у том случају могли остати без посла.

Надаље, све је више жалби у којима је указивано на непримјерен садржај статуса објављених на друштвеним мрежама и објавама на веб порталима који у себи садрже елементе говора мржње, дискриминације на основу пола, узнемиравања⁴. У Босни и Херцеговини питање санкционисања лица која врше одређене радње путем кориштења информационо-комуникационих технологија, а које за последицу имају повређивање права појединаца, до данас није у потпуности ријешено.

У нашем друштву, женама жртвама насиља у породици и даље се не пружа адекватана материјална и психолошка помоћ у превазилажењу ситуације у којој се налазе, што резултира и чињеницом да се жртве често враћају насилницима, повлаче пријаве и одбијају свједочити у поступцима.

Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине примјењује стандардне облике комуникације у односима с медијима, што подразумева: достављање одговора о активностима и питањима из надлежности Институције, директно учешће представника

⁴ Ж-СА-06-1156/18, Ж-СА-06-1207/17

Институције у медијима (интервјуи, изјаве, гостовања у ТВ и радио емисијама), организацију прес-конференција, објављивање саопштења за јавност, представљање активности Институције кроз дистрибуцију промотивних материјала, те учешће у промотивним кампањама и другим сличним активностима. Тако је током 2018. године Институција омбудсмена одговорила на 166 захтјева медија, чија анализа показује да се највећи број односио на питања из опште надлежности омбудсмена. Сходно томе медији су у највећој мјери показали интерес за спознаје до којих су омбудсмени дошли поступајући по жалбама грађана, али и мјерама које су подузели на отклањању утврђених кршења њихових права.

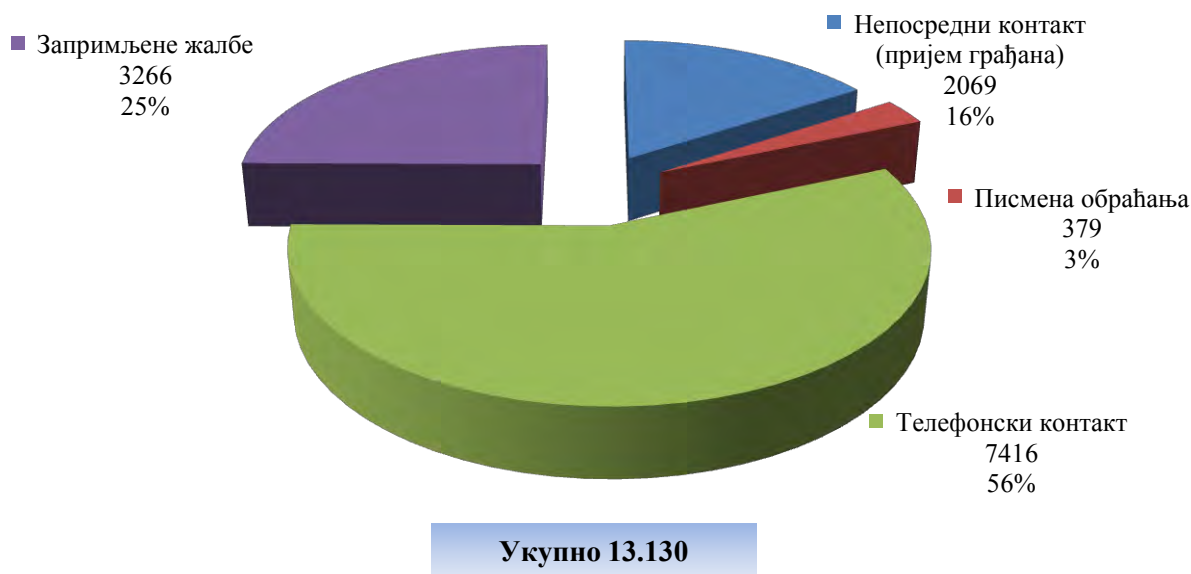
У 2018. години омбудсмени су, слиједећи активности утврђене Стратегијом дјеловања Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за период 2016-2021. година, значајну пажњу посветили наставку и додатном јачању сарадње с институцијама власти у Босни и Херцеговини, те са представницима невладиних организација, с циљем унапређења степена остваривања људских права и основних слобода у Босни и Херцеговини. Ту је и сарадња с међународним институцијама и организацијама у оквиру које је одговорено на бројне упитнике и анкете које су се односиле на степен остваривања права и слобода различитих категорија грађана у нашем друштву. Настављена је сарадња са јавним и приватним факултетима у Босни и Херцеговини кроз промоцију развоја највишег нивоа квалитета наставе и праксе у високом образовању, уз развијање заједничких оквира сарадње у свим областима образовне и истраживачке дјелатности, а што је укључивало и бројне активности омбудсмена на факултетима с циљем едукације студената о основним људским правима и слободама, те међународним документима који су на снази у Босни и Херцеговини.



III ПОДАЦИ О ПОСТУПАЊУ ИНСТИТУЦИЈЕ ОМБУДСМЕНА ЗА ЉУДСКА ПРАВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У 2018. ГОДИНИ

Током 2018. године Институција је запримила укупно 3.266 жалби. У поређењу са 2017. годином регистровано је 106 жалбе више. Током извјештајног периода Институцији омбудсмена обратило се укупно 13.130 грађана (директни контакти, телефонски позиви, електронска пошта и писмене жалбе).

Заједно с предметима пренесенима из претходних година, у раду су евидентиране укупно 5.303 жалбе. У 2018. години окончано је 3.240 предмета. Највећи број жалби односио се на повреде грађанских и политичких права и износи 1.819 предмета. Затим слиједе жалбе које су се односиле на: кршење економских, социјалних и културних права (825), кршења права дјете (216), све облике дискриминације (208), права лица лишених слободе (144), повреде права лица с инвалидитетом (46) и повреде права националних и вјерских мањина (8).



Графикон 1.

У извјештајном раздобљу омбудсмени су издали 317 препорука у 351 предмету. Степен реализације препорука приказан је у табели 1.

Начин реализације препорука у предметима	Број предмета с издатом препоруком у 2018.г.	Број предмета с издатом препоруком у 2017.г.
Реализована	123	125
Остварена сарадња	115	78
Дјеломично реализована	3	12
Нема одговора	44	73
Није реализована	66	67
Укупан број предмета с издатом препоруком	351	355

Табела 1.

СПЕЦИЈАЛНИ ИЗВЈЕШТАЈИ КОЈИ СУ УРАЂЕНИ У 2018. ГОДИНИ:

Специјални
извјештај о стању у
области миграција
у Босни и
Херцеговини

Специјални
извјештај о изгледу,
употреби и
заштити државних,
односно службених
обилежја у Босни и
Херцеговини

Извјештај о реализацији
препука из документа под
називом „Анализа стања у
установама у којима су
смјештени малолетници у
сукобу са законом у Босни и
Херцеговини “ и оцјена
тренутног стања

Специјални извјештај о
националној и полној
структури запослених у
полицијско-сигурносним
агенцијама у Босни и
Херцеговини

Специјални извјештај о стању
права лица са интелектуалним и
менталним тешкоћама у Босни
и Херцеговини

ИНИЦИЈАТИВЕ⁵

Иницијатива за измјену и допуну Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породица са дјецом Федерације Босне и Херцеговине

- Дана 25.01.2018. године, упућена је Иницијатива Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Федералном министарству рада и социјалне политике.
- Омбудсмени су обавијештени, да је дана 14.03.2018. године, Иницијатива прослијеђена Законодавно-правној комисији Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине.

Иницијатива за измјену и допуну Закона о извршном поступку Републике Српске

- Дана 25.05.2018. године, Иницијатива је поднесена Народној скупштини Републике Српске.
- Дана 01.06.2018. године, Народна скупштина Републике Српске обавијестила да је Иницијатива прослијеђена законодавном Одбору за политички систем, правосуђе и управу, Одбору једнаких могућности, те Влади Републике Српске.
- Влада Републике Српске од 26.12.2018. године, обавјештава Омбудсмене да је наведену Иницијативу разматрала и своје мишљење доставила у Народну скупштину Републике Српске.

Иницијатива за измјену члана 31. Одлуке о условима и начину полагања стручних испита приправника лица са ВСС и запослених на нивоу Босне и Херцеговине

- Дана 22.01.2018. године, поднесена је Иницијатива Савјету министара Босне и Херцеговине.
- Вијеће министара Босне и Херцеговине својим актом од 07.11.2018. године, обавјештава Институцију омбудсмена да се на 157. сједници, одржаној дана 07.11.2018. године, упознало с Иницијативом те у вези с тим констатовало да се задужују Министарство правде Босне и Херцеговине и Агенција за државну службу Босне и Херцеговине да поступе по Иницијативи број П-35/18, те о томе обавијесте Институцију омбудсмена и по потреби Вијеће министара Босне и Херцеговине.

Иницијатива за измјену Закона за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске

- Дана 28.05.2018. године, Иницијатива је поднесена Народној скупштини Републике Српске.
- Дана 29.06.2018. године, Народна скупштина Републике Српске обавијестила да је Иницијатива прослијеђена законодавном Одбору за праћење стања у области пензијско-инвалидског осигурања као и Влади Републике Српске.
- Дана 04.01.2019. године, Народна скупштина Републике Српске нас је обавијестила дописом "С обзиром да Влада и надлежно радно тијело, односно Одбор за праћење стања у области пензијско-инвалидског осигурања нису доставили одговор у вези поменуте Иницијативе, Законодавни одбор у овом случају није могао заузети став".

Иницијатива за измјене и допуне Закона о здравственом осигурању Републике Српске

- Дана 15.08.2018. године, Иницијатива је поднесена Народној скупштини Републике Српске.
- Народна скупштина Републике Српске својим актом од 03.09.2018. године, обавјештава Омбудсмене да је Иницијативу, у складу са пословничком процедуром, упутила надлежним скупштинским радним тијелима, те Влади Републике Српске, на разматрање.

Иницијатива за измјене и допуне Закона о високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине

- Дана 12.09.2018. године, упућена је Иницијатива Министарству правде Босне и Херцеговине
- Омбудсмени нису запримили одговор по поднесеној Иницијативи.

⁵ Иницијативе Институције за измјене и допуне закона детаљније су обрађени у овом извјештају у поглављу „Х Иницијативе за измјене и допуне законских прописа“.

Иницијатива за измјене и допуне Закона о правосудном испиту Републике Српске

- Дана 11.10.2018. године, Иницијатива је поднесена Народној скупштини Републике Српске.
- Народна скупштина Републике Српске обавијестила је омбудсмене да је у складу са пословничком процедуром, Иницијатива прослијеђена надлежним тијелима на разматрање.

Иницијатива за измјене и допуне Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине

- Омбудсмени су донијели Препоруку број: П-42/18 од 13.2.2018. године, којом се Парламенту Федерације Босне и Херцеговине, препоручује, да измијени и допуни Кривични закон Федерације Босне и Херцеговине
- Омбудсмени нису запримили одговор по издатој препоруци.

IV ГРАЂАНСКА И ПОЛИТИЧКА ПРАВА

Одјел за праћење остваривања политичких и грађанских права има, као и ранијих извјештајних година, највећи број жалби за примљених у Институцији омбудсмена. У овој години је за примљено 1.819 жалби. За примљене жалбе су и разматране према категоријама повреда које се односе на: правосуђе (судове и тужилаштва), управу, приступ информацијама и медије, полицију, предмете имовинско-правне природе, владина и министарска именована, јавне исправе, бесплатну правну помоћ и друга права.

У сарајевској канцеларији за примљено је 666 жалби, бањалучкој 628, брчанској 181, мостарској 103 и 241 жалба у ливањској канцеларији.

Области поступања по жалбама грађана због повреда грађанских и политичких права презентоване су у табели која слиједи.

ПОВРЕДЕ	Број предмета
Судови	485
Управа	389
Приступ информацијама	340
Имовинско-правни односи	183
Полиција	132
Владина и министарска именована	115
Тужилаштва	75
Јавне исправе	60
Остало	40
Укупно	1.819

Грађани се жале на непримјерену дужину трајања судских поступака, што је разлог и највећег броја жалби које се односе на рад судова. Грађани су незадовољни и због немогућности извршења правоснажних и извршних одлука судова и органа управе. Без обзира на постојање Институције омбудсмена дуги низ година и даље се грађани обраћају овој Институцији захтијевајући пружање бесплатне правне помоћи, састављање различитих поднесака (тужби, приједлога за извршење или жалби на одлуке судова или органа управе), заступање у судским поступцима или поступцима пред органима управе или измјене судских одлука и слично, што није у надлежности омбудсмена. Надаље, након судова, по броју жалби се издваја област управе (389). Грађани се обраћају омбудсменима због неодлучивања органа управе по различитим захтјевима или неспровођења одлука и непоступања органа управе у складу са упутствима судова из управних спорова. Потом слиједи жалбе грађана у вези са примјеном Закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини (340)⁶, уважавајући посебне надлежности омбудсмена прописане тим законима, поступци и спорови грађана пред надлежних органима у вези са остваривањем права на имовину, посебно у вези са

⁶ Закон о слободи приступа информацијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 20/01); Закон о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине број, 32/01 и Закон о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 45/06, 62/11 и 100/13)

спровођењем Анекса VII Дејтонског мировног споразума (183) и незадовољство грађана радом полиције и поступањем овлаштених службених лица, с обзиром на висок број жалби које се искључиво односе на полицију (132). О свему подробније у тексту који слиједи и тиче се остваривања политичких и грађанских права у Босни и Херцеговини.

Особље из овог Одјела је у овој години учествовало у изради два специјална извјештаја и то:

- Специјални извјештај о стању у области миграција у Босни и Херцеговини, и
- Специјални извјештај о изгледу, употреби и заштити државних, односно службених обиљежја у Босни и Херцеговини.

4.1. Правосудни систем и правна помоћ

4.1.1. Судови

Од укупног броја жалби у Одјелу за праћење остваривања политичких и грађанских права, највећи број жалби се односи на рад судова – 485 жалби, а издато је 30 препорука.

У жалбама и непосредним контактима, грађани истичу да поступци пред судовима трају неразумно дуго, да су судије пристрасне, непрофесионалне и да им се ограничавају процесна права. Грађани немају повјерења у судије и у правосудни систем генерално, осјећају се правно несигурнима. Када им се савјетује да, у складу са постојећим законским процесним могућностима, затраже изузеће судије или тужиоца или да се обрате Канцеларији дисциплинског тужиоца Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, грађани су мишљења да то није ефикасан начин да заштите своја процесна права.

Омбудсмани су итекако свјесни чињенице да судска власт треба да представља најбитнију и најефикаснију контролу над осталим дијеловима државне власти и да управо судска власт осигурава да законе, које доноси законодавна власт, као и све одлуке које доноси Влада, буду у складу са домаћим позитивним прописима, али и у складу са међународним стандардима. Судска власт је гарант примјене закона и најзначајнија у заштити права и слобода грађана. Право на поступак пред судом у разумном времену је неодвојиви дио права на правично суђење и најчешће се у раду омбудсмана по жалбама утврђује да ли је, у поступцима покренутим пред судовима у Босни и Херцеговини, дошло до кршења члана 6. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода. У значајном броју предмета грађани траже од правника Институције омбудсмана да врше мониторинг у њиховим предметима на судовима⁷.

Битно је истаћи да омбудсмани имају генерално добру сарадњу са судовима у Босни и Херцеговини, као и Високим судским и тужилачким савјетом Босне и Херцеговине. Управо због овако великог броја жалби у протеклој години омбудсмани су одржали и низ

⁷ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић је дана 19.03.2018. године мониторишао у једном предмету пред Основним судом у Бањој Луци.

састанака са предсједницима судова у Босни и Херцеговини⁸. На позив Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, присуствовали су и Конференцији предсједника судова и главних тужилаца у Босни и Херцеговини⁹. Један од закључака са одржане конференције јесте да је неопходно извршити анализу разлога дужине трајања судских поступака, а на овај проблем омбудсмени указују годинама у својим годишњим извјештајима. Такође, омбудсмени сматрају да велики број предмета пред судовима није увијек препрека дјелотворном раду, посебно узимајући у обзир и чињеницу великог броја одлука Уставног суда Босне и Херцеговине, које се односе на повреду права из члана 6. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода. Ово стајалиште произилази и из пресуде Европског суда за људска права¹⁰ „...*јер преоптерећеност судова уопштено не може се прихватити као оправдање... Државе уговорнице су дужне организовати администрање правде, а разни судови испуњавати захтјеве из члана 6. Конвенције*“.

Омбудсмени такође указују и на проблем нереализације правоснажних судских одлука, посебно на терет буџетских средстава, те изражавају забринутост због чињенице што и када се окончају поступци пред судовима, грађани годинама захтијевају намирења својих новчаних средстава на терет јавних буџета, односно генерално постоји проблем извршења правоснажних и извршних судских одлука. Омбудсмени у својим поступањима и извршни поступак посматрају кроз одредбе чл. 6. Европске конвенције, тј. као дио поступка у којем се утврђује нечије грађанско право, из разлога што постоји непровођење извршења у разумном законском року, или ако неоправданост непровођења извршења одлуке којом је утврђено постојање права повлачи и поновну повреду тог грађанског права. Овакво стајалиште омбудсмени заузимају уважавајући и стајалиште Уставног суда Босне и Херцеговине у вези с овим проблемом, који је у низу одлука навео да у случају непровођења извршења било којег правоснажно утврђеног грађанског права, то право има карактер илузорног права */види Одлуку Уставног суда БиХ, АП-288/03, Лончар, од 17. децембра 2004. године, тачка 27/*. Наиме, ако се одлуком правоснажно утврди какво право, а надлежни орган власти неће да проведе извршења такве одлуке, право на правичан поступак у поступку утврђивања грађанског права би постало безпредметно и без адекватног дејства. Стога, извршења пресуде коју донеси било који суд мора бити посматрано као интегрални дио „суђења“ у смислу чл. 6. Европске конвенције */види Европски суд за људска права Голдер против Уједињеног Краљевства, пресуда од 7. маја 1974. године, серија А-18, стр. 16-18, ст. 34-36/*. Поред тога, омбудсмени понављају да држава има обавезу да систем извршења пресуда и одлука организује тако да он буде дјелотворан како на нивоу права тако и у пракси, те да држава мора осигурати извршење пресуда без неоправданих кашњења */види Европски суд за људска права, Фуклев против Украјине, ст. 84, пресуда од 7. јуна 2005. године/*. Право приступа суду не значи само формални приступ суду, односно приступ који би био сам себи сврха, већ напротив значи

⁸ Омбудсмен Босне и Херцеговине Нивес Јукић је дана 09.04.2018. године одржала састанак са предсједником Кантоналног суда у Сарајеву, дана 19.04.2018. године са предсједником Опћинског суда у Сарајеву, дана 25.04.2018. године са предсједником Жупанијског/Кантоналног суда у Мостару и Опћинског суда у Мостару. Потом дана 26.04.2018. године са предсједником Окружног суда у Бањој Луци, омбудсмен Јасминка Цумхур дана 11.01.2018. године одржала састанак са предсједником Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине. Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић је дана 02.04.2018. године одржао састанак са предсједником Уставног суда Републике Српске

⁹ Одржана у Неуму, 15. и 16.05.2018. године, присуствовала омбудсмен Нивес Јукић

¹⁰ Пресуда од 07.10.2004. године у предмету Бауман против Аустрије, Б 45

ефикасан приступ суду треба да траје све док се не реализује утврђено грађанско право. Неприхватљиво је, и са аспекта правне безбједности, да судови не проводе одлуке које су сами донијели, или пак да органи управе не проводе судске одлуке. Омбудсмени посебно реагују у оним предметима када су у питању спорови хитне природе.¹¹ Судови на чији рад омбудсмени имају највише заprimљених жалби су: Опћински суд Сарајево (50), Кантонални суд Ливно (42), Опћински суд Ливно (33), Основни суд Бања Лука (31) и Опћински суд Тузла (31).

У дијелу извјештаја који слиједи, омбудсмени износе конкретне примјере/жалбе који се тичу судова. При томе се истиче да се у предметима, уколико није ријеч о споровима хитне природе како је то јасно дефинисано законима, од судова захтијевају информације о томе када грађани могу очекивати доношење одлуке или заказивање рочишта или подузимање прве процесне радње, цијенећи да овакав начин поступања судова и омбудсмена доприноси правној сигурности грађана.

Примјер: У једном предмету¹² управни спор је покренут 2016. године пред Кантоналним судом у Мостару, а према плану рјешавања старих предмета, рјешавање по тужби подносиоца жалбе одређено је за период од априла до јуна 2018. године. Или предмет¹³ који се води пред Врховним судом Републике Српске по захтјеву за ванредно преиспитивање пресуде Окружног суда у Бањој Луци који је поднесен у марту мјесецу 2016. године, овај суд обавјештава омбудсмене да се предмет подносиоца жалбе не налази у Плану рјешавања старих предмета у 2018. години, који је сачињен за четврти квартал 2018. године. Дакле, у конкретном случају подносилац жалбе нема информацију када ће се о његовом захтјеву одлучити и грађанин због тога јасно исказује своје незадовољство. Или, на примјер, жалба на рад Кантоналног суда у Сарајеву, у поступку одлучивања о жалби на одлуку првостепеног суда, наконведеног поступка зажимају одговор/акт Кантоналног суда у Сарајеву: „...Тренутно су у раду предмети почетног броја 28, док је овај предмет броја 413608, што значи да би по редосљеду старости зажимања иницијалног акта био на реду рјешавања 2020. године, уколико ускоро не дође до промјена у смислу повећања броја судија или прераспоређивања предмета другим судовима. Такође, вас желимо информисати да је рад организован према Листи старих предмета по наредби ВСТВ-а, у циљу приоритетног рјешавања предмета који су најдужег чекања (ово стога јер се није увијек радило на овакав начин, услед чега је дошло до нагомилавања старих и сложених предмета). Одступања су могућа по одлукама Уставног суда БиХ, те кад се ради о хитним предметима (откази, породичне ствари, сметање посједа), а што овдје није случај“.

Судови, као и ранијих година, најчешће достављају овакву врсту одговора, а омбудсмени опет и у овом Годишњем извјештају, у складу са својим мандатом и надлежностима, указују надлежним органима да се највећи број жалби односи на рад судова и дужину трајања поступка пред судовима и да је та чињеница довољан показатељ да омбудсмени

¹¹ Попут радних спорова, спорова због сметања посједа, у току извршних поступака или у предметима у којима се одлучује о правима дјетета.

¹² Ж-СА-05-159/18

¹³ Ж-БЛ-05-787/18

укажу на обавезу државе да судски систем организује на ефикаснији и дјелотворнији начин.

Примјер: Током поступка истраживања¹⁴ омбудсмени су утврдили да је на основу правоснажне и извршне пресуде, Опћински суд у Сарајеву донио рјешење о извршењу 2013. године. Међутим, рјешење до дана израде овог Извјештаја није извршено и подносилац жалбе није намирио своја потраживања. За наплату потраживања на основу рјешења о извршењу надлежно је Министарство финансија Кантона Сарајево. Како наводе, *рјешење ће бити извршено у складу са Законом о извршном поступку, Законом о извршавању Буџета Кантона Сарајево и другим важећима прописима, а све у складу са буџетом и финансијским могућностима Кантона Сарајево.* Омбудсмени су Министарству финансија Кантона Сарајево препоручили¹⁵ да без одлагања подзму неопходне мјере и радње у циљу провођења рјешења о извршењу. Међутим, по препоруци омбудсмена није поступљено. У конкретном случају, подносилац жалбе чека извршење рјешење од 2013. године; у 2015. години налазио на 1771. мјесту на списку извршења на терет буџета Кантона Сарајево, а у 2018.г. на 1346. мјесту.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁶ је већ седам година у пензији, а још није намирио своја потраживања из радног односа по правоснажној судској пресуди Опћинског суда у Мостару (од 2012. године). Извршилац Влада Херцеговачко-неретванског кантона је са многим тражиоцима извршења закључила вансудска поравнања, на основу којих измирује своје обавезе по правоснажним судским пресудама. Подносилац жалбе не жели склопити вансудска поравнања, већ своја права жели остварити на основу извршне документације из средстава Херцеговачко-неретванског кантона. У свом одговору омбудсменима, Жупанијско јавно правобранилаштво Херцеговачко-неретванске жупаније, посредством Владе Херцеговачко-неретванске жупаније, обавјештава омбудсмене да се за све детаљније информације обратимо Министарству финансија тог Кантона и да подносилац жалбе своја потраживања не жели ријешити закључењем уговора о вансудском поравнању, већ на основу извршне документације из средстава Херцеговачко-неретванске жупаније која обједињује досуђена потраживања увећана за затезну законску камату, то се ова потраживања рјешавају „редосљедом на пословној банци“ (редосљед је утврђен у складу са Законом о извршном поступку)¹⁷.

Примјер: Омбудсмени су поступајући по жалби¹⁸ подносиоца жалбе препоручили Министарству финансија Унско-санског кантона да одмах по пријему препоруке предузму све мјере како би се извршило рјешење о извршењу Опћинског суда у Бихаћу (на терет Буџета Унско-санског кантона). Министарство, након издавања препоруке, доставља одговор и наводи да *„Буџетом Унско-санског кантона за 2017. годину за судска извршења - планирана су средства у износу од 523.000 КМ, те да ће препорука бити испошована након одређеног временског периода у складу са Законом о извршном поступку Федерације Босне и Херцеговине, којим је регулисан редосљед намирења потраживања*

¹⁴ У предмету број Ж-СА-05-704/16

¹⁵ Препорука број Р-99/17 од 08.05.2017. године

¹⁶ Ж-МО-04-93/18

¹⁷ Акт број 14-1-10-1221-7/18 од 26.06.2018. године

¹⁸ Препорука број Р- 251/17 од 11.10.2017. године

из средстава буџета Федерације Босне и Херцеговине. По препоруци омбудсмена није још увијек поступљено, јер надлежно Министарство¹⁹ обавјештава омбудсмене да је до 04.12.2018. године исплаћен само један повјерилац и да се подносилац жалбе и даље налази на тзв. „листи чекања“, односно да се налази на 397. мјесту за исплату.

Примјер: Подносилац жалбе²⁰ је прије 14 година поднио Опћинским судом у Ливну, тужбу на основу радног спора. Прије осам година затражио је извршење правоснажне судске пресуде, а како исто није проведено обратио се Институцији омбудсмена. Наконведеног истражног поступка омбудсмени су издали препоруку²¹ којом се препоручује Опћинском суду у Ливну да без одлагања подузме ефективне мјере ради окончања извршног поступка. По препоруци омбудсмена није поступљено и подносилац жалбе још увијек није остварио своје право и намирио своја потраживања.

Примјер: Омбудсмени су по жалби подносиоца жалбе²² упутили препоруку²³ Кантоналном суду у Бихаћу због неодлучивања по жалби изјављеној на пресуду Опћинског суда у Бихаћу, цијенећи да се ради о спору хитне природе (радни спор). Кантонални суд у Бихаћу је поступио по препоруци и донио одлуку по жалби.

Примјер: Поводом запримљене жалбе²⁴ на рад Кантоналног суда у Сарајеву, у вези са дужином трајања предмета, наконведеног истражног поступка омбудсмени су Кантоналном суду Сарајево упутили препоруку.²⁵ Након тога, омбудсмени зазимају акт у којем се између осталог наводи: „...*Поводом ваше препоруке обавјештавамо вас да је у складу са одредбом из члана 55. Правилника о унутрашњем судском пословању, одобрено хитно поступање у овом предмету, те је ваша препорука уложена у спис ради даљег поступања...*“ Омбудсмени са задовољством констатују да је Кантонални суд Сарајево у потпуности реализовао препоруку.

Примјер: По жалби на рад Кантоналног суда у Новом Травнику²⁶, због неразумно дугог трајања поступка по жалби, подносилац жалбе је од омбудсмена тражио да изврше ревизију првостепеног рјешења Опћинског суда у Бугојну. Омбудсмени су оцијенили да је жалба неоснована, јер није у надлежности омбудсмена да преиспитују одлуке судова.

Примјер: Омбудсмени, поступајући по појединачним жалбама грађана током 2018. године, имају више жалби које се односе на рад Опћинског суда у Лукавцу. Од стране овог суда достављени су типски, уобичајени одговори, али и они који указују да је разлог за неподузимање процесних радњи преоптерећеност судија већим бројем предмета. На примјер, у једном предмету²⁷ подносилац жалбе наводи да је дана 20.02.2018. године пред Опћинским судом у Лукавцу закључена главна расправа у парничном поступку, али до дана обраћања Институцији омбудсмена (28.06.2018. године) пресуда није израђена. Како

¹⁹ Акт број 04-10-5937-6/18 од 05.12.2018. године

²⁰ Ж-ЛИ-05-303/16

²¹ П-270/18 од 24.10.2018. године,

²² Ж-БЛ-05-542/17

²³ П-20/18

²⁴ Ж-СА-05-722/17

²⁵ П-18/18

²⁶ Ж-СА-05-145/17

²⁷ Ж-БР-05-148/18

је и предсједник овог суда истакао проблем је што немају довољан броја судија и стручних сарадника и да је просто немогуће да буду ажурни у свом раду.

4.1.2. Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине

Омбудсмени, поступајући по жалбама грађана, препознали су проблем који се односи на дужину трајања поступака који се воде у Канцеларији дисциплинског тужиоца Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине по притужбама грађана, а у циљу утврђивања евентуалне повреде радне дужности од стране носилаца правосудних функција у Босни и Херцеговини.

У предмету²⁸ који је вођен у Институцији омбудсмена, а који је био само један у низу од укупног броја предмета који се односио на ову проблематику, достављен је одговор²⁹ Канцеларије дисциплинског тужиоца Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине у којем је наведено, да Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине рок од двије године који је прописан у члану 72. став 2. Закона о Високом судском и тужилачком савјету тумачи као рок у коме је потребно окончати истрагу (*„Чланом 72. став 2. Закона о Савјету прописана је обавеза Канцеларије да истрагу оконча у року од двије године од дана пријема притужбе...“*). Овај став Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине понавља и у свим осталим актима које доставља омбудсменима као одговоре на захтјеве омбудсмена у којем временском року се може очекивати окончање поступка по притужби грађана на рад појединог судије у конкретном предмету.

Омбудсмени су оцијенили да ово тумачење није правилно и да није у интересу грађана, те су упутили иницијативу Министарству правде Босне и Херцеговине за измјене и допуне Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине³⁰, на начин да се дода одредба која би прописивала рок у коме је потребно окончати истрагу у дисциплинском поступку, с тим да тај рок не буде дужи од шест мјесеци. Омбудсмени ће пратити рад надлежних органа током 2019. године, како би се установило да ли је поступљено у складу са поднесеном иницијативом.

4.1.3. Тужилаштва

Број жалби у Одјелу за праћење остваривања политичких и грађанских права који се односи ислучиво на рад тужилаштва у Босни и Херцеговини је 75³¹. Највећи број жалби за примљених на рад тужилаштва односи се на непоступање тужиоца по пријавама за извршена кривична дјела. У складу са мандатом и надлежности, омбудсмени се обраћају надлежним тужилаштвима и захтијевају изјашњења поводом жалбених навода грађана. Често током рада на предметима или у непосредним контактима са грађанима који су незадовољни радом тужилаштва, наметне се и питање о положају оштећеног у

²⁸ Ж-БЛ-05-481/18

²⁹ Одговор Канцеларије дисциплинског тужиоца Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, број: УДТ-16423/17 од 12.06.2018. године

³⁰ Дана 12.09.2018. године

³¹ Омбудсмени истичу да је само једна препорука упућена тужилаштву

кривичном поступку³². Запажања и незадовољства грађана тичу се процесноправног положаја оштећеног, односно жртве кривичног дјела у кривичном поступку. Из непосредних контаката са грађанима омбудсмени уочавају да нису задовољни својим правима и сматрају да није довољно да само буду саслушани у својству свједока у кривичном поступку или то што, на примјер, имају само право поднијети притужбу на одлуку тужиоца да не спроводи истрагу. Овакав оштећени и/или жртве кривичних дјела као и сви други грађани имају обавезу и дужност да пријаве кривично дјело и поднесу кривичну пријаву (општа одредба и ријеч је о обавези и дужности сваког грађанина).

Примјер: Подносилац жалбе³³ се обратио омбудсменима због спорости у раду Кантоналног тужитељства Западнохерцеговачког кантона, у предмету злостављања малољетне кћерке подносиоца жалбе од стране другог мушкарца. Тужитељство, одмах након обраћања, обавјештава омбудсмене да је подигнута оптужница против Н. Н. лица због основане сумње да је у стицају починио кривично дјело Упознавање дјетета са порнографијом из чл. 212. ст. 1. Казеног закона Федерације Босне и Херцеговине и кривично дјело блудне радње из чл. 208. ст. 2. Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине. Оптужницу је Опћински суд у Широком Бријегу и потврдио.

Примјер: Омбудсмени су запримили жалбу³⁴ због неразумно дугог трајања кривичног поступка, а подносилац жалбе је као одговорне стране означио Опћински суд у Сарајеву и Кантонално тужитељства Кантона Сарајево. Наиме, подносилац жалбе, као оштећени кривичним дјелом, нема никаква сазнања о току кривичног поступка због кривичног дјела почињеног још 2004. године. Након обраћања надлежном суду и тужилаштву, омбудсмени сазнају да је Тужилаштво подигло оптужницу тек 29.04.2016. године, због кривичног дјела тешке тјелесне повреде и да је кривични поступак пред Опћинским судом у Сарајеву у току.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби³⁵ на рад Кантоналног тужитељства Кантона Сарајево, због неодлучивања по пријави за извршено кривично дјело. Након обраћања омбудсмена, Кантонално тужитељство обавијестило³⁶ је омбудсмене да је донесена тужилачка одлука.

4.1.4. Бесплатна правна помоћ

Систем бесплатне правне помоћи у Босни и Херцеговини је организован на начин да су у Федерацији Босне и Херцеговине успостављени заводи за бесплатну правну помоћ у осам кантона, док у Републици Српској бесплатну правну помоћ обезбјеђује Центар за пружање бесплатне правне помоћи Републике Српске (за подручје читаве Републике Српске). У годишњем извјештају из 2017. године, омбудсмени су посебно истакли значај усвајања Закона о бесплатној правној помоћи Босне и Херцеговине³⁷, јер је доношењем овог закона омогућен једнак приступ правди и суду свим грађанима Босне и Херцеговине, упркос

³² Нпр. Ж-БЛ-01-741/15, Ж-БЛ-01-408/18, Ж-БЛ-704/18, Ж-БЛ-05-569/16

³³ Ж-ЛИ-05-176/18

³⁴ Ж-СА-05-989/17

³⁵ Ж-СА-05-251/17

³⁶ Акт Кантоналног тужитељства Кантона Сарајево, број Т09 0 КТ 01080243 17 од 03.07.2018. године

³⁷ »Службени гласник Босне и Херцеговине«, број 83/16

њиховом имовинском стању. Сходно одредбама Закона о бесплатној правној помоћи Босне и Херцеговине бесплатна правна помоћ се пружа и у оквиру Министарства правде Босне и Херцеговине. Чланом 7. наведеног Закона утврђено је да је надлежни орган за пружање бесплатне правне помоћи пред органима и институцијама Босне и Херцеговине, Канцеларија за пружање бесплатне правне помоћи Босне и Херцеговине, која је унутрашња организациона јединица у саставу Министарства правде Босне и Херцеговине. Дакле, Канцеларија има улогу у пружању бесплатне правне помоћи и то само у односу на поступке пред органима и институцијама Босне и Херцеговине. Међутим, омбудсмени указују забринутост због чињенице што Канцеларија још није успостављена, те да послове правне помоћи обављају управни инспектори, као додатну активност и по *ad-hoc* принципу. У непосредним и телефонским контактима са грађанима, представници Институције омбудсмена увијек указују странкама на постојање бесплатне правне помоћи.

4.2. Право на приступ информацијама

Анализом статистичких података утврђено је значајно повећање броја жалби поднесених Институцији омбудсмена у вези са кршењем права на приступ информацијама. Током 2018. године, омбудсмени Босне и Херцеговине за примили су 340 жалби којима су физичка и правна лица указивала на кршење права на приступ информацијама. Од укупног броја за примљених жалби у наведеној области, издато је 50 препорука. Поређења ради, у извјештајном периоду за 2017. годину, омбудсмени Босне и Херцеговине поступали су по 248 жалби из области права на приступ информацијама.

Слободан приступ информацијама кључни је механизам за осигурање одговорног рада јавних органа, ефикасног остваривања јавних задатака, ефикасног управљања јавним средствима, искорјењивање корупције, као и укључивање грађана и правних лица у процесе одлучивања. Основна сврха и циљ Закона о слободи приступа информацијама јесте да се сваком физичком и правном лицу омогући приступ информацијама, док је обавеза сваког јавног органа да информације које су у његовом посједу саопшти. Право на приступ информацијама није апсолутно право, јер подлијеже ограничењима која могу бити прописана само Законом о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини³⁸.

Наведено повећање може бити резултат неколико фактора и то: чешћег кршења права на приступ информацијама од стране јавних органа у Босни и Херцеговини, бољој информисаности грађана о механизмима заштите права на приступ информацијама, али свакако и резултат дјеловања Институције омбудсмена, као органа које надзире примјену Закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини. При томе не можемо занемарити ни снажну улогу медија у промоцији наведених закона, посебно обзиром на чињеницу да, због непостојања посебних закона о медијима, и сами медији користе законе о слободи приступа информацијама у БиХ, као алат за прибављање информација у сврху извјештавања јавности.

³⁸ Закон о слободи приступа информацијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 20/01); Закон о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“, број 32/01 и 48/11 и Закон о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 45/06, 62/11 и 100/13)

Омбудсмени Босне и Херцеговине су током 2018. године остварили више него добру сарадњу са јавним органима у Босни и Херцеговини. При томе, запажамо добру праксу појединих јавних органа³⁹ да се, у случају нејасноћа које се јављају у примјени Закона о слободи приступа информацијама, прије доношења одлуке по појединачним захтјевима, обратe Институцији омбудсмена у циљу појашњења или издавања мишљења о начину примјене Закона у предметном случају. Такође, забиљежена су и обраћања медија са захтјевом за издавање мишљења о одређеним питањима из области слободe приступа информацијама⁴⁰. Омбудсмени Босне и Херцеговине поздрављају овај вид обраћања, али и сарадње са јавним органима, предузећима, установама, академском заједницом, јер у мноме доприноси превенцији кршења права на приступ информацијама.

Омбудсмени Босне и Херцеговине похваљују напоре Министарства правде Босне и Херцеговине, које подузима у циљу измјена Закона о слободи приступа информацијама Босне и Херцеговине, а што у овој области представља један од кључних изазова на путу ка придруживању европским интеграцијама. Међутим, процес измјена наведеног законског прописа, односно доношење новог, започет је током 2016. године и одвија се сувише споро. У периоду од 7-9. фебруара 2018. године одржана је Таиекс мисија на тему „Унапређење права на приступ информацијама у Босни и Херцеговини“⁴¹. Таиекс мисију сачињавала су три стручњака из наведених области, који су након обављене мисије, доставили Министарству правде Босне и Херцеговине стручни извјештај⁴². Током ове мисије стручњаци су оцијенили тренутни правни оквир према међународним стандардима. Став експерата јесте да је постојећи Закон претјерано сложен, поготово након низа измјена, што резултира неразумљивошћу текста. У извјештају је посебно наведен проблем сложености механизма за жалбе, због чега у правном оквиру недостаје јасноћа, а подносиоци захтјева могу поднијети интерне жалбе и/или жалбе Одбору за жалбе Савјета министара, пратећи притужбу омбудсмену и судовима. Закон не прописује цијели низ функција над надзорним органом. Ово је проблем, јер компаративно искуство указује на то да се провођење закона знатно побољшава када се у провођењу закона предвиди и низ надзора, обука, истражних радњи и санкција. Експерти су закључили да постоји јасна потреба за побољшањем садашњег Закона како би се ускладио с међународним стандардима, посебно онима у регији Европске уније, као и на Западном Балкану, будући да је то првоусвојени Закон, а измјене и допуне које су накнадно усвојене нису довољне за то. Осим наведеног, експерти су изложили своје приједлоге и препоруке, а у сврху испуњавања наведеног циља. Међутим, осим обављене Таиекс мисије, омбудсмени Босне и Херцеговине не посједују информацију о другим активностима и конкретним мјерама које је Министарство правде Босне и Херцеговине предузело у циљу доношења новог законодавства⁴³.

³⁹ Жалбе број Ж-СА-05-1391/18 и Ж-СА-05-1397/18

⁴⁰ ОИ-К-БЛ-481/18 од дана 03.10.2018. године и ОИ-К-БЛ-727/18 од дана 28.12.2018. године

⁴¹ Било је говора о измјенама и допунама Закона о слободи приступа информацијама Босне и Херцеговине које је иницирало Министарство правде Босне и Херцеговине.

⁴² Стручни извјештај „Унапређење права приступа информацијама у Босни и Херцеговини“, поднесен дана 19.02.2018. године.

⁴³ Назив Таиекс мисије је „Таиекс-Ипа, Ени-Таиекс Стручна мисија на тему Закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини“.

На нивоу Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске, проблеми у области слободног приступа информацијама остали су непромијењени. Омбудсмени Босне и Херцеговине од 2015. године указују на потребу уређивања питања двостепености одлучивања у поступку остваривања права на приступ информацијама, потребу прописивања кривичних одредби у ентитетским законима. Закон о слободи приступа информацијама Републике Српске од момента доношења није претрпио нити једну измјену. Закон и даље не прописује обавезу јавног органа да о захтјеву за приступ информацијама одлучује рјешењем, већ се странка обавјештава дописом који нема карактер управног акта. Омбудсмени Босне и Херцеговине понављају да одлучивање у форми „дописа“ доводи у питање двостепеност, као један од основних принципа управног поступка.

Примјер: Омбудсмени су поступајући по жалби⁴⁴ установили да је Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове, Подручна јединица Братунац, подносиоцу жалбе омогућила приступ информацијама, али му је закључком наложено да плати износ накнаде у висини од 97,00 КМ за кориштење података и пружања услуга Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове. Омбудсмени су издали препоруку⁴⁵ Подручној јединици Братунац, да поново донесе одлуку и обрачуна износ накнаде у складу са Законом о слободи приступа информацијама Републике Српске и Упутством о трошковима умножавања материјала као релевантним прописом који се примјењује у конкретном предмету. Препорука омбудсмена је у потпуности испоштована на начин да је надлежни орган донио закључак којим су утврђени трошкови у складу са Законом о слободи приступа информацијама и Упутством о трошковима умножавања материјала, те је грађанин платио своје трошкове у износу од 4,00 КМ.

Примјер: Омбудсмени су запримили жалбу⁴⁶ због повреде Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске од стране Фонда здравственог осигурања Републике Српске. Подносилац жалбе наводи да је Фонду здравственог осигурања Републике Српске поднио захтјев за приступ информацијама којим је тражена достава информација у вези са донаторима медицинске опреме у периоду од почетка 2010. године до подношења предметног захтјева. Фонд здравственог осигурања Републике Српске обавјештава подносиоца жалбе да одбија приступ траженим информацијама, јер је утврђен изузетак у вези са повјерљивим комерцијалним интересом треће стране, у складу са чланом 7. Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске. Обавијест није садржавала поуку о правном лијеку. Одговорна страна у свом акту наводи да допис којим је подносилац жалбе обавијештен не садржи поуку о правном лијеку, јер се не ради о управном акту у смислу Закона о управним споровима и Закона о општем управном поступку, те је једина заштита могућа путем Институције омбудсмена. Омбудсмени су Фонду здравственог осигурања Републике Српске упутили препоруку⁴⁷ да поново размотри захтјев за приступ информацијама и донесе нову одлуку по захтјеву. Након упућене препоруке, одговорна страна реализује препоруку у цјелости.

⁴⁴ Ж-БЛ-05-872/17

⁴⁵ П-36/18 од 13.02.2018. године

⁴⁶ Ж-СА-05-1282/17

⁴⁷ П-76/18 од 23.03.2018. године

Примјер: Током 2018. године омбудсмени Босне и Херцеговине поступали су по захтјеву веб портала⁴⁸ за доставу коментара о правној ситуацији у којој Предсједништво Босне и Херцеговине је одбило доставити информације о именима и презименима лица, која су у протеклом периоду ангажована на основу уговора о дјелу, те њиховим платама и објашњењем сврхе ангажовања. У упитнику је истакнуто да је као разлог за одбијање захтјева за приступ информацијама наведена заштита личних података. С тим у вези, омбудсмени Босне и Херцеговине заузели су став да је право јавности да зна на који начин и у коју сврху се троше јавна средства. Јавни интерес у таквим ситуацијама увијек има предност над приватним интересом и евентуалним ограничењима која су прописана законима о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини. С друге стране, заштита приватности је право грађана заштићено Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама, те јавни орган у сваком појединачном случају, када утврди да одређена информација може нарушавати приватност трећих лица, проводи тест јавног интереса, који служи у процјени да ли преовладава јавни или приватни интерес. Омбудсмени посебно наглашавају да су уговори које јавни органи закључују са правним или физичким лицима подложни преиспитивању од стране јавности. Уговори садрже одређене личне податке (попут ЈМБГ, адреса становања, датум рођења, број личне карте, контакт податке и слично) и мора се водити рачуна о заштити личних података. Међутим, подаци из уговора, као што су име и презиме лица с којим је уговор склопљен, цијена, врста посла за који је уговор закључен, на који период је исти закључен, ни у којем случају не могу бити ускраћени јавности.

Досадашња пракса омбудсмена Босне и Херцеговине показала је да постоје изражене нејасноће у вези са односом важећих закона о слободи приступа информацијама и Законом о заштити личних података у Босни и Херцеговини⁴⁹. С тим у вези, истичемо да су наведени законски прописи комплементарни један другом. Циљ закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини јесте омогућавање приступа информацијама које посједују јавни органи, али само уколико је саопштавање исте у јавном интересу, при чему се, између осталог, цијени и околност да ли тражена информација садржи личне податке. С друге стране, циљ Закона о заштити личних података у Босни и Херцеговини јесте да се на територији Босне и Херцеговине свим лицима, без обзира на њихово држављанство или пребивалиште, осигура заштита људских права и основних слобода, а нарочито право на приватност и заштиту података у погледу обраде личних података који се на њих односе.

Примјер: Подносилац жалбе се обратио Институцији омбудсмена⁵⁰, наводећи да је поднио захтјев ЈУ Завод за хитну медицинску помоћ Кантона Сарајево, тражећи доставу имена и презимена љекара који је са екипом хитне медицинске помоћи обавио кућну посјету преминулој кћерки подносиоца жалбе. Подносилац жалбе наводи да није запримио одговор ни до дана подношења жалбе Институцији омбудсмена и да му је наведени податак неопходан ради даљег остваривања права као пацијента. Након проведеног поступка истраживања, омбудсмени Босне и Херцеговине су Заводу издали

⁴⁸ ОИ-К-БЛ-481/18 од дана 03.10.2018. године

⁴⁹ „Службени гласник БиХ“, број 49/06, 76/11 и 89/11

⁵⁰ Ж-СА-05-12/18

препоруку⁵¹ да преиспита одлуку којом се не удовољава поднесеној молби. Завод је доставио акт из којег је видљиво да је подносиоцу жалбе на крају достављена тражена информација, а препорука омбудсмена у цјелости је реализована. Омбудсмени Босне и Херцеговине су у наведеној препоруци заузели став да свака лична информација мора бити заштићена, али лична информација у смислу важећих прописа у Босни и Херцеговини подразумијева: јединствени матични број, адреса становања, националност, информацију о кредитним задужењима, висини алиментације или други податак који би открио идентитет особе, док име и презиме било којег лица не може представљати личну информацију у смислу Закона о заштити личних података у Босни и Херцеговини, посебно имајући у виду да се у предметном случају ради о јавној установи која обавља здравствену дјелатност.

На крају, желимо истакнути да је, у циљу ефикасне примјене Закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини, неопходно перманентно приступити изради Програма обуке службеника за информисање из области слободног приступа информацијама у свим јавним органима у Босни и Херцеговини.

4.3. Право на имовину

У Одјелу за праћење остваривања политичких и грађанских права за примљене су 183 жалбе које се тичу имовинско-правних односа. Омбудсмени указују надлежним органима власти да и даље зазимају жалбе грађана у вези са провођењем Анексом VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини што је заиста забрињавајуће. Босна и Херцеговина након толико година, обнова, реконструкција, донаторских средстава, јавних позива и слично и даље има колективне центре. Уважавајући наведено, у примјерима који се износе управо је дата предност предметима у вези са провођењем Анекса VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

Примјер: У поступку по жалби⁵² омбудсмени су утврдили да је подносилац жалбе била власница породичне куће и стана у Босанској Крупи и да су њене некретнине девастиране. Наводи да је пензионерка, да остварује право на алтернативни смјештај у Републици Српској (Бањој Луци), те да очекује коначно рјешавање стамбеног питања. У вези са конкретним предметом, установљено је да се подносилац жалбе пријавила на јавни позив у оквиру пројекта Регионалног стамбеног збрињавања⁵³ и евидентирана је као подносилац пријаве за интеграцију у мјесту садашњег боравка - општина Бања Лука, с обзиром да је навела у свом захтјеву да тражи стан или новчану накнаду за стан на подручју Бања Луке. Омбудсмени ће у наредном периоду пратити реализацију Регионалног стамбеног збрињавања у Босни и Херцеговини.

Примјер: Омбудсмени су запримили жалбу⁵⁴ због кршења Анекса VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине⁵⁵. Одговорна страна је одсјек Министарства за избјеглице и расељена лица

⁵¹ П-38/18 од 19.01.2018. године

⁵² Ж-БЛ-05-227/18

⁵³ „Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 69/13

⁵⁴ Ж-СА-05-281/18

⁵⁵ „Службени гласник БиХ“, број: 19/02, 35/04 и 32/06

Републике Српске у Фочи, канцеларија Вишеград. Подносилац жалбе је повратник и дијелом је обновљена његова некретнина, али се нису стекли услови за живот, односно за „сигуран и достојанствен повратак у раније мјесто пребивалишта“, на примјер, није извршен прикључак на водоводну, канализациону и електро мрежу. Омбудсмени су били приморани донијети препоруку⁵⁶, искључиво због несарадње надлежног органа са омбудсменима. Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске, Одсјек Фоча, Канцеларија Вишеград у конкретном случају није поступало у складу са одредбама Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и то тако што је игнорисала акте, захтјеве омбудсмена Босне и Херцеговине. Омбудсмени у што скоријем року очекују да се сарадња успостави, како би се могло цијенити и утврдити да ли је у конкретном случају повријеђено право на имовину.

Примјер: Омбудсмени су запримили жалбу расељеног лица⁵⁷ која се тиче рада Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске, Одсјек Источно Сарајево, због непризнавања права на алтернативни смјештај. Током поступка истраживања јасно је утврђено да му је признат статус расељеног лица, а након обраћања надлежном органу, подносиоцу жалбе је омогућено право на алтернативни смјештај, односно потврђен је наставак коришћења алтернативног смјештаја путем индивидуалног закупа за 2018. годину.

Примјер: Омбудсмени су, поводом обраћања подносиоца жалбе – такође повратника⁵⁸, упутили препоруку⁵⁹ надлежним органима и то Опћини Травник и Комуналном предузећу Опћине Травник, како би подузели све неопходне мјере како би се за подносиоца жалбе обезбиједило водоснабдијевање у стамбеном објекту. Одговор на препоруку никада није достављен омбудсменима.

Примјер: Поступајући по жалбама у неколико предмета⁶⁰, омбудсмени су установили да су родитељи подносилаца жалби, до избијања ратних сукоба у Босни и Херцеговини живјели у Горњој Саници, општина Кључ, али да након рата електрична енергија у тим домаћинствима није прикључена. Омбудсменима се обраћају због чињенице што као насљедници и потомци својих родитеља морају да плате прикључак на електродистрибутивну мрежу у износу од 1528,62 КМ, а мишљења су да то не треба да плате, јер су прије рата уредно имали прикључак. Одговорна страна „Електродистрибуција“ Бихаћ, обавијестила је омбудсмене да подносиоци жалбе могу бити прикључени на дистрибутивну мрежу, под повољнијим условима у својству повратника уз приложено увјерење надлежне општине којим се потврђује статус повратника. Међутим, подносиоци жалбе нису повратници јер се не враћају у своје раније пребивалиште, те чињеница да имају некретнине у општини Кључ не игра улогу у признавању статуса повратника. Међутим, како се ради о осјетљивој категорији људи који су били принуђени да избијањем ратних дејстава напусте своје објекте, омбудсмени су оцијенили да није праведно, нити стимулирајуће за одрживи повратак да наведена лица,

⁵⁶ Препорука број: 265/18

⁵⁷ Ж-БЛ-05-491/17

⁵⁸ Ж-СА-05-1295/16

⁵⁹ П-169/17

⁶⁰ Ж-БЛ-04-456/17, Ж-БЛ-04-499/17 и Ж-БЛ-04-585/17

која су често у незавидном социјалном статусу, плате прикључак око 1.500,00 КМ. Стога су ЈП „Електродистрибуција Бихаћ“ и општини Кључ упутили препоруку⁶¹ да омогуће прикључење на електродистрибутивну мрежу за подносиоце жалбе, без накнаде. По препоруци омбудсмена није поступљено⁶².

4.4. Управа

У Одјелу за праћење остваривања политичких и грађанских права, одмах након жалби на рад судова, по броју жалби се издваја и област управе (389), а издате су 52 препоруке. Принципи добре управе и стандарди услужности у раду јавне управе су у знатној мјери присутни у домаћим позитивно-правним прописима. Бројни домаћи и међународни прописи о људским правима и слободама заправо садрже и одредбе које представљају елементе концепта добре управе и могу се подвести под стандарде услужности у раду јавне управе. Поступајући по појединачним жалбама грађана, у својим обраћањима бројним органима управе, као и у препорукама, омбудсмени инсистирају да надлежни органи управе дјелују законито, одговорно, непристрасно, дјелотворно, благовремено и да поштују странке и јавност рада, а што све заједно представља стандард услужности у раду јавне управе. Однос управе према грађанима итекако је значајан у једној правној држави. Институција омбудсмена један је од механизма у постојећем правном систему који врши контролу управе и стога је број жалби у односу на управу увијек висок. Грађани већину својих права остварују на подручју своје локалне заједнице и стога се најчешће обраћају омбудсменима када су незадовољни радом органа општинске или градске управе (непоступање по различитим захтјевима, игнорисање захтјева грађана, недовољна подршка локалне заједнице у кризним/ванредним ситуацијама, или када се грађани налазе у стању социјалне потребе итд). У жалбама грађани исказују незадовољство чињеницом да се управни поступци, покренути по захтјевима грађана пред органима управе, воде супротно начелима закона о управном поступку, на начин недоношења одлука у законитим роковима, инсистирањем на достави великог броја непотребне документације, шутње администрације, кршења начела пружања помоћи неукој странци, недоношењем одлука по жалби, и дуготрајним поступцима одлучивања у другом степену. Анализа изјављених жалби показује да, у значајном броју предмета, надлежни органи управни поступак окончавају тек након интервенције омбудсмена. Понекад је потребно упутити и већи број писмених ургенција означеним одговорним органима како би донијели одлуку у складу са својим законским овлашћењима. Обавеза јавне управе у извршавању властитих обавеза према грађанима подразумева да се што више приближи грађанима, да гарантује побољшање квалитета рада и то тако што ће да води рачуна да, одлуке које утичу на права или интересе појединаца буду засноване на закону, да садржај таквих одлука буде у складу са законом, да у свом раду поштују принцип једнаког третмана, да избјегавају дискриминацију базирану на националности, полу, етничком поријеклу, религији, хендикепираности и друго, да се према грађанима понашају услужно, коректно и приступачно, да се одлуке по захтјеву или жалби доносе у разумном року, без одлагања са образложењем и правним основом одлуке, да одлуке које могу негативно утицати на права или интересе грађана обавезно садрже упутства о правним лијековима.

⁶¹ Број П-257/17 од 13.10.2017. године

⁶² Омбудсмени проф. др Љубинко Митровић и др Јасминка Џумхур посјетили су општину Кључ у фебруару 2018. године, због конкретних предмета.

Као и ранијих извјештајних година, омбудсмени поново указују на проблем неефикасне судске контроле управе, с обзиром да надлежни органи управе не поступају у складу са упутствима и одлукама судова донесеним у управним споровима. Посебно се истиче проблем што судови не доносе одлуке којом ће сами ријешити ствар и замијенити управни акт управног органа и када се у неколико наврата воде поновни управни поступци. У бројним случајевима често се и то по неколико пута (*принцип тинг-понг лоптице*) предмети враћају првостепеним органима, односно другостепеним органима на поновно одлучивање.

Примјер: Омбудсмени користе прилику да наведу и примјер добре сарадње омбудсмена са Министарством финансија Републике Српске. Поступајући по жалби⁶³, због неисплаћивања новчаних средстава из буџета Републике Српске, како је то одређено рјешењем о извршењу Основног суда у Бањој Луци из 2015. године, омбудсмени су се обратили овом Министарству, након чега су извршили исплату.

Омбудсмени износе и два примјера добре сарадње са Одјељењем за просторно уређење, грађевинарство града Бања Лука и Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске, јер је у конкретним предметима у потпуности поступљено по препорукама омбудсмена. У првом предмету⁶⁴, поводом поновљеног поступка пред Одјељењем за просторно уређење града Бања Лука, овај орган управе је поступио по препоруци⁶⁵ и донио одлуку у поновљеном поступку, по захтјеву предузећа, као инвеститора, за добијање грађевинске дозвола за изградњу стамбено-пословног објекта у Бањој Луци. У другом примјеру⁶⁶ омбудсмени су, такође, поводом захтјева за издавање грађевинске дозволе, издали препоруку⁶⁷ Министарству за просторно уређење, грађевинарство и екологију, да одмах по пријему препоруке донесе одлуку по жалби инвеститора, а препорука је у потпуности испоштована.

Примјер: Омбудсмени су поступајући по жалби⁶⁸ установили да управни поступак пред Службом за урбанизам, имовинско-правне, геодетске послове и катастар некретнина општине Нови Град Сарајево, траје неразумно дуго и изван сваког разумног рока, *преко 16 година*. Подносилац жалбе је управни поступак покренуо због заштите права на имовину (поврат стана). Надлежни орган управе, примјењујући принцип “*тинг-понг лоптице*” предмет не окончава, а подносилац жалбе не остварује своје право (на коначан поврат и увођење у посјед имовине).

Примјер: Поступајући по жалби подносиоца жалбе⁶⁹ омбудсмени су установили да Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске не поступа по упутствима Окружног суда Бања Лука у управном спору и игнорише правна упутства суда у управном спору. Наиме, Фонд није поступио по наведеним пресудама суда у четири наврата, те се подносилац жалбе по пети пут обратио Окружном суду, ради одлучивања по његовој

⁶³ Ж-БЛ-05-542/17

⁶⁴ Ж-БЛ-05-486/17

⁶⁵ П-58/18

⁶⁶ Ж-БЛ-05-255/18

⁶⁷ П-100/18

⁶⁸ Ж-СА-05-236/16

⁶⁹ Ж-БЛ-05-31/18

тужби у управном спору у идентичној правној ствари. Омбудсмени су упутили препоруку⁷⁰ Окружном суду у Бањој Луци да донесе пресуду којом ће сам ријешити управну ствар, а који ће у свему замијенити управни акт надлежног органа и истовремено су позвали суд да обавијести Управну инспекцију о потреби покретања прекршајног поступка против Фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Окружни суд Бања Лука у одговору на препоруку истиче да је тужбу уважио и опет поништио рјешење Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике, те обавезао тај орган да подносиоцу жалбе надокнади трошкове управног спора; да је суд, сходно члану 65. став 1. тачка 5. и 4. Закона о управним споровима⁷¹, упутио налог Управној инспекцији за покретање прекршајног поступка против директора Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске, због непоступања у складу са правним схватањима и примједбама суда у погледу поступка, како је то наложено пресудама. Фонд поново доноси рјешење којим се његова жалба одбија, а против којег је по шести пут поднио тужбу Окружном суду у Бањој Луци. Управна инспекција је обавијестила омбудсмене да је по налогу Окружног суда Бања Лука поднијела захтјев за покретање прекршајног поступка против окривљених, Фонда, као правног лица и директора Фонда, као одговорног лица. Основни суд у Бијељини захтјев одбацује уз образложење да захтјев за покретање прекршајног поступка није садржавао све податке прописане Законом о прекршајима Републике Српске, а како није накнадно допуњен, суд је сматрао да се од захтјева за покретање прекршајног поступка одустало, а захтјев је одбачен. На ово рјешење суда Управна инспекција изјављује жалбу Окружном суду у Бијељини. Уважавајући све утврђене чињенице у конкретном предмету и релевантно законодавство, омбудсмени су одлучили⁷² да размотре сваку могућност да допринесу рјешењу насталог проблема. С обзиром да је Управна инспекција изјавила жалбу на рјешење Основног суда у Бијељини, омбудсмени су се обратили Окружни суд Бијељина, који обавјештава омбудсмене да је став заузео у одлуци – рјешењу⁷³, којим је уважио жалбу Управне инспекције и предмет вратио на поновни поступак. Основни суд у Бијељини обавјештава омбудсмене да ће у поновном поступку поступити у складу са упутствима другостепеног суда. Цијенећи значај конкретног случаја, омбудсмени су цјелокупну документацију из предмета прослиједили Окружном јавном тужилаштву у Бијељини⁷⁴, због основа сумње да је почињено кривично дјело из члана 341. Кривичног законика Републике Српске⁷⁵ Неизвршење судске одлуке, те ће се пратити све предузете мјере од стране надлежног тужилаштва⁷⁶.

Примијетна је пракса да надлежни управни органи не поступају по одлукама судова донесеним у управним споровима, као и да судови не доносе одлуке којом ће сами ријешити ствар и замијенити управни акт управног органа, већ поништавају тај акт након чега управни органи поново доносе акте идентичне претходним. Наведеним поступањем је увелико повријеђено право странака на правично суђење, јер се поступци воде и по неколико пута. Странка, иако користи сва правна средства, остаје без заштите и коначног рјешења. Када је очигледно свјесно непоступање по јасним упутствима судске одлуке

⁷⁰ П-61/18 од 14.03.2018. године

⁷¹ „Службени гласник Републике Српске“, број 109/05 и 63/11

⁷² Ж-БЛ-05-865/18 отворен је нови предмет

⁷³ Број: 80 0 Пр 097597 18 Пжп од 08.11.2018. године

⁷⁴ У складу са чланом 30. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине

⁷⁵ „Службени гласник Републике Српске“, број: 64/17

⁷⁶ Предмет број Ж-БЛ-04-837/18

странка остаје и без „моралне сатисфакције“, јер надлежни орган који намјерно не поштује одлуке судова не бива на било који начин санкционисан.

4.5. Инспекције

У овом дијелу извјештаја посебна пажња је посвећена раду инспекција⁷⁷. Омбудсмени Босне и Херцеговине су одлучили да у наредном раздобљу ураде специјални извјештај о раду инспекција у Босни и Херцеговини, управо због изузетне важности који за грађане представљају инспекције. Инспекцијски надзор и инспекције су механизам који омогућава да органи управе осигурају поштовање регулаторних одредби које су донешене у циљу заштите и подршке јавног или приватног интереса. Инспекције пружају гаранцију испуњавања услова који подржавају сигурност и добро стање друштва, као на примјер, заштита ваздуха и квалитет воде преко инспекција животне средине, затим, путем грађевинске инспекције која контролише да ли се објекти граде на основу издатих дозвола и да ли испуњавају структурални интегритет грађевине и слично, тако да је инспекцијски надзор засигурно присутан у свакодневници живота сваког појединца.

Примјер: Поступајући по жалби која је упућена омбудсменима, ради заштите радних права и због дискриминације на радном мјесту⁷⁸, надлежна кантонална инспекција рада (при Кантоналној управи за инспекцијске послове Кантона Сарајево) огласила се ненадлежном, односно одбацила је жалбу подносиоца жалбе због ненадлежности⁷⁹. Јасно упознају омбудсмене да су ненадлежни за заштиту појединачних права радника, односно да је потребно затражити заштиту радних права судским путем. Међутим, у сличној правној ситуацији, у другом предмету⁸⁰, ради заштите радних права, Кантонална управа за инспекцијске послове Зеничко-Добојског кантона извршила је инспекцијску контролу.

Примјер: Омбудсмени су по други пут запримили жалбу⁸¹ због неизвршење закључка инспекције Опћине Бугојно, којим је наложено уклањање бесправно изграђеног димњака од стране једног предузећа. Након спроведеног поступка истраживања, омбудсмени су упутили препоруку⁸² и наложили општинском начелнику и грађевинском инспектору Опћине Бугојно да без одлагања осигурају провођење рјешење о уклањању бесправно изграђеног димњака које датира још из 2012. године. По препоруци није поступљено и није предузета нити једна радња да осигура провођење препоруке.

Примјер: Омбудсмени користе прилику да наведу и примјер добре сарадње са Опћином Равно. Поступајући у предмету⁸³ током поступка истраживања установљено је да се на подручју Опћине Равно уопште не спроводи инспекцијски надзор, односно да Опћина нема запосленог грађевинског инспектора. У октобру 2017. године омбудсмени су

⁷⁷ Омбудсмени су током 2018. године имали 60 жалби – предмета у којима су различите инспекције биле означене као одговорне стране.

⁷⁸ Ж-СА-04-964/18

⁷⁹ Кантонална управа за инспекцијске послове Тузланског кантона

⁸⁰ Ж-СА-06-987/18

⁸¹ Нова жалба регистрована под бројем Ж-СА-05-161/18, а ранији предмет је био регистрован под бројем Ж-СА-05-169/15

⁸² Број препоруке: П-233/15

⁸³ Број жалбе Ж-СА-06-233/17

препоручили Опћини Равно⁸⁴ и Влади Херцеговачко-неретванског кантона да изнађу начин за превазилажење проблема. Опћина Равно је у мјесецу фебруару 2018. године запослила грађевинског инспектора.

Примјер: Чланови Синдиката ЈП „Комуналац“ Дрвар, поднијели су Управи за инспекцијске послове Кантона 10, захтјев за обављање инспекцијског надзора у том предузећу, а од омбудсмена су захтијевали да пратимо и надзиремо рад надлежне инспекције⁸⁵, ради заштите права на доношење одлуке у разумном року. Кантонални инспектор рада је у кратком року писменим путем исцрпно обавијестио омбудсмена о предузетим мјерама и радњама по поднесеном захтјеву и није утврђено кршење права подносиоца жалбе од стране инспекције.

Примјер: Омбудсмени су, поступајући по жалби⁸⁶, обратили се надлежној Републичкој управи за инспекцијске послове Републике Српске, због чињенице што је, приликом изградње нове стамбене зграде у Бијељини одмах до зграде у којој живи подносилац жалбе, у потпуности прозор њеног стана заклоњен. Сходно утврђеном чињеничном стању, надлежна инспекција доноси рјешење о уклањању објеката који су саграђени 2003. године. У конкретном предмету надлежна инспекција је извршила надзор по захтјеву омбудсмена и наложила је уклањање бесправно изграђених објеката.

Примјер: Омбудсмени су запримили жалбу⁸⁷ у вези са повредом права из радног односа, а како је као одговорна страна означено приватно предузеће, подносилац жалбе је савјетован да се писменим путем обрати надлежној инспекцији. Након обраћања инспекцији, подносилац жалбе обавјештава омбудсмене да је инспекција рада дјелимично поступила по његовом захтјеву. Како наводи, предмет инспекцијске контроле је био само његов уговор о раду, а не и остале повреде из радног односа, како је то јасно истакао у захтјеву. Омбудсмени су Републичкој управи за инспекцијске послове Републике Српске упутили Препоруку⁸⁸ којом је затражено да поново изврше инспекцијску контролу и испитају све спорне чињенице (прековремени рад, рад за вријеме празника, некориштење годишњег одмора итд), а које, како је утврђено током поступка истраживања омбудсмена, нису биле предмет раније извршене контроле. Републичка управа за инспекцијске послове Републике Српске извршила је ванредну инспекцијску контролу и у потпуности испоштовала препоруку омбудсмена.

Омбудсмени користе прилику и у свом Годишњем извјештају указују на несарадњу Службе за инспекцијске послове Града Тузла са Институцијом омбудсмена у неколико предмета, на начин да ова служба не одговара на тражење омбудсмена, што представља кршење Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине⁸⁹, али и кршење права грађана.

⁸⁴ Број препоруке: П-254/17 од 16.10.2017. године

⁸⁵ Предмет број Ж-ЛИИ-05-23/18

⁸⁶ Ж-БЛ-05-443/18

⁸⁷ Ж-БЛ-04-196/18

⁸⁸ Број препоруке П-130/18 од 07.06.2018. године

⁸⁹ Ж-БР-05-61/18, Ж-БР-05-252/18 и Ж-БР-05-185/18

4.6. Полиција

На рад полиције, у оквиру Одјела за праћење остваривања политичких и грађанских права, односило се 132 жалбе⁹⁰. Овај статистички податак је значајан за омбудсмене из разлога што се рад полиције у једној заједници сматра значајним и за циљ треба да има побољшање квалитета живота и побољшање безбједносне ситуације, односно смањење криминала. Значајно је да се наши грађани осјећају сигурно и потребно је успостављати што јаче везе између грађана у циљу изградње и јачања повјерења.

Жалбе за примљене у Институцији омбудсмена које се односе на повреде права почињене од стране полицијских службеника, указују на то да припадници полиције приликом обављања службених дужности излазе из оквира законских овлаштења, да систем унутрашње контроле поступања полицијских службеника најчешће има формалну улогу, те да не постоји адекватан и независан механизам контроле рада полицијских органа. Наведено посебно долази до изражаја приликом легитимисања физичких лица, како у оквиру редовне сабраћајне контроле, тако и вршења службених овлаштења у ситуацијама почињених саобраћајних прекршаја⁹¹. Жалбе на поступање полицијских службеника евидентиране су и у предметима регистрованим у Одјелу за праћење остваривања права лица лишених слободе, односно прекорачење законских овлаштења приликом лишавања слободе лица којима је изречена мјера притвора, односно лишавања слободе лица које није испунило обавезу враћања у казнено-поправну установу након протеча прекида издржавања казне затвора⁹² или ванзаводске погодности. Узимајући у обзир сву специфичност послова које обављају полицијски службеници, те дужности и права којима исти располажу у складу са одредбама закона о кривичном поступку и других прописа, почевши од легитимисања и заустављања грађана, претреса људи и просторија, лишавања слободе, те у изузетним случајевима употребе силе и ватреног оружја, омбудсмени указују да је итекако значајан рад посебних органа која истражују евентуалне злоупотребе права и пропусте почињене од стране полицијских службеника (органа унутрашње контроле). При томе, још је значајније питање независности рада и дјеловања ових органа, те професионалан и стручан састав наведених органа. Наведени органи ће након истраге, а цијенећи све околности одређеног догађаја, донијети одлуку о постојању основа за провођење дисциплинског или другог поступка према одређеном полицијском службенику. Институција омбудсмена поштујући независност органа унутрашње контроле поступања полицијских службеника не може улазити, нити утицати на њихове евентуалне одлуке, те истрагу усмјерава у контексту провјере да се свака представка и пријава испита у предвиђеним роковима, прије наступања евентуалне застарјелости. Контакт и присутност полиције су од значаја за све грађане. Данашњи изазови са којима се полиција сусреће захтијевају од ње да пружи једну свеобухватну услугу, проактивну и реактивну у исто вријеме. Једно је сигурно, а то је да није довољно интервенисати након избијања инцидената, потребно је рјешавати проблеме који генеришу појаву инцидентних ситуација, дакле, унаприједити превентивно дјеловање.

⁹⁰ Омбудсмени су издали четири препоруке према надлежним органима унутрашњих послова.

⁹¹ Ж-СА-05-34/18

⁹² Ж-СА-07-857/17

С циљем јачања сарадње, омбудсмени су одржали и низ састанака са представницима полицијско-сигурносних агенција у Босни и Херцеговини⁹³.

Примјер: Подносилац жалбе⁹⁴ се обратио омбудсменима због непрофесионалног понашања криминалистичког инспектора (припадника Министарства унутрашњих послова Републике Српске). Поступак по пријави подносиоца жалбе је у току пред Службом за заштиту интегритета и законитости у раду Министарства унутрашњих послова Републике Српске, али се омбудсменима обратио како би поступак пред надлежним органом био што транспарентнији и објективнији. Поступак истраживања омбудсмена је у току, а овај примјер омбудсмени износе управо из разлога што се велик број жалби односи управо на поступке унутрашње контроле законитости рада овлашћених службених лица (припадника органа унутрашњих послова).

Примјер: Омбудсмени су запримили жалбу⁹⁵ осуђеног лица који се налази на издржавању казне затвора у Казнено-поправном заводу Зеница. Подносилац жалбе се обратио жалбом на рад Министарства унутрашњих послова Зеничко-добојског кантона због немогућности пријављивања пребивалишта и сходно томе и немогућности добијања личне карте. Лична карта је подносиоцу жалбе била потребна како би могао остварити своја права као насљедник пред надлежним судом у поступку расправљања заоставштине. Након обраћања омбудсмена надлежном органу, подносилац жалбе је остварио своје право.

Примјер: Поводом *трагичне смрти бањалучког студента Давида Драгичевића у Институцији је отворено са 31.12.2018. године укупно четири предмета*⁹⁶. С друге стране, свој став у овом предмету омбудсмени су исказали путем посебног саопштења за медије од 21.05.2018. године којим су недвосмислено истакли своје опредјељење у смислу обавезе надлежних органа у погледу утврђивања пуне истине. Уз ово, издата су још два саопштења за јавност⁹⁷. Истражни поступак у свим наведеним предметима је у току.

4.7. Специјални извјештај о стању у области миграција у Босни и Херцеговини

Миграциони процеси са којим су се власти у Босни и Херцеговини сусрели у 2018. години, поставили су одређене захтјеве пред низ институција, укључујући и Институцију омбудсмена. Савјет министара Босне и Херцеговине је на својој 140. сједници која је одржана 26.04.2018. године, разматрало информацију о проблемима миграната и задужило Институцију омбудсмена да сачини извјештај и достави Савјету министара

⁹³ Примјера ради, омбудсмен проф. др Љубинко Митровић је дана, 1.11.2018. године одржао састанак са члановима Полицијског одбора Министарства унутрашњих послова Републике Српске. Исто тако, начелник Полицијске управе бања Лука Жељко Спасојевић посетио је сједиште Институције дана, 20.4.2018. године.

⁹⁴ Ж-БЛ-05-685/18

⁹⁵ Ж-СА-05-1066/18

⁹⁶ Ж-БЛ-05-1012/18, Ж-БЛ -05-1032/18, Ж-БЛ -05-1033/18, Ж-БЛ -05-1034/18

⁹⁷ Саопштење за јавност од 21.05.2018.г. <https://www.ombudsmen.gov.ba/Novost.aspx?newsid=978&lang=BS>; Саопштење за јавност од 27.12.2018.г. <https://www.ombudsmen.gov.ba/Novost.aspx?newsid=1148&lang=BS>

Специјални извјештај о стању у области миграција у Босни и Херцеговини, с приједлогом мјера и препорука надлежних органа Босне и Херцеговине.⁹⁸

Специјални извјештај је сачињен вршењем мониторинга у области миграција у Босни и Херцеговини, што је укључивало посјете свим локацијама на којима се налазе страни држављани, разговора и интервјуа са страним држављанима и особљем у установама и просторима гдје су смјештени, одржавање састанака са свим руководиоцима институција које су сходно одредбама Закона о странцима и Закона о азилу надлежни за поступање у области миграција и азила, те представницима међународних организација, домаћих и страних невладиних организација. Израдом Специјалног извјештаја омбудсмена желе указати надлежним органима да у складу са домаћим и међународним стандардима људских права осигурају права странцима који се затекну у Босни и Херцеговини⁹⁹.

Током 2018. године у Босни и Херцеговини дошло је до драматичног пораста броја страних држављана, који углавном користе Босну и Херцеговину за транзит према земљама Европске Уније. У већини случајева ради се о нерегуларним мигрантима који су у Босну и Херцеговину ушли или улазе без икаквих идентификационих докумената, на мјестима која, према информацијама добијеним од надлежних органа нису предвиђена за прелазак државне границе. Већина ових лица исказала је намјеру да тражи азил, иако је за њих Босна и Херцеговина углавном земља транзита.

Институција омбудсмана је у периоду од априла до октобра 2018. године провела мониторинг стања у овој области, те је закључак омбудсмана да се у Босни и Херцеговини тренутно одвија процес тзв. мјешовитих миграција. Преклапају се мотиви миграција, тако да имамо странце који су у потрази за бољим условима живота или тзв. економски мигранти (држављани Пакистана, Ирана, Ирака, Марока, Туниса, Алжира, Либије) и странце који траже уточиште/лица под међународном правном заштитом (Сирија). Повећан и неконтролисан улазак страних држављана у Босну и Херцеговину и континуитет тог процеса, захтијевају обавезу додатне мобилизације материјалних, финансијских и људских ресурса којима Босна и Херцеговина не располаже. Имајући у виду свакодневни раст броја миграната у Босни и Херцеговини неопходно је да надлежни органи предузму додатне мјере на заштити државне границе Босне и Херцеговине и посебно сигурности грађана Босне и Херцеговине. Према показатељима, закључно са 31.10.2018. године, у Босни и Херцеговини регистровано је око 22.000 страних држављана. У мјесецу октобру 2018. године, процјена је да се налази око 5.000 нерегуларних миграната. Интервјуи с мигрантима затеченим у Босни и Херцеговини показују да сусједне државе не врше њихову регистрацију, управо у намјери да се избјегне њихов повратак, кроз процес реадмисије. Приливом страних држављана у Босни и Херцеговини појавили су се први проблеми у процесу реадмисије миграната у сусједне државе. Служба за послове са странцима указала је на проблем кријумчарења странаца, а према подацима за примљеним од стране Граничне полиције Босне и Херцеговине до сада

⁹⁸ Обавијест о Закључку Савјета министара Босне и Херцеговине, број: 05-07-1-1208-30-1/18 од 04.05.2018. године. Савјета министара је на својој 140. сједници која је одржана 26.04.2018. године, разматрало информацију о проблемима миграната и задужило Институцију омбудсмана да сачини извјештај.

⁹⁹ Извјештај презентован на конференцији за штампу у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине дана 10.01.2019. године и упућен свим надлежним органима на даље поступање.

процесуирани случајеви и прикупљени криминалистичко обавјештајни подаци, указују на више појавних облика кријумчарења људи.

У вези са Унско-санским кантоном, цијенећи да је ситуација на подручју овог Кантона кулминирала у мјесецу октобру 2018. године, извршеним посјетама омбудсмени су закључили да је изостала подршка органа власти Босне и Херцеговине локалним заједницама, како у Бихаћу тако и Великој Кладуши¹⁰⁰. И поред велике бриге и напора који се чине на збрињавању страних држављана од стране локалне заједнице, услови у којима бораве испод су сваког минимума.

Омбудсмени су Специјалним извјештајем констатовали стање у Босни и Херцеговини које се односи на миграције и азил, истакли и поједине позитивне у области миграција, те уважавајући ситуацијску анализу и релевантно домаће и међународно законодавство, омбудсмени су Савјету министара Босне и Херцеговине упутили сљедеће

ПРЕПОРУКЕ:

- Активирати све мјере предвиђене Стратегијом у области миграција и азила и Акционим планом за период 2016-2020. године, које између осталог укључују: повећање ефикасности надзора и контроле државне границе Босне и Херцеговине, значајно унапређење система контроле уласка и боравка странаца у Босни и Херцеговини, подизање на виши ниво заштите сигурности грађана Босне и Херцеговине;
- Уз постојеће смјештајне капацитете намијењене за смјештај свих категорија миграната, односно азиланата, за случај значајно повећаног прилива страних држављана обезбиједити додатне смјештајне капацитете;
- Успоставити јасне оперативне процедуре за поступање свих надлежних органа с јасним дефинисањем органа/лица за одлучивање у случајевима које није могуће предвидјети процедурама. Посебно треба дефинисати улогу међународних организација, невладиних организација, те волонтера, како би системски и на адекватан начин била искориштена њихова спремност да помогну у процесу;
- Повећати број кадровског особља, односно јачати капацитете институционалних механизма надлежних за поступање по питању миграција, укључујући Сектор за азил, Граничну полицију Босне и Херцеговине и Службу за послове са странцима;
- Успоставити оперативни орган са високим степеном мобилности и потпуне инволвираности чланова тог органа на рјешавање проблема миграција, а у односу на

¹⁰⁰ Према информацијама добијеним на састанку од дана 08.10.2018. године представници Велике Кладуше први састанак са представницима Министарства безбједности одржала је тек у јулу мјесецу 2018. године. На састанку је изнесен план збрињавања миграната на подручју Унско-санског кантона, те је констатовано да је у Савјету министара Босне и Херцеговине постигнут договор да се изгради прихватни центар – Медено Поље. Ради се о земљишту које је власништво Агрокомерца на којем је постављено 60 шатора (донација из Аустрије). Да би се прихватни центар ставио у функцију, од стране ИОМ-а упућен је захтјев за прикључак воде ЈКР ВиК. Међутим, ЈКР ВиК није могао успоставити редован доток воде без сагласности власника (Агрокомерца), те је од Надзорног одбора Агрокомерца затражио сагласност која још увијек није постигнута. Опћинско вијеће је на тематској сједници донијело Закључак којим је упозорило да не прихвата да се на подручју Велике Кладуше граде прихватни центри, а водећи се ставом Европске уније према којем, Европска унија неће финансирати изградњу центара који се налазе у кругу границе од 30 km. Закључак је упућен Министарству безбједности и међународним организацијама. Од тада до дана посјете представника Институције омбудсмена није било контаката од стране Министарства као ни од стране представника Службе за послове са странцима.

њихове редовне послове и радне задатке. Оперативност и дјеловање овог органа треба да буде 24 сата;

- Затражити финансијску, материјално-техничку подршку, те људске ресурсе од Европске Уније, *IOM, UNHCR, ICRC, UNICEF, UN Women, Save the Children*, те других актера који располажу ресурсима и који имају мандат дјеловања у овој области;
- Континуирано одржавати регионалне састанке на високом нивоу са сусједним државама и државама које се налазе на рути кретања свих категорија миграната у циљу дефинисања заједничке стратегије дјеловања, а с обзиом на евидентне различите праксе неких од држава, које указују и на могуће одступање од међународних стандарда у збрињавању различитих категорија миграната;
- Покренути поступак закључивања уговора о реадмисији са државама из којих су регистровани странци, а са којима још такви споразуми нису потписани, као на примјер, Алжир и Мароко.

4.8. Специјални извјештај о изгледу, употреби и заштити државних, односно службених обиљежја у Босни и Херцеговини

Представнички дом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине¹⁰¹ усвојио је посланичку иницијативу, којом се предлаже да Институција омбудсмена изради „Специјални извјештај о изгледу, употреби и заштити државних, односно службених обиљежја у Босни и Херцеговини“¹⁰².

Имајућу у виду посланичку иницијативу Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, омбудсмени су дана 20.12.2016. године донијели закључак¹⁰³ којим се усваја посланичка иницијатива о потреби израде Специјалног извјештаја о изгледу, употреби и заштити државних, односно службених обиљежја у Босни и Херцеговини¹⁰⁴. С циљем сагледавања стања у вези са изгледом, употребом и заштитом државних, односно службених обиљежја у Босни и Херцеговини и њеним ентитетима, те Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине, омбудсмени су користили методологију која се базира на презентовању релевантних одредби Устава Босне и Херцеговине, Устава Федерације Босне и Херцеговине, Устава Републике Српске, устава кантона, Статута Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, статута градова и општина/опћина у Републици Српској¹⁰⁵ и у

¹⁰¹ На својој 39. сједници одржаној 14.12.2016. године

¹⁰² У образложењу посланичке иницијативе се наводи: „Босна и Херцеговина, њени ентитети – Република Српска и Федерација Босне и Херцеговине, Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине и свих 10 кантона/жупанија у саставу Федерације Босне и Херцеговине имају своја државна, односно службена обиљежја или симболе. Под појмом државна, односно службена обиљежја подразумевају се грб, застава и химна Босне и Херцеговине, њених ентитета, односно кантона у саставу Федерације Босне и Херцеговине. Изглед обиљежја (грб и застава) прописан је Уставом Босне и Херцеговине, уставима Републике Српске и Федерације Босне и Херцеговине и ставима, односно посебним законима кантона. С друге стране, употреба и заштита државних, односно службених обиљежја уређују се, по правилу, посебним законима којима се одређују и казнене одредбе за случај употребе ових обиљежја или симбола супротно одредбама наведених закона. Извјештај Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине треба да садржи преглед уставних, односно законских одредби у Босни и Херцеговини које се односе на изглед државних, односно службена обиљежја, те њихову употребу и заштиту, посебно у односу на конститутивност сва три народа у Босни и Херцеговини као Одлуку уставног суда Босне и Херцеговине од 2006. године у вези с тим.“

¹⁰³ Закључак број Ои-К-Са-191/16

¹⁰⁴ Сходно усвајању посланичке иницијативе регистрован је предмет број Ж-СА-05-94/17 и формирана је радна група за израду Специјалног извјештаја.

¹⁰⁵ Бања Лука, Бијељина, Добој, Приједор, Зворник, Требиње, Источно Сарајево

Федерацији Босне и Херцеговине¹⁰⁶. Надаље, презентоване су и одредбе закона на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини којима се уређује питање изгледа, употребе и заштите државних, односно службених обиљежја, уз указивање на одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине, Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине, те Уставног суда Републике Српске. Приликом израде овог Специјалног извјештаја, омбудсмени су имали у виду и међународне стандарде.

У својим закључним разматрањима омбудсмени су истакли да је Босна и Херцеговина демократска држава која функционише у складу са уставима и законима, ослањајући се на поштовање људског достојанства, слобода и једнакости. Уставом Босне и Херцеговине јасно је дефинисано да ће Босна и Херцеговина и оба ентитета осигурати највиши ниво међународно признатих људских права и основних слобода и да је уживање права и слобода, предвиђених у Уставу или у међународним споразумима наведеним у Анексу I Устава, осигурано свим лицима у Босни и Херцеговини, без дискриминације по било којем основу, као што је: пол, раса, боја коже, језик, вјера, политичко и друго мишљење, национално или социјално поријекло, повезаност са националном мањином, имовинско стање, статус по рођењу или други статус.

У специјалном извјештају је констатовано која законодавни органи у Босни и Херцеговини нису поступила у складу са одлукама уставних судова у Босни и Херцеговини. Међутим, омбудсмени су истовремено указали и да приликом израде овог Специјалног извјештаја, због ограничених људских и финансијских ресурса, нису били у могућности да истраже да ли су и на који начин сви надлежни законодавни органи, на свим нивоима власти, доносили одлуке у вези са службеним обиљежјима, посебно да ли су конститутивни народи и остали у Босни и Херцеговини били укључени у поступке доношења ових одлука и да ли се водило рачуна о њиховим правима и интересима.

Омбудсмени су Специјални извјештај са препорукама упутили надлежним законодавним органима у Босни и Херцеговини и то Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине, Народној скупштини Републике Српске, Скупштини Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, скупштинама кантона у Федерацији Босне и Херцеговине, скупштинама градова у Републици Српској и скупштинама градова и општина у којима су сједишта кантона у Федерацији Босне и Херцеговине¹⁰⁷.

Омбудсмени су упутили Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине, Народној скупштини Републике Српске, Скупштини Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, скупштинама кантона у Федерацији Босне и Херцеговине, скупштинама градова у Републици Српској, скупштинама градова и општина у којима су сједишта кантона у Федерацији Босне и Херцеговине,

¹⁰⁶ Сви градови/општине у којима се налазе и сједишта кантона у Федерацији Босне и Херцеговине (градови: Бихаћ, Сарајево, Мостар, Широки Бријег, Горажде, Тузла, Зеница; општине: Ливно, Орашје, Травник)

¹⁰⁷ Извјештај је презентован на конференцији за штампу у сједишту Институције омбудсмена, у бањој Луци, на Међународни дан људских права, 10.12.2018. године, а након конференцији за штампу упућен је свим законодавним органима на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини.

ПРЕПОРУКУ:

- *Позивају се сви законодавни органи у Босни и Херцеговини да сходно међународним стандардима и домаћем законодавству, а прије свега вођена начелима Повеле Уједињених народа, Универзалне декларације о људским правима и Општим оквирним споразумом о миру у Босни и Херцеговини, као и његовим анексима приликом креирања и усвајања државних, односно службених обиљежја осигурају пуну националну равноправност, демократске односе и највише стандарде људских права и слобода конститутивних народа, осталих и свих грађана Босне и Херцеговине.*

Током 2019. године омбудсмени ће пратити реализацију наведене препоруке.

4.9. Влада и министарска именовања

Омбудсмени су у 2018. години запримили 115 жалби¹⁰⁸ које се односе на повреде одредби Закона о министарским именовањима, именовањима Савјета министара и другим именовањима Босне и Херцеговине, Закона о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине¹⁰⁹ и Закона о министарским, владиним и другим именовањима Републике Српске. У циљу отклањања утврђених недостатака у поступцима именовања у органима у којима се примјењује Закон о министарским именовањима, именовањима Савјета министара и другим именовањима, омбудсмени су издали 40 препорука¹¹⁰.

Жалбени наводи указују на повреде основних принципа закона приликом провођења поступака именовања и разрешења чланова управних и надзорних одбора у јавним предузећима и установама, непримјену објективних критерија и нетранспарентност у поступку одлучивања, повреде одредби Закона о сукобу интереса у институцијама и органима власти током именовања, непоступања по одредбама позитивног законодавства које прописују поступак по приговору на одлуке о именовању, и др.

Омбудсменима се често обраћају органи власти тражећи појашњења у вези примјене, односно тумачења одредби Закона о министарским, владиним и другим именовањима.

Омбудсмени су запримили акт Министарства финансија Републике Српске¹¹¹ у којем је наведено слjedeће: „Молимо Вас да нам дате мишљење, у ком року било који члан јавности може поднијети приговор на коначно именовање у поступку отворене конкуренције у складу са Законом о министарским, владиним и другим именовањима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 25/03).“

¹⁰⁸ Током 2017. године у Институцији омбудсмена је било регистровано 105 жалби које се односе на повреде одредаба Закона о министарским, владиним и другим именовањима.

¹⁰⁹ „Службене новине Ф БиХ“, број 12/03, 34/03 и 65/13

¹¹⁰ Током 2017. године Омбудсмени су издали 16 препорука

¹¹¹ Акт број 06.07/012-874-1/18 од 26. 06. 2018. године

Након разматрања достављеног захтјева омбудсмени закључују да је неспорно да одредбама Закона о министарским, владиним и другим именованима Републике Српске није прописан рок за подношење приговора на коначно именовање, што свакако може бити отежавајућа околност у раду надлежним органима који примјењују овај Закон, затим довести до различитог поступања органа, а што на крају може отежати или онемогућити грађане у остваривању њихових права. С тим у вези, омбудсмени сматрају, да непрописивање овог рока не може бити оправдање надлежним органима за ускраћивање права грађана на ефикасан правни лијека, а посебно ако се има у виду да орган који проводи поступак именовања, примјењује одредбе овог Закона у пуном обиму, па самим тим мора водити рачуна да испоштује основне принципе на начин да у поступку провођења именовања свим заинтересованим лицима, односно било којем члану јавности, осигура могућност коришћена права на приговор на коначно именовање.

Управо због свега наведеног, а узимајући у обзир да одредба члана 18. овог Закона прописује *„Овај закон ће се читати заједно и као допуна постојећим законима, правилима и прописима Републике Српске, односно Босне и Херцеговине, осим ако ти закони, правила и поступање нису у супротности са одредбама овог закона...“*, омбудсмени су мишљења да се орган приликом одређивања рока за приговор може позвати на одредбе других закона, прописа и правила на начин како је то дефинисано цитираном одредбом. Наиме, као допуна овом Закону могу се читати и примијенити одредбе Закона о општем управном поступку Републике Српске. Омбудсмени подсјећају да се коначно именовање објављује у „Службеном гласнику Републике Српске“ и да рок који орган одреди за приговор мора бити исти и за учеснике конкурсне процедуре, али и остале чланове јавности. Омбудсмени закључују да је орган који проводи поступак именовања одговоран за примјену принципа прописаних одредбом члана 3. Закона о министарским, владиним и другим именованима Републике Српске и законито провођење поступка коначног именовања.

Омбудсмени цијене неопходним указати на потребу да органи јавне власти, приликом именовања у органе управљања и надзора, не именују запосленике, који у обављању свакодневних радних задатака имају додир са овлаштењем или дјелатношћу за коју се именује у орган управљања, јер се на такав начин доводи у питање објективност и транспарентност рада наведених органа и губи повјерење грађана у рад јавних органа.

Поступајући по жалбама у овој области, омбудсмени доносе налаз и закључак, односно препоруку, прије свега, утврђујући да ли су у конкретном поступку именовања испоштоване одредбе Закона о министарским, владиним и другим именованима, те анализом законских и подзаконских аката релевантих приликом провођења појединог поступка именовања, односно на које примјена Закона о министарским, владиним и другим именованима упућује.

Омбудсмени су забринути у вези реализације упућених препорука мјеродавним органима обзиром на низак степен реализације.

Примјер: У поступку провођења Јавног конкурса за избор и именовање директора Јавног предузећа „Радио-телевизија Ливно“ д.о.о. Ливно, подносилац жалбе¹¹² је добио обавијест о непотпуној документацији, јер није доставио увјерење о некажњавању. Омбудсмени су издали препоруку¹¹³ којом се Надзорном одбору препоручује да поништи Одлуку о избору и именовању директора „Радио-телевизије Ливно“ д.о.о. Ливно, и подузме све неопходне мјере и радње којима ће се осигурати да се именовање директора изврши уз пуно поштивање поступка и начела утврђених Законом о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине, као и другим важећим домаћим законима и међународним конвенцијама. Надзорни одбор обавијестио је Институцију омбудсмена „да је процедура избора и именовања ЈП „РТВ Ливно“ д.о.о. Ливно проведена у складу са законском процедуром, те да је пријава на конкурс слободна воља појединца, да кандидати који се одлуче пријавити на конкурс морају испунити опште и посебне услове наведене у конкурсном пријавном траженој документацији, како би судјеловали у конкурсној процедури“. Омбудсмени су поднеском од 01.10.2018. године, обавијестили Скупштину Јавног предузећа „Радио-телевизија Ливно“ д.о.о. Ливно, о неизвршавању издате препоруке.

Примјер: Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине запримили су жалбу подносиоца¹¹⁴, који указује на неправилности у поступку избора и именовања четири члана Управног одбора Универзитета у Сарајеву која именује Влада Кантона Сарајево, те кршење Закона о високом образовању Кантона Сарајево. Наконведеног поступка, омбудсмени су Влади Кантона Сарајево издали препоруку¹¹⁵ да размотри могућност измјене Закона о државној служби Кантона Сарајево и то у смислу јасног дефинисања услова под којим државни службеник може бити члан у управном одбору, надзорном одбору, скупштини, управи или менаџменту, или у својству овлашћеног лица, а уз уважавање навода из препоруке. Препорука није реализована.

Примјер: Омбудсменима се обратио подносилац жалбе¹¹⁶ са приговором на поступак избора и именовања директора Комуналног јавног друштва д.о.о. Маглај, по основу Јавног конкурса за избор и именовање директора Комуналног јавног друштва д.о.о. Маглај, истичући повреду одредби Закона о министарским, владиним и другим именовањима Федерације БиХ и одредби Закона о јавним предузећима Федерације Босне и Херцеговине¹¹⁷. Наконведеног истражног поступка, омбудсмени су донијели налаз и закључак, којим наводе подносиоца жалбе којим указује на „брзину и тајновитост поступка“ по Јавном конкурсном документацији, утврђено је да је поступак именовања у цјелости проведен у складу са одредбама Закона о министарским, владиним и другим именовањима Федерације БиХ. Навод подносиоца жалбе да му у обавјештењу које му је достављено није наведена поука о правном лијеку, омбудсменима није био довољан основ за издавање препоруке за поништење, јер чињеница да је подносилац жалбе несметано благовремено поднио приговор, указује да му правни лијек није ускраћен. Приликом

¹¹² Ж-ЛИ-05-90/18

¹¹³ П-182/18

¹¹⁴ Ж-СА-05-1292/17

¹¹⁵ П-65/18

¹¹⁶ Ж-СА-05-1294/17

¹¹⁷ „Службене новине Ф БиХ“, број 8/05, 81/08, 22/09 и 109/12

утврђивања основаности дијела жалбених навода којим се изражава сумња у валидност дипломе и издате потврде о радном искуству изабраног кандидата, извршен је увид у текст Јавног конкурса и утврђено је да су истим, поред општих услова, прописани и посебни услови, те је извршен увид у достављену документацију о стручној спреми и радном искуству изабраног кандидата, што недвојбено указује да исти посједује тражену стручну спрему и дужину радног искуства. Надаље, констатовано је да нису основани наводи подносиоца жалбе да Надзорни одбор није могао донијети исправну одлуку о валидности дипломе изабраног кандидата, обзиром да ниједан члан Надзорног одбора није правник, јер је чланом 9. став 3. Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације БиХ прописано да се, приликом именовања комисије за избор, води рачуна о закону или статуту на основу којег је основан орган. Увидом у Статут Комуналног јавног друштва д.о.о. Маглај од 05.02.2009. године није утврђено да је посебан поступак прописан, нити је одређен састав комисије за избор.

Примјер: Омбудсмени ду запримили приговор¹¹⁸ на Одлуку о именовању директора Фонда за професионалну рехабилитацију и запошљавање лица са инвалидитетом, у којем се указује да је током процедуре избора и именовања на наведену позицију погрешно примијењен Закон о министарским, владиним и другим именованима Федерације БиХ. Омбудсмени су размотрили цјелокупну документацију из списка предмета и закључили да је спорна Одлука о именовању директора Фонда донесена 2015. године, док је подносилац жалбе против исте поднио приговор Институцији омбудсмена 2017. године. Иако Закон о владиним, министарским и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине не прописује рок за подношење приговора, омбудсмени Босне и Херцеговине цијене да се приликом подношења приговора, заинтересована лица морају придржавати одређеног рока, јер се у противном намеће питање сврсисходности вођења поступака окончаних неколико година уназад. У односу на кључне жалбене наводе из приговора, који су се односили на то да именовани кандидат није испуњавао услове прописане Јавним конкурсом, односно неподударање информација у потврди о радном искуству издатој од директора *Securitas* ВН д.о.о. у Сарајеву и акту Порезне управе Федерације Босне и Херцеговине о радном искуству именованог кандидата, омбудсмени су констатовали да је неспорно да постоји неслагање података, истовремено наглашавајући да се не могу упустити у оцјену да ли је такво неслагање настало као резултат кривотворења података, или других радњи, посебно због чињенице да се код Кантоналног тужилаштва у Сарајеву води кривични поступак о истоме. У вези са наводима из приговора којима се указује да је подносилац жалбе морао имати предност при запошљавању због чињенице да је лице са инвалидитетом, омбудсмени су се већ раније изјаснили издавањем препоруке¹¹⁹, која се односила на повреду одредби Закона о забрани дискриминације Босне и Херцеговине¹²⁰ у поступку избора и именовања директора Фонда за професионалну рехабилитацију и запошљавање лица са инвалидитетом, и којом је Влади Федерације Босне и Херцеговине препоручено да преиспита Одлуку о давању сагласности на именовање директора Фонда. Наведена препорука омбудсмена Босне и Херцеговине није реализована.

¹¹⁸ Ж-СА-05-805/17

¹¹⁹ П-15/16

¹²⁰ “Службени гласник БиХ”, број 59/09 и 66/16

Примјер: Омбудсменима за људска права Босне и Херцеговине, Скупштина општине Лакташи је дана 23.11.2017. године, прослиједила одговор на приговор подносиоца жалбе, а у вези поступка избора и именовања директора ЈУ Центар за социјални рад Лакташи.¹²¹ Омбудсмени су провели поступак истраживања и донијели препоруку¹²², којом је одговорном јавном службенику наложено да без одлагања поништи јавни конкурс о избору и именовању, као и рјешење о именовању директора ЈУ Центар за социјални рад Лакташи. Одговорни јавни службеник је доставио одговор¹²³ на препоруку из чијег садржаја произилази да издата препорука неће бити испошована.

Примјер: Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине, примили су приговоре,¹²⁴ а у вези поступка избора и именовања директора ЈП Регионалне депоније "Деп-от" д.о.о. Бања Лука. Омбудсмени су провели поступак и донијели препоруку.¹²⁵ Одговорни јавни службеник је доставио одговор на издату препоруку у коме наводи да се одлаже доношење одлуке по препоруци омбудсмена Босне и Херцеговине до окончања управног спора пред Судом Босне и Херцеговине број: С1 3 У 026382 17 Фп, и прекршајних поступака пред Основним судом Бања Лука по прекршајним налозима Агенције за заштиту личних података Босне и Херцеговине." Препорука се сматра неиспоштованом.

¹²¹ Ж-БЛ-05-05-830/17

¹²² П-2/18

¹²³ Акт број 01-111-69/17 од дана 12.01.2018.

¹²⁴ Ж-БЛ-04-580/17, Ж-БЛ -05-590/17, Ж-БЛ -05-610/17

¹²⁵ П-315/17

V ОДЈЕЛ ЗА ЕКОНОМСКА, СОЦИЈАЛНА И КУЛТУРНА ПРАВА

У извјештајном периоду запримљено је 825 жалби, тако да заједно са пренесеним предметима из ранијих година (437) у раду је укупно било 1262 предмета. У односу на 2017. годину запримљено је 70 жалби више или 9,27 %. Завршено је 748 предмета, а остало у раду 514 предмета. Највише жалби упућено је због повреде права из радних односа – 355, затим слиједе жалбе које се односе на повреде права на пензију – 191, комуналне услуге – 97, социјалну заштиту – 76, здравство – 61, образовање – 24, екологију и заштиту околине – 18, те 5 жалби које се односе на јавне приходе.

Повреде права	Број предмета
Радни односи	355
Пензије	191
Комуналне услуге	97
Социјална заштита	76
Здравство	61
Образовање	24
Екологија заштита околине	18
Јавни приходи	5
УКУПНО	825

У сарајевској канцеларији запримљено је 366 жалби, бањалучкој 228, брчанској 125, мостарско 58 и 48 жалби у ливањској канцеларији.

Из надлежности Одјела издато је 77 препорука од којих је реализовано 18, а није реализовано 14. У 23 предмета по издатим препорукама је остварена сарадња, а за 22 издате препоруке није запримљен одговор.

У предметима из бањалучке канцеларије реализована је 51 препорука, сарајевске 43, ливањске 7, мостарске 1, а нема реализованих препорука у предметима у брчанској канцеларији.

Економска, социјална и културна права иако се гарантирају Уставом Босне и Херцеговине и уставима ентитета те уређују појединачним законима, примјетно је да велики број грађана живи у сиромаштву и суочава се с друштвеном искљученошћу.

У том смислу, предузиман је низ активности у циљу заштите права најосјетљивијих и најугроженијих категорија грађана, посебно незапослених и лица с инвалидитетом, пензионера, старих и немоћних лица, лица која траже посао итд. Спектар заштите права поменутих категорија односи се углавном на неправилности у спровођењу конкурсних процедура, повреде права из радног односа, пензијског осигурања, здравственог и социјалног осигурање, минималну егзистенцију, немогућност плаћања комуналних услуга и сходно томе искључивање домаћинства с водоводне и електро мреже супротно међународним стандардима итд.

Незапосленост је попримила велике размјере у Босни и Херцеговини, а грађани у контакту са омбудсменима, често истичу да су дискриминисани приликом пријема у радни однос по расписаним конкурсима, да немају једнаке могућности добити посао, те да су често расписани конкурси намјештени. Указано је и на проблем доступности, а прије свега ефикасности правних лијекова у конкурсним процедурама. Свјесни своје беспомоћности, а у жељи да себи и члановима своје породице осигурају егзистенцију, грађани Босне и Херцеговине, често и цијеле породице, принуђени су напуштати своје домове и одлазити на рад у друге земље.

У складу са наведеним демографска слика друштва у Босни и Херцеговини је више него забрињавајућа.

5.1. Право на рад

Као разлоге за жалбу грађани најчешће истичу неправилности у провођењу конкурсних процедура, неуплаћивање доприноса за пензијско и здравствено осигурање, повреде права лица са инвалидитетом, незаконито отказивање уговора о раду, спорост надлежних органа у поступцима остваривања права из радног односа, те дуготрајно вођење стечајних поступака након којих не остваре своја права.

С обзиром да право на рад подразумијева право на једнак приступ раду те обавезу државе да предузме конкретне мјере и радње како би грађанима омогућила остваривање овог права, ипак је примјетан велики број жалби које се односе на повреде конкурсних процедура.

Примјер: Омбудсмени указују и на примјере добре сарадње са Министарством унутарњих послова Тузланског кантона по предмету подносиоца жалбе који¹²⁶ је истакао да Министарство унутарњих послова Тузланског кантона није поступило по рјешењу Федералног завода за мировинско и инвалидско осигурање – Кантоналне административне службе у Тузли, од 30.09.2017. године, којим се подносиоцу жалбе, инвалиду друге категорије инвалидности, у радном односу у Министарству унутарњих послова Тузланског кантона, Полицијска управа Тузла, признаје право на распоређивање, право на запослење на другом одговарајућем послу који не изискује бимануелни рад и већу спретност и снагу десне руке, као и право на одговарајућу накнаду плате, почев од 13.02.2017. године. Министарство је тврдило да не постоји радно мјесто на које би се подносилац жалбе могао распоредити, али је након друге интервенције омбудсмена подносилац жалбе распоређен на послове писарнице и курирске службе у Одјељењу за администрацију Тузла, почев од дана 02.04.2018. године.

Примјер: Поднесене жалбе¹²⁷ односе се на Одлуку о висини, начину и поступку остваривања права на накнаду за превоз на посао и превоз са посла у институцијама Босне и Херцеговине, коју је Савјет министара Босне и Херцеговине усвојило на 111. сједници одржаној дана 24.08.2017. године.

¹²⁶ Ж-БР-04-218/17

¹²⁷ Ж-СА-06-881/17, Ж-СА -04-1022/17 и Ж-СА -0465/17

У истражном поступку је утврђено да предметна Одлука није у складу са Законом о плаћама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине, јер исти гарантује ово право радницима, док је Одлуком то право ограничено. Омбудсмени су Савјету министара Босне и Херцеговине и Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине издали препоруку¹²⁸: *Савјету министара Босне и Херцеговине да започне дијалог са репрезентативним синдикатима у циљу доношења нове Одлуке којом би се отклониле све нејасноће и на адекватан начин уредило ово изузетно важно питање за све запослене у институцијама Босне и Херцеговине; Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине да се измијени спорна одредба члана 41. став (1) Закона о плаћама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине, која је представљала основ за конципирање овог модела обрачуна накнада за превоз на посао и превоз са посла и да се поново унесу ријечи „јавним превозом“. Да о начину реализације препоруке обавијесте омбудсмени Босне и Херцеговине у року од 60 (шездесет) дана од дана пријема препоруке.*

Дана 30.07.2018. године, запримљен је акт Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, предсједавајућег Представничког дома, број: 01-50-2-13-71/18 од 25.07.2018. године, у којем се поред информације да је препорука омбудсмена Босне и Херцеговине достављена Заједничкој комисији за људска права Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, Институција омбудсмена обавјештава да се у парламентарној процедури налази Приједлог закона о допуни Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине.

Примјер: Жалбени¹²⁹ наводи се односе на незаконит отказ уговора о раду у Јавном подuzeћу „Локом“ д.о.о Сарајево. У истражном поступку је утврђено да наведено јавно предузеће нема Правилник о дисциплинској одговорности, а из чега произилази да нема класификацију повреда радних обавеза, нема правила поступка за утврђивање дисциплинске одговорности, као ни санкције за повреде радних обавеза. Отказ уговора о раду је дат без давања отказног рока. Издао је препорука¹³⁰ директору Јавног подuzeћа „Локом“ Сарајево: *да поништи Одлуку о отказу уговора о раду, број: 834/18 од дана 26.06.2018. године; да одмах по пријему препоруке омбудсмана Босне и Херцеговине приступи усвајању Правилника о дисциплинској одговорности, у складу са чланом 63. Статута ЈП „Локом“, а након чега ће, у случају постојања основа, покренути дисциплински поступак и провести га на начин прописан усвојеним Правилником о дисциплинској одговорности; да обавијести омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.* Како одговор по издатој препоруци није достављен, Институција омбудсмена је поднеском од 18.12.2018. године, ургирала поступање по препоруци.

Примјер: Подносилац жалбе¹³¹ је радник Федералне управе полиције који је рјешењем директора од 12.12.2017. године, упућен на оцјену здравствене способности. Уложио је жалбу на донесено рјешење, а на оцјену здравствене способности позван је за дан 26.12.2017. године, иако донесено рјешење није постало правоснажно.

¹²⁸ Препорука број: П-19/18 од 25.01.2018. године

¹²⁹ Ж-СА-04-763/18

¹³⁰ П-239/18 од 19.10.2018. године

¹³¹ Ж-СА-05-267/18

Због неодазивања на оцјену здравствене способности против подносиоца жалбе је покренут интерни поступак и то због основа сумње да је починио тежу повреду службене дужности. Подносилац жалбе је у остављеном року уложио жалбу на рјешење којим се упућује на оцјену здравствене способности, а дана 08.01.2018. године преузима рјешење директора од 05.01.2018. године, којим је суспендиран почев од 09.01.2018. године. Омбудсмени су издали препоруку¹³² директору Федералне управе полиције: *да размотри могућност поништења рјешења број: 09/19/1-34-2-551 од 12.12.2017. године и свих управних аката донесених у дисциплинском поступку покренутом против подносиоца жалбе*. Федерална управа полиције је обавијестила Институцију омбудсмена да је у цијелости поступљено по издатој препоруци, те да је подносилац жалбе враћен на посао.

Примјер: Подносилац жалбе¹³³ указује да је Школски одбор Основне глазбене школе „Томиславград“ из Томиславграда, расписао конкурс за попуну радних мјеста који је дана 09.08.2018. године, објављен на страницама Кантоналног завода за упошљавање Ливно. Пријава подносиоца жалбе на конкурс је одбачена јер није доставио потпуну документацију, односно увјерење о некажњавању. Омбудсмени су Школском одбору Основне глазбене школе „Томиславград“ из Томиславграда, издали препоруку¹³⁴: *да поништи одлуку број: 105-VIII-18 од 22.08.2018. године, којом се утврђује да подносилац жалбе не испуњава све услове конкурса за радно мјесто учитеља клавира, те се не може примити на ово радно мјесто; да поништи одлуку број: 106-VIII-18 од 22.08.2018. године, којом се утврђује да подносилац жалбе није доставио потпуну документацију у пријави на конкурс за радно мјесто професора солфеђа, те се не може примити на ово радно мјесто; да поништи рјешење број: 138-IX-18 од 14.09.2018. године, којим се жалба подносиоца жалбе на одлуку број: 106-VIII-18 одбија; да поништи избор кандидата по конкурс за попуну радних мјеста Ур. број: 96-VIII-18 од 6.8.2018. године; да подузме све неопходне мјере којима ће се осигурати да се избор кандидата изврши уз пуно поштовање законских прописа у Босни и Херцеговини и међународним документима*.

5.1.1. Неуплаћивање доприноса за пензијско и здравствено осигурање

Као и у ранијим извјештајним периодима честа је појава да послодавци радницима не уплаћују доприносе за пензијско и инвалидско осигурање, чиме њихов ионако тежак положај чине још тежим. У настојањима да надлежним државним органима скренемо пажњу на такво стање, истовремено, очекујући од надлежних органа да заштите њихова стечена права, то често завршава безуспјешно.

Овом приликом указујемо, да су омбудсмени још у децембру 2010. године, објавили Посебни извјештај о праву на пензију у Босни и Херцеговини, а закључци и препоруке из тога извјештаја су упућени властима. Препорукама из Специјалног извјештаја о праву на пензију у Босни и Херцеговини, указује се на потребу успостављања ефикаснијег система наплате обрачуна и уплате доприноса. У том смислу, Министарство финансија Републике Српске и Федерално министарство финансија требали су размотрити могућност јачања капацитета пореских управа, посебно у сегменту стварања услова за ефикаснији надзор над уплатом доприноса, те да пореске управе на вријеме подзму мјере у циљу испуњења

¹³² П-165/18 од 05.07.2018. године

¹³³ Ж-ЛИИ-04-233/18

¹³⁴ П-292/18 од 16.11.2018. године

обавезе обавјештавања осигураника о статусу уплате доприноса и то најкасније до краја првог полугодишта за претходну годину. На тај начин би се осигурала информисаност осигураника о њихову статусу, те стекли услови за превенцију кршења њихових права.

Јединствени систем прикупљања и наплате доприноса обвезника у Републици Српској успостављен је 1. јануара 2010. године, од када је и надлежност за евиденцију и контролу уплате доприноса пренесена с Фонда пензијског и инвалидског осигурања Републике Српске на Пореску управу Републике Српске. У Федерацији Босне и Херцеговине наведене надлежности су пренесене 1. јануара 2011. године. Пренос надлежности није пратило јачање капацитета пореских управа у довољној мјери, нарочито по питању кадрова. Када је ријеч о Републици Српској, нису преузети радници Фонда пензијско-инвалидског осигурања Републике Српске, који су радили на тим пословима. У таквој ситуацији постоји бојазан да ће се, због акумулирања обавеза Пореској управи Републике Српске без додатног кадровског оснаживања, предност давати контроли наплате пореза као прорачунских прихода у односу на наплату доприноса.

Важна препрека, нарочито у дијелу контроле наплате доприноса, с једне стране је неодговарајући приступ подацима и размјена података између различитих страна укључених у наплату доприноса, а с друге стране агенције надлежне за утврђивање права и плаћање. То резултира некоординисаним системом у којем су појединци недовољно мотивисани за плаћање доприноса на вријеме и у пуном износу, те с ограниченом одговорношћу за трошење средстава од ванбуџетских фондова.

И поред протека временског периода од 9 година од објављивања наведеног Специјалног извјештаја и указивања на проблеме у вези наплате доприноса, и даље је евидентно кршење права радника због неуплаћивања доприноса, а све због непостојања ефикасног, превентивног контролног механизма, што омогућава злоупотребе на начин да се радници запошљавају, а не само да им се не уплате доприноси већ им се не исплате ни зарађене плате.

Примјер: Подносиоцу жалбе¹³⁵ је рјешењем послодавца Друштво „Фероелектро“ д.д. Сарајево, од 21.12.2015. године престао радни однос због одласка у пензију. Федерални завод за мировинско и инвалидско осигурање обавјештава подносиоца жалбе да не може остварити право на пензију, јер његов послодавац није уплатио порезе и доприносе за период од 01.07.2012. године до дана 31.12.2014. године, чиме нису испуњене неопходне претпоставке за одлазак у пензију. Подносилац жалбе је на разне начине покушавао ријешити настали проблем, али безуспјешно. Одлуку свог послодавца о престанку радног односа због одласка у пензију сматра преурањеном, а за помоћ се обратио и Федералном министарству трговине.

Федерално министарство трговине својим актом од 06.11.2018. године, обавјештава Институцију омбудсмена о подузетим активностима ради провјере тачности података висине неуплаћених доприноса, а по захтјеву Друштва „Фероелектро“ д.д. Сарајево. Министарство је дана 17.09.2018. године, упутило приједлог одлуке са припадајућим мишљењима Влади Федерације Босне и Херцеговине, ради уврштавања у дневни ред

¹³⁵ Ж-МО-04-117/18

сједнице на разматрање и одлучивање. Министарство истиче, да цијенећи егзистенцијалне проблеме радника који су стекли услове за пензионисање, а којима је приједлогом одлуке затражена уплата доприноса у укупном износу од 55.365,02 КМ, очекује да ће њихови захтјеви за остваривањем права на пензију бити благовремено ријешени.

5.1.2. Питање отпремнина у Републици Српској, односно Федерацији Босне и Херцеговине

Примјер: Подносилац жалбе¹³⁶ дуго низ година није остварио заштиту својих права, у складу с одредбама чланка 143. Закона о раду Федерације Босне и Херцеговине. Подносилац жалбе је на дан 31.12.1991. године, био радник „Електро-Гламоч“. Након што је покушао остварити заштиту права и судским путем, Опћински суд у Ливну својим рјешењем од 17.04.2001. године, поступак прекида и одређује да се по правоснажности овог рјешења предмет уступи Министарству рада, социјалне скрби и прогнаних Кантона 10, односно Комисији за имплементацију чл. 143. Закона о раду Федерације Босне и Херцеговине. Кантонална комисија предмет није ријешила, па се подносилац жалбе обратио омбудсменима за помоћ. У истражном поступку, омбудсмени су утврдили да Комисија више не постоји, а након интервенције омбудсмена Комисија је поново образована и овај предмет узела у рад. Комисија је током 2018. године позвала подносиоца жалбе да допуни документацију, али одлука још није донесена.

Примјер: Подносилац жалбе¹³⁷ као одговорну страну наводи Министарство рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске, а у вези повреде права на исплату отпремнине. Рјешењем наведеног Министарства од 01.12.2017. године, признаје јој се право на отпремнину у висини три просјечне плате. Међутим, по донесеном рјешењу није поступљено.

У свом одговору од 23.11.2018. године, Министарство наводи да се исплата отпремнине врши према редосљеду доношења рјешења. Министарство даље наводи да су на ред за исплату дошла рјешења донесена у 2012. години, а када ће рјешење подносиоца жалбе доћи на ред за исплату зависи од динамике прилива средстава за те намјене.

Примјер: Подносиоцу жалбе¹³⁸ као раднику у институцијама Босне и Херцеговине, није исплаћена отпремнина приликом одласка у пензију. Омбудсмени су Савјету министара и Комисији за концесије Босне и Херцеговине издали препоруку¹³⁹: *да у што скоријем року реализује право, односно исплати отпремнина подносиоцу жалбе која му припада по основу рјешења Комисије за концесије Босне и Херцеговине број: 01-34-1-7-05-6/18 од 26.02.2018. године.*

Савјет министара је поднеском од дана 26.12.2018. године, обавијестило омбудсмене да је задужило Повјеренство за концесије Босне и Херцеговине, да изврши реструктурирање у свом буџету како би се осигурала тражена средства неопходна за пензионисање одређених лица која раде у овој комисији.

¹³⁶ Ж-ЛИ-05-100/17

¹³⁷ Ж- БЛ-05-919/18

¹³⁸ Ж-СА-04-742/18

¹³⁹ Препорука број: П-199/18 од 04.09.2018. године

5.1.3. Спорост надлежних органа у поступцима остваривању права из радног односа

Честе су жалбе грађана на дуготрајно вођење поступака покренутих због повреде права из радних односа. Посебно их погађа неефикасно поступање надлежних судова у предметима из радних односа, иако се ови предмети у складу са законским прописима сматрају предметима хитне природе.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁴⁰ указује да Кантонални суд у Мостару још није донио одлуку по изјављеној жалби на првостепену пресуду од дана 26.02.2015. године, на тај начин да је подносиоцу жалбе повријеђено право на суђење у разумном року. Предсједница суда је обавијестила Институцију омбудсмена да ће предмет бити ријешен у четвртм кварталу 2018. године. Након поново извршених провјера, утврђено је да је донесена пресуда у овом предмету, те да је подносилац жалбе остварио заштиту својих права.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁴¹ је дана 24.11.2016. године, покренуо поступак за остваривање права на породичну пензију пред Кантоналном административном службом за Тузлански кантон. По поднесеном захтјеву није поступљено. Омбудсмени су Кантоналној административној служби за Тузлански кантон издали препоруку¹⁴²: *да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са омбудсменима за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине*. Након запримања препоруке Кантонална административна служба обавјештава Институцију омбудсмена да је дана 01.08.2018. године, донесено привремено рјешење о признавању права на породичну пензију.

Примјер: Професорима Мјешовите средње школе Кључ¹⁴³ нису исплаћена дуговања по основу неисплаћених плата за 2000, 2001. и 2002. годину, а на основу судских рјешења о извршењу. Њихове колеге из исте школе своја потраживања су наплатили прије 10 до 15 година. У међувремену, Влада Унско-санског кантона је блокирала исплате које су везане за пресуде за неисплаћена дуговања по основу плата које нису била усаглашене са колективним уговором, те су блокиране исплате подносиоцима жалбе. Министарству финансија Унско-санског кантона издата је препорука¹⁴⁴ *да изврши рјешења¹⁴⁵ и пресуду¹⁴⁶ Опћинског суда Сански Мост*.

Министарство финансија у свом одговору од 26.11.2018. године, истиче „да није могуће прецизно одредити рок намирења повјерилаца, те се „надају да ће повјериоци у што скоријем року намирити своја потраживања.“

¹⁴⁰ Ж-МО-04-75/18

¹⁴¹ Ж-СА-04-279/18

¹⁴² Препорука број: П-163/18 од 27.06.2018. године

¹⁴³ Ж-БЛ-05-371/18

¹⁴⁴ Препорука број: Р-221/18 од 15.10.2018. године

¹⁴⁵ Рјешења број: 022-0-1-08-000 624 од 23.07.2008. године, 022-0-1-08-000 352 од 31.03.2008. године, 022-0-1-08-000 622 од 23.07.2008. године, 022-0-1-08-000 623 од 23.07.2008. године, 022-0-1-08-000 351 од 31.03.2008. године и рјешења број: 022-0-1-08-000 625 од 23.07.2008. године.

¹⁴⁶ Пресуда број: 22 о Рс 027093 13 Рс од 20.12.2017. године

5.1.4. Стечајни поступци

Посебну пажњу привлаче предмети који указују на предуго трајање стечајних поступака пред надлежним судовима. Иако су радници прије започињања наведених поступака издејствовали правоснажне судске пресуде које се односе на увезивање радног стажа и заостале плате, заштиту својих права још нису остварили.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁴⁷ је издејствовао правоснажну пресуду Опћинског суда Љубушки од 30.08.2013. године, којом је наложено туженој страни да подносиоцу жалбе исплати одговарајуће обештећење на име заосталих накнада, плата и осталих потраживања по основу радног односа. Пресуда није извршена јер се пред Опћинским судом у Широком Бријегу против послодавца „Љубушка ткаоница“ води стечајни поступак од дана 06.11.2014. године, а који до данас није окончан.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁴⁸ и тридесет других радника „Ливтех“ д.о.о. Ливно, предузеће у стечају, више од 9 година очекују да се оконча стечајни поступак пред Опћинским судом у Ливну. Сва имовина предузећа је напоскон продата па се очекује скоро окончање стечајног поступка. Средства из стечајне масе углавном су распоређена банкама и другим већим повјериоцима, па радници са зебњом очекују окончање овог поступка.

5.1.5. Повреда конкурсних процедура

Примјер¹⁴⁹: У Основну школу „Алекса Шантић“ Бања Лука, по расписаном конкурс примљена је кандидаткиња која није доставила увјерење о радном искуству, а што је услов конкурса. Издата је препорука¹⁵⁰ Основној школи „Алекса Шантић“ Бања Лука: *да одмах по пријему препоруке подузме све мјере и радње у циљу отклањања права подносиоца жалбе, на начин, да у радни однос на јавни конкурс буде примљен кандидат који испуњава услове конкурса.*

Препорука је достављена на знање Министарству просвјете и културе Републике Српске и Републичкој управи за инспекцијске послове, Сектору просвјетне инспекције – Одјељење Бања Лука.

Након издавања препоруке, Министарство обавјештава омбудсмане да „изабрани кандидат уз пријаву на конкурс није ни могао доставити увјерење о стеченом радном стажу, јер никада није био у радном односу код послодавца, али има стечено радно искуство у трајању од годину дана и положен стручни испит за рад у васпитно-образовном процесу, као услове неопходне за заснивање радног односа на мјесту стручног сарадника у школи у смислу члана 104. став 3. тачка 2. Закона о основном васпитању и образовању. С обзиром да је подносилац жалбе уложио приговор Школском одбору против одлуке директора о избору кандидата, те да је Школски одбор коначном одлуком одбио приговор подносиоца жалбе, именована је имала право да против такве одлуке у одређеном року покрене спор пред надлежним судом“.

¹⁴⁷ Ж-МО-04-71/18

¹⁴⁸ Ж-ЛИ-05-28/14

¹⁴⁹ Ж-БЛ-04-546/18

¹⁵⁰ П-226/18 од 14.09.2018. године

Просвјетна инспекција обавјештава Институцију омбудсмена да је инспекцијским надзором, утврђено постојање неправилности код примјене чланова Закона и чланова Правилника о процедури и критеријима пријема радника у радни однос у основној школи, па је Школи рјешењем наложено да Комисија за избор понови поступак утврђивања испуњености услова наведених у конкурсу са условима који су прописани Правилником, те понови поступак избора кандидата.

Основна школа „Алекса Шантић“ Бања Лука, није обавијестила омбудсмене о предузетим мјерама и радњама по издатој препоруци.

5.1.6. Повреда права на породилску накнаду у Федерацији Босне и Херцеговине

Законом о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породица са дјецом (“Службене новине Ф БиХ”, број: 36/59, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16), оквирно су утврђена основна права породиља. Законом о раду Федерације Босне и Херцеговине (“Службене новине Ф БиХ”, број: 26/16) такође је прописано право на породилску накнаду. У кантонима су донесени кантонални закони о основама социјалне заштите, заштите жртава рата и заштите породица са дјецом. У кантоналним законима су прецизиране накнаде породиљама.

У Посавском кантону наведени Закон не укључује породилске накнаде за незапослене, те се накнаде за незапослене породиље одређују годишњим одлукама, док запослене мајке немају право на породилске накнаде. Тек доношењем Закона о породилским накнадама запосленим мајкама (“Народне новине Посавског кантона”, број: 7/16 од 23.09.2016. године), осигурано је право на породилску накнаду за запослене мајке у Посавском кантону. Међутим, наведеним Законом није предвиђена новчана помоћ за вријеме трудноће и порођаја жене – мајке, која није у радном односу. У Херцеговачко-неретванском кантону тек је 01.10.2017. године, ступио на снагу Закон о заштити обитељи са дјецом који такође предвиђа право на накнаду умјесто плате жени - мајци у радном односу за вријеме док одсуствује с посла, трудноће, порођаја и његе дјетета. Истим Законом предвиђена је и подршка жени - мајци која није у радном односу, као и додатак на дјецу.

Примјер¹⁵¹: Као одговорна страна означена је Влада Федерације Босне и Херцеговине – Повјеренство за рјешавање статусних питања чланова и њихових савјетника, јер о Захтјеву за утврђивање права на накнаду породилског одсуства од 08.05.2017. године, није донесена одлука. Након интервенције омбудсмена Повјеренство је дана 29.03.2018. године, донијело рјешење којим је подносиоцу жалбе утврђено право на накнаду плате за вријеме привремене спријечености за рад ради порођаја, почев од 18.05.2017. године, чиме је у потпуности признато право именоване на накнаду за вријеме породилског одсуства.

5.2. Право на пензију

И у поступцима остваривања права на пензију грађани се најчешће жале на дужину првостепених и другостепених поступака, као и на поновно враћање предмета на

¹⁵¹ Ж-БЛ-04-866/17

рјешавање с неизвјесним роком у којем се може очекивати доношење правоснажне одлуке. Евидентирани су и примјери гдје су поступци за остваривање права на пензију трајали и више година, прије него су странке оствариле заштиту својих права. Овакви примјери показују да је правда, иако спора ипак достижна, за разлику од неких других већ наведених примјера¹⁵², гдје грађани нису остварили своја права ни након окончања стечајног поступка који је трајао 15 година, иако су издејствовали правоснажне судске одлуке.

Примјер: У предмету¹⁵³ као одговорну страну подносилац жалбе означава Федерални завод за мировинско и инвалидско осигурање - Кантоналну административну службу у Тузли, због непоступања по захтјеву за остваривање права на старосну пензију од дана 05.10.2017. године. Након прве интервенције омбудсмена донесено је рјешење од 20.03.2018. године, којим је подносилац жалбе остварио заштиту својих права.

Примјер: Подносиоцу жалбе¹⁵⁴ је рјешењем Службе за запошљавање Зеничко-добојског кантона од 31.07.2012. године, признато право на уплату доприноса по основу Закона о посредовању у запошљавању и материјалној социјалној сигурности незапослених особа. Служба за запошљавање је дана 12.09.2014. године, извршила уплату доприноса, али та уплата није евидентирана код Порезне управе Федерације Босне и Херцеговине, јер није ријешено питање обрасца којим се уплате доприноса по основу докупа стажа евидентирају. Због наведеног проблема подносиоцу жалбе је признато право на пензију на основу привременог рјешења, којим је ионако ниска пензија умањена, без његове кривице. Омбудсмени су издали препоруку¹⁵⁵ ЈУ Служби за запошљавање Зеничко-добојског кантона, Порезној управи Федерације Босне и Херцеговине и Федералном заводу за мировинско и инвалидско осигурање: *да одмах, а најкасније у року од 15 дана од пријема препоруке контролом података, евиденција и у складу са прописаним процедурама и заједничком координацијом, осигурају механизам и ријеше процедуре обраде и уноса података о стажу и плати подносиоца жалбе, те донесу стално рјешење о остваривању права на пензију у пуном износу.*

Федерални завод за мировинско и инвалидско осигурање је дана 12.10.2018. године, обавијестио Институцију омбудсмена да је донесено трајно рјешење о пензији за подносиоца жалбе.

Примјер¹⁵⁶: Као одговорна страна означена је Спољнотрговинска комора Босне и Херцеговине, која је за подносиоца жалбе уплатила дио осигурања Федералном заводу за мировинско и инвалидско осигурање, иако у истом није имао статус активног осигураника него у Фонду пензијског и инвалидског осигурања Републике Српске. Спољнотрговинској комори Босне и Херцеговине је издата препорука¹⁵⁷ *да подузме активније мјере у циљу рјешавања питања уплате доприноса за подносиоца жалбе.*

¹⁵² Ж-ЛИ-04-391/15, Ж-ЛИ-05-395/15 и Ж-ЛИ-04-40/16

¹⁵³ Ж-БР-04-62/18

¹⁵⁴ Ж-СА-05-789/18

¹⁵⁵ П-213/18 од 11.09.2018. године

¹⁵⁶ Ж-СА-04-1132/17

¹⁵⁷ Препорука број: П-145/18 од 04.07.2018. године

Достављена је информација о подузетим мјерама по издатој препоруци, али иста до данас није реализована.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁵⁸ је од Федералног завода за мировинско и инвалидско осигурање - Кантоналне административне службе у Сарајеву, тражио ретроактивну измјену одјаве осигурања за стаж остварен у Федерацији Босне и Херцеговине од 01.05.1992. до 03.06.1992. године, за који нису уплаћени доприноси, а за остваривање права на старосну пензију у Републици Српској. Због нерјешавања питања из поднесеног захтјева, подносиоцу жалбе није признато право на сразмјерни дио пензије по привременом рјешењу Фонда Републике Српске од 30.03.2017. године. Федерални завод за мировинско и инвалидско осигурање својим актом од 05.10.2018. године, обавјештава Институцију омбудсмена да је окончан поступак по захтјеву именоване за ретроактивну измјену одјаве осигурања, рјешењем од 13.07.2017. године. На наведено рјешење подносилац жалбе је уложио жалбу која је рјешењем директора Федералног завода од 25.09.2017. године, одбијена као неоснована. Подносилац жалбе је покренуо управни спор, а спис је на Кантоналном суду у Сарајеву од дана 17.11.2017. године. Управни спор није окончан због великог броја предмета у раду и обавезе суда да предмете рјешава хронолошки.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁵⁹ је као одговорну страну означио Федерални завод за пензијско и инвалидско осигурање – Кантонална административна служба Тузла. Наводи да је дана 19.11.2017. године, предао захтјев за пензионисање те до дана обраћања омбудсменима БиХ није добио никакав одговор по истом. Након прве интервенције омбудсмена Кантонална административна служба Тузла, доставила је изјашњење да је поступајући по Захтјеву подносиоца жалбе донесено рјешење од 18.01.2019. године, те је на тај начин подносилац жалбе остварио заштиту својих права.

5.3. Здравствена заштита

Европском социјалном повељом утврђено је право на здравствену заштиту. У Босни и Херцеговини је питање здравствене заштите регулисано законима на ентитетском нивоу и Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине, а кантони имају улогу имплементатора утврђених политика и закона. Федерација нема механизам контролног дјеловања према кантонима у праћењу провођења утврђених политика. То има за посљедицу да су кантонални прописи из области здравства често неусаглашени с федералним прописима.

Примјетан је све већи број жалби које се односе на здравствену заштиту.

Поднесене жалбе односе се на немогућност остваривања здравствене заштите због неуплаћивања доприноса за здравствено осигурање од стране послодаваца, тешкоће у остваривању права на рефундирање трошкова пружених здравствених услуга, немогућност приступа одређеним љекарским услугама због недоласка љекара у мјесто пребивалишта подносиоца жалбе, или из других разлога, проблеме при остваривању права на пружање хитне медицинске помоћи, информације о љекарима који су вршили одређене

¹⁵⁸ Ж-СА-01-844/17

¹⁵⁹ Ж-СА-04-1396/18

медицинске услуге, недоступност лијекова одређеним категоријама болесника према стварним потребама, недостатак реагенса итд.

Омбудсмени посебно забрињавајућим налазе жалбе у којима странке истичу немогућност приступа информацијама о љекарима који су вршили одређене услуге. Надлежни органи ускраћивање информација правдају заштитом личних података (имена и презимена љекара) у смислу одредби Закона о заштити личних података и Закона о слободи приступа информацијама, а при том се заборављају на права пацијента на информацију, односно одредбе члана 22. Закона о здравственој заштити Републике Српске („Службени гласник РС“, бр. 106/09 и 44/15) и члана 8. Закона о правима, обвезама и одговорностима пацијената у Федерацији Босне и Херцеговине („Службене новине Ф БиХ“, бр. 40/10), којим се прописује да су *здравствени радници дужни пацијентима обезбиједити и информације о: методама лијечења, дјеловању лијекова и могућих нежељених резултата тог дјеловања, законским правима и обавезама пацијента, идентитету и стручном звању здравствених радника који учествују у лијечењу пацијента, што мора бити видно истакнуто, листи чекања за одређене врсте здравствених услуга, правима из здравственог осигурања и поступцима за остваривање тих права.*

Примјер: Подносилац жалбе¹⁶⁰ се у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама обратио Дому здравља Стари Град Сарајево, са захтјевом за копирање властитог здравственог картона. Запримио је неадекватан одговор од дана 22.06.2018. године, према којем има право увида и преписивања, ако је то захтјевано у писаној форми. С наведеним дописом се обратио у амбуланту Стари град гдје је његов захтјев одбијен. Након телефонског разговора са шефом правне службе поновио је захтјев на дан 02.07.2018. године, али је дописом од 10.07.2018. године, добио одговор као и у претходно наведеном допису. При томе није добио ни копије, а ни препис тражене информације. Омбудсмени су ЈУ Дом здравља Кантона Сарајево издали препоруку¹⁶¹ *да по захтјеву за приступ информацијама подносиоца жалбе донесе рјешење утемељено на одредбама Закона о слободи приступа информацијама и Закона о управном поступку, посебно члана 14. Закона о слободи приступа информацијама, уважавајући наводе из ове препоруке.*

Јавна установа Дом здравља Кантона Сарајево је поступила по донесеној препоруци и дана 22.10.2018. године, донијела рјешење којим се подносиоцу жалбе одобрава приступ медицинској документацији, право на препис медицинске документације и право на извод из медицинске документације.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁶² истиче да га његов послодавац није могао пријавити на обавезно здравствено осигурање. То је био разлог да је са Заводом закључено добровољно здравствено осигурање, које од априла 2013. године, није био у могућности плаћати, јер је остао без посла. Стога, дана 29.06.2016. године, подносилац жалбе је Заводу здравственог осигурања Кантона Сарајево поднио Захтјев за одјаву добровољног осигурања. Завод је подносиоца жалбе обавијестио да је потребно да изврши уплату од 2.142,00 КМ за период од 15.07.2013. године до 27.05.2016. године, како би се удовољило поднесеном захтјеву.

¹⁶⁰ Ж-СА-05-837/18

¹⁶¹ Препорука број: П-232 /18 од 01.10.2018. године

¹⁶² Ж-СА-04-351/17

Омбудсмени су издали препоруку¹⁶³ Заводу здравственог осигурања Кантона Сарајево: *да изврши предметну одјаву са даном престанка уплата; да у будућим случајевима врши одјаву са обавезног здравственог осигурања на основу чланка 27. Закона о здравственом осигурању по престанку уплата за исти.*

Завод и подносилац жалбе обавијестили су омбудсмене да је Завод извршио предметну одјаву у складу са препоруком Институције омбудсмена.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁶⁴ указује да је једини доктор неуропсихијатар у Јавној установи Дом здравља Хацићи, Центар за ментално здравље на боловању дуже вријеме, а није осигурана замјена, чиме се пацијентима ускраћује право на здравствену заштиту.

По покренутом истражном поступку ЈУ Дом здравља Кантона Сарајево, обавјештава омбудсмене да ће у наредном периоду изнаћи привремено рјешење за један дан у седмици специјалисте неуропсихијатра у ОЈ ДЗ Хацићи до повратка радника који је на боловању, при чему напомиње да се ради о изузетно дефицитарном занимању на тржишту.

Свјесни свих проблема које ЈУ Дом здравља Кантона Сарајево има у осигурању стручног кадра у области неуропсихијатрије, као и недостатка финансијских средстава, омбудсмени указују да ускраћивање права на адекватну здравствену заштиту представља кршење људских права и основних слобода загарантираних како Уставом државе, тако и међународним споразумима које је држава ратификовала.

Како би се омогућило сваком пацијенту право на једнак приступ праву на здравствену заштиту, генералном директору ЈУ Дома здравља Кантона Сарајево, издата је препорука¹⁶⁵ *да одмах осигура замјенског неуропсихијатра у Центру за ментално здравље ОЈ Дому здравља Хацићи, а све до повратка одсутног љекара са боловања, а како пацијентима не би било угрожено право на редовну терапију и адекватну здравствену заштиту.*

У одговору генералног директора од дана 08.01.2018. године, између осталог, истиче се: „...Да ће менаџмент ЈУ Дом здравља Кантона Сарајево у наредном периоду изнаћи рјешење за наведени проблем“.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁶⁶ из Шипова је измејствовао правоснажну пресуду Округног суда у Бањој Луци број: 11 0 У 021260 17 У од 14.02.2018. године, коју Фонд здравственог осигурања Републике Српске неће да изврши, јер је дана 22.03.2018. године, поднио Захтјев за ванредно преиспитивање судске одлуке Врховном суду Републике Српске. При томе се позива на судску праксу која је стајалишта да подношење захтјева за ванредно преиспитивање пресуде, по природи ствари одлаже њено извршење. Омбудсмени су издали препоруку¹⁶⁷ Фонду здравственог осигурања Републике Српске: *да, узимајући у обзир наводе из препоруке, а у складу са одредбама Закона о управном спору Републике Српске, предузме ефикасне мјере и осигура спровођење пресуде Округног суда Бања Лука број: 11 0 У 021260 17 У од 14.02.2018. године.* Препорука није реализована.

¹⁶³ П-197/17

¹⁶⁴ Ж-СА-04-1199/18

¹⁶⁵ Препорука број: П-310/18 од 28.12.2018. године

¹⁶⁶ Ж-СА-05-486/18

¹⁶⁷ П-215/18 од 21.09.2018. године

Примјер: Жалба¹⁶⁸ је поднесена из разлога што је ЈУ Завод за хитну медицинску помоћ Кантона Сарајево одбио поступити по захтјеву подносиоца жалбе којим је тражено име и презиме љекара који је дана 22.07.2017. године, обавио кућну посјету, сада преминулој кћерки. Завод је одбио поступити по поднесеном захтјеву позивајући се на заштиту личних података. Омбудсмени су издали препоруку¹⁶⁹ директору ЈУ Завод за хитну медицинску помоћ Кантона Сарајево: *да преиспита одлуку (Допис упућен подносиоцу жалбе, број: 5569/17 од 19.12.2017. године) којим се не удовољава молби подносиоца жалбе од дана 11.12.2017. године, којом је тражена достава имена и презимена љекара који је обавио кућну посјету дана 22.07.2017. године.*

Завод је поступио по препоруци и доставио тражену информацију.

5.3.1. Проблем пацијената са метастатским меланомом

Отворен је *ex officio* предмет¹⁷⁰ у вези повреде права на здравствену заштиту и могућности лијечења пацијената са метастатским меланомом. Пацијентима није осигурана адекватна терапија која помаже обољелима, јер се ови лијекови не налазе на листи „А“ Фонда солидарности Федерације Босне и Херцеговине.

Пацијенти из Федерације Босне и Херцеговине су принуђени да користе застарјеле терапије, док је у Републици Српској и већини земаља окружења адекватна терапија осигурана.

Омбудсмени су утврдили да је ријеч о изузетно комплексном проблему чије ријешавање захтјева ангажман више надлежних органа, као и издвајање значајних финансијских средстава.

По спровођењу истражног поступка издата је препорука¹⁷¹: *да Федерално министарство здравства и Федерално министарство финансија размотри могућност издвајања средстава из буџетске резерве буџета Федерације БиХ за 2018. годину, као финансијску помоћ Заводу здравственог осигурања и реосигурања Федерације БиХ, у набавци лијекова с Листе лијекова Фонда солидарности Федерације Босне и Херцеговине, посебно цитостатика и туберкулоstatика; да Федерално министарство финансија за сљедећу буџетску годину размотри могућност издвајања додатних финансијских средстава у сврху побољшања услова лијечења лица са метастатским меланомом; да Федерално министарство здравства и Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине предузму активности да се сви потребни лијекови уврсте на редовне листе лијекова Фонда солидарности у циљу осигурања савременог лијечења; да Федерално министарство здравства и Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине у вези лијекова без одобрења за стављање у промет који се увозе путем интервентног увоза (као што су Ипилумаб и Ниволумаб), подзму активности у складу са чланом 4. Правилника о ближним критеријима за избор лијекова, поступку и начину израде листе лијекова Фонда солидарности Федерације Босне и Херцеговине, а како би исти били уврштени у листу лијекова.*

¹⁶⁸ Ж-СА-05-12/18

¹⁶⁹ П-38/18 од 13.02.2018. године

¹⁷⁰ Ж-СА-04-50/18.

¹⁷¹ П-172/18 од 03.08.2018. године

Након запримања препоруке Федерално министарство здравства¹⁷² и Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине¹⁷³, доставили су омбудсменима образложене одговоре о свим предузетим активностима, у оквиру свог дјеловања. Из одговора произилази да су ови лијекови уврштени у тзв. Посебан програм у дијелу који се односи на лијекове за лијечење пацијената обољелих од метастатског меланома за 2018. годину. Удружење обољелих од меланома обавијестило је омбудсмене да је Влада Федерације БиХ дана 12.12.2018. године донијела одлуку којом је предвиђено повећање трансфера за Завод здравственог осигурања и реосигурања Ф БиХ у износу од 2,5 милиона КМ, које се односи на финансирање програма Фонда солидарности за лијечење обољелих од метастатског меланома. Завод здравственог осигурања¹⁷⁴ информисао је да финансијски план Завода још увијек није прошао законом предвиђену процедуру одобрења од стране Парламента Федерације БиХ. С обзиром на недовољна финансијска средства за лијечење свих пацијената на подручју Федерације БиХ омбудсмени ће и даље предузимати активности у циљу адекватног рјешавања лијечења обољелих.

5.3.2. Проблем пацијената са дијабетесом

Предмет¹⁷⁵ је отворен *ex officio*, а односи се на ускраћивање права пацијената са дијабетесом на здравствену заштиту ограничењем количине инсулинске терапије.

У вези с наведеним проблемом Министарство здравства Кантона Сарајево, обавијестило је Институцију омбудсмана да је „... у циљу осигурања довољне количине лијекова за осигуранике Кантона Сарајево, уведена је тзв. опција „Временски довољне терапије-ВДТ“... Опција ВДТ је активирана искључиво са намјером да се осигура довољна количина лијека... У случају примјене инсулина путем инсулинске пумпе, посебно за дјецу и младе до 26. године живота, функција ВДТ је обустављена закључком Владе Кантона Сарајево од 02.10.2018. године“...

И Завод здравственог осигурања Кантона Сарајево обавијестио је омбудсмене о наведеном закључку Владе Кантона Сарајево.

Примјер: Удружење обољелих од целијаклије „Лептирић“ Зеница¹⁷⁶, указује на кршење права и дискриминацију обољелих од целијаклије у Федерацији Босне и Херцеговине, јер је једини лијек за обољеле од целијаклије безглутенска исхрана, а што је енормно скупо за грађане. Безглутенско брашно, као њихов лијек, стављено је на листу Б лијекова, па зависно од кантоналних министарстава здравства у неким кантонима су одређена права призната, а у другима не.

За разлику од Федерације Босне и Херцеговине, Република Српска и Дистрикт Брчко су дјеци обољелој од целијаклије утврдили доживотно право на безглутенско брашно за све обољеле, без обзира на старост.

¹⁷² Акт број: 05-37-4797/18 од 23.08.2018. године

¹⁷³ Акт број: 01/I-03-3-2893-1/18 од 19.10.2018. године

¹⁷⁴ Акт број: 01/IV-06-01-232-1/19 од 24.01.2019. године

¹⁷⁵ Ж-СА-04-1077/18

¹⁷⁶ Ж-СА-04-178/17

Након проведене истраге омбудсмени су премијеру Владе Федерације Босне и Херцеговине и министру Федералног министарства здравства издали препоруку број: П-121/17 од 14.06.2017. године, којом су позвани да *размотре могућност увођења безглутенских препарата у Листу А лијекова, те отклоне дискриминаторску праксу у кантонима према обољелим од целијаклије.*

Канцеларија премијера Федерације Босне и Херцеговине, уз свој акт од 26.01.2018. године, Институцији омбудсмена је доставио изјашњавање Федералног министарства здравства од 15.01.2018. године, у којем се истиче: ...*“Обзиром да се овдје ради о брашну, а не о лијеку, Федерално министарство здравства је пронашло једини могући начин да уврштавањем брашна у садржај приоритетних програма омогући пацијентима обољелим од целијаклије у Федерацији Босне и Херцеговине бољу доступност на безглутенско брашно.*

Кантонална министарства здравства могу, након доношења позитивних листи лијекова кантона, приступити набавци лијекова кроз посебне приоритетне програме, посебно лијекова који се користе у терапији бола, вјештачке оплодње, плућној хипертензији, цистичној фибрози, хормону раста као и силиконски завоји и облоге у третману булозна епидермолизе као и безглутенског брашна за обољеле од целијаклије, а које се наводе у препорученом садржају“.

Примјер: Подносиоци жалбе¹⁷⁷ су лица која живе са обољењем дијабетес мелитус, те да су у Републици Српској принуђени да користе производе компаније „Roche“, тј. доктор има могућност да пропише производе само тог произвођача. Неки обољели морају дио помагала додатно куповати (тракице, ланцете, итд.), а за које морају платити најскупљу цијену. Омбудсмени су директору Фонда здравственог осигурања Републике Српске издали препоруку¹⁷⁸: *да се у што краћем временском периоду приступи измјенама плана набавки за 2017. годину, а у који ће бити уврштена набавка тракица за мјерење шећера и ланцета; да при набавци тракица за мјерење шећера и ланцета поступа у најбољем интересу обољелих.* Препорука није реализована.

Примјер: Предмет¹⁷⁹ се води на иницијативу Центра женских права Зеница, а на основу запажања до којих је дошао у поступцима пружања правне помоћи женама из различитих кантона Федерације Босне и Херцеговине. Наведени Центар омбудсмене упознаје о различитим праксама које се тичу рефундирања трошкова за пружене услуге медицински потпомогнуте оплодње, односно да постоје различити услови предвиђени за укључивање у програм медицински потпомогнуте оплодње, посебно они услови који се односе на старосну доб жене. Центар указује да је пракса по кантонима неуједначена и дискриминаторска. У неким кантонима уопште нема старосне границе за жене односно парове, као што је пракса Завода здравственог осигурања Зеничко-добојског и Тузланског кантона, за разлику од свих осталих кантона. Од мјеста пребивалишта жене односно ван/брачног пара зависи да ли ће имати право накнаде трошкова потпомогнуте оплодње или неће, те у којој висини ће ти трошкови рефундирања износити.

У току је истражни поступак.

¹⁷⁷ Ж-СА-02-21/17

¹⁷⁸ Препорука број: П-123/17 од 14.06.2017. године

¹⁷⁹ Ж-СА-06-377/18

Примјер: Подносилац жалбе¹⁸⁰ износи примједбе на одлуку о рефундирању трошкова за пружену услугу медицински потпомогнуте оплодње Завода здравственог осигурања Кантона Сарајево. Наведеном одлуком прописано је да рефундирање трошкова могу остварити жене до напуњених 40 година живота, да су континуирано осигуране у Кантону Сарајево у периоду од најмање 5 година. Истиче, да је њен партнер страни држављанин због чега неће моћи приложити увјерење о кретању од стране Министарства унутрашњих послова, али да може приложити друге документе који упућују да њихова заједница траје предвиђени период.

Након проведене истраге омбудсмени су Управном одбору Завода здравственог осигурања Кантона Сарајево издали препорука¹⁸¹: *да приступи измјени одлуке о рефундирању трошкова за пружену услугу медицински потпомогнуте оплодње – Пречишћени текст – Број: УО/06-13.1-Н.Х.-1697/17 од 23.01.2017. године у смислу допуне одредбе да се ванбрачна заједница може доказати и другим доказним средствима.*

У међувремену у Федерацији Босне и Херцеговине ступио је на снагу Закон о лијечењу неплодности биомедицинском оплодњом („Службене новине Ф БиХ“, број 59/18) чиме се на једнак начин регулише то питање у овом ентитету, те ће убудуће бити исти основ за кантоналне прописе, тако да ће сви подзаконски акти морати бити усклађени с њим. Из тог разлога приступљено је затварању овог предмета.

5.3.3. Питање плаћања партиципације у здравству

Партиципација је уобичајен термин за лично судјеловање осигураних лица у дијелу трошкова здравствене заштите. Осигурана лица у свим земљама са сличним системом обавезног здравственог осигурања партиципирају у трошковима здравствене заштите, јер је новац од доприноса недовољан за финансирање свих трошкова здравствене заштите. Такође, партиципација је један од механизма којим се осигурава рационално кориштење здравствене заштите.

У Босни и Херцеговини сва осигурана лица једном годишње уплате паушални износ, што их ослобађа обавезе да плаћају партиципацију за појединачне услуге током године. Паушални износ плаћају сви, осим осигураних лица која су по неком основу ослобођена плаћања партиципације, без обзира да ли ће у тој години имати потребу плаћања партиципације.

У Републици Српској питање плаћања партиципације регулисано је одлуком о партиципацији („Службени гласник Републике Српске“, број: 58/16, 83/16, 112/16, 01/17, 29/17), коју је дана 1.7.2016. године, донио Управни одбор Фонда здравственог осигурања Републике Српске.

У Републици Српској дјеца до 15 године живота не плаћају партиципацију ни за једну услугу из пакета права обавезног здравственог осигурања, изузев за лијекове са листе Б и у случају кориштења здравствене заштите у иностранству на лични захтјев родитеља или старатеља.

¹⁸⁰ Ж-СА-04-1237/17

¹⁸¹ Препорука број: П -44/18 од 26.02.2018. године

Исто тако, лица преко 65 година живота, ратни војни инвалиди, породице погинулих бораца, лица са оштећеним видом (прва и друга категорија) и пензионери с најнижом пензијом не плаћају партиципацију ни за једну услугу из пакета права обавезног здравственог осигурања, изузев за лијекове са листе Б и у случају кориштења здравствене заштите у иностранству на лични захтјев.

Корисници сталне новчане помоћи и лица смјештена у установе социјалне заштите, за које допринос плаћа центар за социјални рад, не плаћају партиципацију ни за једну услугу из пакета права обавезног здравственог осигурања, изузев за лијекове са листе Б и у случају кориштења здравствене заштите у иностранству на лични захтјев.

У Федерацији Босне и Херцеговине питање плаћања партиципације регулисано је одлуком о максималним износима непосредног учешћа осигураних лица у трошковима кориштења појединих видова здравствене заштите у основном пакету здравствених права („Службене новине Ф БиХ“, број 21/09 од 01.04.2009. године), а коју је донио Парламент Федерације Босне и Херцеговине.

У одлуци је наведено да Владе кантона, на приједлог Кантоналног министра здравства, може одредити ниже износе партиципације од наведених износа у овој одлуци, уколико за то осигура средства.

Од плаћања партиципације ослобођена су дјеца до навршене 15-те године живота, ученици и студенти до навршене 26-те године живота, жене у остваривању здравствене заштите у вези трудноће и материнства и кориснице здравствених услуга у вези с превенцијом карцинома дојке и карцинома материце, војни инвалиди с утврђеним инвалидитетом од 60% и више, цивилне жртве рата и инвалиди с утврђеним инвалидитетом преко 60%, чланови породица шехида односно чланови породица погинилих или умрлих бораца од посљедица рањавања, а који су били припадници Војске Федерације Босне и Херцеговине, пензионери чија пензија не прелази износ минималне пензије према посљедњем објављеном податку, лица старија од 60 година, ако нису корисници пензије или других мјесечних прихода преко износа минималне пензије према посљедњем објављеном податку, осигурана лица – штићеници социјалних установа, осигурана лица – корисници социјалне заштите, расељена лица и избјеглице, ако нису корисници пензије или ако им други мјесечни приход не прелази износ минималне пензије према посљедњем објављеном податку, осигурана лица која су добровољни даваоци крви, и то лица која су даривала крв 10 и више пута, осигурана лица – дароваоци дијелова људског тијела у сврху лијечења и осигурана лица која су пријављена код завода за запошљавање у својству незапосленог лица.

Од плаћања партиципације ослобођена су осигурана лица која болују од одређених болести, и то само за кориштење здравствене заштите за ту болест.

Одлуком је утврђено да се кантоналним прописима могу ослободити од партиципације и друге категорије осигураних лица, с тим да се тим прописом утврди орган, односно институција, која ће умјесто осигураног лица бити обвезник уплате износа партиципације на основу ове одлуке.

Кантони су имали обавезу ускладити кантоналне одлуке о партиципацији с Федералном одлуком о партиципацији, али неки кантони то нису учинили. То има за посљедицу да на подручју Федерације Босне и Херцеговине сви грађани немају једнака права на здравствену заштиту.

5.4. Социјална заштита

Све већи број грађана у Босни и Херцеговини има потребу за одређеним облицима социјалне заштите. Стање велике незапосленост, мале пензије, радници који су након гашења фирми остали без посла итд., указују да се социјална права угрожених становника морају ставити у фокус.

Број жалби из ове области не осликава право стање ствари, које је много горе. Социјална помоћ је симболична и не може осигурати основне животне потребе.

Жалбе се односе на нерјешавање захтјева за једнократну новчану помоћ, потребе стамбеног збрињавања, неке странке су принуђене због немогућности плаћања обавеза по рачунима за гријање подносити захтјев за искључење из система даљинског гријања. Због немогућности плаћања обавеза по рачунима за испоручену електричну енергију, електродистрибуције врше искључење таквих домаћинстава с електро мреже. Надаље, постоје проблеми с осигуравањем огрева, који проблем је тим тежи јер се најчешће ради о старим и немоћним лицима. Запримљене су и жалбе повратника због немогућности прикључења домаћинства на електро мрежу под повољнијим условима итд.

Примјер: У предмету¹⁸² остваривања права на социјалну заштиту покренут је дана 31.07.2017. године управни спор пред Кантоналним судом у Мостару, који до данас није ријешен због одласка поступајућег судије у пензију на дан 12.12.2018. године, а који је већ био задужен другим предметима. Предмет подносиоца жалбе биће додијељен у рад другом судији.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁸³ је затражио праћење рада Опћине Дрвар, по поднесеном захтјеву за једнократну новчану помоћ у сврху куповине хране. У току интервенције омбудсмена подносиоцу жалбе је исплаћена затражена новчана помоћ.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁸⁴ је прије пет година Опћини Ливно поднио захтјев за додјелу стамбеног смјештаја по основу социјалног становања. Подносилац жалбе се налази на 8. мјесту ранг листе, али до сада није остварио заштиту својих права, јер према одговору Опћине Ливно за сада нема расположивих станова.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁸⁵ се обратио Центру за социјални рад у Гламочу са захтјевом за додјелу бесплатног огрева. Прима инвалиднину у висини од 140,00 КМ, те додатак за туђу његу и помоћ у износу од 240,00 КМ. Захтјеву није удовољено из разлога што је Центар располагао само са 100м² огревног дрвета, да је било 97 пријава корисника

¹⁸² Ж-МО-05-127/18

¹⁸³ Ж-ЛИ-04-128/18

¹⁸⁴ Ж-ЛИ -05-162/18

¹⁸⁵ Ж-ЛИ -04-260/18

помоћи за уздржавање, а дрва су додјељења за 54 најугроженија корисника. Према информацији Центра за социјални рад у Гламочу подносилац жалбе прима пензију, што је разлог да нема право на социјалну помоћ.

5.5. Комуналне услуге

Евидентан је пораст жалби грађана из области пружања комуналних услуга у односу на претходни извјештајни период. Жалбе које су разматране од стране омбудсмена односиле су се на несразмјеран износ комуналних услуга, проблеме везане са избором управника за управљање и одржавање заједничких дијелова и уређаја зграде – улаза, проблеме у вези отпадних/фекалних вода, захтјеве за бесплатно прикључење повратника на водоводну мрежу, пружање и ускраћивање услуга од стране комуналних предузећа, неправилности приликом обрачунавања комуналних услуга, застарјелост комуналних потраживања итд.

Грађани често од Институције омбудсмена траже савјет у вези тужби комуналних предузећа због неплаћања доспјелих рачуна, којом приликом истичу да им се пријети искључењем домаћинства с водоводне мреже. Многи грађани нису у могућности редовно плаћати комуналне услуге, а комунална предузећа их терете и за застарјела потраживања, а то су потраживања старија од годину дана, чиме врше додатни притисак на ионако тешку ситуацију у којој се велики број грађана налази.

У вези с овом проблематиком, у већини случајева жалбе прослиједимо омбудсмену за потрошаче с којим имамо добру сарадњу.

Примјер: У предмету¹⁸⁶ подносилац жалбе истиче да је код његовог оца 12 мјесеци присутан квар који узрокује виши износ мјесечних рачуна за воду. Након што је већина станара уградила властити сат, мјесечни рачуни за оца подносиоца жалбе износе од 200,00-300,00 КМ. Након изјављених рекламација на испостављене рачуне, оцу је сугерисано да угради властити водомјер, за што се исти и одлучио. Међутим, КЈКП „Водовод и канализација“ д.о.о. Сарајево, дана 22.01.2018. године, обавјештава оца подносиоца жалбе да је уградња водомјера обустављена јер је тако одређено законом. На запримљену обавијест је уложена жалба по којој није одлучено. Омбудсмени су предмет разматрали са аспекта ефикасности правног лијека. У току интервенције омбудсмена, дана 20.09.2018. године, КЈКП „Водовод и канализација“ д.о.о. Сарајево, обавјештава подносиоца жалбе да је окончан поступак пред тим предузећем и уграђен водомјер.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁸⁷ истиче да је приликом елементарне непогоде/поплаве од 2014. године, дошло до оштећења његове породичне куће. Комисија Опћине Бановићи је утврдила оштећења али је клизиште још увијек активно што и даље ствара проблеме и оштећења на кући. У жалбеним наводима се додаје, да је 2013. године рађена инфраструктура, асфалтирање путева у Омазићима, те су том приликом све оборинске фекалне воде и канализација уведене у посјед подносиоца жалбе, гдје је направљен отворени канал, а што такође утиче на активност клизишта, али и неугодног смрада од

¹⁸⁶ Ж-СА-04-136/18

¹⁸⁷ Ж-БР-04-141/17

канализације. Након проведене истраге издата је препорука¹⁸⁸ Опћини Бановићи: *да без одлагања, у складу са позитивним законским прописима, осигура и подузме ефективне мјере на рјешавању проблема отпадних вода у Мјесној заједници Омазић.*

Након издавања препоруке Опћина Бановићи обавјештава омбудсмене о немогућности рјешавања проблема отпадних вода за што су потребна средства у висини од 4.000.000,00 КМ, да је потребно уредити пројектну документацију, те прибавити одређене сагласности, што би у конкретном случају било немогуће, а градња мимо добивених сагласности незаконита.

Институција омбудсмена је поднеском од 17.10.2018. године, обавијестила Опћинско вијеће Бановићи о неподузимању мјера по издатој препоруци. Истим поднеском затражено је од Опћинског вијећа Бановићи подузимање неопходних радњи ради реализације донесене препоруке.

Примјер: Повратница у Дрвар је затражила помоћ¹⁸⁹ Институције омбудсмена по захтјеву за бесплатно прикључење воде у реконструисану кућу поднесеном Јавном подuzeћу „Комуналац“ Дрвар. Пензија повратнице износи 280,00 КМ, а то су јој једина примања. Након интервенције омбудсмена повратници је извршено бесплатно прикључење воде.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁹⁰ је онемогућен да дође до своје куће на Јахорини, јер није желио да плати пролаз на рампи на Јахорини. Наиме, лица која врше наплату нису имала никакву одлуку о наплати, нити законски разлог за исту. Како се ради о јавном путу подносилац жалбе је позвао полицију да му омогући пролаз до његове имовине. Након тога је био лишен слободе и задржан у Полицијској станици Пале. ОЦ „Јахорина“ је издата препорука¹⁹¹ број: 281/18 од 24.04.2018. године: *да испоштује закључак Владе Републике Српске у коме се децидно наводи: „Препоручује се а.д. ОЦ „Јахорина“ да обезбиједи паркинг простор ради наплате мјеста за паркирање...“, те с тим у вези уклоне спорну рампу са главне јавне саобраћајнице и омогуће несметан пролаз житељима тог подручја да дођу до својих парцела, као и свим возачима који том трасом само пролазе, без задржавања.* На препоруку није достављен одговор.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁹² обратио се жалбом на поступање Кантоналног јавног комуналног предузећа “Водовод и канализација” д.о.о. Сарајево, због немогућности уградње индивидуалног водомјера. Након што је већина станара уградила властити сат, рачуни за подносиоца жалбе мјесечно износе 200,00 КМ - 300,00 КМ, из разлога што подносилац жалбе и још једна породица плаћају воду која беспотребно отиче. Обратили су се означеном одговорном органу, који им није доставио одговор. Након прве интервенције омбудсмена, подносилац жалбе је информисао Институцију да је проблем ријешен.

¹⁸⁸ П-306/17 од 22.11.2017. године

¹⁸⁹ Ж-ЛИ -04-91/18

¹⁹⁰ Ж-БЛ-05-388/18

¹⁹¹ Препорука број: 281/18 од 24.04.2018. године

¹⁹² Ж-СА-04-136/18

5.6. Образовање

Жалбе грађана из области Високог образовања односе се на повреду права на образовање одраслих особа у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине, на недостављање одговора по пријави на Јавни позив за допуну Листе истакнутих стручњака из праксе који се могу ангажовати у научно-наставном процесу за извођење предавања и вјежби на факултетима у Тузли, те проблеме у вези са закључивањем уговора о раду на одређено вријеме редовних професора на Медицинском факултету у Сарајеву.

Примјер: Жалбени¹⁹³ наводи се односе на повреду права на образовање одраслих особа у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине, односно на немогућност полагања ванредних испита за стицање основног образовања. Након провођења истражног поступка издата је препорука¹⁹⁴ Влади Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине и Скупштини Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине: *да подузму потребне мјере у циљу доношења Закона о образовању одраслих особа.*

Након запримања препоруке Скупштина Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, је дана 30.10.2018. године, усвојила Закон о образовању одраслих у Брчко Дистрикту који је објављен у „Службеном гласнику Брчко Дистрикта“, број 50/18.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁹⁵ је дана 29.08.2017. године, поднио Универзитету у Тузли три пријаве на Јавни позив за допуну Листе истакнутих стручњака из праксе који се могу ангажовати у научно-наставном процесу за извођење предавања и вјежби на факултетима Универзитета у Тузли. Пријаве је упутио Економском факултету – ужа научна област Дигитална економија, Факултету електротехнике – предмет Сигурносних рачунарских система и Правном факултету – предмет Правна информатика и Ауторско право. Како није добио информацију о статусу поднесених пријава, то је дана 3.10.2017. године, а у вези наведеног проблема упутио поднесак Универзитету у Тузли, али није добио одговор. Стога се обратио деканима наведених факултета, али поново није добио одговор. Омбудсеани су издали препоруку¹⁹⁶ Универзитету у Тузли, Правном, Економском и Факултету електротехнике: *да писменим путем обавијесте подносиоца жалбе о његовој пријави која се односи на Јавни позив за допуну Листе истакнутих стручњака из праксе који се могу ангажовати у научно-наставном процесу за извођење предавања и вјежби на факултетима/академијама Универзитета у Тузли и да убудуће приликом објављивања Јавних позива уведе праксу обавјештавања кандидата.*

Сви наведени факултети обавијестили су Институцију омбудсмена да су поступили по издатој препоруци и обавијестили подносиоца жалбе у вези статуса поднесених пријава.

Примјер: Подносилац жалбе¹⁹⁷ наводи да је на Медицинском факултету у Сарајеву од 29.03.2011. године, редовни професор за научну област Кирургија – предмет Ортопедија.

¹⁹³ Ж-БР-04-124/17

¹⁹⁴ П-221/17 од 28.08.2017. године

¹⁹⁵ Ж-БЛ-05-819/17

¹⁹⁶ П-53/18 од 26.02.2018. године

¹⁹⁷ Ж-СА-04-667/18

Са Факултетом је дана 04.06.2011. године, закључио Уговор о раду на одређено вријеме, до окончања рада у признатој наставној бази Факултета, иако је чланом 95. став 2. Закона о високом образовању Кантона Сарајево прописано да редовни професор закључује уговор о раду на неодређено вријеме. Факултет је у свом одговору навео, а што је посебно забрињавајуће, да је у периоду до 2013. до 2016. године, односно до данас Факултет имао закључене уговоре о раду са дијелом радног времена са укупно 7 чланова академског особља које је запослено у Јавној установи Опћа болница „Абдулах Накаш“ и Јавној установи Домови здравља Кантона Сарајево. Подносилац жалбе тврди да је дио особља по основу уговора о раду запослено и данас. Омбудсмени су надлежним органима Медицинског факултета Универзитета у Сарајеву издали препоруку¹⁹⁸ декану Медицинског факултета у Сарајеву: *да у складу са чланом 136. став 7. Закона о високом образовању Кантона Сарајево подузме мјере у циљу осигурања законитости функционисања процеса на нивоу Медицинског факултета Универзитета у Сарајеву*, ректору Универзитета у Сарајеву: *да у складу са чланом 120. ст. 6. и 7. Закона о високом образовању Кантона Сарајево предузме мјере у циљу осигурања законитости функционисања процеса на нивоу Медицинског факултета Универзитета у Сарајеву*, и предсједнику Управног одбора *да у што краћем року одлучи о приговору подносиоца жалбе*.

Декан Медицинског факултета у Сарајеву, својим поднеском од 28.09.2018. године, обавјештава омбудсмене да је у току реализација рјешења Управног одбора Универзитета у Сарајеву бр: 02-200/18 од 07.09.2018. године, којим је прихваћен приговор са којим је Медицински факултет обавезан успоставити радно-правни однос. Својим поднеском од 28.09.2018. године, ректор Универзитета у Сарајеву обавјештава омбудсмене да је Управни одбор Универзитета у Сарајеву усвојио приговор подносиоца жалбе.

Продекан за финансије Медицинског факултета у Сарајеву, уз поднесак од 19.11.2018. године, омбудсменима доставља фотокопију рјешења Министарства за образовање, науку и младе Кантона Сарајево број 11-05-38-35645-2/18 од 08.11.2018. године, којим се утврђује да је одлука декана Медицинског факултета *...донесена на основу правилне примјене члана 32. Закона о установама („Службени лист Р БиХ“, бр. 6/92, 8/93 и 13/94)*.

Препорука до данас није реализована и странка није остварила своје право.

5.7. Екологија и заштита околине

Питање околине, те његове заштите, је пријекно потребна и актуелна тема у Босни и Херцеговини, а то показује и број од 18 запримљених жалби по основу повреде права из ове области. У Босни и Херцеговини није јасно дефинисана политика дјеловања на овом подручју, и поред доношења великог броја закона, што отвара питања испуњавања преузетих обавеза на међународном плану.

Међународни уговори из подручја заштите околине су оквирне конвенције којима стране преузимају обавезе и којима се ствара правни оквир за поступно усвајање додатних

¹⁹⁸ П-203/18 од 04.09.2018. године

протокола с детаљним и конкретним обавезама, те они којима се уређује заштита појединих компоненти околине, а који су регионалног или глобалног значаја.

Босна и Херцеговина је ратификовала бројне конвенције и протоколе, као: Оквирну конвенцију УН-а о климатским промјенама, Протокол из Кјота, Конвенцију о контроли прекограничног кретања опасног отпада и његовог одлагања, Конвенцију УН-а о биолошкој разноликости, Протокол из Картагене о биолошкој сигурности, Протокол о води и здрављу итд.

Једна од битних конвенција је Конвенција УНЕЦЕ-а о приступу информацијама, судјеловању јавности у одлучивању и приступу правосудним органима из подручја околине из 1998. године, Аархус, Данска. Ова конвенција неријетко се скраћено назива Аархушка конвенција. Аархушка конвенција је међународни правни оквир за регулисање заштите околине, а односи се на приступ информацијама и судским инстанцама, те судјеловање јавности у одлучивању о еколошким питањима. Босна и Херцеговина је потписала Аархушку конвенцију 15.09.2008. године.

Питања заштите околине нису укључена у десет тачака у којима су Уставом Босне и Херцеговине дефинисане надлежности државних институција, те стога спадају под сљедећу одредбу: “Све владине функције и овлаштења која нису овим Уставом изричито повјерена институцијама Босне и Херцеговине припадају ентитетима.” (Члан 3, став 3)

Примјер: Подносилац жалбе¹⁹⁹ истиче да је по његовом захтјеву Опћина Бусовача дана 17.03.2017. године, донијела рјешење којим је Н.Н. лицима наређено затварање жега²⁰⁰ које су изграђене у близини куће подносиоца жалбе, а чијим паљењем долази до ширења загађеног ваздуха. Подносилац жалбе је 100% ратни војни инвалид прве категорије. Међутим, Опћина Бусовача не извршава донесено рјешење, а власници наведених жега настављају са радом. Омбудсмени су Опћини Бусовача издали препоруку²⁰¹: *да предузме неопходне мјере да се одмах изврши рјешење Службе за просторно уређење, урбанизам и стамбене послове Опћине Бусовача, број: 05-23-4043-2017 од 17.03.2017. године и осигура подносиоцу жалбе уживање права на имовину на принципима људског достојанства...*

Начелник је доставио одговор на издату препоруку од 30.10.2018. године, у којем се пита: *“Да ли је веће право на живот, то јесте обезбјеђење егзистенције или на мало чистији ваздух?”* Надаље истиче, да *„нису будале ни они људи који улазе директно у жегу да би на тај начин себи и својој породици обезбиједили храну, да би могли школовати дјецу...”* те тврди *„да је инспектор поменутих рјешењем направио катастрофалну грешку која се повлачи и провлачи и свима нама прави проблеме“*, те да *„господин за чија се права залажете има стан опремљен од државе и то у центру Каћуна, а не у селу гдје су жеге, а као и све остало, и волио бих да имате мишљење људи по овом случају, то јест шире заједнице“*. Препорука није реализована.

¹⁹⁹ Ж-СА-05-737/17

²⁰⁰ Пећ за производњу дрвеног угља

²⁰¹ Препорука број: П-219/18 од 12.09.2018. године

Примјер: Подносилац жалбе²⁰² истиче да је још 2014. године, примјетио влагу и слијевање воде на двије стране стамбеног објекта. Неколико пута је вршио хидроизолацију, али безуспјешно. Анализом воде је утврђено да се ради о канализацијској води и отпаду који се слијева из улице Горњовакуфска у Опћини Ново Сарајево. Начелнику Опћине Ново Сарајево издата је препорука²⁰³ број: П-146/18 од 14.06.2018. године: *да одмах по пријему ове препоруке предузме све расположиве активности у циљу санације предметне канализационе мреже.*

Одговор на препоруку није запримљен о чему су омбудсмени обавијестили Опћинско вијеће Ново Сарајево, поднеском од 19.09.2018. године.

Опћинско вијеће Ново Сарајево обавјештава омбудсмене, да: *„...На захтјев подносиоца жалбе изведени су радови на провођењу хитне мјере. Радови нису могли бити окончани јер исто није било могуће, ради неслагања подносиоца жалбе, који је сам дао процјену и начин вршења хитне интервенције и није допустио извођачу даље вршење радова...“.* Омбудсмени су поднеском од 09.11.2018. године, обавијестили подносиоца жалбе о наведеном одговору.

Примјер: Подносилац жалбе²⁰⁴ живи у мјесту Миљковац – Добој, а дужи временски период обраћа се градским властима у циљу рјешавања проблема везаних за одвод отпадних вода, које се слијевају из септичких јама сусједних објеката и које пролазе кроз њено двориште, али без резултата.

Омбудсмени су Одјељењу комуналне полиције Града Добој издали препоруку²⁰⁵ *да одмах по пријему ове препоруке предузме све расположиве активности у циљу заштите здравља подносиоца жалбе и поступи по представкама именоване на начин прописан Законом о комуналној полицији Републике Српске.*

Препорука је реализована.

Примјер: Група грађана²⁰⁶ из мјеста Желећа, Опћина Жепче, указују да се на улазу у село налази фарма говеда, а власник исте отпад са фарме одлаже непрописно у близини стамбених објеката. У близини се налази и дрвени тоалет из којег се фекалије излијевају на пут. О наведеном проблему је упозната и Опћина Жепче, проглашена је и епидемиолошка опасност по здравље људи и опасност од заразе. Након изрицања новчаних казни власник фарме би наставио са непрописним одлагањем још веће количине отпада. Начелнику Опћине Жепче издата је препорука²⁰⁷ *да одмах предузме хитне мјере у циљу отклањања опасности по здравље становника у Мјесној заједници Желећа, насталог због непрописног одлагања стајњака од стране фирме „Пољопривредна дјелатност Х&Ф“.*

Опћина Жепче је поступила по издатој препоруци и обавијестила омбудсмене о предузетим радњама на реализацији издате препоруке.

²⁰² Ж-СА-05-1193/17

²⁰³ Препорука број: П-146/18 од 14.06.2018. године

²⁰⁴ Ж-СА-04-730/17

²⁰⁵ Препорука број: П-147/18 од 31.05.2018. године

²⁰⁶ Ж-СА-04-1017/17

²⁰⁷ Препорука број: Р-164/18 од 04.07.2018. године

VI ПРАВА ЛИЦА ЛИШЕНИХ СЛОБОДЕ

6.1. Појам тортуре и успостављање Превентивног механизма у Босни и Херцеговини

У Босни и Херцеговини ни у 2018. години нису усвојене измјене Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине које предвиђају успоставу превентивног механизма у оквиру Институције омбудсмена, иако су још годину раније предложене измјене Закона прихваћене од стране Савјета министара Босне и Херцеговине. Без обзира на наведено, омбудсмени Босне и Херцеговине су предузели одређене конкретне активности како би се на вријеме и што боље припремили за имплементацију мандата овог механизма. Управо из тог разлога, а у оквиру пројекта јачања капацитета Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, који је проведен у сарадњи са омбудсменом Републике Бугарске и подржан од стране Бугарске Амбасаде у Босни и Херцеговини, извршена је потребна обука од стране бугарских експерата особља Институције о мандату и функционисању превентивног механизма, те су на тај начин створени предуслови да Институција омбудсмена адекватно преузме улогу овог механизма. У склопу пројекта, омбудсмени су обишли веће полицијске управе у Босни и Херцеговини²⁰⁸, ради утврђивања услова у просторијама за задржавања. С тим у вези, у изради је Специјални извјештај о стању у полицијским управама у Босни и Херцеговини.

Битно је поновити, да је Генерална скупштина Уједињених нација дана 18.12.2002. године сачинила и усвојила Опциони протокол уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских и понижавајућих казни и поступака (ОРСАТ), чији је непосредни циљ да успостави систем редовних посјета мјестима гдје се налазе лица лишена слободе од стране независних међународних и домаћих организација, ради превенције тортуре и других сурових, нељудских и понижавајућих казни и поступака. Као потписница наведене Конвенције Босна и Херцеговина је 2008. године ратификовала поменути Протокол. Опционим протоколом предвиђено је да све државе потписнице успоставе механизме за превенцију тортуре.

Опциони протокол уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских и понижавајућих казни и поступак предвиђа да све државе потписнице успоставе механизме за превенцију тортуре, који ће редовним посјетама установама у којима се налазе лица лишена слободе дјеловати превентивно у циљу побољшања њиховог третмана и услова у

²⁰⁸ 22.10.2018. године Министарство унутрашњих послова Републике Српске, Полицијска управа Бањалука, Полицијска станица Центар, Полицијска управа Приједор, Полицијска станица Приједор 1, Министарство унутрашњих послова Средњобосанског кантона, Полицијска управа Травник, Полицијска станица Травник, Министарство унутрашњих послова Зеничко-добојског кантона, Полицијска управа 1, Полицијска станица Центар.

23.10.2018. године Министарство унутрашњих послова Републике Српске, Полицијска управа Добој, Полицијска станица Добој 1, Министарство унутрашњих послова Кантона Сарајево, Друга полицијска управа, Полицијска станица Центар;

24.10.2018. године Полиција Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, Полицијска станица Брчко, Министарство унутрашњих послова Хрцеговачко неретванског кантона, Полицијска управа Мостар, Полицијска станица Мостар Центар, Министарство унутрашњих послова Републике Српске, Полицијска управа Бијељина, Полицијска станица Бијељина 1;

25.10.2018. године Министарство унутрашњих послова Тузланског кантона, Полицијска управа Тузла, Полицијска станица Центар.

којима се та лица налазе. Сврха посјета је да се омогући заштита ових лица од тортуре и других сурових нељудских или понижавајућих казни и поступака.

У смислу овог протокола лишавање слободе подразумијева било који облик притвора или затварања, или стављања лица у јавно или приватно мјесто чувања, које то лице према одлуци судског, управног или другог органа не може добровољно напустити.

6.2. Праћење права лица лишених слободе

У овој години омбудсмени су измијенили Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине²⁰⁹, на начин да је постојећи Одјел за заштиту права притвореника/затвореника преименован у Одјел за праћење остваривања права лица лишених слободе, те су му на тај начин проширена овлаштења. С тим у вези, надлежност овог Одјела је да разматра жалбе и покреће истражни поступак у свим предметима који се односе на евентуалну повреду права и слобода лица лишених слободе, без обзира на то да ли су смјештени у казнено-поправну установу (притвору/затвору), или неку другу установу у којој им је ограничена слобода кретања.

Статистички подаци показују да су у току 2018. године у овом Одјелу запримљене 144 жалбе, што представља повећање од 6,67% у односу на претходну годину. Анализа достављених жалби показује да се највећи број односио на коришћење ванзаводских погодности, остваривање адекватне здравствене заштите у установама у којима се смјештају лица лишена слободе, услове смјештаја и третмана, остваривање права на премјештај у другу установу. У сарајевској канцеларији запримљено је 117 жалби, бањалучкој 27.

Ове године као и свих претходних омбудсмени указују на проблем који је стално присутан у систему извршења кривичних санкција у Босни и Херцеговини, а који је изузетно сложен, јер је надлежност подијељена између државног нивоа, ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине. Систем у којем постоје четири различита закона о извршењу кривичних санкција, која су највећим дијелом међусобно усклађена, има понекад за посљедицу постојање различитих правних норми које уређују исту област, што доводи до неједнаког третмана осуђених лица, зависно од тога од којег суда су осуђени и у којем дијелу Босне и Херцеговине, у установи којег ентитета издржавају казну затвора.

У 2018. години, ипак, су направљени одређени помаци у погледу унапређења постојећих законских рјешења у овој области. Доказ томе је, да је у Републици Српској усвојен нови Закон о извршењу кривичних и прекршајних санкција Републике Српске²¹⁰, који је унио одређене новине у систем извршења кривичних санкција, с тим да је сувише рано говорити о његовим ефектима, јер се одредбе овог Закона примјењује краће од пола године. За разлику од овог ентитета, Федерација Босне и Херцеговине до данас није усвојила нови закон о извршењу кривичних санкција, којим би остваривање права лица

²⁰⁹ Правилника о измјенама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији Институције омбудсмена за људска права Босне Херцеговине број: ОИ-К-Са-188/18 од 12. 07. 2018. године

²¹⁰ Закон о извршењу кривичних и прекршајних санкција „Службени гласник Републике Српске“, број: 63/18

која издржавају казну затвора у установама овог ентитета било ријешено на бољи и праведнији начин.

У Републици Српској у овој години усвојен је и Закон о амнестији Републике Српске²¹¹ у чијој изради је учествовала и Институција²¹². На основу контаката са представницима управа казнено-поправних установа у Републици Српској утврђено је да је одређеном броју осуђених лица, у складу са одредбама овог Закона, умањена казна затвора што је био и циљ доношења овог прописа.

Битно је напоменути да су у овој години омбудсмани у склопу својих редовних активности извршили мониторинг стања у готово свим казнено-поправним установама у Босни и Херцеговини. Закључено је да постоје одређени позитивни помаци у раду, функционисању, али и побољшању услова за издржавање казне затвора у већини казнено-поправних установа у Босни и Херцеговини. Предмет мониторинга су биле следеће установе; Казнено-поправни завод Зеница²¹³, Казнено-поправни завод Фоча²¹⁴, Казнено-поправни завод Бијељина²¹⁵, Казнено-поправни завод Требиње²¹⁶, Казнено-поправни завод Сарајево²¹⁷, Казнено-поправни завод Добој²¹⁸, Казнено-поправни завод Бања Лука²¹⁹, Казнено-поправни завод Тузла²²⁰, Казнено-поправни завод Орашје²²¹ и Казнено-поправни завод Мостар²²². У посјете су омбудсмани и сарадници најчешће одлазили ненајављено, а на основу жалби лица лишених слободе, или на сопствену иницијативу.

У циљу промоције и заштите права лица лишених слободе омбудсмани су током године заједно са представницима осталих органа власти и система извршења кривичних санкција учествовали на бројним конференцијама и округлим столовима²²³, што је имало значај за размјену искустава и праксе свих учесника.

²¹¹ Закон о амнестији „Службени гласник Републике Српске“, број: 61/18

²¹² У расправама поводом израде овог Закона учествовао је омбудсмен проф. др Љубинко Митровић.

²¹³ Посјете обављене дана 21.02.2018. године од стране помоћнице омбудсмана Раде Кафецић и стручне савјетнице Дејане Козомара, дана 11.06.2018. године помоћник омбудсмана Рада Кафецић и стручна савјетница Дејана Козомара и 23.11.2018. године омбудсмена др Јасминке Џумхур и стручне савјетнице Ламије Сивић-Хоџић.

²¹⁴ Посјете обављене, дана 30.05.године од стране омбудсмана проф.др Љубинка Митровића и стручне савјетнице Дејане Козомара и дана 03.10.2018. године од страна омбудсмана др Јасминке Џумхур и стручне савјетнице Ламије Сивић-Хоџић;

²¹⁵ Посјета обављена дана 27.09.2018. године од страна омбудсмана др Јасминке Џумхур и стручне савјетнице Ламије Сивић-Хоџић.

²¹⁶ Посјета обављена дана 11.09.2018. године од стране проф. др Љубинка Митровића.

²¹⁷ Посјете обављене дана 06.04.2018. године од стране омбудсмана др Јасминке Џумхур, дана 25.06.2018. од стране Проф. др Љубинка Митровића, помоћника омбудсмана Александре Марин-Диклић, помоћника омбудсмана Раде Кафецић, стручне савјетнице Андрее Чалук, стручне савјетнице Ламије Сивић-Хоџић и стручне савјетнице Дејане Козомара, дана 14.12.2018. године од стране омбудсмана др Јасминке Џумхур.

²¹⁸ Посјета обављена дана 12.07.2018. године од стране стручне савјетнице Дејане Козомара и приправнице Слободанке Радић.

²¹⁹ Посјете обављење дана 26.01.2018. године од стране стручне савјетнице Дејане Козомара, дана 04.04.2018. године од стране стручне савјетнице Дејане Козомара, 25.04.2018. године, представници Институције омбудсмана заједно за тимом експерата из бугарског НПМ-а и 19.06.2018. године од стране проф. др Љубинка Митровића, помоћника омбудсмана Александре Марин-Диклић, помоћника омбудсмана Раде Кафецић, стручне савјетнице Андрее Чалук, стручне савјетнице Ламије Сивић-Хоџић и стручне савјетнице Дејане Козомара.

²²⁰ Посјете обављене 12.07.2018. године од стране стручне савјетнице Дејане Козомара и приправнице Слободанке Радић и дана 26.09.2018. године од стране др Јасминке Џумхур и стручне савјетнице Ламије Сивић-Хоџић

²²¹ Посјета обављена дана 20.06.2018. године од стране проф. др Љубинка Митровића, помоћника омбудсмана Александре Марин-Диклић, помоћника омбудсмана Раде Кафецић, стручне савјетнице Андрее Чалук, стручне савјетнице Ламије Сивић-Хоџић и стручне савјетнице Дејане Козомара

²²² Посјета обављена 17.10.2018. године од стране стручне савјетнице Ламије Сивић-Хоџић

²²³ 30.01.2018. године, Бањалука - Састанак Управног одбора Савјета Европе „Унапређење механизма заштите људских права у затворком систему“, 29. и 30. маја 2018. године у Подгорици одржан је састанак представника Мреже НПМ

6.3. Права лица лишених слободе

6.3.1. Здравствена заштита

Здравствена заштита је скуп услуга и активности које имају за циљ унапређивање и очување здравља људи. Услуге здравствене заштите морају бити квалитетне, безбједне, ефикасне и пружене у складу са начелима професионалне етике. Управо из наведених разлога квалитет здравствене заштите и њена доступност лицима лишеним слободе мора бити осигурана под једнаким условима као и осталим грађанима. Осуђена лица треба да имају приступ здравственим службама у земљи без дискриминације по основу њиховог правног статуса²²⁴. Све неопходне медицинске, хируршке и психијатријске услуге, које у сврху лијечења постоје у заједници, морају бити на располагању и осуђеним лицима у сврху лијечења²²⁵.

Упркос наведеним стандардима омбудсмени и ове године констатују да у установама за извршење кривичних санкција у Босни и Херцеговини није успостављена здравствена заштита у пуном обиму, што доказује чињеница да још увијек све установе немају бар једног запосленог љекара опште праксе на уговор на неодређено вријеме, а како је то прописано Европским затворским правима, у дијелу III, који уређује питања здравства, тачка 41.1.

У Републици Српској стално запосленог љекара имају сљедеће установе: Казнено-поправни завод Бања Лука, Казнено-поправни завод Фоча и Казнено-поправни завод Источно Сарајево, док Казнено-поправни завод Добој, Казнено-поправни завод Бијељина и Казнено-поправни завод Требиње ангажују доктора медицине по основу уговора о повременим пословима²²⁶.

У Федерацији Босне и Херцеговине стално запосленог љекара имају сљедеће установе: Казнено-поправни завод Зеница, Казнено-поправни завод Тузла и Казнено-поправни завод Сарајево, док Казнено-поправни завод Мостар, Казнено-поправни завод Орашје, Казнено-поправни завод Бихаћ и Казнено-поправни завод Бусовача имају потписане уговоре о дјелу са докторима из најближих здравствених установа²²⁷.

На основу наведених података неспорно је да установе које немају стално запосленог доктора хонорарно га ангажују на основу уговора о дјелу, уз обавезу да редовно посјећује установу и пружа потребне здравствене услуге лицима лишеним слободе²²⁸.

Примјер: Подносилац се обратио жалбом²²⁹ незадовољан третманом и поступањем овлаштених службених лица у Казнено-поправном заводу Тузла. Као предмет жалбе

земаља југоисточне Европе, 25.10.2018. године састанак Управног одбора Савјета Европе у погледу реализације даљих обука са службенике из казнено-поправних установа и полицијских управа, 28.09.2018. године Мисија стручне процјене у области затворског система и превенције злостављања у Босни и Херцеговини, итд.

²²⁴ Европска затворска правила у Дијелу III уређује питање здравства, тачка 40.3.

²²⁵ Европска затворска правила у Дијелу III уређује питање здравства, тачка 40.5.

²²⁶ Подаци наведени у акту Министарства правде Републике Српске број: 08.030/240-155/18 од 06.12.2018. године

²²⁷ Подаци наведени у акту Федералног министарства правде, број: 04-49-4158/18 од 11.12.2018. године

²²⁸ Европска затворска правила у Дијелу III уређује питање здравства, тачка 41.3.

²²⁹ Број Ж-БЛ-07-891/17 од 18.12.2017

наведена је повреда права на живот и здравље за вријеме боравка²³⁰ у Притворској јединици овог Завода. Наконведеног истражног поступка, директору Казнено-поправног завода у Тузли упућена је препорука²³¹ „да убудуће свим притвореним/осуђеним лицима осигура потребан ниво здравствене заштите“. С обзиром да није одговорено на препоруку, приликом посјете овом Заводу омбудсмени су разговарали о наведеном предмету и начину испоштовања препорученог, којом приликом су омбудсмени информисани да одговор на препоруку није достављен јер је препорука прослијеђена здравственој служби на даље изјашњење, да ће након тога бити достављен, као и да се управа Завода не слаже са констатацијом да овом притворенику није пружена адекватна здравствена заштита, образлажући да у ситуацијама у којима је заводски доктор одсутан постоји замјена, а то је доктор из Дома здравља. У погледу издвајања у посебну просторију увидом у документацију утврђено је да је управа Завода то учинила како наводи „ради заштите тјелесног интегритета на приједлог заводског љекара“, о чему постоји доказ службене забиљешке и да су о свим чињеницама везано за издвајање и третман притвореника у спорном периоду сачињени извјештаји који су достављени поступајућем судији на увид.

Примјер: Подносилац жалбе обратио се жалбом²³² незадовољан здравственом заштитом у Казнено-поправном заводу Тузла у којем се налази на издржавању казне затвора. У току истражног поступка, а на основу одговора²³³, утврђено је да се подносилац жалбе од доласка у овај Завод (септембар 2015. године) у заводску амбуланту јавио 43 пута, да је обавио одређени број специјалистичких прегледа у здравственим установама Дома здравља Тузла, да је неколико пута прегледан од стране заводског љекара и да је повремено боравио у заводском стационару који је напустио на лични захтјев. Уз одговор достављена је и копија записника о инспекцијском надзору Федералне управе за инспекцијске послове²³⁴ у којем је потврђено, да овом лицу лишеном слободе није ускраћено право на доступност здравствене заштите. Узимајући у обзир све утврђене чињенице у истражном поступку омбудсмени нису утврдити повреду права овог лица на адекватну здравствену заштиту.

Примјер: Подносилац жалбе обратила се жалбом²³⁵ наводећи да је њен супруг који се налази на издржавању казне затвора у Казнено-поправном заводу Орашје, лошег здравственог стања. Оперисао је карцином штитне жлијезде, а такође је и дијабетичар. Из тог разлога на рјешење Опћинског суда у Завидовићима, којим је одбијена његова молба за прекид казне, Кантоналном суду у Зеници поднесена је жалба по којој није одлучено. Из тог разлога омбудсмени су од суда затражили да одлуку донесе у што краћем року. У достављеном одговору²³⁶ Кантоналног суда у Зеници наведено је „...Обавјештавамо вас да је наведени предмет примљен у овај суд на поступак по жалби дана 14.03.2018. године, те

²³⁰ У Притворској јединици Казнено-поправног завода Тузла у периоду од 23.11.2016. до 17.02.2017. године

²³¹ Препорука број: 92/18 од 13.04.2018. године боравио на основу рјешења Опћинског суда у Тузли

²³² Ж-БЛ-07-189/17 од 22.01.2018. године

²³³ Одговор Казнено-поправног завода Тузла број: 04-12-836/18 од 14.02.2018. године

²³⁴ Записник о инспекцијском надзору Федералне управе за инспекцијске послове број: УП1-08-37-4-00031/2018-0805-П-0805-1-П од 14.02.2018. године

²³⁵ Ж-Бл-СА-07-545/18

²³⁶ Акт Кантоналног суда у Зеници број: 004 0 СудП 18 000655 од 16.05.2018

да је истог дана одлучено по жалби и предметни спис отпремљен Опћинском суду у Завидовићима који је исти запримио дана 15.03.2018. године“.

Примјер: Подносилац жалбе обратио се жалбом²³⁷ у којој наводи да је осуђено лице које се на издржавању казне налази у Казнено-поправном заводу Добој. Истиче, да је из Казнено-поправног завода Бања Лука на даље издржавање казне премјештен у Казнено-поправни завод Добој, да је приликом доласка у ову установу предочио потребну медицинску документацију за операцију руке, па је из тог разлога тражио интервенцију Институције. У новом акту он наводи „...дана 23.05.2018. године у сарадњи са управом КПЗ-а Добој сам спроведен на операцију у Бања Луку, све је протекло у најбољем реду, враћен сам сутрадан, превијање је редовно, прописана терапија се примјењује...“. Приликом посјете Казнено-поправном заводу Добој²³⁸ утврђено је да је подносиоцу жалбе пружена адекватна здравствена заштита.

6.3.2. Услови смјештаја

Услови смјештаја у казнено-поправним установама у Босни и Херцеговини у значајној мјери су побољшани у односу на претходне године.

У казнено-поправним установама у Федерацији Босне и Херцеговине издвојена су значајна новчана средства ради побољшања услова у свим установама (набавка грађевине, набавка опреме, набавка сталних средстава реконструкције).²³⁹ Улагање додатних новчаних средстава у постојеће установе, проширивањем њихових капацитета²⁴⁰, растерећење постојећих установа²⁴¹ у великој мјери је унапријеђено стање у казнено-поправним установама овог ентитета.

Проблем смјештаја већег броја лица од предвиђеног капацитетом установе постоји још једино у Притворској јединици Казнено-поправног завода Сарајево. У односу на 2016. годину када је у притвору Казнено-поправног завода Сарајево било 180 лица (капацитет 88) приликом посјете²⁴² овој установи која је извршена у јуну 2018. године број притворених био је 94. Ове информације потврђене су и у акту Федералног министарства правде²⁴³ у којем је наведено „...Током 2018. године постојале су одређене потешкоће у функционишању притворске јединице КПЗ Сарајево, због попуњености капацитета, јер је капацитет притвора 88 особа, а чије бројно стање се кретало од 90-100 притвореника. У циљу рјешавања потешкоћа и растерећења притворских капацитета у КПЗ Сарајево, Федерално министарство правде је проширило капацитете притвора у КПЗ Зеница за 50 мјеста, те је дата обавијест Опћинском и Кантоналном суду у Сарајеву да притворена лица могу упућивати у притворску јединицу КПЗ Зеница, а по

²³⁷ Ж-БЛ-07-440/18

²³⁸ Посјета извршена дана 12.07.2018. године

²³⁹ Акт Федералног министарства правде број: 04-49-4158/18 од 11.12.2018. године из којег произилази, да су издвојена новчана средства по ставкама за сљедеће установе; КПЗ Зеница - набавка опреме, КПЗ Сарајево - набавка опреме, сталних средстава и реконструкција, КПЗ Тузла - набавка опреме, реконструкција, КПЗ Мостар - набавка грађевине, опреме, КПЗ Бихаћ - набавка опреме, реконструкција, КПЗ Орашје - набавка грађевине, опреме, реконструкција, КПЗ Бусовача - набавка грађевине, опреме.

²⁴⁰ Примјер Казнено-поправног завода Зеница проширени капацитети притвора за 50 мјеста

²⁴¹ Малољетнички затвор из Тузле премјештен у комплекс Казнено-поправног завода Орашје

²⁴² Посјета представника омбудсмена извршена 25.06.2018. године

²⁴³ Федералног министарства правде број: 04-49-4158/18 од 11.12.2018. године

потреби и у друге заводе, гдје има слободних смјештајних капацитета. Такође, у наредном периоду се планирају активности око проширења капацитета притвора у КПЗ ПТ Сарајево за 50 мјеста“.

Наведени подаци показују да је проблем пренатрпаности у Притворској јединици Казнено-поправног завода Сарајево, знатно смањен, с тим да ће омбудсмени и даље пратити активности надлежних и инсистирати да у наредном периоду буде у потпуности ријешен.

Потребно је напоменути, да је дана 03.10.2018. године именована нова управа у Казнено-поправној установи Сарајево, те да су након тога у кратком временском периоду у великој мјери побољшани услови у овој установи, између осталог, у здравственој служби како у инфраструктурним, тако и у материјално-техничким сегментима, оформљене су нове просторије за разговор између адвоката и лица у третману, постављен нови видео-надзор, те су предузете активности у циљу изградње додатних капацитета на Игману, како би овај објекат заједно са Одјељењем на Устиколини примао на издржавање казне затвора осуђена лица, док би централни објекат у Сарајеву служио искључиво за смјештај притворених лица.²⁴⁴

У Републици Српској ове године, ради побољшања услова, уложена су значајна новчана средства у сљедеће установе: Казнено-поправни завод Бања Лука (замјењена вањска столарија у кругу завода и замјењена вањска столарија на управној згради), Казнено-поправни завод Фоча (инвестиционо одржавање котловнице), Казнено-поправни завод Бијељина (санација објекта), Казнено-поправни завод Требиње (спортско игралиште за затворенике).²⁴⁵

Према мишљењу омбудсмена рјешавању овог проблема допринијело би и пуштање у рад државног затвора који је смјештен у Војковићима.

Осигурање адекватног смјештаја за лица која се упућују на извршење кривичних санкција је кључно за осигурање адекватног организовања и управљања установом, питања безбједности осуђених лица и запослених, осигурање адекватних хигијенских услова, као и здравствене заштите. Због свега наведеног омбудсмени позивају надлежне да истрају у дјеловању на унапређењу стања у овој области.

6.3.3. Кориштење ванзаводских погодности

Сврха затворске казне и сличних мјера којима се лице лишава слободе првенствено је заштита друштва од криминала и смањење рецидивизма. Ова сврха се може остварити једино ако се раздобље боравка у казнено-поправној установи искористи како би се осигурала што боља реинтеграција таквих лица у друштво по изласку из установа, на

²⁴⁴ Информација Казнено-поправног завода полуотвореног типа Сарајево број: 01-49-924-3/18 од 13.12.2018. године

²⁴⁵ Извјештај са састанка у склопу Мисије Стручне процјене у области затворског система и превенцији злостављања у БиХ, омбудсмена Босне и Херцеговине од 28.09.2018. године, акт Министарства правде Републике Српске број: 08.030/240-155/18 од 06.12.2018. године

начин да ова лица могу живјети у складу са нормама прописаним законима и бринути се о себи.

Значај кориштења погодности у процесу ресоцијализације осуђених лица, која представљају скуп подстицајних мјера усмјерених на пружању повјерења осуђеном лицу у циљу одржавања и промовисања односа са породицом, као и подстицања личног учешћа у остваривању програма поступања, јачања одговорности и самопоуздања, ради оспособљавања за самостални живот у складу са правним поретком и нормама друштва. Одобравање ванзаводских погодности представља могућност коју осуђено лице може заслужити искључиво својим добрим понашањем и владањем а не право, односно обавеза коју управа мора испоштовати. Иако одобравање погодности није условљено позитивним провјерама полицијског органа, ипак у највећој мјери зависи од овог мишљења.

Због свега наведеног омбудсмени закључују, да постоји обавеза и одговорност полицијског органа, да приликом извршења ове законске обавезе сагледа цјелокупно стање на терену и утврди све релевантне чињенице, како би на крају формирано мишљење било одраз објективних околности и самим тим служило као добар основ управи установе приликом доношења одлуке о одобравању кориштења ванзаводских погодности. У процесу прикупљања ових информација од посебног је значаја добра сарадња и координација између установа за извршење кривичних санкција, центара за социјални рад и полицијских структура.

Примјер: Подносилац жалбе обратио се жалбом²⁴⁶ из које произилази, да се налази на издржавању казне малољетничког затвора у Малољетничком затвору Источно Сарајево, те да је незадовољан поступањем Полицијске станице Бијељина 1, због добијене негативне полицијске провјере. Подносилац жалбе је студент прве године факултета, којем је услов за упис на другу годину да положи још један испит. Управо из тог разлога, а узимајући у обзир да је испунио услове за коришћење ванзаводских погодности, затражена је провјера од надлежног Центра за социјални рад и полицијске управе. Центар је доставио позитивно мишљење за разлику од полиције. Подносилац жалбе изражава незадовољство, јер не зна из којих разлога је полицијски орган доставио негативно полицијско мишљење, посебно узимајући у обзир да је његово понашање било примјерено и искључиво усмјерено на факултетске обавезе и полагање испита. Наконведеног истражног поступка омбудсмени су у предмету издали препоруку²⁴⁷ командиру Полицијске станице Бијељина 1. *„...да убудуће, приликом вршења теренских провјера и формирања мишљења о боравку осуђеног лица на слободи у смислу коришћења ванзаводских погодности, поступају у складу са изнесеним мишљењем омбудсмена.“* Полицијска станица Бијељина 1. доставила је одговор²⁴⁸ из којег произилази да је препоручено испоштовано.

²⁴⁶ Ж-БЛ-07-819/18 од 11.10.2018. године

²⁴⁷ П-280/18 од 12.11.2018. године

²⁴⁸ Акт Полицијске станице Бијељина I, број: 15-01/2-234-1535/18 од 11.12.2018. године из којег произилази да ће ова полицијска станица *„...по захтјевима који буду достављени од стране казнено-поправних завода извршити теренску провјеру према успостављеном начину рада путем вође безбједносног сектора на чијем терену је осуђено лице настањено у законски предвиђеним роковима, узимајући у обзир све законске и подзаконске акте који третирају наведену област и на основу којих се врше провјере за коришћење ванзаводских погодности.“*

6.3.4. Питање премјештаја и условно отпуштање

Проблематику премјештаја осуђених лица омбудсмени обрађују у сваком годишњем извјештају већ посљедњих пар година и на овај начин желе да укажу на значај овог права за осуђена лица. С тим у вези, омбудсмени поново указују да законске одредбе које дефинишу питање премјештаја осуђених лица из једног у други ентитет нису усклађене и доводе до дискриминације. Управо из тог разлога омбудсмени су још 2016. године у предмету²⁴⁹ упутили Парламенту Федерације Босне и Херцеговине, Федералном министарству правде и Министарству правде Републике Српске, Иницијативу за измјене и допуне Закона о извршењу кривичних санкција у Федерацији Босне и Херцеговине²⁵⁰ и Закона о извршењу кривичних санкција Републике Српске²⁵¹.

Народна скупштина Републике Српске је усвојила измјене и допуне Закона о извршењу кривичних и прекршајних санкција Републике Српске. Ово питање је ријешено одредбама члана 151. који гласи: *„(1) Због безбједности или организације извршења казне затвора, директор Установе, уз писмену сагласност затвореника, може министру поднијети приједлог за премјештај на издржавање казне затвора у други ентитет у којем затвореник има пребивалиште, односно боравиште.*

(2) Безбједносни разлози или разлози организације извршења казне затвора из става 1. овог члана морају бити јасно образложени и доказани.....“

Закон о извршењу кривичних санкција Федерације Босне и Херцеговине не познаје ове, а ни сличне, одредбе којим би било ријешено питање премјештаја осуђених лица из казнено-поправних установа овог ентитета у казнено-поправне установе Републике Српске.

Омбудсмени подсећају да надлежни органи треба да осигурају примјену Европских затворских правила²⁵² у пуном обиму и да упућивање осуђеног лица на издржавање казне затвора, тиме и премјештај, у првом реду треба да буде засновано на остваривању његове ресоцијализације кроз контакте с породицом, те пребивалиште/боравиште, односно близина домова ових лица, треба да буду најзначајнији фактори за одлучивање у коју установу ће лице бити смјештено. Дакле, ова правила не остављају простор да премјештај може бити условљен безбједношћу или организацијом извршења казне затвора и да се ограничава да иницијативу може поднијети само директор установе, већ то треба да буде прије свега право осуђеног лица. Управо из тог разлога омбудсмени указују да постоји потреба снажније сарадње надлежних органа на хармонизацији законодавства са међународним стандардима у овој области.

У годишњем извјештају за 2017. године, омбудсмени су на основу предмета²⁵³ указали на значајан проблем остваривања права на условни отпуст за лица која су осуђена правоснажним пресудама судова у Републици Српској, а на издржавању казне упућени у

²⁴⁹ Ж-Бл-07-107/16

²⁵⁰ „Службене новине Федерације Босне и Херцеговине”, бр. 44/98, 42/99, 12/09 и 42/11

²⁵¹ „Службени гласник Републике Српске“, бр. 12/10, 117/11 и 98/13

²⁵² Европска затворска правила, члан 17.1. Упућивање у затвор и смјештај

²⁵³ Ж-СА-07-1247/16 и 3587/17

казнено-поправне установе Федерације Босне и Херцеговине, а због близине породице, односно пребивалишта у овом ентитету. Ова лица су била ускраћена за доношење одлуке по захтјеву за условни отпуст. Федерално министарство правде сматра да овај орган нема основа да одлучује о молби за условни отпуст за лица која се налазе на издржавању казне затвора у казнено-поправним установама овог ентитета, а осуђена су од стране судова у Републици Српској. С друге стране Министарство правде Републике Српске наводи да важећи Закон о извршењу кривичних санкција²⁵⁴ не садржи одредбе које се односе на одлучивање по молби или приједлогу руководиоца установе за условни отпуст осуђених лица која издржавају казну затвора у казнено-поправним установа Федерације Босне и Херцеговине, а казну је изрекао неки од судова на територији Републике Српске. Управо из наведених разлога везано за ову проблематику омбудсмени су издали ентитетским министарствима правде препоруку²⁵⁵ „...да у најкраћем року у циљу уклањања дискриминације предузме све мјере из своје надлежности потребне за брзо и ефикасно одлучивање по молби за условни отпуст осуђених лица које издржавају казну затвора у казнено-поправним установама Федерације Босне и Херцеговине, а казну затвора су им изrekli судови са територије Републике Српске“.

Усвајањем Закона о извршењу кривичних и прекршајних санкција Републике Српске²⁵⁶ уважена је препорука омбудсмена, те је одлучивање о захтјеву за условни отпуст дефинисано одредбама члана 185. овог Закона²⁵⁷.

6.3.5. Радни ангажман

Радни ангажман осуђених лица у казнено-поправним установама мора бити користан и прилагођен њиховим способностима, физичком и психичком здрављу. Циљ овог ангажмана је да позитивно утиче на процес ресоцијализације ових лица и подстиче њихово стручно оспособљавање, као и да им омогући стицање стручног знања и радног искуства. Значај радног ангажмана је и што омогућава остваривање одређене новчане накнаде.

Омбудсмени су свјесни да у вријеме када је незапосленост велики проблем свих грађана у Босни и Херцеговини, управе казнено-поправних установа се такође сусрећу са проблемом, како што већем броју лица која се налазе на издржавању казне затвора осигурати адекватан радни ангажман.

Радни ангажман у Казнено-поправном заводу Зеница представља значајан извор прихода за одређени број осуђених лица, који остварену новчану зараду шаљу својим породицама.

²⁵⁴ Закон о извршењу кривичних санкција („Службени гласник Републике Српске“, бр. 12/10, 117/11,98/13 и 44/16)

²⁵⁵ Препорука број: П-102/17

²⁵⁶ Закон о извршењу кривичних и прекршајних санкција Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број: 63/18)

²⁵⁷ Члан 185. Закона о извршењу кривичних и прекршајних санкција Републике Српске гласи: „(1) Ради подстицања личних напора затвореника за укључивање у живот на слободи, за која се основано може очекивати да више неће чинити кривична дјела и да је казна затвора постигла сврху кажњавања, затвореник се може условно отпустити у складу са одредбама Кривичног законика и овог закона. (2) О условном отпусту затвореника који се налазе на издржавању казне затвора у Установама Републике Српске рјешава Комисија за условни отпуст (у даљем тексту: Комисија), коју именује министар. (3) До коначног рјешавања питања условног отпуста затвореника који се по правоснажним пресудама судова Републике Српске налазе на издржавању казне затвора у установама Федерације Босне и Херцеговине, о условном отпусту тих лица рјешава Комисија из става 2. овог члана.“

На пољопривредним добрима у Беговом хану у оквиру Казнено-поправног завода Зеница и на Козловцу (Казнено-поправни завод Тузла) осигурава се одређена количина хране за потребе исхране осуђених лица. Ливница у Казнено-поправном заводу Зеница, захваљујући високом степену сарадње са сталним партнерима, има осигурано тржиште за своје производе, чиме се осигуравају неопходна средства за исплату плата осуђених лица.

Упркос наведеном у односу на претходне године и у овом дијелу су учињени значајни позитивни помаци – у оквиру Казнено-поправног завода Бања Лука отворен је погон Творнице обућа „Бема“, у оквиру Казнено-поправног завода отворено је низ нових садржаја у склопу туристичко-рекреативног комплекса „Бриони“ на којем су радно ангажована осуђена лица, док је одређени број осуђених лица из Казнено-поправног завода Добој радно ангажовано у предузећу а.д. Дестилација, Теслић.²⁵⁸

Примјер: Подносилац у жалби²⁵⁹ наводи да се налази у Казнено-поправном заводу Зеница на издржавању казне затвора у трајању од 12 година. Наводи да је лијечени зависник од наркотичких средствима, од којих се лијечи већ 19 година. Поред тога, душевни је болесник и има озбиљних психичких поремећаја. Такође, наводи да је у овој установи радио као редар, за шта није примао никакву новчану помоћ. Наконведеног истражног поступка утврђено је да нису тачне изнесене тврдње и да му је уредно исплаћена накнада за рад све до престанка радног ангажман, те да му је радни ангажман престао због изречене правоснажне и извршне одлуке Дисциплинске комисије којом му је изречена дисциплинска казна „самица у трајању од 9 дана“. С тим у вези неспорно је утврђено да је остварио право на новчану накнаду до дана престанка радног ангажмана.

6.3.6. Статусна права осуђених лица

Лични документи, првенствено лична карта је изузетно значајна, јер је то јавна исправа којом сви грађани у Босни и Херцеговини доказују идентитет, али и остварују друга права у складу са законским прописима.

Лична карта служи и као доказ о другим чињеницама које су у њој садржане, а њено посједовање није само право, већ и обавеза, свих држављана у Босни и Херцеговини старијих од 18 година са пребивалиштем у Босни и Херцеговини. Управо из тог разлога обавеза органа који воде евиденције о овим подацима и издају лична документа је да то учине на захтјев грађана, када су зато испуњени законски услови. Ово се односи и на лица која су лишена слободе и налазе се на издржавању казне затвора у казнено-поправним установама у Босни и Херцеговини. Лична карта овим лицима не служи само за доказивање идентитета, већ најчешће за остваривање других права, нпр. право на коришћење ванзаводских погодности, права из социјалне заштите итд.

Примјер: Подносилац жалбе у жалби²⁶⁰ наводи да се налази на издржавању казне у Казнено-поправном заводу Зеница, из којег је, како наводи, покушао покренути поступак за издавање личне карте, јер је постојећој личној карти истекао рок важности. Подносилац

²⁵⁸ Службена забиљешка од 07.02.2018. године сачињена након посјете КПЗ Добој

²⁵⁹ Ж-СА-07-425/18

²⁶⁰ Ж-СА-07-125/18

жалбе тврди да надлежна Полицијска станица Маглај одбија да прими његов захтјев за издавање личне карте и да упути мобилни тим у Казнено-поправни завод Зеница. У циљу провјере навода омбудсмени су затражили изјашњење Полицијске станице Маглај од које су запримили одговор да *„...ће мобилни тим за узимање биометријских података у најкраћем року бити упућен у Казнено-поправни завод Зеница, ради узимања биометријских података за именованог“*.

6.3.7. Бирачка права лица лишених слободе

Активно и пасивно бирачко право је основно политичко и уставно право свих грађана једне државе да бирају своје представнике и да буду бирани у представничке органе, те на друге јавне функције и положаје. У Босни и Херцеговини је 2018. година била изборна година у којој су сви грађани имали право да учествују на изборима и бирају представнике за највише државне функције власти. Омбудсмени указују да сваки држављанин Босне и Херцеговине са навршених 18 година живота, па и лице лишено слободе, има право да остварује своје бирачко право у складу са Уставом Босне и Херцеговине и одредбама Изборног закона Босне и Херцеговине.

Примјер: Подносилац жалбе²⁶¹ наводи да се налази у притворској јединици Казнено-поправног завода у Тузли, по основу рјешења Опћинског суда у Тузли²⁶², а којим му је притвор продужен најкасније до 13.11.2018. године. Из достављене документације произилази да се подносилац жалбе дана 07.10.2018. године, када су одржани Општи избори у Босни и Херцеговини 2018. године, налазио у притворским просторијама Казнено-поправног завода Тузла, али му је, како је наведено, из непознатог разлога онемогућено да изврши своје, Уставом Босне и Херцеговине и Изборним законом Босне и Херцеговине, загарантовано бирачко право, а што је директор ове установе правдао тиме да притвореницима гласање није дозвољено. Омбудсмени су од Казнено-поправног завода Тузла затражили информацију из којих разлога је подносиоцу жалбе ускраћено пасивно бирачко право. Упућен је акт Централној изборној комисији Босне и Херцеговине од које је затражена информација да ли је одлучено о пријави за кршење бирачког права. У акту Казнено-поправног завода Тузла²⁶³ наведено је, *„...да је у овој установи омогућено гласање лицима који имају статус осуђених лица, а која су се налазила на списку лица/бирача који ће гласати на општим изборима, те да на поменутом списку нису била лица која у овој установи издржавају мјеру притвора, па из тог разлога нису ни приступила гласању“*. У одговору Централне изборне комисије Босне и Херцеговине²⁶⁴ наведено је да је подносилац жалбе *„...дана 02.10.2018. године доставио молбу Централној изборној комисији Босне и Херцеговине да му се омогући право на гласање“*, узимајући у обзир *„чињеницу да је 22.09. 2018. године утврђен крајњи рок за израду извода за гласаче који гласају мобилним тимом, ни Централна изборна комисија Босне и Херцеговине, нити надлежна изборна комисија, као првостепени орган није могла омогућити тражено по предметној молби“*.

²⁶¹ Ж-БЛ-07-841/17

²⁶² Рјешење Опћинског суда у Тузли број: 32 0 К 333451 18 Кв 5 од 13.09.2018. године

²⁶³ Акт Казнено-поправног завода Тузла број: 03-11-5145-2/18 од 15.11.2018. године

²⁶⁴ Акт Централне изборне комисије Босне и Херцеговине број: 05-1-50-4-998-5/18 од 08.01.2019. године

6.3.8. Контакт са вањским свијетом

У последњих пар година као једну од препорука коју су омбудсмени понављали свим казнено-поправним установама јесте да обезбиједите тајност писмених пошиљки која лица лишена слободе упућују Институцији омбудсмена, а у складу са чланом 20. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине²⁶⁵. Из тог разлога, а узимајући у обзир ранију праксу да су писмене пошиљке осуђених лица из казнено-поправних установа у Институцији омбудсмена примане у отвореним ковертама, и уз попутни акт установа, омбудсмени су у својим годишњим извјештајима узастопно понављали препоруку свим казнено-поправним установама у Босни и Херцеговини, а посебно установама из Републике Српске²⁶⁶ „да писмена осуђених лица Институцији омбудсмена достављају у затвореним ковертама“.

Омбудсмени су ове године на тражење Казнено-поправног завода Фоча²⁶⁷ у предмету изнијели свој став који се односи на право комуникације осуђених лица на подношење молби, жалби, поднесака, у којем су указали „...да је достављање писмених пошиљки у отвореним ковертама и с попутним писмом установе које већ садржи одређене податке о осуђеним лицима (личне и у погледу кривичног дјела које је почињено) неприхватљиво.“²⁶⁸ „...Ово значи да писмена комуникација осуђених лица с омбудсменима не смије подлијегати никаквим ограничењима, нити надзору, што подразумијева достављање писмена у затвореним ковертама....“

Омбудсмени овим путем понављају да су установе дужне достављати Институцији омбудсмена писмена осуђених лица у затвореним ковертама и на тај начин осигурати тајност писмених пошиљки.

6.3.9. Особље

Омбудсмени су прошле године са забринутошћу констатовали да је у свим установама за извршење кривичних санкција примјетан недостатак стручног особља, посебно у служби третмана и обезбјеђења. Управо из тог разлога од Министарства правде Републике Српске и Министарства правде Федерације Босне и Херцеговине затражено је да „ријеше, или макар ублаже проблем недовољног броја запослених у казнено-поправним установама у Босни и Херцеговини, посебно затворских полицајаца“. Достављени подаци показују да су министарства испоштовала препоручено.

У Републици Српској број примљених радника у казнено-поправним установама је укупно 56, Казнено-поправни завод Бања Лука 10, Казнено-поправни завод Фоча 13, Казнено-

²⁶⁵ Члан 20. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине гласи: „Преписка упућена омбудсмену или Институцији из мјеста у којима се особе налазе у притвору, у којима су затворени или лишени слободе не може подлијегати никаквој цензури, нити се смије отварати“.

²⁶⁶ Казнено-поправни завод Бања Лука, Казнено-поправни завод Добој, Казнено-поправни завод Бијељина, Казнено-поправни завод Фоча, Казнено-поправни завод Источно Сарајево, Казнено-поправни завод Требиње

²⁶⁷ Акт Казнено-поправног завода Фоча број: 01-56/18 од 22.01.2018. године

²⁶⁸ Ж-СА-07-107/18

поправни завод Источно Сарајево 5, Казнено-поправни завод Добој 15, Казнено-поправни завод Бијељина 11, Казнено-поправни завод Требиње 2.²⁶⁹

У Федерацији Босне и Херцеговине, а како је наведено у акту Федералног министарства²⁷⁰ „Закључком Владе Федерације Босне и Херцеговине број: 1407/2017 од 24.10.2017. године дата је сагласност Федералном министарству правде за пријем 48 државних службеника и намјештеника у казнено-поправне заводе Федерације Босне и Херцеговине... Према информацијама којима располаже ово Министарство, по овом закључку реализован је пријем већег броја лица, док је мањи број предмета у поступку жалбе. Осим наведеног, а након одласка већег броја људи у пензију и престанком радног односа из других разлога (споразумни прекид, одлазак у иностранство и слично) ово Министарство је у јуну 2018. године, казнено-поправним заводима одобрило пријем још 26 особа (КПЗ Мостар - пет лица, КПЗ Орашје - три лица, КПЗ Тузла - два лица, КПЗ Бихаћ - два лица, КПЗ Сарајево - два лица, КПЗ Бусовача - четири лица и КПЗ Зеница - осам лица). Пријем по наведеним огласима/конкурсима је у току“.

²⁶⁹ Подаци наведени у акту Министарства правде Републике Српске број: 08.030/240-155/18 од 06.12.2018. године

²⁷⁰ Подаци наведени у акту Федералног министарства правде број: 04-49-4158/18 од 11.12.2018. године

VII ПРАВА ДЈЕЦЕ

У 2018. години Одјел за праћење остваривања права дјеце запримио је 216 жалби, а издато је 20 препорука. У сарајевској канцеларији запримљено је 105 жалби, бањалучкој 90, брчанској осам, мостарској осам и пет жалби у ливањској канцеларији. Највећи број жалби односио се на поступање органа старатељства у конфликтним разводима, проблем вршњачког насиља, те заштиту права дјеце у управним и судским поступцима.

У овој години, особље овог Одјела је учествовало у изради извјештаја о реализацији препорука из документа под називом „Анализа стања у установама у којима су смјештени малолетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини“ и оцјена тренутног стања.

У Годишњем извјештају за прошлу, 2017. годину, омбудсмени су већ истицали значај израде Смјерница за одређивање најбољег интереса дјетета у Босни и Херцеговини.²⁷¹ У 2018. години Смјернице су рађене и омбудсмени у свом раду по појединачним жалбама указују надлежним органима на потребу утврђивања најбољег интереса дјетета и са јасним смјерницама у остварењу тог циља. Ово је значајно за мандат и надлежности омбудсмена, јер омбудсмени настоје промовисати у што већој мјери концепт најбољег интереса дјетета, што подразумијева питање за све одрасле у процесу доношења свих одлука *...да ли је одлука коју доносим у најбољем интересу дјетета*. Генерална је оцјена омбудсмена да права дјетета нису приоритет надлежним органима у Босни и Херцеговини. Сиромаштво и тешка материјална ситуација у Босни и Херцеговини итекако тешко погађају дјецу (посредно и непосредно), а утицај имају и трендови глобализације, као и криза породице и поремећен систем вриједности.

И у овом Годишњем извјештају, омбудсмени посебну пажњу посвећују центрима за социјални рад. Опет подсећамо да се запослени у центрима сусрећу са бројним професионалним ризицима, широким спектром законских одговорности и овлаштења, а свакодневно раде са великим бројем различитих корисника (душевни болесници, лица склона асоцијалном и агресивном понашању, починиоци различитих кривичних дјела, брачни и ванбрачни партнери, малолетна лица у сукобу са законом, итд). Омбудсмени годинама²⁷² заговарају јачање капацитета центара за социјални рад због недовољне кадровске оспособљености, лоших услова за рад, одговорности и осјетљивости, изложеност професионалном стресу, као и питању перцепције професија од стране грађана и корисника. У том правцу било би изузетно корисно, цијенећи, прије свега, потребу заштите људских права, да се стручном особљу у центрима обезбиједи супервизија као професионална подршка и да се, гдје год је то могуће, изврше специјализиране подјеле послова и да се обезбиједи континуирана едукација запосленог особља, уз пуну подршку локалне заједнице и обезбјеђивања адекватних новчаних средстава, како за сва призната права која подразумијевају новчана давања, али и за многа друга права која не подразумијевају новчана давања.

²⁷¹ Ријеч је о иницијативи и пројекту Мреже невладиних организација »Снажнији глас за дјецу« који је подржан од стране UNICEF-а у Босни и Херцеговини и Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине.

²⁷² Специјални извјештај омбудсмена Босне и Херцеговине “Улога центара за социјални рад у заштити права дјетета“, новембар 2013.

7.1. Насиље над дјецом

У 2018. години, као и претходних година, омбудсмени Босне и Херцеговине биљеже случајеве насиља над дјецом, како вршњачког насиља, тако и случајеве у којима су дјеца жртве насиља у породици.

Насиље над дјецом јесте појава која може обухватати различита тумачења и дефиниције, али је заједничка карактеристика свих да под насиљем подразумевају свако физичко или психичко насилно понашање усмјерено према дјечи, посредно или непосредно, од стране појединаца или институција, којим се угрожава или спречава нормалан развој, интегритет личности или задовољење дјечијих потреба. Омбудсмени поступајући по индивидуалним жалбама или у предметима по службеној дужности наглашавају да свако дијете има право на одрастање у средини која ће му осигурати поштовање и подршку, у потпуности искључујући било који облик насиља, јер само таква средина подстиче потпуни развој личности дјетета и ствара одговорне грађане и према себи и другима.

Ратификацијом међународних стандарда у области заштите права дјече, усвајањем законских и подзаконских прописа, потписивањем протокола о поступању у случајевима насиља над дјецом, држава је преузела обавезу заштите дјече од сваког облика психичког или физичког насиља. У ситуацијама у којима изостане правовремена реакција породице, као примарне јединице кључне за правилан развој и заштиту дјететове личности, неопходна је интервенција државе, односно институција и органа у чијем је дјелокругу и питање заштите права дјече. Кључну улогу у пружању помоћи дјетету жртви, односно потенцијалној жртви насиља, имају образовне институције, органи старатељства, породична савјетовалишта, те полицијски органи.

У погледу примјене члана 19. УН Конвенције о правима дјетета, односно обавезе државе за предузимање мјера заштите дјетета од сваког облика тјелесног или душевног насиља, омбудсмени настоје указати надлежним органима да би у Босни и Херцеговини требало увести јасну и експлицитну забрану физичког кажњавања дјече у свим срединама и окружењима. Омбудсмени цијене неопходним нагласити да је, у циљу реализације препорука које се односе на изричиту забрану тјелесног кажњавања дјече, а које су упућене Босни и Херцеговини од стране УН Комитета за права дјетета, поред већ предузетих корака државе у циљу дефинисања забране сваког облика физичког или душевног насиља²⁷³, неопходно извршити реформу законске регулативе одређеним мјерама, осигурати систем подршке за забрану физичког кажњавања као социјалне политике, те укључити ширу јавност у дебату у циљу подизања свијести на ову тему. Породичним законом Републике Српске тјелесно кажњавање дјече у кући је забрањено.²⁷⁴ У Федерацији Босне и Херцеговине и Брчко Дистрикту потребно је осигурати да важећим законодавством буде јасно прописано да је кажњавање дјече у кући забрањено. Иако је Савјет за дјецу БиХ, вођено међународним документима, те Акционим планом за дјецу БиХ 2015-2018, надлежним владама упутило Иницијативу за измјену породичних закона,

²⁷³ Влада Федерације Босне и Херцеговине, на својој 75. сједници одржаној 11.03.2013. године усвојила је Стратегију за превенцију и борбу против насиља у породици (2013-2017), Влада Републике Српске је у мају 2014. године усвојила Стратегију за сузбијање насиља у породици Републике Српске (2014-2019).

²⁷⁴ Члан 97. Породичног закона Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 54/02, 41/08 и 63/14)

закона о социјалној и дјечијој заштити, закона о заштити од насиља у породици, кривичних закона као и закона из области здравствене заштите у Федерацији БиХ, Републици Српској и Дистрикту Брчко БиХ, Оквирног закона у области предшколског и основног образовања, као и закона о спорту, с циљем увођења експлицитне забране тјелесног кажњавања дјецe у свим животним окружењима дјетета, омбудсмени констатују да је ова проблематика и даље изван законске регулативе. Омбудсмени Босне и Херцеговине закључују да, иако породични закони прописују право на заштиту од свих облика насиља, злоупотребе, злостављања и занемаривања дјетета, оваква норма није довољна у циљу остваривања заштите дигнитета дјетета.

Примјер: Омбудсмени су *ex officio* отворили предмет, због спорног снимка физичког кажњавања дјетета у предшколској установи од стране васпитачице, који се нашао на бројним порталима и друштвеним мрежама у Босни и Херцеговини²⁷⁵. И овај случај указује на сензационалистички приступ медија у ситуацијама када извјештавају о кршењу права дјетета. Путем саопштења за јавност²⁷⁶, омбудсмени су изразили забринутост, јер се мора увести јасна и експлицитна забрана физичког кажњавања дјецe у свим срединама и окружењима у Босни и Херцеговини. Јасно је на основу међународних стандарда у заштити људских права дјецe садржаних у УН Конвенцији о правима дјетета и пратећим протоколима, те другим конвенцијама Савјета Европе, настала и обавеза Босне и Херцеговине на усклађивању правног оквира, али и обавеза праћења и извјештавања о усклађивању и примјени прописа у Босни и Херцеговини. У оквиру ових стандарда, изузетно је важно и питање професионалних стандарда за све професионалце који раде за дјецу и с дјецом, као и система праћења професионалног поступања с дјецом жртвама насиља. Поступак истраживања је у току.

Примјер: Омбудсмени су запримили пријаву²⁷⁷ да су дјецa у једној породици са подручја општине Костајнице у потпуности васпитно запуштена и занемарена. Омбудсмени су одмах позвали надлежни Центар за социјални рад да се поводом ових навода изјасне, те да своје наводе поткријепе одговарајућом документацијом (доказима). Истовремено су указали Центру да су спремни помоћи и размотрити сваку могућност да се конкретан случај ријеши у интересу дјецe (посредством надлежних органа – општине и ресорног министарства – Министарства здравља и социјалне заштите Републике Српске или других владиних/невладиних домаћих и међународних организација). Предмет је у фази праћења.

Примјер: Омбудсмени су запримили жалбу²⁷⁸ једне средње школе са подручја Града Бихаћа. Школа се у свом обраћању позива на Протокол о поступању у случају насиља које укључује дјецу. Омбудсмени су током поступка истраживања похвалили школу с обзиром да су не само поступили законито, већ у потпуности одговорно, професионално, савјесно, цијенећи првенствено најбољи интерес дјетета. У својој жалби наведена школска установа пријављује случај сазнања насиља у породици надлежним органима, Центру за социјални рад Бихаћ, МУП-у Унско-Санског кантона и омбудсменима. Школа наводи да је педагог школе обавио разговор са учеником трећег разреда и да је дијете изјавило да је

²⁷⁵ Ж-БЛ-01-861/18

²⁷⁶ Дана 29.10.2018

²⁷⁷ Ж-БЛ-01-889/18

²⁷⁸ Ж-БЛ-01-473/17

свједочио свађи између родитеља када је отац мајку физички напао. Управа школе подузела је све неопходне мјере из њихове надлежности, укључујући и разговор са мајком и пружена јој је савјетодавна помоћ. У току провођења истражног поступка, надлежни органи (Министарство унутрашњих послова Унско-санског кантона и Центар за социјални рад Бихаћ) позвани да омбудсменима доставе информације о предузетим радњама поводом пријављеног насиља. Школа је обавјестила омбудсмене²⁷⁹ да је дијете било под сталним надзором и праћењем школског педагога и да је утврђено да се цјелокупна ситуација међу супружницима побољшала. Са родитељима је обављен разговор, а и саопштили су да посјећују брачно савјетовалиште и да настоје пронаћи што примјереније рјешење из цјелокупне ситуације.

Омбудсмени наглашавају да су кључни субјекти заштите дјете, односно органи који проводе и примјењују Закон о заштити од насиља у породици: полиција, тужилаштво, судство, установе социјалне заштите, установе здравствене заштите, предшколске и школске установе. Њихова поступања треба да буду усмјерена на постизање најбољег интереса дјетета. Обавеза поступања одређена је бројним прописима и документима који се односе на права и заштиту дјете, почев од међународних докумената које је прихватила Босна и Херцеговина, па до домаћег законодавства којим се уређују области кривичног права, породичног права, социјалне и дјечије заштите, образовања, здравствене заштите. Сваки облик насиља над дјецом сматра се недопустивом радњом и представља један од најтежих облика угрожавања и повреде права дјетета. Држава има обавезу да дијете заштити од свих облика насиља, пружи подршку породици и обезбиједи окружење у којем ће се дијете несметано развијати.

Примјер: Мајка, држављанка Босне и Херцеговине, обратила се жалбом²⁸⁰, захтијевајући помоћ, јер је њено дијете, које похађа средњу школу у Новом Саду, доживјело сексуално узнемиравање од стране запосленог лица у школи, истичући да дијете има церебралну парализу и да је корисник интерната у истој школи. Омбудсмени су одмах затражили од Покрајинског омбудсмена Војводине да се укључи у комплетан случај и омбудсменима достави све релеватне податке и чињенице о конкретном случају. Предмет је у фази праћења.

Омбудсмени констатују да је у Босни и Херцеговини и даље изражен проблем вршњачког насиља, а што је видљиво из предмета регистрованих у Институцији омбудсмена. Од оснивања 2009. године, Одјел за праћење права дјете на годишњем нивоу око 20 жалби које се односе на проблем вршњачког насиља у основним и средњим школама. Из за примљених жалби произилази да се у већини случајева ради о вербалном насиљу међу вршњацима, а углавном се дешавају у већим градовима, односно урбаним срединама. Вршњачко насиље се најчешће дешава у школи и то у вријеме одмора у учионици, на ходнику или у дворишту. Иако су дјеца починиоци, улога одраслих одговорних за ову дјецу је од кључног значаја у свим покушајима да се на одговарајући начин реагује и спријечи такво насиље, такође водећи рачуна да те мјере још више не погоршају насиље, заузимањем казненог става и кориштењем насиља против насиља.

²⁷⁹ Дана 26.03.2018. године (није наведен број акта)

²⁸⁰ Ж-БЛ-01-454/18

Примјер: Омбудсменима се обратила мајка малољетног дјечака²⁸¹, жалећи се на неадекватно поступање ЈУ Основна школа „Грбавица 1“ у случају вршњачког насиља над њеним дјететом, које је жртва како вербалног, тако и физичког и психичког насиља. О наведеном су упознати директор и педагог школе, те надлежне службе социјалне заштите и полицијски органи. Узимајући у обзир специфичност жалбених навода, инициран је консултативни састанак²⁸² којем су присуствовали мајка малољетног дјечака, представници Институције омбудсмена, директор и педагог школе, те представнице Службе социјалне заштите општине Ново Сарајево. На састанку, представници Институције омбудсмена упознали су надлежне о обавези предузимања неопходних мјера у случајевима вршњачког насиља, санкционисању починилаца, као и могућим мјерама превенције. Након састанка, а према наводима мајке, вршњачко насиље над њеним малољетним дјететом је заустављено, те је предмет пред Институцијом омбудсмена затворен.

7.2. Дјеца у покрету

Омбудсмени су током 2018. године израдили Специјални извјештај о стању у области миграција у Босни и Херцеговини, о чему је више било ријечи у дијелу који се тиче грађанских и политичких права. У овом дијелу извјештаја, омбудсмени ће указати на основне податке, али и забринутости који се тиче искључиво права дјеце у покрету. Подсјећамо, дјеца у покрету су дјеца која из различитих разлога, добровољно или присилно, у оквиру земље или између земаља, са или без родитеља или старатеља, мигрирају и коју покрет чини потенцијално изложеним ризицима од неадекватне бриге, економске и сексуалне експлоатације, злостављања, занемаривања и насиља²⁸³.

У вези са Унско-санским кантоном, у јулу мјесецу у прихватном центру у Бихаћу (Ђачки дом Борићи) успостављен је сигуран кутак за дјецу. Сигуран кутак за мајке и бебе²⁸⁴ смјештен је у дневни центар за дјецу, односно у Сигурну кућу²⁸⁵ која се налази у непосредној близини Ђачког дома у Борићима. Првобитно је смјештај најугроженијих категорија у Сигурну кућу био реализован уз подршку *Care International*, док је наставак реализације од јула мјесеца 2018. године, обезбијеђен посредством UNHCR-а. У оквиру збрињавања у Сигурну кућу у септембру 2018. године евидентирано је 11 породица са укупно 42 лица. Од августа мјесеца уз подршку UNICEF-а у Босни и Херцеговини успостављен је кутак за дјецу и у Седри (прихватни центар, хотел Седра на подручју општине Цазин). На дневној основи, волонтери раде са преко 80 дјеце. Веома важну улогу у поступању са дјецом, односно у поступку постављања законског старатеља има Центар за социјални рад Бихаћ. Центар за социјални рад Бихаћ је једини Центар за социјални рад на подручју Унско-санског кантона који се бави проблематиком миграција, збрињавањем

²⁸¹ Ж-СА-01-294/17

²⁸² Дана 03.04.2017

²⁸³ Дефиниција *Save the Children-a*;

²⁸⁴ Кутак за мајку и дјецу је кутак у којем мајке могу дјецу пресвући, нахранити, окупати и сл.

²⁸⁵ Сигурна кућа пружа адекватан смјештај женама и дјеци жртвама трауме и насиља током процеса њиховог опоравка. Боравак у Сигурној кући укључује одговарајућу стручну помоћ, индивидуални и групни терапијски рад, савјетовање, породичну терапију, окупациону терапију, те економско оснаживање кроз похађање курсева за запошљавање и самозапошљавање.

миграната и именовањем старатеља малољетној дјечи²⁸⁶. Овај ЦСР је у 2017. години, одредио старатељство за 25 дјеце, а у 2018. години за 60 малољетника. Због обима посла, ЦСР Бихаћ се сусреће са бројним потешкоћама у раду²⁸⁷. Потешкоће се првенствено односе на поступак именовања законског старатеља и регистрације новорођене дјеце миграната чије се мајке породе на подручју Унско-санског кантона. Наиме, у складу са чланом 16. Закона о матичним књигама Ф БиХ²⁸⁸, од овог Центра се тражи да осигурају да се новорођена дјеца миграната упишу у матичну књигу рођених, те да запослени сами одреде име новорођеној дјечи, у случају када мајка и новорођено дијете напусте болницу и изгуби им се траг. Управо из тог разлога ЦСР Бихаћ је упутио акт Служби за странце како би провјерио да ли се родитељи ове дјеце налазе у Босни и Херцеговини, а како би их контактирао и уз њихово знање окончао поступак уписа дјеце у матичне књиге. Од успостављања Фондације босанско-херцеговачке иницијативе жена у Бихаћу је укупно евидентирано 63 малољетника без пратње, од тога 61 дјечак и двије дјевојчице. У привременом прихватном центру Седра (општина Цазин) осигурава се смјештај рањивим категоријама²⁸⁹ (породице, самохрани родитељи, мајке са дјецом, дјеца без пратње²⁹⁰, жртве насиља) које се налазе на подручју Унско-санског кантона. Министарство безбједности Босне и Херцеговине отворило је Центар у јулу мјесецу 2018. године. Од укупног броја корисника смјештених у Центру, 108 је мушкараца, 100 жена, 204 дјеце од чега 111 дјечака и 93 дјевојчице. Од момента успостављања Центра укупно је евидентирано 97 породица које су боравиле у Центру²⁹¹. Уз подршку UNICEF-а у Седри је успостављен сигуран кутак за дјецу и кутак за мајке и бебе²⁹². На дан посјете²⁹³ у Избјегличком центру Слаковац боравила су 133 корисника, од тог броја укупно је 58 дјеце²⁹⁴, а полна структура је 69 мушкараца и 64 жене. У овом центру бораве углавном породице са дјецом. У погледу радно-окупационог дијела велику улогу и значај имају представници невладиних организација, Фондације босанско-херцеговачке иницијативе жена и Организације *World Vision*. Улога ових активиста, који са дјецом раде у групама формираним у складу са узрастом дјеце, подразумијева провођење активности у циљу језичког приближавања и развијања социјалних вјештина дјеце. Формирање „Кутка за дјецу“ је од посебног значаја уколико се узме у обзир да ова дјеца нису дио предшколског нити образовног система, те да им је то једина активност. Омбудсмени користе прилику да похвале рад ових невладиних организација.

²⁸⁶ Дана 09.10.2018. године, преставници Институтације омбудсмена посјетили су Центар за социјални рад у Бихаћу. Том приликом обављен је разговор са директором Центра Сенадом Тутићем и Дијаном Нуспахић.

²⁸⁷ Иако није надлежан, Центар за социјални рад у Бихаћу узимајући у обзир најбољи интерес малољетника, преузима улогу надлежног Центра и именује старатеље за малољетнике који су смјештени у Центру Седра. Центар Седра налази се на подручју општине Цазин, што значи да надлежни Центар за социјални рад за именовање старатеља малољетном лицу треба да буде Центар за социјални рад Цазин. Према информацијама добијеним на састанку, преставници Центра за социјални рад Цазин одбијају именовати старатеља малољетницима који су смјештени у Центру Седра.

²⁸⁸ „Службене новине Федерације БиХ“, број 37/12

²⁸⁹ Профилисање миграната на основу приоритетне листе на терену ради UNHCR. Већином се ради о локацијама Борићи и Велика Кладуша.

²⁹⁰ Један је малољетник без пратње (17 година) којем је одређен старатељ од стране Центра за социјални рад Цазин. Ради се о дјечаку који је затечен у тучи, са тежим повредама, оперисан и пуштен из болнице, након чега је смјештен у Центар.

²⁹¹ У Центру је тренутно смјештено двоје дјеце са посебним потребама.

²⁹² Од 20.08.2018. године, успостављен је кутак за дјецу у Седри. На дневној основи, волонтери раде са преко 80 дјеце. У септембру је у кутку за мајке и бебе евидентиран рад са укупно 35 мајки са бебама. UNICEF подржава рад оба кутка до 31.03.2019. године.

²⁹³ Посјета представника Институтације омбудсмена обављена дана 19.09.2018. године, којом приликом је обављен разговор са директором Избјегличког центра господином Дењо Едином.

²⁹⁴ Старосна структура дјеце на дан посјете: 0-4 године – 17 дјеце; 4-10 година – 29 дјеце; 10-16 година – 12 дјеце.

7.3. Заштита дјеце у управним и судским поступцима

Поступајући по појединачним жалбама у Одјелу за праћење остваривања права дјетета и ове године највећи број жалби тиче се заштите права и интереса дјетета у управним и судским поступцима. Кроз појединачне примјере, омбудсмени желе указати на појаве које заправо представљају индикаторе да надлежни органи треба да подузму додатне напоре како би дјеца могла остваривати своја права.

Положај и заштита права дјеце у конфликтним разводима, и даље је актуелно питање и основ за поступање омбудсмена, односно Одјела за праћење остваривања права дјеце. С обзиром на учесталост овог проблема, омбудсмени констатују да су у питању проблеми који доводе у изразито неповољан положај велики број дјеце. Развод брака својих родитеља, за свако је дијете веома стресно искуство које несумњиво изазива јаке емоционалне реакције, а, нажалост, често смо свјedoци да родитељи својим понашањем дјечи додатно отежавају проживљавање тог искуства, а због властите немогућности суочавања са ситуацијом у којој су се нашли и неспремности да преузму одговорност за развој односа са дјететом и бившим партнером.

Праћење рада и начина на које надлежне институције реагују у случајевима повреде права дјетета у току и након развода родитеља, укључујући и прекид ванбрачне заједнице, јасно указују на то да је манипулација дјецом у поступцима развода брака веома честа.

Омбудсмени Босне и Херцеговине указују на обавезу државе да пружа помоћ родитељима у остваривању одговорности за подизање дјеце, те у том смислу обезбиједи развој установа, капацитета и служби за заштиту и бригу о дјечи. Омбудсменима је јасно да постоје бројне мањкавости система у заштити права дјетета, тако да када изостаје сарадња, воља и намјера родитеља да заједнички раде на успостављању нормалне родитељске комуникације и држава показује немоћ да дијете заштити. Непостојање адекватних механизма заштите, јер постојећи нису довољни и нису ефикасни, само указују на продубљивање конфликта и сукоба (бројни судски и управни поступци).

Иако свјесни бројних недостатака у функционисању центара за социјални рад, те посебно обима послова које обављају, омбудсмени наглашавају кључну улогу надлежних служби социјалне заштите у пружању заштите права дјеце у судским и управним поступцима. Посебно је наглашена потреба координисаног дјеловања и сарадње служби социјалне заштите и полицијских органа у ситуацијама нарушених породичних односа, недостатака родитељске комуникације, као и онемогућавања остваривања непосредних личних контаката дјеце и родитеља, како за вријеме трајања бракоразводних поступака, тако и по доношењу правоснажне пресуде надлежног суда, у циљу досљедне имплементације исте.

Поступајући по жалбама²⁹⁵ у области конфликтних развода, у којима је бракоразводна парница пред надлежним судом у току, омбудсмени, водећи рачуна о специфичностима сваке поједине жалбе, као што је временско трајање покренуте парнице, однос парничних странака и сарадња са надлежним центром за социјални рад, те потешкоће у остваривању

²⁹⁵ Ж-СА-01-875/17, Ж-СА-01-876/17

непосредних личних контаката родитеља и дјеце, наглашавају потребу хитног рјешавања спорова²⁹⁶, а која обавеза је дефинисана и породичним законодавством у Босни и Херцеговини.

У случајевима издавања путних исправа, омбудсмени констатују различита поступања и праксу надлежних органа на територији читаве Босне и Херцеговине, што није у интересу остваривања и заштите права дјеце, јер се таквим поступањима ствара правна несигурност и могућности за различите злоупотребе, што доводи до угрожавања и кршења права дјеце. У том смислу, апсолутно је оправдано што се надлежни органи унутрашњих послова у случају било каквих недоумица, нејасноћа око сагласности за издавање путне исправе, обраћају надлежним центрима за социјални рад, те је потребно заговарати иста законска и практична рјешења на територији читаве државе, уважавајући одредбе Закона о путним исправама Босне и Херцеговине.

Примјер: Поступајући по жалби²⁹⁷ установљено је да мајка и отац дјеце нису успоставили комуникацију и да су родитељски односи тешко и трајно поремећени. Центар за социјални рад Бања Лука је предузимао радње и мјере прописане позитивним прописима, које, нажалост, нису довеле до успостављања комуникације између родитеља дјеце, а искључиво у интересу дјеце. Током поступка, омбудсмени су установили да се воде различити судски поступци који само продубљују конфликте између родитеља дјеце, те да је отац дјетета поднио надлежном тужилаштву кривичну пријаву против подносиоца жалбе, ради кривичног дјела одузимања малолетног дјетета. Надлежно тужилаштво Бања Лука је подигло оптужницу против мајке дјетета, у циљу заштите права дјетета. Без обзира на бројне предузете мјере и радње надлежних органа, омбудсмени користе и ову прилику да истакну да се права дјетета у конкретном случају крше и угрожавају, с обзиром на непостојање родитељске комуникације и погоршање родитељских односа. Напомињу да би на страни оба родитеља надлежни органи требали водити рачуна о способностима родитеља у заједничком остваривању родитељског старања и одлучности за његово одређење, о извршавању обавеза и поштовања права другог родитеља, о постизању договора о васпитању дјетета, показана током дотадашњег старања, и поступање у складу с њима, способност, спремност, вољу и жељу за сарадњом у старању и споразумијевањем о свим питањима важним за живот и подизање дјетета послје престанка породичне заједнице, способност и спремност на заједничко доношење битних одлука које се тичу дјетета, јер се потребе дјетета морају поставити као приоритетне и прилагођавати им се. Имајући у виду значај редовних контаката за дијете и то да су они дугорочно у најбољем интересу дјетета, одржавање ових односа и контаката може се ограничити или забранити само када се на други начин не могу заштитити интереси дјетета. Предмет је у фази истраге.

Примјер: Омбудсмени су запримили жалбу²⁹⁸ ради подузимања радњи старатељства за заштиту права и интереса малолетног дјетета, а као одговорна страна означена је Служба социјалне заштите Хацићи. Омбудсмени су поступајући по жалби, актом надлежне

²⁹⁶ П-17/18

²⁹⁷ Ж-БЛ-01-606/18

²⁹⁸ Ж-СА-01-1182/16

Службе²⁹⁹ обавијештени да је на захтјев надлежне општине и рјешењем Службе, малољетном дјетету одређено име и за старатеља именована радница Службе. Старатељ је путем надлежних установа регулисао јединствени матични број. Покренут је поступак за регулисање држављанства за малољетно дијете.

Примјер: Омбудсмени су запримили жалбу оца дјецe³⁰⁰, која се тиче незадовољства радом Службе социјалне заштите на подручју једне општине. Поступајући по жалби, омбудсмени су актом Службе³⁰¹ обавијештени да су мајка и дјеца у моменту обраћања имала пријављено мјесто пребивалишта на подручју друге општине, због чега је Служба обавијестила подносиоца жалбе да није надлежна за поступање у конкретном случају. Потом, подносилац жалбе је обавијестио Службу да је постигао договор са бившом ванбрачном супругом по питању васпитања дјецe. 2014. године, подносилац жалбе се поново обраћа Служби за социјалну и дјечију заштиту наводећи да му бивша супруга шаље поруке непристојног садржаја и да изражава забринутост за дјецу. Надлежна Служба је појаснила оцу да су дјеца тренутно збринута у Сигурној кући у Бањој Луци, односно да ће морати бити смјештена у хранитељску породицу, с обзиром на лоше здравствено стање мајке и да ће дјеца бити у хранитељској породици док не буде окончан поступак одузимања пословне способности његове бивше супруге. По захтјеву подносиоца жалбе да надлежни орган њему повјери дјецу, Служба је својим актом³⁰² обавијестила Институцију омбудсмена да је након опсервација на терену, интервјуа и увида у расположиву документацију, уочено да је код подносиоца жалбе присутна доминантна жеља за рјешавањем проблема, као и мотивисаност и посвећеност у циљу преузимања родитељских права и обавеза према малољетној дјечи. Коначно, подносилац жалбе обавијестио³⁰³ је Институцију омбудсмена да су му дјеца предата на заштиту и васпитање, те је предмет затворен.

Примјер: Омбудсмени су запримили жалбу мајке³⁰⁴, која се односи на рад Службе социјалне заштите Општине Стари Град Сарајево у поступку посредовања и доношења одлуке о повјеравању малољетне дјецe до правоснажне одлуке Општинског суда у Сарајеву. Подносилац жалбе, надаље, наводи да су дјеца подложна манипулативном поступању оца, због чега врло ријетко остварују непосредан контакт са мајком. Цијенећи жалбене наводе основаним, омбудсмени су издали препоруку³⁰⁵ да Општински суд у Сарајеву без одлагања предузме неопходне активности у предмету у циљу доношења одлуке, да Служба социјалне заштите Општине Стари Град одмах позове оца малољетне дјецe и укаже на његову законску обавезу да омогући сусрет мајке и дјецe у условима и на начин који подразумијева заштиту најбољег интереса дјецe, као и да у случају непостизања договора родитеља у вези са остваривањем непосредних контаката мајке са дјецом, предузме мјере у циљу омогућавања контакта у просторијама Службе. Након упућене препоруке, подносилац жалбе је обавијестила Институцију омбудсмена да је пред надлежним судом

²⁹⁹ Акт бр. 35/ВИ-10-530-622/18 од дана 05.10.2018. године

³⁰⁰ Ж-БЛ-01-274/18

³⁰¹ Акт бр. 01-544-1-18/18 од дана 13.04.2018. године

³⁰² Акт бр. 01-550-2-39/18 од дана 15.08.2018. године

³⁰³ Дана 30.08.2018. године

³⁰⁴ Ж-СА-01-938/18

³⁰⁵ П-237/18

заказано рочиште за главну расправу³⁰⁶. Омбудсмени ће наставити поступати у предмету, до коначног остварења најбољег интереса дјете.

Примјер: Омбудсмени су запримили жалбу мајке³⁰⁷, која истиче да након развода брака постоје проблеми у комуникацији са бившим супружником, а који контакт сматра неопходним због остваривања права и интереса дјетета. Иако редовно плаћа алиментацију, отац манипулише и дјететом и органима надлежним за остваривање заштите права дјетета (Полиција и Центар за социјални рад), на начин да мајку и њене родитеље оптужује и пријављује за физичко и психичко насиље над дјететом, што мајка у потпуности негира. Омбудсмени су свим надлежним органима упутили препоруку³⁰⁸ и то надлежном Министарству да одмах одлуче о жалби на рјешење Центра за социјални рад и да, уколико буде неопходно, пруже стручну помоћ и сваку другу могућу подршку центрима за социјални рад у поступцима заштите права дјетета; центрима за социјални рад (два центра с обзиром на различито мјесто пребивалишта мајке и оца дјетета) да и даље предузимају активности и напоре који ће резултирати заштитом права и интереса дјетета. Надлежном суду је препоручено да, у судском поступку који се води по тужби оца, ради измјене раније пресуде у дијелу који се тиче повјеравања, уколико не предложи парничне странке, по службеној дужности, цијенећи најбољи интерес дјетета и директну примјену УН Конвенције о правима дјетета, предложи вјештачење по вјештаку адекватне струке (психологу) или вјештаку медицинске струке (психијатра) ради утврђивања чињеничног стања у потпуности, као и брзо и ефикасно поступање у поступку. Надлежном тужилаштву препоручено је да дјелују брзо и ефикасно, цијенећи најбољи интерес дјетета, те да одлуче по свим пријавама и извјештајима надлежних органа унутрашњих послова. Надлежној полицијској станици препоручено је да и даље поступају са максималним опрезом по евенуталним пријавама родитеља. Омбудсмени ће у наредном периоду пратити реализацију препоруке.

Примјер: Омбудсменима се обратила мајка малодобног дјечака³⁰⁹, са жалбом на поступање Службе социјалне заштите Опћине Центар Сарајево у ситуацији када је отац одузео дијете супротно рјешењу Службе социјалне заштите Опћине Центар³¹⁰, којим је дијете повјерено на одгој и старање мајци, те онемогућио непосредни лични контакт мајке и дјетета у дужем временском периоду. По пријему жалбе, омбудсмени су подузели неопходне мјере у циљу заштите права дјетета³¹¹, те издали препоруку³¹² Служби социјалне заштите Опћине Центар и Полицијској станици Центар да без одлагања, предузму све неопходне мјере и активности у складу са својим законским овлаштењима, у циљу извршења рјешења Службе. На иницијативу бившег супружника подносиоца жалбе, омбудсмени су одржали састанак³¹³ са истим, а све предузете активности омбудсмена резултирале су враћањем дјетета мајци³¹⁴.

³⁰⁶ Дана 21.12.2018. године

³⁰⁷ Ж-БЛ-01-806/18

³⁰⁸ П-294/18 од 22.11.2018. године

³⁰⁹ Ж-СА-01-1219/18

³¹⁰ Бр. 35/П-02-544-95/16 од дана 02.06.2016. године

³¹¹ Дана 19.11.2018. године одржан састанак у Служби социјалне заштите опћине Центар

³¹² П-291/18

³¹³ Дана 06.12.2018. године

³¹⁴ Дана 07.12.2018. године

7.4. Образовање

Омбудсмени Босне и Херцеговине истичу да свако дијете мора имати једнако право приступа и једнаке могућности учешћа у одговарајућем образовању које мора бити у складу с утврђеним стандардима који ће дјетету осигурати да на најбољи начин развије своје потенцијале, што подразумева осигурање једнаких услова и прилика за сву дјецу.

Право дјетета на образовање мора имати првенство над свим другим правима, с обзиром на то да је оно од изузетне важности за уживање свих других права и слобода: грађанско-политичких, економско-социјалних, културних права и слобода сваког лица, те има велику улогу у очувању културног и националног идентитета, а принцип најбољег интереса дјетета захтијева од свих органа надлежних за процесе образовања у Босни и Херцеговини да предузму напоре који ће резултирати успоставом окружења које подржава личност ученика, уз одсуство било каквог облика дискриминације.

Примјер: Институција омбудсмена је запримила жалбу двојице дјечака³¹⁵, у којој се наводи да један дјечак, старости 12 година, похађа седми разред основне школе у Копривни, која је од њихове куће удаљена око осам километара, док његов брат, старости десет година похађа пети разред подручне школе у Копривској Требави, која је од њихове куће удаљена четири километра. Подносиоци жалбе од куће до школе и назад иду пјешке, живе сами са оцем, чија су мјесечна примања 200 КМ, те наводе да је породица раније посједовала аутомобил, који су продали, јер је пут до њихове куће лош и непроходан за аутомобиле. Како истичу, њихов отац се више пута обраћао начелнику општине Модрича у циљу санације пута, али безуспјешно. Такође, подносиоци жалбе наводе да су се писменим путем у вези са наведеним обраћали начелнику општине, али нису запримили никакав одговор. Предмет је у раду.

Примјер: Поступајући по жалби блиског сродника дјетета³¹⁶, омбудсмени су констатовали да је надлежно кантонално министарство образовања установило кршење права дјетета на образовање и препоручено је средњој школи да одмах размотри и предузме све неопходне мјере како би се са подносиоцем жалбе мирно и споразумно ријешили настали проблеми, који би резултирали отклањањем свих штетних посљедице за дијете у васпитно образовном процесу. Наиме, дјетету је, након спроведене процедуре, изречена казна и дијете више није похађало школу. У току истражног поступка, одговорна школа обавијестила³¹⁷ је омбудсмене да у конкретној ситуацији нема никаквих пропуста, те да се ради о непримјереном и неприхватљивом понашању ученика. Након издавања препоруке³¹⁸ омбудсмена, надлежна инспекција, односно надлежно Министарство доставља мишљење³¹⁹ према којем је школа провела комплетан поступак у складу са правилима школе и у складу са Законом о средњем образовању, те је заузет став да је ученик учинио тежу повреду радне дисциплине и сходно томе изречена му је васпитно дисциплинска мјера – искључење из школе. Уважавајући мишљење Министарства,

³¹⁵ Ж-СА-05-1086/18

³¹⁶ Ж-БЛ-01-652/17

³¹⁷ Акт бр. 663/2017 од 25.10.2017. године

³¹⁸ П-3/18

³¹⁹ Акт бр. 10-38-3109-2/18 од 14.03.2018. године

Школски одбор је потврдио³²⁰ одлуку Наставничког вијећа о изрицању васпитно дисциплинске мјере³²¹. Омбудсмени су констатовали да је након издавања препоруке школа предузимала процесне процедуре и активности, али да није разматрала препоруку омбудсмена у дијелу који се односио на евентуално рјешавање спора мирним путем, те закључују да препорука није испоштована.

Примјер: Омбудсмени су се поводом жалбе и обраћања представника једне политичке партије обратили основној школи³²², с обзиром на жалбене наводе да се у конкретном случају ради о злоупотреби дјече у политичке сврхе. Према жалбеним наводима једне политичке партије, друга политичка партија је дијелила поклоне/пакетиће дјечи, а спорно је то што су на пакетићима стајале ознаке политичке партије. У жалби се наглашава да су дјеца без знања и дозволе родитеља изведена из школе и што су им се дијелили политички рекламни материјали. Испитујући жалбене наводе, омбудсмени су запримили изјашњење школе³²³ *да је једно шумско газдинство изразило намјеру да подијели новогодишње поклоне дјечи до шестог разреда испред Дома културе, да није помињано име било које странке, да је тек након уручења поклона уочено да је на кесама са поклонима истакнуто име једне политичке партије, да о томе нико није могао бити обавијештен, као и да је нетачна информација да су дјеца, родитељи и просвјетни радници свјесно и намјерно обманути.* У конкретном случају, омбудсмени су издали препоруку³²⁴ и препоручили школи да у свим будућим ситуацијама осигура заштиту дјече од било какве злоупотребе и манипулације у политичке сврхе. По изданој препоруци, школа је доставила одговор³²⁵ *да ће учинити све што је неопходно и заштитити дјецу од било какве злоупотребе и манипулације у политичке сврхе.*

Примјер: Мјешовита средња школа „Травник“ у Травнику упознала је омбудсмене³²⁶ о закључку Опћинског суда у Травнику, којим се одређује извршење и исељење ове школе за дан 14.08.2018. године, по приједлогу тражиоца извршења Врхбосанске надбискупије Сарајево. Подносилац жалбе наводи да ће се извршењем овог закључка преко 1000 ученика и професора „избацили“ на улицу, јер не постоје друге могућности. Омбудсмени су процијенили да не постоји законски основ за обраћање Опћинском суду у Травнику, с обзиром на постојање правоснажне и извршне пресуде. Међутим, омбудсмени су се обратили Влади Федерације и Влади Средњобосанског кантона, у циљу рјешавања питања даљег наставка образовања дјече и рада школе. Надлежни органи су остварили сарадњу са омбудсменима, а омбудсмени су предузели напоре³²⁷ и од надлежних органа захтијевали трајно рјешење проблема. Након предузетих активности, Врхбосанска надбискупија

³²⁰ Дана 15.03.2018. године

³²¹ Бр. 352/2017

³²² Ж-БЛ-01-927/17

³²³ Бр. 22/18 од дана 18.01.2018. године

³²⁴ Бр. П - 67/18

³²⁵ Акт бр. 203/18 од 18.04.2018. године

³²⁶ Ж-БЛ-01-572/18, Ж-БЛ-01-766/18

³²⁷ С тим у вези одржана су три састанка, од којих један у Травнику, а два у Сарајеву, на којима је учествовало више различитих актера, почевши од начелника општине Травник, ресорног кантоналног министра и премијера Средњобосанског кантона, заступника Савјета министара Босне и Херцеговине пред Европским судом за људска права, представницима Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, Уреда Владе Федерације БиХ за заступање пред Уставним судом Босне и Херцеговине, секретаром и премијером Владе Федерације Босне и Херцеговине. Без обзира на комплексност теме и бројних питања која морају бити ријешена, сви учесници изразили су спремност да раде на рјешењу којем ће бити испоштована права и интереси свих страна и настављају посвећено да раде у том смјеру.

издала је школу/простор у закуп овој школи, те су дјеца наставила похађати школу у новој школској години. Међутим, омбудсмени користе ову прилику да укажу надлежним органима да се ради о привременом рјешењу и захтијевају коначно трајно рјешење овог дугогодишњег проблема. Такође, указују и да преко 1000 ученика похађа наставу у безусловном објекту, а за који надлежно Министарство уредно плаћа закуп.

7.5. Права дјеце са посебним потребама/сметњама у психофизичком развоју

Полазећи од основних начела о људским правима да су сва људска бића слободна и једнака у достојанству и људским правима, уз потпуно уважавање свих принципа УН Конвенције о правима дјетета, омбудсмени Босне и Херцеговине су још 2010. године оцијенили потребним извршити процјену стања права дјеце са посебним потребама/сметњама у психофизичком развоју³²⁸. Омбудсмени су у специјалном извјештају указали на потешкоће са којима се сусрећу дјеца и породице дјеце, односно како би указали на недоследност у провођењу међународних и домаћих законских прописа и повреду основних дјечијих права.

Највећи број жалби за примљених у Институцији омбудсмена, а које се тичу заштите права дјеце са посебним потребама, указује да се категорисање дјетета као лица са сметњама у психофизичком развоју директно рефлектује и на остваривање права на образовање³²⁹. Повреда права ове категорије дјеце у образовном систему, а према наводима из за примљених жалби, се углавном манифестује кроз недостатак основних услова за рад (неприступачност школског објекта, недостатак дидактичких средстава, асистената у настави), или дикриминаторски однос, односно неједнако поступање наставног особља према свим ученицима, а које се може јавити као посљедица недовољне едукације и искуства у раду са овом категоријом дјеце.

Омбудсмени понављају да је једини исправан систем бриге за дјецу онај који је флексибилан и обликује се према потребама сваког дјетета, укључујући и дјецу с поремећајима у развоју. Најважнија инклузија дјетета дешава се у његовој друштвеној средини у свакодневном животу, а то ће се постићи само кроз успјешан развој потенцијала дјетета уз помоћ јединственог, али флуиднијег система прилагођеног сваком дјетету појединачно. Омбудсмени наглашавају да је неопходно повезати здравствени образовни социјални систем и успоставити њихову функционалност за дјецу с посебним потребама/сметњама у психофизичком развоју.

Примјер: Омбудсмени су већ дужи временски период упознати са проблемима дјетета које болује од тешке и ријетке болести³³⁰. Омбудсмени су подузимали бројне мјере и активности како би, искључиво цијенећи најбољи интерес дјетета, дијете остварило право на образовање у основној школи, а затим и у средњој школи. Омбудсмени су у свим поступцима инсистирали и захтијевали од надлежних органа досљедну примјену закона,

³²⁸ “Специјални извјештај о стању права дјеце са посебним потребама/сметњама у психофизичком развоју у БиХ”, новембар, 2010.

³²⁹ Ж-СА-06-922/16, Ж-СА-01-490/18

³³⁰ Ж-БЛ-01-341/16

те су препоруком³³¹ препоручили Влади Кантона Сарајева и надлежном Министарству за образовање, науку и младе да у што скорије вријеме спроведу реформске активности у складу са Законом о основном одгоју и образовању; да у што скорије вријеме усвоје Стратегију о основном одгоју и образовању на подручју Кантона Сарајева, да одмах, ради заштите права и интереса дјетета, помогну школи коју дијете похађа, на начин што ће пружити пуну материјалну и сваку другу врсту подршке, а посебно да се дјетету обезбиједи асистент у настави, како би што успјешније завршило основно образовање. Надлежно Министарство³³² обавијестило је омбудсмене о предузетим активностима и намјерама, у складу са препорученим мјерама. У писменој кореспонденцији, мајка дјетета наводи да је дијете уписала у Школу за средње стручно образовање и радно оспособљавање у Сарајеву, али да нема асистента и да његово школовање без асистента губи смисао, те од Министарства очекује ангажовање асистента. Омбудсмени су позвали Министарство да размотри сваку законску могућност да дијете добије што адекватније и квалитетније право на образовање, те ће наставити праћење конкретног случаја. Конкретан примјер отвара и питања положаја дјеце у осталим мањим и руралним срединама у Босни и Херцеговини, с обзиром да су жалбе регистроване у Одјелу са подручја урбаних и густо насељених средина (градова).

Примјер: Институцији омбудсмена обратила се мајка дјечака са посебним потребама³³³, жалећи се на потрешкоће у инклузивном образовању у ЈУ “Средња угоститељско-туристичка школа” Сарајево. Подносилац жалбе наводи да је њен син дијете са посебним потребама, које је опсервирано од стране Центра за одгој, образовање и рехабилитацију “Владимир Назор” када му је дијагностификована АДХД и епилепсија. Странка наводи да су већ од уписа дјечака у први разред наведене школе, управа установе и наставни кадар показали врло негативан став према породици и процесу инклузије дјечака у наставни програм. Наконведеног истражног поступка, достављено је изјашњење Просвјетно-педагошког завода Кантона Сарајево³³⁴ и изјашњење директорице школе, у којем је образложен однос ученика према наставном процесу, као и поступање наставног особља, из чега произилази да не постоји никакав вид дискриминације, нити нарушавања права дјетета и да су учињени сви доступни кораци како би се ученику помогло у савладавању школског градива, анимирању и мотивисању ученика на укључивање у рад школских задатака, оптималном искориштавању ученикових капацитета и социјализацији, а у његовом најбољем интересу.

Примјер: Омбудсмени су запримили жалбу мајке дјетета са посебним потребама (аутизам)³³⁵. У жалби се наводи да је дјечак уведен у редовно образовање уз присуство асистента, те да су током двогодишњег образовања дјетету у настави промијењена четири асистента. Учестало мијењање асистената дјечак није могао прихватити, због чега је дошло до промјене његовог психо-физичког стања. Затражена је помоћ педијатра и психијатра, након чега је упућен у Институт за ментално здравље – Клиника за дјецу и омладину у Београду. У налазу ординирајућег љекара, специјалисте дјечије психијатрије

³³¹ П-69/18 од 09.03.2018. године

³³² Акт бр. 11-04-38-сл/18 од 22.08.2018. године

³³³ Ж-СА-01-770/18

³³⁴ Акт бр. 11/1-02-38-671-1/18 од дана 12.07.2018. године

³³⁵ Ж-БР-01-188/18

Клинике за дјецу и омладину у Београду је констатовано да је, обзиром на специфичност развојног поремећаја, потребно обезбиједити сталност асистента бар током једне школске године, те је препоручена помоћ родитеља у похађању наставе и обављању школских активности. Међутим, родитељи нису наишли на спремност надлежних органа да поступи у складу са мишљењем љекара, због чега дијете није започело похађање наставе у школској 2018/2019 години. Омбудсмени истичу да није упитно да су одредбама Закона о образовању у основним и средњим школама у Брчко Дистрикту БиХ³³⁶ прописани циљеви, организација и дјелатност установа основног и средњег образовања Брчко Дистрикта БиХ, а Правилником о раду с ученицима с посебним потребама у основним и средњим школама Брчко Дистрикта³³⁷ прописан начин рада и опис послова асистента, који представљају стручну помоћ ученицима са посебним потребама, те да асистенти не смију бити чланови уже породице ученика којим су додијељени. Међутим, омбудсмени су утврдили да одлучујући у предметној ствари о захтјевима родитеља ученика, образовне организације Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине нису на свеобухватан начин узели у обзир његово здравствено стање и специфичности поремећаја из спектра аутизма, због чега су упутили препоруку³³⁸ Влади Брчко Дистрикта БиХ, Одјелу за образовање, да без одлагања предузме неопходне мјере у циљу наставка школовања дјетета, поступајући у његовом најбољем интересу и у складу са његовим посебним потребама. Након достављеног изјашњења одговорног органа, омбудсмени констатују да препорука није реализована.

7.6. Здравствена заштита

Позивајући се на одредбе члана 24. УН Конвенције о правима дјетета, омбудсмени Босне и Херцеговине наглашавају да добро организована здравствена заштита дјеце у БиХ представља основ за осигурање услова за цјеловит развој дјетета, сигурно и сретно дјетињство, да ублажи, отклони и искључи неке негативне здравствене утицаје. Кључни фактори за успоставу квалитетне здравствене услуге су, између осталог, квалитетни програми, промоција здравља како у здравственим установама, тако и у вртићима, школама и локалној заједници, редовни и сигурни извори финансирања, примјерен однос броја дјеце и здравственог особља, добро обучено здравствено особље, као и укљученост родитеља. Омбудсмани су од почетка рада Одјела за праћење остваривања права дјеце указивали да су процедуре за остваривање права на приступ здравственој заштити у супротности с одредбама Конвенције о правима дјетета, којом се уређује питање здравствене заштите, а та заштита мора бити осигурана сваком дјетету до 18 година. Годинама указују на забринутост због чињенице што дјеци до навршених 18 година живота није обезбјеђена безусловна и бесплатна здравствена заштита.

Примјер: Омбудсмени су по службеној дужности одлучили покренути истрагу поводом сазнања о дискриминацији дјеце дијабетичара у Босни и Херцеговини зависно у којем ентитету, односно кантону живе, да немају право на бесплатне инсулинске пумпе, са

³³⁶ Закон о образовању у основним и средњим школама у Брчко Дистрикту БиХ, („Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ“, бр. 10/08, 25/08, 4/13, 48/16 и 22/17)

³³⁷ Правилник о раду с ученицима с посебним потребама у основним и средњим школама Брчко Дистрикта („Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ“, бр. 43/17)

³³⁸ П-278/18

циљем унапређења заштите права дјете предвиђених УН Конвенцијом о правима дјетета³³⁹. Након спроведеног поступка, Завод здравственог осигурања Зеничко-добојског кантона³⁴⁰ обавјештава омбудсмане да је Скупштина Зеничко-добојског кантона усвојила Одлуку о обиму права на кориштење ортопедских и других помагала, стоматолошко-протетске помоћи и стоматолошко-протетских помагала³⁴¹, те наводе да је новом листом помагала, укључена између осталог и инсулинска пумпа са роком кориштења 60 мјесеци, као и финансирање мјесечног одржавања инсулинских пумпи које су набављене из властитих средстава према медицинским препорукама. Имајући у виду наведено, омбудсмани су предмет затворили. Међутим, након тога, Институцији омбудсмана се обраћа Удружење дјете и младих обољелих од шећерне болести у Зеничко-добојском кантону³⁴², наводећи да ниједно дијете још увијек није добило пумпу и да, иако надлежно Министарство и Завод тврде да је овај проблем ријешен доношењем одлуке о обиму права на кориштење ортопедских и других помагала, стоматолошко-протетске помоћи и стоматолошко-протетских помагала, они као пацијенти нису остварили ово право због недоношења свих прописа који су потребни да се законодавни оквир заокружи (правилника или сличног акта). Омбудсмани су се поново обратили надлежним кантоналним органима³⁴³, те је поступак истраживања у току.

Примјер: Поступајући по жалби мајке³⁴⁴, чије малољетно дијете усљед штрајка љекара у Кантону Сарајево није могло бити редовно вакцинисано, омбудсмани су издали саопштење за јавност³⁴⁵, истичући да право на здравствену заштиту дјете ни под којим условима не смије бити ускраћено, нити ограничено, те указујући на обавезу редовне имунизације дјете. Омбудсмани нису жељели оспорити права љекара и запослених радника домова здравља на синдикално удруживање у циљу остваривања и заштите њихових права из радних односа, односно подржавају сваки облик и начин унапређења статуса здравствених радника. Међутим, ступање у штрајк се не смије ни под којим условима рефлектовати и имати негативне посљедице на остваривање здравствене заштите дјете.

7.7. Малољетници у сукобу са законом

Омбудсмани су, захваљујући подршци UNICEF-а у Босни и Херцеговини, током 2016. године посјетили све установе у којима малољетници у сукобу са законом извршавају кривичне санкције институционалног карактера на подручју Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске³⁴⁶. Након обављених посјета сачињен је документ под називом „Анализа стања у установама у којима су смјештени малољетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини“. Заједничка сарадња UNICEF-а у Босни и Херцеговини и омбудсмана настављена је и током 2018. године, а резултирала је документом под називом: *Извјештај о реализацији препорука из документа под називом „Анализа стања у*

³³⁹ Ж-БЛ-01-16/18

³⁴⁰ Акт бр. 02-37-6865/18 од дана 19.07.2018. године

³⁴¹ „Службене новине Зеничко-добојског кантона“, број 10/18

³⁴² Дана 06.11.2018. године

³⁴³ Ж-БЛ-01-907/18

³⁴⁴ Ж-СА-01-1023/18

³⁴⁵ Дана 21.09.2018. године

³⁴⁶ Период јануар-фебруар 2016. године

установама у којима су смјештени малолетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини“ и оцјена тренутног стања³⁴⁷. Приликом израде новог извјештаја о реализацији раније упућених препорука, омбудсмени су се руководили циљем да је заштита малолетника у сукобу са законом од тортуре, нељудског и понижавајућег третмана перманентан задатак и обавеза свих надлежних органа и институција и да подразумијева активну улогу не само превентивних механизма, већ и омбудсмена, представника законодавне власти, правосуђа и организација цивилног друштва. Омбудсмени су велик број препорука истакнутих у анализи из 2016. године морали, нажалост, поновити надлежним органима, али су, с друге стране, задовољни сарадњом са самим установама и реализацијом препорука од стране установа. Представници Институције омбудсмена³⁴⁸, су у периоду од 19.06.2018. до 27.06.2018. године посјетили све установе у којима су смјештени малолетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини³⁴⁹.

Без обзира на чињеницу да превентивни механизам још увијек није успостављен, омбудсмени настоје да, у складу са својим тренутним мандатом и расположивим капацитетима (иако се суочавају са недостатком материјалних и људских ресурса), обављају послове овог механизма, свјесни његовог значаја, посебно кроз рад Одјела за праћење остваривања права лица лишених слободе и Одјела за праћење остваривања права дјете. Циљ дјеловања превентивног механизма је, да континуираним посјетама у установама за задржавање лица лишених слободе, дјелује превентивно и спријечи тортуру, да се редовно провјерава третман лица лишених слободе и дају препоруке надлежним органима у циљу побољшања третмана и положаја лица лишених слободе и да се спријечи тортура, сурови, нељудски или понижавајући поступци и кажњавање, узимајући у обзир релевантне норме Уједињених нација, као и да подноси приједлоге и даје мишљења у вези са важећим или предложеним законима.³⁵⁰

Омбудсмени користе прилику да у овом дијелу Годишњег извјештаја истакну да су задовољни сарадњом са установама, да су постигнути извјесни помаци у периоду од двије године и да су дјелимично реализоване препоруке омбудсмена. Међутим, омбудсмени не могу бити задовољни реализацијом препорука од стране надлежних органа извршне власти и сарадњом са надлежним органима, те истичу сљедеће забринутости:

- Васпитно-поправни дом у Републици Српској се и даље налази у кругу Казнено-поправног завода за одрасла притворена и затворена лица.
- У Заводу за васпитање мушке дјете и омладине и даље постоје решетке на прозорима, а заправо је ријеч о установи отвореног типа, те је упућена препорука омбудсмена да у потпуности уклоне решетке на прозорима и вратима Завода.

³⁴⁷ Ж-БЛ-01-951/18; Извјештај је презентован јавности и надлежним органима на округлом столу који је одржан у Тузли, 22.11.2018. године

³⁴⁸ Радну групу су чинили: проф. др. Љубинко Митровић, омбудсмен Босне и Херцеговине, шефица Одјела за праћење остваривања права дјете Александра Марин-Диклић, шефица Одјела за праћење остваривања права лица лишених слободе Рада Кафечић и стручне савјетнице у овим Одјелима Ламија Сивић Хошић, Андреа Чалук и Дејана Козомара.

³⁴⁹ Казнено-поправни завод Бања Лука (Васпитно поправни дом); Казнено-поправни завод Орашје (Одгојно поправни дом и Малолетнички затвор); КЈУ „Одгојни центар“ Тузла; Казнено-поправни завод Сарајево; Казнено-поправни завод Источно Сарајево (Малолетнички затвор); ЈУ „Завод за васпитање мушке дјете и омладине“ Сарајево; КЈУ „Одгојни центар Кантона Сарајево“

³⁵⁰ Опциони протокол, члан 19.

- Малољетнички затвор при Казнено-поправном заводу Орашје је дио једне раније формиране организационе јединице унутар Одгојно поправног дома, а ријеч је о различитим установама, у које се малољетници упућују по различитим основима.
- Малољетнички затвор у Источном Сарајеву се налази у оквиру Казнено-поправног завода Источно Сарајево.
- У већини установа стручно особље борави са малољетницима осам сати дневно, и то радним даном, што омбудсмени сматрају недовољним за остваривање њихове улоге.
- Услови за малољетнике у притворској јединици при Казнено-поправном заводу Сарајево не испуњавају нити минимум стандарда које прописују домаћи закони и међународни документи.
- Још увијек нису успостављене посебне установе за лијечење и оспособљавање малољетника, како је то прописано у сва три закона о заштити и поступању са дјецом и малољетницима у кривичним поступцима, да би се омогућило изрицање и извршење ове заводске васпитне мјере, као и мјере сигурности обавезног психијатријског лијечења, односно у оквиру постојећих установа за смјештај малољетника у сукобу са законом не постоје посебни одјели у којима би се извршавала ова васпитна мјера.
- У Републици Српској се не предузимају активности у циљу оснивања васпитног центра за малољетнике чијим би се радом осигурао краткотрајни, али интензивни третман малољетника, посебно уважавајући примјере добрих пракси васпитних центара у Федерацији Босне и Херцеговине.

Препоруке су упућене надлежним органима и омбудсмени ће пратити њихову реализацију током 2019. године.

VIII ПРАВА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

8.1. Права лица са инвалидитетом

У Одјелу за праћење и остваривање права лица са инвалидитетом у 2018. години запримљено је 46 жалби. У сарајевској канцеларији запримљено је 23 жалбе, бањалучкој 15, мостарској седам и једна жалба у ливањској канцеларији.

Анализом жалби утврђено је да се највећи број односи на третман лица са менталним и интелектуалним потешкоћама у установама у којима су смјештена, набавке медицинских помагала, дужину трајања поступка пред надлежним органима приликом остваривања појединачних права из здравствене и социјалне заштите, архитектонских баријера, немогућност праћења поступка слијепих/слабовидих лица и др. У протеклој години извјестан број обраћања односио се и на неинформисаност у погледу начина остваривања појединачних права. Честа мијењања подзаконских аката којима се дефинишу процедуре остваривања појединих права, неадекватна објава и информисаност грађана доводили су до незадовољства грађана³⁵¹ (начин добијања упутнице за бањско лијечење, рефундирање трошкова лијечења, партиципација за здравствену услугу за лица са 100% инвалидитетом, приступ гинеколошким и стоматолошким услугама, категоризација, различито третирање лица са инвалидитетом у погледу остваривања права с обзиром на узрок настанка инвалидности, неизвршавање одлука Европског суда за људска права у Стразбуру и сл).

Током протекле године, омбудсмени су заједно са представницима Одјела за праћење остваривања права лица са инвалидитетом учествовали на више конференција и округлих столова³⁵² организованих у циљу побољшања права лица са инвалидитетом, препознавања проблематике и подизања свијести о обавези надлежних јавних органа о предузимању потребних мјера на изједначавању могућности и активно укључивања ових лица у све сфере друштва.

Омбудсмени Босне и Херцеговине у извјештајној години објавили су:

- Специјални извјештај о стању права лица са интелектуалним и менталним тешкоћама у Босни и Херцеговини.

У циљу признавања адекватног статуса честа су била и обраћања невладиних организација. Омбудсмени напомињу да невладине организације које заговарају права лица са инвалидитетом уживају посебну подршку у раду, али исто тако да њихов рад мора бити транспарентан и организован под условима за све организације цивилног друштва које имају једнак статус. Законом о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице с дјецом Федерације Босне и Херцеговине³⁵³ прописана је искључива надлежност кантона у вези поступка оснивања и регулисања свих питања

³⁵¹ Ж-БЛ-02-822/17, Ж-БЛ-04-218/18, Ж-БЛ-04-217/18, Ж-БЛ-02-218/18

³⁵² Округли сто "Доступност приступачне литературе за лица са оштећеним видом, значај Маракешког споразума", Бањалука; Антидискриминацијски форум на тему "Права и приступ лицима са инвалидитетом", Требиње; Конференција "Једнакост за све, наша судбина је у нашим рукама", Јелах; 12. међународна конференција о статусу и правима лица са инвалидитетом, Сански Мост

³⁵³ Законом о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породице с дјецом Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“, бр. 69/99, 54/04, 39/06 и 14/09)

значајних за рад удружења, што даје право кантоналном министарству да кантоналним прописом одреди услове финансирања удружења.

Примјер: Омбудсменима се жалбом³⁵⁴ обратило Удружење тешких ратних војних инвалида и породица палих бораца Републике Српске, Сједиште Приједор. Обраћања су се односила на рјешавање стамбеног збрињавања ратних војних инвалида од прве до четврте категорије и породица погинулих. У току поступка истраживања омбудсмени су од Министарства рада и борачко инвалидске заштите Републике Српске тражили информације да ли се у наредном периоду планирају предузети активности и које, у циљу збрињавања ове категорије лица. Други жалбени наводи, који су били предмет истраживања пред Институцијом омбудсмена, односили су се на адекватан простор за рад Удружења прилагођен потребама лица која користе колица и опрему за рад. Утврђено је да се пријаве и захтјеви удружења за додјелу средстава и адекватног простора разматрају по објављеном јавном позиву, те да је поменуто Удружење основано 2015. године, да је више пута аплицирало на јавни позив у циљу побољшања статуса Удружења и омогућавања услова рада, међутим да због неиспуњавања услова предвиђеним јавним позивом нису могли остварити одређене циљеве.

Омбудсмени Босне и Херцеговине напомињу, да се у свакодневном животу често дешава да лица са инвалидитетом врло тешко реализују своја права. Самим тим препознали су озбиљан проблем у вези могућности остваривања права лица са интелектуалним и менталним тешкоћама, посебно у случају када им је одузета пословна способност и смјештени су у установама у којима им је ограничена слобода кретања. Пракса Институције показује да у овим ситуацијама постоји висок степен ризика од злоупотреба права ових лица. Управо из тог разлога, омбудсмени у свом раду посебну пажњу обраћају на заштиту права лица која су смјештена у установама и болницама, те благовремено реагирају у циљу испитивања свих околности које грађанин наводи као пацијент, а како би му се омогућио достојанствен боравак и лијечење у овим установама.

Примјер: Подносилац жалбе се обратио жалбом³⁵⁵ у којој наводи да је смјештен у Завод за форензичку психијатрију Соколац. Тврди, да је помоћни радник ове установе спроводио тортуру над њим, те да, иако се више пута обраћао руководиоцима Завода за заштиту, није заштићен од физичког насиља. У току истражног поступка омбудсмени су затражили од руководиоца Завода да испита све жалбене наводе, на начин да изврши преглед снимака са камера и сачини извјештај видеонадзора просторија у којима бораве и крећу се пацијенти, као и круга око објекта у ком се обавља шетња пацијената, затим да се обави разговор са подносиоцем жалбе и затражи стручно мишљење начелнице Одјељења за психофизичке поремећаје, а у чијој је надлежности и лијечење подносиоца жалбе. Достављен је извјештај видеонадзора као и извјештај комисије за рјешавање писмених поднесака пацијената из којих произилази да није било физичког малтретирања подносиоца жалбе. Без обзира на то, а како би било удовољено подносиоцу жалбе, извршен је премјештај помоћног радника у друго одјељење. На основу свега утврђеног констатовано је да не постоји сарадња пацијента, тј. подносиоца жалбе у погледу

³⁵⁴ Ж-БЛ-02-192/18

³⁵⁵ Ж-БЛ-04-799/18

поштовања кућног реда и дисциплине, и да се инсистирање на поштовању кућног реда не може сматрати „тортуром и иживљавањем“.

Примјер: Омбудсменима се жалбом³⁵⁶ обратила ЈЗУ Специјална болница за хроничну психијатрију Модрича, због немогућности регулисања статуса/мјеста пребивалишта за пацијента који је приликом повратка 2009. године из Прихватног центра у Дебрецену, Република Мађарска, а према споразуму надлежних ентитетских министарстава у Босни и Херцеговини, са групом бивших пацијената Завода за лијечење, рехабилитацију и социјалну заштиту „Јакеш“ Модрича, враћен у болницу. Наконведеног истражног поступка, омбудсмени су потписницима³⁵⁷ споразума о повратку, прихвату и смјештају избјеглица повратника из Дебрецина у Републици Мађарској у Босну и Херцеговину упутили препоруку³⁵⁸ „да одмах по пријему ове препоруке предузму све мјере и радње у циљу рјешавања статуса, мјеста пребивалишта, за подносиоца жалбе“. Након тога све достављене одговоре прослиједили су Специјалној болници у циљу конкретних упутстава од стране потписница споразума, које ће помоћи у рјешавању статуса/мјеста пребивалишта подносиоца жалбе. С тим у вези у одговору³⁵⁹ директора ове болнице који је на челу стручног тима, наведено је да је донесена одлука да подносиоца жалбе пријави на адресу ове болнице. С обзиром да подносилац жалбе има пуну пословну способност, потписао је изјаву којом је дао сагласност за пријаву адресе.

8.2. Права слијепих и слабовидих лица

Право на равноправно учешће у свим поступцима пред надлежним органима посебно је отежано слијепим и слабовидим лицима. Поступци пред Институцијом омбудсмена усмјерени су на утврђивање да ли је свим лицима омогућено активно учествовање и предузимање процесних радњи.

Предузимање конкретних мјера у циљу инклузије слијепих и слабовидих лица неопходно је и кроз осигурање приступачности службених веб страница, едукацију релевантних учесника о приступачности услуга које пружају, увођење у план и програм рада образовних установа из области информационих технологија. Омбудсмени указују и на неопходност обуке лица са инвалидитетом у кориштењу савремених помагала, која би требала бити истовремена са утврђивањем права на њихово кориштење.

Примјер: На основу телефонског контакта са подносицем жалбе регистрована је жалба³⁶⁰, а због, како је навео, ускраћивања права равноправног учешће у судском поступку само због тога што је слијепо лице. Омбудсмени су током поступка истраживања, утврдили да није спорно да нису обезбјеђени технички услови, нпр. брајево писмо као један од начина кореспонденције странке са судом, међутим подносилац жалбе је био „активна“ странка у

³⁵⁶ Ж-БЛ-02-105/17

³⁵⁷ Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине, Министарство здравља и социјалне заштите Републике Српске, Федерално министарство здравства, Федерално министарство рада и социјалне политике, Федерално министарство расељених лица и избјеглица и Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске

³⁵⁸ П-103/18 од 03.05.2018. године

³⁵⁹ Одговор Специјалне болнице за хроничну психијатрију Модрича од 16.11.2018. године

³⁶⁰ Ж-БЛ-02-468/18

поступку. Током цијелог судског поступка суд је водио рачуна о томе да ли може да прати поступак, достављања писмена, те изјашњавања током поступка о предложеним доказима. С тим у вези, омбудсмени нису утврдили да је подносиоцу жалбе било ускраћено право на учествовање у поступку као слијепом лицу.

8.3. Архитектонске баријере

Приступачност је проблем на који већ дуги низ година указују омбудсмени у својим годишњим и специјалним извјештајима у којима је ова проблематика обухваћена. И даље је присутан проблем приступачности простора, кориштења јавног превоза, услуга и комуникација прилагођених лицима са инвалидитетом. Свако сазнање да приступ, који је направљен није у складу са стандардима, је довољан доказ да омбудсмени алармирају надлежне инспекције које изласком на лице мјеста утврђују основаност навода, те предузимају мјере из своје надлежности.

Примјер: Омбудсмени су примили жалбу³⁶¹ члана Удружења параплегичара Добој, која се односи на приступачност болници „Свети Апостол Лука“ у Добоју, јер иако је вршена реконструкција зграде у којој се налази болница, нема ниједног тоалета који је прилагођен лицима са инвалидитетом. Упућена је препорука³⁶² овој здравственој установи да одмах предузму све мјере и радње у циљу отклањања постојећих баријера за несметано кретање и боравак лица са инвалидитетом у ЈЗУ „Свети Апостол Лука“ у Добоју. У одговору³⁶³ на препоруку наведено је да је установа послала захтјев за донације за реновирање објекта и да ће прве донације бити усмјерене на уклањање постојећих баријера.

8.4. Запошљавање лица са инвалидитетом

С обзиром на осјетљивост популације лица са инвалидитетом, које се и у околностима када су запослене, сусрећу са многим препрекама приступу радном мјесту, али и заснивању радног односа, омбудсмени су мишљења да је потребно посветити додатну пажњу адекватног остваривања права ових лица. Свој став заснивају и на жалбама примљеним од стране лица са инвалидитетом које се односе на проблем запошљавања ове категорије лица и немогућности адекватне контроле законске обавезе свих послодаваца да у случају незапошљавања лица са инвалидитетом плате одговарајућу накнаду у складу са законским прописима ентитета³⁶⁴.

Примјер: У жалби³⁶⁵ омбудсмени Босне и Херцеговине су издали препоруку³⁶⁶ Влади Кантона Сарајево да приликом регулисања питања накнаде за превоз за запослене у јавним институцијама, јавним установама, фондовима и предузећима чији је оснивач и суоснивач Кантон Сарајево, у обзир узме потребе лица са инвалидитетом, те омогући

³⁶¹ Ж-БЛ-02-835/17

³⁶² Препорука број: П-37/18

³⁶³ Одговор ЈЗУ „Свети Апостол Лука“ у Добоју од 19. 03. 2018. године

³⁶⁴ Законом о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању особа са инвалидитетом Федерације Босне и Херцеговине и Законом о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида Републике Српске

³⁶⁵ Ж-СА-02-1121/17

³⁶⁶ П-71/18

лицама са инвалидитетом одговарајућу накнаду за превоз, без обзира на удаљеност мјеста рада од мјеста становања.

Примјер: У жалби³⁶⁷ омбудсмени су подржали подносиоца жалбе, који је лице са инвалидитетом, а који је упутио иницијативу за измјену регулативе у области полагања правосудног испита, те полагања стручног испита, у дијелу који се односи на накнаду за полагање испита (члан 11. став. 4. Закона о полагању правосудног испита, члан 13, став 1. Уредбе о стручном испиту за рад у управи Републике Српске). Подносилац иницијативе сматра да би ослобађање од плаћања накнаде за ову категорију становништва битно утицало на образовање, односно запошљавање у органима државне управе и правосуђу ове категорије лица. Наводи доста тежак положај, материјалну ситуацију, али и могућност запошљавања лица са инвалидитетом. Укидање обавезног плаћања накнаде додатно би мотивисало ову категорију лица за образовањем и интеграцијом у савремене токове друштва као корисне и равноправне чланове друштва. Народна скупштина Републике Српске доставила је изјашњење да Законодавни одбор није могао заузети став везано за добијену иницијативу од предсједника Народне скупштине, јер надлежни одбори: Одбор за здравство, рад и социјалну политику, Одбор за политички систем, правосуђе и управу, Одбор једнаких могућности, Одбор за образовање, науку, културу и информисање, као и Влада Републике Српске, у складу са Пословником Народне скупштине, нису доставили мишљење. С тим у вези, иницијатива се неће наћи у законодавној процедури, јер Законодавном одбору нису достављена мишљења у складу са Пословником о раду Народне скупштине Републике Српске.

8.5. Остваривање права на здравствену заштиту

Омбудсмени су мишљења да здравствене политике морају да се креирају према потребама грађана, и да самостално не могу опстати, о чему свједоче сталне новине у здравственим услугама и начинима њиховог пружања и финансирања (нпр. отварање центара за ментално здравље). Сви програми усмјерени на заштиту здравља морају да се доносе у складу са циљем којем служе, тако да је учешће лица са инвалидитетом у њиховом креирању, било директно или индиректно, веома значајно.

Права лица са инвалидитетом која су лична права, зависе искључиво од корисника, подносиоца жалбе, и омбудсмени немају могућност према важећим прописима наставити поступак уколико активно не учествује у њему. Право на квалитетна ортопедска помагала не подлијеже ниједном услову, али подносилац жалбе мора бити изричит у томе да није добио квалитетно помагало.

Примјер: Подносилац жалбе обратио се жалбом³⁶⁸ у којој изражава незадовољство радом Завода здравственог осигурања Унско-санског кантона у погледу ортопедског помагала које му је додијелено на кориштење. Подносилац жалбе као помагало користи силиконски уложак са адаптером, међутим уложак који је добио није одговарајући. С обзиром да му није обезбјеђено помагало које му треба, понуђено му је друго, замјенско,

³⁶⁷ Ж-БЛ-02-450/18

³⁶⁸ Ж-БЛ-04-900/17

које није било адекватно, нити је одговарало његовим потребама, те се из тог разлога више пута обраћао надлежном Заводу, који му није одговорио. У поступку истраживања омбудсмени су утврдили, да је подносилац жалбе преузео ортопедско помагало при чему је потписао потврду о примљеном помагалу са оцјеном квалитета – задовољан, потврда је овјерена у пословници Завода, те потписан реверс. Из тог разлога упућен је да поднесе приговор Заводу на додијељено помагало, што је одбио сматрајући да неће добити одговарајуће помагало, као и да би због тога могао имати проблема приликом остваривања права на ново помагало. С обзиром да подносилац жалбе није желио користити расположива правна средства како би остварио своја права, омбудсмени нису имали надлежности за даље поступање по жалби.

8.6. Специјални извјештај о стању права лица са интелектуалним и менталним тешкоћама у Босни и Херцеговини

Први Специјални извјештај о стању у установама за збрињавање ментално инвалидних лица у Босне и Херцеговине, објављен је 2009. године, а временски период који је прошао омогућава омбудсменима да провјере степен имплементације раније издатих препорука и утврде да ли су, и у којој мјери, права ових лица унапријеђена у односу на стање констатовано у том извјештају.

Други значајан фактор који је захтијевао да се сачини овај извјештај јесте чињеница да је Европски суд за људска права у Стразбуру донио пресуду у предмету Хаџимејлић и други против Босне и Херцеговине³⁶⁹, којом је утврдио да су прекршена права лица којима је одузета пословна способност и који су смјештене у установе социјалне заштите. У овој одлуци Европски суд је утврдио да је Босна и Херцеговина прекршила члан 5. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, јер су апликанти дуги низ година били смјештени у установи социјалне заштите ЈУ Завод за збрињавање ментално инвалидних лица „Дрин“ у Фојници, без ваљаног правног основа, односно, без судске одлуке, будући да није обезбјеђена континуирана судска контрола оправданости и цјелисходности задржавања апликаната у тој и сличним установама социјалне заштите.

Током израде извјештаја, омбудсмени су обишли све установе социјалне заштите у Босни и Херцеговини и установе у којима су хоспитализована лица са менталним поремећајима, разговарано је са руководством установа и болница, корисницима и пацијентима, а сви утисци и утврђене чињенице су детаљно описане у извјештају, као и услови у којима бораве ова лица. Осим наведеног у извјештају су надлежним органима и установама упућене конкретне препоруке у складу са основним принципима предвиђеним међународним стандардима, а све у циљу осигурања унапређења положаја ове категорије лица.

ПРЕПОРУКЕ:

1. Влада Федерације Босне и Херцеговине, Влада Републике Српске и Влада Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине да континуирано раде на усклађивању сопствених

³⁶⁹ Апликација број 3427/13, 74569/13 и 7157/14 и пресуда од 03.11.2015. године

законодавстава, која уређују питања третмана, бриге и збрињавања лица са интелектуалним тешкоћама са одредбама УН Конвенције о правима лица са инвалидитетом, генералним коментаром УН Комитета за права лица са инвалидитетом³⁷⁰, препорукама УН Комитета упућеним Босни и Херцеговини, након разматрања иницијалног и периодичних извјештаја, Стандардних правила за изједначавање могућности за лица с инвалидитетом; пресудом Хадзимејлић и др. против Босне и Херцеговине, те налазима из овог извјештаја. Ове измјене треба да осигурају:

- *Стручну процјену сваког лица са интелектуалним и менталним тешкоћама од стране независног тијела.* Ово тијело може бити суд или стручно експертско тијело успостављено законом искључиво за процјену стања и потреба лица са интелектуалним и менталним тешкоћама. Ове процјене треба да буду спровођене периодично у односу на свако лице по службеној дужности, како би се зауставила пракса да се корисникова дијагноза, успостављена приликом доношења одлуке о смјештају лица у установу користи као основ за његов континуиран боравак и третман по неколико година, а често и до краја живота³⁷¹. *Налаз и мишљење независног тијела треба да буде основ за категоризацију/класификацију лица са интелектуалним и менталним тешкоћама, те основ за утврђивање третмана и смјештаја у установу, или осигурање подршке у заједници.* Категоризација/класификација захтјева јасно разграничење медицинског, медицинско-социјалног и социјалног збрињавања, те висок степен сарадње унутар здравственог и социјалног сектора. Овим се треба осигурати јасно законско дефинисање питања успостављања, намјене и функционисања установа, што укључује питање оснивача, дјелатности, структуре, стандарда, врсте, финансирања итд. Надаље, овим се треба осигурати дефинисање која лица са менталним тешкоћама могу бити смјештени у установе, њихова класификација/категоризација, процедура смјештаја, поступак третмана, укључујући и процедуру изласка из установе.
- *Успостављање база података о лицима са интелектуалним и менталним тешкоћама уз потпуно осигурање заштите њихових личних података у складу са важећим законодавством.*
- *Преиспитивање система у којем су радници центара за социјални рад старатељи превеликом броју лица којима је одузета пословна способност.* Овакво стајалиште омбудсмена је засновано на чињеници да је превелик број корисника којим су радници центара за социјални рад старатељи, да често нису у могућности да због окупираности редовним пословима ову дужност обављају квалитетно, а могу бити и у сукобу интереса, с обзиром да учествују у доношењу одлуке о смјештају лица у установу, а истовремено су задужени за права тог лица.
- *Наставити са имплементацијом стандарда за дјеловање установа за збрињавање лица са интелектуалним и менталним тешкоћама у Федерацији Босне и Херцеговине, у Републици Српској, у складу са Правилником о стандардима за рад и пружање*

³⁷⁰ Усвојена на седмнаестом засједању Комитета (20. марта до 12. април 2017)

³⁷¹ Примјер Завода Баковићи: на дан посјете број корисника који су боравили мање од 1 године износио је 14, од 1 до 3 године - 36, од 3 до 5 година - 29, од 6 до 10 година - 86, од 11 до 20 година - 90 корисника, од 21 до 30 година - 34, те више од 30 година - 25 корисника. Управо овај показатељ указује да за многе особе са душевним сметњама смјештај у установе социјалне заштите представља на неки начин трајно рјешење, гдје 55% корисника борави 10 и више година у овој установи.

услуга у установама социјалне заштите и Правилником о ближим условима у погледу простора, опреме, потребних стручних и других радника за оснивање установе социјалне заштите.

- *Јачање капацитета установа*, посебно у сегменту јачања људских ресурса, уз осигурање континуиране едукације особља у установама, те њихове супервизије.
- *Сарадња између ресорних министарстава и установа* је стална, стручна, а не да буде заснована углавном на логистичким питањима.
- *Заокружен систем заштите менталног здравља*, који би био јединствен, синхронизован и координисан и који би обухватио сва права ових лица и укључивао заштиту на свим нивоима (примарна, секундарна и терцијарна). Овим би се спријечило да су системи примарне у односу на секундарну и терцијалну заштиту у високој мјери одвојени и да постоји веома низак ниво њихове међусобне повезаности и координисаности. Овај приступ би требао да осигура нормирање облика и начина сарадње свих институција из мреже, чиме би се избјегле евентуалне потешкоће око правовременог доласка корисника у центре за ментално здравље, упућивања корисника у друге институције по потреби, координације у раду, праћења рехабилитације и ресоцијализације корисника и интегрисања у заједницу након завршетка третмана. Фокус ставити на индивидуалан терапеутски рад са пацијентима³⁷². Наведено треба да укључи:
 - *Законско уређење дјеловања центара за ментално здравље, центра за социјални рад и полицијских служби*, њихову међусобну координацију и сарадњу, те посебно у односу на породицу, јер постојећи протоколи у заједницама у којима су успостављени нису се показали као ефикасан инструмент, с обзиром да се ради о правно необавезујућем инструменту. На крају спорадично, несистемско постојање протокола доводи до различитог третмана лица са интелектуалним и менталним тешкоћама с обзиром на то у којој заједници живе.
 - Осигурање да се приликом отпуштања лица са интелектуалним или менталним тешкоћама из психијатријских установа и установа социјалне заштите *обавезно обавијестити надлежни центар за заштиту менталног здравља* ради предузимања даљих активности у вези наставка третмана и ресоцијализације корисника.
 - *Службе за ментално здравље морају бити у близини оних којима су потребни*. Финансирањем превозних трошкова или организовањем превоза за сва лица којима је потребна заштита менталног здравља омогућити доступност најближих центара за ментално здравље.
 - Посветити нарочиту пажњу амбијенту у којем *дјеца* у заводима проводе вријеме и примају посјету (употпунити га играчкама, сликама, предметима веселих боја, осликати зидове и слично).
 - *Адекватну, стручну процјену најбољег интереса корисника*, при чему се треба, колико је то могуће, уважити мишљења корисника и његовог рођака о установи у којој ће бити смјештен.

³⁷² Дневне новине Блиц, 21.07.2016. године - објављени су подаци Фонда здравственог осигурања Републике Српске у којима је наведено да је у 2015. години на лијекове за смирење и антидепресиве трошак износио 2,5 милиона КМ, док је у 2008. години износио 2,2 милиона КМ.

- Успоставити адекватна законска рјешења (на основу искустава других држава, прије свега из региона) у смислу *јавно-приватног партнерства у области збрињавања лица са интелектуалним и менталним тешкоћа*, а са јасним циљем јачања овог система.
 - *Развијање система социјалних услуга за задовољавање потреба лица са инвалидитетом који су предуслов за деинституционализацију.*
 - *Јачање капацитета центара за социјални рад*, а на бази претходне свеобухватне анализе положаја ових установа у систему социјалне заштите. Приликом анализе посебна пажња треба бити посвећена чињеници да је овим установама утврђена надлежност за поступање различитим законима, а да истовремено није осигурано институционално јачање њихових капацитета. Тако центри за социјални рад поступају у рјешавању породичних односа, усвојења, старатељства, насиља у породици, заштите цивилних жртава рата, заштите жртава трговине људима, заштите свих угрожених група, што се одражава на квалитет услуга које осигуравају.
 - *Предузимање мјера у циљу уклањања узрока стигме и дискриминације* лица са менталним потешкоћама кроз програме оспособљавања за самопомоћ и прву помоћ, те стварање система конкретне помоћи породицама/старатељима.
 - *Увођење система одлучивања уз подршку* и у ову сврху едукација породичних љекара о препознавању менталних поремећаја, социјалних радника, правних стручњака и јавних институција, уз укљученост организације лица са инвалидитетом.
 - *Стварање подршке у заједници оснивањем дневних центара* и других служби које би омогућиле пружање адекватне помоћи зависно од конкретних потреба.
 - *Успоставити и квалитетну контролу подршке*, која ће кроз контролу старатељства дати упутства, савјете и помоћ у вршењу старатељства у случајевима када орган старатељства не врши старатељство непосредно. Применијени мјере које ће допринијети бољој сарадњи стараоца и центра за социјални рад.
 - *Ослобађање од плаћања трошкова вјештачења* за центре за социјални рад у поступцима покренутим по службеној дужности, кроз измјене одредаба Породичног закона Републике Српске и Породичног закона Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.
 - *Посебну пажњу посветити старијим дементним лицима кроз посебне програме збрињавања*. Приликом посјета установама, наведено је да се извјестан број ових лица налази у установама, иако имају потребу за заштитом у виду геронтопсихијатрије с обзиром да често знају бити узнемирени, понекад имају психотичну клиничку слику, док Алцхајмерова деменција захтијева посебну врсту третмана.
2. Влада Федерације Босне и Херцеговине треба да:
- *Осигура уређење политике социјалне и здравствене заштите у складу са уставним надлежностима*, с обзиром да неадекватно уређење ове области је оставило простор за различите приступе, што на крају доводи до неједнаког третмана корисника, иако се финансирање врши на исти начин.

- *Предузме мјере којим ће осигурати да финансијска ревизија установа социјалне заштите буде у надлежности Уреда за ревизију институција у Федерацији Босне и Херцеговине.*
 - *Преиспита ефикасност и опстанак управљачких структура установа социјалне заштите (управни и надзорни одбори) како би се осигурао најбољи интерес корисника установа. У том смислу, преиспитати структуру управних и надзорних одбора, са аспекта осигурања да у управним одборима буду представници рођака (старатеља), радника и основача; да радници ресорних министарстава која врше надзор над овим установама не могу бити чланови управних и надзорних одбора, те да се накнада за рад уједначи са накнадама које се исплаћују члановима управних и надзорних одбора успостављених у Републици Спрској и Кантону Сарајево.*
 - *Преиспита ефикасност садашњег модела стручног надзора у установама и успоставе обавезујућих облика посјета у одређеним временским периодима, јер извјештаји Федералне комисије указују да је већ фокус у надзору над установама примарне здравствене заштите (центри за ментално здравље) у односу на социјалне установе у којима је смјештен велики број лица са менталним сметњама. Утврдити јасну политику надзора у односу на надлежности ресорних министарстава.*
 - *Преиспита могућности радног ангажмана, те кориштења подстицаја за запошљавање. Ово је важно из разлога што за јављање за одређено радно мјесто, како би правни субјект добио подстицај од Фонда за рехабилитацију потребно доставити потврду да се лице најмање 3 мјесеца води на евиденцији Завода за запошљавање, што корисници услуга установа социјалне заштите не могу задовољити јер се након смјештаја у установу престају водити на евиденцији незапослених.*
3. Федерално министарство здравља и Федерално министарство рада и социјалне политике да иницирају законска рјешења којим ће корисницима смјештеним у установе бити осигуран једнак ниво здравствене заштите на подручју гдје установа дјелује, без обзира одакле је корисник.
 4. Федерално министарство здравља и Федерално министарство рада и социјалне политике да осигурају успоставу стандарда који ће осигурати запошљавање неуропсихијатара и другог неопходног особља у установама. У оквиру ове активности преиспитати и захтјев Завода Пазарић за регистрацију амбуланте која би, по мишљењу омбудсмена, могла бити референтна амбуланта за све установе социјалне заштите за смјештај лица са душевним сметњама, чији оснивач је Федерација Босне и Херцеговине.
 5. Министарство здравства, рада и социјалне политике Херцеговачко-неретванског кантона и Дом Столац да осигура да функционисање Дома Столац буде у складу са одлуком Европског суда Хаџимејлић и др. против БиХ, у складу са минимумом стандарда који морају бити осигурани за функционисање оваквих установа, што се прије свега, односи на квалитет смјештаја и хигијенске услове, стручни и окупациони рад, квалитетнију и перманентну здравствену заштиту и осигура квалификациону структуру запослених, а с обзиром на структуру лица која су смјештена у Установу са аспекта минималних стандарда који морају бити осигурани код збрињавања ове категорије грађана, те предузму мјере за њено унапређење.

6. Савјету министара Босне и Херцеговине да осигура изузетак из примјене Закона о јавним набавкама у односу на набавку одјеће, обуће и личних потроштина лица са интелектуалним и менталним тешкоћама смјештеним у здравствене и социјалне установе, у циљу очувања њихове личности и дигнитета.

IX ДИСКРИМИНАЦИЈА

У Институцији омбудсмана током 2018. године регистровано је укупно 196 предмета у којима су грађани указивали на кршење одредби Закона о забрани дискриминације, што је за 12,64% повећање у односу на претходну годину, када је запримљено 174 предмета из области дискриминације. У сарајевској канцеларији запримљено је 137 жалби, бањалучкој 44, брчанској 10, мостарској 11 и шест жалби у ливањској канцеларији.

Издато је укупно 39 препорука, од чега је 6 реализовано, у 8 случајева препорука није реализована, у 16 случајева је остварена сарадња с означеним одговорним органом, а за 9 препорука одговор није запримљен.

Особље овог одјела је учествовало у изради:

- Специјалног извјештаја о националној и полној структури запослених у полицијско-сигурносним агенцијама у Босни и Херцеговини.

Битно је истакнути да је значајан број предмета ријешен позитивно током истражног поступка, на начин да означена одговорна страна након првог обраћања омбудсмана предузме активности с циљем уклањања дискриминације; подстицањем пријатељског рјешења; предузимањем медијације између страна у спору.

Највећи број жалби у извјештајном периоду, односи се на мобинг, као посебан облик дискриминације на радном мјесту 60, што представља повећање у односу на претходну годину када је регистровано 37 жалби, затим слиједе жалбе на дискриминацију на основу националног или социјалног поријекла 11, на основу чланства у синдикату или другом удружењу девет, на основу старосне доби седам, на основу вјере шест и на основу етничке припадности пет жалби.

По двије жалбе су запримљене на основу језика, политичког или другог увјерења и на основу сексуалне оријентације, те по једна жалба на основу друштвеног положаја и пола, на основу образовања, на основу полних карактеристика и на основу боје коже.

Запримљено је 87 предмета у којима странке нису прецизирале основ дискриминације, што је посљедица одредбе члана 2. Закона о забрани дискриминације који као забрањене основе дискриминације предвиђа: раса, боја коже, језик, вјерско одређење, етничка припадност, инвалидитет, старосна доб, национално или социјално поријекло, веза са националном мањином, политичко и друго увјерење, имовинско стање, чланство у синдикату или другом удружењу, образовање, друштвени положај или пол, сексуална оријентација, родни идентитет, полне карактеристике, те *„сваку другу околност која има за сврху или посљедицу да било којем лицу онемогући или угрози признавање, уживање или остваривање на равноправној основи права и слобода у свим областима живота“*. У тим предметима, уколико се није могло претпоставити да се ради о дискриминацији, омбудсмани су наставили испитивати жалбене наводе у односу на повреду неког другог права, ако је из жалбених навода произишло да се ради о повреди неког другог људског права или основне слободе.

У Босни и Херцеговини један од значајних проблема јесте слабо разумијевање појма дискриминације, посебно директне и индиректне дискриминације, слабо познавање релевантних закона и институција, као и недовољна упућеност потенцијалних жртава дискриминације у њихова права и начине остваривања истих.

9.1. Појединачни примјери од генералног значаја

9.1.1. Мобинг

Број обраћања грађана због мобинга у 2018. години знатно је повећан у односу на претходну годину, и то за 38 (33%), али и даље не одражава стварно стање на терену. До оваког закључка омбудсмени долазе на основу изјава странака приликом обављања усмених разговора, и чињенице да се значајан број грађана не одлучује за покретање поступка пред Институцијом, нити траже судску заштиту из страха да би у том случају могли остати без посла.

Специфичност мобинга огледа се у чињеници да он представља посебан облик дискриминације за чије постојање није потребно постојање било којег забрањеног основа. Закон о забрани дискриминације дефинише мобинг као психичко злостављање на радном мјесту које се понавља путем радњи којима је циљ или посљедица деградација радних услова, којим се могу узроковати повреде људских права и људског достојанства, нанијети штета физичком или менталном здрављу или компромитовати професионална будућност радника. Истовремено, додатни елемент који је нужен за постојање радње мобинга јесте понављање радњи мобинга, односно њихово вршење у дужем периоду. Понављање радњи подразумева постојање временског континуитета³⁷³. Законом није утврђено о којем временском периоду се ради, те стога омбудсмени посебно цијене да ли се радило о више од једне радње која може имати понижавајући ефекат који се дешава у неком временском континуитету.

Омбудсмени су, приликом поступања по жалбама у којима странке указују на постојање мобинга, суочени с потешкоћама приликом доношења коначне одлуке, из разлога што су документација одговорних страна и подносилаца жалби, те достављена писмена, често изјашњења високо супростављени, а усљед недостатка механизма провођења свеобухватног доказног поступка који укључују: испитивање свједока, вјештачења одређене чињенице се не могу утврдити. У таквим случајевима омбудсмени настоје све спорне чињенице разјаснити у директном (и међусобном) контакту са странкама.

Кроз рад на предметима³⁷⁴ уочено је и да унутар радних организација, најчешће, не постоје механизми за поступање по пријавама мобинга и дискриминације, те су омбудсмени одговорним органима препорукама указивали на обавезу примјене члана 24. став 4. Закона о измјенама и допунама Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини, према којем су све јавнае институције, те остала правна лица, дужна у своје

³⁷³ Има и мишљења појединих стручњака да услов понављања, односно континуитет радњи мобинга није нужен у сваком конкретном случају, с обзиром на то да се мобинг може извршити и само једном радњом, под условом да је ефекат те радње дугорочан.

³⁷⁴ Ж-СА-06-551/18 и Ж-СА-06-512/18

опште правне акте, или кроз посебне правне акте, регулисати начела и принципе једнаког поступања, те да осигурају ефикасне интерне процедуре заштите од дискриминације.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби³⁷⁵ професора Филозофском факултету Универзитета у Сарајеву у којој је подносилац жалбе навео да је већ дужи временски период изложен мобингу од стране декана, као и да му је уручено писмено упозорење донесено од стране декана Филозофског факултета дана 03.05.2018. године, ради повреде радне обавезе, без предочавања разлога који су довели до такве одлуке и без претходно проведеног дисциплинског поступка. Поступајући по жалби, а након проведеног истражног поступка, омбудсмени су дана 18.06.2018. године упутили препоруку број П-136/18 Универзитету у Сарајеву и Филозофском факултету да стави ван снаге писмено упозорење раднику од 03.05.2018. године, те да у циљу осигурања механизма за заштиту од дискриминације унутар самог Факултета за рјешавање и превенцију, предузме мјере у циљу имплементације члана 24. став 4. Закона о забрани дискриминације Босне и Херцеговине, према којем су све јавне институције и остала правна лица дужна у своје опште правне акте, или кроз посебне правне акте, регулисати начела и принципе једнаког поступања, те да осигурају ефикасне интерне процедуре заштите од дискриминације. Препорука омбудсмена број П-136/18 је испоштована.

Примјер: Подносилац жалбе³⁷⁶ истиче да је запослен у Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове Републике Српске, те да је био изложен мобингу (искључивање из рада на пројектима у које је био укључен, недостављање одговора на његове дописе и приговоре везано за процес рада, кратки или немогући рокови за обављање радних задатака, игнорисање његових иницијатива...) након доласка нове директорице, па све до разрјешења са дужности помоћника, а што представља кулминацију мобинга. Поступајући по жалби, а након проведеног истражног поступка, омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине упутили су дана 26.07.2018. године Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове Републике Српске препоруку под бројем П-169/18 да успостави радно-правни статус подносиоца жалбе у складу са чланом 53. став 2. Закона о државним службеницима Републике Српске; да предузме мјере на елиминисање и превенцији дискриминације према подносиоцу жалбе, те елиминацији њених посљедица, у складу са позитивним прописима и налазима из препоруке. Препорука није испоштована.

Примјер: Омбудсмени су поступали по више жалби³⁷⁷ радника, распоређених на пословима комуналног редара, Кантоналног јавног предузећа „Парк“ д.о.о. Сарајево, у којима је истицано да су подносиоци жалбе од доласка новог директора предузећа од стране именованог и управе изложени мобингу, пријетњама да може бити свега од промјене радних мјеста па до отказа; учесталим промјенама правилника након чега је услједило смањење плата и коефицијената за комуналне редаре са 2,52 на 2,05 до 1,75, да су рјешењима о привременом распореду распоређени на радно мјесто храниоца основног стада и руковоаца реквизитом у РЈ РЗЦ Пионирска долина и ЗОО врт на периоде од 60

³⁷⁵ Ж-СА-06-512/18

³⁷⁶ Ж-БЛ-06-411/18, П-169/18

³⁷⁷ Ж-СА-06-444/18, Ж-СА-06-807/18, Ж-СА-06-808/18, Ж-СА-06-809/18, Ж-СА-06-809/18, Ж-СА-06-810/18, Ж-СА-06-811/18, Ж-СА-06-812/18, Ж-СА-06-813/18, Ж-СА-06-814/18 и Ж-СА-06-815/18

дана, да је дана 06.07.2018. године у КЈКП “Парк” д.о.о. Сарајево ступио на снагу нови Правилник о раду са унутрашњом организацијом и систематизацијом радних мјеста након чега су подносиоцима жалбе уручена рјешења којима им се отказују уговори о раду на неодређено вријеме уз понуду закључења новог уговора о раду под измјењеним условима на радном мјесту КВ радника у Сектору за одржавање јавних зелених површина, а све из разлога јер нису хтјели повући тужбу против КЈКП „Парк“ д.о.о. Сарајево, коју су поднијели ради исплате накнада плата и других примања по основу рада.

Наконведеног поступка истраживања омбудсмени су утврдили да су жалбе основане, да доношење рјешења којима им се отказују уговори о раду уз понуду закључивања новог уговора, представља вид мобинга, односно притисак, застрашивање и на крају реализацију пријетњи за које подносиоци жалбе истичу да су им биле упућиване усменим путем, те је дана 07.12.2018. године КЈКП “Парк” д.о.о. Сарајево упућена препорука под бројем П-316/18 да одмах по пријему Препоруке стави ван снаге рјешења којима се подносиоцима жалбе отказују уговори о раду на неодређено вријеме уз понуду закључења новог уговора о раду под измјењеним условима на радном мјесту КВ радника у Сектору за одржавање јавних зелених површина; да одмах по пријему препоруке престане са свим радњама усмјереним ка подносиоцима жалбе, а које имају обиљежје мобинга и да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијести омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о начину реализације исте. Препорука није испоштована.

9.1.2. Дискриминација на друштвеним мрежама

У извјештајном периоду омбудсмени су разматрали више жалби у којима је указивано на непримјерен садржај статуса објављених на друштвеним мрежама који у себи садрже елементе говора мржње, дискриминације на основу пола, узнемиравања ...³⁷⁸

Омбудсмени су, поступајући у овим предметима, заузели став да питање кршења људских права путем високотехнолошких активности представља изазов, не само за правнике и лица која се баве заштитом и промоцијом људских права, већ за свако лице, а с обзиром да високе технологије улазе у све сфере живота. Високе технологије добијају на значају када се користе за активности које дотичу права појединца, посебно када улазе у сферу његовог приватног живота и када постају објекат путем којег се крши право на приватност или се угрожава безбједност лица. Сходно међународним стандардима људских права у оваквим ситуацијама од државе се тражи да осигура механизме заштите. Додатни изазов је када се користе високе технологије за угрожавање права лица које се сматрају посебно угрожени као што су дјеца, жене, лица с инвалидитетом.

Омбудсмени су у 2018. години, подржали иницијативу³⁷⁹ “Центара за правну помоћ женама из Зенице” за измјене и допуне Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине и упутили Парлементу Федерације Босне и Херцеговине препоруку број П-42/18: *Да измијени и допуну Кривични закон Федерације Босне и Херцеговине у циљу стварања законских претпоставки за санкционисање лица која врше одређене радње*

³⁷⁸ Ж-СА-06-1156/18, Ж-СА-06-1207/17

³⁷⁹ <http://cenppz.org.ba/2017/11/14/predata-inicijativa-za-izmjene-i-dopune-krivichnog-zakona-fbih/>

кориштењем информационо-комуникационих технологија, а које за посљедицу имају повређивање права појединаца.

Примјер: Омбудсмани су поступајући по жалби³⁸⁰ у којој је истакнуто: „... *Оптика Дијана из Бања Луке на својој инстаграм страници објавила пост у којој су најавили да ће у њиховим радњама да се види велико „СТОП МИГРАНТИМА“, те наводе како су разлози за то видљиви, јер за њихову тамнопутост не постоји оквир који би се истицао на њиховој кожи (читај пост можете прочитати у прилогу)...*“, дана 19.11.2018. године Оптици Дијана д.о.о Бања Лука упутили препоруку број П-295/18: да одмах по пријему препоруке уклони инстаграм пост објављен на дан 02.08.2018. године; да предузме неопходне мјере да се убудуће приликом обављања постова на својој инстаграм страници у потпуности поштује Закон о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини. Ова мјера може обухватити едукацију запослених како би се спријечило писање истих или сличних инстаграм постова. Одговор на препоруку није за примљен.

Примјер: Омбудсмани су по службеној дужности, на основу сазнања из медија отворили истражни поступак³⁸¹ везано за вријеђање новинарки од стране замјеника генералног секретара Предсједништва Босне и Херцеговине, везано за објаву статуса на фејзбук профилу који је гласио: „*Гледам траилер за некакав интервју на БХТ-у. Сјеле двије „половњаче“ једна насупрот друге. Једна лоше изблајхана, а друга са сфушереним колагеном у уснама. Људи их зову новинарками. И сада ова изблајхана, мртва-хладна кроз чуперак лоше његоване косе, извали да је БиХ у рату одбранила у ствари шака новинара на БХТ-у. Ништа Армија БиХ, ништа хероји, ништа Алија ... само она и њена раја... ☹*“

Дана 13.06.2018. године Секретаријату Предсједништва Босне и Херцеговине упућена је препорука број П-139/18 којом је препоручено: да успостави сарадњу с омбудсменима Босне и Херцеговине, обавијести омбудсмене шта је предузето у конкретном случају како би се овакве и сличне ситуације спријечиле и санкционисале. По препоруци није за примљен одговор.

9.1.3. Дискриминација LGBTI лица

Босна и Херцеговина као потписница Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода треба предузети одговарајуће мјере како би се свим лицима омогућило уживање права и слобода без дискриминације на било којој основи. У *Препоруци Одбора министара/министрица државама чланицама о мјерама за сузбијање дискриминације на основу сексуалне оријентације или родног идентитета (ЦМ/Рец(2010)5 од 31.03.2010. године)* државама чланицама Савјета Европе, па тако и Босни и Херцеговини дате су препоруке у циљу унапређења положаја припадника LGBTI заједнице.

Омбудсмани су у септембру 2016. године објавили Специјални извјештај о правима LGBTI лица у Босни и Херцеговини у којем су утврдили тренутно стање и стварни приступ људским правима припадника LGBTI заједнице, а који садржи податке и

³⁸⁰ Ж-БЛ 06-868/18 и Ж-СА-06-1156/18

³⁸¹ Ж-СА-06-1207/17

информације добијене од јавних власти, невладиних организација, академских стручњака, као и примјере из праксе Инститције омбудсмена. У извјештају омбудсмени су препорукама затражили предузимање низа конкретних законских и административних мјера усмјерених ка побољшању положаја ове популације.

Иако је законодавни оквир унапријеђен у протеклом периоду кроз измјене и допуне постојећег Закона о забрани дискриминације, тако да се сексуална оријентација, родни идентитет и полне карактеристике, наводе као основе за забрану дискриминације, положај популације није значајно унапријеђен до данас.

Законодавна власт у Босни и Херцеговини није усвојила законска рјешења којима се регулише питање заједнице живота истополних партнера и права која проистичу из такве заједнице.

Омбудсмени су поступали по поднеску³⁸² Федералног министарства унутрашњих послова³⁸³ под називом Информација о захтјевима за упис података у матичне евиденције који се односе на животне заједнице истополних парова у којем је наведено да је предметно Министарство кроз запримљене поднеске (жалбе) упознато да су се у пракси појавили: *„захтјеви за упис животног партнерства, односно животне заједнице истополних парова у адекватну матичну евиденцију у БиХ и Ф БиХ, а на основу иностраних исправа, обзиром да су такве животне заједнице закључили држављани БиХ и Ф БиХ у иностранству, као и захтјев за упис чињенице рођења дјете у матичну књигу рођених са констатацијом држављанства БиХ и Ф БиХ на основу иностраних исправа, а која дјеца потичу из животних заједница истополних парова, које животне заједнице су закључили држављани БиХ и Ф БиХ у иностранству“*, те се Федерално министарство унутрашњих послова с тим у вези обратило³⁸⁴ и Влади Федерације. Поступајући по наведеном Влада Федерације Босне и Херцеговине на својој 158. сједници одржаној дана 19.10.2018. године усвојила је информацију Федералног министарства унутрашњих послова и утврдила да: *„На приједлог Федералног министарства правде, Федерална влада ће именовати интерресорну радну групу која ће анализирати прописе у оквиру којих истополни парови из животне заједнице могу остваривати права која произилазе из Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, те предложити прописе које је потребно донијети на подручју Федерације БиХ“*.

Предње, према мишљењу омбудсмена, представља значајан корак за унапређење положаја LGBTI популације у Босни и Херцеговини, обзиром да би се законским признавањем и регулисањем животне заједнице истополних партнера ријешила питања уживања одређених права и обавеза и регулисали економско-социјални и имовинско-правни односи истополних партнера.

У Босни и Херцеговини тренутно не постоји могућност медицинске промјене пола. Ова процедура није дефинисана нити једним законом, нити је кроз обавезно здравствено осигурање регулисано дјеломично или потпуно финансирање захвата за промјену пола.

³⁸² Ж-СА-05-919/18

³⁸³ Акт Федералног министарства унутрашњих послова број: 01-03-02-3-66 од 14.08.2018. године

³⁸⁴ Акт Федералног министарства унутрашњих послова број: 01-03-02-3-66 од дана 08.08.2018. године

Законом је регулисана могућност уписа промјене пола у матичне књиге и измјена личних докумената, кроз одређене административне поступке, али из разговора с представницима LGBTI популације, и пракса у раду омбудсмена у протеклом периоду показује да одређеном броју случајева службеници који раде на пословима уписа промјене пола у матичне књиге и измјене личних докумената нису довољно упознати са важећим законодавством из ове области.

Нарочито је незавидан положај транс и интерсекс лица у Босни и Херцеговини, који спадају у једну од најневидљивијих и најугроженијих мањинских група унутар босанскохерцего-вачког друштва, али и саме LGBTI популације, и готово да се не обраћају омбудсменима са захтјевом за заштиту својих права.

9.1.4. Диференциране стопе пореза у односу на висине прихода као извор дискриминације

Омбудсмени су разматрали жалбу³⁸⁵ упућену Нотарској комори Ф БиХ и Федералном министарству правде, те Институцији омбудсмена за љуска права Босне и Херцеговине достављене на знање, а чији су се наводи односили на одлуку о измјенама и допунама одлуке о висини обавезног доприноса – чланарине у сврху финансирања Нотарске коморе Ф БиХ, којом је одређено да ће се допринос - чланарина за чланове Нотарске коморе Ф БиХ обрачунавати у различитим процентима на начин да нотарске канцеларије које имају мањи обим посла плаћају мјесечну чланарину у износу од 300,00 КМ, а нотарски уреди који имају већи обим посла и ангажиран већи број радника плаћају допринос - чланарину у износу од око 5.000,00 КМ.

Претходно описано се сматра спорним, те се указује на наводне повреде одредаба Закона о забрани дискриминације, наводећи да су поједини нотари удружени у Нотарској комори Ф БиХ доведени у неравноправан положај у односу на нотарске канцеларије које имају мањи обим посла и нотари са већим обимом посла директно дискриминисани, обзиром да остварују већи промет и тиме треба да издвоје знатно већа средства по основу процента који су спорном одлуком донесени.

Омбудсмани су заузели став да се диференциране стопе пореза, доприноса и/или такси и сличних врста обавеза, а које се вежу за различите висине прихода, не могу сматрати дискриминацијом, односно кршењем одредаба Закона о забрани дискриминације, јер се није могло закључити да се било која лица различито третирају на неком од забрањених основа из члана 2. Закона о забрани дискриминације, а одлука о висини обавезног доприноса за финансирање Нотарске коморе Ф БиХ, број 1-4260-3пр/13, од 20.12.2013. године – пречишћени текст (број 1-2014-12, од 12.05.2018. године), донесена од стране Скупштине Нотарске коморе у складу са позитивним законским прописима.

³⁸⁵ Ж-СА-06-994/18

9.2. Специјални извјештај о националној и полној структури запослених у полицијско безбједносним агенцијама у Босни и Херцеговини

Омбудсмени Босне и Херцеговине, од 2013. године континуирано поступају по жалбама³⁸⁶ у којима подносиоци жалбе указују на дискриминацију на националној основи у полицијско-безбједносним агенцијама у Босни и Херцеговини приликом процедуре запошљавања и остваривања права из и по основу радног односа. Крајем 2017. године омбудсмени су донијели одлуку о изради специјалног извјештаја о националној и полној структури запослених у полицијско-безбједносним агенцијама у Босни и Херцеговини, спровели су истраживање ограниченог карактера, које се састојало у достављању акта - упитника надлежним органима, са захтјевом за доставу података о структури запослених, са стањем на дан 30. септембар 2017. године, те су приступили анализи релевантних одредби важећих закона на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини, којима је уређено питање радно-правних односа свих категорија запослених у овим агенцијама (полицијски службеници, државни службеници и запосленици).

Активности на изради Специјалног извјештаја окончане су у априлу 2018. године, те је јавности презентован Специјални извјештај о националној и полној структури запослених у полицијско-безбједносним агенцијама у Босни и Херцеговини.

Како је наведено у извјештају одредбе одговарајућих позитивних закона који уређују националну заступљеност свих запослених у овим агенцијама (полицијских службеника, државних службеника и запосленика) постављене на различит начин (према попису становништа из 1991. године, посљедњем попису становништа...), те се омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине нису упуштали у упоредну анализу стања на терену и његове усклађености са законима, како због мањка људских и финансијских ресурса потребних за исто, тако и због чињенице да принцип заступљености конститутивних народа у овим агенцијама, али и другим органима у Босни и Херцеговини, зависи и од других фактора: стања на терену, националне структуре пријављених кандидата по конкурсима/јавним позивима/интерним позивима, квалитета кандидата.

У извјештају је истакнуто да је задатак руководиоца полицијско-безбједносних агенција свих нивоа у Босни и Херцеговини, да осим што нужно воде рачуна о најбољем интересу и успјеху агенције/организације којом руководе и управљају људским ресурсима у својим агенцијама/организацијама на начин да се старају да приликом пријема у радни однос, односно приликом унапређивања запослених, као и обезбјеђивања остваривања права из и по основу радног односа имају у виду како квалитет особља, тако и посебно националну заступљеност свих конститутивних народа и осталих у структури свих запослених агенције/организације којом руководе, а сходно обавезама из Устава.

Напријед наведени постулат није лако реализовати. Полазећи од објективних критерија као што су број особља, буџет агенције/организације и лична примања запослених,

³⁸⁶ Ж-БЛ-06-66/13, Ж-БЛ-06-67/13, Ж-СА-06-187/14, Ж-СА-06-318/14, Ж-БЛ-06-192/14, Ж-БЛ-05-83/15, Ж-БЛ-05-84/15, Ж-СА-06-1150/16, Ж-БЛ-06-216/17, Ж-СА-06-841/17, Ж-СА-06-842/17 и Ж-СА-06-1297/17

образовни профил радника, недостатак квалитетних, односно стручних кадрова, тешко је искључиво на основу упоредних статистичких показатеља цијенити да ли је одређена категорија радника који припадају одређеном конститутивном народу оштећена, док би, с друге стране, наметање обавезе запошљавања или унапређивања кандидата/радника одређене националне припадности значило и директно уплитање у одлучивање руководиоца агенције/организације, те на одређени начин и преиспитивање његових одлука које се односе на управљање људским ресурсима.

Омбудсмени су извјештајем скренули пажњу и на чињеницу да је Закон о равноправности полова Босне и Херцеговине³⁸⁷ усвојен 2003. године, као и да је чланом 20. Закона прописано да ће државне институције на свим нивоима организације власти, и институције локалне самоуправе, укључујући законодавну, извршну и судску власт, политичке странке, правна лица с јавним овлаштењима, правна лица која су у власништву или под контролом државе, ентитета, кантона, града или општине, или над чијим радом јавни орган врши контролу, осигурати и промовисати равноправну заступљеност полова у управљању, процесу одлучивања и представљању. Равноправна заступљеност полова постоји у случају када је један од полова заступљен најмање у проценту 40% у наведеним органима.

Анализа за примљених података показује да у готово свим полицијско-безбједносним агенцијама у Босни и Херцеговини ни национална заступљеност свих конститутивних народа и осталих, нити принцип равноправности полова, нису испоштовани.

Омбудсмени су руководиоцима свих полицијско-безбједносних агенција у Босни и Херцеговини Специјалним извјештајем упутили

ПРЕПОРУКУ:

- *да у оквиру својих овлаштења подзму адекватне мјере које ће резултирати правичном заступљеношћу конститутивних народа и осталих у структури запослених полицијско-безбједносне агенције;*
- *да у оквиру својих овлаштења подзму мјере које ће резултирати правичнијом заступљеношћу мушкараца и жена у структури запослених полицијско-безбједносне агенције.*

9.3. Промотивне активности

Поступање омбудсмена по појединачним жалбама представља најзначајнији вид заштите људских права. Закон о забрани дискриминације предвиђа и улогу омбудсмена у активностима промоције антидискриминацијске заштите, која се огледа у информисању јавности, подизању свијести, провођењу кампања и другим облицима превенције дискриминације.

³⁸⁷ Закон о равноправности сполова у Босни и Херцеговини - пречишћени текст („Службени гласник БиХ“, број 32/10)

Током 2018. године Одјел за елиминацију свих облика дискриминације наставио је активности на промоцији закона, међутим ограничена средства и чињеница да су у Одјелу за елиминацију свих облика дискриминације запослена три правника, умањује могућност дјеловања Институције у промоцији овог Закона, тако да је то дјеловање у 2018. години, као и у претходним годинама, углавном било у склопу активности које су организовале друге организације и институције.

Запослени у Одјелу, али и остали правници Институције омбудсмена, у склопу пројекта „Јачање капацитета Институције омбудсмена за људска права за борбу против дискриминације“, која је дио заједничког програма сарадње Европске уније и Савјета Европе „Хоризонтални инструмент подршке западном Балкану и Турској“, финансираног од стране Европске уније и Савјета Европе, имали су прилику за стручно усавршавање путем *on-line* едукација на тему заштите од дискриминације.

Осим наведеног, правници Институције омбудсмена, у оквиру пројекта, одржали су осам округлих столова на тему Координација активности Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине и других релевантних институција на имплементацији препорука омбудсмена, те обука о заштити од дискриминације за представнике институција власти на свим нивоима у Босни и Херцеговини³⁸⁸.

Дио пројектиних активности у току 2018. године односио се и на одржавање пет округлих столова на тему *“Сарадња са Институцијом омбудсмена за људска права: имплементације препорука и координација активности”*, који су за циљ имали унапређење сарадње и успостављање директног контакта између Институције омбудсмена и јавних институција, паралелно је одржано пет, и обука о заштити од дискриминације за јавне институције организованих за представнике јавних институција из Зеничко-добојског кантона, Средњо-босанског катона, Кантона 10, те представнике јавних власти из Мркоњић Града, Зворника и околних мјеста.

Представници Институције омбудсмена учествовали су и у изради *“Приручника за државне службенике, цивилно друштво и медије за препознавање и поступање у случајевима дискриминације”*³⁸⁹, који је намијењен првенствено државним службеницима, али и свим другим субјектима који врше јавна овлашћења. Приручник на једноставан разумљив начин појашњава појмове и врсте дискриминације, начин испитивања да ли у одређеном случају постоји дискриминација, упознаје читаоца с расположивим механизмима заштите од дискриминације, презентује улогу: државних службеника у спречавању и заштити од дискриминације, организација цивилног друштва у промоцији једнакости и заштити од дискриминације, те улогу професионалних новинара у промоцији недискриминације, равноправности и једнаког поступања.

Запослени у Одјелу за елиминацију свих облика дискриминације имали су и дводневну обуку о ситуационом тестирању, а која активност је реализована уз подршку Мисије ОЕБС-а у Босни и Херцеговини.

³⁸⁸ Требиње 31. мај и 01. јуни; Зворник 08. и 09. новембар; Зеница 13. и 14. новембар; 15. и 16. Влашић; Ливно 12. и 13. децембар, те Мркоњић Град 13. и 14. децембар

³⁸⁹ <https://tm.coe.int/prirucnik-page-by-page/16807baefd>

9.4. Права жена

Институција омбудсмена води статистике и о структури жалби према полу подносиоца жалбе, имајући у виду своје овлаштење за борбу против дискриминације по основу пола, али и захтјеве различитих органа и организација које се баве равноправношћу полова.

У 2018. години мушкарци су уложили 93, а жене 69 жалби на дискриминацију, што је исказано у постотцима 25,8% у корист мушкараца, а када говоримо о мобингу као најзаступљенијем облику дискриминације у структури жалби за примљених у 2018. години: мушкарци су уложили 30, а жене 22 жалбе због мобинга. Примјетна је, дакле, блага предност у броју обраћања мушкараца у односу на жене.

Кад говоримо о укупном броју предмета у 2018. години Институцији омбудсмена обратило се жалбом укупно 938 жена, у односу на 1830 мушкараца, док у 498 предмета пол подносиоца жалбе није био наведен, а што је посљедица отварања предмета по службеној дужности (*ex officio*), о анонимим жалбама, жалбама удружења, или ситуацијама када подносилац жалбе тражи анонимност у поступку.

9.4.1. Конвенција о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици Савјета Европе - Истанбулска конвенција

Насиље над женама дефинисано је у складу са Конвенцијом о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици Савјета Европе³⁹⁰ као *кришење људских права и облик дискриминације над женама, а представља сва дјела родно заснованог насиља која доводе или могу довести до: физичке, сексуалне, психичке, односно финансијске повреде или патње за жене, обухватајући и пријетње таквим дјелима, принуду или произвољно лишавање слободе, било у јавности било у приватном животу.*

А насиље у породици дефинисано је као: *свако дјело физичког, сексуалног, психичког, односно економског насиља до којег долази у оквиру породице или домаћинства, односно између бивших или садашњих супружника или партнера, независно од тога да ли учинилац дијели или је дијелио исто пребивалиште са жртвом.*

Босна и Херцеговина је у новембру 2013. године ратификовала Истанбулску конвенцију, чиме је преузела обавезу да у своје законодавство угради велики број инструмената предвиђених овом Конвенцијом, који за циљ имају успоставу што ефикаснијег система превенције и борбе против насиља над женама и породичног насиља.

Дошло је до дјелимичног усклађивања домаћег законодавства (Закон о заштити од насиља у породици и кривичних закона) са Конвенцијом³⁹¹.

³⁹⁰ Савјета Европе, Конвенција о спречавању и борби против насиља над женама и насиља у породици, Истанбул, 11. мај 2011. године

³⁹¹ Кривични законик Републике Српске усвојен је 2017. године³⁹¹, и том приликом промијењена је структура коју прате кривични закони друге двије административне јединице БиХ, те су тако кривична дјела *против полног интегритета* регулисана у Глави XIV: кривична дјела против полног интегритета, а кривична дјела сексуалног насиља над малолетницима у Глави XV: кривична дјела сексуалног злостављања и искориштавања дјетета. Кривична дјела полног узнемиравања и полне ујцене регулисана су једино Кривичним закоником Републике Српске, док их Кривични закон Ф

Омбудсмени и даље изражавају забринутост због чињенице да је насиље у породици у Републици Српској и кривично дјело и прекршај. Према члану 190. став 1. Кривичног законика Републике Српске³⁹² утврдио је кривично дјело „насиље у породици и породичној заједници“ на начин: „Ко примјеном насиља, пријетњом да ће напасти на живот или тијело, дрским или безобзирним понашањем угрожава спокојство, тјелесни интегритет или душевно здравље члана своје породице или породичне заједнице и тиме доведе до повреде његовог физичког или психичког интегритета, казниће се новчаном казном или казном затвора до три године“.

Према одредби члана 6. став 1. Закон о заштити од насиља у породици Републике Српске³⁹³ насиље у породици: „представља свака радња насиља члана породице или породичне заједнице којом се угрожава спокојство, психички, тјелесни, сексуални или економски интегритет другог члана породице или породичне заједнице“. Истим чланом у ставу 2. прописано је: „Свака радња насиља, у смислу става 1. овог члана, која не садржи обиљежја кривичног дјела, представља прекршај, а нарочито следеће радње: а) пријетња наношењем тјелесне повреде члану породице или њему блиском лицу, б) пријетња одузимањем дјецe или избацивањем из стана члана породице, в) исцрпљивање радом, изгладњавањем, ускраћивањем сна или неопходног одмора члану породице, г) васпитање дјецe на начин понижавајућег поступања, д) ускраћивање средстава за егзистенцију члану породице, ђ) ускраћивање права на економску независност забраном рада или држањем члана породице у односу зависности или подређености, пријетњом или недавањем средстава за живот или другим облицима економске доминације, е) вербални напад, псовање, називање погрдним именом или вријећање члана породице на други начин, ж) ограничавање слободе комуницирања члана породице са члановима породице или другим лицима, з) оштећење, уништење или прометовање заједничке имовине или имовине у посједу, као и оштећење или уништење имовине у власништву или у посједу другог члана породице, односно покушај да се то учини, и) ухођење члана породице и ј) проузроковање страха, понижења, осјећаја мање вриједности, као и друге радње које не садрже обиљежја кривичног дјела насиља у породици или породичној заједници.“

Предње практично значи да насиље у породици у Републици Српској представља кривично дјело или прекршај зависно од правне квалификације дјела, а самим тим може бити процесуирано у кривичном или у прекршајном поступку (не постоји могућност да се за исто дјело изрекне и кривична и прекршајна санкција усљед примјене начела „*ne bis in idem*“). Чињеница је да се кривично дјело насиља у породици, према цитираној одредби Кривичног законика Републике Српске не односи само на наношење тјелесних повреда, већ и на психичко злостављање, док према одредбама Закона о заштити од насиља у

БиХ³⁹¹ и Кривични закон Брчко Дистрикта³⁹¹ уопште не регулишу. Кривични законик РС регулише кривична дјела обљубе са дјететом млађим од 15 година и полне злоупотребе дјетета старијег од 15 година као засебна кривична дјела унутар Главе XV, што није случај у Ф БиХ и Брчко Дистрикту, гдје се сексуално насиље над малољетницима третира као квалификовани облик кривичних дјела против полне слободе и морала. Кривичним законом Федерације БиХ кривична дјела против *полне слободе и морала*, у које спадају горе наведена кривична дјела, регулисана су Главом XIX: кривична дјела против полне слободе и морала. Кривичним законом Брчко Дистрикта кривична дјела *против полне слободе и морала* регулисана су у оквиру Главе XIX: кривична дјела против полне слободе и морала.

³⁹² Кривични законик Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 64/17)

³⁹³ Закон о заштити од насиља у породици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 102/12, 108/13 и 82/15)

породици Републике Српске насиље у породици представља угрожавање спокојства, психичког, тјелесног, сексуалног или економског интегритета. Поставља се питање на који начин се доноси одлука да ли насиље у породици треба правно квалификовати, а самим тим процесуирати као прекршај или кривично дјело, обзиром на подударања у основним елементима дјела насиља у породици.

Кривични законик Републике Српске усвојен је 2017. године³⁹⁴, те су кривична дјела *против полног интегритета* регулисана у Глави XIV: кривична дјела против полног интегритета, а кривична дјела сексуалног насиља над малољетницима у Глави XV: кривична дјела сексуалног злостављања и искориштавања дјетета. Кривична дјела полног узнемиравања и полне уцјене регулисана су једино Кривичним закоником Републике Српске, док их Кривични закон Ф БиХ³⁹⁵ и Кривични закон Брчко Дистрикта³⁹⁶ уопште не регулишу.

Кривични законик Републике Српске регулише кривична дјела обљубе са дјететом млађим од 15 година и полне злоупотребе дјетета старијег од 15 година као засебна кривична дјела унутар Главе XV.

Кривичним законом Федерације БиХ кривична дјела против *полне слободе и морала*, регулисана су Главом XIX: кривична дјела против полне слободе и морала, а сексуално насиље над малољетницима се третира као квалификовани облик кривичних дјела против полне слободе и морала.

Кривичним законом Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине кривична дјела *против полне слободе и морала* регулисана су у оквиру Главе XIX: кривична дјела против полне слободе и морала.

Породични закони Федерације БиХ и Републике Српске забрањују насиље у породици.

Одредбама Закона о заштити од насиља у породици Федерације БиХ и Закона о заштити од насиља у породици Републике Српске прописане су мјере и механизми заштите у случајевима насиља у породици.

Скупштина Брчко Дистрикт Босне и Херцеговине на сједници одржаној 28. фебруара 2018. године, усвојила је Закон о заштити од насиља у породици у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине³⁹⁷, којим се прописује заштита од насиља у породици или породичној заједници, лица која се у смислу овог закона сматрају чланом породице или породичне заједнице, субјекти заштите и поступак заштите жртава насиља у породици, прекршајне санкције које се изричу учиниоцима насиља у породици и друга питања од значаја за заштиту од насиља у породици у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине, а што омбудсмени поздрављају као позитиван корак.

³⁹⁴ “Службени гласник Републике Српске”, број 64/17

³⁹⁵ “Службене новине ФБиХ”, 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14 и 76/14

³⁹⁶ “Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ”, број 33/13

³⁹⁷ Закон о заштити од насиља у породици у Брчко Дистрикту Босне и Херцеговине, («Службени гласник БД БиХ», број 07/18)

Закони о раду који су ступили на снагу у Федерацији БиХ³⁹⁸ и Републици Српској³⁹⁹ додатно су прецизирали области дискриминације, мобинга, узнемиравања и сексуалног узнемиравања.

Међутим, промјене у законодавству нису праћене одговарајућим мјерама с циљем повећања запослености и економског оснаживања жена, посебно припадница рањивих категорија, нити се женама жртвама насиља у породици пружа адекватана материјална и психолошка помоћ у превазилажењу настале ситуације, што резултира тим да се жртве често враћају насилницима, повлаче пријаве и одбијају свједочити у поступцима.

Омбудсмени истичу да насиље према женама и насиље у породици тешко крши уживање људских права оштећених лица, посебно њихових основних права на живот, сигурност, слободу, достојанство, те тјелесни и емоционални интегритет и исто не представља приватни, већ друштвени проблем. Неопходно је да сви носиоци јавних функција предузму додатне напоре с циљем развијања друштвене свијести босанскохерцеговачког друштва о поменутом проблему, а јавне власти морају предузети адекватне мјере, како би поменуте измјене законодавства имале утицај на свакодневни живот лица погођених насиљем.

9.4.2. Учешће жена у власти

У погледу остваривања грађанских и политичких права жена у Босни и Херцеговини и даље је присутна континуирана дискриминација жена и кршење одредби Закона о равноправности полова у БиХ⁴⁰⁰.

Прелиминарни резултати посљедњих општих избора у БиХ, који су одржани у октобру 2018. године, поново указују на подзаступљеност жена. На нивоу БиХ, Парламентарна скупштина БиХ, од укупно 42 посланика свега је 7 жена (16,6%); на нивоу Представничког дома Парламентарне скупштине Ф БиХ од укупно 98 посланика свега је 25 жена (25,5%); на нивоу Народне скупштине Републике Српске од укупно 83 посланика само је 14 жена (16,8%), а који постотак значајно одступа од законске обавезе од 40% мање заступљеног пола на политичким позицијама⁴⁰¹.

9.4.3. Права жена са инвалидитетом

У сегменту заштите права жена са инвалидитетом омбудсмени указују да у великој мјери изостаје сензибилитет и активне мјере надлежних органа у тој области. Услуге социјалне заштите углавном се остварују на локалном/општинском нивоу, а овакав систем заштите омогућава да се пружи прилика креирања система социјалне заштите у локалној заједници према материјалним могућностима. Досадашњи рад на регистрованим предметима у Институцији омбудсмена показује да се на нивоу оба ентитета више пажње посвећује

³⁹⁸ «Службене новине Ф БиХ», број 26/16

³⁹⁹ «Службени гласник Републике Српске», број 1/16 и 66/18

⁴⁰⁰ Закон о равноправности сполова у Босни и Херцеговини - Пречишћени текст, („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 32/10)

⁴⁰¹ http://rightsforall.ba/bs/wp-content/uploads/sites/5/2018/11/Bosanska-verzija-Kako-osigurati-rodnu-ravnopravnost-kroz-proces-EU-integracija_finalna-verzija.pdf, преузето 20.12.2018. године

обезбјеђивању новчаних права за лица са инвалидитетом и институционалном збрињавању, него осталим врстама услуга, посебно процјени, њези и помоћи у кући, персоналној асистенцији итд. Још увијек у организацијама и институцијама социјалне заштите нису отклоњени традиционални приступи који потенцирају и у први план истичу материјална давања, а занемарују стручну помоћ која треба да доведе до самосталности и интегрисаности лица са инвалидитетом. За другачији однос, организације и институције потребна је додатна обука и учење нових приступа, али и лица са инвалидитетом, потребна је помоћ у другачијем разумијевању улога организација и институција у јавном и невладином сектору. Из комуникације са представницима удружења често су истицани и примјери који показују недостатак свијести власти о потребама лица са инвалидитетом. Као илустративан примјер често се наводи проблем при приступу јавном превозу⁴⁰², а што за лица са инвалидитетом, а посебно онима изван већих урбаних центара, представља велики проблем. Извјестан број жена са инвалидитетом није у могућности остварити адекватну здравствену заштиту и приступити гинекологу, или је приступ овој услузи медицинске заштите значајно отежан. Надаље, са аспекта жена које се суочавају са различитим видовима онколошких обољења, а посебно карцинома дојке, број проблема са којима се свакодневно суочавају је значајан, од случајева недостатка цитостатика или других лијекова, онколошких физиотерапија и другог. То осим проблема у самом лијечењу представља и додатну препреку, која често води ка дојму запуштености од друштва, и доприноси осјећају резигнације у једном свакако тешком периоду живота. Ажурност поступака којима се рјешавају права лица са инвалидитетом су од изузетне важности⁴⁰³.

9.4.4. Неједнак третман брачних и ванбрачних партнера по питању остваривања права на породичну пензију

Омбудсмени су и током 2018. године поступали по жалбама⁴⁰⁴ које су се односиле на неједнак третман брачних и ванбрачних партнера по питању остваривања права на породичну пензију у складу с одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању Федерације БиХ⁴⁰⁵ и Закона о пензијском и инвалидском осигурању Републике Српске⁴⁰⁶.

Омбудсмени су у годишњим извјештајима о резултатима активности Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за 2015. и 2016. годину истицали да према одредбама Породичних закона и Закона о насљеђивању Федерације БиХ и Републике Српске, брачни и ванбрачни партнери имају једнака права, а што је резултат усаглашавања предметних закона с међународним стандардима и Законом о равноправности полова БиХ, међутим упркос предузетим активностима омбудсмена ентитетски закони о пензијском и инвалидском осигурању ванбрачним партнерима не осигуравају право на остваривање права на породичну пензију за ванбрачног друга.

⁴⁰² Ж-СА-02-1121/17

⁴⁰³ Ж-МО-02-47/18

⁴⁰⁴ Ж-БР-04-209/18

⁴⁰⁵ Закон о пензијском и инвалидском осигурању Федерације БиХ („Службене новине Ф БиХ“, бр. 29/98, 49/00, 32/01, 29/03, 73/05, 59/06 и 4/09)

⁴⁰⁶ Закон о пензијском и инвалидском осигурању Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 134/11, 82/13 и 103/15)

Међутим, ступањем на снагу новог Закона о пензијском и инвалидском осигурању Федерације Босне и Херцеговине⁴⁰⁷ није дошло до промјена у том сегменту, док се Закон о пензијском и инвалидском осигурању Републике Српске⁴⁰⁸ није мијењао од 2015. године.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби⁴⁰⁹ везаној за немогућност остваривања права на породичну пензију услед смрти ванбрачног супруга. Подносилац жалбе истиче да је од 1998. године живјела у ванбрачној заједници и родила двоје дјеце, а заједница је трајала до његове смрти, међутим Кантонална административна служба у Тузли, Федералног завода за пензионо и инвалидско осигурање одбија њен захтјев за породичну пензију.

Примјер: Омбудсмени су отворили предмет⁴¹⁰ по службеној дужности поводом изјава директора једног предузећа емитованих дана 08.11.2018. године у емисији „Став“ на телевизији КЗ Прњавор, а које су гласиле: *„Да је жена постала хранилац породице а она то не може бити ... жене имају проблема, ајд' што их туку мужеви, пошли су тући и дјеца, хоће пет марака, хоће 10 марака... Млада ми је радна снага, имам јако пуно трудница... ми данас имамо 67 трудница и породиља... ја сам конт'о купити антибеби таблете... ја ћу затворити фабрику, мени је фабрика угрожена, рад ми је фабрике угрожен... она дјевојка кад се, након вођења љубави... други мјесећ иде на боловање, то се код Тите звало трудница, то сад има неки назив чудан, не знам ни како се зове и она се третира као да је посјекла прст, као да је боли грло што бих ја наталитет финансирао, то није посао фабрике... гинеколози су најгори доктори... Творница обуће Бема, одговорно тврдим, има 65% посла који дјеца раде, биљеже, цртају, лијепе тракице. Теже је кући скувати ручак него то радити. Не, она је прокрварила, она одмах иде на боловање... Али она није глупа. Одмах она веже друго дијете. Значи није радила 9 мјесеци, није радила годину дана, одмах веже друго дијете, одмах друга трудноћа, опет 9 месеци, годину дана. Имам једно седам жена које одмах треће дијете вежу.“*

Поводом предњег надлежним органима упућена је препорука⁴¹¹.

Примјер: Подносилац жалбе⁴¹² обратио се у циљу помоћи у вези породичне ситуације у којој се налази. Наводи да је лице са инвалидитетом и да има 26 година. Наводи да је отац алкохоличар, који сваки дан врши малтретирања, те да се налази у ситуацији у којој не зна како даље. Јавна установа Центар за социјални рад Зворник доставља обавјештење у којем се наводи да је ова установа након пријема дописа Институције омбудсмена извршила кућну посјету породице, при чему су обављени разговори са подносиоцем жалбе, мајком и оцем. Том приликом је утврђено да су тачни наводи подносиоца жалбе да отац у последњих годину дана конзумира алкохол у већим количинама, због чега је знао често бити агресиван према члановима породице. Наиме, породичне прилике ове породице су овој установи познате од раније, с обзиром да је породица дужи низ година евидентирана

⁴⁰⁷ Закона о пензијском и инвалидском осигурању Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“, број 13/18)

⁴⁰⁸ Закон о пензијском и инвалидском осигурању Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске“, бр. 134/11, 82/13 и 103/15)

⁴⁰⁹ Ж-БР-04-209/18

⁴¹⁰ Ж-БЛ-06-981/18

⁴¹¹ Препорука број: П-311/18

⁴¹² Ж-БЛ-02-639/18

у Центру за социјални рад, а оцијењене су као повољне, због чега се наводи да је информација да постоји малтретирање од стране оца непријатно изненадила раднике ове установе. Радници Центра за социјални рад поново су извршили кућну посјету, при чему је утврђено да се ситуација знатно поправила, да је отац смањивао конзумирање алкохола и да је пажљивији према подносиоцу жалбе. У разговору са радницима Центра је, како се наводи, обећао да се тако нешто неће више дешавати и да се каје што је био груб према подносиоцу жалбе. Да се ситуација поправила потврдили су и подносилац жалбе и његова мајка.

Примјер: Омбудсмени су поступали и у предмету⁴¹³ гдје је подносилац жалбе истакнула да је дужи временски период била одсутна с радног мјеста (због високоризичне трудноће), да је за то вријеме послодавац мимо одредби Закона о раду у институцијама Босне и Херцеговине и Правилника о унутарњој организацији Независног оператера система у Босни и Херцеговини са описом радних мјеста примио на радно мјесто, на којем је била запослена која је поднијела жалбу и за коју позицију је био предвиђен један извршилац, друго лице на неодређено вријеме, а да је подносиоцу жалбе након промјене правилника понуђено радно мјесто нижег ранга, у односу на позицију коју је обављала прије трудноће. По проведеном истражном поступку омбудсмени су утврдили да је подносилац жалбе била жртва дискриминације по основу пола - трудноће, а у области рада и радних услова, те су дана 31.12.2018. године Независном оператеру система у Босни и Херцеговини упутили препоруку⁴¹⁴ да *предузме активности које ће резултирати уклањањем почињене дискриминације.*

9.5. Права мањина

Из године у године у Институцији омбудсмена региструје се јако мали број жалби који се односе на остваривање права мањина, тако су у 2018. години регистроване четири жалбе из ове области, дјелимично и из разлога што је значајан број жалби које се односе на остваривање права мањина регистровано у оквиру Одјела за елиминацију свих облика дискриминације.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалби⁴¹⁵ на неусклађеност поступања Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине са релевантном праксом Суда Босне и Херцеговине. Након проведене истраге дана 23.10.2018. године издата је препорука Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине да у сарадњи са другим министарствима и органима Босне и Херцеговине размотри питање усклађености прописа о царинској политици и Закона о слободи вјере и правном положају цркава и вјерских заједница у Босни и Херцеговини у вези плаћања царине и увозних дажбина приликом увоза вјерске литературе.

Примјер: Омбудсмени су поступали по жалбама⁴¹⁶ Удружења националних мањина из Зенице, а које су се односиле на примјену прописа и одлука које се односе на одлуку

⁴¹³ Ж-СА-06-202/18

⁴¹⁴ Препоруку број П-315/18

⁴¹⁵ Број предмета Ж-СА-03-437/18

⁴¹⁶ Ж-СА-03-552/18 и Ж-СА-03-633/18

Градског вијећа Града Зенице којом је износ накнаде за кориснике социјално-непрофитног становања на подручју Града повећан, а подносиоци жалбе сматрају да би предметни објекти требали бити изузети од плаћања закупа, јер располажу информацијама да је то била намјера донатора/инвеститора објеката. Током истражног поступка⁴¹⁷ утврђено је: „...да су закључивани уговори између Опћине Зеница и хуманитарних организација „LEDA“ и „HILFSWERK“ које су учествовале у изградњи објеката регулисали међусобне односе и обавезе уговорних страна, а које су се првенствено односиле на саму изградњу објекта и то обезбјеђивање финансијских средстава за изградњу објекта, обезбјеђивање земљишта, потребне пројектне документације... Предмет ових уговора нису биле, нити су могле у тој фази бити, закупнине крајњих корисника станова, обзиром да се то право регулише посебним уговорима који су закључивани након изградње објекта и предаје истих Опћини као власнику.

Између Опћине/Града Зеница као власника стана, с једне стране, и корисника стана, с друге стране, за сваки појединачни стан закључивани су уговори којим су утврђена међусобна права и обавезе, а између осталих утврђена је и обавеза корисника да за кориштење стамбеног простора плаћа 0,50 КМ/м² стамбене површине. Истичемо да су све уговоре потписали лично корисници и својим потписом прихватили и све обавезе наведене у уговору, а тако и обавезу плаћања закупнине...“.

Примјер: У другој жалби⁴¹⁸ наведено је да је Удружењу националних мањина из Зенице упућена обавијест Службе за привреду и финансије Града Зеница, акт број 04-23-263/18 од 23.05.2018. године у којем се наводи да: Град Зеница није у могућности удовољити захтјеву Удружења од 08.05.2018. године, а који се односио на закључење новог уговора о закупу пословног простора којим би се регулисао други начин плаћања трошкова режија (струје, воде, КГЗ и гријања), те су подносиоци жалбе обавијештени да су дужни предметни пословни простор који је предмет уговора о закупу, за потребе Града Зеница, испразнити и вратити слободан од лица и ствари у року од 30 дана од дана пријема обавијести. Подносиоци жалбе сматрају да је овај потез посљедица њиховог јавног указивања на бројне проблеме са којима се сусрећу припадници ромске националне мањине у Граду Зеница. Током истражног поступка⁴¹⁹ утврђено је да је уговор о закупу пословног простора: „закључен на одређено вријеме на период од једне године почев од 15.06.2017. године ... Дана 08.05.2018. године корисник пословног простора обратио се са захтјевом Служби за привреду и финансије да се закључи нови уговор о кориштењу пословног простора „који би садржавао одредбу којом би град на себе преузео плаћање трошкова режија према канцеларији Удружења националних мањина...“ ...Служба за привреду и финансије је дописом број 04-23-263/18 од 23.05.2018. године обавијестила корисника да не може удовољити њиховом захтјеву...“.

У оба предмета подносилац жалбе је одустао од поступка пред омбудсменима.

⁴¹⁷ Акт Службе за борачко-инвалидску и социјалну заштиту, стамбене послове и друштвене дјелатности Града Зеница, број 05-49-11567/18 од 21.06.2018. године

⁴¹⁸ Ж-СА-03-633/18

⁴¹⁹ Акт Службе за привреду и финансије Града Зеница, број: 04-23-328/18 од 01.06.2018. године

X ИНЦИЈАТИВЕ ЗА ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ ЗАКОНСКИХ ПРОПИСА

10.1. Иницијативе поднесене у 2018. години

У извјештајном периоду омбудсмени су надлежним органима поднијели осам иницијатива за измјене и допуне закона, и то:

1. Иницијатива за измјену и допуну Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породица са дјецом Федерације Босне и Херцеговине;
2. Иницијатива за измјену и допуну Закона о извршном поступку Републике Српске;
3. Иницијатива за измјену чланка 31. одлуке о условима и начину полагања стручних испита приправника са ВСС и радника на нивоу Босне и Херцеговине;
4. Иницијатива за измјену Закона за пензијско и инвалидско осигурању Републике Српске;
5. Иницијатива за измјене и допуне Закона о здравственом осигурању Републике Српске;
6. Иницијатива за измјене и допуне Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине;
7. Иницијатива за измјене и допуне Закона о правосудном испиту Републике Српске;
8. Иницијатива за измјене и допуне Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине.

10.1.1. Иницијатива за измјену и допуну Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породица са дјецом Федерације Босне и Херцеговине

Подносилац жалбе⁴²⁰ је држављанка Републике Македоније са одобреним сталним боравком у Босни и Херцеговини. Надлежна служба Општине Илиџа одбила је њен захтјев за признавање права на накнаду умјесто плате жени – мајци за вријеме док одсуствује с посла ради трудноће, порођаја и њега дјетета. Наиме, Законом о социјалној заштити, заштити цивилних жртава рата и заштити породице с дјецом (“Службене новине Кантона Сарајево”, број: 38/14), чланом 6. прописано је да “Права по овом закону не могу остварити лица која нису држављани Босне и Херцеговине”. Дакле, права жена – мајки које законито бораве на територију Босне и Херцеговине нису изједначена са правима жена – мајки држављанки Босне и Херцеговине, иако је Босна и Херцеговина потписница Европске социјалне повеље. Чланом 13. наведене Повеље, гарантује се једнак основ примјене права из подручја социјалне заштите на своје држављане и на држављане других земаља потписница који законито бораве на њеној територији. С тим у вези потребно је усагласити федерални закон са међународним стандардима, након којег би било могуће приступити усаглашавању кантоналних закона о социјалној заштити, заштити цивилних жртава рата и заштити породица са дјецом са федералним законом.

⁴²⁰ Ж-СА-05-558/17

Дана 25.01.2018. године, упућена је иницијатива Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Федералном министарству рада и социјалне политике за измјену и допуну Закона о основама социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породица са дјецом (“Службене новине Федерације Босне и Херцеговине”, број: 36/99, 54/04, 39/06, 14/09 и 45/16). Омбудсмени су обавјештени, да је дана 14.03.2018. године, иницијатива прослијеђена Законодавно-правној комисији Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине.

10.1.2. Иницијатива за измјену и допуну Закона о извршном поступку Републике Српске

ЈУ Центар за социјални рад Бијељина обавјештава омбудсмене⁴²¹ да Основни суд у Бијељини, донесеним рјешењима о извршењу налаже том Центру да корисницима социјалне помоћи обустави дио новчаних примања ради намирања дугова тражиоца извршења, на овај начин да се мијења основа система социјалне заштите и Јавне установе Центра, те да исти умјесто збрињавања корисника и социјално угрожених лица служи за сервисирање дугова профитабилних институција и организација, као и да се буџетска средства користе супротно од планиране намјене.

Дана 25.05.2018. године, Народној скупштини Републике Српске поднесена је Иницијатива за измјене и допуне Закона о извршном поступку Републике Српске, у коме би се навело да су изузета од извршења примања по основу социјалне помоћи. Својим актом од дана 01.06.2018. године, Народна скупштина Републике Српске обавјештава омбудсмене да је поднесена иницијатива прослијеђена Законодавном одбору за политички систем, правосуђе и управу, Одбору једнаких могућности, те Влади Републике Српске на разматрање. Влада Републике Српске актом од 26.12.2018. године, обавјештава омбудсмене да је наведену иницијативу разматрала и своје мишљење доставила у Народну скупштину Републике Српске у прилогу дописа од 10.07.2018. године.

10.1.3. Иницијатива за измјену и допуну члана 31. Одлуке о условима и начину полагања стручних испита приправника са ВСС и радника на нивоу Босне и Херцеговине

Институција омбудсмена поступала је по жалбама⁴²² у којима је истицано да је испит општег знања положен пред Агенцијом за државну службу Федерације Босне и Херцеговине, био је признат као јавни испит положен пред Агенцијом за државну службу Босне у Херцеговине до ступања на снагу Одлуке о начину полагања јавног и стручног испита (“Службени гласник Босне и Херцеговине”, 103/12), те је као такав, у управном поступку, по захтјеву заинтересоване странке, пред Министарством правде Босне и Херцеговине, представљао основ за ослобађање од обавезе полагања стручног управног испита за високу школску спрему.

Ступањем на снагу Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о условима и начину полагања стручног управног испита приправника, лица с високом школском спремом и радника на нивоу Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине”, број 105/12) ова

⁴²¹ У предмету број Ж-БЛ-05-381/18

⁴²² Ж-СА-06-742/16, Ж-СА-06-405/17, Ж-СА-05-543/17 и Ж-СА-06-59/18

могућност се укида, а одређеном броју лица која у периоду до краја 2012. године, нису поднијела захтјев за признавање испита општег знања као јавног испита и за ослобађања од обавезе полагања стручног управног испита на нивоу Босне и Херцеговине, намеће, без њихове кривице, додатна обавеза полагања стручног управног испита, усљед измјене прописа који уређују наведену област.

Омбудсмени су дана 22.01.2018. године, Савјету министара Босне и Херцеговине поднијели иницијативу број: П-35/18 за измјену чл. 31.б. Одлуке о условима и начину полагања стручног управног испита приправника, лица са високом школском спремом и радника на нивоу Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, број: 104/10, 105/12 и 61/14), који гласи: *“Стручни испит није дужно полагати лице које је положило јавни испит пред Агенцијом за државну службу Босне и Херцеговине, до дана ступања на снагу ове одлуке”*, на начин да исти треба гласити: *“Стручни испит није дужно полагати лице које је положило јавни испит пред Агенцијом за државну службу Босне и Херцеговине или испит општег знања пред Агенцијом за државну службу Федерације Босне и Херцеговине, до дана ступања на снагу одлуке о условима и начину полагања стручног управног испита приправника, лица са високом школском спремом и радника на нивоу Босне и Херцеговине (“Службени гласник БиХ”, број: 105/12)”*.

Савјет министара Босне и Херцеговине својим актом од 07.11.2018. године, обавјештава Институцију омбудсмена да се на 157. сједници, одржаној дана 07.11.2018. године, упознало с иницијативом омбудсмена, те у вези с тим констатовало да се задужују Министарство правде Босне и Херцеговине и Агенција за државну службу Босне и Херцеговине да поступи по иницијативи број П-35/18, те о томе обавијесте Институцију омбудсмена и по потреби Савјет министара Босне и Херцеговине.

10.1.4. Иницијатива за измјену Закона о пензијском и инвалидском осигурању Републике Српске

Институција омбудсмена на основу предмета⁴²³ у којима поступа препознала је проблем када су у питању лица којима је утврђен посебни стаж, јер немају право на одрицање од истог. Наиме, проблем се јавља приликом испуњавања услова за остваривање права на старосну пензију, јер је чланом 39. Закона прописано да се лица којима је утврђен посебни стаж истог не могу одрећи, што у многим случајевима доводи до пријевременог и принудног пензионисања лица. Уочено је да, обзиром на различите ситуације у којима се лица налазе, у неким случајевима одрицање од посебног стажа није у интересу појединца, док је у неким случајевима ситуација обрнута. Омбудсмени сматрају да је најадекватније рјешење овог питања остављање могућности лицима да сами, дајући изјаву, одаберу да ли желе или не желе да им се приликом остваривања права на пензију урачуна и посебан стаж. Обзиром на карактер овог права, омбудсмени су мишљења да није оправдано да се кориштење овог права налаже императивном законском нормом, умјесто да произилази из воље имаоца права.

Омбудсмени су дана 28.05.2018. године, Народној скупштини Републике Српске поднијели иницијативу за измјене и допуне Закона о пензијском и инвалидском

⁴²³ Ж-БЛ-04-292/18

осигурању Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број: 134/11, 83/13 и 103/15) на начин да се чл. 39. брише.

Народна скупштина Републике Српске својим актом од 29.06.2018. године, обавјештава омбудсмене да је поднесена иницијатива прослијеђена Законодавном одбору за праћење стања у области пензијског-инвалидског осигурању, као и Влади Републике Српске, на разматрање.

У новом поднеску Народне скупштине Републике Српске, од дана 04.01.2019. године, истиче се: “Да у складу са чланом 191. став 3. Пословника Народне скупштине Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број: 31/11 и 34/17), Законодавни одбор послџе прибављених мишљења Владе и надлежног радног тијела, у даљем року од 90 дана одлучује о иницијативи. С обзиром да Влада и надлежно радно тијело, односно Одбор за праћење стања у области пензијско-инвалидског осигурању нису доставили одговор у вези поменуте иницијативе, Законодавни одбор у овом случају није могао заузети став”.

10.1.5. Иницијатива за измјене и допуне Закона о здравственом осигурању Републике Српске

Поступајући по жалбама⁴²⁴ грађана препознат је проблем у питању стицања својства осигураног лица према Закону о здравственом осигурању Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број: 18/99, 51/01, 70/01, 51/03, 57/03, 17/08, 1/09 и 106/09), а ради остваривања права на здравствену заштиту за категорију старих лица преко 65 година живота. Ради се о лицима која нису корисници пензије, а имају одређену “земљу” због чега се упућују да се осигурању као пољопривредници. Због старости и радне неспособности ова категорија лица није у стању обављати пољопривредну дјелатност, нити се осигурати на тај начин, а не може се осигурати ни у категорији – социјални случај, ни преко другог лица, нпр. члана породице, опет због посједовања одређене “земље”.

Дана 15.08.2018. године, Народној скупштини Републике Српске поднесена је иницијатива за измјене и допуне Закона о здравственом осигурању Републике Српске, на начин да се иза тачке 14. чл. 10. дода тачка 15. која гласи: “...лица након навршених 65 година живота која имају пребивалиште на територији Републике Српске, а која нису здравствено осигурана по другој основи у Босни и Херцеговини или другој држави...”

Народна скупштина Републике Српске својим актом од 03.09.2018. године, обавјештава омбудсмене да је иницијативу, у складу са пословничком процедуром, упутила надлежним скупштинским радним тијелима, те Влади Републике Српске, на разматрање.

10.1.6. Иницијатива за измјене и допуне Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине

Поступајући по жалбама⁴²⁵ грађана омбудсмени су препознали и проблем који се односи на дужину трајања поступака, који се воде у Уреду дисциплинског тужиоца Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине по притужбама грађана, а у циљу утврђивања евентуалне повреде радне дужности од стране носиоца правосудних функција

⁴²⁴ Ж-БЛ-04-646/18

⁴²⁵ Ж-БЛ-05-700/18

у Босни и Херцеговини. У својим одговорима достављеним Институцији омбудсмена, Канцеларија дисциплинског тужиоца Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, рок од двије године који је прописан у чл. 72. ст. 2. Закона о Високом судском и тужилачком савјету тумачи као рок у коме је потребно завршити истрагу. Напомињемо, да је одредбом чл. 72. ст. 2. наведеног Закона прописан рок за застару покретања дисциплинског поступка, те се исти не смије користити као рок у оквиру којег је потребно завршити истрагу у дисциплинском поступку. Овакво произвољно тумачење доводи до неоснованог правдања неоправдано дугог трајања дисциплинског поступка пред Високим судским и тужилачким савјетом Босне и Херцеговине. Надаље, на основу препорука Европске комисије, Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 28. и 29.06.2018. године, усвојило је иницијативу за ревизију Закона о високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине, која је упућена Министарству правде Босне и Херцеговине. Напомињемо, да је приликом дискусије о наведеној иницијативи неопходно обратити пажњу и на напријед описани проблем. У иницијативи Високог судског и тужилачког савјета Босне и Херцеговине, говори се о дисциплинском поступку. У предложеном тексту се не наводи у ком року је потребно завршити истрагу у дисциплинском поступку, али је прописано: “У свим питањима која се односе на дисциплински поступак, а која су обухваћена овим Законом и Правилником о дисциплинској одговорности, сходно се примјењују одредбе Закона о казном поступку Босне и Херцеговине”. Сходно наведеном, сматрамо да оптималан рок за утврђивање да ли постоји или не дисциплинска одговорност носиоца правосудне функције у конкретном предмету треба да износи шест мјесеци.

Омбудсмени су дана 12.09.2018. године Министарству правде Босне и Херцеговине поднијели иницијативу за измјене и допуну Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине (“Службени гласник Босне и Херцеговине”, број: 25/04, 93/05, 48/07 И 15/08), на начин да се дода одредба која би прописивала рок у коме је потребно окончати истрагу у дисциплинском поступку, с тим да тај рок не буде дужи од шест мјесеци.

Омбудсмени нису запримили одговор по поднесеној иницијативи.

10.1.7. Иницијатива за измјене и допуне Закона о правосудном испиту Републике Српске

У жалби број Ж-БЛ-04-756/18 указано је на проблем који се односи на чињеницу да кандидати приликом полагања правосудног испита у Републици Српској, полажу предмете које су већ положили као дио стручног испита за рад у органима управе, при чему два пута полажу исте предмете (управноправна, радноправна и уставноправна област).

У чл. 18. ранијег Закона о правосудном испиту Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске”, број 17/93) било је прописано: “Лица која су након дипломирања на правном факултету, у складу са важећим прописима, положила стручни испит радника органа управе или испит за судију за прекршаје, под условом да имају радно искуство одређено у члану 2. овог Закона, на испиту нису дужна полагати Управно право, Радно право и Уставно право”.

Наведени члан је био на снази до доношења измјена и допуна Закона о правосудном испиту (“Службени гласник Републике Српске”, број 85/03), када се наведена одредба брише.

Имајући у виду наведено, те чињеницу да је раније законом прописано да те особе нису дужне полагати одређене предмете, омбудсмени су става да је оправдано, у циљу олакшања кандидатима приликом полагања правосудног испита, у важећи Закон о правосудном испиту Републике Српске, додати одредбу којом се уређује ослобађање кандидата од полагања предмета које су већ једном положили приликом полагања стручног испита за рад у управи Републике Српске (Управно право, Радно право и Уставно право).

Стога је Народној скупштини Републике Српске поднесена иницијатива број: П-252/18 од дана 11.10.2018. године, којом су предложене измјене и допуне Закона о правосудном испиту Републике Српске, на начин да се дода члан који би гласио: “Лица која су након дипломирања на правном факултету, у складу са важећим прописима, положила стручни испит за рад у управи Републике Српске, приликом полагања правосудног испита, нису дужна полагати Управно, Радно и Уставно право”.

Народна скупштина Републике Српске обавијестила је омбудсмене да је у складу са пословничком процедуром, иницијатива прослијеђена надлежним органима на разматрање.

10.1.8. Иницијатива за измјене и допуне Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине

По питању кршења људских права кориштењем информационо-комуникационих технологија запримљена је жалба број Ж-СА-06-791/16, у којој подносилац жалбе, као посланик у Представничком дому Парламента Федерације Босне и Херцеговине, указује на непримјерене коментаре на друштвеним мрежама од стране колега посланика у Представничком дому Парламента Федерације, а који се односе на суздржаност подносиоца жалбе по питању гласања и суздржаности о приједлогу једног закона. Подносилац жалбе сматра да су коментарима на друштвеним мрежама, ширењем говора мржње и пријетњи од стране других лица, њена права повријеђена.

Омбудсмени су донијели препоруку број П-42/18 од 13.2.2018. године, којом се Парламенту Федерације Босне и Херцеговине препоручује да измијени и допуни Кривични закон Федерације Босне и Херцеговине у циљу стварања законских претпоставки за санкционисање лица која врше одређене радње кориштењем информационо-комуникационих технологија, а које за последицу имају повређивање права појединца. Препоруком је Парламенту Федерације Босне и Херцеговине препоручено и да донесе Кодекс о етичком понашању посланика Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине. Омбудсмени нису запримили одговор по издатој препоруци.

10.2. Резултати иницијатива поднесених у 2017. години и у ранијем периоду, за измјене и допуне законских прописа

10.2.1. Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине потврдио стајалиште омбудсмена изнесено у иницијативи за доношење Закона о измјени Закона о висини стопе затезне камате Федерације Босне и Херцеговине

У предмету Ж-СА-04-26/17 омбудсмени су у 2017. години упутили иницијативу Представничком дому и Дому народа Парламента Федерације Босне и Херцеговине, којима је предложено: *„Да у року од 60 дана од дана пријема ове иницијативе приступе доношењу Закона о измјени закона о висини стопе затезне камате у смислу брисања става (3) у чланку 2. који гласи: „Изузетно од става 1. овог члана на износ главнице одређене извршним исправама (судске пресуде и судског поравнања) и вансудским поравнањима из основа радног односа плаћа се затезна камата по стопи од 0.2% годишње“.*

Парламент Федерације Босне и Херцеговине није прихватио поднесену иницијативу.

У вези с овим проблемом, важно је истаћи да је Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине, одлучујући о захтјеву потпредсједника Федерације Босне и Херцеговине, за оцјену уставности Закона о допуни Закона о висини стопе затезне камате, на основу члана IV.C.3.10.(2)а Устава Федерације Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 25.09.2018. године, донио пресуду којом се утврђује да Закон о допуни Закона о висини стопе затезне камате („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 101/16) није у складу са Уставом Федерације Босне и Херцеговине, чиме је потврђено стајалиште омбудсмена у конкретном случају.

10.2.2. Прихваћена иницијатива за измјене Закона о раду Федерације Босне и Херцеговине

Скоро након 5 година од када је покренута иницијатива за измјену Закона о раду Федерације Босне и Херцеговине, иста је прихваћена на начин да је у „Службеним новинама Ф БиХ“, број 89/18 објављен Закон о измјенама и допунама Закона о раду Федерације Босне и Херцеговине, односно члан 20а.

Посебно истичемо, да је тачком 2. члана 20а Закона о измјенама и допунама Закона о раду прописано: **„У заводима, агенцијама, дирекцијама и управним организацијама под другим називом, правним лицима са јавним овлаштењима на територији Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Федерација), као и у јавним установама и јавним предузећима чији је оснивач Федерација, кантон, град или општина, те у привредним друштвима у којима Федерација, кантон, град или општина судјелује са више од 50% укупног капитала, пријем у радни однос врши се након проведене процедуре обавезног јавног оглашавања за пријем у радни однос.**

10.2.3. Прихваћена иницијатива за измјене и допуне Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине

Подносилац жалбе⁴²⁶ је од Институције омбудсмена затражио тумачење зашто није дефинисана једнака основица за трајање годишњег одмора за све запослене (државне службенике и раднике у министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине, службама, органима и институцијама Савјета министара Босне и Херцеговине), без обзира на којој позицији раде, а онда да се према дужини радног стажа, услова под којима запослени раде или живе и самог здравственог стања, додају дани годишњег одмора.

Након проведене истраге, омбудсмени су Савјету министара Босне и Херцеговине издали препоруку⁴²⁷: *да предузме мјере у циљу измјене спорних одредби Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине и Одлуке о условима и начину кориштења годишњег одмора за државне службенике и раднике у министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине, службама, органима и институцијама Савјета министара Босне и Херцеговине*, број: 05-34-357-10/04 од 27.05.2004. године.

Измјенама и допунама Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 93/17), измијењена је одредба која прописује право на годишњи одмор, на начин:

Члан 46. (Одсуство и годишњи одмор)

1. *Државни службеник има право на плаћени годишњи одмор у трајању утврђеном актом руководиоца институције од најмање 20 радних дана и на плаћено одсуство од пет радних дана у једној календарској години.*
2. *Годишњи одмор из става 1. овог члана увећава се по основу радног стажа и другим појединачно одређеним критеријима, у складу с подзаконским актом.*
3. *Укупно трајање годишњег одмора не може износити мање од 20, нити више од 30, радних дана.*

Наведеном измјеном закона иницијатива омбудсмена је оцијењена прихваћеном.

10.2.4. Прихваћена иницијатива за измјене и допуне Закона о комуналним дјелатностима Унско-санског кантона

Жалбом⁴²⁸ је указано да Министарство унутарњих послова Унско-санског кантона, приликом регистрације моторних возила тражи доказ о измирењу комуналних услуга, потврду о измиреним обавезама по основу одвоза смећа и потрошње воде. Упориште за наведено поступање наведено Министарство налази у члану 36. Закона о комуналним дјелатностима Унско-санског кантона („Службени гласник УСК“, број 4/11, 11/11, 6/12 и 13/12), којим је прописано да „регистрација свих возила не може се остварити код Полицијске управе Министарства унутарњих послова Кантона без претходно измирених

⁴²⁶ Ж-СА-04-1040/16

⁴²⁷ П-90/17 од 05.05.2017. године

⁴²⁸ Ж-БЛ-04-676/17

комуналних обавеза, минимално до посљедња три мјесеца или споразумом о измирењу обавеза између даваоца и корисника комуналних услуга“.

Министарство унутарњих послова Унско-санског кантона, је дана 09.02.2017. године, обратило се Влади Унско-санског кантона с иницијативом за измјену члана 36. став 3. и 4. Закона о комуналним дјелатностима.

Омбудсмени су Министарству унутарњих послова и Влади Унско-санског кантона издали препоруку број П-232/17, у којој се истиче „да је пракса Министарства унутарњих послова Унско-санског Кантона о тражењу доказа о наплати комуналних услуга приликом регистрације моторних возила неоправдана, те да Влада Унско-санског кантона у што краћем року одлучи о иницијативи Министарства унутарњих послова Унско-санског кантона од 09.02.2017. године, уз уважавање изнесеног мишљења у овој препоруци“.

Скупштина Унско-санског кантона је на сједници одржаној дана 21.07.2017. године, донијела Закон о измјенама Закона о комуналним дјелатностима. Наведеним измјенама брисан је члан 36. Иницијатива је оцијењена прихваћеном.

10.2.5. Иницијатива за измјене и допуне Закона о државним службеницима Републике Српске и Закона о државној служби у Федерацији Босне и Херцеговине

У предмету⁴²⁹ омбудсмени Босне и Херцеговине су дана 09.06.2017. године, упутили иницијативу број П-141/17, којом се Влади Републике Српске и Влади Федерације Босне и Херцеговине указује на потребу измјене и допуне Закона о државним службеницима („Службени гласник Републике Српске“, бр. 118/08, 117/11, 37/12) и Закона о државној служби у Федерацији Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације Босне и Херцеговине“, бр. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06, 4/12). Иницијатива се односи на потребу да Влада Републике Српске и Влада Федерације Босне и Херцеговине, ускладе одредбе својих закона о државној служби са Законом о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине, на начин да се број чланова комисија за избор повећа у корист оних које именује Агенција за државну управу/службу у односу на оне који се именују испред органа на који се односи јавни конкурс.

Актом број 10.2-020-1649/17, од дана 12.07.2017. године, Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске, у име Владе Републике Српске, доставило је одговор по упућеној иницијативи. У акту се између осталог наводи, да ће у склопу пројекта „Поједностављење и унапређење запошљавања у државној служби“, а који се имплементира на сва четири нивоа власти унутар Босне и Херцеговине, у активностима које се буду предузимале приликом доношења измјена и допуна или новог текста Закона о државним службеницима, бити узета у разматрање и упућена иницијатива омбудсмена Босне и Херцеговине.

Федерално министарство правде својим актом од 06.12.2017. године, обавјештава омбудсмене да је министар правде рјешењем од 15.05.2017. године, именовоа радну групу

⁴²⁹ Ж-БЛ-05-414/17

задужену за припрему радног текста новог Закона о јавним службеницима у Федерацији Босне и Херцеговине, која од тада предузима одговарајуће активности у циљу његовог доношења, те да ће у обзир узети и поднесену иницијативу омбудсмена Босне и Херцеговине.

10.2.6. Иницијатива за измјену и допуну Закона о државној служби Федерације Босне и Херцеговине

У предмету број Ж-СА-04-454/15 омбудсмени су дана 28.12.2015. године, сачинили препоруку⁴³⁰, којом је Парламенту Федерације Босне и Херцеговине упућена иницијатива за измјену Закона о државној служби Ф БиХ, и предложено да по окончању јавног огласа: „Руководилац органа државне службе уз претходно прибављено мишљење Агенције, поставља најуспјешнијег кандидата са листе успјешних кандидата“.

Препорука није извршена, односно није дошло до измјене законске одредбе.

Омбудсмени, у контексту запошљавања државних службеника у Федерацији Босне и Херцеговине, напомињу да је ипак дошло до извјесних помака обзиром на чињеницу да је током 2016. и 2017. године у кантонима у Федерацији Босне и Херцеговине дошло до усвајања Закона о државној служби, тако да је у већини предвиђена одредба да руковолац органа као државног службеника поставља најуспјешнијег кандидата уз предвиђене изузетке, уколико је потребно поштовати национални баланс и полну структуру, као што је предвиђено чланом 39. Закона о државној служби у Кантону Сарајево („Службене новине КС“, број 31/16).

10.2.7. Иницијатива за измјену и допуну Закона о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености Републике Српске

У предмету број Ж-БЛ-04-212/17 П-144/17 установљено је да према постојећим законским рјешењима у Републици Српској и у складу са њиховим тумачењем које заступа Завод за запошљавање Републике Српске, а који произилазе из пресуде Окружног суда у Бањој Луци на коју се Завод позива (иако је исти суд донио и другу пресуду којом је заузет супротан став), јавља се немогућност да лица која су радила са непуним радним временом у трајању мањем од 6 сати дневно, да остваре право на накнаду за случај незапослености. Наиме, простим прерачунавањем омбудсмени су дошли до закључка да само радници који су имали шестосатно (односно седмосатно) непуно радно вријеме могу испунити услове прописане чланом 36. Закона о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености, и самим тим остварити право на накнаду, што свакако по мишљењу омбудсмена не представља задовољавајуће рјешење. Имајући у виду да су лица која су била ангажована са непуним радним временом, без обзира колико оно износило, такође уплаћивала доприносе, као и чињеницу да је чланом 34. Закона о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености предвиђено да се средства за исплату спорне накнаде осигуравају из доприноса које плаћају лица у радном односу, омбудсмени сматрају да би једино исправно рјешење било да се и овим лицима исплати износ накнаде који би био сразмјеран времену проведеном на радном мјесту. С тим у вези, омбудсмени су издали препоруку број П-144/17 од 09.06.2017. године, којом од Министарства рада и

⁴³⁰ Препорука број П-288/15

борачко-инвалидске заштите Републике Српске траже да „размотри могућност предлагања новог законског рјешења које би омогућило и лицима која су радила мање од шест сати дневно да остваре право на новчану накнаду за вријеме незапослености сразмјерно времену проведеном у радном односу.

Министарство актом од 10.07.2017. године обавјештава омбудсмене, да: „...Обзиром да је програмима рада Влада и Народна скупштина Републике Српске, за текућу годину, планирано доношење Закона о измјенама и допунама Закона о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености, већ су предузете одређене активности по прецизнијем дефинисању законских одредби које утврђују право на новчану накнаду, на начин да се недвосмислено пропише да то право могу да остваре и лица која су радила са непуним радним временом, у обиму који је сразмјеран времену проведеном на раду“.

Из наведеног одговора произилази да је Министарство препознало проблем, али до данас ново законско рјешење није донесено.

10.2.8. Иницијатива за измјене и допуне одговарајуће законске и подзаконске регулативе којима ће се осигурати механизам контроле обрачуна и плаћања доприноса за подстицање рехабилитације, оспособљавања и запошљавања лица са инвалидитетом.

Подносилац жалбе⁴³¹ указује на повреду одредби Закона о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању лица са инвалидитетом (“Службене новине Федерације Босне и Херцеговине”, број 9/10) и дискриминацију лица са инвалидитетом од стране послодаваца који не запошљавају прописани број лица са инвалидитетом, а не уплаћују законом прописани посебан допринос за подстицање професионалне рехабилитације, оспособљавања и запошљавања лица са инвалидитетом.

Омбудсмени су Парламенту Федерације Босне и Херцеговине, Федералном министарству финансија и Федералном министарству рада и социјалне политике, издали препоруку⁴³²: да након обављених консултација са Фондом за професионалну рехабилитацију и запошљавање лица са инвалидитетом Федерације Босне и Херцеговине, организацијама и удружењима лица са инвалидитетом и организацијама и удружењима послодаваца, приступе припреми и усвајању измјена и допуна одговарајуће законске регулативе (Закона о порезној управи Федерације Босне и Херцеговине (“Службене новине Федерације БиХ”, број 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 27/12, 7/13 и 71/14), Закона о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању лица са инвалидитетом, Правилника о начину уплате јавних прихода буџета и ванбуџетских фондова на територији Федерације Босне и Херцеговине (“Службене новине Ф БиХ”, број 35/13, 53/13, 63/13, 93/2013, 103/13, 111/14, 19/14, 46/14, 60/14, 65/14, 105/14, 20/15, 44/15, 53/15, 73/15 и 96/15), којима ће осигурати механизам контроле обрачуна и плаћања посебног доприноса за подстицање рехабилитације, оспособљавања и запошљавања лица са инвалидитетом.

Федерално министарство рада и социјалне политике по издатој препоруци обавјештава омбудсмене да је Законом утврђена обавеза уплате, али није утврђен субјекат који би

⁴³¹ Ж-СА-02-1125/16

⁴³² Препорука број: П-128/17 од 01.06.2017. године

вршио контролу и надзор над наплатом доприноса од стране правних лица, те у складу са својом надлежности изрицао законом прописане санкције у случају неплаћања прописаних накнада.

Парламент Федерације Босне и Херцеговине је актом од дана 08.11.2018. године, обавијестио Институцију омбудсмена да је исти спреман када добије измјене и допуне Закона о пореској управи, Закона о професионалној рехабилитацији и оспособљавању и запошљавању лица са инвалидитетом и Правилник о начину уплате јавних прихода буџета и ванбуџетских фондова на територију Федерације Босне и Херцеговине од Владе Федерације Босне и Херцеговине, или било којег другог овлаштеног предлагача за промјену ових закона, да исте стави на дневни ред Представничког дома и на тај начин да допринос да се у што краћем временском периоду у Парламенту усвоје измјене и допуне ових прописа.

Влада Федерације Босне и Херцеговине у свом одговору од 16.11.2018. године, истиче да прихвата одговор Федералног министарства рада и социјалне политике од 06.11.2018. године. У истом се истиче да се једино измјеном Закона о доприносима проблем може ријешити, а да би сваки други механизам контроле наплате посебног доприноса изван Пореске управе, који би се евентуално успоставио измјенама Закона о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању лица са инвалидитетом, био нефункционалан и не би постигао жељену сврху ефикасне наплате.

10.2.9. Иницијатива за измјене и допуне Закона о раду у институцијама Босне и Херцеговине

Омбудсмени су дана 23.01.2017. године, отворили *ex officio* предмет⁴³³ у вези могућности кориштења усвојитељског одсуства по основу Закона о раду у институцијама Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 26/16, 7/05, 48/05, 60/10 и 32/13).

Наиме Закон о раду Федерације Босне и Херцеговине, Закон о раду Републике Српске и Закон о раду Брчко Дистрикра Босне и Херцеговине, у релевантном дијелу прописују право усвојиоца дјетета на начин да се примјењују чланови закона који регулишу право на породилско одсуство. За разлику од наведених закона, Закон о раду у институцијама Босне и Херцеговине не садржи одредбе које регулишу кориштење усвојитељског одсуства.

Министарство правде Босне и Херцеговине је обавијестило омбудсмене да примјеном чланова закона који регулишу уже чланове домаћинства и релевантних законских прописа ентитета о породичним односима, да по њиховом тумачењу не постоје препреке да усвојиоци дјетета користе сва права као и родитељи дјетета. Министарство правде истиче, узимајући у обзир значај ове материје и потребу јасног дефинисања правила која се примјењују на сваку конкретну ситуацију, да ће се обраћање Институције омбудсмена третирати као иницијатива за покретање поступка измјене и допуне наведеног закона.

⁴³³ Ж-СА-04-51/17;

XI САРАДЊА С МЕДИЈИМА

Сарадња омбудсмена с медијима одвија се континуирано у циљу промоције људских права, информисања о њиховим повредама и могућностима заштите.

Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине примјењује стандардне процедуре у односима с медијима, што подразумијева достављање одговора о активностима и питањима из надлежности Институције, учешће представника Институције у медијима (интервјуи, изјаве, гостовања у ТВ и радио емисијама), организацију конференција за штампу, објављивање саопштења за јавност, представљање активности Институције кроз дистрибуцију промотивних материјала, те учешће у промотивним кампањама и другим промотивним активностима.

У извјештајној години Институција омбудсмена је одговорила на 166 захтјева медија, што је 33 захтјева више у односу на 2017. годину. Као и претходних година, тако и ове године, на већину захтјева медија одговорено је у Сједишту Институције у Бањој Луци и Подручној канцеларији Сарајево, док су специфичне захтјеве који су се односили на конкретне показатеље о стању људских права на локалном нивоу третирали остале подручне канцеларије ове Институције.

Поред наведеног, битно је истаћи да тиме нису обухваћене изјаве које су омбудсмени или њихови помоћници дали приликом учешћа на скуповима у земљи и иностранству, као и информације пласиране у форми саопштења за јавност или презентоване на конференцијама за штампу, што је у значајној мјери допринијело информисању шире јавности о раду и активностима ове Институције у вези с догађајима и питањима од значаја за остваривање људских права у Босни и Херцеговини.

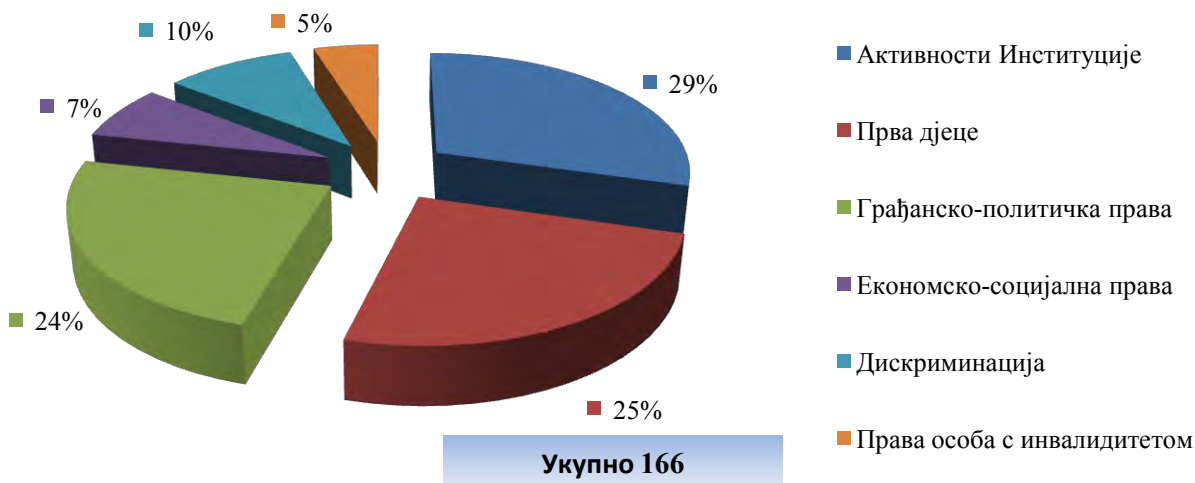
У форми саопштења за јавност омбудсмени су најоштрије осудили нападе на новинаре, позвали да се лицима са инвалидитетом омогући одговарајућа накнада за превоз без обзира на удаљеност мјеста рада од мјеста становања, упозорили на могућу злоупотребу дјецe у политичке сврхе, указали на забрињавајући тренд пораста вршњачког насиља, те се дотакли других тема које су разматране са становишта заштите и унапређења људских права у Босни и Херцеговини. На исти начин омбудсмени су се огласили поводом обиљежавања Свјетског дана Рома, Свјетског дана избјеглица, Међународног дана људских права, Међународног дана слободе медија, Међународне недјеље дјетета, Међународног „*Coming out*” дана, као и других значајних датума из области људских права у Босни и Херцеговини у претходној години.

Омбудсмени су, такође, током 2018. године организовали конференције за штампу на којима су презентовани специјални извјештаји Институције као што су Специјални извјештај о изгледу, употреби и заштити државних, односно службених обиљежја у Босни и Херцеговини, Специјални извјештај о стању права лица са интелектуалним и менталним тешкоћама у Босни и Херцеговини, Специјални извјештај о националној и полној структури запослених у полицијско-безбједносним агенцијама у Босни и Херцеговини и др.

Посебна пажња у извјештајној години посвећена је промоцији радних дана Институције омбудсмена с чим у вези је остварен запажен број гостовања омбудсмена у програму локалних радио и ТВ станица, посебно када је у питању подручје Унско-санског кантона, али и других средина у којима омбудсмени реализују ову активност.

11.1. Преглед захтјева медија по областима људских права

Посматрано по категоријама повреда права, анализа показује да се највећи број запримљених захтјева медија у 2018. години, као и претходне године, односио на питања из опште надлежности омбудсмена. Сходно томе медији су у највећој мјери показали интерес за спознаје до којих су омбудсмени дошли поступајући по жалбама грађана, али и мјера које су предузели на отклањању утврђених кршења њихових права (49). У овим изјавама омбудсмени су се осврнули на показатеље којима се оцјењује опште стање људских права у Босни и Херцеговини, те реаговали на догађаје који су могли утицати или су утицали на остваривање људских права и слобода.



Преглед захтјева медија по областима људских права

Како претходних, тако и 2018. године, евидентно је да значајан удио у укупном броју обраћања медија заузимају теме из надлежности Одјела за праћење права дјеце (41). У својим изјавама за медије представници Институције су, између осталог, говорили о вршњачком насиљу, физичком кажњавању дјеце, њиховој здравственој заштити, те успостављању алиментационог фонда у Републици Српској, као и другим факторима који на посредан или непосредан начин утичу на остваривање права дјеце, као што су, нпр. конфликтни разводи родитеља. Посебну пажњу омбудсмени су у овој години посветили и анализи стања у установама у којима су смјештени малољетници у сукобу са законом.

У скоро идентичној мјери третирана су питања из области грађанских и политичких права (40). У својим медијским наступима представници Институције давали су одговоре на питања која се тичу слободе приступа информацијама, функционисања јавне управе, слободе изражавања, статусних питања грађана, права на правично суђење, питања из области транзиционе правде, укључујући питања цивилних жртава рата и др. Узимајући у

обзир актуалну ситуацију по питању миграција, највећи број захтјева медија управо се односио на ову тему.

Када је ријеч о темама из надлежности Одјела за елиминацију свих облика дискриминације (16) у фокусу медијског интересовања нашли су се мобинг, као посебан облик дискриминације на радном мјесту, затим дискриминација на основу етничке припадности, на основу националног или социјалног поријекла, на основу друштвеног положаја и пола, као и други облици дискриминације.

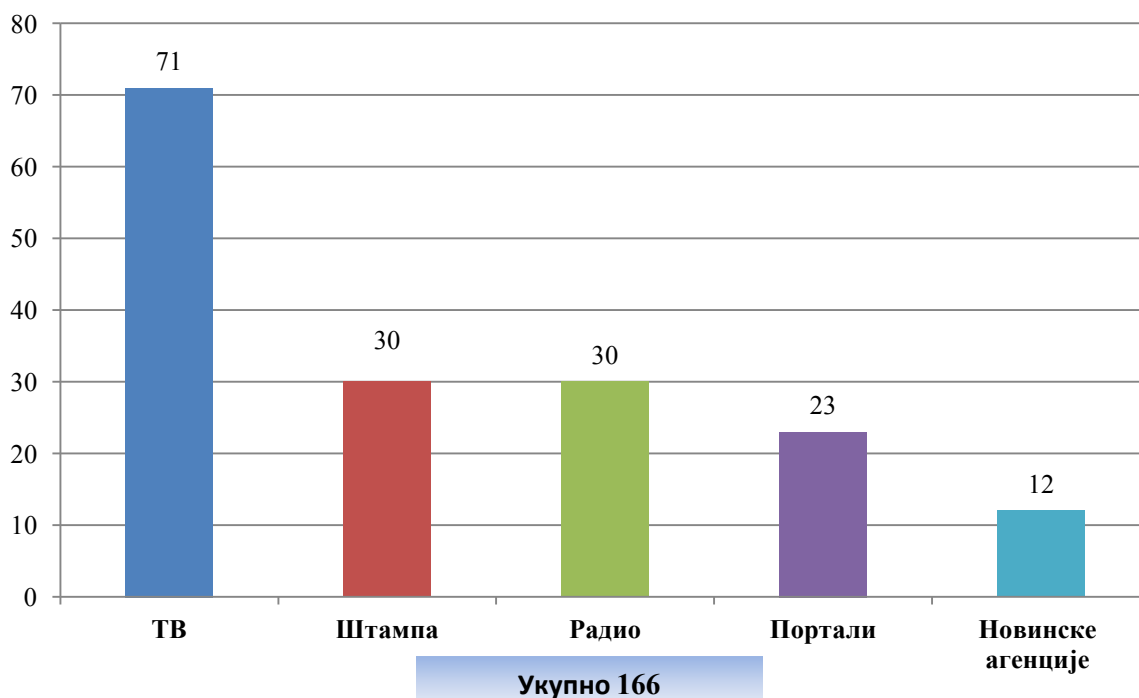
У области економско-социјалних права грађана (12) приликом медијских наступа третиране су теме из области здравствене и социјалне заштите, као и права из радног односа и сл.

У изјавама које се тичу остваривања права лица с инвалидитетом (8), представници Институције су путем медија подијелили сазнања до којих су дошли приликом посјета установа у којима су смјештена лица с интелектуалним и менталним тешкоћама у Босни и Херцеговини, те указали на проблем архитектонских баријера, запошљавања и осталих проблема чије рјешавање би омогућило унапређење стања права ове категорије становништва.

11.2. Преглед захтјева медија према врсти медија

Током 2018. године Институција омбудсмена је остварила сарадњу с више од тридесет медијских кућа из земље и иностранства, уз константно настојање да се на сва питања новинара одговори благовремено и садржајно. У циљу системског, континуираног, правовременог и тачног информисања јавности, путем штампаних и електронских медија, о раду и активностима ове Институције у извјештајном периоду омбудсмени и њихови сарадници су гостовали у програму или дали изјаве за различите медијске куће, као што су, између осталих, БХРТ, РТРС, РТВФБиХ, АТВ, ТВ1, Н1, телевизије Елта, Алфа и Хајат, затим Независне новине, Глас Српске, Дневни аваз, Еуроблиц, Ослобођење, као и Радио Слободна Европа, Отворена мрежа и новинске агенције ФЕНА и СРНА. У складу са савременим трендовима све је већи број изјава за портале, као што су klix.ba, etrafika.net, diskriminacija.ba; bljesak.info и др. На локалном нивоу значајан допринос у информисању о раду омбудсмена дали су, између осталих, РТВУСК, Бобар радио, Зос радио, магазин „Моја Херцеговина“ и други.

Посматрано према врсти медија, највећи број наступа током 2018. године остварен је у ТВ програмима (71). У идентичном броју омбудсмени су удовољили захтјевима радио станица и штампаних медија (30). У односу на 2017. годину, у извјештајној години значајнији удио у укупном броју обраћања заузимају веб-портали (23). Из дијаграма је видљиво да, посматрајући удио у укупном броју изјава за медије, није дошло до значајнијих промјена када су у питању новинске агенције (12).



Преглед захтјева медија према врсти медија

Као важном механизму за промоцију и информисање грађана о раду Институције и питањима од значаја за остваривање њихових права, омбудсмени у континуитету посебну пажњу посвећују садржају службене интернет странице Институције омбудсмена: www.ombudsmen.gov.ba.

На овој страници посјетиоци, између осталог, могу да прочитају препоруке омбудсмена, упознају се с актуелностима у раду Институције, пронађу годишње и специјалне извјештаје омбудсмена, те преузму образац жалбе.

Током 2018. године ова страница је посјећена 38.056 пута, а укупно је погледано 121.395 страница са садржајима. Те посјете остварило је 21.148 различитих посјетилаца који су се, у просјеку, задржавали двије минуте и педесет четири секунде на интернетској презентацији. Највише посјета било је из Босне и Херцеговине, слиједи Србија и Хрватска, а значајан број посјета забиљежен је из Француске, САД-а, Јужне Африке, Њемачке, Аустрије, Индије, Црне Горе итд.

Надаље, успостављени механизми сарадње с јавношћу у извјештајној години унапређивани су на састанцима, конференцијама, те осталим скуповима посвећеним питањима из области медијских слобода, као и кроз свакодневне контакте с новинарима и сарадњом са службеницима за информисање у другим агенцијама и институцијама.

Истовремено, информирањем путем медија, омбудсмени Босне и Херцеговине били су у прилици да благовремено реагирају на потенцијална кршења права грађана кроз отварање предмета по службеној дужности с циљем испитивања тачности навода и подузимања активности у складу с њиховим мандатом.

С друге стране, право грађана на правовремену и тачну информацију директно зависи од амбијента у којем новинари треба да имају адекватне и несметане услове за рад. То је могуће, прије свега, уколико је уређен њихов статус у друштву, те им загарантовано уживање основних права и слобода, укључујући и право на безбједност и достојанство. Насиље, узнемиравање и застрашивање новинара представљају напад на саму демократију. Они доводе до гушења слободе медија и слободе изражавања, лишавајући грађане слободе да доносе одлуке на основу правовремених и тачних информација. У том контексту, омбудсмени најоштрије осуђују нападе и недолична, односно непримјерена понашања према новинарима и свим радницима у медијима који су се десили у Босни и Херцеговини. Омбудсмени с тим у вези позивају надлежне институције да уваже њихове препоруке дате у „Специјалном извјештају о положају и случајевима пријетњи новинарима у Босни и Херцеговини“, те у складу са својим мандатом, потврђују спремност и обавезу да новинарима помогну у остваривању њихових основних права и важне друштвене функције.

Узимајући у обзир све наведено, омбудсмени свакако остају посвећени даљем развијању професионалних односа с новинарима и осталим запосленима у медијима у Босни и Херцеговини као значајним савезницима у остварењу њиховог мандата, посебно узимајући у обзир утицај медија на формирање јавног мњења, те њихов допринос у промоцији људских права.

ХИ САРАДЊА С ОРГАНИМА И ИНСТИТУЦИЈАМА, НВО И ЦИВИЛНИМ СЕКТОРОМ

12.1. Сарадња с органима и институцијама у Босни и Херцеговини

У 2018. години омбудсмени Босне и Херцеговине и особље Институције слиједећи програме активности утврђене Стратегијом дјеловања Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине за период 2016-2021. године, значајну пажњу посветили су наставку и додатном јачању сарадње с институцијама власти у Босни и Херцеговини, те са представницима невладиних организација, с циљем унапређења степена остваривања људских права и личних слобода у Босни и Херцеговини.

Омбудсмени у највећој мјери поступају по индивидуалним жалбама грађана, те је с тим у вези одржан низ састанака, посјета локалним заједницама, и то Опћина Бихаћ⁴³⁴, Опћина Кључ⁴³⁵, Опћина Столац, Опћина Чапљина⁴³⁶ Општина Соколац⁴³⁷, Општина Брод⁴³⁸, Опћина Читлук⁴³⁹, Општина Олово⁴⁴⁰, Опћина Орашје⁴⁴¹, Опћина Високо⁴⁴², а који су се односили на сарадњу омбудсмена и органа локалне самоуправе при рјешавању индивидуалних предмета, актуелним проблемима у поменутиим општинама.

Такође, обављене су посјете у Психијатријској болници Јагомир⁴⁴³ и Кантоналној болници у Бихаћу. Омбудсмени⁴⁴⁴ су се састали и с муфтијом бањалучким и бањалучким бискупом којом приликом су размијењене информације о остваривању права грађана који живе на територији Републике Српске.

⁴³⁴ Омбудсменка БиХ др Јасминка Џумхур се дана 23. маја 2018. године састала са градоначелником Бихаћа и разговарала о проблемима везаним за мигрантску кризу, те изазовима с којима се суочава Град Бихаћ, али и цијели Унско-сански кантон.

⁴³⁵ Омбудсмени БиХ др Јасминка Џумхур и проф. др Љубинко Митровић са својим помоћницима посјетили су Опћину Кључ којом приликом су се састали с шефом Службе за просторно уређење, стамбено-комуналне и имовинско правне послове и савјетником начелника.

⁴³⁶ Дана 30.05.2018. године савјетница омбудсмена у подручном уреду у Мостару присуствовала је састанку на којем су присутни били представници теренског уреда Мисије ОЕБС-а и начелник Опћине Чапљина, разговарано је о мјерама које начелник треба подузети у вези рјешавања стамбеног питања Рома на подручју Чапљине и о актуелним проблемима повратничке популације.

⁴³⁷ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић састао се дана 26.06.2018. године са начелником Општине Соколац. Тема састанка била су питања од значаја за остваривање и заштиту права и слобода на подручју ове општине, али и сарадња општинских власти с омбудсменима БиХ.

⁴³⁸ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић са сарадником дана 05.10.2018. године посјетио је Општину Брод и одржао састанак са шефицом Кабинета начелника. Разговарано је о индивидуалној жалби регистрованој у Институцији омбудсмена, али и генерално, и поступању општинских органа у погледу остваривања имовинских права грађана и осталим питањима од значаја за предметну општину.

⁴³⁹ Омбудсмен Нивес Јукић дана 10.10.2018. године са сарадником посјетила је Опћину Читлук и одржала састанак с начелником Опћине. Именована је на састанку присутне упознала о мандату и надлежностима Институције омбудсмена, а посебна пажња посвећена је функционисању правосуђа у поменутој Опћини, стопи запослености, питањима из области социјалне заштите и унапређењу сарадње између Институције омбудсмена у циљу рјешавања индивидуалних жалби.

⁴⁴⁰ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић дана, 15.09.2018. године

⁴⁴¹ Омбудсмени БиХ Нивес Јукић, др Јасминка Џумхур и проф. др Љубинко Митровић посјетили су Опћину Орашје и одржали састанак са Опћинским начелником и предсједником Опћинског вијећа Општине Орашје. Истом приликом су посјетили Казнено-поправни завод у Орашју и Министарство унутарњих послова Посавског кантона.

⁴⁴² Омбудсменка БиХ, др Јасминка Џумхур са сарадником се састала са секретаром Опћинског вијећа Општине Високо. Тема састанка је била имплементација Закона о слободи приступа информацијама, посебно у сегменту спровођења теста јавног интереса.

⁴⁴³ Омбудсмен Нивес Јукић састала се дана 22.06.2018. године са директором Психијатријске болнице Јагомир и сарадницима, којом приликом је разговарано о конкретној жалби регистрованој у Институцији омбудсмена.

⁴⁴⁴ Омбудсмени Нивес Јукић и др Јасминка Џумхур дана 25.01.2018. године

Омбудсмени су упознати да се значајан број грађана исламске и католичке вјероисповијести обраћају Бањалучком муфтијству и Бањалучкој бискупији са захтјевима за остваривање својих права везано за запошљавање и друштвена и социјална права. На састанку је закључено да постоји простор и потреба за јачањем сарадње са свим вјерским заједницама уз укључивање Међурелигијског савјета у Босни и Херцеговини.

Током 2018. године омбудсмани су посјетили Казнено-поправни завод Сарајево⁴⁴⁵, Казнено-поправни завод Требиње⁴⁴⁶ и Казнено-поправни завод Бања Лука⁴⁴⁷, Казнено-поправни завод у Фочи⁴⁴⁸, Казнено-поправни завод у Зеници⁴⁴⁹, Казнено-поправни завод у Тузли⁴⁵⁰, Казнено-поправни завод у Сарајеву⁴⁵¹, којом приликом су обављени разговори с директорима поменутих установа, а посебна пажња посвећена је мјерама које треба предузети, сходно налазима и препорукама омбудсмена донесеним по индивидуалним жалбама.

Уз подршку UNICEF-а у Босни и Херцеговини, а сходно документу “Анализа стања у установама у којима су смјештени малољетници у сукобу са законом у Босни и Херцеговини” обављене су посјете Одгојно-поправном дому за малољетнике у Орашју⁴⁵², Јавној установи Одгојни центар Тузланског кантона у Тузли⁴⁵³, Малољетнички затвор у оквиру Казнено-поправног завода Источно Сарајево⁴⁵⁴, које су за циљ имале утврђивање степена испоштовања препорука омбудсмена датих у напријед наведеном документу.

Омбудсмени су остварили сарадњу и одржали више састанака с директорима ентитетских центара за едукацију судија и тужилаца, којом приликом је разговарано о темама које ће евентуално бити уврштене у програме стручног усавршавања и почетне обуке за 2019. годину⁴⁵⁵ и изазовима с којима се сусреће Институција омбудсмена у заштити и промоцији људских права, као и примјени Закона о забрани дискриминације, односно поступање судија у прекршајним поступцима покренутим од стране омбудсмена за људска права БиХ због неиспоштовања препорука омбудсмена у предметима дискриминације⁴⁵⁶.

Одржана су и два састанка са омбудсменима за дјецу Републике Српске, министрицом за просторно уређење, грађевинарство и екологију у Влади Републике Српске⁴⁵⁷,

⁴⁴⁵ Дана 06.06.2018. године омбудсмен др Јасминка Џумхур; дана 26.06.2018. године проф. др Љубинко Митровић

⁴⁴⁶ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић посјетио је у уторак, 11. септембра 2018. године Казнено-поправни завод Требиње, гдје је разговарао са директором КПЗ-а.

⁴⁴⁷ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић предводио је делегацију Институције омбудсмена Босне и Херцеговине, која је заједно са експертима за Национални превентивни механизам из Омбудсмена Републике Бугарске посјетила Казнено-поправни завод Бања Лука у сриједу, 25. априла 2018. године

⁴⁴⁸ Дана 04.11.2018. године др Јасминка Џумхур са сарадницима

⁴⁴⁹ Дана 23.11.2018. године др Јасминка Џумхур са сарадницима

⁴⁵⁰ Дана 26.09.2018. године др Јасминка Џумхур са сарадницима

⁴⁵¹ Дана 14.12.2018. године др Јасминка Џумхур са сарадницима;

⁴⁵² Дана 20.06.2018. године проф. др Љубинко Митровић са сарадницима

⁴⁵³ Дана 21.06.2018. године проф. др Љубинко Митровић са сарадницима

⁴⁵⁴ Дана 29.06.2018. године проф. др Љубинко Митровић

⁴⁵⁵ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић одржао предавање у Центру за едукацију судија и тужилаца Републике Српске дана 09.02.2018. године; Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић одржао предавање у Центру за едукацију судија и тужилаца Федерације БиХ дана 31.05.2018. године; Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић одржао састанак с директором Центра за едукацију судија и тужилаца Републике Српске дана 09.10.2018. године; Омбудсмен др Јасминка Џумхур одржала састанак с директором Центра за едукацију судија и тужилаца Федерације Босне и Херцеговине.

⁴⁵⁶ Омбудсмен др Јасминка Џумхур дана 11.12.2018. године одржала презентацију у Центру за едукацију судија и тужилаца Федерације Босне и Херцеговине.

⁴⁵⁷ Дана 12.01.2018. године проф. др Љубинко Митровић

предсједником Нотарске коморе Републике Српске, предсједником Скупштине града Бања Лука⁴⁵⁸ и генералним секретаром Народне скупштине Републике Српске⁴⁵⁹.

Омбудсмени су дана 13.3.2018. године одржали састанак са чланом Предсједништва БиХ Драганом Човићем⁴⁶⁰.

Сходно Споразуму о сарадњи између омбудсмена и јавних и приватних универзитета у Босни и Херцеговини који је потписан с циљем успостављања и развијања међусобне сарадње кроз промоцију развоја највишег нивоа квалитета наставе и праксе у високом образовању, уз развијање заједничких оквира сарадње у свим областима образовне и истраживачке дјелатности, у 2018. години настављене су активности на провођењу предметног споразума, тако су студенти Факултета правних наука Свеучилишта “Витез” посјетили Подручну канцеларију у Сарајеву. Сврха посјете било је упознавање студената са мандатом Институције омбудсмена и разговор о међународним инструментима који се примјењују у Босни и Херцеговини⁴⁶¹. По позиву декана Факултета правних наука Универзитета за пословне студије у Бањој Луци одржано је предавање на тему “Улога и значај Институције омбудсмена за људска права БиХ у нашем друштву”, у оквиру Клинике за људска права⁴⁶². По позиву ректора Универзитета у Зеници и декана Правног факултета у Зеници, учествовано је на обиљежавању 10 година часописа „Анали Правног факултета у Зеници“, те активностима *Jean Monnet* са студентима докторског и додипломског студија⁴⁶³. Приликом посјете Пољопривредно-прехранбеном факултету Универзитета у Сарајеву разговарало се о проблемима у високом образовању везано за интегрисање универзитета, слободу приступа информацијама, забрану дискриминације, као и заштити човјекове околине, прије свега осигурања приступа питкој води, свјежем ваздуху и здравом земљишту.⁴⁶⁴

Омбудсмени су били излагачи⁴⁶⁵ на Петнаестом међународном савјетовању правника “Октобарски правнички дани” на тему „Улога полиције у одузимању имовине која је проистекла извршењем кривичног дјела у Републици Српској”, у организацији Удружења правника Републике Српске и Правног факултета Универзитета у Бањој Луци, а на позив декана Правног факултета Универзитета у Бањој Луци присуствовано је обиљежавању 43. године постојања и рада Правног факултета у Бањој Луци⁴⁶⁶. На Правном факултету Универзитета у Зеници одржано је предавање⁴⁶⁷ на тему “Малољетници у сукобу са законом - извршење санкција и мјера”. Одржано⁴⁶⁸ је предавање на Међународном универзитету у Сарајеву о Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине и стању људских права у Босни и Херцеговини, с посебним акцентом на права мањина,

⁴⁵⁸ Дана 17.01.2018. године проф. др Љубинко Митровић

⁴⁵⁹ Дана 16.01.2018. године омбудсмен проф. др Љубинко Митровић

⁴⁶⁰ Омбудсмени Нивес Јукић и проф. др Љубинко Митровић

⁴⁶¹ Студенте је на дан 30.03.2018. године примила омбудсмен др Јасминка Џумхур.

⁴⁶² Предавање је одржао проф. др Љубинко Митровић дана 21.03.2018. године

⁴⁶³ Омбудсменка др Јасминка Џумхур је 28.05.2018. године учествовала на овом скупу и презентирала улогу и дјеловање омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине.

⁴⁶⁴ Дана 19.10.2018. године омбудсменка др Јасминка Џумхур

⁴⁶⁵ Дана 12.10.2018. године омбудсмен проф. др Љубинко Митровић

⁴⁶⁶ Дана 06.02.2018. године омбудсмен проф. др Љубинко Митровић

⁴⁶⁷ Предавање одржао проф. др. Љубинко Митровић дана 27.11.2018. године

⁴⁶⁸ Омбудсменка др Јасминка Џумхур на дан 14.12.2018. године

предавање⁴⁶⁹ за студенте Правног факултета Универзитета у Сарајеву на тему „Улога омбудсмена у заштити и промоцији људских права“. Предавање, у оквиру промотивних активности на тему: „Улога омбудсмена у заштити и промоцији људских права у Босни и Херцеговини као пост-конфликтној држави“ је одржано у оквиру активности *Humna in action bih summer fellowship program*⁴⁷⁰.

Омбудсмени БиХ у 2018. години, у складу с Платформом о сарадњи с НВО наставили су сарадњу у приоритетним областима с представницима невладиног сектора, кроз заједничке активности са организацијама цивилног друштва, учешће у конференцијама и округлим столовима у организацији цивилног друштва. Тако је у циљу унапређења положаја LGBTI популације у Босни и Херцеговини настављена сарадња са Сарајевским отвореним центром, те је одржан низ састанака с представницима поменуте организације⁴⁷¹.

Институција омбудсмена активно је партиципирала и на округлом столу “Забрана физичког кажњавања – обавеза, а не потреба”⁴⁷² у организацији Бироа за људска права Тузла, на којем су учествовали и представници органа власти, центара за социјални рад, тужилаштва, служби за ментално здравље, а везано за обавезе Босне и Херцеговине из члана 19. Конвенције о правима дјетета у циљу активног рјешавања проблема физичког кажњавања дјете, што захтијева јасне и прецизне законске реформе, мјере заштите и превенције и едукативне мјере, како би се друштво удаљило од прихватања насилног и понижавајућег кажњавања дјете.

Одјел за остваривање права дјете присуствовао је презентацији налаза евалуације пројекта “*The Child Protection Hub*” за југоситочну Европу с фокусом на Босну и Херцеговину покренутог 2015. године од стране *Save Tsh Childrena* и организације *Terres des homes* из Швицарске, с циљем умрежавања и пословне сарадње земаља југоисточне Европе у заштити права дјете.

Представници Институције омбудсмена активно су учествовали и у дводневној радионици “*Безбједност новинара у БиХ: примјена ЕУ, СоЕ, и УН стандард о безбједности и заштити новинара у БиХ кроз ефикасне истраге напада и правосудне поступке*” одржаног у Мостару 23. и 24.02.2018. године у организацији Савјета Европе и Удружења новинара БиХ којом приликом је одржана презентација рада Институције омбудсмена у циљу заштите новинара, затим на Конференцији “*Media Circle*” – одговор грађана на клијентелизам у медијима у југоисточној Европи”⁴⁷³ у организацији Удружења новинара БиХ. На конференцији на тему “Положај и заштита новинарки у босанскохерцеговачким медијима”, која је 15. и 16. маја 2018. године одржана у Сарајеву у организацији Удружења/Удруге БХ новинари у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а у БиХ и организацијом *Civil rights defenders* представљена су искуства Институције омбудсмена везано за положај новинарки⁴⁷⁴.

⁴⁶⁹ Омбудсменка др Јасминка Џумхур на дан 21.12.2018. године

⁴⁷⁰ Омбудсменка др Јасминка Џумхур, на дан 13.06.2018. године

⁴⁷¹ Дана 25.01.2018. године одржан састанак омбудсмена Нивес Јукић, др Јасминке Џумхур и проф. др Љубинка Митровића са представницима Сарајевског отвореног центра везано за активности на успостављању законске регулативе истополних заједница и права трансродних лица. Представници Одјела за елиминацију свих облика дискриминације одржали су састанак с СОЦ-ем дана 11.07.2018. године.

⁴⁷² Одржаног дана 26.03.2018. године у Сарајеву

⁴⁷³ Одржаној дана 22.23.2018. године

⁴⁷⁴ Дана 15.05.2018. године омбудсменка др Јасминка Џумхур се обратила скупу.

Присуствовано је презентацији националног извјештаја за Босну и Херцеговину о медијским слободама и безбједности новинара⁴⁷⁵, Конференцији и представљању извјештаја “Регулисање тржишта оглашавања”⁴⁷⁶ у склопу пројекта “Медији и јавни углед”; представљању извјештаја “индикатори нивоа медијских слобода и безбједности новинара – БиХ”⁴⁷⁷

Омбудсмени су учествовали и на 24. издању Сарајево филм фестивала, у оквиру програма Дан људских права тематског назива: „Узлет национализма у Европи – тест европске хуманитарности у европских вриједности?”⁴⁷⁸

Омбудсмени⁴⁷⁹ су узели учешће на Научно-стручним конференцијама у организацији Центра за лобирање из Бања Луке и то:

- дана 07.07.2018. на тему “Безбједност у Босни и Херцеговини: Да ли су грађани безбједни”, те је том приликом изложен и реферат под називом “Правни и практични изазови у кажњавању страних терористичких бораца (*Foreign Terrorist Fighters*) у Босни и Херцеговини”⁴⁸⁰, а на којој конференцију су такође учествовали и бројни професори са Универзитета у Бањој Луци, Сарајеву и Источном Сарајеву, те експерти из области безбједности;
- дана 25.08.2018. године на тему “Војна неутралност или НАТО, предности и недостаци” с усменим излагањем на тему “Правни аспекти могућности прикључења Босне и Херцеговине НАТО савезу” с посебним фокусом на бенефите сваког грађанина у Босни и Херцеговини које може имати прикључењем Босне и Херцеговине НАТО савезу или у случају војне неутралности Босне и Херцеговине.

Одјел за елиминацију свих облика дискриминације учествовао је дана 23.02.2018. године у Бањој Луци на округлом столу “*Заштита жена од полне/родне дискриминације – од закона до стварне равноправности*”; Анализа пријављених случајева полне/родне дискриминације с презентацијом рада Инститиције везано за Закон о забрани дискриминације у БиХ, и положај жена жртава вишеструке дискриминације, жена на селу, Ромкиња и жена чија су радна права угрожена, јер су остале у другом стању, те на Конференцији⁴⁸¹ “*Увођење института Лице од повјерења у систем заштите жртава насиља - размјена добрих пракси са земљама региона*” у организацији Центра женских права Зеница и фондације Удружене жене Бања Лука, с циљем остварења дијалога о механизмима унапређења помоћи и заштите женама које су преживјеле насиље кроз увођење института „Лице од повјерења“ у законодавство Босне и Херцеговине.

Омбудсмени⁴⁸² су одржали и састанак са оснивачем удружења “Дајте нам шансу” поводом обиљежавања “Дјечије недјеље”, с којим удружењем имају дугогодишњу успјешну сарадњу, а разговарано је о случајевима повреде људских права корисника услуга предметног удружења.

⁴⁷⁵ Одржаном у Бањој Луци дана 30.03.018. године

⁴⁷⁶ Одржаног дана 21.06.2018. године у Сарајеву

⁴⁷⁷ Одржан дана 20.12.2018. године у Сарајеву

⁴⁷⁸ Дана 13.08.2018. године омбудсменка др Јасминка Џумхур је била једна од панелистица на овом скупу.

⁴⁷⁹ Проф. др Љубинко Митровић

⁴⁸⁰ Проф. др Љубинко Митровић и др Гојко Павловић

⁴⁸¹ Одржаној дана 25.10.2018. године у Сарајеву

⁴⁸² Омбудсмен Нивес Јукић, дана 03.10.2018. године

Судјеловано је и на округлом столу под називом *“Дјеца у покрету, дјеца без пратње – Реагуј и спријечи трговину дјецом”*⁴⁸³ у организацији фондације Удружене жене Бања Лука у сарадњи са мрежом “РИНГ” у циљу обиљежавања 18. октобра – Европског дана борбе против трговине људима.

Присуствовано је и округлом столу за представнике ромског невладиног сектора из области регистрације грађана, који је организовало удружење Ваша права БиХ и UNHCR⁴⁸⁴, а којом приликом су учесници размијенили искуства и добре праксе из области регистрације Рома, те сагледавање тренутног стања с циљем унапређења поступка регистрације Рома у матичне књиге, а разговарано је и о мандату и раду UNHCR-а који се односи на апатридију, те округлом столу о бесплатној правној помоћи у Кантону Сарајево⁴⁸⁵ одржаном у организацији удружења Ваша права БиХ, UNHCR-а и Завода за бесплатну правну помоћ Кантона Сарајево.

По позиву Савеза параплегичара омбудсмени⁴⁸⁶ су учествовали и на конференцији *“Промовисање права и подизања свијести о питањима лица са инвалидитетом с предавањем на тему “Дискриминације лица са инвалидитетом: Ускраћено право на једнаке могућности”* и презентацијом рада омбудсмена на правима лица са инвалидитетом с посебним освртом на положај параплегичара обољелих од дјечије парализе.

По позиву Уније параплегичара и обољелих од дјечије парализе судјеловано је на конференцији⁴⁸⁷ *“Промовисање права и подизање свијести о питањима особа/лица са инвалидитетом у БиХ”* са излагањем на тему „Улога институције у предметима дискриминације“. Такође, представници Институције омбудсмена судјеловали су на седмом састанку⁴⁸⁸ организованом од стране Савеза организација цивилног друштва (СУМЕРО) на тему „Платформа за деинституционализацију“, који догађај је организован у оквиру пројекта” подршка инклузији за лица са инвалидитетом.

12.2. Сарадња с међународним организацијама и институцијама и поднесци комитетима

Институција омбудсмена као механизам заштите људских права 24.11.2017. године од стране Подкомитета за акредитације Глобалне алијансе независних институција за људска права реакредитована је у статус “А”.

Отвореност рада Институције омбудсмена и спремност на сарадњу са свим организацијама које могу допринијети унапређењу и заштити људских права континуирано захтијева од омбудсмена БиХ да унапређују сарадњу са низом међународних организација који дјелују у Босни и Херцеговини, али и изван њених граница.

⁴⁸³ Одржаном дана 18.10.2018. године у Бањој Луци

⁴⁸⁴ Одржан дана 16.10.2018. године у Сарајеву

⁴⁸⁵ Одржаном дана 24.10.2018. године у Сарајеву

⁴⁸⁶ Омбудсмен Нивес Јукић, Конференција одржана у Сарајеву дана 13.12.2018. године

⁴⁸⁷ Одржана дана 22.12.2017. године

⁴⁸⁸ Одржан дана 06.09.2018. године у Сарајеву

Најзначају сарадњу, засновану на партнерским односима омбудсмени БиХ већ дужи низ година остварују с Мисијом ОЕБС-а, а с циљем јачања капацитета и улоге Институције омбудсмена у босанскохерцеговачком друштву⁴⁸⁹.

Значајна је сарадња остварена са Канцеларијом Савјета Европе у Босни и Херцеговини у оквиру реализације пројекта „Јачање капацитета Институције омбудсмена за људска права за борбу против дискриминације“, која је дио заједничког програма сарадње Европске уније и Савјета Европе „Хоризонтални инструмент подршке западном Балкану и Турској“, финансираног од стране Европске уније и Савјета Европе. Тако је у Сарајеву дана 15. и 16.02.2018. године омбудсмени БиХ уз подршку делегације Европске уније, Канцеларија Савјета Европе и Мисије ОЕБС-а у Босни и Херцеговини, одржана регионална конференција под називом: „Размјена најбољих искустава у рјешавању кршења људских права с посебним фокусом на борбу против дискриминације“. Главни циљ дводневне конференције односио се на размјену најбољих пракси између националних институција за људска права из цијелог региона, те јачање сарадње ових институција у превенцији и борби против кршења људских права. У току конференције кроз панел дискусије дат је осврт академске заједнице и правосуђа на улогу националних институција за заштиту људских права у судским и управним поступцима, те позиција невладиног сектора о улози националних институција за заштиту људских права у судским и управним поступцима. На конференцији су судјеловали омбудсмени и представници институција за заштиту људских права из Црне Горе, Хрватске, Косова⁴⁹⁰, Бивше Југословенске Републике Македоније, Словеније, Србије, Турске, Босне и Херцеговине, као и представници правосуђа, академске заједнице и организација цивилног друштва.

У 2018. години омбудсмени су значајан допринос дали ТАИЕХ⁴⁹¹ експертским мисијама које су организоване у Босни и Херцеговини уз подршку Дирекције за европске интеграције Босне и Херцеговине, а у циљу оцјене стања у одређеним областима, које су биле обухваћене упитником за придруживање ЕУ. Тако су представници Институције омбудсмена дали свој допринос сљедећим мисијама:

- ТАИЕХ мисија стручне процјене Европске комисије о правима жена и једнакоправности полова и антидискриминацији, одржаној од 18. до 23.03.2018. године⁴⁹²;
- ТАИЕХ стручне процјене Европске комисије о слободи окупљања, одржаној од 21. до 25.05.2018. године⁴⁹³;

⁴⁸⁹ Омбудсмен проф. др Љубинко Митровић одржао је дана 5.2.2018. године састанак са амбасадором ОЕБС-а 23.4.2018. године присуствовао је свечаном пријему поводом уселења у нове просторије ОЕБС-а у Бањој Луци. Поред тога одржао је састанке са представницима ОЕБС-а и 20.3.2018. године, 24.4.2018. године, 14.9.2018. године, 2.11.2018. године и 5.11.2018. године.

⁴⁹⁰ Овај назив не доводи у питање статус Косова и у складу је с Резолуцијом 1244 Вијећа сигурност/Савјета безбједности УН и одлуком ИЦЦ-а о косовској декларацији о независности.

⁴⁹¹ ТАИЕХ (*Technical Assistance and Information Exchange*) представља инструмент Европске комисије за техничку подршку и размјену информација, односно за пружање краткорочне техничке помоћи новим државама чланицама, те земљама у процесу приступања Европској унији у областима преузимања законодавства Европске уније и његовог провођења у домаћи правни систем.

⁴⁹² Омбудсменка др Јасминка Џумхур и сарадници. Мисија стручне процјене се одржава у контексту припреме Мишљења Европске комисије о Захтјеву за чланство Босне и Херцеговине у ЕУ. Циљ мисије је пружити Европској комисији процјену о правима жена и једнакоправности полова у Босни и Херцеговини. Исход ове експертске мисије је извештај са јасним препорукама за власти, укључујући конкретне акције и резултате.

⁴⁹³ Омбудсменка др Јасминка Џумхур и сарадници. Мисија стручне процјене се одржава у контексту припреме Мишљења Европске комисије о Захтјеву за чланство Босне и Херцеговине у ЕУ. Циљ мисије је пружити Европској комисији процјену о томе гдје се Босна и Херцеговина налази у смислу слободе окупљања. Фокус је на законодавству и

- ТАИЕХ мисији за ревизију у систему затвора и спречавање злостављања у Босни и Херцеговини, 24-28.9.2018. године⁴⁹⁴.

Омбудсмени и особље Институције омбудсмена дана 29. и 30.11.2018. године учествовали су на дводневној регионалној конференцији посвећеној улози националних институција за људска права (НИЉП) на западном Балкану у заговарању људских права и забране дискриминације, која је организована у сарадњи са Савјетом Европе у склопу пројекта „Јачање капацитета Институције омбудсмена за људска права за борбу против дискриминације“. Осим напријед наведеног, као дио пројектних активности организован је низ студијских посјета особља Институције омбудсмена:

- Заштитнику људских права и слобода Црне Горе од 14. до 20.10.2018. године;
- Омбудсмену ФЈР Македоније од 04. до 10.11.2018. године;
- Омбудсмену Републике Хрватске од 11. до 17.11.2018. године;
- Омбудсмену Албаније од 18. до 24.11.2018. године и
- Заштитнику грађана Републике Србије од 16. до 22.12.2018. године.

У 2018. години настављене су пројектне активности јачања капацитета Институције омбудсмена Босне и Херцеговине у циљу имплементације мандата Превентивног механизма у Босни и Херцеговини, који се реализује уз подршку Амбасаде Републике Бугарске, у оквиру којег су предузете активности тренирања особља Институције омбудсмена⁴⁹⁵. Наиме, у Босни и Херцеговини још увијек није успостављен превентивни механизам, међутим кроз Пројекат јачања капацитета Институције омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине у циљу имплементације мандата Превентивног механизма у Босни и Херцеговини, континуирано се стварају предуслови да Институција омбудсмена преузме улогу овог механизма.

Институција омбудсмена члан је низа међународних мрежа националних институција за заштиту људских права, те су у 2018. години реализоване следеће активности, односно присуства састанцима и скуповима:

1. Састанак са консултантом Европске уније, Сарајево 29.01.2018. године;
2. Састанак с представницима Савјета Европе 30.01.2018. године, Сарајево;
3. Састанак Европске мреже и Генралне скупштине GANHRI за 2018. годину у Швицарској, од 20. до 22.02.2018. године;
4. Годишњи регионални форум о владавини права за југоисточну Европу и Пети регионални форум о владавини права, ФЈР Македонија, 15-18.03.2018. године;
5. EQUINET конференција “Сиромаштво и дискриминација: двије стране истог новчића”, Република Ирска, 22.03.2018. године;

политикама. Исход ове експертске мисије је извештај са јасним препорукама за власти, укључујући конкретне акције и резултате.

⁴⁹⁴ Омбудсменка др Јасминка Цумхур и сарадници. Мисија стручне процјене се одржава у контексту припреме Мишљења Европске комисије о Захтјеву за чланство Босне и Херцеговине у ЕУ. Циљ мисије је пружити Европској комисији процјену о томе гдје се Босна и Херцеговина налази у смислу ефикасног вођења затворског система и осигурања превенције мучења и злостављања у окружењу за притвор. Фокус је на законодавству и политикама, као и на примјени мјера и услова. Исход ове експертске мисије је извештај са јасним препорукама за власти, укључујући конкретне акције и резултате.

⁴⁹⁵ Од 23.04. до 27.04.2018. године, у Бањој Луци, одржана је обука за особље Институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине. Циљ обуке, коју је извршио тим експерата/представника Омбудсмена Републике Бугарске био је упознавање са функционисањем Националног превентивног механизма у Бугарској.

6. Симпозијум: 15 година органа за равноправност – 27 година омбудсмена за равноправност Аустрије, Беч 18-19.04.2018. године;
7. Тренинг за надзор присилног повратка, Република Србија, Београд 09-13.04.2018. године;
8. Годишњи семиран Европске комисије против расизма и нетолеранције, Француска, Страсбур 24.05.2018. године;
9. Учешће на конференцији Мреже националних механизма за превенцију тортуре земаља југоисточне Европе, Црна Гора, Подгорица, 29-30.05.2018. године;
10. Конференција EQUINET-а под називом Инвестирање у равноправност, Брисел, 31.05 и 01.06.2018. године;
11. Обилежавање 20. годишњице омбудсмена Македоније и конференција “Омбудсмен као заштитник социјалних, културних и еколошких права”, ФЈР Македонија 29. 05 и 01.06.2018. године;
12. Академија националних институција за заштиту људских права, Хелсинки, Финска, од 04. до 08.06.2018. године;
13. Друга међународна конференција Заштита људских права “Од незаконитости до законитости”, Република Србија, Нови Сад, 29-30.10.2018. године;
14. Трећа међународна конференција националних институција за људска права на тему: "Ширење грађанског простора и промоција и заштита заштитника људских права с фокусом на жене: Улога националних институција за људска права", која се од 10. до 12. октобра 2018. године одржава у Маракешу, Мароко;
15. UNFPA глобални састанак о улози националних институција за људска права у унапређењу сексуалног и репродуктивног здравља и права, 5. и 6. децембра 2018. године у Истанбулу, Република Турска;
16. Састанак Генералне скупштине Европске мреже националних институција за људска права (ENNHRI) од 24. до 25.10.2018. године у Атини, Грчка;
17. „Прва национална обука Босне и Херцеговине везано за пратњу”, у Подгорици од 04. до 08.06.2018. године, Подгорица, Црна Гора.

У току 2018. године омбудсмени су одговорили на бројне упитнике међународних организација који су се тицали степена остваривања људских права и слобода одређених категорија становништа у Босни и Херцеговини и то:

1. УН Комитет о елиминацији свих облика расне дискриминације - Информације поводом извјештаја Босне и Херцеговине о примјени Међународне конвенције о елиминацији свих облика расне дискриминације и препорука CERD Комитета (јуни 2018. године),
2. УН Комитет за заштиту права радника миграната и чланова њихових породица - Поднесак омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине о примјени УН Конвенције о правима радника миграната и чланова њихових породица (аугуст 2018. године),
3. УН Комитет за уклањање свих облика дискриминације жена - Обсервације омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине о примјени УН Конвенције за елиминацију дискриминације жена (CEDAW) у Босни и Херцеговини (новембар 2018. године),

4. УН Комитет за права дјетета - Информације о примјени УН Конвенције о правима дјетета у Босни и Херцеговини са аспекта дјеловања и рада омбудсмена Босне Херцеговине (децембар 2018. године),
5. Упитник специјалном извјестиоцу о независности судија и адвоката (упућен 15.01.2018. Савјету за људска права о питањима националних судских вијећа и/или других националних органа или механизма),
7. 2. EQUINET Упитник (упућен 5.2.2018. комесару за заштиту од дискриминације Албаније који је и молио да се попуни упитник),
8. ENNHRI Упитник о иновативним, добрим праксама NHRI у заштити и промоцији цивилног друштва (упућен 26.02.2018),
9. ENNHRI Упитник о људским правима старијих лица (упућен 9.3.2018),
10. Специјални извјестилац о правима лица са инвалидитетом (упитник упућен 01.03.2018),
11. Чешки NPM о питањима затвореника са инвалидитетом (одговорено 12.04.2018),
12. OHCHR Упитник о несталим лицима (одговорено 2.3.2018),
13. OHCHR Информација о ефектима тероризма на уживање људских права (одговорен 3.5.2018),
14. OHCHR Упитник Савјетодавног комитета за људска права о доприносу развоју за уживање свих људских права (одговорено 1.6.2018),
15. EQUINET Анкета говора мржње (одговорено 12.06.2018),
16. Упит *Human Rights Watch* у вези са нападима на рад невладиних организација и новинара (одговорено 11.09.2018),
17. EQUINET Анкета о прикупљању и кориштењу података из жалби од стране органа за равноправност (одговорено 15.10.2018),
18. ENNHRI Упитник о циљевима одрживог развоја (одговорено 12.10.2018),
19. EQUINET Упитник о дискриминацији против транс и интерсекс лица (одговорено 29.10.2018),
20. GANHRI Извјештај о спречавању и уклањању свих облика насиља над женама и дјевојчицама (одговорено 16.11.2018),
21. OHCHR Упитник о женама и дјевојчицама лишеним слободе (одговорено 1.11.2018),
22. Упитник Глобалне иницијативе за увођење експлицитне забране физичког/тјелесног кажњавања дјете (одговорено 1.11.2018).

XIII ПРЕПОРУКЕ ОМБУДСМЕНА

Омбудсмени, у складу са чланом 32. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине наконведеног поступка истраживања одговорном органу могу дати препоруке с циљем отклањања уочених повреда људских права. Органи, који добију такве препоруке дужни су писмено одговорити и извијестити омбудсмене о ефекту препорука у року који су омбудсмени одредили.

Уколико одговорни орган не предузме мјере из препоруке, или ако не извијести омбудсмене о разлозима њиховог неподузимања, омбудсмени непосредно вишем органу указују на ток предмета и на даљње препоруке. Слиједи табеларни приказ препорука упућених у прошлој години и начин њиховог реализовања:

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПРЕПОРУКА

БРОЈ ПРЕПОРУКЕ	БРОЈ ЖАЛБЕ	УПУЋЕН ОРГАНУ	ПОВРЕДА ПРАВА	ДАТУМ ИЗДАВАЊА ПРЕПОРУКЕ	РЕАЛИЗАЦИЈА	ЗАПРИМЉЕН ОДГОВОР
П-1/18	Ж-СА-05-1125/17	АГЕНЦИЈА ЗА ДРЖАВНУ СЛУЖБУ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, Н/Р В.Д. ДИРЕКТОРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	3.1.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-2/18	Ж-БЛ-05-830/17	ОПШТИНА ЛАКТАШИ, СКУПШТИНА ОПШТИНЕ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	4.1.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-3/18	Ж-БЛ-01-652/17	ЈАВНА УСТАНОВА МЕДРЕС „ЏЕМАЛУДИН ЧАУШЕВИЋ“, УНСКО-САНСКИ КАНТОН, МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	5.1.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-4/18	Ж-БЛ-05-536/17	ОПШТИНА КНЕЖЕВО	19 - УПРАВА	4.1.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-5/18	Ж-ЛИ-05-349/17	ШГД "ХЕРЦЕГБОСАНСКЕ ШУМЕ" Д.О.О. КУПРЕС, СКУПШТИНА ДРУШТВА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	9.1.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-6/18	Ж-ЛИ-05-192/17	ВЛАДА КАНТОНА 10	19 - УПРАВА	9.1.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-7/18	Ж-ЛИ-04-153/17	ВЛАДА КАНТОНА 10 - ЖАЛБЕНО ВИЈЕЋЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	9.1.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-8/18	Ж-ЛИ-05-293/17	МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, ЗНАНОСТИ, КУЛТУРЕ И СПОРТА КАНТОНА СРЕДИШЊА БОСНА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	9.1.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-9/18	Ж-СА-05-397/17	ОПШТИНА СТАРИ ГРАД САРАЈЕВО, САРАЈЕВО	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	10.1.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА

П-10/18	Ж-СА-06-233/17	ОПШТИНА РАВНО, РАВНО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-12 - НА ОСНОВУ НАЦИОНАЛНОГ ИЛИ СОЦИЈАЛНОГ ПОРИЈЕКЛА	10.1.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-11/18	Ж-СА-05-359/16	УСТАВНИ СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА СУДА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	22.1.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-12/18	Ж-БЛ-05-235/17	ПОН-ОПШТИНА КОЗАРСКА ДУБИЦА	09 - ПРАВОСУЂЕ	24.1.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-13/18	Ж-БЛ-04-651/16	ЈУ ОШ „ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ ЗМАЈ“ СРБАЦ, МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	24.1.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-14/18	Ж-БЛ-06-206/17	УНИВЕРЗИТЕТ У БИХАЋУ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-17 - НА ОСНОВУ ОБРАЗОВАЊА	24.1.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-15/18	Ж-БЛ-04-791/17	ГРАД БАЊА ЛУКА, СКУПШТИНА ГРАДА БАЊА ЛУКА	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	24.1.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-16/18	Ж-СА-05-642/17	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ЗДРАВСТВА САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	26.1.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-17/18	Ж-СА-01-875/17, Ж-СА-01-876/17	ОПШТИНСКИ СУД У САРАЈЕВУ, Н/Р ПРЕДСЈЕДНИЦЕ СУДА ЈАЊЕ ЈОВАНОВИЋ САРАЈЕВО	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	9.2.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-18/18	Ж-СА-05-722/17	КАНТОНАЛНИ СУД У САРАЈЕВУ, Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА СУДА САРАЈЕВО	09 - ПРАВОСУЂЕ	29.1.2017.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-19/18	Ж-СА-04-1022/17, Ж-СА-04-1065/17, Ж-СА-06-881/17	САВЈЕТ МИНИСТРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ САВЈЕТА МИНИСТРА САРАЈЕВО, ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА, 10 - РАДНИ ОДНОСИ	29.1.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-20/18	Ж-БЛ-05-542/17	КАНТОНАЛНИ СУД У БИХАЋУ	09 - ПРАВОСУЂЕ -- 09-2 - ДУЖИНА ТРАЈАЊА ПОСТУПКА (ЧЛАН 6)	30.1.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-21/18	Ж-БЛ-04-555/17	ЈУ ОСНОВНА ШКОЛА „МИЛОШ ДУЛИЋ“ ЧЕЛИНАЦ, РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ, ПРОСВЈЕТНА ИНСПЕКЦИЈА – ОДЈЕЉЕЊЕ БАЊА ЛУКА, МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	30.1.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-22/18	Ж-БЛ-01-163/15	ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ТУЗЛАНСКИ КАНТОН, ВЛАДА ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	30.1.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-23/18	Ж-БЛ-05-838/17	КАНТОНАЛНИ СУД У САРАЈЕВУ	09 - ПРАВОСУЂЕ	30.1.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-24/18	Ж-БЛ-05-524/17	ГРАД БАЊА ЛУКА, ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА КОМУНАЛНЕ ПОСЛОВЕ, ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА САОБРАЋАЈ И ПУТЕВЕ	19 - УПРАВА	30.1.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-25/18	Ж-БЛ-05-333/17	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ЗА ПИТАЊЕ БОРАЦА И ИНВАЛИДА ОДБРАМБЕНО-ОТАЏБИНСКОГ РАТА	19 - УПРАВА	30.1.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-26/18	Ж-ЛИ-04-360/17	ОПШТИНА ДРВАР, ОПШТИНСКИ НАЧЕЛНИК	24 - СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	31.1.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-27/18	Ж-ЛИ-05-277/17	ОПШТИНСКО ВИЈЕЋЕ БОСАНСКО ГРАХОВО	19 - УПРАВА	31.1.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-28/18	Ж-ЛИ-05-181/17	МИНИСТАРСТВО ЗНАНОСТИ, ПРОСВЈЕТЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА КАНТОНА 10	19 - УПРАВА	31.1.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-29/18	Ж-БЛ-04-509/17	МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ЈУ ЦЕНТАР ЗА ПРЕДШКОЛСКО ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ БАЊА ЛУКА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	30.1.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-30/18	Ж-БЛ-04-573/17	ОПШТИНА ТЕСЛИЋ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	30.1.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-31/18	Ж-БЛ-05-735/17	ИНВЕСТИЦИОНО-РАЗВОЈНА БАНКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	29.1.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-32/18	Ж-СА-04-440/17	ОПШТИНА ВИСОКО УПРАВНИ ОДБОР, ЈУ КСЦ „МЛАДОСТ“ ВИСОКО, ВИСОКО	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	7.2.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-33/18	Ж-СА-07-1048/17	ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА ГРАДАЧАЦ, ГРАДАЧАЦ, Н/Р КОМАНДИРА	07 - ЗАТВОРИ	7.2.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-34/18	Ж-СА-05-775/17	ЈПШ „ШУМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“, Н/Р ДИРЕКТОРА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	12.2.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-35/18	Ж-СА-05-543/17, Ж-СА-06-405/17, Ж-СА-06-59/18, Ж-СА-06-742/16	САВЈЕТ МИНИСТРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА, 19 - УПРАВА	12.2.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-36/18	Ж-БЛ-05-872/17	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ БРАТУНАЦ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	12.2.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-37/18	Ж-БЛ-02-833/17	ЈЗУ БОЛНИЦА „СВЕТИ АПОСТОЛ ЛУКА“ ДОБОЈ	12 - ЛАЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	13.2.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-38/18	Ж-СА-05-12/18	ЈУ ЗАВОД ЗА ХИТНУ МЕДИЦИНСКУ ПОМОЋ КАНТОНА САРАЈЕВО, САРАЈЕВО, Н/Р ДИРЕКТОРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-3 - ПРАВО НА ДВОСТЕПЕНОСТ	13.2.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-39/18	Ж-БЛ-06-867/17	УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	13.2.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ

П-40/18	Ж-БЛ-05-175/17, Ж-БЛ-05-183/17	ВИСОКИ СУДСКИ И ТУЖИЛАЧКИ САВЈЕТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ОСНОВНИ СУД ТРЕБИЊЕ, ОКРУЖНИ СУД ТРЕБИЊЕ	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	13.2.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-41/18	Ж-СА-05-53/18, Ж-СА-05-68/18, Ж-СА-05-69/18, Ж-СА-05-70/18, Ж-СА-05-71/18	ОПЋИНА КОЊИЦ, ОПЋИНСКИ НАЧЕЛНИК, ОПЋИНСКО ВИЈЕЋЕ КОЊИЦ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	13.2.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-42/18	Ж-СА-06-791/16	ПАРЛАМЕНТ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ, Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ ДОМ НАРОДА, ЗАКОНОДАВНО-ПРАВНА КОМИСИЈА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	13.2.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-43/18	Ж-СА-05-91/17	ГРАД ЗЕНИЦА, Н/Р ГРАДОНАЧЕЛНИКА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	14.2.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-44/18	Ж-СА-04-1237/17	ЗАВОД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА КАНТОНА САРАЈЕВО, САРАЈЕВО	23 - ЗДРАВСТВО	26.2.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-45/18	Ж-БЛ-01-845/17	ПОН - ОПШТИНА НОВО ГОРАЖДЕ НА ЗНАЊЕ, МИНИСТАРСТВО УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	28.2.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-46/18	Ж-БЛ-05-832/17	ЈУ СРЕДЊА ШКОЛА ДРВАР	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	1.3.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-47/18	Ж-БЛ-05-737/16	ПОН-ОКРУЖНИ ПРИВРЕДНИ СУД БАЊА ЛУКА	09 - ПРАВОСУЂЕ -- 09-3 - ИЗВРШЕЊЕ ПРЕСУДА	28.2.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-48/18	Ж-БЛ-05-361/16	ПОН-ОСНОВНИ СУД У БАЊОЈ ЛУЦИ	09 - ПРАВОСУЂЕ	28.2.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-49/18	Ж-БЛ-05-282/17	ПОН-ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ЗА ИЗБЈЕГЛИЦЕ И РАСЕЉЕНА ЛИЦА	20 - РАТНЕ ШТЕТЕ	28.2.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-50/18	Ж-БЛ-04-851/17	МИНИСТАРСТВО ЗА ПРАВОСУЂЕ И УПРАВУ ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА, ВЛАДА ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	1.3.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-51/18	Ж-СА-06-879/17	ПОН - ОПШТИНА ВЛАСЕНИЦА Н/Р НАЧЕЛНИКА ОПШТИНЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	28.2.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-52/18	Ж-СА-05-378/17	ГРАД БИХАЋ, СЛУЖБА ЗА УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ И ГРАЂЕЊЕ БИХАЋ	19 - УПРАВА	5.3.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-53/18	Ж-БЛ-05-819/17	УНИВЕРЗИТЕТ У ТУЗЛИ, ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ, ФАКУЛТЕТ ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ, ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	14.3.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-54/18	Ж-БЛ-05-837/17	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ, ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА БАЊА ЛУКА	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	14.3.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-55/18	Ж-БЛ-05-919/17	ПОН-ФОНД ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ФИЛИЈАЛА БАЊА ЛУКА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	14.3.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-56/18	Ж-БЛ-05-909/17	ПОН-ОПШТИНА ВЕЛИКА КЛАДУША, СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	14.3.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-57/18	Ж-БЛ-05-901/17	ПОН-ЈПШ "ШУМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ" А.Д. СОКОЛАЦ, ШУМСКО ГАЗДИНСТВО "БОРЈА" ТЕСЛИЋ	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	14.3.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-58/18	Ж-БЛ-05-486/17	ГРАД БАЊА ЛУКА, ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ	19 - УПРАВА	20.3.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-59/18	Ж-БЛ-04-846/17	ПОН-ФОНД ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ФИЛИЈАЛА БАЊА ЛУКА	25 - ПЕНЗИЈЕ	20.3.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-60/18	Ж-БЛ-04-465/17	ДОМ ЗДРАВЉА НОВО ГОРАЖДЕ	25 - ПЕНЗИЈЕ	20.3.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-61/18	Ж-БЛ-05-31/18	ОКРУЖНИ СУД У БАЊОЈ ЛУЦИ	09 - ПРАВОСУЂЕ	20.3.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-62/18	Ж-БЛ-06-91/17	УНИВЕРЗИТЕТ У БИХАЋУ, ЕТИЧКИ КОМИТЕТ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-01 - УЗНЕМИРАВАЊЕ	20.3.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-63/18	Ж-СА-05-766/17	ВЛАДА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА, МИНИСТАРСТВО ЗА ГРАЂЕЊЕ, ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ И ЗАШТИТУ ОКОЛИНЕ БИХАЋ	19 - УПРАВА	21.3.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-64/18	Ж-СА-05-1283/17	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА КАНТОНА САРАЈЕВО, УПРАВА ПОЛИЦИЈЕ САРАЈЕВО, Н/Р ПОЛИЦИЈСКОГ КОМЕСАРА	05 - ПОЛИЦИЈА	21.3.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-65/18	Ж-СА-05-1292/17	ВЛАДА КАНТОНА САРАЈЕВО, САРАЈЕВО, Н/Р ПРЕМИЈЕРА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	21.3.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-66/18	Ж-СА-05-632/14	КАНТОНАЛНИ СУД У САРАЈЕВУ, САРАЈЕВО, Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА СУДА	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	21.3.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-67/18	Ж-БЛ-01-927/17	ОСНОВНА ШКОЛА „ЈОВАН ДУЧИЋ“ ЧАЈНИЧЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	21.3.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-68/18	Ж-БЛ-01-330/17	ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ПАРЛАМЕНТ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ПРЕДСТАВНИЧКИ/ЗАСТУПНИЧКИ ДОМ, ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ, ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ, ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	21.3.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-69/18	Ж-БЛ-01-341/16	ВЛАДА КАНТОНА САРАЈЕВО, МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРА И СПОРТА, ЈУ ОСНОВНА ШКОЛА „КОВАЧИЋИ“ САРАЈЕВО	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	21.3.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-70/18	Ж-СА-04-903/17	ЈУ ЗАВОД ЗА ЗДРАВСТВЕНУ ЗАШТИТУ ЗАПОСЛЕНИКА МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА КАНТОНА САРАЈЕВО, Н/Р ДИРЕКТОРА ЗАВОДА САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	21.3.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-71/18	Ж-СА-04-1121/17, Ж- СА-04-1238/17	ВЛАДА КАНТОНА САРАЈЕВО, МИНИСТАРСТВО САОБРАЋАЈА КАНТОНА САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	3.4.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-72/18	Ж-СА-05-1212/16	ОПШТИНА ЦАЗИН, СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ ЦАЗИН	19 - УПРАВА	22.3.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-73/18	Ж-БР-04-43/17	ЈАВНОМ ПРЕДУЗЕЋУ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО - ПОДРУЖНИЦИ „ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА“ ТУЗЛА, ПОСЛОВНИЦИ ГРАЧАНИЦА, ФЕДЕРАЛНОМ МИНИСТАРСТВУ ЗА ПИТАЊЕ БОРАЦА САРАЈЕВО	25 - ПЕНЗИЈЕ	27.3.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-74/18	Ж-БР-05-207/16	ВЛАДА ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА, МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ТУЗЛА, ГРАД ТУЗЛА, СЛУЖБА ЗА КОМУНАЛНЕ ПОСЛОВЕ, ИЗГРАДЊУ И ПОСЛОВЕ МЈЕСНИХ ЗАЈЕДНИЦА ТУЗЛА, ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕДУЗЕЋЕ „САОБРАЋАЈ И КОМУНИКАЦИЈЕ“ ТУЗЛА	19 - УПРАВА	27.3.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-75/18	Ж-СА-05-1130/17	ЖАЛБЕНО ВИЈЕЋЕ ПРИ САВЈЕТУ МИНИСТРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	4.4.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-76/18	Ж-СА-05-1282/17	ФОНД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ БАЊА ЛУКА, Н/Р ДИРЕКТОРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	4.4.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-77/18	Ж-СА-05-1251/17	ПОН-КАНТОНАЛНИ СУД У САРАЈЕВУ, САРАЈЕВО	09 - ПРАВОСУЂЕ	4.4.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-78/18	Ж-ЛИ-05-31/18	АГЕНЦИЈА ЗА ДРЖАВНУ СЛУЖБУ Ф БИХ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	5.4.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-79/18	Ж-ЛИ-05-16/18	МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ Ф БИХ	19 - УПРАВА	5.4.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-80/18	Ж-БЛ-05-35/18	ГРАД БАЊА ЛУКА	19 - УПРАВА	12.4.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-81/18	Ж-БЛ-05-66/18	ФЕДЕРАЛНА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	12.4.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-82/18	Ж-БЛ-05-871/17	МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВДПЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	12.4.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-83/18	Ж-БЛ-05-852/17	ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	12.4.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-84/18	Ж-БЛ-05-695/17	ЈУ ОШ „МИРОСЛАВ АНТИЋ“ БИСТРИЦА БАЊА ЛУКА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	12.4.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-85/18	Ж-БЛ-04-783/17	ЈУ ОШ „МИРОСЛАВ АНТИЋ“ БИСТРИЦА БАЊА ЛУКА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	12.4.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-86/18	Ж-СА-05-1242/17	ОПЋИНА ВИСОКО, ВИСОКО, Н/Р НАЧЕЛНИЦЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	16.4.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-87/18	Ж-СА-05-752/17	ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА БАЊА ЛУКА, КАНЦЕЛАРИЈА ПРАВНОГ ПРЕДСТАВНИКА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ БАЊА ЛУКА	09 - ПРАВОСУЂЕ -- 09-3 - ИЗВРШЕЊЕ ПРЕСУДА	16.4.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-88/18	Ж-СА-02-386/18	ВЛАДА КАНТОНА САРАЈЕВО, САРАЈЕВО	12 - ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	17.4.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-89/18	Ж-БР-06-203/16	ЈАВНА УСТАНОВА “ПРВА ОСНОВНА ШКОЛА” СРЕБРЕНИЦА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-10 - НА ОСНОВУ ВЈЕРЕ	17.4.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-90/18	Ж-СА-05-180/18	УНИВЕРЗИТЕТ У САРАЈЕВУ, САРАЈЕВО, Н/Р РЕКТОРА	19 - УПРАВА	24.4.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-91/18	Ж-МО-04-166/17	ПОН-МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА ХНК, ВЛАДА ХНК	10 - РАДНИ ОДНОСИ	25.4.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-92/18	Ж-БЛ-07-891/17	КАЗНЕНО-ПОПРАВНИ ЗАВОД ТУЗЛА	07 - ЗАТВОРИ	8.5.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-93/18	Ж-БЛ-05-701/17	МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	19 - УПРАВА	8.5.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ

П-94/18	Ж-СА-06-323/17	ЈУ „КАНТОНАЛНИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД“, СЛУЖБА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ НОВИ ГРАД САРАЈЕВО, Н/Р ДИРЕКТОРА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИНГ	9.2.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-95/18	Ж-БЛ-04-78/18	УПРАВА ЗА ИНДИРЕКТНО ОПОРЕЗИВАЊЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	10.5.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-96/18	Ж-ЛИ-05-20/18	ГРАД ЛИВНО	19 - УПРАВА	15.5.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-97/18	Ж-СА-06-424/18	КРАЈИНА КЛАС Д.О.О БАЊА ЛУКА, БАЊА ЛУКА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-18 - НА ОСНОВУ ДРУШТВЕНОГ ПОЛОЖАЈА И ПОЛА	15.5.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-98/18	Ж-СА-05-413/18	ЈУ “СЛУЖБА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ КАНТОНА САРАЈЕВО” САРАЈЕВО, САРАЈЕВО, Н/Р ОСМАНБЕГОВИЋ МИДХАТ, ДИРЕКТОР	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	15.5.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-99/18	Ж-СА-05-95/18	ЈУ СЛУЖБА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ КАНТОНА САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	15.5.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-100/18	Ж-БЛ-05-255/18	МИНИСТАРСТВО ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ, ГРАЂЕВИНАРСТВО И ЕКОЛОГИЈУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	19 - УПРАВА	16.5.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-101/18	Ж-БЛ-05-311/18	ФОНД ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ФИЛИЈАЛА БАЊА ЛУКА	09 - ПРАВОСУЂЕ	16.5.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-102/18	Ж-БЛ-04-270/18	ЖЕЉЕЗНИЦЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	17.5.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-103/18	Ж-БЛ-02-105/17	МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА ПРАВА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, МИНИСТАРСТВО ЦИВИЛНИХ ПОСЛОВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ЗДРАВСТВА, ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ, ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА И ИЗБЈЕГИЦА, МИНИСТАРСТВО ЗА ИЗБЈЕГЛИЦЕ И РАСЕЉЕНА ЛИЦА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	12 - ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	22.5.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-104/18	Ж-СА-05-1055/17	ПОН-МИНИСТАРСТВО ВАЊСКИХ ПОСЛОВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, Н/Р МИНИСТРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	28.5.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА

П-105/18	Ж-СА-04-428/18	ОДБОР ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ ЗА ЖАЛБЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕГ ОДБОРА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	28.5.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-106/18	Ж-СА-05-160/18	ПОН-ОСНОВНИ СУД ДОБОЈ, Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА СУДА	09 - ПРАВОСУЂЕ	28.5.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-107/18	Ж-СА-05-1014/15, Ж-СА-05-885/13	МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА ПРАВА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, Н/Р МИНИСТРИЦЕ, Г.ЉА СЕМИХА БОРОВАЦ, ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАСЕЉЕНИХ ОСОБА И ИЗБЈЕГЛИЦА, Н/Р МИНИСТРА, ДР. ЕДИН РАМИЋ, ОПЋИНА НОВО САРАЈЕВО, Н/Р НАЧЕЛНИКА НЕЏАД КОЉЦО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА, 19 - УПРАВА	28.5.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-108/18	Ж-СА-05-226/18,	ПС „ВИТЕЗИТ“ Д.О.О. ВИТЕЗ, Н/Р ДИРЕКТОРА, НАДЗОРНОМ ОДБОРУ ВИТЕЗ	25 - ПЕНЗИЈЕ	29.5.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-109/18	Ж-БЛ-05-381/18	НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	09 - ПРАВОСУЂЕ	30.5.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-110/18	Ж-БЛ-04-314/18	МИНИСТАРСТВО РАДА И БОРАЧКО ИНВАЛИДСКЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, МИНИСТАРСТВО УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	30.5.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-111/18	Ж-БЛ-04-748/17	МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	06 - ЈАВНИ ПРИХОДИ	30.5.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-112/18	Ж-БЛ-04-271/18	ЈЗУ „ДОМ ЗДРАВЉА“ БРАТУНАЦ, АГЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ ЛИЧНИХ ПОДАТАКА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	5.6.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-113/18	Ж-СА-05-578/17	МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА ПРАВА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, Н/Р МИНИСТРИЦЕ, ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАСЕЉЕНИХ ОСОБА И ИЗБЈЕГЛИЦА САРАЈЕВО, Н/Р МИНИСТРА	19 - УПРАВА	5.6.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-114/18	Ж-СА-05-161/18	О П Ћ И Н А Б У Г О Ј Н О, ОПЋИНСКИ НАЧЕЛНИК, СЛУЖБА ЗА ФИНАНСИЈЕ И ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР Б У Г О Ј Н О	19 - УПРАВА	5.6.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-115/18	Ж-БЛ-04-487/18	ЕЛЕКТРО БИЈЕЉИНА	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	6.6.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-116/18	Ж-СА-05-300/18	ГРАД ЗЕНИЦА, ГРАДСКО ВИЈЕЋЕ ЗЕНИЦА	19 - УПРАВА	6.6.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-117/18	Ж-БЛ-05-198/18	МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	09 - ПРАВОСУЂЕ	8.6.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-118/18	Ж-БЛ-05-339/18	НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	8.6.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ

П-119/18	Ж-БЛ-05-422/17	ФОНД ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ФИЛИЈАЛА БИЈЕЉИНА	09 - ПРАВОСУЂЕ	12.6.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-120/18	Ж-СА-07-963/17	КАЗНЕНО-ПОПРАВНИ ЗАВОД ДОБОЈ, ДОБОЈ	07 - ЗАТВОРИ	13.6.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-121/18	Ж-БЛ-05-258/17	МИНИСТАРСТВО ЗА ИЗБЈЕГЛИЦЕ И РАСЕЉЕНА ЛИЦА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА ПРАВА И ИЗБЈЕГЛИЦЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ФОНД ЗА ПОВРАТАК БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	20 - РАТНЕ ШТЕТЕ	13.6.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-122/18	Ж-СА-07-815/16	ПОЛИЦИЈА БРЧКО ДИСТРИКТА, БРЧКО ДИСТРИКТ, Н/Р ШЕФА ПОЛИЦИЈЕ	07 - ЗАТВОРИ -- 07-1 - КОРИШТЕЊЕ ЗАВОДСКИХ ПОГОДНОСТИ И ПОСЈЕТЕ	13.6.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-123/18	Ж-СА-05-79/17	ПОН-ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ЗДРАВСТВА, Н/Р МИНИСТРА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	13.6.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-124/18	Ж-БЛ-05-223/18	ОПШТИНА БОСАНСКА КРУПА	09 - ПРАВОСУЂЕ	13.6.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-125/18	Ж-БЛ-04-325/18	ГРАД ТУЗЛА	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	14.6.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-126/18	Ж-ЛИ-05-14/18	МИНИСТАРСТВО ПРАВОСУЂА И УПРАВЕ КАНТОНА 10, ЛИВНО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	11.7.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-127/18	Ж-ЛИ-05-15/18	МИНИСТАРСТВО ПРАВОСУЂА И УПРАВЕ КАНТОНА 10, ЛИВНО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	11.7.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-128/18	Ж-БЛ-06-789/17	МЈЕШОВИТИ ХОЛДИНГ „ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“ А.Д. ТРЕБИЊЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	19.6.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-129/18	Ж-БЛ-07-297/18	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА, МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА КАНТОНА САРАЈЕВО	07 - ЗАТВОРИ	19.6.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-130/18	Ж-БЛ-04-196/18	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	19.6.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-131/18	Ж-МО-05-42/18, Ж-МО-05-55/18, Ж-МО-05-57/18, Ж-МО-05-74/18	ПОН-ОПШТИНА ЈАБЛАНИЦА, ОПШТИНСКИ НАЧЕЛНИК, ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋИ ОПШТИНСКОГ ВИЈЕЋА ОПШТИНЕ ЈАБЛАНИЦА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	21.6.2018.	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-132/18	Ж-БЛ-01-527/17	МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ВУКОСАВЉЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	25.6.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-133/18	Ж-БЛ-04-284/18	ЈУ ОСНОВНА ШКОЛА „КОЗАРАЦ“ ПРИЈЕДОР, МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	26.6.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-134/18	Ж-БЛ-04-292/18	НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	25 - ПЕНЗИЈЕ	26.7.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-135/18	Ж-БЛ-05-393/18	ОПШТИНА КАКАЊ, СЛУЖБА ЗА ИМОВИНСКО- ПРАВНЕ, ГЕОДЕТСКЕ ПОСЛОВЕ И КАТАСТАР НЕКРЕНИНА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	5.7.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-136/18	Ж-СА-06-512/18	УНИВЕРЗИТЕТ У САРАЈЕВУ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ САРАЈЕВО, Н/Р ДЕКАНА ПРОФ. ДР МУХАМЕД ЦЕЛИЛОВИЋ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	26.6.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-137/18	Ж-БЛ-05-608/17	МИНИСТАРСТВО ЗА ИЗБЈЕГЛИЦЕ И РАСЕЉЕНА ЛИЦА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, МИНИСТАРСТВО РАДА И БОРАЧКО ИНВАЛИДСКЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	27 - ПРАВОБРАНИЛАШТВА	28.6.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-138/18	Ж-БЛ-01-410/17	ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД БИЈЕЉИНА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	28.6.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-139/18	Ж-СА-06-1207/17	ПРЕДСЈЕДНИШТВО БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, Н/Р ПРЕДСЈЕДАЈУЋИ ПРЕДСЈЕДНИШТВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ БАКИР ИЗЕТБЕГОВИЋ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-18 - НА ОСНОВУ ДРУШТВЕНОГ ПОЛОЖАЈА И ПОЛА	29.6.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-140/18	Ж-БЛ-04-844/17	ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ЗА ПИО/МИО КАНТОНАЛНА АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА ЗА КАНТОН САРАЈЕВО	25 - ПЕНЗИЈЕ	2.7.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-141/18	Ж-БЛ-04-221/18	ЈУ ОСНОВНА ШКОЛА "ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ"	10 - РАДНИ ОДНОСИ	2.7.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-142/18	Ж-БЛ-05-235/18	"ГРАДСКО ГРОБЉЕ" ЈК А.Д. БАЊА ЛУКА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	5.7.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-143/18	Ж-ЛИ-05-67/18	МИНИСТАРСТВО ЗНАНОСТИ, ПРОСВЈЕТЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА КАНТОНА 10	19 - УПРАВА	3.7.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-144/18	Ж-ЛИ-05-79/18	Ј.П. "РАДИО-ТЕЛЕВИЗИЈА ЛИВНО" Д.О.О. ЛИВНО, НАДЗОРНИ ОДБОР	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	3.7.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-145/18	Ж-СА-04-1132/17	ВАЊСКОТРГОВИНСКА КОМОРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	25 - ПЕНЗИЈЕ	4.7.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-146/18	Ж-СА-05-1193/17	ГРАД САРАЈЕВО, ОПШТИНА НОВО САРАЈЕВО САРАЈЕВО, Н/Р НАЧЕЛНИКА ОПШТИНЕ	19 - УПРАВА	4.7.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НЕ

П-147/18	Ж-СА-04-730/17	РЕПУБЛИКА СРПСКА, ГРАД ДОБОЈ, ГРАДОНАЧЕЛНИК, АДМИНСТРАТИВНА СЛУЖБА ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПОСЛОВЕ КОМУНАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ	14 - ЕКОЛОГИЈА ЗАШТИТА ОКОЛИНЕ	31.5.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-148/18	Ж-БЛ-01-408/18	ПОН-ОКРУЖНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО БАЊА ЛУКА, МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	5.7.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-149/18	Ж-БЛ-05-397/18, Ж- БЛ-05-398/18, Ж-БЛ- 05-399/18	ОПШТИНА ХАН ПИЈЕСАК	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	5.7.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-150/18	Ж-БЛ-05-193/18	ОПШТИНА ВЕЛИКА КЛАДУША	19 - УПРАВА	6.7.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-151/18	Ж-БЛ-04-374/17	ГРАД БИХАЋ	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	6.7.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-152/18	Ж-БЛ-05-273/18	ОПШТИНА ЧАПЉИНА	19 - УПРАВА	5.7.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-153/18	Ж-СА-06-630/18	РАДИО И ТЕЛЕВИЗИЈА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ТЕЛЕВИЗИЈА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, Н/Р ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИНГ	6.7.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-154/18	Ж-СА-05-1119/17	ОПШТИНА НОВИ ГРАД САРАЈЕВО, Н/Р ОПШТИНСКОГ НАЧЕЛНИКА, САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	6.7.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-155/18	Ж-СА-05-181/18	ПОН-КАНТОНАЛНИ СУД У САРАЈЕВУ	09 - ПРАВОСУЂЕ -- 09-2 - ДУЖИНА ТРАЈАЊА ПОСТУПКА (ЧЛАН 6)	9.7.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-156/18	Ж-СА-05-203/18	ПОН-ГРАД ТУЗЛА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	9.7.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-157/18	Ж-СА-04-928/17	ПОН-ЈУ ДОМ ЗДРАВЉА „ИЗУДИН МУЛАБЕЋИРОВИЋ-ИЗО“ ТЕШАЊ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	9.7.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-158/18	Ж-СА-05-1117/17	ПОН-МИНИСТАРСТВО ЗДРАВСТВА ЗЕНИЧКО- ДОБОЈСКОГ КАНТОНА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	9.7.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-159/18	Ж-ЛИ-05-99/18	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ЗА ПИТАЊА БОРАЦА И ИНВАЛИДА ОДБРАМБЕНО ОСЛОБОДИЛАЧКОГ РАТА САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	11.7.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-160/18	Ж-СА-01-266/17	ПОН-ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ЖИВИНИЦЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	11.7.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-161/18	Ж-СА-05-1250/17	КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО КАНТОНА САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	13.7.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-162/18	Ж-ЛИ-05-66/18	ВЛАДА КАНТОНА 10, МИНИСТАРСТВО ПРАВОСУЂА И УПРАВЕ ЛИВНО, Н/Р ПРЕДСЈЕДНИК ВЛАДЕ ИВАН ЛОЗИЋ, Н/Р МИНИСТАР ЈОВО ПАРИПОВИЋ	19 - УПРАВА	2.11.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ

П-163/18	Ж-СА-04-279/18	ПОН-ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ, КАНТОНАЛНА АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА ЗА ТУЗЛАНСКИ КАНТОН	25 - ПЕНЗИЈЕ	18.7.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-164/18	Ж-СА-04-1017/17	ОПЋИНА ЖЕПЧЕ, Н/Р НАЧЕЛНИКА	14 - ЕКОЛОГИЈА ЗАШТИТА ОКОЛИНЕ	18.7.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-165/18	Ж-СА-05-267/18	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА, ФЕДЕРАЛНА УПРАВА ПОЛИЦИЈЕ, Н/Р ДИРЕКТОРА	05 - ПОЛИЦИЈА	18.7.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-166/18	Ж-СА-04-735/18	ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ЦАЗИН	24 - СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	18.7.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-167/18	Ж-СА-05-140/18	ОПЋИНА СТАРИ ГРАД, СЛУЖБА ЗА ОПЋУ УПРАВУ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	19 - УПРАВА	18.7.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-168/18	Ж-ЛИ-01-144/18	ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ГЛАМОЧ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	23.8.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-169/18	Ж-БЛ-06-411/18	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИНГ	31.7.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-170/18	Ж-СА-05-1055/15	ОПЋИНА СТАРИ ГРАД САРАЈЕВО, СЛУЖБА ЗА УРБАНИЗАМ С А Р А Ј Е В О, Н/Р НАЧЕЛНИКА ОПЋИНЕ	09 - ПРАВОСУЂЕ	1.8.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-171/18	Ж-СА-04-87/18	ВЛАДА КАНТОНА САРАЈЕВО, СТРУЧНА СЛУЖБА САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	2.8.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-172/18	Ж-СА-04-50/18	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА, Н/Р МИНИСТРИЦЕ, САРАЈЕВО, ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ЗДРАВСТВА, Н/Р МИНИСТРА, САРАЈЕВО, ЗАВОД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА И РЕОСИГУРАЊА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, Н/Р ДИРЕКТОРИЦЕ, САРАЈЕВО	23 - ЗДРАВСТВО	3.8.2018.	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-173/18	Ж-БЛ-05-511/17	ПОН-ОКРУЖНИ ПРИВРЕДНИ СУД У БАЊОЈ ЛУЦИ	09 - ПРАВОСУЂЕ	17.8.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-174/18	Ж-БЛ-05-46/18	ПОН-РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ БАЊА ЛУКА	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	17.8.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-175/18	Ж-БЛ-05-808/17	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ БАЊА ЛУКА, ПОРЕСКА УПРАВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	19 - УПРАВА	17.8.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-176/18	Ж-БЛ-01-304/18	ОПЋИНСКИ СУД У ЗЕНИЦИ, ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ЗЕНИЦА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	17.8.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-177/18	Ж-БЛ-05-342/18	ОПШТИНА БУГОЈНО, СЛУЖБА ЗА ФИНАНСИЈЕ И ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР	19 - УПРАВА	17.8.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-178/18	Ж-БЛ-05-431/18	ЈП ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА БИХ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	17.8.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-179/18	Ж-БЛ-05-17/18	СКУПШТИНА УСНКО-САНСКОГКАНТОНА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	25.10.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-180/18	Ж-БЛ-04-426/18	ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	24.8.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-181/18	Ж-СА-06-652/18	ОПШТИНА ВИСОКО	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	22.8.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-182/18	Ж-ЛИ-05-90/18	ЈАВНО ПОДУЗЕЋЕ "РАДИО-ТЕЛЕВИЗИЈА" Д.О.О. ЛИВНО, НАДЗОРНИ ОДБОР	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	23.8.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-183/18	Ж-БЛ-04-461/18	ЈУ „ЗАВОД ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ“ БИХАЋ	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	22.8.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-184/18	Ж-БЛ-04-444/18	ЈКП „КОМРАД“ Д.О.О. БИХАЋ	21 - КОМУНАЛНЕ УСЛУГЕ	23.8.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-185/18	Ж-БЛ-05-288/18	ПОН-РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА БАЊА ЛУКА	19 - УПРАВА	22.8.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-186/18	Ж-БЛ-05-405/18	ПОН-МИНИСТАРСТВО ЗРАВСТВА, РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА	19 - УПРАВА	22.8.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-187/18	Ж-БЛ-05-382/18	ПОН-МИНИСТАРСТВО ЗРАВСТВА, РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	23.8.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-188/18	Ж-СА-05-456/18	ОПШТИНСКИ СУД САРАЈЕВО И ФЕДЕРАЛНА УПРАВА ПОЛИЦИЈЕ	09 - ПРАВОСУЂЕ	22.8.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-189/18	Ж-БЛ-04-413/18	ГРАД БАЊА ЛУКА	14 - ЕКОЛОГИЈА ЗАШТИТА ОКОЛИНЕ	23.8.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-190/18	Ж-БЛ-06-5/18	ПОН-ЈУ „ДРУГА СРЕДЊА ШКОЛА“ ЦАЗИН	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	29.8.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-191/18	Ж-БЛ-05-525/18	ФОНД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, УНИВЕРЗИТЕТСКО КЛИНИЧКИ ЦЕНТАР РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	24.8.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-192/18	Ж-БЛ-05-615/17	ГРАД ПРИЈЕДОР, ОДСЈЕК ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	24.8.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-193/18	Ж-СА-04-825/18	ЈП ТЕЛЕВИЗИЈА КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО, НАДЗОРНОМ ОДБОРУ, КОМИСИЈИ ЗА ПРОВОЂЕЊЕ ПОСТУПКА УТВРЂИВАЊА ОДГОВОРНОСТИ РАДНИКА АИДА МРШИЋА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	27.8.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-194/18	Ж-БЛ-04-732/16	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ, ИНСПЕКЦИЈА РАДА, ОДЈЕЉЕЊЕ БИЈЕЉИНА, МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	28.8.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-195/18	Ж-БЛ-05-583/18	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА ПРЉАВОР, ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	28.8.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-196/18	Ж-СА-05-493/18	ПОН-САВЈЕТ МИНИСТРА БИХ, ЖАЛБЕНО ВИЈЕЋЕ ПРИ САВЈЕТУ МИНИСТРА БИХ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	13.7.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-197/18	Ж-БЛ-04-646/18	НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	23 - ЗДРАВСТВО	29.8.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-198/18	Ж-БЛ-05-322/18	МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ШУМАРСТВА И ВОДОПРИВРЕДЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	19 - УПРАВА	25.10.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-199/18	Ж-СА-04-742/18	САВЈЕТ МИНИСТРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, КОМИСИЈА ЗА КОНЦЕСИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ БАЊА ЛУКА	25 - ПЕНЗИЈЕ	4.9.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-200/18	Ж-БЛ-05-324/18	ГРАД БИХАЋ, ЈУ „ЗАВОД ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ“ БИХАЋ	19 - УПРАВА	5.9.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-201/18	Ж-СА-06-429/18	РЕПУБЛИКА СРПСКА, МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА БАЊА ЛУКА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-12 - НА ОСНОВУ НАЦИОНАЛНОГ ИЛИ СОЦИЈАЛНОГ ПОРИЈЕКЛА	5.9.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-202/18	Ж-СА-05-15/18	ОПЋИНСКИ СУД У ЗЕНИЦИ, ЗЕМЉИШНОКЊИЖНИ УРЕД	19 - УПРАВА	7.9.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-203/18	Ж-СА-04-667/18	УНИВЕРЗИТЕТ У САРАЈЕВУ, МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ САРАЈЕВО, Н/Р ДЕКАНЕСЕ, УНИВЕРЗИТЕТ У САРАЈЕВУ САРАЈЕВО, Н/Р РЕКТОРА, Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА УПРАВНОГ ОДБОРА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	13.9.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-204/18	Ж-СА-06-551/18	ИНСТИТУТ ЗА АКРЕДИТИРАЊЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ХАМДИЈЕ ЂЕМЕРЛИЋА БРОЈ 2/7 71 000 САРАЈЕВО, Н/Р ДИРЕКТОРА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИЊГ	13.9.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-205/18	Ж-СА-04-821/18	ПОН-ФАРМАЦЕУТСКИ ФАКУЛТЕТ У САРАЈЕВУ, САРАЈЕВО, Н/Р ДЕКАНА, КАНТОН САРАЈЕВО ИНСПЕКТОРАТ РАДА, ЗАШТИТЕ НА РАДУ, СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ И ПРОСВЈЕТНЕ ИНСПЕКЦИЈЕ САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	13.9.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-206/18	Ж-СА-05-234/18	ОПШТИНА ВОГОШЋА, КАБИНЕТ ОПШТИНСКОГ НАЧЕЛНИКА САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	13.9.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-207/18	Ж-СА-05-153/18	ГРАД ЗЕНИЦА СЛУЖБА ЗА БОРАЧКО-ИНВАЛИДСКУ И СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ, СТАМБЕНЕ ПОСЛОВЕ И ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ З Е Н И Ц А ЗЕНИЧКО ДОБОЈСКИ КАНТОН МИНИСТАРСТВО ЗА БОРАЧКА ПИТАЊА ЗЕНИЦА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	14.9.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-208/18	Ж-СА-05-473/18, Ж-СА-05-527/18, Ж-СА-05-573/18, Ж-СА-05-574/18, Ж-СА-05-575/18	ОПШТИНА ВИТЕЗ, ОПШТИНСКО ВИЈЕЋЕ ВИТЕЗ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	19.9.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-209/18	Ж-СА-05-713/18	ПОН-ОПШТИНА СТАРИ ГРАД САРАЈЕВО, СЛУЖБА ЗА КОМУНАЛНЕ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	18.9.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-210/18	Ж-БЛ-05-700/18	МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, ВИСОКИ СУДСКИ И ТУЖИЛАЧКИ САВЈЕТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	09 - ПРАВОСУЂЕ	20.9.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-211/18	Ж-БЛ-01-250/18	ОСНОВНА ШКОЛА „ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ“ ДОБОЈ, ГРАД ДОБОЈ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	20.9.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-212/18	Ж-БЛ-01-491/18	ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКИ КАНТОН, ОПШТИНА УСОРА, ОСНОВНА ШКОЛА „ИВАНА ФРА ФРАНЕ ЈУКИЋА“	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	20.9.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-213/18	Ж-СА-05-789/18	ЈУ СЛУЖБА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА З Е Н И Ц А, Н/Р ДИРЕКТОРА, ПОРЕЗНА УПРАВА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, Н/Р ДИРЕКТОРА, ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ПИО/МИО КАНТОНАЛНА АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА, ЗА ЗЕ ДО КАНТОН З Е Н И Ц А, Н/Р ДИРЕКТОРА	25 - ПЕНЗИЈЕ	10.10.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-214/18	Ж-СА-05-481/18	ЗАВОД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА КАНТОНА САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	28.9.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-215/18	Ж-СА-05-486/18	ФОНД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ БАЊА ЛУКА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА		НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-216/18	Ж-СА-05-868/17	ПОН-ОПШТИНА ВЛАСЕНИЦА, ВЛАСЕНИЦА	19 - УПРАВА	28.9.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-217/18	Ж-СА-05-774/17	ОПШТИНА НОВО САРАЈЕВО, САРАЈЕВО	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	28.9.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-218/18	Ж-СА-05-161/17	КАНТОН САРАЈЕВО - ОПШТИНА ИЛИЦА, ОПШТИНСКИ НАЧЕЛНИК, СЛУЖБА ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ ИЛИЦА	19 - УПРАВА	28.9.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-219/18	Ж-СА-05-737/17	ОПШТИНА БУСОВАЧА, БУСОВАЧА, Н/Р ОПШТИНСКОГ НАЧЕЛНИКА	19 - УПРАВА	28.9.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-220/18	Ж-СА-05-666/17	ПОН-МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ БАЊА ЛУКА	19 - УПРАВА	28.9.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-221/18	Ж-БЛ-05-371/18	МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА, ЈУ МЈЕШОВИТА СРЕДЊА ШКОЛА КЉУЧ	09 - ПРАВОСУЂЕ -- 09-3 - ИЗВРШЕЊЕ ПРЕСУДА	28.10.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-222/18	Ж-ЛИ-06-182/18	КАНТОН 10, ПОВЈЕРЕНСТВО ЗА ПРОВОЂЕЊЕ ИНТЕРВЈУА ЗА ИЗБОР ДИРЕКТОРА ЖУПАНИЈСКОГ ЗАВОДА ЗА ПРУЖАЊЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	4.10.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-223/18	Ж-ЛИ-05-149/17	КАНТОНАЛНИ СУД У ЛИВНУ	09 - ПРАВОСУЂЕ	4.10.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-224/18	Ж-БЛ-05-890/17	ГРАД БАЊА ЛУКА, ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	1.10.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-225/18	Ж-ЛИ-05-167/18	АГЕНЦИЈА ЗА ПРИВАТИЗАЦИЈУ КАНТОНА 10, ЛИВНО, Н/Р В.Д. ДИРЕКТОР ИВИЦА БОДУЛУШИЋ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	18.10.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-226/18	Ж-БЛ-04-546/18	ЈУ ОСНОВНА ШКОЛА „АЛЕКСА ШАНТИЋ“ БАЊА ЛУКА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	1.10.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-227/18	Ж-МО-05-58/18	ПОН-ЖУПАНИЈСКИ/КАНТОНАЛНИ СУД МОСТАР	09 - ПРАВОСУЂЕ	1.10.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-228/18	Ж-БЛ-05-379/18	ОПШТИНА ЈАЛЦЕ	19 - УПРАВА	23.10.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-229/18	Ж-СА-04-678/18	ПОН-ПС „ВИТЕЗИТ“ Д.О.О ВИТЕЗ, Н/Р ДИРЕКТОРА, ВИТЕЗ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	17.10.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-230/18	Ж-СА-05-712/16	КАНТОНАЛНИ СУД У САРАЈЕВУ, САРАЈЕВО	09 - ПРАВОСУЂЕ	23.10.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-231/18	Ж-СА-04-1162/17	ДРЖАВНА АГЕНЦИЈА ЗА ИСТРАГЕ И ЗАШТИТУ МИНИСТАВА БЕЗБЈЕДНОСТИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ ИСТОЧНО САРАЈЕВО, Н/Р ДИРЕКТОРА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	18.10.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-232/18	Ж-СА-05-837/18	ЈУ ДОМ ЗДРАВЉА КАНТОНА САРАЈЕВО, С А Р А Ј Е В О	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	18.10.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-233/18	Ж-СА-05-617/18	ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ УНИВЕРЗИТЕТА У САРАЈЕВУ САРАЈЕВО, Н/Р ДЕКАНА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	18.10.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-234/18	Ж-СА-05-189/17	ЈУ КАНТОНАЛНИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД САРАЈЕВО, СЛУЖБА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ НОВИ ГРАД С А Р А Ј Е В О, Н/Р ДИРЕКТОРА	19 - УПРАВА	18.10.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-235/18	Ж-СА-05-619/18	МИНИСТАРСТВО БЕЗБЈЕДНОСТИ, СЛУЖБА ЗА ПОСЛОВЕ СА СТРАНЦИМА САРАЈЕВО	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	18.10.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-236/18	Ж-СА-05-461/18	МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ТУЗЛА, Н/Р СЛУЖБЕНИКА ЗА ИНФОРМИСАЊЕ, ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА ЖИВИНИЦЕ ЖИВИНИЦЕ, Н/Р КОМАНДИРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	18.10.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-237/18	Ж-СА-01-938/18	ОПШТИНСКИ СУД У САРАЈЕВУ, Н/Р ПРЕДСЈЕДНИЦЕ СУДА ЈАЊЕ ЈОВАНОВИЋ САРАЈЕВО, ЈУ „КАНТОНАЛНИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД“ САРАЈЕВО, СЛУЖБА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ СТАРИ ГРАД САРАЈЕВО	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	19.10.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-238/18	Ж-СА-03-437/18	САВЈЕТ МИНИСТАРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА И ТРЕЗОРА САРАЈЕВО	04 - ВЈЕРСКЕ СЛОБОДЕ / РЕЛИГИЈА	19.10.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-239/18	Ж-СА-04-763/18	ЈП „ЛОКОМ“ САРАЈЕВО, Н/Р ДИРЕКТОРА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	19.10.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-240/18	Ж-СА-04-1021/18	ЈУ МЈЕШОВИТА СРЕДЊА ШКОЛА „БАНОВИЋИ“ БАНОВИЋИ, ЈУ МЈЕШОВИТА СРЕДЊА ШКОЛА ЖИВИНИЦЕ ЖИВИНИЦЕ, ПЕДАГОШКИ ЗАВОД ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ТУЗЛА, МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА ТУЗЛАНСКОГ КАНТОНА ТУЗЛА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	19.10.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-241/18	Ж-БЛ-06-5/18	МИНИСТАРСТВО ОБРАЗОВАЊА, НАУКЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	26.10.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-242/18	Ж-БЛ-05-374/18	ОКРУЖНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО ТРЕБИЊЕ	05 - ПОЛИЦИЈА	25.10.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-243/18	Ж-БЛ-05-641/18	ОКРУЖНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО ТРЕБИЊЕ	26 - ТУЖИЛАШТВА	25.10.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-244/18	Ж-БЛ-04-648/18	ПОН - ЈЗУ УНИВЕРЗИТЕТСКИ КЛИНИЧКИ ЦЕНТАР, ТУЗЛА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	25.10.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-245/18	Ж-БЛ-05-529/18	ОСНОВНИ СУД КОТОР ВАРОШ	09 - ПРАВОСУЂЕ -- 09-3 - ИЗВРШЕЊЕ ПРЕСУДА	25.10.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-246/18	Ж-СА-05-985/18	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ЗДРАВСТВА САРАЈЕВО, Н/Р МИНИСТРА, ЗАВОД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА И РЕОСИГУРАЊА Ф БИХ САРАЈЕВО, Н/Р ДИРЕКТОРА	23 - ЗДРАВСТВО	25.10.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-247/18	Ж-СА-04-738/18	ЈУ ПСИХИЈАТРИЈСКА БОЛНИЦА КС САРАЈЕВО	23 - ЗДРАВСТВО	25.10.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-248/18	Ж-СА-05-937/18	ЗАВОД ЗАДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА БИХАЋ, Н/Р ДИРЕКТОРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	25.10.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-249/18	Ж-СА-02-539/18	ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ И УПРАВНИ ОДБОР ФОНДА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНУ РЕХАБИЛИТАЦИЈУ И ЗАПОШЉАВАЊЕ ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	12 - ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	25.10.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-250/18	Ж-СА-05-906/17	ШПД „УНСКО-САНСКЕ ШУМЕ“ Д.О.О БОСАНСКА КРУПА, Н/Р ДИРЕКТОРА СКУПШТИНИ ШПД БОСАНСКА КРУПА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	25.10.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-251/18	Ж-СА-04-826/18	ПОН-МИНИСТАРСТВО ЗА ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКУ И МЛАДЕ КАНТОНА САРАЈЕВО, САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	26.10.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-252/18	Ж-БЛ-04-756/18	НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	11 - ОБРАЗОВАЊЕ	1.11.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-253/18	Ж-БЛ-05-418/18	ГРАД БИХАЋ, ВЛАДА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА, ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, САВЈЕТ МИНИСТРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	1.11.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-254/18	Ж-БЛ-04-590/18	УНИВЕРЗИТЕТ У ТУЗЛИ, ФАКУЛТЕТ ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ, ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ	10 - РАДНИ ОДНОСИ	1.11.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-255/18	Ж-БЛ-04-672/18	ПОН-ЈУ ОСНОВНА ШКОЛА "ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ" БАЊА ЛУКА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	1.11.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-256/18	Ж-БЛ-04-673/18	ПОН- ЈУ ОСНОВНА ШКОЛА "ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ" БАЊА ЛУКА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	1.11.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-257/18	Ж-БЛ-04-674/18	ПОН- ЈУ ОСНОВНА ШКОЛА "ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ" БАЊА ЛУКА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	1.11.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-258/18	Ж-БЛ-05-452/18	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ ПОДРУЧНА, ЈЕДИНИЦА ЧЕЛИНАЦ	19 - УПРАВА	1.11.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-259/18	Ж-БЛ-05-534/18	ФОНД ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ФИЛИЈАЛА БАЊА ЛУКА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	1.11.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-260/18	Ж-БЛ-05-775/17	ОСНОВНИ СУД У БАЊОЈ ЛУЦИ	09 - ПРАВОСУЂЕ	1.11.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	НЕ
П-261/18	Ж-СА-02-653/18	ИНСТИТУТ ЗА МЕДИЦИНСКО ВЈЕШТАЧЕЊЕ ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, САРАЈЕВО, Н/Р ДИРЕКТОРА, ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ, САРАЈЕВО, Н/Р МИНИСТРА ВЛАДА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, Н/Р ПРЕМИЈЕРА	12 - ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	5.11.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-262/18	Ж-СА-05-544/18	ПОН-ОДБОР ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ ЗА ЖАЛБЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, Н/Р ПРЕДСЈЕДАВАЈУЋЕМ ОДБОРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	5.11.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-263/18	Ж-СА-05-973/18	РАДИО ТЕЛЕВИЗИЈА ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО, Н/Р ДИРЕКТОРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	5.11.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-264/18	Ж-СА-04-949/18	БХ ТЕЛЕКОМ САРАЈЕВО, САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	5.11.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-265/18	Ж-СА-05-281/18	ПОН-ОДСЈЕК МИНИСТАРСТВА ЗА ИЗБЈЕГЛИЦЕ И РАСЕЉЕНА ЛИЦА ФОЧА, КАНЦЕЛАРИЈА ВИШЕГРАД	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	5.11.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-266/18	Ж-СА-05-847/18	ПОН-МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА/ФИНАНСИЈА И ТРЕЗОРА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	5.11.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-267/18	Ж-СА-04-443/18	ПОН-ЈЗУ „ДОМ ЗДРАВЉА САПНА“ САПНА, Н/Р ДИРЕКТОРА	23 - ЗДРАВСТВО	5.11.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-268/18	Ж-СА-05-380/18	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА И ИЗБЈЕГЛИЦА САРАЈЕВО	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	5.11.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-269/18	Ж-СА-04-679/18	ПОН-ТУРИСТИЧКА ЗАЈЕДНИЦА КАНТОНА САРАЈЕВО, САРАЈЕВО	10 - РАДНИ ОДНОСИ	5.11.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-270/18	Ж-ЛИ-05-303/16	ОПЋИНСКИ СУД У ЛИВНУ, Н/Р ПРЕДСЈЕДНИК НИКО ЦВИТАНОВИЋ	09 - ПРАВОСУЂЕ -- 09-2 - ДУЖИНА ТРАЈАЊА ПОСТУПКА (ЧЛАН 6)	6.11.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-271/18	Ж-ЛИ-06-158/18	АГЕНЦИЈА ЗА ДРЖАВНУ СЛУЖБУ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ, Н/Р В.Д. ДИРЕКТОРА НЕДИМА БЕГИЋА, КАНТОН 10, ВЛАДА КАНТОНА 10, Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА ВЛАДЕ ИВАНА ЈОЗИЋА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-17 - НА ОСНОВУ ОБРАЗОВАЊА	6.11.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-272/18	Ж-БЛ-04-327/18	ПОН-МИНИСТАРСТВО ЗА ИЗБЈЕГЛИЦЕ И РАСЕЉЕНА ЛИЦА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	24 - СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА	9.11.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-273/18	Ж-ЛИ-05-225/18	ГРАД ЛИВНО, ГРАДОНАЧЕЛНИК	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-1 - НЕОДЛУЧИВАЊЕ У ЗАКОНСКОМ РОКУ	15.11.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-274/18	Ж-БЛ-05-557/18	ЈУ ОСНОВНА ШКОЛА „СВЕТИ САВА“ БИЈЕЉИНА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	9.11.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-275/18	Ж-СА-05-248/18, Ж-СА-05-249/18, Ж-СА-05-250/18, Ж-СА-05-268/18	ОПШТИНА ГРАДАЧАЦ, ОПШТИНСКО ВИЈЕЋЕ ГРАДАЧАЦ	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	9.11.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-276/18	Ж-ЛИ-05-226/18	ЈУ ЗАВОД ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА -- 03-2 - ОДБИЈАЊЕ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА	15.11.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-277/18	Ж-БР-05-52/18	ОПШТИНСКОМ СУДУ ЛУКАВАЦ	09 - ПРАВОСУЂЕ	21.11.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-278/18	Ж-БР-01-188/18	ВЛАДИ БРЧКО ДИСТРИКТА БИХ, ОДЈЕЛУ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	21.11.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-279/18	Ж-БЛ-05-493/18	ОПШТИНА ЈАЈЦЕ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	23.11.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-280/18	Ж-БЛ-07-819/18	ЦЕНТАР ЈАВНЕ БЕЗБИЈЕДНОСТИ БИЈЕЉИНА, ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА БИЈЕЉИНА 1	07 - ЗАТВОРИ	23.11.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-281/18	Ж-БЛ-05-388/18	ОЦ „ЈАХОРИНА“ ПАЛЕ, ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	05 - ПОЛИЦИЈА	23.11.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-282/18	Ж-БЛ-04-522/18	ОСНОВНИ СУД ДЕРВЕНТА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	23.11.2018.	НИЈЕ РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-283/18	Ж-БЛ-04-847/18	ОПШТИНА ДЕРВЕНТА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	27.11.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-284/18	Ж-БЛ-05-462/18	ОПШТИНА НОВИ ТРАВНИК СЛУЖБА ЗА УРБАНИЗАМ, ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ И КАТАСТАР	19 - УПРАВА	27.11.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-285/18	Ж-СА-05-864/18	ГРАНИЧНА ПОЛИЦИЈА БИХ	17 - ЈАВНЕ ИСПРАВЕ	28.11.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-286/18	Ж-СА-04-951/18	УНИВЕРЗИТЕТ У САРАЈЕВУ, Н/Р СЕНАТА УНСА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	28.11.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ

П-287/18	Ж-СА-04-1008/18	ФЗ ПИО/МИО КАС САРАЈЕВО	25 - ПЕНЗИЈЕ	28.11.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-288/18	Ж-СА-05-642/16	ОПШТИНА ЦЕНТАР САРАЈЕВО, Н/Р НАЧЕЛНИКА САРАЈЕВО, ОПШТИНА ЦЕНТАР САРАЈЕВО, СЛУЖБА ЗА УПРАВУ, ИМОВИНСКО ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ, ГЕОДЕТСКЕ ПОСЛОВЕ И КАТАСТАР НЕКРЕТНИНА САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	28.11.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-289/18	Ж-СА-05-397/18	КЈКП ТОПЛАНЕ Д.О.О. САРАЈЕВО, САРАЈЕВО, Н/Р ПРЕДСЈЕДНИКА НАДЗОРНОГ ОДБОРА	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	28.11.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-290/18	Ж-СА-05-702/18	ПОН-ОПШТИНА ИЛИЦА СЛУЖБА ЗА ИМОВИНСКО-ПРАВНЕ, СТАМБЕНЕ, ГЕОДЕТСКЕ ПОСЛОВЕ И КАТАСТАР САРАЈЕВО	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	28.11.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-291/18	Ж-СА-01-1219/18	ЈУ „КАНТОНАЛНИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД“ САРАЈЕВО, СЛУЖБА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ ОПШТИНЕ ЦЕНТАР САРАЈЕВО, МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА КАНТОНА САРАЈЕВО, 2. ПОЛИЦИЈСКА УПРАВА ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА ЦЕНТАР	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	30.11.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-292/18	Ж-ЛИ-04-233/18	ОСНОВНА ГЛАЗБЕНА ШКОЛА "ТОМИСЛАВГРАД" ТОМИСЛАВГРАД, МИНИСТАРСТВО ЗНАНОСТИ, ПРОСВЈЕТЕ, КУЛТУРЕ И СПОРТА КАНТОНА 10	10 - РАДНИ ОДНОСИ	3.12.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-293/18	Ж-ЛИ-05-118/17	ОПШТИНСКИ СУД У ЛИВНУ	09 - ПРАВОСУЂЕ -- 09-3 - ИЗВРШЕЊЕ ПРЕСУДА	3.12.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-294/18	Ж-БЛ-01-806/18	ОСНОВНИ СУД ГРАДИШКА МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД СРБАЦ, ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД ЛАКТАШИ, ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА ЛАКТАШИ, ОКРУЖНО ЈАВНО ТУЖИЛАШТВО БАЊАЛУКА	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	3.12.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-295/18	Ж-СА-06-1156/18	ОПТИКА ДИЈАНА Д.О.О БАЊА ЛУКА, БАЊА ЛУКА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-08 - НА ОСНОВУ БОЈЕ КОЖЕ	4.12.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-296/18	Ж-БЛ-05-729/18	РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГИЈУ У ФЕДЕРАЦИЈИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	20 - РАТНЕ ШТЕТЕ	4.12.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-297/18	Ж-БЛ-05-682/18, Ж-БЛ-05-777/18	ЈП ШУМАРСТВО „ШУМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ“ ШУМСКО ГАЗДИНСТВО „ВИСОЧНИК“, ХАН ПИЈЕСАК	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	4.12.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА

П-298/18	Ж-СА-05-838/18	БХРТ С А Р А Ј Е В О	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	5.12.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-299/18	Ж-СА-05-530/18	ЈП АУТОЦЕСТЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БИХ МОСТАРА, Н / Р ДИРЕКТОРА	19 - УПРАВА	5.12.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-300/18	Ж-СА-05-196/18	МИНИСТАРСТВО ПРОСТОРНОГ УРЕЂЕЊА, ГРАЂЕЊА И ЗАШТИТЕ ОКОЛИНЕ КАНТОНА САРАЈЕВО, САРАЈЕВО, Н/Р МИНИСТРА	15 - ИМОВИНСКО ПРАВНИ	5.12.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-301/18	Ж-МО-06-24/18	ПОН-ПИВНИЦА МОСТАР, МОСТАР	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	10.12.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-302/18	Ж-БЛ-05-425/17	ОПЋИНСКИ СУД ЛИВНО	09 - ПРАВОСУЂЕ	12.12.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-303/18	Ж-БЛ-05-745/18	ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА ТЕСЛИЋ	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	12.12.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-304/18	Ж-БЛ-04-838/18	ОКРУЖНИ СУД У БАЊОЈ ЛУЦИ	25 - ПЕНЗИЈЕ	17.12.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-305/18	Ж-СА-05-190/18	ПОН-ЈП ПАРКОВИ Д.О.О. МОСТАР	03 - ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА	24.12.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-306/18	Ж-СА-05-897/17	ПОН-РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ, ПОДРУЧНА ЈЕДИНИЦА ИСТОЧНО САРАЈЕВО	19 - УПРАВА	24.12.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-307/18	Ж-СА-06-209/15	МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И ШУМАРСТВА СРЕДЊОБОСАНСКОГ КАНТОНА ТРАВНИК, Н/Р МИНИСТРА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИЊГ	25.12.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-308/18	Ж-СА-05-788/16	ЗАВОД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА ЗЕНИЧКО-ДОБОЈСКОГ КАНТОНА ЗЕНИЦА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	25.12.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-309/18	Ж-СА-05-880/18	МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА БОСАНСКО ПОДРИЊСКОГ КАНТОНА ГОРАЖДЕ, ОПЋИНА ПАЛЕ У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ ПРАЧА	19 - УПРАВА	28.12.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-310/18	Ж-СА-04-1199/18	ЈУ ДОМ ЗДРАВЉА КАНТОНА САРАЈЕВО САРАЈЕВО, Н/Р ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА	23 - ЗДРАВСТВО	28.12.2018.	РЕАЛИЗОВАНА	ДА
П-311/18	Ж-БЛ-06-981/18	ПРЕДСЈЕДНИЦА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ, СКУПШТИНА ГРАДА БАЊА ЛУКА, УНИЈА УДРУЖЕЊА ПОСЛОДАВАЦА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА	31.12.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-312/18	Ж-БЛ-05-415/18	ВЛАДА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА	22 - ВЛАДИНА И МИНИСТАРСКА ИМЕНОВАЊА	31.12.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-313/18	Ж-БЛ-05-662/18	ПОН-ОДБОР ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ ЗА ЖАЛБЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ	28 - ПРЕДМЕТИ КОРУПЦИЈЕ	28.12.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА

П-314/18	Ж-СА-04-1078/18	КАНТОНАЛНА ЈАВНА УСТАНОВА „ГЕРОНТОЛОШКИ ЦЕНТАР“ САРАЈЕВО САРАЈЕВО, Н/Р В.Д. ДИРЕКТОРА	10 - РАДНИ ОДНОСИ	31.12.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ
П-315/18	Ж-СА-06-202/18	НЕЗАВИСНИ ОПЕРАТЕР СИСТЕМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ САРАЈЕВО, Н/Р УПРАВЕ Н/Р УПРАВНОГ ОДБОРА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИНГ	31.12.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-316/18	Ж-СА-06-444/18, Ж- СА-06-807/18, Ж-СА- 06-808/18, Ж-СА-06- 809/18, Ж-СА-06- 810/18, Ж-СА-06- 812/18, Ж-СА-06- 813/18, Ж-СА-06- 814/18, Ж-СА-06- 815/18	КАНТОНАЛНО ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕДУЗЕЋЕ „ПАРК“ Д.О.О. САРАЈЕВО САРАЈЕВО, Н/Р ДИРЕКТОРА	01 - ДИСКРИМИНАЦИЈА -- 01-03 - МОБИНГ	31.12.2018.	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	ДА
П-317/18	Ж-СА-01-1050/18	ОШ "ИСАК САМОКОВЛИЈА" ФРА АНЂЕЛА ЗВИЗДОВИЋА 1, САРАЈЕВО	13 - ПРАВА ДЈЕТЕТА	31.12.2018.	НЕМА ОДГОВОРА	НЕ

АНЕКС I ПРЕГЛЕД БУЏЕТА ЗА 2018. ГОДИНУ**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**

Институција: Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине

Сједиште: Бања Лука

ИД: 4403087410007

Шифра дјелатности: 69.10

Образац 2.

Организациони код: 0304

Фонд: Општи фонд (10)

Пројектни код: 0

Збирни образац: x

Преглед расхода и издатака по економским категоријама

Период извјештавања: од 1.1.2018. до 31.12.2018.

БУЏЕТ

Редни број	Опис	Екон. код	Буџет	Измјене и допуне (ребаланс, реструктур., прерасподјела, резерва, намјенска средства и др.)	Коригирани буџет	Остварени кумулативни износ укупних расхода и издатака	Остварени кумулативни износ истог периода претходне године	Процент 7/6 x 100	Процент 7/8 x 100
1	2	3	4	5	6 (4+5)	7	8	9	10
1	Укупни расходи и издаци (2+16)		2.678.000	61.980	2.739.980	2.546.048	2.320.193	93	110
2	Укупни текући расходи (3+6)	610000	2.638.000	40.380	2.678.380	2.486.787	2.248.056	93	111
3	Плате и накнаде трошкова запослених (4+5)	611000	2.189.000	-29.100	2.159.900	1.995.101	1.834.709	92	109
4	Бруто плате и накнаде плата	611100	1.924.000	0	1.924.000	1.775.669	1.691.680	92	105
5	Накнаде трошкова запослених	611200	265.000	-29.100	235.900	219.432	143.029	93	153
6	Издаци за материјал, ситан инвентар и услуге (7+.....+15)	613000	449.000	69.480	518.480	491.686	413.347	95	119
7	Путни трошкови	613100	93.000	3.000	96.000	93.106	86.732	97	107
8	Издаци телефонских и поштанских услуга	613200	54.000	-1.000	53.000	47.959	50.614	90	95
9	Издаци за енергију и комуналне услуге	613300	7.000	-1.000	6.000	4.765	4.476	79	106
10	Набавка материјала и ситног инвентара	613400	40.000	-12.100	27.900	27.547	36.092	99	76
11	Издаци за услуге превоза и горива	613500	28.000	-2.000	26.000	23.708	15.782	91	150
12	Унамљивање имовине и опреме	613600	132.000	-18.000	114.000	113.452	131.583	100	86
13	Издаци за текуће одржавање	613700	31.000	28.000	59.000	54.271	18.871	92	288
14	Издаци осигурања, банкарских услуга и услуга платног промета	613800	5.000	1.000	6.000	5.403	5.713	90	95
15	Уговорене и друге посебне услуге	613900	59.000	71.580	130.580	121.475	63.484	93	191
16	Укупни капитални издаци		40.000	21.600	61.600	59.261	72.137	96	82
17	Издаци за набавку сталних средстава	821000	40.000	21.600	61.600	59.261	72.137	96	82
18	Набавка опреме	821300	40.000	21.600	61.600	59.261	72.137	96	82

*Овај преглед представља збирни преглед буџета за 2018. годину, укључујући програм посебне намјене под називом Пројекат „Јачање капацитета омбудсмена у циљу имплементације мандата НПМ у БиХ“ Амбасада Републике Бугарске

АНЕКС II ПРЕГЛЕД ОБАВЕЗА ПО ЗАКОНУ О СЛОБОДИ ПРИСТУПА ИНФОРМАЦИЈАМА 2018

1. Јавне установе на нивоу Босне и Херцеговине које су испуниле обавезу именовања службеника за информирање и доставиле Водич и Индекс регистар у складу са чланом 19. и 20. ЗОСПИ:

1. Агенција за полицијску подршку Босне и Херцеговине,
2. Агенција за државну службу Босне и Херцеговине,
3. Агенција за форензичка испитивања Босне и Херцеговине,
4. Агенција за идентификацијске документе, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине,
5. Агенција за јавне набавке и Канцеларија за разматрање жалби Босне и Херцеговине,
6. Агенција за лијекове и медицинска средства Босне и Херцеговине,
7. Агенција за надзор над тржиштем Босне и Херцеговине,
8. Агенција за осигурање депозита Босне и Херцеговине,
9. Агенција за осигурање у Босни и Херцеговини,
10. Агенција за поштански промет Босне и Херцеговине,
11. Агенција за предшколско, основно и средње образовање Босне и Херцеговине,
12. Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције Босне и Херцеговине,
13. Агенција за рад и запошљавање Босне и Херцеговине,
14. Агенција за развој високог образовања и осигурање квалитета Босне и Херцеговине,
15. Агенција за безбједност хране Босне и Херцеговине,
16. Агенција за статистику Босне и Херцеговине,
17. Агенција за школовање и стручно усавршавање кадрова Босне и Херцеговине,
18. Агенција за унапређење иностраних инвестиција Босне и Херцеговине,
19. Агенција за заштиту личних података Босне и Херцеговине,
20. Архив Босне и Херцеговине,
21. Центар за информисање и признавање докумената из подручја високог образовања Босне и Херцеговине,
22. Центар за уклањање мина Босне и Херцеговине,
23. Централна банка Босне и Херцеговине,
24. Централна изборна комисија Босне и Херцеговине,
25. Дирекција за координацију полицијских органа Босне и Херцеговине,
26. Дирекција за цивилно зракопловство Босне и Херцеговине – БХДЦА,
27. Дирекција за економско планирање Босне и Херцеговине,
28. Дирекција за европске интеграције Босне и Херцеговине,
29. Државна агенција за истраге и заштиту Босне и Херцеговине,
30. Државна регулативна агенција за радијацијску и нуклеарну безбједност Босне и Херцеговине,
31. Државна регулаторна комисија за електричну енергију Босне и Херцеговине,
32. Електропривреда Босне и Херцеговине,
33. Фонд за повратак Босне и Херцеговине,
34. Гранична полиција Босне и Херцеговине,
35. Институција омбудсмена за заштиту потрошача Босне и Херцеговине,
36. Институт за акредитацију Босне и Херцеговине,
37. Институт за интелектуално власништво Босне и Херцеговине,
38. Институт за стандардизацију Босне и Херцеговине,

39. Комисија за концесије Босне и Херцеговине,
40. Комисија за очување националних споменика Босне и Херцеговине,
41. Комисија за уклањање мина Босне и Херцеговине,
42. Конкуренцијско вијеће Босне и Херцеговине,
43. Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине,
44. Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине,
45. Министарство комуникација и промета Босне и Херцеговине,
46. Министарство обране/одбране Босне и Херцеговине,
47. Министарство правде Босне и Херцеговине,
48. Министарство безбједности Босне и Херцеговине,
49. Министарство вањске трговине и економских односа Босне и Херцеговине,
50. Министарство вањских послова Босне и Херцеговине,
51. Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине,
52. Обавјештајно-безбједоносна агенција Босне и Херцеговине,
53. Одбор државне службе за жалбе Босне и Херцеговине,
54. Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине,
55. Правобранилаштво Босне и Херцеговине,
56. Регулаторна агенција за комуникације Босне и Херцеговине,
57. Предсједништво Босне и Херцеговине,
58. Служба за послове са странцима Босне и Херцеговине,
59. Служба за заједничке послове институција Босне и Херцеговине,
60. Суд Босне и Херцеговине,
61. Тужилаштво Босне и Херцеговине,
62. Управа Босне и Херцеговине за заштиту здравља и биља,
63. Управа за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине,
64. Канцеларија координатора за реформу јавне управе Босне и Херцеговине,
65. Канцеларија за ревизију финансијског пословања институција Босне и Херцеговине,
66. Канцеларија за ветеринарство Босне и Херцеговине,
67. Канцеларија за законодавство Босне и Херцеговине,
68. Уставни суд Босне и Херцеговине,
69. Вањскотрговинска/Спољнотрговинска комора Босне и Херцеговине,
70. Савјет министара Босне и Херцеговине,
71. Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине.

2. Јавне институције на нивоу Босне и Херцеговине који су током 2018. године достављале статистичке податке у складу са чланом 20. ЗОСПИ

1. Агенција за државну службу Босне и Херцеговине,
2. Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података Босне и Херцеговине,
3. Агенција за јавне набавке Босне и Херцеговине,
4. Агенција за надзор над тржиштем Босне и Херцеговине,
5. Агенција за осигурање у Босни и Херцеговини,
6. Агенција за рад и запошљавање Босне и Херцеговине,
7. Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције,
8. Агенција за заштити личних/особних података у Босни и Херцеговини,
9. Агенција за безбједност хране БиХ,
10. Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине – БХДЦА,
11. Дирекција за економско планирање Босне и Херцеговине,
12. Дирекција за европске интеграције Босне и Херцеговине,
13. Државна регулаторна комисија за електричну енергију,

14. Фонд за повратак Босне и Херцеговине,
15. Гранична полиција Босне и Херцеговине,
16. Институт за интелектуално власништво Босне и Херцеговине,
17. Институција омбудсмена за заштиту потрошача у БиХ,
18. Јавно предузеће Електропривреда Босне и Херцеговине,
19. Комисија/Повјеренство за очување националних споменика Босне и Херцеговине,
20. Министарство комуникација и промета Босне и Херцеговине,
21. Министарство одбране Босне и Херцеговине,
22. Министарство правде Босне и Херцеговине,
23. Министарство безбједности Босне и Херцеговине,
24. Министарство финансија/финансија и трезора Босне и Херцеговине,
25. Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине /Канцеларија за ветеринарство БиХ, Управа БиХ за заштиту здравља биљака, Канцеларија за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди, исхрани и руралном развоју БиХ/,
26. Предсједништво Босне и Херцеговине – Секретаријат,
27. Суд Босне и Херцеговине,
28. Канцеларија координатора за реформу јавне управе Босне и Херцеговине,
29. Канцеларија за разматрање жалби Босне и Херцеговине,
30. Уставни суд Босне и Херцеговине,
31. Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине,
32. Савјет министара Босне и Херцеговине – Генерални секретаријат.

Када говоримо о достављању статистичких података од стране јавних институција на државном нивоу, Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине у извјештајној години констатује да 32 јавне институције редовно испуњавају своју обавезу. Током 2017. године ову обавезу испуњавале су 24 јавне институције.

3. Јавне институције на нивоу Федерације Босне и Херцеговине које су током 2018. године достављале статистичке податке у складу са ЗОСПИ:

1. Федерални хидрометеоролошки завод,
2. Федерално министарство унутрашњих послова,
3. Град Бихаћ,
4. Ј.П. Међународни аеродром „Сарајево“ д.о.о.
5. ЈП Олимпијски базен Отока,
6. Кантонални суд у Тузли,
7. Кантонални суд у Зеници,
8. Кантонално јавно комунално предузеће „Рад“ д.о.о.
9. Кантонална управа за инспекцијске послове Кантона Сарајево,
10. Кантонално тужилаштво Кантона Сарајево,
11. Кантонално тужилаштво Зеничко-добојског кантона,
12. Комисија за вриједносне папире Федерације Босне и Херцеговине,
13. Министарство за правосуђе и управу Зеничко-добојског кантона,
14. Министарство унутрашњих послова Кантона Сарајево,
15. Министарство комуналне привреде и инфраструктуре Кантона Сарајево,
16. Министарство правде и управе Кантона Сарајево,
17. Опћина Нови Травник,
18. Опћина Сански Мост,
19. Опћина Какањ,
20. Опћина Сапна,
21. Опћина Кључ,

22. Опћина Фоча,
23. Опћина Грачаница,
24. Опћина Лукавац,
25. Опћина Хаџићи ,
26. Универзитет у Тузли,
27. Влада Федерације Босне и Херцеговине.

У извјештајној години, обавезу достављања статистичких података у складу са ЗОСПИ испунило је 27 јавних институција на подручју Федерације Босне и Херцеговине.

Како претходне, тако и 2018. године, четири јавне институције на нивоу Федерације Босне и Херцеговине редовно су испуњавале своју обавезу достављања статистичких података Институцији омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине. На нивоу кантона у саставу Федерације Босне и Херцеговине у 2018. години ову обавезу испунило је четрнаест јавних институција, што је за три више у односу на претходну годину. У истом периоду, ову обавезу испуњавало је девет јавних институција на општинском нивоу.

4. Јавне институције на нивоу Републике Српске које су током 2018. године доставиле статистичке податке у складу са ЗОСПИ:

1. Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске,
2. Окружно јавно тужилаштво Бања Лука,
3. Окружни суд у Добоју,
4. Окружни привредни суд Добој,
5. Основни суд у Теслићу,
6. Општина Рудо,
7. Општина Градишка,
8. Општина Прњавор,
9. Републичко тужилаштво Републике Српске.

У извјештајној години, обавезу достављања статистичких података испунило је девет јавних институција на нивоу Републике Српске. У односу на претходну годину није било значајнијих промјена, односно није дошло до повећања броја јавних институција које су у извјештајном периоду доставиле статистичке податке у складу с ЗОСПИ.

5. Током 2018. године сљедеће јавне институције су испуниле обавезу достављања рјешења о службенику за информисање, Водича и Индекса регистра у складу с ЗОСПИ:

1. Агенција за приватизацију у Федерацији Босне и Херцеговине (Рјешење о одређивању службеника за информисање),
2. Федерално министарство унутрашњих послова (Рјешење о одређивању службеника за информисање),
3. Финансијско-информатичка агенција Федерације Босне и Херцеговине (Рјешење о одређивању службеника за информисање),
4. Федерално министарство развоја, предузетништва и обрта (Рјешење о одређивању службеника за информисање),
5. Федерално министарство трговине (Рјешење о одређивању службеника за информисање),
6. Хеликоптерски сервис Републике Српске (Водич за приступ информацијама и Индекс регистар информација),

7. ЈУ Центар за социјални рад Бања Лука (Рјешење о одређивању службеника за информисање, Водич за приступ информацијама и Индекс регистар информација),
8. ЈП Жељезнице Федерације Босне и Херцеговине (Рјешење о одређивању службеника за информисање),
9. Кантонални завод за просторно уређење и планирање УСК (Рјешење о одређивању службеника за информисање, Водич за приступ информацијама и Индекс регистар информација),
10. Клинички центар Универзитета Сарајево (Водич за приступ информацијама),
11. Кантонални суд у Зеници (Рјешење о одређивању службеника за информисање),
12. Комисија за вриједносне папире Федерације Босне и Херцеговине (Рјешење о одређивању службеника за информисање),
13. Министарство за правосуђе и управу Зеничко-добојског кантона (Рјешење о одређивању службенику за информисање, Водич за приступ информацијама и Индекс регистар информација),
14. Министарство правосуђа и управе Унско-санског кантона (Рјешење о одређивању службеника за информисање),
15. Министарство правосуђа и управе Западнохерцеговачког кантона (Рјешење о одређивању службеника за информисање),
16. Олимпијски центар Јахорина (Рјешење о одређивању службеника за информисање, Водич за приступ информацијама и Индекс регистар информација).

АНЕКС III ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ СТАТИСТИЧКИХ ПОКАЗАТЕЉА

ОДЈЕЛ	Запримљено у 2018.	Пренесено из ранијих година	Укупно рађено у 2018.	Укупно завршено у 2018.	Пренесено у 2019.
01 - Одјел за праћење остваривања права дјете	216	147	363	211	152
02 - Одјел за праћење остваривања права лица са инвалидитетом	46	29	75	57	18
03 - Одјел за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина	8	12	20	14	6
04 - Одјел за праћење остваривања економских, социјалних и културних права	825	437	1262	748	514
05 - Одјел за праћење остваривања политичких и грађанских права	1819	1150	2969	1877	1092
06 - Одјел за елиминацију свих облика дискриминације	208	158	366	160	206
07 - Одјел за праћење остваривања права лица лишених слобде	144	104	248	173	75
УКУПНО	3266	2037	5303	3240	2063

Рад по жалбама по одјелима у 2018. г.

Одјел	Број предмета
01 - Одјел за праћење остваривања права дјецe // Сарајево	105
02 - Одјел за праћење остваривања права лица са инвалидитетом // Сарајево	23
03 - Одјел за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина // Сарајево	6
04 - Одјел за праћење остваривања економских, социјалних и културних права // Сарајево	366
05 - Одјел за праћење остваривања политичких и грађанских права // Сарајево	666
06 - Одјел за елиминацију свих облика дискриминације // Сарајево	137
07 - Одјел за праћење остваривања права лица лишених слободе // Сарајево	117
Укупан број предмета Сарајево	1420
01 - Одјел за праћење остваривања права дјецe // Бања Лука	90
02 - Одјел за праћење остваривања права лица са инвалидитетом // Бања Лука	15
03 - Одјел за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина // Бања Лука	2
04 - Одјел за праћење остваривања економских, социјалних и културних права // Бања Лука	228
05 - Одјел за праћење остваривања политичких и грађанских права // Бања Лука	628
06 - Одјел за елиминацију свих облика дискриминације // Бања Лука	44
07 - Одјел за праћење остваривања права лица лишених слободе // Бања Лука	27
Укупан број предмета Бања Лука	1034
01 - Одјел за праћење остваривања права дјецe // Брчко	8
04 - Одјел за праћење остваривања економских, социјалних и културних права // Брчко	125
05 - Одјел за праћење остваривања политичких и грађанских права // Брчко	181
06 - Одјел за елиминацију свих облика дискриминације // Брчко	10
Укупан број предмета Брчко	324
01 - Одјел за праћење остваривања права дјецe // Мостар	8
02 - Одјел за праћење остваривања права лица са инвалидитетом // Мостар	7
04 - Одјел за праћење остваривања економских, социјалних и културних права // Мостар	58
05 - Одјел за праћење остваривања политичких и грађанских права // Мостар	103
06 - Одјел за елиминацију свих облика дискриминације // Мостар	11
Укупан број предмета Мостар	187
01 - Одјел за праћење остваривања права дјецe // Ливно	5
02 - Одјел за праћење остваривања права лица са инвалидитетом // Ливно	1
04 - Одјел за праћење остваривања економских, социјалних и културних права // Ливно	48
05 - Одјел за праћење остваривања политичких и грађанских права // Ливно	241
06 - Одјел за елиминацију свих облика дискриминације // Ливно	6
Укупан број предмета Ливно	301
Укупан број предмета у Институцији	3266

Број жалби по уредима у 2018. год.

Повреда права	Поткатегорије	Број предмета
01 - Дискриминација	00 – Остало	87
01 - Дискриминација	01-03 - Мобинг	60
01 - Дискриминација	01-08 - На основу боје коже	1
01 - Дискриминација	01-09 - На основу језика	2
01 - Дискриминација	01-10 - На основу вјере	6
01 - Дискриминација	01-11 - На основу етничке припадности	5
01 - Дискриминација	01-12 - На основу националног или социјалног поријекла	11
01 - Дискриминација	01-13 - На основу везе са националном мањином	1
01 - Дискриминација	01-14 - На основу политичког или другог увјерења	2
01 - Дискриминација	01-16 - На основу чланства у синдикату или другом удружењу	9
01 - Дискриминација	01-17 - На основу образовања	1
01 - Дискриминација	01-18 - На основу друштвеног положаја и пола	1
01 - Дискриминација	01-19 - На основу сексуалне оријентације	2
01 - Дискриминација	01-21 - На основу полних карактеристика	1
01 - Дискриминација	01-22 - На основу старосне доби	7
01 - Дискриминација	СУМА	196
02 - Медији и слобода информисања	СУМА	6
03 - Приступ информацијама	00 - Остало	308
03 - Приступ информацијама	03-1 - Неодлучивање у законском року	19
03 - Приступ информацијама	03-2 - Одбијање приступа информацијама	11
03 - Приступ информацијама	03-3 - Право на двостепеност	2
03 - Приступ информацијама	СУМА	340
04 - Вјерске слободе / религија	СУМА	4
05 - Полиција	СУМА	132
06 - Јавни приходи	СУМА	5
07 - Затвори	00 - Остало	131
07 - Затвори	07-1 - Кориштење заводских погодности и посјете	6
07 - Затвори	07-2 - Здравствена заштита и хигијенски услови	5
07 - Затвори	07-3 - Смјештај лица са менталним поремећајима и инвалидитетом	1
07 - Затвори	СУМА	143
09 - Правосуђе	00 - Остало	367
09 - Правосуђе	09-1 - Жалбе на рад судија/суткиња	7
09 - Правосуђе	09-2 - Дужина трајања поступка (члан 6)	89
09 - Правосуђе	09-3 - Извршење пресуда	22
09 - Правосуђе	СУМА	485
10 - Радни односи	СУМА	355
11 - образовање	СУМА	24
12 - Лица са инвалидитетом	СУМА	47
13 - Права дјетета	СУМА	215
14 - Екологија заштита околине	СУМА	18
15 - Имовинско правни	СУМА	183
16 - Насиље	СУМА	2
17 - Јавне исправе	СУМА	60

18 - Мањине	СУМА	4
19 - Управа	СУМА	389
20 - Ратне штете	СУМА	39
21 - Комуналне услуге	СУМА	97
22 – Владина и министарска именованја	СУМА	115
23 - Здравство	СУМА	61
24 - Социјална заштита	СУМА	76
25 - Пензије	СУМА	191
26 - Тужилаштва	СУМА	75
27 - Правобранилаштва	СУМА	1
28 - Предмети корупције	СУМА	3
УКУПНО СВЕ	СУМА	3266

Број жалби примљених по поткатогијама 2018. год.

Р.бр.	Начин окончања	Предмети 2018.	Предмети из ранијих година	Укупно
1	У току интервенције омбудсмена	533	543	1076
2	Препоруком омбудсмена	75	252	327
3	Незаинтересованост странке за даље вођење поступка	360	183	543
4	Неприхватљива жалба	449	176	625
5	На други начин	293	298	591
6	Ненадлежност и уступање предмета надлежном органу	33	13	46
7	Прослијеђен другој канцеларији омбудсмена	11	2	13
8	Специјалним извјештајем	1	10	11
9	Поновни поступак	6	2	8
10	Укупно	1761	1479	3240

САМО ЗА НЕПРИХВАТЉИВА ЖАЛБА - ПОТКАТЕГОРИЗАЦИЈА

00 - остало	61	16
01 – анонимна жалба	4	0
02 – злонамјерна жалба	0	1
03 – неоснована жалба	289	140
04 – жалба не садржи никакав захтјев	3	1
05 - нарушавање легитимних права треће стране	2	0
06 - кашњење подносиоца од 1 г. након чињеница, догађаја или одлуке	9	1
07 - нису исцпљена сва правна средства	23	9
08 - жалба непотпуна или неразумљива (није накнадно допуњена)	36	4
09 - подносиатељ одустао од жалбе	1	2
10 - жалба са већ разматраним чињеницама (дуплирање жалбе)	20	2
11 - чињенично стање прије 14. децембра 1995. г.	1	0
Укупно	449	176

Број жалби које су завршене//Начин окончања жалби у 2018. год.

Р.бр.	Повреда права	Број предмета са издатом препоруком
1	01 - Дискриминација	39
2	03 - Приступ информацијама	50
3	04 - Вјерске слободе / религија	1
4	05 - Полиција	4
5	06 - Јавни приходи	1
6	07 - Затвори	6
7	09 - Правосуђе	30
8	10 - Радни односи	46
9	11 - образовање	1
10	12 - Лица са инвалидитетом	5
11	13 - Права дјетета	21
12	14 - Екологија заштита околине	3
13	15 - Имовинско правни	17
14	17 - Јавне исправе	1
15	19 - Управа	52
16	20 - Ратне штете	3
17	21 - Комуналне услуге	6
18	22 - Влада и министарска именовања	40
19	23 - Здравство	7
20	24 - Социјална заштита	3
21	25 - Пензије	12
22	26 - Тужилаштва	1
23	27 - Правобранилаштва	1
24	28 - Предмети корупције	1
25	УКУПНО	351

Начин реализације	Број предмета
Дјелимично реализована	3
Нема одговора	44
Није реализована	66
Остварена сарадња	115
Реализована	123
Укупно	351

Број жалби са препорукама издатим у 2018. г. по категоријама повреда права и реализацији

ОДЈЕЛ	Број жалби са препоруком издатом у 2018. г.
01 - Одјел за праћење остваривања права дјете	21
02 - Одјел за праћење остваривања права лица са инвалидитетом	5
03 - Одјел за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина	1
04 - Одјел за праћење остваривања економских, социјалних и културних права	77
05 - Одјел за праћење остваривања политичких и грађанских права	202
06 - Одјел за елиминацију свих облика дискриминације	39
07 - Одјел за праћење остваривања права лица лишених слободе	6
УКУПНО	351

Број жалби са издатом препоруком по одјелима у 2018. год.

Назив одјела	Број препорука
01 - Одјел за праћење остваривања права дјете	20
02 - Одјел за праћење остваривања права лица са инвалидитетом	5
03 - Одјел за праћење остваривања права националних, вјерских и других мањина	1
04 - Одјел за праћење остваривања економских, социјалних и културних права	75
05 - Одјел за праћење остваривања политичких и грађанских права	182
06 - Одјел за елиминацију свих облика дискриминације	28
07 - Одјел за праћење остваривања права лица лишених слободе	6
УКУПНО	317

Број препорука по одјелима у 2018. год.

Канцеларија	Број жалби са препоруком издатом у 2018. г.
Сарајево	167
Бања Лука	145
Брчко	5
Мостар	7
Ливно	27
Укупан број препорука	351

Број жалби са издатом препоруком по уредима у 2018. год.

Канцеларија	Број препорука
Сарајево	140
Бања Лука	141
Брчко	5
Мостар	4
ред Ливно	27
Укупан број препорука	317

Број препорука по уредима у 2018. год.

Р.Бр.	Назив органа	Број предмета	Сједиште органа
1	ОПЋИНСКИ СУД САРАЈЕВО	50	САРАЈЕВО
2	КАНТОНАЛНИ СУД ЛИВНО	42	ЛИВНО
3	ОПЋИНСКИ СУД ЛИВНО	33	ЛИВНО
4	ОСНОВНИ СУД БАЊА ЛУКА	31	БАЊА ЛУКА
5	ОПЋИНСКИ СУД ТУЗЛА	31	ТУЗЛА
6	КАНТОНАЛНИ СУД САРАЈЕВО	29	САРАЈЕВО
7	КАНТОНАЛНИ СУД ТУЗЛА	26	ТУЗЛА
8	ОПЋИНСКИ СУД БИХАЋ	17	БИХАЋ
9	ОПЋИНСКИ СУД МОСТАР	16	МОСТАР
10	КАНТОНАЛНИ/ЖУПАНИЈСКИ СУД У МОСТАРУ	16	МОСТАР
11	ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	15	БАЊА ЛУКА
12	КАНТОНАЛНО ТУЖИЛАШТВО У САРАЈЕВУ	15	САРАЈЕВО
13	УСТАВНИ СУД БиХ	13	САРАЈЕВО
14	ВРХОВНИ СУД Ф БиХ	13	САРАЈЕВО
15	ОКРУЖНИ СУД БАЊА ЛУКА	12	БАЊА ЛУКА
16	КАНТОНАЛНИ СУД БИХАЋ	11	БИХАЋ
17	ОСНОВНИ СУД БИЈЕЉИНА	11	БИЈЕЉИНА
18	ОСНОВНИ СУД БРЧКО ДИСТРИКТА БиХ	11	БРЧКО
19	ОСНОВНИ СУД ГРАДИШКА	11	ГРАДИШКА
20	ОПЋИНСКИ СУД ЗЕНИЦА	11	ЗЕНИЦА

20 најчешћих противних страна из области судова

Р.бр.	Назив органа	Број предмета	Сједиште органа
1	ФОНД ПИО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	38	БИЈЕЉИНА
2	МУП РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	34	БАЊА ЛУКА
3	ГРАД БАЊА ЛУКА	34	БАЊА ЛУКА
4	МИНИСТАРСТВО БЕЗБЈЕДНОСТИ БиХ - СЕКТОР ЗА АЗИЛ	34	САРАЈЕВО
5	ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ПИО/МИО	32	ТУЗЛА
6	КПЗ ЗЕНИЦА	30	ЗЕНИЦА
7	РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ГЕОДЕТСКЕ И ИМОВИНСКО ПРАВНЕ ПОСЛОВЕ	29	БАЊА ЛУКА
8	ХИДРОГРАДЊА ДД САРАЈЕВО У СТЕЧАЈУ И ВЛАДА Ф БИХ	25	САРАЈЕВО
9	ФЕДЕРАЛНИ ЗАВОД ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ - КАНТОНАЛНА АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА ЗА КАНТОН САРАЈЕВО	21	САРАЈЕВО
10	КПЗ ТУЗЛА	19	ТУЗЛА
11	КПЗ ФОЧА	18	ФОЧА
12	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАСЕЉЕНИХ ОСОБА И ИЗБЈЕГЛИЦА	18	САРАЈЕВО
13	МИНИСТАРСТВО РАДА И БОРАЧКО ИНВАЛИДСКЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	16	БАЊА ЛУКА
14	КАНТОНАЛНА АДМИНИСТРАТИВНА СЛУЖБА ПИО ТУЗЛА	16	ТУЗЛА
15	ФОНД ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ	14	БАЊАЛУКА
16	ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ	14	САРАЈЕВО
17	МУП КАНТОНА САРАЈЕВО	15	САРАЈЕВО
18	ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД	14	СРЕБРЕНИК
19	ЈУ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД БАЊА ЛУКА	13	БАЊА ЛУКА
20	ДИРЕКЦИЈА ЗА КООРДИНАЦИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ОРГАНА БИХ	13	САРАЈЕВО

20 најчешћих противних страна без области правосуђа

ДЕТАЉАН ПРЕГЛЕД РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРЕПОРУКА

БРОЈ ПРЕДМЕТА	БРОЈ ПРЕПОРУКЕ	ГЛАВНА ПРЕПОРУКА	ПОВРЕДА ПРАВА	РЕАЛИЗАЦИЈА ПРЕПОРУКЕ	ЗАПРИМЉЕН ОДГОВОР	РЕАЛИЗАЦИЈА И САДРЖАЈ ОДГОВОРА
ПОВРЕДА ПРАВА :	01 - Дискриминација					
Реализирана						
Ж-СА-06-233/17	П-10/18	ПРЕПОРУКА Опћина Равно да у року од 30 дана од дана пријема ове препоруке достави информацију у вези навода жалбе Н.Н., као и да ли је попуњено мјесто урбанистичко грађевинског инспектора.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Дана 13.03.2018. године Институција омбудсмена запримила је одговор Министарству правосуђа, управе и локалне самоуправе Херцеговачко-неретванског кантона под бројем: 03-04-51-364/17 од дана 27.02.2018. године у којем је између осталог наведено да је рјешењем Опћине Равно број: 01-103/18 од дана 21.02.2018. године попуњено мјесто грађевинског инспектора. Омбудсмени Босне и Херцеговине сматрају да је тиме отклоњен жалбе навод који се односио на немогућност провођења инспекцијског надзора у тој области од стране Опћине
Ж-БЛ-06-91/17	П-62/18	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке предузму све радње у циљу доношења одлуке о пријави подносиатељице жалбе у складу са Пословником о раду Етичког комитета и Етичким кодексом 2. Да у року од 30 (тридесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Дана 29.03.2018. године запримљено је изјашњење Етичког комитета, као „додатно појашњење о обављеним поступцима у предметима Н.Н. и Н.Н.“. Имајући у виду изјашњење Етичког комитета у погледу предмета Н.Н., став Етичког комитета је да се Препорука Омбудсмена неће испоштовати. Дана 21.05.2018. године Омбудсмени су упутили Обавијест о неизвршавању препоруке Омбудсмена Босне и Херцеговине од стране Етичког комитета Универзитета у Бихаћу у којем се наводи да Етички комитет није испоштовао Препоруку. Ректорат Универзитета у Бихаћу дана 04.07.2018. године доставио је допис број 02-4105/2018 у којем се наводи да је Сенат Универзитета у Бихаћу разматрао Обавијест о неизвршавању препоруке Омбудсмена Босне и Херцеговине након чега је донио Закључак у којем је наложено Етичком комитету Универзитета у Бихаћу да поступи у складу са наведеном Обавијести, као и да је предсједник Етичког Комитета задужен да по пријему овог Закључка сазове сједницу Етичког комитета ради разматрања Обавијести Омбудсмена и поступања по истој. Дана 03.09.2018. године Ректорат Универзитета у Бихаћу доставио је Изјашњење Етичког комитета Универзитета у Бихаћу број 02-
Ж-СА-06-424/18	П-97/18	ПРЕПОРУКУ КРАЈИНИ КЛАС Д.О.О БАЊА ЛУКА • да одмах по пријему ове препоруке уклони спорна питања из електронског и пдф обрасца Захјева за запослење, који се налазе на веб страници хттп://www.мања.ба/запослење ; • да о начину испоштовања ове препоруке обавијести Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине у року од 20 дана од дана пријема исте.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Дана 30.05.2018. године увидом у веб страницу хттп://www.мања.ба/запослење утврђено је да је спорни образац уклоњен. Обзиром да је Препорука број П-97/18 испоштована, то су Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине донијели одлуку да се предмет број Ж-СА-06-424/18 затвори.
Ж-СА-06-323/17	П-94/18	П Р Е П О Р У К У Директору ЈУ „Кантонални центар за социјални рад“Кантона Сарајево 1. Да подузме расположиве мјере у циљу осигурања уживања права из радног односа запосленика и отклањања појаве нарушених међуљудских односа 2. Да о подузетим активностима извјести Омбудсмани БИХ у року од 30 дана. Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Као у остављеном року није запримљен одговор, Омбудсмани су дана 08.10.2018. године упутили ургенцију наведеном органу. Дана 06.11.2018. године институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине запримила је акт ЈУ „Кантонални центар за социјални рад“, број: 35/Х-11-530-523.1/17 од 05.11.2018. године у којем се између осталог наводи: „...У вези са Вашим актом број горњи, информисамо Вас да је одласком у пензију појединих радника из Службе социјалне заштите опћине Нови Град и промјеном односа у комуникацији радника у Служби, осигурано уживање права из радног односа свих радника те је дошло до отклањања појаве нарушених међуљудских односа. У овој установи је у међувремену дошло и до промјене руководиоца-директора. Н.Н. је разријешен дужности директора, а на мјесто вршиоца дужности директора именован је Н.Н., дипл. правник. Пормјена на руководећој позицији у установи, може се такођер узети као околност која је утицала на поправљање стања у Служби социјалне заштите опћине Нови Град...“
Ж-СА-06-512/18	П-136/18	ПРЕПОРУКУ ДЕКАНУ ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА 1. да одмах по пријему ове препоруке стави ван снаге Писано упозорење раднику, број 03-02/482 од 03.05.2018. године; 2. у циљу осигурања механизма унутар самог Факултета за рјешавање и превенирање оваквих и сличних ситуација, подузме мјере у циљу имплементације члана 24. став 4. Закона о забрани дискриминације Босне и Херцеговине, према којем су сва јавна тијела и остале правне особе дужни у своје опће правне акте, или кроз посебне правне акте, регулирати начела и принципе једнаког поступања, те да осигурају учинковите интерне процедуре заштите од дискриминације; 3. да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине о начину реализације исте.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	запримљена су изјашњења Филозофског факултета Универзитета у Сарајеву број 01/253-1 од 06.07.2018. године, 01/212-3 од 27.07.2018. године и изјашњење Управног одбора Универзитета у Сарајеву број 02-168/18 од 17.07.2018. године, из којих произишле да је Препорука Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине број П-236/18 испоштована.

Ж-СА-06-551/18	П-204/18	ПРЕПОРУКУ ДИРЕКТОРУ ИНСТИТУТА ЗА АКРЕДИТИРАЊЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ 1. у циљу осигурања механизма унутар самог Института за рјешавање и превенирање оваквих и сличних ситуација, подузме мјере у циљу имплементације члана 24. став 4. Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини према којем су сва јавна тијела те остале правне особе дужни у своје олће правне акте, или кроз посебне правне акте, регулирати начела и принципе једнаког поступања, те да осигурају учинковите интерне процедуре заштите од дискриминације; 2. да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о начину реализације исте.	01 - Дискриминација	Реализирана	ДА	Из запримљеног одговора произилази реализација Препоруке. Поступак још увијек у току.
Остварена сарадња						
Ж-СА-06-881/17	П-19/18	ПРЕПОРУКУ 1. Вијећу министара Босне и Херцеговине да започне дијалог са репрезентативним синдикатима у циљу доношења нове Одлуке којом би се отклониле све нејасноће и на адекватан начин уредило ово изузетно важно питање за све запослене у институцијама Босне и Херцеговине; 2. Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине да се измени спорна одредба члана 41 став (1) Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине која је представљала темељ за концепирање овог модела обрачуна накнада за превоз на посао и превоз са посла и да се поновно унесу ријечи "јавним превозом"; 3. Да о начину реализације препоруке обавијесте Омбудсмана Босне и Херцеговине у року од 60 (шездесет) дана од дана пријема препоруке.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	Дана 30.07.2018. године у вези упућене ургенције запримљен је акт Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, предсједавајућег Дома народа, број: 02-50-7-17-67,10/18 од 27.07.2018. године, у којем се наводи сљедеће: Колегиј Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине је на 67. сједници одржаној дана 27.07.2018. године, разматрао Препоруку институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине у вези са жалбама: Ж-СА-06-881/17, Ж-СА-04-1022/17 и Ж-СА-04-1065/17, акт број:01.02.03-16-4-389/18 од 05.02.2018. године и Ургенцију на Препоруку П-19/18, акт број: 01.02.03-16-1-389-2/18 од 10.07.2018. године, те одлучио доставити наведени материјал Заједничкој комисији за људска права Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине на даљње поступање. Дана 30.07.2018. године у вези упућене ургенције запримљен је акт Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, предсједавајућег Представничког дома, број: 01-50-2-13-71/18 од 25.07.2018. године, у којем се поред информације да је Препорука Омбудсмана БиХ достављена Заједничкој комисији за људска права Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, институција Омбудсмана обавјештава да се у парламентарној процедури налази Приједлог закона о допуни Закона о платама и
Ж-БР-06-203/16	П-89/18	ПРЕПОРУКУ У Јавној установи „Прва основна школа“ Сребреница 1. да предузме неопходне мјере како би се осигурао равноправан третман дјеце у школи у погледу употребе и изучавања матерњег језика и културног наслеђа у свим разредима, уважавајући налазе из ове Препоруке и Специјалног извјештаја о употреби службених језика у Босни и Херцеговини; 2. да у року од 30 дана доставе повратну информацију институцији Омбудсмана за људска права БиХ о provedби	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак у току.
Ж-БЛ-06-411/18	П-169/18	ПРЕПОРУКУ директорици Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове 1. Да успостави радно-правни статус подносиоца жалбе у складу са чланом 53. став 2. Закона о државним службеницима Републике Српске; 2. Да предузме мјере на елиминацији и превенцији дискриминације према подносиоцу жалбе те елиминацији њених посљедица, у складу са позитивним прописима и налазима из ове Препоруке; 3. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	Запримљени одговори дана 30.11.2018. године и дана 17.12.2018. године. Поступак је у току.
Ж-СА-06-652/18	П-181/18	ПРЕПОРУКА Опћини Високо да размотри могућност да се приступи реализацији права радника ЈП РТВ Високо утврђених на основу извршних исправа и без покретног стечајног поступка. Позива се Опћина Високо да у року од 90 дана од дана пријема ове препоруке обавијести Институцију омбудсмана о подузетим радњама.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	С обзиром да Опћина Високо није доставила одговор у року наведеном у препоруци Институција омбудсмана је дана 11.12.2018. године затражила информацију у вези реализације препоруке. Дана 20.12.2018. године Институција омбудсмана запримила је одговор Опћине Високо под бројем: 0172-02-1120/18 од 17.12.2018. године у којем су наведене овлаштења исте као јединице локалне самоуправе и радње које су подузете у сврху функционисања како наводе локалног јавног информисања. У напријед наведеном одговору Опћина Високо није се осврнула на препоруку Институције омбудсмана. Омбудсмани Босне и Херцеговине су након извршеног увида у спис закључили да су све радње које се могу подузети исцрпљене у наведеном предмету, те да остварење права жалитељ даље може остварити једино у стечајном поступку.

Ж-СА-06-429/18	П-201/18	ПРЕПОРУКУ МИНИСТАРСТВУ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ • да подузме активности које ће резултирати доношењем рјешења о распореду полицијских службеника у складу са одредбама Законом о полицији и унутрашњим пословима Републике Српске којима је уређена материја распоређивања запослених полицијских службеника; • да предузме мјере да се унапређивање запослених одвија транспарентан и законит начин, имајући у виду како квалитет особа, тако и посебно националну заступљеност свих конститутивних народа и осталих у Министарству унутрашњих послова Републике Српске, сходно обавезама из Устава Босне и Херцеговине, Устава Републике Српске, Закона о полицији и унутрашњим пословима Републике Српске и Закона о забрани дискриминације; • отклони посљедице до којих је дошло услјед доношења рјешења о распореду полицијских службеника мимо одредби Закона о полицији и унутрашњим пословима Републике Српске; • да обавијесте Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о подузетим мјерама и активностима у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор 18.10.2018. године. Поступак у току.
Ж-ЛИ-06-182/18	П-222/18	П Р Е П О Р У К У 1. Да Влада Кантона 10, односно предсједник Владе сукладно датим овластима, по пријему ове препоруке без одлагања поништи Рјешење о именовану државног службеника бр:01-02-87-1/18 од 23.07.2018.г. и подузме све неопходне мјере којима ће приликом поновног именовања осигурати пуно поштивање Закона о државним службеницима и намјештеницима у тијелима државне службе Кантона 10 („Народне новине ХБЖ“;бр:1/14), те подзаконских аката, како би се , темељем процјене знања и способности кандидата како на стручном испиту, тако и на усменом интервјуу, изабрао најбољи кандидат, 2. да се осигура пуна имплементација одредби Закона о забрани дискриминације у свим сферама свога дјеловања, а посебно члана 24. став 4. који прописује да су сва јавна тијела дужна у своје опће правне акте, или кроз посебне правне акте, регулирати начела и принципе једнаког поступања, те осигурати учинковите интерне процедуре заштите од дискриминације, а све у циљу превенције евентуалних будућих поступања која су у супротности с наведеним Законом; 3. да најкасније у року од 15 (петнаест) дана достави изјашњење , те обавијести институцију Омбудсмана о начини реализације ове препоруке.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор 18.10.2018. године. Поступак је у току.
Ж-ЛИ-06-158/18	П-271/18	ПРЕПОРУКУ Агенцији за државну службу Федерације Босне и Херцеговине и Влади Кантона 10 1. Да, Агенција за државну службу Федерације Босне и Херцеговине, одмах по пријему ове препоруке прекине праксу објављивања јавних натјечаја уколико подзаконски акти у погледу ступања на снагу истих нису субординирани закону, а у конкретном случају Уставу Кантона 10. 2. Да, Влада Кантона 10 подузме ефективне мјере и радње ради усуглашавања чланка 42. ставка 7. Уредбе о начелима за утврђивање унутарњег устројства тијела државне службе у Кантону 10, са одредбом чланка 29. Устава Кантона 10. 3. Да, о реализацији ове препоруке обавијесте институцију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, у року од 30 дана од дана записивања препоруке.	01 - Дискриминација	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак у току.
Није реализована						
Ж-БЛ-06-206/17	П-14/18	П Р Е П О Р У К У Универзитету у Бихаћу 1. Да преиспита одлуку бр 06-6126/2015 од 01.10.2015. године, у складу са налазима из Препоруке; 2. да у року од 30 дана, од дана пријема, доставе Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине информације о мјерама предузетим на реализацији ове Препоруке.	01 - Дискриминација	Није реализована	ДА	Након упућивања Препоруке, дана 14.03.2018. године, одговорна страна обавијестила је институцију Омбудсмана да је донесена нова Одлука о којој се прецизира признавање избора у научно-наставна звања и прије обраћања жалитеља институцији Омбудсмана, под бројем: 06-5287/2016, од 08.09.2016. године. Издавањем Препоруке највишем академском тијелу Универзитета и уврштавањем жалитељевог примјера у Годишњи извјештај за 2018. годину исцрпљене су могућности које Омбудсмани имају у поступању по појединачним

Ж-СА-06-742/16	П-35/18	ИНИЦИЈАТИВУ за измјену члана 31.б. Одлуке о увјетима и начину полагања стручног управног испита приправника, особа са високом школском спремом и запосленика на нивоу Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ бр: 104/10, 105/12 и 61/14) који гласи: “Стручни испит није дужна полагати особа која је положила јавни испит пред Агенцијом за државну службу Босне и Херцеговине, до дана ступања на снагу ове одлуке”, на начин да исти треба гласити: „Стручни испит није дужна полагати особа која је положила јавни испит пред Агенцијом за државну службу Босне и Херцеговине или испит опћег знања пред Агенцијом за државну службу Федерације Босне и Херцеговине, до дана ступања на снагу Одлуке о увјетима и начину полагања стручног управног испита приправника, особа са високом школском спремом и запосленика на нивоу Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ број 105/12)“.	01 - Дискриминација	Није реализирана	ДА	Вијеће министара Босне и Херцеговине на својој 157. сједници одржаној 7. 11. 2018. године упознато са Иницијативом број П-35/18 за измјену Одлуке о увјетима и начину полагања стручног управног испита приправника, особа са високом школском спремом и упосленика на разини Босне и Херцеговине, те у вези донесен је закључак број 34. којим се задужује Министарство правде Босне и Херцеговине и Агенција за државну службу Босне и Херцеговине да поступи по Иницијативи број П-35/18 за измјену Одлуке о увјетима и начину полагања стручног управног испита приправника, особа са високом школском спремом и упосленика на разини Босне и Херцеговине, у могућностима суkladно важећим законским прописима те да о томе извијесте Институцију омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине и по потреби Вијеће министара Босне и Херцеговине. Дана 04.02.2019. године запримљен је акт Министарства правде Босне и Херцеговине број 09-50-4-1657/18 од 14.01.2019. године у којем се наводи : “...тренутачно, суkladно важећим законским и подзаконским прописима на разини Босне и херцеговине, не постоје могућности за признавање испита опћег знања као стручног управног испита на
Ж-СА-06-405/17	П-35/18	ИНИЦИЈАТИВУ за измјену члана 31.б. Одлуке о увјетима и начину полагања стручног управног испита приправника, особа са високом школском спремом и запосленика на нивоу Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ бр: 104/10, 105/12 и 61/14) који гласи: “Стручни испит није дужна полагати особа која је положила јавни испит пред Агенцијом за државну службу Босне и Херцеговине, до дана ступања на снагу ове одлуке”,	01 - Дискриминација	Није реализирана	ДА	Вијеће министара Босне и Херцеговине на својој 157. сједници одржаној 7. 11. 2018. године упознато са Иницијативом број П-35/18 за измјену Одлуке о увјетима и начину полагања стручног управног испита приправника, особа са високом школском спремом и упосленика на разини Босне и Херцеговине, те у вези донесен је закључак број 34. којим се задужује Министарство правде Босне и Херцеговине и Агенција за државну службу Босне и Херцеговине да поступи по Иницијативи број П-35/18 за измјену Одлуке о увјетима и начину полагања стручног управног испита приправника, особа са високом школском спремом и упосленика на разини Босне и Херцеговине, у могућностима суkladно важећим законским прописима те да о томе извијесте Институцију омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине и по потреби Вијеће министара Босне и Херцеговине. Дана 04.02.2019. године запримљен је акт Министарства правде Босне и Херцеговине број 09-50-4-1657/18 од 14.01.2019. године у којем се наводи : “...тренутачно, суkladно важећим законским и подзаконским прописима на разини Босне и херцеговине, не постоје могућности за признавање испита опћег знања као стручног управног испита на
Ж-СА-06-59/18	П-35/18	ИНИЦИЈАТИВУ за измјену члана 31.б. Одлуке о увјетима и начину полагања стручног управног испита приправника, особа са високом школском спремом и запосленика на нивоу Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ бр: 104/10, 105/12 и 61/14) који гласи: “Стручни испит није дужна полагати особа која је положила јавни испит пред Агенцијом за државну службу Босне и Херцеговине, до дана ступања на снагу ове одлуке”, на начин да исти треба гласити: „Стручни испит није дужна полагати особа која је положила јавни испит пред Агенцијом за државну службу Босне и Херцеговине или испит опћег знања пред Агенцијом за државну службу Федерације Босне и Херцеговине, до дана ступања на снагу Одлуке о увјетима и начину полагања стручног управног испита приправника, особа са високом школском спремом и запосленика на нивоу Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ број 105/12)“.	01 - Дискриминација	Није реализирана	ДА	Вијеће министара Босне и Херцеговине на својој 157. сједници одржаној 7. 11. 2018. године упознато са Иницијативом број П-35/18 за измјену Одлуке о увјетима и начину полагања стручног управног испита приправника, особа са високом школском спремом и упосленика на разини Босне и Херцеговине, те у вези донесен је закључак број 34. којим се задужује Министарство правде Босне и Херцеговине и Агенција за државну службу Босне и Херцеговине да поступи по Иницијативи број П-35/18 за измјену Одлуке о увјетима и начину полагања стручног управног испита приправника, особа са високом школском спремом и упосленика на разини Босне и Херцеговине, у могућностима суkladно важећим законским прописима те да о томе извијесте Институцију омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине и по потреби Вијеће министара Босне и Херцеговине. Дана 04.02.2019. године запримљен је акт Министарства правде Босне и Херцеговине број 09-50-4-1657/18 од 14.01.2019. године у којем се наводи : “...тренутачно, суkladно важећим законским и подзаконским прописима на разини Босне и херцеговине, не постоје могућности за признавање испита опћег знања као стручног управног испита на
Ж-СА-06-879/17	П-51/18	ПРЕПОРУКУ НАЧЕЛНИКУ ОПШТИНЕ ВЛАСЕНИЦА 1. да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмана о начину испоштовања ове препоруке	01 - Дискриминација	Није реализирана	НЕ	Општина Власеница није доставила повратну информацију по Препоруци број П-51/18.
Ж-БЛ-06-789/17	П-128/18	ПРЕПОРУКУ Мјешовитом Холдингу „Електропривреда Републике Српске“, А.Д. Требиње, Зависно предузеће Рудник и Термоелектрана Гацко А.Д. Гацко 1. да одмах по пријему ове препоруке Мјешовити Холдинг „Електропривреда Републике Српске“, А.Д. Требиње, Зависно предузеће Рудник и Термоелектрана Гацко А.Д. Гацко успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и да достави тражено изјашењење на адекватан начин.	01 - Дискриминација	Није реализирана	НЕ	Обзиром на чињеницу да означено јавно предузеће није доставило одговор на Преоруку Омбудсмана, овај случај несарадње ће бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима активности институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине за 2018. годину.

Ж-БЛ-06-5/18	П-190/18	П Р Е П О Р У К У Министарству образовања, науке, културе и спорта Унско-санског кантона 1. Да подузме мјере у оквиру своје надлежности како би подносиатељца жалбе имала једнаку могућност остваривања права на рад, у складу са исказаним потребама школе и налазима ове Препоруке; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке обавијести Институцију омбудсмена о подузетим мјерама на реализацији Препоруке.	01 - Дискриминација	Није реализирана	ДА	Министарство је 11.09.2018.године доставило одговор на Препоруку наглашавајући да ЈУ „ИИ средња школа“ Цазин није исказала потребу за радним мјестима, те да ће Министарство поступити „у складу са Правилником о дефинирању критерија за проглашавање уполсеника за чијим радом је дјелимично или у потпуности престала потреба.“ С обзиром да су у току поступка Омбудсмени Босне и Херцеговине исцрпили могућности у оквиру своје надлежности, предмет по жалби се затвара.
Ж-БЛ-06-5/18	П-241/18	П Р Е П О Р У К У Министарству образовања, науке, културе и спорта Унско-санског кантона 1. Да подузме мјере у оквиру своје надлежности како би подносиатељца жалбе имала једнаку могућност остваривања права на рад, у складу са исказаним потребама школе и налазима ове Препоруке; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке обавијести Институцију омбудсмена о подузетим мјерама на реализацији Препоруке. Сукладно члану 33. Закона о омбудсмену за људска права БиХ, ова Препорука доставља се и подносиатељци жалбе.	01 - Дискриминација	Није реализирана	ДА	Министарство је 11.09.2018.године доставило одговор на Препоруку наглашавајући да ЈУ „ИИ средња школа“ Цазин није исказала потребу за радним мјестима, те да ће Министарство поступити „у складу са Правилником о дефинирању критерија за проглашавање уполсеника за чијим радом је дјелимично или у потпуности престала потреба.“
Нема одговора						
Ж-БЛ-06-867/17	П-39/18	ПРЕПОРУКУ Ректору Унверзитета у Бањој Луци 1. Да предузме неопходне мјере како подносилац жалбе не би био деградиран у погледу радног статуса у поређењу са другим радницима на истој или упоредивој позицији и без оправданих разлога, а поготово како не би био деградиран због своје синдикалне активности; 2. Да пружи неопходну подршку подносиоцу жалбе, али и било којем другом надлежном органу у погледу преиспитивања законитости и оправданости трошења властитих прихода Академије умјетности, према захтјевима подносиоца жалбе; 3. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	С обзиром да се Универзитет у Бањалуци није изјаснио о Препоруци, Омбудсмени Босне и Херцеговине су дана 14.06.2018.године послали Ургенцију Народној Скупштини (с обзиром да је Народна скупштина оснивач Универзитета у Бањалуци) да у року од 30 дана предузме мјере из своје надлежности о провођењу Препоруке Омбудсмена Босне и Херцеговине. Народна скупштина Републике Српске се није изјаснила у остављеном року .
Ж-СА-06-791/16	П-42/18	П Р Е П О Р У К У Парламенту Федерације Босне и Херцеговине 1. Да измјени и допуни Кривични закон Федерације Босне и Херцеговине у циљу стварања законских претпоставки за санкционисање особа које врше одређене радње кориштењем информационо-комуникацијских технологија, а које за последицу имају повређивање права појединаца; 2. Да донесе Кодекс о етичком понашању заступника Представничког дома Парламента Федерације Босне и Херцеговине; 3. Да о подузетим мјерама у циљу реализације препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине у року од 60 (шездесет) дана од дана пријема препоруке.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
Ж-СА-06-630/18	П-153/18	ПРЕПОРУКА Генералном директору РТВ ФБиХ да подузме све мјере у циљу отклањања нарушених међуљудских односа са подносиатељцом жалбе, између осталог и да се иницира медијација, као и окончање третмана који је за подносиатељцу жалбе штетан и узнемиравајући. Генерални директор РТВ ФБиХ да у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке обавијести Институцију омбудсмена о подузетим радњама.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
Ж-СА-06-1207/17	П-139/18	ПРЕДСЈЕДНИШТВА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ 1. да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине што је подузето у конкретном случају како би се овакве и сличне ситуације превенирале и санкционисале; 3. да у року од 30 (тридесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
Ж-СА-06-1156/18	П-295/18	П Р Е П О Р У К У Оптици Дијана д.о.о Бања Лука 1. да одмах по пријему ове препоруке уклони инстаграм пост објављен на дан 02.08.2018. године; 2. да предузме неопходне мјере да се убудуће приликом обављања постова на својој инстаграм страници у потпуности поштује Закон о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини. (Ова мјера може обухватити едукацију запослених како би се спријечило писање истих или сличних инстаграм постова). 3. да у року 30 дана, почев од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.

Ж-МО-06-24/18	П-301/18	ПРЕПОРУКУ Пивници Мостар 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
Ж-СА-06-209/15	П-307/18	ПРЕПОРУКУ министру пољопривреде, водопривреде и шумарства Средњобосанског кантона 1. у циљу осигурања механизма унутар самог Инспектората за рјешавање и превенирање оваквих и сличних ситуација, подузме мјере у циљу имплементације члана 24. став 4. Закона о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини према којем су сва јавна тијела те остале правне особе дужни у своје опће правне акте, или кроз посебне правне акте, регулирати начела и принципе једнаког поступања, те да осигурају учинковите интерне процедуре заштите од дискриминације; 2. да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине о начину реализације исте.	01 - Дискриминација	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
УКУПНО	-	01 - Дискриминација				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
26	28	6	0	7	6	7
ПОВРЕДА ПРАВА :	02 - Медији и слобода информисања					
УКУПНО	-	02 - Медији и слобода информисања				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	03 - Приступ информацијама					
Реализирана						
Ж-СА-05-359/16	П-11/18	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Уставног суда Босне и Херцеговине 1. Да у поступку по захтјеву за слободом приступа информацијама Н.Н. донесе одлуку у форми рјешења, на начин како је то прописано чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама Босне и Херцеговине. 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 31.01.2018. године Омбудсмени су запримили одговор Уставног суда Босне и Херцеговине у форми Рјешења донесеног у вези са захтјевом за слободом приступа информацијама Н.Н., број: П-125-1/16. Веа АП-3470/12 од 24. јануара 2018 године
Ж-БЛ-05-735/17	П-31/18	ПРЕПОРУКУ Инвестиционо-развојној банци Републике Српске, Фонду за управљање некретнинама и потраживањима у власништву Републике Српске 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања подносиоцу жалбе одговори у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама у Републици Српској 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана, 08.03.2018.годинне, Инвестиционо развојна банка је доставила Обавјештење број: 05-232-4/17 од 06.03.2018.године и обавијестила Институцију да је поступила по издатој препоруци.
Ж-БЛ-05-872/17	П-36/18	ПРЕПОРУКУ 1. Да у поновном поступку донесе одлуку и обрачуна износ накнаде по захтјеву Н.Н. у складу са Законом о слободи приступа информацијама и Упутством о трошковима умножавања материјала, уважавајући изнесено мишљење омбудсмена Босне и Херцеговине 2. Да у року од 60 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Подручна јединица Братунац је дана 21.03.2018. године, доставила одговор у којем се наводи да је дана 27.02.2018. године донесен Закључак којим су утврђени трошкови у износу од 4,00 конвертибилних марака, чиме је поступљено по препоруци институције.
Ж-СА-05-12/18	П-38/18	ПРЕПОРУКУ У Директору ЈУ Завод за хитну медицинску помоћ Кантона Сарајево 1. Да преиспита одлуку (Допис упућен жалитељу број: 5569/17 од 19.12.2017. године) којим се не удовољава молби Н.Н. од дана 11.12.2017. године, којом је тражена достава имена и презимена љекара који је обавио кућну посјету дана 22.07.2017. године; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 20.03.2018. године запримљен је одговор Завода број: 01-1309/18 од 19.03.2018. године у којем је наведено да је жалитељу већ достављена комплетна документација у вези са предметним случајем. Увидом у документацију из прилога, утврђено је да ниједан документ није садржавао тражену информацију која указује на име и презиме љекара који је обавио посјету жалитељевој кћерки, те је дана 29.03.2018. године Заводу поново упућен акт у којем је назначено да се молба жалитеља односила искључиво на име и презиме љекара. Завод је истим актом још једном позван да подзме све мјере у циљу реализације препоруке. Дана 09.04.2018. године запримљен је акт Завода број: 01-1637/18 од 08.04.2018. године у којем је наведено да је жалитељу упућен нови допис. Увидом у акт Завода број: 1638/18 од 06.04.2018. године утврђено је да је жалитељу у коначници достављена тражена информација, а Препорука Омбудсмена број: П-38/18 од 19.01.2018. године у цјелости је реализована.

Ж-БЛ-05-819/17	П-53/18	ПРЕПОРУКУ 1. да писменим путем обавијести подносиоца жалбе о његовој пријави која се односи на Јавни позив за допуну Листе истакнутих стручњака из праксе који се могу ангажовати у научно-наставном процесу за извођење предавања и вјежби на факултетима/Академије Универзитета у Тузли 2. да убудуће приликом објављивања Јавних позива уведе праксу обавјештавања кандидата 3. да року од 60 дана обавијести омбудсмене о начину реализације наведене Препоруке	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Факултет електротехнике је дана 04.04.2018. године, доставио одговор у којем се наводи да је поступио по препоруци институције и писменим путем обавијести подносиоца жалбе о његовој пријави (доказ: акт од 29.03.2018. године). Економски факултет је дана 10.04.2018. године обавијестио институцију да је поступиено по препоруци и подносиоцу жалбе достављена информацијама (доказ: рјешење од 23.03.2018. године). Правни факултет је дана 10.04.2018. године доставио одговор институцији у којем се наводи да је поступиено по препоруци институције, то јесте да су обавијестили кандидата о његовој пријави. Како је одговорено подносиоцу жалбе чиме је поступиено по препоруци институције, Омбудсмени БиХ су одлучили затворити предмет.
Ж-БЛ-05-919/17	П-55/18	ПРЕПОРУКУ Фонду пензијског и инвалидског осигурања Републике Српске - руководиоцу Филијале Бања Лука 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Како одговорна страна у року који јој је одређен препоруком није обавијестила Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима у циљу њене реализације, у складу са овлашћењима из члана 32. став 2. Закона о омбудсману за људска права БиХ ("Службени гласник БиХ" бр. 32/00, 19/02, 35/04, 32/06), омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине Вас упознали су Министарство рада и борачко-инвалидске заштите Републике Српске са чињеницом издавања препоруке. Актом број: О-83/2018-146, од дана 23.05.2018. године, директор Фонда доставио је изјашњење на издату препоруку из чијег садржаја произилази да је отклоњена повреда права коју је подносилац жалбе навео у поднесеној жалби.
Ж-СА-05-1282/17	П-76/18	ПРЕПОРУКУ Директору Фонда здравственог осигурања Републике Српске 1. Да поново размотри захтјев за приступ информацијама Центра за истраживачко новинарство донесе нову одлуку по захтјеву, имајући у виду мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине дато у овој Препоруци; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 04.06.2018.године запримљен је Одговор Фонда здравственог осигурања Републике Српске, бр. 01/2-47-69/18 од 29.05.2018.године у којем се наводи: „обавјештавамо вас да смо, уважавајући вашу препоруку и Институцију омбудсмана, тражене информације доставили Центру за истраживачко новинарство. Због обимности тражених података који су се односили на период од осам година, као и свакодневних неодложних послова надлежног сектора, упркос нашем настојању, нисмо били у могућности да вашу препоруку реализујемо у датом року, због чега вам упућујемо извињење.“ Узимајући у обзир садржај достављених одговора, Омбудсмани Босне и Херцеговине закључују да је препорука број: П-76/18 од 23.03.2018. године у цјелости реализована.
Ж-ЛИ-05-31/18	П-78/18	ПРЕПОРУКУ в.д. директору Агенције за државну службу Федерације Босне и Херцеговине 1. Да подузме ефикасне мјере и радње на доношењу одлуке по приговору Н.Н. изјављеном на рјешење број 04-05-3-86-5/17 од 31.05.2017. године, којим се одбија захтјев за приступ информацијама; 2. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави рјешење донесено у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Поднеском од 19.04.2017. године, в.д. директор Агенције за државну службу Федерације Босне и Херцеговине, обавјештава институцију Омбудсмана о реализирању препоруке те доставља рјешење о усвајању приговора Н.Н.. Имајући у виду наведено, Препорука Омбудсмана се сматра испоштованом.
Ж-СА-05-413/18	П-98/18	ПРЕПОРУКУ ЈУ "СЛУЖБА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ КАНТОНА САРАЈЕВО" 1. Да поништи Рјешење, број: 01-01-34-0671/18 од 27.03.2018. године и донесе ново Рјешење о приступу информацијама у складу са Законом о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Служба је дана 18.06.2018. године доставила институцији Омбудсмана акт, број: 01/01-1309/18 од 14.06.2018. у којем се између осталог наводи: "...У вези Вашег акта број и датум горњи, у прилогу Вам достављамо Рјешење Јавне установе "Служба за запошљавање Кантона Сарајево" Сарајево којим је поништено Рјешење број 01-01-34-0671/18 од 27.03.2018. године те је донесено ново Рјешење о приступу информацијама у складу са Законом о слободи приступа информацијама ФБиХ..." У прилогу је достављено ново Рјешење, број: 01/01-34-0999-1/18 од 11.06.2018. године којим се подносиоцу жалбе одобрила приступ информацијама које се односе на достављање докумената ЈУ "Служба за запошљавање Кантона Сарајево" Сарајево. Цитиране акте институција Омбудсмана је дана 20.06.2018. године доставила подносиоцу на изјашњење, али исто до данас није запримљено.Сходно наведеном, Омбудсмани Босне и Херцеговине констатују да је Препорука, П-98/18 реализована у цјелости.
Ж-БЛ-05-393/18	П-135/18	ПРЕПОРУКУ • Да на захтјев подносиоца жалбе одговори у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине а уважавајући изнесено мишљење Омбудсмана. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Из достављеног одговора на Препоруку произилази да је Опчина Какањ донијела Рјешење о дјелимичном приступу информацијама у складу са Законом, те се тиме сматра да је Препорука испоштована.
Ж-СА-05-203/18	П-156/18	ПРЕПОРУКА градоначелнику Града Тузла 1. да се одмах по пријему препоруке успостави сарадња са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење у вези са актима институције Омбудсмана од дана 02.04.2018. године и 16.05.2018. године;	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Одговор на Препоруку запримљен изван рока, а достављањем одговора Препорука се сматра реализираним.

Ж-СА-05-1117/17	П-158/18	П Р Е П О Р У К А Министру здравства Зеничко-добојског кантона 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење у вези са актима институције Омбудсмана од дана 01.12.2017. године, 22.03.2018. године и 04.05.2018. године;	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 23.01.2019. године запримљен је акт Министарства Зеничко-добојског кантона број: 11-37-12357-8/17 од 18.01.2019. године у којем је наведено да је по захтјеву жалитеља донесено Рјешење број: 11-37-12357-7/18 од 18.01.2019. године којим је одобрен приступ информацијама, чиме је Препорука Омбудсмана број: П-14/19 од 26.12.2018. године у цијелости реализована.
Ж-ЛИ-05-99/18	П-159/18	П Р Е П О Р У К У Министру Федералног министарства за бранитеље и инвалиде Домовинског рата 1. Да подзме ефикасне мјере и радње на доношењу одлуке по Захтјеву за приступ информацијама Н.Н. поднесеном дана 04.06.2018. године; 2. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави рјешење донесено у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 05.09.2018. године, институција Омбудсмана је од надлежног јавног органа запримила Рјешење број: 05-41-2126/18 од 31.08.2018. године, којим се подносиоцу жалбе уступају тражени подаци, а запримање наведеног рјешења институцији Омбудсмана је потврдио и подносиоцу жалбе.
Ж-БЛ-05-382/18	П-187/18	ПРЕПОРУКУ Министарству здравства, рада и социјалне политике Унско-санског кантона Да одмах по пријему ове препоруке Министарству здравства, рада и социјалне политике Унско-санског кантона успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, и да достави информацију везану за статус предмета подносиоца жалбе.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 30.07.2018.године, Министарство је доставило Изјашњење број: 09-05-3026-УП-1/18 од 24.07.2018.године. С обзиром да је Министарству здравства, рада и социјалне политике Унско-санског кантона поступило по препоруци, те доставило тражене информације у складу са Законом о слободи приступа информацијама, омбудсмани констатују да је препорука реализована и донесена је одлука о затварању предмета.
Ж-СА-05-153/18	П-207/18	П Р Е П О Р У К У Граду Зеница, Служба за борачко-инвалидску и социјалну заштиту, стамбене послове и друштвене дјелатности и Министарству за борачка питања Зеничко Добојског кантона 1. Да подзму ефективне мјере и радње да жалитељев Захтјев за приступ информацијама од 06.09.2017. године ријеше у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави рјешења донесена у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Град Зеница је актом број 07-41-3523/18 од 17.10.2018. године доставио обавијест и рјешење о одбијању приступа информацијама од 23.08.2018. године, које садржи покук о правном лијену, чиме је испоштована препорука.
Ж-СА-05-481/18	П-214/18	П Р Е П О Р У К У Заводу здравственог осигурања Кантона Сарајево да преиспита раније донесено рјешење број 01-01-И-С.К.-4248/18 од 15.02.2018.године те донесе ново Рјешење утемељено на одредбама Закона о слободи приступа информацијама, уважавајући наводе из ове Препоруке; да се у року од петнаест (15) дана од дана пријема препоруке обавијести Институција омбудсмана за људска права БиХ о реализацији ове Препоруке	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Актом број је обавијестио Институцију омбудсмана за људска права Босне и Хрцеговине да је дана 17.09.2018. године Комисија, као другостепени орган на 3. сједници донијела рјешење број 03-02-8407-1/18 којим је поништила рјешење УП/03-02-1-47693/18 од 16.02.2018. године и подносиоцу жалбе одобрила рефундацију средстава у износу од 249,60 КМ, лично плаћених за пружену медицинску услугу-МРИ кичме у Сарајеву, те да нема потребе преиспитивања и доношења новог рјешења о приступу информацијама.
Ж-СА-05-461/18	П-236/18	П Р Е П О Р У К У • Командиру Полицијске станице Живинице Да у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине донесе рјешење о приступу информацијама, а у вези са захтјевом Н.Н. у име Н.Н. од дана 09.02.2018. године; • Министру унутрашњих послова Тузланског кантона Да на службеној интернет страници Министарства унутрашњих послова објави Водич за приступ информацијама, Индекс регистар информација и Образац за подношење захтјева за приступ информацијама; О реализацији Препоруке потребно је обавијестити Омбудсмана Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема исте.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 29.10.2018. године запримљен је акт Полицијске станице Живинице број: 08-05/6-2-04.1-4-1982/18 од 24.10.2018. године из којег произлази да је донесено Рјешење о приступу информацијама број: 08-05/6-04.2-3-1026/18 од 21.06.2018. године. Министарство унутрашњих послова Кантона Сарајево је изван рока доставило одговор у из којег произлази да су поступили по Препоруци Омбудсмана БиХ.
Ж-ЛИ-05-225/18	П-273/18	П Р Е П О Р У К У Градоначелнику Града Ливна 1. Да, одмах подзме ефикасне мјере и радње на доношењу одлуке по Захтјеву за приступ информацијама поднесеном дана 28.08.2018. године; 2. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави рјешење донесено у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Градоначелник Града Ливно обавијестио институцију Омбудсмана да је донесено рјешење по захтјеву жалитеља.
Ж-ЛИ-05-226/18	П-276/18	П Р Е П О Р У К У директору ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске 1. Да, одмах подзме ефикасне мјере и радње да Захтјев за приступ информацијама Н.Н. од 17.09.2018. године, ријешу сукладно одредбама Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске;	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	ЈУ Завод за запошљавање републике Српске својим поднеском од 26.11.2018. године, обавјештава Институцију омбудсмана „да смо жалитељу доставили копију захтјева Округног привредног суда Источно Сарајево из 2013. године, чиме смо испоштовали вашу препоруку“.
Ж-БЛ-05-493/18	П-279/18	П Р Е П О Р У К У • Да о захтјеву за приступ информацијама подносиоца жалбе одлучи у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Запримљен одговор дана 30.01.2019. године из којег произлази да је Препорука испоштована. Одговор прослијеђен жалитељу, поступак још увијек у току.

Ж-БЛ-05-682/18	П-297/18	П Р Е П О Р У К У 1. Да дослиједном примјеном Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске разматра и одлучује о захтјевима за приступ информацијама, 2. Да преиспита одлуке о захтјевима подносиоци жалбе за приступ информацијама у којима је утврдио изузетак у складу са чланом 8 Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске, те да имајући у виду мишљење Омбудсмана из ове Препоруке, у складу са чланом 9. Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске, проведе тест јавног интереса, а након тога донесе нову одлуку о приступу информацијама у складу са чланом 19. Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске; 3. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке у року од 30 дана од дана пријема препоруке. Препорука се доставља на знање ЈП „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Запримљен одговор на Препоруку дана 22.01.2019. године из којег произилази да је поступљено по Препоруци Омбудсмана БиХ.
Ж-БЛ-05-777/18	П-297/18	П Р Е П О Р У К У 1. Да дослиједном примјеном Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске разматра и одлучује о захтјевима за приступ информацијама, 2. Да преиспита одлуке о захтјевима подносиоци жалбе за приступ информацијама у којима је утврдио изузетак у складу са чланом 8 Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске, те да имајући у виду мишљење Омбудсмана из ове Препоруке, у складу са чланом 9. Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске, проведе тест јавног интереса, а након тога донесе нову одлуку о приступу информацијама у складу са чланом 19. Закона о слободи приступа информацијама Републике Српске; 3. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке у року од 30 дана од дана пријема препоруке.	03 - Приступ информацијама	Реализирана	ДА	Дана 27.12.2018. године одговорна страна доставила је акт број: 010-8544-1/18 као одговор на препоруку у којем се између осталог наводи следеће: „...обавјештавамо Вас да смо преиспитали одлуке по жалби подносиоције...“
Остварена сарадња						
Ж-ЛИ-05-293/17	П-8/18	П Р Е П О Р У К У Министрици Министарства образовања, знаности, културе и шпорта Кантона Средишња Босна 1. Да подузме ефективне мјере и радње да жалитељев Захтјев за приступ информацијама од 16.12.2016. године, ријешити у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави рјешења донесена у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Како наведено Министарство у року од 15 дана, па све до данас, није обавијестило институцију Омбудсмана о подузетим мјерама и радњама по издатој Препоруци, Омбудсмани цијене да Препорука није испоштована. У складу са наведеним, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су поднеском од 20.03.2018. године, обавијестили Скупштину Кантона Средишња Босна о неизвршавању Препоруке од стране Министарства образовања, знаности, културе и шпорта Кантона Средишња Босна.
Ж-СА-05-1125/17	П-1/18	П Р Е П О Р У К У в.д. директору Агенције за државну службу Федерације Босне и Херцеговине 1. Да поништи Рјешење број: 06-34-8-225-82/16 од 03.10.2017. године и Рјешење број: 06-34-8-225-82-1/17 од 30.10.2017. године и донесе ново рјешење којим ће удовољити захтјеву за приступ информацијама Н.Н., на начин описан у препоруци, а у складу са Законом о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да овласти службеника за информисање за доношење рјешења по захтјевима за приступ информацијама у првом степену и на тај начин осигура потпуно поштовање начела двостепености у управном поступку; 3. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Дана 05.02.2018. године запримљен је акт Агенције за државну службу Федерације Босне и Херцеговине број: 06-34-8-225-82/17 од 30.01.2018. године у којем је наведено: „...обавјештавамо Вас да је Н.Н. тужила Агенцију ради поништења наведених рјешења и покренула управни спор који се води пред Кантоналним судом у Сарајеву. Након окончања судског поступка, Агенција ће Институцију омбудсмана/омбудсмана обавијестити о предузетим радњама, а у вези са наведеном Препоруком.“
Ж-СА-05-1014/15	П-107/18	ПРЕПОРУКУ Министарству за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, Федералном министарству расељених особа и избјеглица и Опћини Ново Сарајево Да свако у оквиру својих надлежности изнађе начин и средства да се приоритетно обнови стамбена јединица Н.Н. у улици Ивана Горана Ковачића, с обзиром на период чекања за обнову и године живота подносиоци жалбе. О учинку Препоруке Омбудсмана Босне и Херцеговине потребно је обавијестити исте у року од 30 дана од дана пријема Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Омбудсмани су дана 29.06.2018. године, запримили одговор на препоруку Министарства за људска права и избјеглице акт број: 06-41-3-965-2/15/АПП од 12.06.2018. године у којем се наводи: „... „ Што се тиче обнове стамбене јединице породице Н.Н. путем Државног стамбеног програма збрињавања, а с обзиром да се ради о носитељу станарског права односно обнови стамбене јединице зграде, наглашавамо да ни једним под-пројектом државног програма није предвиђена обнова стамбених јединица носитељима станарских права у БиХ. Наглашавамо да је Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине упознато са потребама интерно расељених особа у Босни и Херцеговини и да ће даље пратити све активности у вези са изградњом стамбеног објекта у улици Ивана Горана Ковачића, као и објекта у насељу Шип, а с циљем да све интерно расељене особе остваре право на поврат и обнову стамбених јединица или право на стамбено збрињавање у Босни и Херцеговини. Упознати смо да је Опћина Ново Сарајево започела активности на изградњи зграде на адреси Ивана Горана Ковачића број 17-21 и да би изградњом исте била ријешена стамбена питања интерно расељених

Ж-СА-05-1055/17	П-104/18	П Р Е П О Р У К У Министру вањских послова Босне и Херцеговине 1. да се одмах по пријему препоруке успостави сарадња са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење у вези са актима институције Омбудсмана од дана 26.09.2017. године;	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор 15.10.2018. године. Поступак у току.
Ж-БЛ-05-431/18	П-178/18	П Р Е П О Р У К У Генералном директору ЈП Електропривреда БиХ д.д. Сарајево 1. Да усклади Правилник о пословној тајни ЈП Електропривреда БиХ д.д. Сарајево број: НО-41-2460-8.2./06 од 28.02.2016. године са одредбама Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине, у року од 30 дана од дана пријема препоруке, о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Како Омбудсман Босне и Херцеговине није добио одговор на издату Препоруку у задатом року, актом од дана 30.08.2018.године обавјештена је Влада Федерације Босне и Херцеговине као виши орган о непредузимању радњи на реализацији издате Препоруке. Електропривреда БиХ доставила је одговор из којег произилази да ће узети у обзир наводе из Препоруке приликом измјене предметног правилника, те да ће се спорна одредба евентуално обрисати из предметног Правилника.
Ж-СА-05-493/18	П-196/18	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Вијеће министара БиХ, Жалбено вијеће при Вијећу министара БиХ успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине; 2. да одмах, а најкасније у року од 7 (седам) дана, доставе акте и изјашњења на акт Институције од 14.10.2015. године ;	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак у току.
Ж-СА-05-837/18	П-232/18	П Р Е П О Р У К У ЈУ Дом здравља Кантона Сарајево да по захтјеву за приступ информацијама Н.Н. донесе Рјешење утемељено на одредбама Закона о слободи приступа информацијама и Закона о управном поступку, посебно члана 14. Закона о слободи приступа информацијама, уважавајући наводе из ове Препоруке; да се у року од петнаест (15) дана од дана пријема препоруке обавијести Институција омбудсмана за људска права БиХ о реализацији Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Дана 31.10.2018. године правници институције Омбудсмана се обратила кћерка подносиоца жалбе, јер је примила донесену препоруку, али жели обавијестити Институцију омбудсмана да је њен отац, подносиоца жалбе, преминуо.
Ж-СА-05-617/18	П-233/18	П Р Е П О Р У К У декану Економског факултета Универзитета у Сарајеву 1. Да у складу са чланом 19. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, именује службеника за информисање, који ће обрађивати захтјеве за приступ информацијама. Рјешење о именовану потребно је доставити институцији Омбудсмана на увид; 2. Да у складу са чланом 20. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, сачини, објави и достави институцији Омбудсмана примјерак Водича за приступ информацијама и Индекс регистар информација Економског факултета Универзитета у Сарајеву; 3. Да у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине донесе рјешење о приступу информацијама, а у вези са Н.Н. од 21.03.2018. године; 4. Да у будућем поступању по захтјевима за приступ информацијама престане примјењивати Правилник о заштити личних података на Економском факултету Универзитета у Сарајеву, или да исти измијени и усклади са Законом о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 5. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Запримљени одговори. Поступак у току.
Ж-СА-05-937/18	П-248/18	П Р Е П О Р У К У Директору Завода здравственог осигурања Унско-санског кантона 1. Да у складу са чланом 19. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, именује службеника за информисање, који ће обрађивати захтјеве за приступ информацијама. Рјешење о именовану потребно је доставити институцији Омбудсмана на увид; 2. Да у складу са чланом 20. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, сачини, објави и достави институцији Омбудсмана примјерак Водича за приступ информацијама и Индекс регистар информација Економског факултета Универзитета у Сарајеву; 3. Да у вези са захтјевом жалитеља од дана 13.07.2018. године, поступи у складу са чланом 13. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине и захтјев прослиједи надлежном јавном органу; 4. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак је у току.

Ж-БЛ-05-534/18	П-259/18	ПРЕПОРУКУ Фонду пензијског и инвалидског осигурања Републике Српске - руководиоцу Филијале Бања Лука 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, достави у цјелости тражене информације по поднесеном захтјеву број: 3609/18, Н.Н., од дана 08.05.2018. године 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор дана 11.01.2019. године. Поступак је у току.
Ж-СА-05-544/18	П-262/18	П Р Е П О Р У К У Предсједавајућем Одбора државне службе за жалбе Федерације Босне и Херцеговине да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење у вези са актима институције Омбудсмена од дана 08.06.2018. године и 05.07.2018. године.	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Одговор запримљен дана 12.11.2018. године. Поступак је у току.
Ж-БЛ-05-557/18	П-274/18	ПРЕПОРУКУ ДИРЕКТОРУ ЈУ Основне школе „Свети Сава“ 1. Да по пријему ове Препоруке поступи по захтјевима подносиоца жалбе 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о подузетим активностима на њеном реализовању.	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор дана 26.11.2018. године. Поступак је у току.
Ж-СА-05-397/18	П-289/18	П Р Е П О Р У К У Предсједнику Надзорног одбора КЈКП Топлане д.о.о. Сарајево 1. Да имајући у виду наводе из ове Препоруке, у складу са чл. 9 и 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине одлучи о жалби Н.Н. од дана 17.10.2017. године, изјављену против Рјешења директора КЈКП Топлане д.о.о. Сарајево број: 03-03-01-4401/17 од 09.10.2017. године; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	03 - Приступ информацијама	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор дана 03.01.2019. године. Поступак је у току.
Није реализована						
Ж-СА-05-1130/17	П-75/18	П Р Е П О Р У К У Предсједавајућем Жалбеног вијећа при Вијећу министара Босне и Херцеговине 1. Да размотри могућност поништења Рјешења број: УП2ЖВ-09-29-2-163/17 од 10.11.2017. године и доношења новог рјешења утемељеног на принципима и одредбама Закона о слободи приступа информацијама Босне и Херцеговине; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	03 - Приступ информацијама	Није реализована	НЕ	Како у наведеном периоду није достављен одговор о реализацији споменуте препоруке, институција Омбудсмена је Жалбеном вијећу при Вијећу министара Босне и Херцеговине дана 18.09.2018.године упутила ургентну за реализацију препоруке. Одговор до дана сачињавања ове одлуке није запримљен. Омбудсмени Босне и Херцеговине закључују да препорука број: П-75/18 од 21.03.2018. године није реализована нити је остварена сарадња са предметним јавним органима.
Ж-СА-05-1242/17	П-86/18	П Р Е П О Р У К У Начелници Општине Високо 1. Да поништи Рјешење број: 01/3-02-31/18 од 13.02.2018. године и донесе ново Рјешење по захтјеву Н.Н., а у складу са наведеним у овој Препоруци. 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	03 - Приступ информацијама	Није реализована	ДА	Након одржаног састанка, институцији Омбудсмена није достављен одговор о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке, али је дана 13.08.2018. године приликом телефонског разговора, секретарка Општинског вијећа информисала службеницу институције Омбудсмена да остају код првобитно датог одговора, а на основу чега је закључено да Препорука Омбудсмена број: П-86/16 од 04.05.2018. године није реализована.
Ж-СА-05-95/18	П-99/18	П Р Е П О Р У К У ЈУ “СЛУЖБА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ КАНТОНА САРАЈЕВО” САРАЈЕВО 1. Да поништи Рјешење, број: 01/01-0115-1/18 од 22.02.2018. године и да донесе ново Рјешење о приступу информацијама у складу са Законом о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине и Законом о управном поступку Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	03 - Приступ информацијама	Није реализована	ДА	Служба за запошљавање Кантона Сарајево је дана 18.06.2018. године доставила институцији Омбудсмена допис, број: 01/01-1310/18 од 14.06.2018. у којем се између осталог наводи: “У вези вашег акта број и датум горњи, у прилогу Вам достављамо Рјешење Јавне установе “Служба за запошљавање Кантона Сарајево” Сарајево којим је поништено Рјешење, број: 01-01-0115-1/18 од 22.02.2018. године те је донесено ново Рјешење о приступу информацијама у складу са Законом о слободи приступа информацијама у Федерацији БиХ...”. У прилогу је достављено ново рјешење, број: 01/01-34-0999-2/18 од 11.06.2018. године којим се подносиоцу жалбе одобрава приступ свим информацијама које се односе на достављање докумената Јавне установе Службе за запошљавање Кантона Сарајево, такођер је наведено да су тражене информације које се односе на писмени сазив/позви, дневни ред, материјали за сједницу, тонски запис и стенограм за сједницу Стручног колегија одржану дана 25.12.2017. године, као и тонски записи и стенограм за сједницу Управног одбора одржану дана 27.12.2017. године информације којима Јавна установа Службе за запошљавање Кантона Сарајевоне не располаже. Читиране акте институција Омбудсмена је дана 20.06.2018. године доставила

Ж-ЛИ-05-79/18	П-144/18	П Р Е П О Р У К У Надзорном одбору Ј.П. “Радио-телевизија Ливно” д.о.о. Ливно 1. Да подузме ефикасне мјере и радње на доношењу одлуке по Захтјеву за приступ информацијама Н.Н., поднесеном дана 02.03.2018. године. 2. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави рјешење донесено у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Надзорни одбор је својим поднеском од 17.07.2018. године, обавијестио институцију Омбудсмана „да је Надзорни одбор донио Одобрење увида у најтјечајну процедуру број: 128/18 од 21.05.2018. коју вас обавјештавамо да уважите као рјешење“... Како је подносила жалбе имао приговор на наведено одобрење, а без могућности подношења одговарајућег правног лијека, то је институција Омбудсмана својим поднеском од дана 24.08.2018. године, обавијестила Скупштину Јавног подuzeћа „Радио-телевизија“ д.о.о. Ливно, о неизвршавању донесене препоруке. Скупштина Јавног подuzeћа „Радио-телевизија“ д.о.о. Ливно, својим поднеском од 05.09.2018. године, обавјештава институцију Омбудсмана и Надзорни одбор Јавног подuzeћа „Радио-телевизија“ д.о.о. Ливно, да у конкретном случају „треба издати Рјешење о приступу информацијама сукладно чланку 14. Закона, те предлагемо да учине исто“... Подносила жалбе дана 10.10.2018. године, обавјештава институцију Омбудсмана да нити након интервенције наведене Скупштине, није заприимио рјешење сукладно Закону.
Ж-БЛ-05-525/18	П-191/18	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке одговори на захтјев жалитељица од 20.04.2018. године, односно да јој се достави тражени акт Фонда здравственог осигурања од 21.02.2017. године 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмане о начину реализације ове препоруке.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Како су надлежни органи доставили Институцији одговоре из којих произлази да није поступљено по Препоруци, дана 04.10.2018. године, Министарству здравља и социјалне заштите Републике Српске, као надлежном вишем органу, упућена је Обавијест о непоштовању Препоруке. Министарство је дана 28.11.2018. године, обавијестило Институцију да је поменути поднесак упућен на надлежно поступање Клиничком центру који је поново дана 13.12.2018. године доставио одговор Институцији у којем се наводи да је сва тражена документација достављена надлежном суду уз одговор на тужбу јер је у току судски поступак по тужби жалитељице против Клиничког центра. Предмет ће бити уврштен у Годишњи извјештај Институције, помињући имена органа власти или службеника који су одбили поступити по Препоруци Омбудсмана.
Ж-СА-05-486/18		П Р Е П О Р У К У Фонду здравственог осигурања Републике Српске 1. Да узимајући у обзир наводе из препоруке, а у складу са одредбама Закона о управном спору Републике Српске подузме ефикасне мјере и осигурава провођење пресуде Окружног суда Бања Лука број 11 0 У 021260 17 У од 14.02.2018.године ; 2. Да обавијести Омбудсмане Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Актом број 06/004-9670/18 од 08.10.2018. године Фонд здравственог осигурања Републике Српске обавијестио је Институцију омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине да сматра да донесеном пресудом Суд није правилно примјенио материјално право због чега су и поднијели захтјев за ванредно преиспитивање судске одлуке, коју неће извршавати све до доношења правоснажне пресуде Врховног суда Републике Српске. Како у остављеном року није реализирана препорука, овај случај бити ће уврштен у Годишњи извјештај Институције Омбудсмана за 2018. годину.
Ж-СА-05-619/18	П-235/18	П Р Е П О Р У К У Директору Службе за послове са странцима Да се поништи Рјешење, број: 18.1.1-07.6-5704-4/17 од 20.11.2017. године, те донесе ново Рјешење, утемељено на одредбама Закона о слободи приступа информацијама Босне и Херцеговине, а уважавајући наводе из ове Препоруке; да се у року од петнаест (15) дана од дана пријема препоруке обавијести Институција омбудсмана за људска права БиХ о реализацији ове Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	НЕ	Обзиром да у остављеном року није запримљена информација о подузетим мјерама у циљу реализације препоруке, актом од 13.11.2018. године, као непосредно виши органи, обавијестили су Вијеће министара БиХ и Министарство сигурности, а из чега произлази да Препорука није реализована.
Ж-ЛИ-05-167/18	П-225/18	П Р Е П О Р У К У Вршитељу дужности равнатеља Агенције за приватизацију Кантона 10 1. Да, одмах подузме ефикасне мјере и радње на доношењу одлуке по Захтјеву за приступ информацијама поднесеном дана 09.04.2018. године; 2. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави рјешење донесено у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Институција Омбудсмана у остављеном року није запримила изјашњење Агенције по издатој препоруци, па је дана 24.10.2018. године, одаслала ургенцију ради достављања траженог одговора, али без резултата. У том смислу, институција Омбудсмана је поднеском од дана 07.11.2018.године, обавијестила Владу Кантона 10, о неизвршавању донесене препоруке.
Ж-СА-05-973/18	П-263/18	П Р Е П О Р У К У Директору Радио телевизије Федерације Босне и Херцеговине 1. Да преиспита Рјешење број: 4110-03/609 од 10.08.2018. године и Рјешење број: 4110-03/648 од 30.08.2018. године, те да имајући у виду наводе из ове Препоруке, у складу са чланом 9. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине, поново проведе тест јавног интереса, а након тога донесе ново рјешење о приступу информацијама у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да поступи у складу са чланом 19. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 3. Да поступи у складу са чланом 20. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 4. Да обавијести Омбудсмане Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке.	03 - Приступ информацијама	Није реализирана	ДА	Запримљен одговор дана 10.01.2019. године из којег произлази да препорука није реализована. Поступак у току.
Нема одговора						

Ж-СА-05-642/17	П-16/18	ПРЕПОРУКУ Федералном министарству здравства 1. Да у складу са чланом 14 Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине донесе рјешење о приступу информацијама, а у вези са захтјевом Н.Н. од дана 09.05.2017. године; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	Нема одговора. Поступак у току.
Ж-ЛИ-05-14/18	П-126/18	ПРЕПОРУКУ Министру Министарства правосуђа и управе Кантона 10 1. Да подузме ефективне мјере и радње да Захтјев за приступ информацијама од 18.11.2017. године, поднесен од стране Н.Н., ријешити у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави рјешења донесена у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	Како институција Омбудсмана није запримила изјашњење по издатој препоруци, то је дана 27.08.2018. године, министру наведеног Министарства одаслана ургенција за достављање одговора, али нити након одаслане ургенције тражени одговор није достављен. Сукладно наведеном, институција Омбудсмана обавијестила је Скупштину Кантона 10 о непоставању министра Министарства правосуђа и управе Кантона 10 по издатој препоруци. Омбудсмани БиХ нису запримили одговор због чега су приступили затварању предмета.
Ж-ЛИ-05-15/18	П-127/18	ПРЕПОРУКУ Министру Министарства правосуђа и управе Кантона 10 1. Да подузме ефективне мјере и радње да Захтјев за приступ информацијама од 04.12.2017. године, поднесен од стране Н.Н., ријешити у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке и достави рјешења донесена у складу са овом Препоруком.	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	Институција Омбудсмана у остављеном року није запримила изјашњење Министарства по издатој препоруци, па је дана 27.08.2018. године, одаслана ургенција ради достављања траженог одговора, али без резултата. У том смислу, институција Омбудсмана је поднеском од дана 03.10.2018.године, обавијестила Скупштину Кантона 10 о неизвршавању донесене препоруке. Како није запримљен никакав одговор на Препоруку Омбудсмани БиХ су приступили затварању предмета.
Ж-СА-05-838/18	П-298/18	ПРЕПОРУКУ Директору Јавног сервиса БХРТ-а 1. Да поништи рјешење број 101-1112/18 од 26.07.2018. године и поступи по поднесеној жалби у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама и Закона о управном поступку Босне и Херцеговине и налазима ове препоруке; 2. Да у року од 15 дана обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о реализацији Препоруке.	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	Институција Омбудсмана у остављеном року није запримила обавијест о реализацији препоруке. Пуномоћница жалитељице обавијестила институцију Омбудсмана да одустају од жалбених навода, а због чега ће се приступити затварању предмета.
Ж-БЛ-05-745/18	П-303/18	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке одговоре на захтјев адвоката Н.Н. пуномоћника од 14.08.2018. године, а у складу са Законом о слободи приступа информацијама и изнесеним мишљењем омбудсмана Босне и Херцеговине 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину реализације ове препоруке	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
Ж-СА-05-190/18	П-305/18	ПРЕПОРУКУ директору Јавног предузећа Паркови д.о.о. Мостар да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење у вези са актима институције Омбудсмана од дана 21.02.2018. године и 04.05.2018. године. Рок за реализацију препоруке: одмах.	03 - Приступ информацијама	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
УКУПНО	-	03 - Приступ информацијама				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
49	50	21	0	13	9	6
ПОВРЕДА ПРАВА :	04 - Вјерске слободе / религија					
Остварена сарадња						
Ж-СА-03-437/18	П-238/18	ПРЕПОРУКА Министарству финансија и трезора Босне и Херцеговине да у сарадњи са другим министарствима и органима Босне и Херцеговине размотри питање усклађености прописа о царинској политици и Закона о слободи вјере и правном положају цркава и вјерских заједница у Босни и Херцеговини у вези плаћања царине и увозних дажбина приликом увоза вјерске литературе. Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине позива се да у року од 90 дана од дана пријема ове препоруке обавијести Институцију омбудсмана о подузетим радњама.	04 - Вјерске слободе / религија	Остварена сарадња	ДА	Запримљено неколико одговора. Поступак у току.
УКУПНО	-	04 - Вјерске слободе / религија				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
1	1	0	0	1	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	05 - Полиција					
Реализирана						

Ж-СА-05-267/18	П-165/18	П Р Е П О Р У К У Директору Федералне управе полиције 1. Да размотри могућност поништења Рјешења број: 09/19/1-34-2-551 од 12.12.2017. године и свих управних аката донесених у дисциплинском поступку покренутом против жалитеља; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке.	05 - Полиција	Реализирана	ДА	Из одговора ФУП-а који је запримљен изван рока за реализацију Препоруке произилази да је орган поново разматрао препоруку Омбудсмена и испоштовао је.
Ж-БЛ-05-374/18	П-242/18	ПРЕПОРУКУ главном окружном тужиоцу Окружног јавног тужилаштва Требиње 1. Да без одлагања успостави сарадњу са Омбудсманом Босне и Херцеговине на начин прописан чланом 25. Закона о омбудсману Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	05 - Полиција	Реализирана	ДА	Актом број: 258-2/18, од дана 02.11.2018. године, одговорна страна доставила је изјашњење на издату препоруку у коме се наводи да се предмет води под бројем: Т16 О КТ 0009120 18, те да је даан 02.11.2018. године, Полицији стављен захтјев за узимање изјава и прикупљање доказа.Издата препорука сматра се испоштованом.
Није реализирана						
Ж-СА-05-1283/17	П-64/18	П Р Е П О Р У К У полицијском комесару Министарства унутрашњих послова Кантаона Сарајево 1. Да узимајући у обзир наведено у Препоруци Омбудсмена Босне и Херцеговине, поновно размотри молбу за премјештај Н.Н., те да сагледа и друге могућности које има на располагању у циљу испуњавања најбољег интереса дјетета у претдметном случају. 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	05 - Полиција	Није реализирана	ДА	Дана 24.04.2018. године запримљен је акт Управе полиције број: 02/5-1-23-1/18 од 20.04.2018. године у којем је наведено да је поново разматрана могућност премјештаја, али да се још увијек нису стекли услови за премјештај, јер су тренутно попуњене позиције у чину „полицајац“ у Полицијској станици Илића, а ниједан полицијски службеник није изразио жељу да буде премјештен у Полицијску станицу Нови Град.
Ж-БЛ-05-388/18	П-281/18	П Р Е П О Р У К У ОЦ „Јахорина“ 1. Да испоштује Закључак Владе Републике Српске у коме се децидно наводи: „Препоручује се а.д. ОЦ „Јахорина“ да обезбједи паркинг простор ради наплате мјеста за паркирање...“, те с тим у вези уклоне спорну рампу са главне јавне саобраћајнице и омогуће несметан пролаз житељима тог подручја да дођу до својих парцела, као и свим возачима који том трасом само пролазе, без задржавања. 2. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке обавијести Институцију омбудсмена о подузетим мјерама на реализацији Препоруке.	05 - Полиција	Није реализирана	ДА	Из запримљених одговора произилази да Препорука није испоштована.
УКУПНО	-	05 - Полиција				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
4	4	2	0	0	2	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	06 - Јавни приходи					
Нема одговора						
Ж-БЛ-04-748/17	П-111/18	ПРЕПОРУКУ ...Да се у овом и свим будућим сличним примјерима поступа у складу са изнесеним мишљењем у овој Препоруци, у циљу поштовања законских рокова, а све ради заштите најбољег интереса странака...	06 - Јавни приходи	Нема одговора	НЕ	До данас није запримљен одговор на Препоруку.
УКУПНО	-	06 - Јавни приходи				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
1	1	0	0	0	0	1
ПОВРЕДА ПРАВА :	07 - Затвори					
Реализирана						
Ж-СА-07-1048/17	П-33/18	П Р Е П О Р У К У • Да убудуће, приликом вршења теренских провјера и формирања мишљења о боравку осуђеног лица на слободи у смислу коришћења ванзаводских погодности поступају у складу са препоруком Омбудсмена. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	07 - Затвори	Реализирана	ДА	Дана 20.12.2017. године у институцији Омбудсмена је запримљено изјашњење Полицијске станице Градачац, акт број 08-05/9-2-04-2-3-8365/17 од 15.12.2017. године, као одговор на Препоруку, у којем се наводи да ће Полицијска станица Градачац приликом вршења теренских провјера и формирања мишљења о боравку осуђеног лица на слободи, у смислу коришћења ванзаводских погодности, поступити сходно препоруци Омбудсмена.
Ж-СА-07-963/17	П-120/18	П Р Е П О Р У К У • Да преиспита постојеће нормативе стручног рада те уз подршку Министарства правде Републике Српске обезбједи континуирану едукацију службеног особља, како поступати с осуђеним особама у ситуацијама у којима могу бити повријеђена права не само осуђених особа него и службених особа завода; • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	07 - Затвори	Реализирана	ДА	Одговор на Препоруку стигао изван рока, а што је промијенило реализацију Препоруке обзиром да из достављеног одговора произилази већ континуирано оспособљавање службеног особља чиме се Препорука Омбудсмена сматра испоштованом.

Ж-БЛ-07-819/18	П-280/18	П Р Е П О Р У К У • Да убудуће приликом вршења теренских провјера и формирања мишљења о боравку осуђеног лица на слободи у смислу коришћења ванзаводских погодности поступају у складу са изнесеним мишљењем Омбудсмена. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	07 - Затвори	Реализирана	ДА	Дана 14.12.2018. године Омбудсмени су, од Полицијске станице Бијељина 1, примили одговор број: 15-01/2-234-1535/18 од 11.12.2018. године, из којег произлази да ће ова полицијска станица „.....по захтјевима који буду достављени од стране казнено поправних завода извршити теренску провјеру према успостављеном начину рада путем вође безбједносног сектора на чијем терену је осуђено лице настанено у законски предвиђеним роковима, узимајући у обзир све законске и подзаконске акте који третирају наведену област и на основу којих се врше провјере за коришћење ванзаводских погодности.“ Имајући у виду одговор надлежног органа, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине немају основа за даље поступање по жалби. Омбудсмени напомињу да ће и даље пратити поступање Полицијске станице Бијељина 1 када је ријеч о наведеном питању.
Остварена сарадња						
Ж-СА-07-815/16	П-122/18	П Р Е П О Р У К У • Да убудуће, приликом вршења теренских провјера и формирања мишљења о боравку осуђеног лица на слободи у смислу коришћења ванзаводских погодности поступају у складу са препоруком Омбудсмена. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	07 - Затвори	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак у току.
Ж-БЛ-07-297/18	П-129/18	П Р Е П О Р У К У • Да поступи у складу са изнесеним мишљењем Омбудсмена Босне и Херцеговине. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама које су предузете с циљем реализације ове препоруке.	07 - Затвори	Остварена сарадња	ДА	Запримљено неколико одговора. Поступак у току.
Није реализирана						
Ж-БЛ-07-891/17	П-92/18	П Р Е П О Р У К У • Да убудуће свим притвореним/осуђеним лицима осигура потребан ниво здравствене заштите у складу са изнесеним мишљење Омбудсмена. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	07 - Затвори	Није реализирана	НЕ	Омбудсмени БиХ информисали су подносиоца да одговор на препоруку није достављен јер је препорука прослијеђена здравственој служби на даље изјашњење, да ће након тога бити достављен, као и да се управа Завода не слаже са констатацијом да овом притворенику није пружена адекватна здравствена заштита образлажући да у ситуацијама у којима је заводски доктор одсутан постоји замјена а то је доктор из Дома здравља. У погледу издвајања у посебно просторију увидом у документацију утврђено је, да је управа Завода то учинила како наводи „ ради заштите тјелесног интегритета на приједлог заводског љекара“, о чему постоји доказ службене забиљешке и да су о свим чињеницама везано за издвајање и третман притвореника у спорном периоду сачињени извјештаји који су достављени поступајућем судији на увид. С тим у вези а након сагледавања cjелокупног предметног списка, Омбудсмени констатују, да у дијелу жалбених навода који се односе на издвајање подносиоца жалбе у посебну просторију, нису могли утврдити незаконито поступање и повреду права, с обзиром да је увидом у документацију утврђено да је управа Завода редовно упућивала надлежном суду информације о
УКУПНО	-	07 - Затвори				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
6	6	3	0	2	1	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	08 - Равноправност полова					
УКУПНО	-	08 - Равноправност полова				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	09 - Правосуђе					
Реализирана						
Ж-БЛ-05-235/17	П-12/18	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмена, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то наведено у актима од 07.04. 12.06. и 11.09.2017. године 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Дана, 07.02.2018. године, општина Козарска Дубица је доставила одговор институцији Омбудсмена.

Ж-БЛ-05-542/17	П-20/18	ПРЕПОРУКУ Да одмах по пријему препоруке, предузме све неопходне радње у циљу доношења одлуке по жалби Н.Н., изјављеној на пресуду Опћинског суда у Бихаћу број: 17 0 РС 072038 15 РС од 06.09.2016. године и да о предузетим мјерама обавијести институцију Омбудсмена Босне и Херцеговине, у року од 60 дана.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Дана, 05.02.2018. године, Кантонални суд је доставио одговор институцији у којем се наводи да је „одлука по жалби донесена на сједници грађанског вијећа одржаној дана 08.01.2018. године.“
Ж-БЛ-05-838/17	П-23/18	П Р Е П О Р У К У КАНТОНАЛНОМ СУДУ У САРАЈЕВУ • Да без одлагања предузме све потребне мјере и радње како би у што краћем року била донесена одлука по тужби подносиоца жалбе у предмету број 09 0 У 024179 15 У. Да у року од 30 дана од дана пријема Препоруке, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене о реализацији Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Актом број: 09 0 У 024179 15 У Кантонални суд у Сарајеву доставља своје изјашњење по изданој Препоруци у коме наводи да је суд казао јавну расправу за дан 03.04.2018. године након чега ће донијети одлуку у року 30 дана. По одржавању јавне расправе и протеклу рока, суд обавјештава Омбудсмене актом број: 09 0 У 024179 15 У од 07.05.2018. године да је у конкретном случају донио Пресуду број: 09 0 У 024179 15 У од 03.04.2018. године. Омбудсмени констатују да је по Препоруци број П-23/18 од 25.01.2018. године поступљено и да је испоштована од стране Кантоналног суда Босне и Херцеговине.
Ж-СА-05-722/17	П-18/17	П Р Е П О Р У К У 1. да Кантонални суд у Сарајеву размотри могућност да предузме неопходне активности, а све у циљу доношења одлуке у конкретном предмету, број: 65 0 П 356870 14 Гж, а у вези са жалбом на пресуду Опћинског суда у Сарајеву, број: 65 0 П 356870 13 П. 2. да Кантонални суд у Сарајеву благовремено изјави институцију Омбудсмена Босне и Херцеговине о реализацији препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	У институцији Омбудсмена је дана 14.02.2018. године запримљен акт Кантоналног суда у Сарајеву, број: 009-0-Су-18-000129 од 13.02.2018. године, у којем се између осталог наводи: „...Поводом ваше препоруке број Ж-СА-05-722/17 од 25.01.2018. године, која се односи на поступак у предмету овог суда број 65 0 П 356870 14 Гж, обавјештавам вас да је у складу са одредбом из члана 55. Правилника о унутрашњем судском пословању, одобрено хитно поступање у овом предмету, те је ваша препорука уложена у спис ради даљег поступања...“
Ж-БЛ-05-31/18	П-61/18	П Р Е П О Р У К У Окружном суду у Бањалуци Да донесе пресуду којом ће поништити управни акт и сам ријешити ствар а која ће у свему замијенити управни акт надлежног органа Да обавијести Управну инспекцију о потреби покретања прекршајног поступка против Фонда ПиО, Да у року од 60 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене БиХ о предузетим мјерама на реализацији ове препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Окружни суд је дана 16.05.2018. године доставио одговор институцији у којем се наводи...“обавјештавамо вас да је овај суд пресудом, број: 11 0 У 021814 17 У од 14.05.2018. године, тужбу уважио и поништио рјешење Фонда за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске број: 1174407435 од 01.11.2017. године, те обавезао тужени Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске да тужиоцу накнади трошкове управног спора....Уједно вас обавјештавамо да је овај суд сходно члану 65. став 1. тачка 5. и 4. Закона о управним споровима („Службени гласник Републике Српске“, број: 109/05 и 63/11) упутио налог Управној инспекцији за покретање прекршајног поступка против одговорног лица туженог и туженог, због непоставања у складу са правним схватањима и примједбама суда у погледу поступка, како је то наложено пресудама овог суда број: 11 0 У 013369 13 У од 22.01.2015. године, број: 11 0 У 016560 15 од 27.01.2016. године, број: 11 0 У 018658 16 од 27.01.2017. године и број: 11 0 У 020602 17 У од 26.09.2017. године, донесеним по тужби тужиоца против истог туженог. „ Препорука Омбудсмена се сматра испоштованом.
Ж-СА-05-1251/17	П-77/18	П Р Е П О Р У К У Кантоналном суду у Сарајеву да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење	09 - Правосуђе	Реализирана	НЕ	У вези са предметом који је код Кантоналног суда заведен под бројем 65 0 П 211 653 12 Гж, те основном којег су Омбудсмени упутили препоруку, дана 01.08.2018. године жалитељ је усменим путем у просторијама Институције обавијестио Омбудсмене да је Кантонални суд донио одлуку у корист жалитеља те да нема потребе даље поступати у предмету жалбе из којег разлога се предмет затвара.
Ж-СА-05-752/17	П-87/18	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Министарство финансија Владе Републике Српске и Канцеларија правног представника Републике Српске успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоставања ове препоруке	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Дана 26.06.2018. године запримљен је одговор Канцеларије правног представника Републике Српске, акт број: 02/1-77-124/16, дана 04.07.2018. године акт Министарства финансија Владе Републике Српске, акт број: 06.07/012-910/17. Одговори су дана 05.07.2018. године достављени подносиоцу жалбе. Из достављених одговора произилази да је захтјев подносиоца жалбе ријешен, одлуке уставног суда Босне и Херцеговине извршене.
Ж-СА-05-160/18	П-106/18	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Основни суд у Добоју успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоставања ове препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Дана 06.06.2018. године запримљен је одговор, акт Основног суда у Добоју број: 085-0-Су-18-000 322 од 05.06.2018. године.
Ж-БЛ-05-198/18	П-117/18	П Р Е П О Р У К У Министарство финансија Републике Српске 1. Да без одлагања поступи по Рјешењу о извршењу Основног суда у Бијељини број: 80 И 087810 17 И од 19.10.2017. године; 2. Да у року од 20 дана од дана пријема препоруке обавијести институцију Омбудсмена о предузетим мјерама на реализацији препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Дана 20.06.2018. године институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине примила је Одговор Министарства број: 06.09/017-2862/17 од 15.06.2018. године, у којем се наводи да су жалитељу дана 14.06.2018. године извршене исплате по судском извршном Рјешењу број: 80 И 087810 17 И од 19.10.2017. године.

Ж-СА-05-181/18	П-155/18	ПРЕПОРУКА предсједнику Кантоналног суда у Сарајеву 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење у вези са актима институције Омбудсмена од дана 20.02.2018. године и 18.04.2018. године.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Дана 27.07.2018. године запримљен је одговор Кантоналног суда у Сарајеву број: 65 0 Рс 501357 РсЖ од 12.07.2018. године. Обзиром да је након издавања препоруке, Кантонални суд у Сарајеву доставио тражене информације, на који начин је успостављена сарадња са институцијом Омбудсмана, констатујемо да је Препорука П-155/18 реализована.
Ж-СА-05-1055/15	П-170/18	ПРЕПОРУКУ Опћини Стари Град Сарајево • да преиспита донесене одлуке по захтјеву Н.Н. за накнадно издавање урбанистичке сагласности и легализацију изграђеног стамбеног објекта, у складу са налазима из ове Препоруке, посебно у дијелу који се односи на различито поступање у истим или сличним ситуацијама; • да престане са праксом слободне процјене појединача који за последицу имају различито поступање односно престане са стварањем праксе доношења различитих одлука у истим или сличним ситуацијама; • да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Актом број 05-23-5492/18 од 23.08.2018.године Служба за урбанизам опћине Стари град Сарајево је обавијестила Институцију омбудсмана да су се стекли услови за издавање накнадне урбанистичке сагласности, те да ће наконведеног поступка доставити копију акта. Својим дописом од 19.10.2018. године обавијестили су Институцију омбудсмана да је донесено рјешење о издавању накнадне урбанистичке сагласности, број УО-И-05-23-4184/18 од 09.10.2018 године, које су доставили у прилогу акта. Доношењем наведеног рјешења у цијелости је реализирана донесена препорука, па су омбудсмени донијели одлуку о затварању предмета.
Ж-БЛ-05-511/17	П-173/18	ПРЕПОРУКУ • Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то напријед наведено; • Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Окружни привредни суд је дана 25.09.2018. године доставио одговор институцији у којем се наводи да је дана 21.09.2018. године достављен детаљан одговор подносиоцу жалбе. Наведени одговор је дана 01.10.2018. године прослијеђен подносиоцу жалбе. Како је достављен одговор на захтјев подносиоца жалбе препорука Омбудсмана Босне и Херцеговине је испоштована.
Ж-СА-05-456/18	П-188/18	ПРЕПОРУКУ 1. Федералној управи полиције да приступи извршењу пресуде Опћинског суда у Сарајеву у дијелу који се односи на радно-правни статус жалитеља, јер у супротном се стиче дојам о виктимизацији жалитеља; 2. Опћинском суду у Сарајеву да подузме мјере у циљу ефикасног извршења правоснажне пресуде; 3. Да о мјерама и активностима подузетим у конкретном предмету обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Из запримљених одговора произишало да је Препорука испоштована те ће институција Омбудсмана приступити затварању предмета.
Ж-МО-05-58/18	П-227/18	ПРЕПОРУКУ Жупанијском/Кантоналном суду у Мостару 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Дана 03. листопада 2018. године Жупанијски/Кантонални суд у Мостару доставио је изјашњење број: 007-0-СуОмб-18-000003 из којег произишало да је предмет ријешен 29. коловоза 2018. године и предмет је 30. коловоза 2018. године отпремљен Опћинском суду Мостар на даљњи поступак. Наведено изјашњење исти дан достављено је подносиоци жалбе.
Ж-ЛИ-05-149/17	П-223/18	ПРЕПОРУКУ Кантоналном суду у Ливну 1. Да Кантонални суд Кантона 10 у складу са стандардима члана 6 став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода хитно подузме све неопходне радње у циљу доношења одлуке по жалби у предмету број 10 О Дн 003544 18 РЗ, 2. Да најкасније у року од 15 (петнаест) дана достави изјашњење, те обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине, о реализацији ове препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Запримљен одговор дана 24.12.2018. године из којег произишало да ће предмет бити узет у рад. Поступак је у току.
Ж-СА-05-712/16	П-230/18	ПРЕПОРУКУ КАНТОНАЛНОМ СУДУ У САРАЈЕВУ 1. Да у складу са стандардима члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода донесе одлуку у предмету 65 0 Рс 211039 14 Рсж; 2. да о исходу ове препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине у року од петнаест (15) дана од дана пријема препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Дана 23.10.2018. године у вези са донесеном препоруком, Омбудсмени Босне и Херцеговине запримили су одговор Кантоналног суда у Сарајеву, акт број: 65 0 Рс 211039 14 Рсж од 23.10.2018. године, у којем се између осталог наводи "...предмет ће се ставити у рад и одлука ће бити донесена до краја ове године".
Ж-БЛ-05-775/17	П-260/18	ПРЕПОРУКУ • Да одмах предузме све потребне радње с циљем наставка и окончања судског поступка у што краћем року у предмету који се води под бројем: 71 0 П 114474 11 П. • Да у року од 60 дана од пријема препоруке обавијести Институцију о предузетим мјерама у циљу реализације ове Препоруке.	09 - Правосуђе	Реализирана	НЕ	Дана 26.11.2018. године Омбудсмени су запримили позив Основног суда у Бања Луци број: 71 0 П 114474 18 П 2 од 31.10.2018. године из којег произишало да је припремно рочиште заказано за дан 28.01.2019. године.
Ж-ЛИ-05-303/16	П-270/18	ПРЕПОРУКУ 1. Препоручује се Опћинском суду у Ливну да, без одлагања, подузме ефективне мјере ради окончања овршног поступка тог суда број 68 0 П 003271 16 И. 2. Опћински суд у Ливну ће, у року од 15 дана, од дана пријема препоруке извјестити институцију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о подузетим мјерама по издатој препоруци.	09 - Правосуђе	Реализирана	ДА	Запримљени одговори из којих произишало реализација Препоруке.
Остварена сарадња						

Ж-БЛ-05-737/16	П-47/18	ПРЕПОРУКУ ОКРУЖНОМ ПРИВРЕДНОМ СУДУ У БАЊАЛУЦИ, 1. да одмах по пријему ове препоруке Округни привредни суд у Бањалуци успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, те доставе информацију да ли је радницима који су имали пресуде по основу признања, тужене Н.Н. извршена исплата неисплаћених плата. 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмана о начину реализације ове препоруке.	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	Дана, 07.03.2018.године, Округни привредни суд Бањалука је доставио Информацију број: 057-0-Су-18-000260 од 05.03.20018.године, у којој се наводи да је стечајни предмет СТ-17/04 завршен пред Основним судом у Бањалуци доношењем рјешења о зајкључењу поступка стечаја, дана 27.02.2007.године над стечајним дужником „Н.Н., а које је постало правоснажно дана 25.04.2007.године. С обзиром да је Округни привредни суд Бањалука поступио по препоруци, успоставио сарадњу са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и доставио тражене информације у остављеном року, омбудсмани констатују да је препорука реализована и донесена је одлука о затварању предмета.
Ж-БЛ-05-311/18	П-101/18	ПРЕПОРУКУ 1.Да одмах по пријему ове препоруке предузме све радње како би се подносиатељици жалбе омогућило да оствари право на пензију по једном од два основа по којима остварује право односно да се у предмету подносиатељице жалбе изврши пресуда Округног суда у складу са Законом о управним споровима Републике Српске или призна право на старосну пензију у складу са Законом о пензијском и инвалидском осигурању Републике Српске. 2.Да у року од 30 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмана о начину реализације ове препоруке.	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	Актом број: 9800472946 од 25.05.2018. године обавјештавате Омбудсмана да је у току поступак признавања права на старосну пензију подносиатељици жалбе. Након тога, актом број 9800472946 од 27.08.2018. године надлежни орган обавјештава Омбудсмана да је подносиатељици жалбе привременим рјешењем од 27.08.2018. године признато право на сразмјерни дио старосне пензије почев од 21.07.2017. године. Како жалитељица и даље изражава незадовољство, поступак је и даље у току.
Ж-БЛ-05-381/18	П-109/18	Иницијатива за измјену Закона о извршном поступку Републике Српске на начин да се у члану 137. дода став 3 у коме би се навело: „(3) Изузета од извршења су примања по основу социјалне помоћи” С тим у вези, у члану 138. Став 1 било би потребно обрисати “примања по основу социјалне помоћи”, па би први став члана гласио: „(1) Извршење на плати, накнади умјесто плате, накнади за скраћено радно вријеме и накнади због умањења плате и пензије, примања по основу накнаде због тјелесног оштећења према прописима о инвалидском осигурању, примања по основу привремене незапослености, примања по основу додатка на дјецу, примања по основу стипендије и помоћи ученицима и студентима и надокнада за рад осуђеника може се спровести до износа од једне половине.”	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	Запримљени подговори дана 31.12.2018. и дана 16.01.2019. године. Поступак у току.
Ж-БЛ-05-422/17	П-119/18	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке предузме све радње како би се у предмету подносиоца жалбе извршила пресуда са Законом о управним споровима Републике Српске 2.Да у року од 30 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмана о начину реализације ове препоруке.	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак у току.
Ж-БЛ-05-223/18	П-124/18	ПРЕПОРУКУ • Да по пријему ове Препоруке преиспита законитост издате Локацијске информације број: 04-23-982/16 од 25.03.2016. године за легализацију спорног објекта, односно поступи у складу са изнесеним мишљењем Омбудсмана Босне и Херцеговине. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмана Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак је у току.
Ж-БЛ-05-371/18	П-221/18	ПРЕПОРУКУ МИНИСТАРСТВУ ФИНАНСИЈА УНСКО-САНСКОГ КАНТОНА 1. Да изврши рјешења Опћинског суда Сански Мост број : 022-0-И-08-000 624 од 23.07.2008.године, 022-0-И-08-000 352 од 31.03.2008.године, 022-0-И-08-000 622 од 23.07.2008.године, 022-0-И-08-000 623 од 23.07.2008.године, 022-0-И-08-000 351 од 31.03.2008године, 022-0-И-08-000 625 од 23.07.2008.године, те пресуду број: 22 0 Рс 027093 13 Рс од 20.12.2017.године. 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијести Институцију омбудсмана о подузетим мјерама на реализацији препоруке.	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	Министарство финансија је 26.11.2018.године Институцији омбудсмана доставило одговор на Препоруку у коме истичу да није могуће прецизно одредити рок намирења повјерилаца, те да се „надају да ће повјериоци у што скоријем року намирити своја потраживања.“
Ж-БР-05-52/18	П-277/18	- да без одлагање подузме неопходне процесне радње у предмету број 126 0 П 162597 13 П ; - да у року од тридесет (30) дана од дана пријема препоруке обавијестите Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о реализацији ове Препоруке	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	Дана 05.12.2018. године запримљен одговор Опћинског суда Лукавац. Поступак у току.
Ж-ЛИ-05-118/17	П-293/18	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Опћинског суда у Ливну 1. Да, без одлагања, подузме ефективне мјере ради окончања овршног поступка број: 68 1 И 005226 13 И, од стране Одјељења суда у Дрвару. 2. Опћински суд у Ливну ће, у року од 15 дана, од дана пријема препоруке извјестити институцију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о подузетим мјерама по издатјој препоруци.	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор дана 13.12.2018. године. Поступак је у току.

Ж-БЛ-05-425/17	П-302/18	ПРЕПОРУКУ 1. Да се одмах предузму све потребне радње ради доношења одлуке по жалби Н.Н. или да се предмет по жалби достави на одлучивање другостепеном суду (Кантоналном суду у Ливну) 2. Налаже се Општинском суду у Ливну, Одјељење суда Дрвар да обавијести Институцију о предузетим мјерама у циљу реализације ове Препоруке	09 - Правосуђе	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор 24.12.2018. године. Поступак је у току.
Није реализирана						
Ж-БЛ-05-361/16	П-48/18	ПРЕПОРУКУ ОСНОВНОМ СУДУ У БАЊАЛУЦИ, ПРЕДСЈЕДНИКУ СУДА 1. да одмах по пријему ове препоруке Основни суд у Бањалуци успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, те доставе информацију о статусу предмета подносиоца жалбе. 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмену о начину реализације ове препоруке.	09 - Правосуђе	Није реализирана	НЕ	С обзиром да Основни суд није поступио по препоруци и успоставио сарадњу са Институцијом омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и доставио тражене информације у остављеном року, омбудсмени констатују да препорука није реализована.
Нема одговора						
Ж-БЛ-05-700/18	П-210/18	ИНИЦИЈАТИВУ за измјене и допуну Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине Чланом 72. став 2 Закона о Високом судском и тужилачком савјету Босне и Херцеговине прописано је: (2) Вијеће не може покренути дисциплински поступак против судије или тужиоца по истеку више од двије (2) године од дана када је Вијеће запримило прву притужбу или информацију о наводном прекршају.	09 - Правосуђе	Нема одговора	НЕ	Поступак у току.
Ж-БЛ-05-529/18	П-245/18	ПРЕПОРУКУ 1. Да се у будућим сличним предметима придржава мишљења омбудсмена изнесеног у овој препоруци, односно да се прије доношења рјешења о извршењу више пажње посвети разматрању да ли извршена исправа садржи све битне елементе који чине исправу <u>подобном за извршење</u>	09 - Правосуђе	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
УКУПНО	-	09 - Правосуђе				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
30	30	18	0	9	1	2
ПОВРЕДА ПРАВА :	10 - Радни односи					
Реализирана						
Ж-ЛИ-04-153/17	П-7/18	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Жалбеног вијећа Владе Кантона 10 1. Да, подузме адекватне мјере и радње у циљу журног доношења одлука по жалбама Н.Н.. 2. Да, о реализацији ове Препоруке обавијести институцију Омбудсмана у року од 15 дана од дана запримања исте.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Жалбено вијеће својим поднеском од 25.06.2018. године, обавјештава институцију Омбудсмана о реализацији издате Препоруке, на начин да су поништена првостепена рјешења и предмети враћени на поновни поступак. Институција Омбудсмана је поднеском од 04.07.2018. године, обавијестила подносиоце жалбе о достављеном изишњењу Жалбеног вијећа
Ж-БЛ-04-573/17	П-30/18	ПРЕПОРУКУ начелнику општине Теслић 1. Да у свим будућим случајевима Омбудсману Босне и Херцеговине пружа одговарајућу помоћ у истрази и вршењу контроле на начин прописан чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине 2. Да приликом поновног провођења поступка пријема кандидата у Територијалној ватрогасној јединици Теслић, процедуру спроведе у складу са законом уважавајући примједбе Омбудсмана Босне и Херцеговине 3. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Актом број: 02-014-584/17, од дана 06.02.2018. године, одговорна страна доставила је одговор по издатој препоруци, у коме наводи да ће уважити издату препоруку у свим будућим случајевима на које се њен диспозитив односио. Имајући у виду наведено, издата препорука сматра се испоштованом.
Ж-БЛ-04-851/17	П-50/18	ПРЕПОРУКУ предсједнику Владе Зеничко-добојског кантона 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изишњење Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Аком број: 06-02-963-1/18, од дана 16.03.2018. године, одговорна страна доставила је одговор по издатој препоруци из којег произилази да је Препорука Омбудсмана Босне и Херцеговине испоштована.

Ж-СА-04-1121/17	П-71/18	<p>ПРЕПОРУКУ 1. Влади Кантона Сарајево да започне дијалог са репрезентативним синдикатима у циљу регулирања ове материје у складу са одредбама колективних уговора, како би се отклониле све нејасноће и на адекватан начин уредило питање накнаде за пријевоз за све запослене у јавним институцијама, јавним установама, фондовима и предузећима чији је оснивач и суоснивач Кантон Сарајево; 2. Да о начину реализације препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине у року од 60 (шездесет) дана од дана пријема препоруке.</p>	10 - Радни односи	Реализирана	НЕ	<p>Из расположивих информација доступних на веб страници Владе Кантона Сарајево, евидентно је да је Министарство саобраћаја Кантона Сарајево актом број: 01-05-1356/18 КМ од 03.05.2018. године у одговору на заступничко питање, информирало Скупштину Кантона Сарајево да је Министарство саобраћаја Кантона Сарајево запримило више иницијатива и жалби са захтјевима за стављање ван снаге Уредбе. Сходно томе, Влади Кантона Сарајево достављена је Информација о "Примјени и примједбама на Уредбу о начину остваривања права на накнаду за пријевоз на посао и са посла упосленика у јавним институцијама, фондовима и предузећима чији је оснивач и суоснивач Кантон Сарајево на разматрање. Влада Кантона Сарајево донијела је Закључак број: 02-05-41944-37/ од 19.04.2018. године којим задужује Министарство саобраћаја Кантона Сарајево да припреми Уредбу о стављању снаге Уредбе и исту доставила Влади Кантона Сарајево на даље поступање. Влада Кантона Сарајево на 124. Сједници одржаној 03.05.2018. године донијела је Уредбу о стављања ван снаге Уредбе о начину остваривања права на накнаду за пријевоз на посао и са посла упосленика у јавним институцијама, фондовима и предузећима чији је суоснивач Кантон Сарајево број: 02-05-20869-7/17 од 03.05.2018. године.</p>
Ж-СА-04-1238/17	П-71/18	<p>РЕПОРУКУ 1. Влади Кантона Сарајево да започне дијалог са репрезентативним синдикатима у циљу регулирања ове материје у складу са одредбама колективних уговора, како би се отклониле све нејасноће и на адекватан начин уредило питање накнаде за пријевоз за све запослене у јавним институцијама, јавним установама, фондовима и предузећима чији је оснивач и суоснивач Кантон Сарајево; 2. Да о начину реализације препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине у року од 60 (шездесет) дана од дана пријема препоруке.</p>	10 - Радни односи	Реализирана	НЕ	<p>Влада Кантона Сарајево донијела је Закључак број: 02-05-41944-37/ од 19.04.2018. године којим задужује Министарство саобраћаја Кантона Сарајево да припреми Уредбу о стављању снаге Уредбе и исту доставила Влади Кантона Сарајево на даље поступање. Влада Кантона Сарајево на 124. Сједници одржаној 03.05.2018. године донијела је Уредбу о стављања ван снаге Уредбе о начину остваривања права на накнаду за пријевоз на посао и са посла упосленика у јавним институцијама, фондовима и предузећима чији је суоснивач Кантон Сарајево број: 02-05-20869-7/17 од 03.05.2018. године.</p>
Ж-БЛ-04-78/18	П-95/18	<p>ПРЕПОРУКУ директору/равнатељу Управе за индиректно/неизравно опорезивање Босне и Херцеговине 1. Да по пријему ове Препоруке подносиоцу жалбе донесе трајно рјешење о распореду на одговарајуће радно мјесто, односно на радно мјесто које одговара његовој стручној спреми и радном искуству 2. да важећи Правилник о премјештају запослених у Управи за индиректно опорезивање буде објављен на локалној веб страници Управе како је предвиђено чланком 20. Правилника, с обзиром да се на наведеној веб страници налази Правилник из 2013.године 3. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о подузетим активностима на њеном реализирању</p>	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	<p>Дана, 18.06.2018.године, директор/равнатељ Управе за индиректно/неизравно опорезивање Босне и Херцеговине се изјаснио на достављену Препоруку, Обавјештењем број: 01-34-2-55-1280-2/18 од 14.06.2018.године. Рјешењем о интерном премјештају државног службеника број: 01-34-2-55-1442-1/18 од 31.05.2018.године, Директор Управе је одлучио о трајном премјештају подносиоца жалбе на радно мјесто које одговара његовој стручној спреми и радном искуству, примјеном одредби Правилника о премјештају запослених у Управи број: 02-2-2630/14 од 24.10.2014.године, а који је у складу са одредбама члана 20 и објављеног дана 27.10.2014.године на локалној интернет страници Управе, односно интерној страници у интернет мрежи Управе, доступној запосленима у тој институцији. У прилогу је достављена копија Рјешења број: 01-34-2-55-1442-1/18 од 31.05.2018.године. Омбудсмани су констатовали да је на овај начин поступљено по Препоруци број: 95/18.</p>
Ж-БЛ-04-196/18	П-130/18	<p>ПРЕПОРУКУ • Да поново изврши инспекцијску контролу у складу са захтјевом подносиоца жалбе у дијелу који се односи на чињенице да послодавац именованом није надокнађивао прековремени рад, рад за вријеме празника, те му омогућавао да законито користи годишњи одмор, а које нису биле предмет извршене ванредне инспекцијске контроле од 20.03.2018. године. • Да у свим будућим случајевима приликом вршења инспекцијске контроле поступа у складу са наведеним мишљењем Омбудсмена. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.</p>	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	<p>Из одговора Републичке управе за инспекцијске послове број: 24.100/173-330-62-3/18 од 06.08.2018. године произлази да је поступљено у складу са препорученим, те да је инспектор рада Одјељења у Бања Луци дана 11.07.2018. године извршио ванредну инспекцијску контролу код „Н.Н. у области „радно вријеме, одмори и одсуства.“</p>
Ж-БЛ-04-546/18	П-226/18	<p>ПРЕПОРУКУ 1.Да одмах по пријему ове препоруке предузму све мјере и радње у циљу отклањања права подносиоца жалбе, на начин да у радни однос на јавни конкурс буде примљен кандидат који испуњава услове конкурса. 2.Да у року од 30 (тридесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину реализације ове препоруке.</p>	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	<p>Запримљени одговори. Поступак у току.</p>

Ж-БЛ-04-590/18	П-254/18	ПРЕПОРУКУ 1. ...Да се у овом и свим будућим сличним примјерима поступа у складу са изнесеним мишљењем у овој Препоруци, односно да се уведе пракса формирања Комисије која ће размотрити пријаве и уврстити на Листу кандидате који испуњавају услове тражене Јавним позивом и обавијештавања кандидата о њиховој пријави 2. да року од 60 дана обавијести омбудсмене о начину реализације наведене Препоруке	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Правни факултет је дана 16.11.2018. године доставио Институцији одговор у којем се наводи да...“Правни факултет Универзитета у Тузли је дана 04.09.2018. године именовао Комисију за отварање пријава на Јавни позив за допуну Листе истакнутих стручњака из праксе који се могу ангажовати у научно-наставном процесу за извођење предавања и вјежби у академској 2018/19. години...Правни факултет је такођер сачинио и обавијести за кандидате да су њихове пријаве запримљене, те их контактирао да могу исте преузети у просторијама факултета...” Факултет Електротехнике је дана 21.11.2018. године доставио одговор Институцији у којем се наводи да...“Факултет електротехнике Универзитета у Тузли је дана 03.09.2018. године именовао Комисију за отварање пријава”... Препорука се сматра испоштованом.
Ж-БЛ-04-672/18	П-255/18	ПРЕПОРУКУ директору Основне школе "Доситеј Обрадовић" Бања Лука 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања успостави сарадњу са Омбудсманом Босне и Херцеговине на начин прописан чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Актом број: 1953/18, од дана 15.11.2018. године, Школа је доставила тражено изјашњење у вези издате препоруке.
Ж-БЛ-04-673/18	П-256/18	ПРЕПОРУКУ директору Основне школе "Доситеј Обрадовић" Бања Лука 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања успостави сарадњу са Омбудсманом Босне и Херцеговине на начин прописан чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Актом број: 1953/18, од дана 15.11.2018. године, Школа је доставила тражено изјашњење у вези издате препоруке.
Ж-БЛ-04-674/18	П-257/18	ПРЕПОРУКУ директору Основне школе "Доситеј Обрадовић" Бања Лука 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања успостави сарадњу са Омбудсманом Босне и Херцеговине на начин прописан чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Актом број: 1953/18, од дана 15.11.2018. године, Школа је доставила тражено изјашњење у вези издате препоруке.
Ж-СА-04-949/18	П-264/18	ПРЕПОРУКУ 1. Да подузме мјере и активности у циљу јаснијег дефинирања члана 5. Упутства, а у смислу поједностављења поступка пријаве повреде на раду, имајући у виду што ефикаснију заштиту здравља радника; 2. Да о подузетим мјерама и активностима у року од 30 дана од дана пријема акта обавијести институцију Омбудсмана.	10 - Радни односи	Реализирана	ДА	Из запримљеног одговора произилази да је препорука испоштована.
Остварена сарадња						
Ж-СА-04-1065/17	П-19/18	ПРЕПОРУКУ 1. Вијећу министара Босне и Херцеговине да започне дијалог са репрезентативним синдикатима у циљу доношења нове Одлуке којом би се отклониле све нејасноће и на адекватан начин уредило ово изузетно важно питање за све запослене у институцијама Босне и Херцеговине; 2. Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине да се измени спорна одредба члана 41 став (1) Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине која је представљала темељ за концепирање овог модела обрачуна накнада за превоз на посао и превоз са посла и да се поновно унесу ријечи “јавним превозом”; 3. Да о начину реализације препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине у року од 60 (шездесет) дана од дана пријема препоруке.	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Дана 30.07.2018. године у вези упућене ургенције запримљен је акт Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, предсједавајућег Дома народа, број: 02-50-7-17-67,10/18 од 27.07.2018. године, у којем се наводи слједеће: Колегиј Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине је на 67. сједници одржаној дана 27.07.2018. године, разматрао Препоруку институције Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине у вези са жалбама: Ж-СА-06-881/17, Ж-СА-04-1022/17 и Ж-СА-04-1065/17, акт број:01.02.03-16-4-389/18 од 05.02.2018. године и Ургенцију на Препоруку П-19/18, акт број: 01.02.03-16-1-389-2/18 од 10.07.2018. године, те одлучио доставити наведени материјал Заједничкој комисији за људска права Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине на даље поступање. Дана 30.07.2018. године у вези упућене ургенције запримљен је акт Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, предсједавајућег Представничког дома, број: 01-50-2-13-71/18 од 25.07.2018. године, у којем се поред информације да је Препорука Омбудсмана БиХ достављена Заједничкој комисији за људска права Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, институција Омбудсмана обавјештава да се у парламентарној процедури налази Приједлог закона о допуни Закона о платама и

Ж-СА-04-1022/17	П-19/18	П Р Е П О Р У К У 1. Вијећу министара Босне и Херцеговине да започне дијалог са репрезентативним синдикатима у циљу доношења нове Одлуке којом би се отклониле све нејасноће и на адекватан начин уредило ово изузетно важно питање за све запослене у институцијама Босне и Херцеговине; 2. Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине да се измени спорна одредба члана 41 став (1) Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине која је представљала темељ за концепирање овог модела обрачуна накнада за превоз на посао и превоз са посла и да се поновно унесу ријечи "јавним превозом"; 3. Да о начину реализације препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине у року од 60 (шездесет) дана од дана пријема препоруке.	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Дана 30.07.2018. године у вези упућене ургенције заprimљен је акт Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, предсједавајућег Дома народа, број: 02-50-7-17-67,10/18 од 27.07.2018. године, у којем се наводи сљедеће: Колегиј Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине је на 67. сједници одржаној дана 27.07.2018. године, разматрао Препоруку институције Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине у вези са жалбама: Ж-СА-06-881/17, Ж-СА-04-1022/17 и Ж-СА-04-1065/17, акт број:01.02.03-16-4-389/18 од 05.02.2018. године и Ургенцију на Препоруку П-19/18, акт број: 01.02.03-16-1-389-2/18 од 10.07.2018. године, те одлучио доставити наведени материјал Заједничкој комисији за људска права Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине на даље поступање. Дана 30.07.2018. године у вези упућене ургенције заprimљен је акт Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, предсједавајућег Представничког дома, број: 01-50-2-13-71/18 од 25.07.2018. године, у којем се поред информације да је Препорука Омбудсмена БиХ достављена Заједничкој комисији за људска права Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, институција Омбудсмена обавјештава да се у парламентарној процедури налази Приједлог закона о допуни Закона о платама и
Ж-СА-04-903/17	П-70/18	П Р Е П О Р У К У ЈУ Завод за здравствену заштиту запосленика Министарства унутрашњих послова Кантона Сарајево • Да предузме активности у циљу успостављања жалбеног поступка, односно да се осигура право на двостепено одлучивање од стране неовисног тијела; Да у року од 30 (тридесет) дана, од дана пријема препоруке обавијесте институцију Омбудсмена о предузетим активностима на реализацији	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	У вези препоруке Омбудсмена, дана 30.04.2018. године институција Омбудсмена је заprimила одговор Завода број: 01-1-205/18 од 02.04.2018. године у којем се између осталог наводи да Гранична полиција БиХ није била у обавези да прихвати мишљење Завода, да су могли да прихвате налаз и мишљење ОЈ Дом здравља центра који је такођер дао мишљење за именовану кандидаткињу, те да је поменута конкурсна процедура предмет судског одлучивања.
Ж-БЛ-04-270/18	П-102/18	П Р Е П О Р У К У ЖЕЉЕЗНИЦАМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ 1. Да преиспита одлуку о интерном премјештају подносиоца жалбе, уважавајући налазе из ове Препоруке; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмене о предузетим мјерама на реализацији препоруке.	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Након упућивања Препоруке, дана 05.07.2018. године институција Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине примила је Одговор на Препоруку број: ИИ-1.9665-4/18 од 04.07.2018. године од в.д. директора Послова операције. У Одговору се, између осталог, наводи да је подносилац жалбе распоређен на одговарајуће радно мјесто, које је у складу са важећом нормативним прописима, односно радно мјесто које одговара његовој стручној спреми и искуству стеченим радом.
Ж-БЛ-04-314/18	П-110/18	ПРЕПОРУКУ 1.Да одмах по пријему ове препоруке донесу јединствен став у вези постављеног питања -да ли се рад по основу уговора о дјелу у конкретном предмету третира као радно искуство- 2.Да у року од 60 дана обавијести омбудсмене о заузетом ставу	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Министарство рада је доставило одговор у којем се наводи да „радно искуство се стиче радом на одговарајућим пословима, али тај рад се не мора увијек обављати у радном односу. Радник може стећи радно искуство у фактичком радном односу или радом по облигационо-правним уговорима, а да није у радном односу, уколико обавља послове у одређеном степену стручне спреме. У конкретной ситуацији то значи да радници који су стекли радно искуство у струци радом ван радног односа су равноправни са радницима који су стекли радно искуство у радном односу у погледу испуњавања посебних услова конкурса. Даље се наводи да "што се тиче препоруке Омбудсмена везано за заузимање заједничког става Министарства рада и борачко-инвалидске заштите и Министарства управе и локалне самоуправе о томе да ли се рад по основу уговора о дјелу третира као радно искуство, истичемо да је предметно питање регулисано одредбама Закона о раду, те да је Министарство рада и борачко-инвалидске заштите, као предлагач, надлежно да даје мишљења која се тичу примјене Закона о раду, док Министарство управе и локалне самоуправе није надлежно да даје мишљења о примјени Закона о раду.“
Ж-БЛ-04-284/18	П-133/18	ПРЕПОРУКУ 1. ЈУ Основној школи „Козарац“да поништи Одлуку Школског одбора од 09.03.2018. године као и Одлуку директора од 12.02.2018.године и поново проведе дисциплински поступак против Н.Н. у ЈУ ОШ „Козарац“, у складу са Посебним колективним уговором за запослене у области образовања и културе Републике Српске, узимајући у обзир изнесено мишљење омбудсмена... 2. Министарству просвјете и културе Републике Српске....да предузме све мјере из своје надлежности, ради вршења управног надзора у наведеној Школи 3. да у року од 60 дана обавијесте омбудсмене о начину реализације наведене Препоруке	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Заprimљено неколико одговора. Поступак у току.
Ж-СА-04-928/17	П-157/18	П Р Е П О Р У К А Директору и предсједнику Управног одбора ЈЗУ Дом здравља Тешањ 1. да одмах по пријему препоруке успоставе сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине и доставе изјашњење у вези са актима институције Омбудсмена од дана 10.10.2017. године и 01.12.2017. године;	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Након издате препоруке, дана 18.07.2018. године заprimљен је акт ЈЗУ Дом здравља Тешањ број: 2551/18 од 16.07.2018. године у којем је наведено да је приликом израде Правилника о раду, Управни одбор је дефинисао коефицијенте сложености правећи разлику с обзиром на врсту образовања (у односу на број ЕЦТС бодова, односно И и ИИ циклус студија) и на то да ли се ради о медицинским и или немедицинским радницима

Ж-СА-04-87/18	П-171/18	ПРЕПОРУКУ СТРУЧНОЈ СЛУЖБИ ВЛАДЕ КАНТОНА САРАЈЕВО 1. да одмах по пријему ове препоруке поништи Рјешење број 16-01-34-3-983 од 18.12.2017. године 2. да о начину испоштовања ове препоруке обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема исте	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак је у току.
Ж-БЛ-04-426/18	П-180/18	1. Да размотри могућност личног пријављивања и пријављивања путем поште на јавне позиве за суфинансирање, као и могућност улагања правног лијека, не угрожавајући ефикасност поступања по пријавама, у складу са налазима из ове Препоруке. 2. Да у року од 30 дана достави Омбудсмену за људска права БиХ информације о мјерама подузетим у циљу реализације ове Препоруке.	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Запримљено неколико одговора. Поступак у току.
Ж-СА-04-667/18	П-203/18	П Р Е П О Р У К У • Деканеси Медицинског факултета Универзитета у Сарајеву 1. Да у складу са чланом 136. став 7. Закона о високом образовању Кантона Сарајево подузме мјере у циљу осигуравања законитости функционисања процеса на нивоу Медицинског факултета Универзитета у Сарајеву; • Ректору Универзитета у Сарајеву 2. Да у складу са чланом 120. ст. 6 и 7. Закона о високом образовању Кантона Сарајево подузме мјере у циљу осигуравања законитости функционисања процеса на нивоу Медицинског факултета Универзитета у Сарајеву; 3. Да означени органи обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; • Предсједнику Управног одбора 4. Да, имајући увиду наводе из ове Препоруке, у што краћем року одлучи о приговору Н.Н.; Рок за реализацију препоруке: 15 дана од дана пријема	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Запримљено неколико одговора. Поступак у току.
Ж-СА-04-821/18	П-205/18	ПРЕПОРУКУ Фармацеутском факултету у Сарајеву и Инспекторату рада, заштите на раду, социјалне заштите и просвјетне инспекције Кантона Сарајево Медицинском факултету Сарајево да одмах по пријему ове препоруке успоставе сарадњу са Институцијом омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Институцију омбудсмена БиХ о реализацији препоруке.	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Запримљени одговори. Поступак у току.
Ж-СА-04-1162/17	П-231/18	ПРЕПОРУКУ ДИРЕКТОРУ ДРЖАВНЕ АГЕНЦИЈЕ ЗА ИСТРАГЕ И ЗАШТИТУ МИНИСТАРСТВА СИГУРНОСТИ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ 1. да одмах по пријему ове препоруке одлучи по Захтјеву жалитеља од 19.10.2017. године; 2. да у циљу превенирања оваквих и сличних ситуација предметну материју уреди подзаконским актом: 3. да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке, обавијести Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине о начину реализације исте.	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак у току.
Ж-СА-04-1021/18	П-240/18	ИВ ПРЕПОРУКУ Министарству образовања, науке, културе, спорта Тузланског кантона Педагошком заводу тузланског кантона 1. Да имајући у виду налазе и закључке из ове препоруке преиспита спорне одредбе Одлуке о измјени наставних планова и програма у дијелу који се односи на профил и стручну спрему наставника и сарадника за реализацију програмских садржаја у машинској техничкој и машинској стручној школи и усклади их са одредбама Закона о образовању одраслих и Закон о средњем образовању и одгоју Тузланског кантона. ЈУ Мјешовита средња школа Бановићи ЈУ Мјешовита средња школа Живинице 1. Да одмах по пријему ове препоруке поништи процедуру по Конкурсу расписаном од стране Министарства образовања, науке, културе, спорта ТК у Дневном листу „Ослобођење“ од 30.07.2018. године, те донесу нове одлуке у складу са налазом из ове препоруке. Да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Институцију омбудсмена о начину испоштовања ове препоруке.	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Запримљено неколико одговора. Поступак је у току.
Ж-СА-04-763/18	П-239/18	П Р Е П О Р У К У: 1. Да поништи Одлуку о отказу уговора о раду, број: 834/18 од дана 26.06.2018. године; 2. Да одмах по пријему Препоруке Омбудсмена Босне и Херцеговине приступи усвајању Правилника о дисциплинској одговорности, у складу са чланом 63. Статута ЈП „Локом“, а након чега ће, у случају постојања основа, покренути дисциплински поступак и провести га на начин прописан усвојеним Правилником о дисциплинској одговорности; 3. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке.	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак је у току.

Ж-ЛИ-04-233/18	П-292/18	ПРЕПОРУКУ Школском одбору Основне гласбене школе „Томиславград“ Томиславград 1. Да, поништи Одлуку број: 105-ВИИИ-18 од 22.08.2018. године, којом се утврђује да Н.Н. не испуњава све увјете натјечаја за радно мјесто учитељ гласовира те се не може примити на ово радно мјесто; 2. Да, поништи Одлуку број: 106-ВИИИ-18 од 22.08.2018. године, којом се утврђује да Н.Н. није доставио потпуну документацију у пријави на натјечај за радно мјесто професор солфеггиа те се не може примити на ово радно мјесто; 3. Да, поништи Рјешење број: 138-ИХ-18 од 14.09.2018. године, којим се жалба Н.Н. на Одлуку број: 106-ВИИИ-18 одбија. 4. Да, поништи избор кандидата по Натјечају за попуну радних мјеста Ур. број: 96-ВИИИ-18 од 6.8.2018. године; 5. Да, подузме све неопходне мјере којима ће се осигурати да се избор кандидата изврши уз пуно поштивање законских прописа у Босни и Херцеговини, и међународним документима; 6. Да, у року од 15 дана достави одговор о поступку и роковима за подузимање мјера на реализацији дате препоруке.	10 - Радни односи	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор 04.02.2019. године. Поступак је у току.
Није реализирана						
Ж-БЛ-04-555/17	П-21/18	ПРЕПОРУКУ Да поступи по рјешењу Министарства просвјете и културе Републике Српске број: 07.032/050-179/17 од 31.05.2017. године, односно поново проведе поступак бодовања кандидата у складу са Правилником о процедури и критеријумима пријема радника у радни однос у основној школи и мишљењем омбудсмена изнесенем у овој препоруци да у року од 60 дана обавијесте омбудсмене о начину реализације наведене Препоруке	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	Школа је дана 09.03.2018. године доставила одговор у којем се наводи да „уважавајући институцију Омбудсмана за људска права БиХ са којима смо увијек имали изузетну сарадњу ми смо одрадили све што нам је наложено од стране релевантних институција, односно од стране нашег ресорног министарства и просвјетне инспекције која је била у контроли извршења и која је констатовала да смо правилно поступили, те нећемо ићи у поновну процедуру.“ Како из наведеног одговора произлази да препорука није испоштована, те како је предузето све из надлежности институције, омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су одлучили затворити предмет.
Ж-БЛ-04-509/17	П-29/18	ПРЕПОРУКУ министру просвјете и културе Републике Српске 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања донесе одговарајући Правилник како је прописано чланом 106. став 1. тачка 13. Закона о предшколском васпитању и образовању и на тај начин отклони постојеће недостатке у овој области 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији директору ЈУ Центра за предшколско васпитање и образовање Бања Лука 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања поништи конкурс за пријем у радни однос на упражњена радна мјеста који је расписао дана 11.01.2017. године и спроведе нови у складу са позитивним законским прописима који уређују ову област 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	Актом број: 01-1448-4/17, од дана 06.02.2018. године, Центар је доставио одговор по упућеној препоруци, насловивши га као "приговор на препоруку." Центар, на име, сматра да се члан 93. став 5. Кривичног законика ("Службени гласник Републике Српске" број: 64/17), у конкретном случају не може примјенити из разлога што је чланом 26. Закона о раду ("Службени гласник Републике Српске" број: 1/16), прописано да се радни однос може засновати са лицем које има најмање 15 година, одговарајућу здравствену способност и које испуњава друге услове утврђене посебним законом, општим актом послодавца, актом о систематизацији или посебном одлуком послодавца. Центар тврди да конкурс у конкретном случају представља посебну одлуку послодавца. Даље, позивајући се на члан 69. Закона о предшколском васпитању и образовању ("Службени гласник Републике Српске" број: 79/15), те члан 30. Правилника о раду Центра, који каже да рад у предшколској установи не може обављати лице које је правоснажно осуђено за кривично дјело, Центар поставља питање како се може уврдити да је неко осуђиван или неосуђиван ако не достави тражени документ. По издатој препоруци Министарство није
Ж-БЛ-04-783/17	П-85/18	ПРЕПОРУКУ 1. Да поништи и поново проведе Јавни конкурс за радно мјесто социјални радник пуна норма, на одређено вријеме до повратка раднице са породилског одсуства-лице са радним искуством и положеним стручним испитом-1 извршилац, објављен дана 16.08.2017. године у дневном листу „Глас Српске“, а у складу са изнесенем мишљењем омбудсмена 2. да у року од 60 дана обавијесте омбудсмене о начину реализације наведене Препоруке	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	Школа је дана 23.05.2018. године, обавијестила институцију да је поменути јавни конкурс расписан на одређено вријеме, до повратка раднице са породилског одсуства које је истекло дана 14.05.2018. године.

Ж-МО-04-166/17	П-91/18	ПРЕПОРУКУ 1. Министру финансија/финанција ХНК/Ж: - Да поништи своје Рјешење посл. бр.04-01-36-2173/17 од дана 13.09.2017.године, којим се Н.Н. обуставља исплата плаће за мјесец август/колхозов 2017.године, као и све касније акте који су довели до тога, да се престало са даљим исплатама плаће и осталих накнада из радног односа; - Да Н.Н. почев од мјесеца августа/колхозова/датума када је обустављена плаћа, одобри исплату/намирење без одлагања свих заосталих дуговања/потраживања из радног односа, чиме би се зауставиле штетне посљедице. - Да осигура даље неометано плаћање припадајућих мјесечних износа накнада по основу рада Н.Н., док Влада ХНК/Х сходно предметној Пресуди Кантоналног/ Жупанијског суда у Мостару, на посебној Сједници коначно не одлучи о његовом радно-правном статусу; 2. Влади ХНК/Ж: - Да у својству надлежног органа подузме радње и досљедно имплементира пресуду Кантоналног/Жупанијског суда у Мостару посл.бр.58 0 Рс 157743 17 Рсж од дана 14.06.2017.године, на начин како то одреди суд у посебном поступку принудног извршења правоснажне и извршне пресуде, који је тренутно у току пред Опћинским судом у Мостару; 3. Да Министар финансија/финанција ХНК/Ж и Влада ХНК/Ж најкасније у року	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	Дана 30.05.2018. године, запримљен одговор Министра Министарства финансија ХНК/Ж гдје је наведено да су радње кантоналних органа ХНК/Ж обављене из оквира мандата и у складу са законом. Исцрпљене све могућности Омбудсмена, сходно наведеном предмет се затвара.
Ж-СА-04-428/18	П-105/18	ПРЕПОРУКУ Одбору државне службе за жалбе Федерације Босне и Херцеговине 1. Да преиспита Обавијест о избору примљеног кандидата број: 16-14-28-20.3/18 од 30.03.2018. године и размотри могућност поништења исте; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	Обзиром да у остављеном року није запримљен одговор о мјерама подузетим у циљу реализације Препоруке, Одбору је дана 13.09.2018. године упућена ургенција. Обзиром да ни након упућивања ургенције нису достављене тражене информације, Омбудсмани Босне и Херцеговине, дана 25.12.2018. године обавијестили су премијера Владе Федерације о нереализацији Препоруке. На основу акта Владе Федерације Босне и Херцеговине број: 01-10-24/19 од 14.01.2019. године утврђено је да истим актом Одбор позван да достави изјашњење институцији Омбудсмена. Поступајући по наведеном акту Владе Федерације Босне и Херцеговине, Одбор је доставио институцији Омбудсмена акт број: 01-34-83/18 од 18.01.2019. године на основу којег је утврђено да је Одбор ријешо жалбу жалитеља на начин да је исту одбио као неосновану, чиме Препоруке Омбудсмена Босне и Херцеговине није реализована. Предмет ће бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима рада институције Омбудсмена.
Ж-БЛ-04-271/18	П-112/18	ПРЕПОРУКУ ДИРЕКТОРУ ЈЗУ „ДОМ ЗДРАВЉА“ БРАТУНАЦ 1. Да поштује принципе успостављене Законом о слободи приступа информацијама Републике Српске, те Законом о заштити личних података Босне и Херцеговине, у складу са налазима из ове Препоруке; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијести Институцију омбудсмена о подузетим мјерама на реализацији препоруке;	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	Након упућивања Препоруке, дана 15.06.2018. године институција Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине примила је Обавјештење број: 02-169-06/18 од 13.06.2018. године од директора ЈЗУ „Дом Здравља“ Братунац. У Обавјештењу се наводи да Препоруку не прихвата, те да као директор а и установа којом руководи у цјелости поштује међународне и домаће прописе.
Ж-БЛ-04-221/18	П-141/18	ПРЕПОРУКУ директору Основне школе "Доситеј Обрадовић" Бања Лука 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања спроведе одговарајући поступак а по поднесеном захтјеву подносиоца жалбе од дана 30.10.2017. године, на начин прописан Законом о приватизацији државних станова Републике Српске 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	Одговорна страна је актом број: 1175/18 од дана 06.08.2018. године, доставила одговор на издату препоруку у коме се наводи да она није надлежна за ова питања, те да је неопходно да се омбудсмани обрате институцијама и органима у чију надлежност улазе таква и слична питања. Издата препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће уврштена у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмана Босне и Херцеговине за 2018 годину.
Ж-БЛ-04-732/16	П-194/18	ПРЕПОРУКУ • Републичкој управи за инспекцијске послове, Инспекција рада, Одјељење у Бијељини: Да поступа у складу са својим надлежностима и предузима неопходне мјере и радње а како би поступак извршења инспекцијског надзора провео у потпуности. • Министарству просвјете и културе Републике Српске: Да благовремено предузима све мјере и радње из своје надлежности како би се успоставило законито поступање одговорних лица у установама над којима Министарство врши надзор. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, наведени органи обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	Министарство просвјете и културе Републике Српске у одговору број: 07.041/059-3523-11/18 од 18.09.2018. године наводи да „судски поступци још увијек нису окончани, због чега се не може извести закључак да је директор ЈУ Основна школа „Вук Караџић“ Бијељина поступио супротно законским прописима.“ Одговор Републичке управе за инспекцијске послове, Инспекција рада, Одјељење у Бијељини до тренутка писања ове Обавијести није запримљен. Омбудсмани истичу да ће чињеница о непоступању надлежних органа у складу са Препоруком Институције бити уврштена у Годишњи извјештај за 2018. годину.
Ж-БЛ-04-648/18	П-244/18	ПРЕПОРУКУ ЈЗУ Универзитетском клиничком центру Тузла 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	10 - Радни односи	Није реализирана	НЕ	По издатој препоруци Омбудсману Босне и Херцеговине није достављено тражено изјашњење. Издата препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће уврштена у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмана Босне и Херцеговине за 2018. годину.

Ж-БЛ-04-522/18	П-282/18	ПРЕПОРУКУ предсједнику Основног суда у Дервенти 1. Да цијенећи налаз и мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине огласи ништавом Одлуку број: 084-0-Су-Дп-18-000 381, од дана 30.04.2018. године, као и Одговор на приговор број: 084-0-Су-Дп-18-000 413, од дана 11.05.2018. године. 2. Да поменути конкурсну процедуру не поништава у цјелости него до момента када се пријављени кандидати бодују на одговарајући начин. 3. Да приликом провођења новог поступка свакако уважи налаз и мишљење Омбудсмана Босне и Херцеговине 4. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	10 - Радни односи	Није реализирана	ДА	Актом број: 084-0-Су-18-001 169, од дана 13.12.2018. године, Суд оспорава издату препоруку и наводи разлоге због којих није поступљено по истој.
Нема одговора						
Ж-БЛ-04-651/16	П-13/18	ПРЕПОРУКУ 1. да се убудуће у сличним ситуацијама придржава мишљења израженог у овој препоруци, а све у циљу поштовања основних права радника	10 - Радни односи	Нема одговора	НЕ	Како је предузето све из надлежности институције, омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су одлучили затворити предмет.
Ж-СА-04-825/18	П-193/18	ПРЕПОРУКА Надзорном одбору Јавног предузећа Телевизија Кантона Сарајево да размотри потребу додатног регулисања питања начина вођења дисциплинског поступка, посебно са тачке присуства јавности, и да с тим у вези донесе адекватне акте. Позива се Надзорни одбор Јавног предузећа Телевизија Кантона Сарајево да обавијести Институцију омбудсмена о реализацији ове препоруке у року од 90 дана од дана пријема	10 - Радни односи	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
Ж-СА-04-678/18	П-229/18	ПРЕПОРУКУ ПС "Витезит" д.о.о Витез 1. да одмах по пријему ове препоруке ПС "Витезит" д.о.о Витез успостави сарадњу са Институцијом омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, достави тражено изјашњење; 2. да у року од 10 (десет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину испоштовања ове препоруке.	10 - Радни односи	Нема одговора	НЕ	Омбудсмени БиХ нису запримили изјашњење ни након донесене препоруке.
Ж-СА-04-826/18	П-251/18	ПРЕПОРУКУ Министарству за образовање, науку и културу Кантона Сарајево да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење у вези са актима институције Омбудсмена од дана 23.07.2018. године, 14.09.2018. године. Рок за реализацију препоруке: одмах.	10 - Радни односи	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
Ж-СА-04-679/18	П-269/18	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Туристичка заједница Кантона Сарајево успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	10 - Радни односи	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
Ж-БЛ-04-847/18	П-283/18	ПРЕПОРУКУ начелнику општине Дервента 1. Да поступи по рјешењу републичког управног инспектора број: 10.2.1.3-050-87/18 од дана 14.03.2018. године и без одлагања предузме мјере на спровођењу истог, 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	10 - Радни односи	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
Ж-СА-04-951/18	П-286/18	ПРЕПОРУКУ СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА У САРАЈЕВУ 1. Да, у складу са чланом 156. став 3. Стаута Универзитета у Сарајеву, покрене одговарајућу процедуру усвајања Правилника о ближим критеријима за избор у наставно-научна звања; 2. Да о подузетим мјерама и активностима у року од 60 (шездесет) дана обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине	10 - Радни односи	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
УКУПНО	-	10 - Радни односи				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
43	45	12	0	14	10	7
ПОВРЕДА ПРАВА :	11 - Образовање					
Остварена сарадња						
Ж-БЛ-04-756/18	П-252/18	ИНИЦИЈАТИВА за измјене и допуне Закона о правосудном испиту Републике Српске	11 - Образовање	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак је у току.
УКУПНО	-	11 - Образовање				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА

1	1	0	0	1	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	12 - Особе са инвалидитетом					
Реализирана						
Ж-БЛ-02-833/17	П-37/18	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке предузму све мјере и радње у циљу отклањања постојећих баријера за несметано кретање и боравак лица са инвалидитетом у ЈЗУ „Свети Апостол Лука“ у Добоју 2. Да у року од 30 (тридесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	12 - Особе са инвалидитетом	Реализирана	ДА	Дана 19.03.2018. године достављен је одговор на препоруку у којем се наводи да је болница послала захтјев за донације за реновирање објекта и да ће прве донације бити усмјерене на уклањање постојећих баријера. Одговор је прослијеђен подносиоцу жалбе
Ж-СА-02-386/18	П-88/18	П Р Е П О Р У К У 1. Влади Кантона Сарајево да приликом регулирања питања накнаде за пријевоз за запослене у јавним институцијама, јавним установама, фондовима и предузећима чији је оснивач и суоснивач Кантон Сарајево, уз обзир узме потребе особа са инвалидитетом, те омогући особама са инвалидитетом одговарајућу накнаду за превоз без обзира на удаљеност мјеста рада од мјеста становања; 2. Да о начину реализације препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема препоруке.	12 - Особе са инвалидитетом	Реализирана	НЕ	Из расположивих информација доступних на веб страници Владе Кантона Сарајево, евидентно је да је Министарство саобраћаја Кантона Сарајево актом број: 01-05-1356/18 КМ од 03.05.2018. године у одговору на заступничко питање, информирало Скупштину Кантона Сарајево да је Министарство саобраћаја Кантона Сарајево запримило више иницијатива и жалби са захтјевима за стављање ван снаге Уредбе. Сходно томе, Влади Кантона Сарајево достављена је Информација о “Примјени и примједбама на Уредбу о начину остваривања права на накнаду за пријевоз на посао и са посла упосленика у јавним институцијама, фондовима и предузећима чији је оснивач и суоснивач Кантон Сарајево на разматрање. Влада Кантона Сарајево донијела је Закључак број: 02-05-41944-37/ од 19.04.2018. године којим задужује Министарство саобраћаја Кантона Сарајево да припреми Уредбу о стављању снаге Уредбе и исту доставила Влади Кантона Сарајево на даље поступање. Влада Кантона Сарајево на 124. Сједници одржаној 03.05.2018. године донијела је Уредбу о стављања ван снаге Уредбе о начину остваривања права на накнаду за пријевоз на посао и са посла упосленика у јавним институцијама, фондовима и предузећима чији је суоснивач Кантон Сарајево број: 02-05-20869-7/17 од 03.05.2018. године.
Остварена сарадња						
Ж-БЛ-02-105/17	П-103/18	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке предузму све мјере и радње у циљу рјешавања статуса, мјеста пребивалишта за Н.Н. 2. Да у року од 60 (шездесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	12 - Особе са инвалидитетом	Остварена сарадња	ДА	Омбудсмени Босне и Херцеговине, сумирајући све достављене одговоре мишљења су да су дате одређене упуте од стране потписника споразума као основа боравка Н.Н. у болници, које ће помоћи болници да ријеша статус/ мјесто пребивалишта Н.Н.
Ж-СА-02-539/18	П-249/18	П Р Е П О Р У К У Влади Федерације БиХ и Управном одбору Фонда за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом • да одмах а најкасније у року од 15 дана од пријема препоруке утврде и осигурају ефикасне мјере и рокове за превазилажење неправилности и недостатака који су евидентирани у Извјештају Комисије за извршавање надзора над законитошћу рада Фонда за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом Федерације Босне и Херцеговине; • да у року од 15 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о подузетим мјерама на реализацији препоруке.	12 - Особе са инвалидитетом	Остварена сарадња	ДА	Омбудсмени Босне и Херцеговине затворили предмет због недостављања одговора на Препоруку, број: П- 249/18. Одговор стигао накнадно, али Препорука и даље није реализована.
Ж-СА-02-653/18	П-261/18	Влади ФБиХ -да подузме мјере и активности са циљем имплементације препорука УН Комитета за права особа с инвалидитетом; -да постојеће законодавство ревидира и у потпуности усклади са УН Конвенцијом о правима особа са инвалидитетом, имајући на уму одредбе члана 4(5) Конвенције; -да као оснивач Института подузме мјере у складу са својим овлашћењима како би вратила дјеловање Института за медицинско вјештачење здравственог стања Сарајево у законске оквире, те осигура хумано и законито поступање према грађанима уз пуно уважавање њиховог дигнитета, те заустави дискриминаторна понашања; -да о реализацији препоруке сви наведени органи обавијесте Институцију омбудсмена у року од 30 дана од дана достављања препоруке.	12 - Особе са инвалидитетом	Остварена сарадња	ДА	Запримљени одговори. Поступак је у току.
УКУПНО	-	12 - Особе са инвалидитетом				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
5	5	2	0	3	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	13 - Права дјетета					
Реализирана						

Ж-БЛ-01-927/17	П-67/18	- Да у свим будућим ситуацијама осигурају заштиту дјеце од било какве злоупотребе и манипулације у политичке сврхе, посебно узимајући у обзир чињеницу да се у овој, 2018. години, одржавају општи избори у Босни и Херцеговини; - Позива се Основна школа "Јован Дучић" Чајничке да Омбудсмене Босне и Херцеговине обавијести о реализацији ове Препоруке у року 30 дана, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука, позивом на број предмета.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	По изданој Препоруци, школа је доставила акт број: 203/18 од 18.04.2018. године којим обавјештава Омбудсмене да ће у свим будућим случајевима Основна школа "Јован Дучић" Чајничке осигурати дјецу од било какве злоупотребе и манипулације у политичке сврхе у Складу са Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине. Уважавајући све наведено, Омбудсмени констатују да је Препорука Омбудсмена испоштована.
Ж-БЛ-01-527/17	П-132/18	ПРЕПОРУКУ 1. Министарству здравља и социјалне заштите Републике Српске да пружи стручну помоћ у предмету Н.Н. ЈУ Центру за социјални рад Вукоставље, у складу са мишљењем Омбудсмена 2. ЈУ „Центар за социјални рад“ Вукоставље да покрене одговарајуће поступке против родитеља мдлб Н.Н. због неоправданих изостанака из школе, у складу са Законом о основном образовању и васпитању Републике Српске 3. Да у року од 30 (тридесет) дана, од дана пријема ове Препоруке Министарство здравља и социјалне заштите и ЈУ Центар за социјални рад Вукоставље обавијесте Омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Из достављених одговора закључује се да је Министарство здравља испоштовало у цјелости Препоруку омбудсмена на начин да су дате конкретне смјернице Центру за социјални рад Вукоставље како да поступи у овом предмету, такође надлежни Центар има обавезу обавјештавати надлежно Министарство у погледу преузетих мјера и радњи. Центар за социјални рад дана 26.11.2018. године доставља изјашњење у којем наводи које радње су предузете у циљу извршавања смјерница надлежног Министарства. Наводе да је са дјевојчицом много лакше успоставити комуникацију него у ранијем периоду, да је много опуштенија и да је одговарала на сва питања. Наводи се да ће се и даље вршити мјера појачаног надзора у овој породици.
Ж-СА-01-266/17	П-160/18	ПРЕПОРУКУ 1. да Центар за социјални рад Живинице одмах успостави сарадњу са Институцијом омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да најкасније у року од 5 (пет) дана, достави изјашњење и тражену документацију, те одмах по пријему ове Препоруке обавијесте институцију Омбудсмена о начину реализирања ове препоруке.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Препорука о несарадњи реализована. Центар за социјални рад Живинице успоставио сарадњу с институцијом Омбудсмена актом од дана 12.07.2018. године.
Ж-БЛ-01-304/18	П-176/18	- Да размотре све законске могућности и у оквиру својих надлежности и овлашћења допринесу остваривању најбољег интереса Н.Н. и заштите његова права, а што подразумева и разматрање породично-правних санкција у складу са одредбама Породичног закона Федерације Босне и Херцеговине за родитеље; - Да Суд што хитније донесе одлуку по тужби за одржавање контакта дјетета са родитељом са којим дијете не живи, у складу са чланом 273. Породичног закона Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" број: 35/05, 41/05 и 34/14) - Позивају се надлежни органи да у року од 60 дана од дана пријема ове Препоруке обавијесте Омбудсмане о исходима/результатима својих поступака и подузетих мјера, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука;	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Након издавања Препоруке, Омбудсмени констатују да је Опћински суд у Зеници донио пресуду број 43 0 П 148428 17 П од 03.10.2018. године и одбио је тужбени захтјев подносиоца жалбе – тужитеља “ као неоснован а којим је тужитељ тражио измјену пресуде Кантоналног суда у Зеници број 430 П 1253373 17 Гж од 20.02.2017. године у дијелу у којем је одлучено о личним и непосредним односима између дјетета и оца...”. На овај начин по Препоруци Омбудсмена је поступљено.
Ж-БР-01-188/18	П-278/18	- да без одлагања у року подузме неопходне мјере у циљу наставка школовања Н.Н., поступајући у његовом најбољем интересу и у складу са његовим посебним потребама, уважавајући налазе из ове Препоруке; - да у року од 15 дана достави повратну информацију институцији Омбудсмана за људска права БиХ о provedби дате Препоруке	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Из достављеног одговора Одјела за образовање произилази да ће се Н.Н. уважавајући налазе из Препоруке омогућити наставак школовања.
Ж-СА-01-1219/18	П-291/18	ПРЕПОРУКУ - да ЈУ "Кантонални центар за социјални рад" Сарајево, Служба социјалне заштите Опћине Центар и Полицијска станица Центар без одлагања, подуму све неопходне мјере и активности у складу са својим законским овлашћењима, у циљу извршења Рјешења број: 35/ИИ-02-544-95/16 од дана 02.06.2016. године, нарочито уважавајући одредбу члана 3 УН Конвенције о правима дјетета, којим се захтијева осигурање најбољег интереса дјетета; - да у што краћем року од дана пријема ове Препоруке обавијесте Омбудсмене о исходима/результатима својих поступака и подузетих мјера.	13 - Права дјетета	Реализирана	ДА	Из запримљених одговора произилази да је Препорука реализована.
Остварена сарадња						
Ж-СА-01-875/17	П-17/18	да Опћински суд у Сарајеву без одлагања предузме неопходне активности у предмету 65 0 П 679463 17 П, а све у циљу доношења одлуке, 2. да Опћински суд у Сарајеву благовремено извјести институцију Омбудсмена о реализацији препоруке.	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Цијенећи запримљени акт Опћинског суда у Сарајеву од 05.02.2018, односно чињеницу да надлежне службе социјалне заштите као и Опћински суд у Сарајеву благовремено подузимају све мјере и радње из своје надлежности, те да се у предметима код наведеног суда поступа по хитној процедури, предмет се пред институцијом Омбудсмена овим актом затвара.
Ж-СА-01-876/17	П-17/18	1. да Опћински суд у Сарајеву без одлагања предузме неопходне активности у предмету 65 0 П 679463 17 П, а све у циљу доношења одлуке, 2. да Опћински суд у Сарајеву благовремено извјести институцију Омбудсмена о реализацији препоруке.	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Цијенећи запримљени акт Опћинског суда у Сарајеву од 05.02.2018, односно чињеницу да надлежне службе социјалне заштите као и Опћински суд у Сарајеву благовремено подузимају све мјере и радње из своје надлежности, те да се у предметима код наведеног суда поступа по хитној процедури, предмет се пред институцијом Омбудсмена овим актом затвара.

Ж-БЛ-01-845/17	П-45/18	П Р Е П О Р У К У Препорукује се општини Ново Горажде да одмах по пријему ове Препоруке, успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине, на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, и доставе тражена изјашњења одмах, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалуке. Примјерак Препоруке се доставља и Министарству управе и локалне самоуправе Републике Српске, на знање и	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Запримљено неколико одговора. Поступак у току.
Ж-БЛ-01-330/17	П-68/18	П Р Е П О Р У К У Препоручују се Влади Федерације Босне и Херцеговине да подузме додатне напоре и конкретне кораке који ће резулirati оснивањем алиментационог фонда у Федерацији Босне и Херцеговини или да на други начин из буџетских средстава Федерације Босне и Херцеговине обезбједе средства за издржавање дјетета у свим оним ситуацијама када дужник издржавања не испуњава своју обавезу издржавања и на тај начин крши права и интересе дјетета. Позива се Влада Федерације Босне и Херцеговине да Омбудсмене Босне и Херцеговине у року од 90 дана од дана пријема ове Препоруке обавијести о свим подузетим мјерама и радњама поводом Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број13, Бањалука.	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Запримљено више одговора. Поступак у току.
Ж-БЛ-01-341/16	П-69/18	Омбудсмени Босне и Херцеговине препоручују Влади Кантона Сарајева и надлежном Министарству за образовање, науку и младе: - Да у што скорије вријеме спроведу реформске активности у складу са Законом о основном одгоју и образовању; - Да у што скорије вријеме усвоје Стратегију о основном одгоју и образовању на подручју Кантона Сарајева; - Да одмах, ради заштите права и интереса дјетета, Н.Н., помогну ОШ „Ковачићи“ на начин што ће пружити пуну материјалну и сваку другу врсту подршке, а посебно да се дјетету обезбједе асистент у настави како би што успјешније завршила основно образовање; Такође, Омбудсмени препоручују ОШ „Ковачићи“ Сарајево - Да до краја школске 2017/2018 године подузму додатне напоре како би се у пуној мјери и на што квалитетнији начин реализовала „настава у кући“; Позивају се надлежни органи да Омбудсмене Босне и Херцеговине обавијесте о реализацији Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука у року од 30 дана од дана од дана пријема Препоруке.	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Запримљено више одговора. Поступак у току.
Ж-БЛ-01-410/17	П-138/18	ПРЕПОРУКУ - Да размотре све законске могућности и у оквиру својих надлежности и овлашћења допринесу остваривању најбољег интереса Н.Н. и заштити његових права, а што подразумева и разматрање породично-правних санкција у складу са одредбама Породичног закона Републике Српске за оба родитеља; - Позивају се надлежни органи да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке обавијесте Омбудсмане о исходима/результатима својих поступака и подузетих мјера, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука;	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Запримљено неколико одговора. Поступак у току.
Ж-БЛ-01-408/18	П-148/18	- Да одмах по пријему ове Препоруке успоставе пуну и квалитетну сарадњу са Омбудсменима, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, односно да доставе одговоре на сва постављена питања, уз достављање и релеватне документације писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука;	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Запримљени одговори. Поступак је у току.

Ж-ЛИ-01-144/18	П-168/18	П Р Е П О Р У К У - препоручује се Центру за социјални рад Гламоч да размотри све правне могућности у оквиру својих надлежности, у складу са Породичним законом Федерације Босне и Херцеговине да допринесе, уважавајући изнесено мишљење Омбудсмена, остваривању најбољег интереса дјече у циљу заштите њихових права, укључујући стручну помоћ у санирању поремећених односа између млдб. дјече и жалитељице, а што је у интересу правилног психофизичког развоја дјече, - да одговорна страна одмах подзме адекватне мјере и радње ради успоставе сарадње са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено, - позивају се родитељи дјече на сарадњу с надлежним Центром за социјални рад Гламоч, те је потребно да размотре и уваже изнесено мишљење Омбудсмена. -да одговорна страна у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема ове Препоруке обавијести институцију Омбудсмена о подузетим активностима на реализацији исте.	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор дана 11.01.2019. године. Поступак је у току.
Ж-БЛ-01-250/18	П-211/18	Цијенећи најбољи интерес дјетета, Омбудсмени у складу са чланом 32. Закона о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, препоручују надлежним органима у наслову - Да представници надлежних органа одрже заједнички састанак и отклоне све недоумице и наставе сарадњу која ће бити од општег интереса (и у интересу дјече и запослених, али и свих других грађана); - Да у року од 60 дана од дана пријема ове Препорука обавијесте Омбудсмене о резултатима и Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука.	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор дана 03.01.2019. године. Поступак у току.
Ж-БЛ-01-491/18	П-212/18	- Да представници надлежних органа и родитељи дјетета одрже заједнички састанак и покушају отклонити сва неслагања и наставе сарадњу која ће бити у најбољем интересу дјетета и резултирати наставком школовања дјетета; - Да у року од 30 дана од дана пријема ове Препорука обавијесте Омбудсмене о резултатима и Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука.	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак у току.
Ж-СА-01-938/18	П-237/18	П Р Е П О Р У К У 1. да Опћински суд у Сарајеву без одлагања предузме неопходне активности у предмету 65 0 П 666199 17 П, а све у циљу доношења одлуке; 2. да Служба социјалне заштите Опћине Стари Град одмах позове оца млдб. дјече, Н.Н., и укаже на његову законску обавезу да омогући сусрет мајке и млдб. дјече у увјетима и на начин који подразумијева заштиту најбољег интереса млдб. дјече; 3. да Служба социјалне заштите Опћине Стари Град, у случају непостизања договора родитеља у вези са остваривањем непосредних контаката мајке са млдб. дјецом, подузме мјере у циљу омогућавања непосредних личних контаката у просторијама Службе; 4. да Опћински суд у Сарајеву и Служба социјалне заштите Опћине Стари Град благовремено обавијесте институцију Омбудсмена о реализацији препоруке.	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Запримљени одговори. Поступак је у току.
Ж-БЛ-01-806/18	П-294/18	- Министарству здравља и социјалне заштите Републике Српске да одмах одлуче о жалби на рјешење Центра за социјални рад Србац број 03/3/544.4-13/16 од 09.08.2018. године и да, уколико буде неопходно, пруже стручну помоћ и сваку другу могућу подршку центрима за социјални рад у поступцима заштите права дјетета; - центрима за социјални рад општине Лакташи и општине Србац да и даље подузимају активности и напоре који ће резултирати заштитом права и интереса дјетета Н.Н; У том правцу, уколико то у судском поступку који се тренутно води пред Основним судом Градишка, по тужби оца, ради измјене раније пресуде у дијелу који се тиче повјеравање, не предложи парничне странке или суд по службеној дужности, цијенећи најбољи интерес дјетета и директну примјену УН Конвенције о правима дјетета, предложи вјештачење по вјештаку адекватне струке (психологу) или вјештаку медицинске струке (психијатра) ради утврђивања чињеничног стања у потпуности, посебно процјене родитељских способности и психофизичког здравља дјетета; - Основном суду Градишка да поступа у најбољем интересу дјетета што ће подразумијевати брзо и ефикасно поступање, али и разматрање свих других законских могућности да се	13 - Права дјетета	Остварена сарадња	ДА	Запримљено неколико одговора. Поступак је у току.
Није реализована						

Ж-БЛ-01-652/17	П-3/18	Препоручује се Јавној установи Медреси „Џемалудин-еф. Чаушевић“ Цазин да одмах размотри и подузме све неопходне мјере како би се са подносиоцем жалбе мимо и споразумно ријешили настали проблеми, који би резултирали отклањањем свих штетних посљедице за Омерчевић Недима у васпитно образовном процесу. Препоручује се Јавној установи Медреси „Џемалудин-еф. Чаушевић“ Цазин да поступи одмах у складу са рјешењем Министарство образовања, науке, културе и спорта Унско-санског кантона број 10-38-8754-2/17 од 26.09.2017. године. Позива се Јавна установа Медреса „Џемалудин-еф. Чаушевић“ Цазин да у року од 30 дана од дана пријема ове Препоруке Омбудсмене обавијести о свим подузетим мјерама поводом Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука, позивом на број предмета. О Препоруци Омбудсмена упознаје се и надлежно министарство - Министарство образовања, науке, културе и спорта Унско-санског кантона.	13 - Права дјетета	Није реализирана	ДА	У конкретном предмету Омбудсмени констатују да је након издавања Препоруке школа подузимала извјесне, углавном, процесне процедуре и активности (затражено је мишљење надлежног органа, разматрана је жалба и о жалби је одлучено, те је достављена школска документација ученику. Међутим, школа није разматрала Препоруку Омбудсмена у дијелу који се односио на евентуално рјешавање спора мирним путем, те Омбудсмени констатују да Препорука није испоштована. Такође се наглашава да је мишљење надлежног Министарства, након доношења рјешења, изазвало само недоумице и нејасноће. Настала ситуација засигурно не доприноси правној сигурности грађана и Омбудсмени изражавају своју забринутост. Подносилац жалбе је обавијештен о одговорима школе, након издавања Препорука и исти изражава своје незадовољство, цијени да је ријеч о самовољи надлежних институција и о кршењу закона. Подносилац жалбе је поново упутио одређене захтјеве надлежном Министарству.
Ж-БЛ-01-163/15	П-22/18	П Р Е П О Р У К У Препоручује се Влади Тузланског кантона да размотри сваку могућност и подузме активности како би се у комплетан пројекат укључиле, поред Града Тузла и остале општине са подручја Тузланског кантона, са циљем да се обезбиједи додатна новчана средства за завршетак изградње Центра за аутизам у Тузли. Препоручује се Влади Федерације Босне и Херцеговине да поново размотри могућност да се из средстава Буџета Федерације Босне и Херцеговине издвоје средства за наставак изградње Центра за аутизам у Тузли. Позивају се надлежни да Омбудсмене обавијесте о учинцима Препоруке у року од 60 дана од дана пријема ове Препоруке, писменим путем на адресу Академика Јована Сурутке број 13, Бањалука, позивом на број предмета Ж-БЛ-01-163/15.	13 - Права дјетета	Није реализирана	ДА	Након издавања Препоруке, Омбудсмени заступају одговоре надлежних органа. Имајући у виду да је неспорно да су надлежни органи предузимали већ набројане активности с циљем реализације препорученог, али да и упркос томе до данас није изграђен Центар за аутизам у Тузли, Омбудсмени констатују да препоручено није испоштовано. Издата препорука ће бити уврштена у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмана Босне и Херцеговине за 2018 годину.
УКУПНО	-	13 - Права дјетета				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
19	20	6	0	11	2	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	14 - Екологија заштита околиша					
Реализирана						
Ж-СА-04-1017/17	П-164/18	П Р Е П О Р У К У Начелнику Општине Жепче 1. Да одмах по пријему препоруке подузме хитне мјере у циљу отклањања опасности по здравље становника у мјесној заједници Желећа, насталој због непрописног одлагања стајњака од стране фирме Н.Н. 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; Рок за реализацију препоруке: одмах.	14 - Екологија заштита околиша	Реализирана	ДА	Дана 17.09.2018. године запримљен је акт Службе за gospodarство и финансије Општине Жепче број: 08-37-4-2200-1/2018 од 13.09.2018. године у којем је наведено: „...Грађевински инспектор је именованог позвала у уред при чему је исти дао изјаву на записник дана 04.09.2018. године у којој каже да је купио трактор и да сваки седам дана стајњак извози на њиву што је утврђено и на терену дана 11.09.2018. године о чему свједоче фотографије изгледа одлагалишта...Надлежне инспекције ће у оквиру својих оквиру својих овласти пратити изградњу штале и одлагалишта и сходно радовима, пројектној документацији и дозволама предузимати законом предвиђене мјере и санкције. Напомињемо да се дозволе неће моћи издати без сагласности Н.Н... Н.Н. је Општини Жепче поднио захтјев за додјелу потицаја из области пољопривреде по Јавном позиву Општине Жепче. Поттицај му је ускраћен док не ријеши питање одлагалишта ђубрива.“ Цијенећи садржај цитираног акта, Омбудсмени Босне и Херцеговине констатују да је реализована препорука П-164/18 од 04.07.2018. године.
Ж-СА-04-730/17	П-147/18	ПРЕПОРУКУ ОДЈЕЉЕЊУ КОМУНАЛНЕ ПОЛИЦИЈЕ ГРАДА ДОБОЈ 1. да одмах по пријему ове препоруке подузму све расположиве активности у циљу заштите здравља жалитељице и поступе по представкама именоване на начин прописан Законом о комуналној полицији Републике Српске; 2. да о начину испоштовања ове препоруке обавијесте Омбудсмене за људска права Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема исте.	14 - Екологија заштита околиша	Реализирана	ДА	С тим у вези дана 09.08.2018. године запримљено је изјашњење Одјељења за послове комуналне полиције Града Добој, број 14/371-03005-45/18 од 06.08.2018. године у којем се, између осталог истиче: „...Без обзира на све потешкоће око наставка радова Комунална полиција Града Добој издала је Рјешење у којем се налаже да се спријечи излијевање фекалних и отпадних вода из септичких јама које угрожавају имање Н.Н., те врши редовно прањење и води евиденцију о истој. То се односи на све власнике кућа који посједују септичке јаме, а који се налазе у окружењу подносиоца предствке који до сада нису спријечили излијевање фекалних и отпадних вода и редовно празнили септичке јаме“. Омбудсмени БиХ констатују да је Препорука испоштована.
Није реализирана						

Ж-БЛ-04-413/18	П-189/18	П Р Е П О Р У К У НАЧЕЛНИКУ ОДЈЕЉЕЊА ЗА КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ ГРАДА БАЊА ЛУКА 1. Да поступи по Рјешењу Еколошке инспекција, Одјељења за инспекцијске послове број: 09-371-350/13 од 07.06.2013. године, у складу са налазима из ове Препоруке; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијести Институцију омбудсмена о подузетим мјерама на реализацији препоруке.	14 - Екологија заштита околиша	Није реализирана	ДА	Одјељење за комуналне послове града Бањалука под бројем 05-370-4748/18 од дана 03.09.2018. године послало је Омбудсмену Босне и Херцеговине Обавијест у којој су истакли да не могу поступити по Рјешењу еколошког инспектора, Одјељења за инспекцијске послове број: 09-371-350/13 од 07.06.2013. године, због измијењених околности, те да је неопходно да еколошки инспектор поново утврди да ли се емитовањем свјетлости из рефлектора угрожава животна средина. Констатује се да Препорука Омбудсмена Босне и Херцеговине број: Ж-БЛ-04-413/18 од 18.07.2018. године није уважена, што ће бити уврштено у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмена Босне и Херцеговине за 2018. годину.
УКУПНО	-	14 - Екологија заштита околиша				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
3	3	2	0	0	1	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	15 - Имовинско правни					
Реализирана						
Ж-БЛ-05-183/17	П-40/18	ПРЕПОРУКУ предсједнику Окружног суда Требиње 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања из ојвира својих надлежности предузме одговарајуће радње и мјере како би се донијела одлука по жалби на рјешење Основног суда Требиње број: 95 1 П 003332 17 П 2, од дана 28.06.2017. године 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	15 - Имовинско правни	Реализирана	ДА	Актом број: 015-0-Су-18-000-087, од дана 15.02.2018. године, Окружни суд у Требињу доставио је одговор по издатој препоруци, у коме се између осталог каже да је поступак по жалбама окончан рјешењима овог суда број: 95 1 П 003332 17 Гж, од дана 22.12.2017. године и број: 95 1 П 003332 17 Гж 2, од дана 22.12.2017. године. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара а издата препорука сматра се испоштованом.
Ж-БЛ-05-175/17	П-40/18	ПРЕПОРУКУ предсједнику Окружног суда Требиње 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања из ојвира својих надлежности предузме одговарајуће радње и мјере како би се донијела одлука по жалби на рјешење Основног суда Требиње број: 95 1 П 003332 17 П 2, од дана 28.06.2017. године 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	15 - Имовинско правни	Реализирана	ДА	Актом број: 015-0-Су-18-000-087, од дана 15.02.2018. године, Окружни суд у Требињу доставио је одговор по издатој препоруци, у коме се између осталог каже да је поступак по жалбама окончан рјешењима овог суда број: 95 1 П 003332 17 Гж, од дана 22.12.2017. године и број: 95 1 П 003332 17 Гж 2, од дана 22.12.2017. године. Полазећи од наведеног, предмет по жалби се затвара а издата препорука сматра се испоштованом.
Ж-БЛ-05-837/17	П-54/18	ПРЕПОРУКУ руководиоцу Републичке управе за геодетске и имовинско правне послове – Подручне јединице Бања Лука 1. Да без одлагања поступи по рјешењу Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове Бања Лука рјешењем број: 21.03/952.1-261/13, од дана 17.05.2013. године, и донесе одговарајући управни акт 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	15 - Имовинско правни	Реализирана	ДА	Како одговорна страна у року који јој је одређен препоруком није обавијестила Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима у циљу њене реализације, у складу са овлашћењима из члана 32. став 2. Закона о омбудсману за људска права БиХ ("Службени гласник БиХ" бр. 32/00, 19/02, 35/04, 32/06), са чињеницом издавања препоруке упозната је Управа. Актом број: 21.03/952.1-261/13, од дана 14.05.2018. године, Управа је обавијестила Омбудсман Босне и Херцеговине, да је рјешењем број: 21.03/952.1-261/13, од дана 11.05.2018. године обавезала Подручну јединицу да у року од 30 дана донесе одлуку у поступку исправке грешке у предмету број: 21.11/952.1-4291/12, покренутом по захтјеву подносиоца жалбе. Актом број: 21.11/952.1-4291/12, од дана 20.08.2018. године, Подручна јединица обавијестила је Омбудсман Босне и Херцеговине да је у предмету број: 21.11/952.1-4291/12, од дана 13.08.2018. године донијела рјешење, као и закључак број: 21.11/952.1-4291/12, од дана 14.05.2018. године, којим су спојена два предмета формирана по захтјеву подносиоца жалбе.
Ж-БЛ-05-901/17	П-57/18	ПРЕПОРУКУ руководиоцу Шумског газдинства "Борја" Теслић 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење и да одлучи о поднесеном захтјеву 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	15 - Имовинско правни	Реализирана	ДА	Актом број: 1052/18, од дана 20.03.2018. године, одговорна страна доставила је одговор на издату препоруку (копија обавјештења доставља се у прилогу акта). Издата препорука сматра се испоштованом.
Ж-СА-05-632/14	П-66/18	П Р Е П О Р У К У Кантоналном суду у Сарајеву 1. Да Кантонални суд у Сарајеву предмет Н.Н. узме у приоритетно рјешавање.	15 - Имовинско правни	Реализирана	ДА	У институцији Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине заприљен је одговор Кантоналног суда у Сарајеву, акт број: 09 0 У 022614 14 У од 26.03.2018. године, у којем се наводи „...управни спор је окончан дана 07.02.2018. године.. Посрла овог суда је достављена странкама. “

Ж-БЛ-05-46/18	П-174/18	П Р Е П О Р У К У • Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Омбудсменима, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то напријед наведено; • Да у року од 30 (тридесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину испоштовања ове препоруке.	15 - Имовинско правни	Реализирана	ДА	С обзиром на чињеницу да означени јавни орган није у остављеном року поступио по Препоруци, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине су дана 17.10.2018. године упутили Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове Бања Лука ургенцију поводом Препоруке. Након тога, дана 30.10.2018. године институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине примила је Обавијест Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове, Подручна јединица Бања Лука број: 21.11/952,1-934/11 од 25.10.2018. године.
Остварена сарадња						
Ж-СА-05-397/17	П-9/18	ПРЕПОРУКА Опћини Стари Град Сарајево да у року од 60 дана од дана пријема препоруке подузме мјере у сврху стамбеног збрињавања подносиоцима жалбе и њене породице. Након истека наведеног рока требате обавијестити Институцију омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине о реализацији препоруке.	15 - Имовинско правни	Остварена сарадња	ДА	Дана 29.01.2018. године Опћина Стари Град Сарајево доставила је одговор под бројем: 06-23-3803/17 од дана 17.01.2018. године у којем су наведени разлози због којих нису у могућности реализирати препоруку. Копија одговора достављена је на увид подносиоцима жалбе, а који је дана 16.02.2018. године доставио изјашњење.
Ж-БЛ-05-909/17	П-56/18	ПРЕПОРУКУ начелнику Службе за инспекцијске послове у опћини Велика Кладуша 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење и спроведе донесено рјешење 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	15 - Имовинско правни	Остварена сарадња	ДА	Актом број: 10-23/5-2149/14, од дана 03.04.2018. године, одговорна страна доставила је одговор по издатој препоруци. Одговорна страна између осталог указује да је рјешењем ФГУ број: 05-31-2-1287/09, од дана 19.07.2010. године, утврђено да је поменута парцела у приватном власништву, те да Инспекција у конкретном случају нема надлежност вршења надзора. Осим тога, указује да у општини Велика Кладуша тренутно нема стално запосленог урбанистичко-грађавинског инспектора.
Ж-БЛ-05-583/18	П-195/18	ПРЕПОРУКУ 1. Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове, Подручној јединици Прњавор да одмах по пријему ове препоруке оконча поступак експропријације у предмету Н.Н. Број: 21.36/473-9-4/09, а у складу са Законом о експропријацији и изнесеним мишљењем омбудсмена у овој Препоруци 2. Влади Републике Српске и Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове, Подручној јединици Прњавор да одмах по пријему ове препоруке поступи у складу са Пресудом Окружног суда Бањалука од 07.12.2017.	15 - Имовинско правни	Остварена сарадња	ДА	Запримљено неколико одговора. Поступак је у току.
Ж-БЛ-05-890/17	П-224/18	ПРЕПОРУКУ начелнику Одјељења за инспекцијске послове Града Бања Лука 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, спроведе донесена рјешења, и то Рјешење Урбанистичко-грађевинске инспекције Града Бања Лука број: 09-362-1410/2017 од дана 11.12.2017. године, као и Рјешење Урбанистичко-грађевинске инспекције Града Бања Лука број: 09-362-103/2018 од дана 05.02.2018. године 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	15 - Имовинско правни	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак у току.
Ж-БЛ-05-418/18	П-253/18	ПРЕПОРУКУ 1. граду Бихаћ, Влади Унско-санског Кантона, Влади Федерације Босне и Херцеговине и Вијећу Министара Босне и Херцеговине, да предузме све мјере из своје надлежности, ради реализације Препоруке Омбудсмена из Специјалног извјештаја о положају Рома у Босни и Херцеговини из 2013, а која се у конкретном предмету односи на рјешавање стамбеног збрињавања породице Н.Н. 2. да у року од 60 дана обавијести омбудсмене о начину реализације	15 - Имовинско правни	Остварена сарадња	ДА	Запримљено неколико одговора. Поступак је у току.
Ж-СА-05-380/18	П-268/18	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Федерално министарство расељених особа и избјеглица успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	15 - Имовинско правни	Остварена сарадња	ДА	Дана 28.11.2018. године Омбудсмени Босне и Херцеговине запримли су одговор Федералног министарства расељених особа и избјеглица, акт број: 04-36-1-1008-2/18 од 21.11.2018. године, који у прилогу достављамо. Имајући у виду садржај достављеног одговора Омбудсмени Босне и Херцеговине не налазе основа за даљим поступањем у предмету жалбе.
Ж-СА-05-196/18	П-300/18	П Р Е П О Р У К У Министру Министарства просторног уређења, грађевине и заштиту околиша Кантона Сарајево Да узимајући у обзир наводе из ове препоруке, а у складу са одредбама Закона о управном поступку Федерације Босне и Херцеговине, размотри могућност рјешавања управне ствари у меритуму, без враћања предмета на поновно одлучивање првостепеном органу; Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке.	15 - Имовинско правни	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор дана 24.12.2018. године. Поступак је у току.

Ж-СА-05-702/18	П-290/18	ПРЕПОРУКУ Служби за имовинско-правне, стамбене, геодетске послове и катастар Општине Илиџа да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење у вези са актима институције Омбудсмена од дана 29.08.2018. године и 04.10.2018. године. Рок за реализацију препоруке: <small>одмах</small>	15 - Имовинско правни	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор дана 06.12.2018. године. Поступак у току.
Није реализирана						
Ж-БЛ-05-66/18	П-81/18		15 - Имовинско правни	Није реализирана	ДА	
Ж-БЛ-05-615/17	П-192/18	ПРЕПОРУКУ 1. Урбанистичко-грађевинској инспекцији града Приједора, да одмах по пријему Препоруке, предузме све мјере и радње из своје надлежности, како би се извршило Рјешење број: 06-362-84/17 од 02.03.2017. године у цијелости, уважавајући мишљење Омбудсмена изражено у овој Препоруци 2. да у року од 60 дана обавијесте Омбудсмене о начину реализације наведене Препоруке	15 - Имовинско правни	Није реализирана	ДА	Инспекција је дана 09.10.2018. године доставила одговор у којем се наводи да ..“Изјавом Н.Н., власника парцеле, да је одустао од грађења и да ће извршити рекултивацију земљишта у пољопривредне сврхе, изведени насип више није рад у сврху грађења, односно не представља грађење, па урбанистичко-грађевински инспектор нема више надлежност да контролише израву овог насипа. Како је чл. 23. Закона о управном поступку одређено да орган пази, по службеној дужности, у току цијелог поступка, на своју стварну и мјесну надлежност, урбанистичко-грађевински инспектор не може поступити по вашој препоруци.“
Нема одговора						
Ж-СА-05-281/18	П-265/18	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке одсјек Министарства за избјеглице и расељена лица Фоча, Канцеларија Вишеград, успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	15 - Имовинско правни	Нема одговора	НЕ	Поступак у току.
УКУПНО	-	15 - Имовинско правни				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
16	17	5	0	8	2	1
ПОВРЕДА ПРАВА :	16 - Насиље					
УКУПНО	-	16 - Насиље				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	17 - Јавне исправе					
Остварена сарадња						
Ж-СА-05-864/18	П-285/18	ПРЕПОРУКУ: Директору Граничне полиције 1. Да приступи скраћивању имена подносиоцима жалбе у МРЗ, у складу са Упутством о правилима скраћивања имена и назива због техничких ограничења уписа а које је у складу са препорукама из ИЦАО 9303; 2. Да уколико има проблем у софтверу треба приступити отклањању квара, а све у циљу омогућавања несметаног преласка границе подносиоцима жалбе са личном картом у држава у којима је то дозвољено; 3. Да о мјерама и активностима подузетим у циљу рјешавања конкретног предмета обавијесте институцију Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине. Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке.	17 - Јавне исправе	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор 16.01.2019. године. Поступак је у току.
УКУПНО	-	17 - Јавне исправе				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
1	1	0	0	1	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	18 - Мањине					
УКУПНО	-	18 - Мањине				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	19 - Управа					
Реализирана						

Ж-БЛ-05-536/17	П-4/18	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке предузму све мјере из своје надлежности да се ријеши проблем подносиоца жалбе, премјештањем пса Н.Н. или на други начин, уважавајући мишљење изнесено у препоруци омбудсмена Босне и Херцеговине 2. Да у року од 60 дана обавијести омбудсмене о начину реализације Препоруке	19 - Управа	Реализирана	ДА	Дана, 12.04.2018. године, Комунална полиција је доставила одговор институцији у којем се наводи: "дана 10.04.2018. године, комунална полиција је обавила контролу код породичне куће Н.Н., а која се односила на измјештање бокса кућног љубимца у други крај дворишта. Уласком у двориште установили смо да се бокс налази у истом дјелу дворишта али да у њему није присутан кућни љубимац (амерички властфрд). Даљом контролом у разговору са службеником комуналне полиције, стасник поменутог кућног љубимца Н.Н. изјављује да је пас угинуо, што може потврдити надлежни ветеринар који га је лијечио." Наведени одговори је достављен подносиоцу жалбе дана 16.04.2018. године. Како је надлежни орган-Комунална полиција предузела све мјере из своје надлежности чиме је препорука омбудсмена Босне и Херцеговине испоштована.
Ж-ЛИ-05-277/17	П-27/18	ПРЕПОРУКУ Предсједнику Опћинског вијећа Босанско Грахово 1. да одмах подузме адекватне мјере и радње како би Опћинско вијеће Босанско Грахово у што краћем року разматрало Информацију жалитеља о тешкој ситуацији у којој се налази ЈКП „Грахово“ Босанско Грахово те, достави одговор подносиоцима жалбе на достављена писмена. 2. да најкасније у року од 15 дана, обавијести институцију Омбудсмана о подузетим мјерама и радњама по овој препоруци.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Предсједник Опћинског вијећа својим поднеском од 21.08.2018. године, обавјештава институцију Омбудсмана, како сlijеди: „Обавјештавамо Вас да је Општинско вијеће Босанско Грахово дана 10.07.2018. године одржало 1. ванредну сједницу са једном такм Дневног реда и то: - Расправа о стању Јавног комуналног предузећа „Грахово“ д.о.о. Босанско Грахово Наведеној сједници присуствовао је и Н.Н. Након излагања Н.Н. и увида у остале проблеме ЈКП „Грахово“, Општинско вијеће је на 1. редовној сједници усвојило два закључка, сходно којима је на дан 30.07.2018. године одржана 4. редовна сједница Општинског вијећа Босанско Грахово и том приликом усвојене сљедеће одлуке: - Одлука о покретању поступка престанка Јавног комуналног предузећа „Грахово“ д.о.о. Босанско Грахово - Одлука о оснивању Јавног комуналног предузећа „Водовод и канализација“ Босанско Грахово, те су исте објављене у „Службеном гласнику Општине Босанско Грахово“, број: 05/18 од 07.08.2018. године. У прилогу Вам такође достављамо Записник са 4. Редовне сједнице ОВ Босанско Грахово. Наведено Вам достављамо на знање, а у вези са Препоруком број и датум везе“. Институција Омбудсмана је поднеском од
Ж-БЛ-05-333/17	П-25/18	ПРЕПОРУКУ • Да поново изврши увид у достављену документацију подносиоца жалбе и утврди да ли се предметни спис налази код овог органа како би одлучио о захтјеву за обнову поступка. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	19 - Управа	Реализирана	ДА	У запримљеном одговору Федералног министарства за питање бораца и инвалида одбрамбено-отаџбинског рата број: 07/6-34/2-308/14-453 од 20.02.2018. године наводи се „...првостепени орган је након нашег тражења да нам пошаље спис предмета извршио копију дијела списка на основу којег ће се утврдити има ли основа за обнову поступка, што рјешавамо по пријему копије списка, најдуно за седам дана.“ Дана 21.03.2018. године Институција је запримила допис подносиоца жалбе из кога произлази да је наведено Министарство донијело Рјешење број: УП-ИИ-07/1-41-49/15-5 од 28.02.2018. године којим се одбија приједлог за обнову поступка. С обзиром на све наведено, као и чињеницу да је Федерално министарство за питање бораца и инвалида одбрамбено-отаџбинског рата након препоруке Омбудсмана донијело рјешење којим се приједлог за обнову поступка одбија, Омбудсмени за људска права Босне и Херцеговине констатују да је препоручено испоштовано.
Ж-БЛ-05-486/17	П-58/18	ПРЕПОРУКУ 1.Да одмах по пријему ове препоруке предузме све радње ради поступања по рјешењу Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију број: 15.03-361-814/15 од 28.07.2015.године, односно да проведе поновни поступак у складу са изнесеним мишљењем у овој препоруци и рјешењу Управне инспекције број: 10.2.1.2-050-415/15 од 25.01.2018. године 2.Да у року од 60 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Управна инспекција је дана 04.06.2018. године доставила одговор институцији у којем се наводи да је „Одјељење за просторно уређење Градске управе Града Бањалука, поступајући по поменутој пресуди Окружног суда у Бањалуци, те рјешењем Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију и Управне инспекције донијело одлуку у предметном управном поступку, рјешење број: 03-360-90/13 од 29.05.2018. године. Како је Одјељење донијело одлуку у поновном препорука Институције се сматра испоштованом.
Ж-СА-05-180/18	П-90/18	ПРЕПОРУКУ Ректору Универзитета у Сарајеву 1. Да у складу са чланом 120. ст. 6 и 7. Закона о високом образовању Кантона Сарајево подузме мјере у циљу осигуравања законитости функционисања процеса на нивоу Факултета здравствених студија Универзитета у Сарајеву; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	19 - Управа	Реализирана	ДА	Дана 27.08.2018. године запримљен је акт Универзитета у Сарајеву број: 0101-4093/18 од 26.06.2018. године у којем је наведено: „... Факултет здравствених студија Универзитета у Сарајеву је актом број: 02-1-932/18 од 22.06.2018. године извјестило Ректорат Универзитета у Сарајеву у којем истиче да је у току ванудска нагодба са жалитељем и да су у току активности на провођењу конкурсне процедуре за предмете за које је факултет цијени да улазе у оквире компетенција Н.Н." На основу свих околности произилази да је да је Препорука Омбудсмена Босне и Херцеговине број: П- 90/18 од 18.04.2018. године у цијелости реализована.
Ж-БЛ-05-255/18	П-100/18	ПРЕПОРУКУ 1.Да одмах по пријему ове препоруке предузме све радње у циљу доношења одлуке по жалби „Арагоста инвест“ д.о.о. из Бањалуке, изјављеној дана 10.08.2017. године на рјешење Урбанистичко-грађевинске инспекције града Бањалука број: 09-362-95/17 од 02.08.2017. године, у складу са изнесеним мишљењем у овој препоруци 2.Да у року од 60 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину реализације ове препоруке.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Министарство је дана 14.06.2018. године доставило одговор у којем се наводи да је дана 08.06.2018. године донесено Рјешење којим је одлучено о жалби „Арагоста инвест“ д.о.о. из Бањалуке, изјављеној на рјешење Урбанистичко-грађевинске инспекције града Бањалука од 02.08.2017. године. Како је Министарство донијело рјешење Препорука Институције је испоштована.

Ж-ЛИ-05-67/18	П-143/18	ПРЕПОРУКУ Министру Министарства знаности, просвјете, културе и шпорта Кантона 10 1. Да подузме ефективне мјере и радње ради обављања затраженог инспекцијског надзора од стране Н.Н., поднесеног дана 26.01.2018. године. 2. Да институцију Омбудсмана обавијести о реализацији Препоруке, у року од 15 дана.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Министарство својим поднеском од 06.08.2018. године, обавјештава институцију Омбудсмана да је „дана 31. септембра 2018. године, жупанијска просвјетна инспекција запримила налог за извршење инспекцијског надзора у Основној школи „Фра Ловро Караула“ у Ливну по предмету захтјева господичне Н.Н. из Ливна. Поступајући по налогу за инспекцијски надзор, просвјетна инспекција је дана 02. колхоза 2018. године извршила надзор те је увидом у предметну документацију утврђено да је Школски одбор за Основну школу „Фра Ловро Караула“ из Ливна, уз сугласност Министарства знаности, просвјете, културе и шпорта Херцеговачке жупаније, расписао најтежај број: 06-01-34-2133/17., сукладно чланку 67. Закона о основном школству („Народне новине ХБЖ“, број 12/04 и 12/08) и Правилнику о стручној и педагошкој спреми учитеља и стручних сарадника у основном школству („Народне новине ХБЖ“, бр. 1/12 и 3/12). Надаље, равнатељица школе, као орган руковођења, те школски одбор као орган управљања, дужни су поступати према својим овластима које су прописане Законом о основном школству, подзаконским актима, Статутом школе, одлукама, препорукама и актима, те споменути органи нису
Ж-СА-05-1119/17	П-154/18	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Опћина Нови Град Сарајево успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Из одговора произилази да је препорука Омбудсмана испоштована, на начин да је отклоњено ометање посједа те отклоњен квара на водоводној мрежи.
Ж-СА-05-1250/17	П-161/18	ПРЕПОРУКУ КАНТОНАЛНОМ ТУЖИЛАШТВУ КАНТОНА САРАЈЕВО 1. Да у складу са позитивним законским прописима подузме радње у циљу доношења тужилачке одлуке у предмету број Т09 0 КТК 0111139 17; 2. Да у року од 30 дана обавијести Институцију омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о подузетим мјерама и роковима за реализацију препоруке	19 - Управа	Реализирана	ДА	Из запримлених одговора произилази реализација Препоруке. Поступак још увијек у току.
Ж-БЛ-05-342/18	П-177/18	ПРЕПОРУКУ начелнику Службе за финансије и инспекцијски надзор у опћини Бугојно 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, спроведе донесени закључак о дозволи извршења принудном путем број: 2307-005, од дана 19.08.2015. године, а у вези предмета број: 07-23-01212-12 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Одговорна страна је актом број: 2307-008 од дана 07.09.2018. године, доставила одговор на издату препоруку из кога се види да је Н.Н. наложено да поступи према препоруци Омбудсмана Босне и Херцеговине број: П-177/18. од 17.07.2018. године и спроведу закључак број: 07-23-01212-12 од 19.08.2015. године о дозволи извршења принудним путем. Издата препорука сматра се испоштованом.
Ж-БЛ-05-288/18	П-185/18	ПРЕПОРУКУ Шефу Подручне јединице Бања Лука, Републичке управе за геодетске и имовинско правне послове 1. да одмах по пријему ове препоруке Републичка управа за геодетски и имовинско правне послове, Подручна јединица Бања Лука успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и да достави информацију везану за статус предмета Н.Н..	19 - Управа	Реализирана	ДА	Републичка управа за геодетске и имовинско-правне послове је дана 20.09.2018 .године доставила Рјешење број: 21.11/952.1-3613/13 од 18.09.2018. године којим се исправља грешка у катастарском оператру.
Ж-БЛ-05-405/18	П-186/18	ПРЕПОРУКУ Министарству здравства, рада и социјалне политике Унско-санског кантона Да одмах по пријему ове препоруке Министарство здравства, рада и социјалне политике Унско-санског кантона успостави сарадњу са Институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и да достави информацију везану за статус предмета подносиоца жалбе.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Дана 30.07.2018.године, Министарство је доставило Изјашњење број: 09-05-3026-УП-1/18 од 24.07.2018.године. С обзиром да је Министарству здравства, рада и социјалне политике Унско-санског кантона поступило по препоруци, те доставило тражене информације у складу са Законом о слободи приступа информацијама омбудсмени констатују да је препорука реализована и донесена је одлука о затварању предмета.
Ж-СА-05-713/18	П-209/18	ПРЕПОРУКУ ОПЋИНИ СТАРИ ГРАД САРАЈЕВО СЛУЖБА ЗА КОМУНАЛНЕ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ 1. да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмана о начину испоштовања ове препоруке	19 - Управа	Реализирана	ДА	Дана 25.09.2018. године запримљено је изјашњење Опћине Стари Град Сарајево под бројем УП-И-09-23-3046/18 од 21.09.2018. године у којем се наводи да је дана 19.06.2018. године урбанистичко-грађевински инспектор донио Рјешење број УП-И-09-23-3046/18 којим се наређује инвеститору Н.Н. које је радње дужна извршити.

Ж-СА-05-189/17	П-234/18	ПРЕПОРУКУ Директору ЈУ Кантонални центар за социјални рад Сарајево 1. Да преиспита раније донесену одлуку и у поновном поступку у складу са упутима другостепеног органа донесе закониту одлуку по захтјеву жалитељице; 2. Да узимајући у обзир наводе из препоруке, Специјалног извјештају о стању права особа с интелектуалним и менталним тешкоћама у Босни и Херцеговини подузме ефикасне мјере и осигура провођење постојећих законских и подзаконских аката; 3. Да у року од 30 дана обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Актом број 35/Х-06-530-1793.1/18 од 19.11.2018. године ЈУ Кантонални центар за социјални рад Сарајево је обавијестила Институцију омбудсмена да је жалитељица разријешена функције старатеља особи Н.Н., чиме је у цијелости реализирана донесена препорука, па су Омбудсмени донијели одлуку о затварању предмета.
Ж-БЛ-05-379/18	П-228/18	ПРЕПОРУКУ У НАЧЕЛНИКУ ОДЈЕЉЕЊА СЛУЖБЕ СТАМБЕНО-КОМУНАЛНИХ ПОСЛОВА, ОБНОВЕ, РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА И ИЗБЈЕГЛИЦА 1. Да сукладно могућностима убрза процес израде новог потпорног зида који има задатак да штити ножицу насила локалне цесте Л 042 016 која води до средње струковне школе и насеља ; 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијести Институцију омбудсмана о подузетим мјерама на реализацији препоруке.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Служба стамбено-комуналних послова, обнове, расељених особа и избјеглица је 26.10.2018.године Институцији омбудсмена доставила допис да је већ изграђен нови потпорни зид, те да нема могућности наступања штете за подносиоца жалбе.
Ж-СА-05-847/18	П-266/18	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Министарство финансија/финанција и трезора Босне и Херцеговине успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	19 - Управа	Реализирана	ДА	Поступајући по препоруци Омбудсмена, одговорна страна је дана 23.10.2018. године доставила одговор, који је упућен жалитељу. Имајући у виду садржај достављеног одговора, те чињеницу да је препорука испоштована Омбудсмени не налазе основа за даље поступање у предмету.
Остварена сарадња						
Ж-ЛИ-05-181/17	П-28/18	ПРЕПОРУКУ У Министру Министарства знаности, просвјете, културе и шпорта Кантона 10 1. Да подузме ефективне мјере и радње ради доношења одлуке по Захтјеву жалитеља од 01.06.2017. године, о којој одлуци ће обавијести подносиоца жалбе. 2. Да институцију Омбудсмана обавијести о реализацији Препоруке, у року од 15 дана.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Како је евидентно, да нити након више од 9 мјесеци није донесена одлука по захтјеву жалитеља, те цијенећи да просвјетни инспектор при обављању својих дужности треба поступати самостално примјењујући законске одредбе, односно, да при доношењу првоступањске одлуке о обављеном инспекцијском надзору, не треба мишљење других тијела власти, Омбудсмани цијене да Препорука није испоштована. Сукладно наведеном, Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине су поднеском од 20.03.2018. године, обавијестили Скупштину Кантона 10 о неизвршавању Препоруке од стране Министарства знаности, просвјете, културе и шпорта Кантона 10.
Ж-СА-05-378/17	П-52/18	ПРЕПОРУКА Граду Бихаћу да оконча првостепени поступак у року од 30 дана од дана пријема препоруке а у складу са прописима, при томе уважавајући права и интересе свих заинтересираних лица. Град Бихаћ по истеку наведеног рока треба обавијестити Институцију омбудсмена о исходу поступка и даљим подузетим радњама.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Запримљени одговори. Поступак у току.
Ж-СА-05-766/17	П-63/18	ПРЕПОРУКА Министарство за грађење, просторно уређење и заштиту околиша Унско-санског кантона да разматри овај и сличне предмете у смислу измјене и допуне постојећих закона или доношења закона који би се односио на бесправну градњу и да у року од 90 дана од дана пријема препоруке обавијести Институцију омбудсмена о подузетим мјерама	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Запримљени одговори. Поступак у току.
Ж-ЛИ-05-16/18	П-79/18	ПРЕПОРУКУ У Министру Министарства правде Федерације Босне и Херцеговине 1. да одмах подузме адекватне мјере и радње ради успоставе сарадње Министарства правде – Главног федералног управног инспектора, са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; 2. да најкасније у року од 15 дана, достави тражено изјашњење.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Главни федерални управни инспектор је поднеском од 23.04.2018. године, обавијестио институцију Омбудсмана да је „сукладно законским овлаштењима, који произлазе из чланка 139. Закона о организацији органа управе у Федерацији БиХ, разматрио и подузео активности у предмету Н.Н. на начин да је дана 04.01.2018. године затражио очитовање од Министарства правосуђа и управе Кантона 10 Ливно. Од стране надлежног министарства, усмено а касније и писмено, обавјештени смо да се захтјев односи на информације које са великом сигурношћу подлијежу информацијама које се не могу доставити ради заштите особних података те да је од Агенције за заштиту особних података затражено мишљење да ли се ти подаци и у којој мјери могу доставити“. Сходно наведеном, Препорука Омбудсмена се сматра прихваћеном.

Ж-СА-05-885/13	П-107/18	ПРЕПОРУКУ Министарству за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, Федералном министарству расељених особа и избјеглица и Опћини Ново Сарајево Да свако у оквиру својих надлежности изнађе начин и средства да се приоритетно обнови стамбена јединица Н.Н. у улици Ивана Горана Ковачића, с обзиром на период чекања за обнову и године живота подносиоца жалбе. О учинку Препоруке Омбудсмана Босне и Херцеговине потребно је обавијестити исте у року од 30 дана од дана пријема Препоруке.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Омбудсмени су дана 29.06.2018. године, запримили одговор на препоруку Министарства за људска права и избјеглице акт број: 06-41-3-965-2/15/АПП од 12.06.2018. године у којем се наводи: ... „ Што се тиче обнове стамбене јединице породице Н.Н. путем Државног стамбеног програма збрињавања, а с обзиром да се ради о носитељу станарског права односно обнови стамбене јединице зграде, наглашавамо да ни једним под-пројектом државног програма није предвиђена обнова стамбених јединица носитељима станарских права у БиХ. Наглашавамо да је Министарство за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине упознато са потребама интерно расељених особа у Босни и Херцеговини и да ће даље пратити све активности у вези са изградњом стамбеног објекта у улици Ивана Горана Ковачића, као и објекта у насељу Шип, а с циљем да све интерно расељене особе остваре право на поврат и обнову стамбених јединица или право на стамбено збрињавање у Босни и Херцеговини. Упознати смо да је Опћина Ново Сарајево започела активности на изградњи зграде на адреси Ивана Горана Ковачића број 17-21 и да би изградњом исте била ријешена стамбена питања интерно расељених
Ж-СА-05-300/18	П-116/18	ПРЕПОРУКА Градско вијеће Зеница да размотри дијелове како статута, тако и свих других одлука које се односе на избор савета мјесних заједница, те да након измијене наведених аката приступе поновном избору за чланове савета мјесних заједница у Граду Зеница а у којима су тренутно постављени повјереници. Позива се Градско вијеће Зеница да обавијести о реализацији ове препоруке у року од 90 дана од дана пријема.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Дана 07.12.2018. године Институција омбудсмана запримила је дана 07.12.2018. године Закључак Градског вијећа Града Зеница број: 01-01-6513/18 од дана 29.11.2018. године којим је прихваћен Сатв Комисије за прописе број: 01-49-2419718 од 16.10.2018. године о изјашњењу Стручне службе Градског вијећа број: 12-49-1450/18 од 26.09.2018. године у вези препоруку. У напријед наведеном изјашњењу Стручне службе Градског вијећа на препоруку Институције омбудсмана исцрпно је на 9 страница размотрена иста, те у закључку наведено. "(...) важно је истакнути да Градска управа одређене препоруке сугерисане у мишљењу Омбудсмана сматра оправданим и релевантним за нека будућа статурна рјешења као и модалитете провођења будућих избора на територији Града Зеница и припадајућих мјесних заједница, али д у овом тренутку не би било сврсисходно, нити економски оправдано улазити у измјене процедуре провођења избора, нити за то постоје законски разлози, с обзиром на то да је Град Зеница у оквиру својих јавних овлаштења делегираних од стране непосредно виших нивоа власти донио легитимну, закониту и оправдану мјеру у потпуности у складу са примјенљивим
Ж-БР-05-207/16	П-74/18	1. Министарству унутрашњих послова Тузланског кантона, 2. Граду Тузла, Служби за комуналне послове, изградњу и послове мјесних заједница 3. Јавном комуналном предузеће “ Саобраћај и комуникације“Тузла 1. да координираним дјеловањем изврше анализу примјене важећих законских и подзаконских аката/стандарда за регулирање режима саобраћаја на раскрсницама, као и сигналних планова на којима се тренутно обавља режим саобраћаја на semaфоризираним раскрсницама у Граду Тузла, узимајући у обзир специфичности раскрсница Града те осигурање безбједности како пјешака тако свих других учесника у саобраћају на подручју града Тузла; 2. да у року од 30 (тридесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове исте.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Запримљено неколико одговора. Поступак у току.
Ж-СА-05-1193/17	П-146/18	ПРЕПОРУКУ ОПЋИНИ НОВО САРАЈЕВО 1. да одмах по пријему ове препоруке подуму све расположиве активности у циљу санације предметне канализационе мреже; 2. да о начину испоштовања ове препоруке обавијесте Омбудсмане за људска права Босне и Херцеговине најкасније у року од 30 дана од дана пријема исте.	19 - Управа	Остварена сарадња	НЕ	Одговор Опћине Ново Сарајево на Препоруку број П-146/18 није запримљен до дана 19.09.2018. године, те су Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине, а у оквиру овлаштења датих Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, на дан 18.10.2018. године упутили Опћинском вијећу Опћине Ново Сарајево акт – Обавијест о неиспоштовању Препоруке Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине број П-146/18. Дана 05.11.2018. године запримљен је акт Опћине Ново Сарајево број 02-05-С1/18 од 31.10.2018. године, којима је Опћинско вијеће Опћине Ново Сарајево проследило Обавијест Од 18.10.2018. године. У поменутом акту, између осталог наводи се: „...У случају Н.Н. ради се о покушају да се проведе ХИТНА МЈЕРА на бесправној канализацији, јер исту одбја поправити и одржавати КЈКП „Водовод и канализација“ д.о.о. Сарајево. На захтјев Н.Н., изведени су радови на провођењу хитне мјере. Радови нису могли бити окончани јер исто није било могуће, ради неслагања Н.Н., која је сама дала процјену и начин вршења хитне интервенције и није допустила извођачу даље вршење радова...“.
Ж-БЛ-05-324/18	П-200/18	ПРЕПОРУКУ 1.Градском вијећу, да измјени Одлуку о комуналној накнади пречишћени текст („Сл. гласник Опћине Бихаћ“, број: 3/14) а на начин да се уврсти и категорија корисника пензије која не спада у кориснике најниже пензије, уважавајући изнесено мишљење омбудсмана у овој Препоруци 2. да у року од 60 дана обавијести омбудсмене о начину реализације наведене препоруке	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Запримљени одговори. Поступак је у току.

Ж-СА-05-15/18	П-202/18	П Р Е П О Р У К У Земљишнокњижном уреду Опћинског суда у Зеници • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; • да најкасније у року од 10 (десет) дана, достави тражено изјашњење, информације и релевантну документацију.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Запримљени одговори. Поступак у току.
Ж-СА-05-161/17	П-218/18	П Р Е П О Р У К У 1. да опћински начелник Опћине Илиџа путем Службе за просторно уређење без одлагања поступи у складу са Рјешењем Министарства просторног уређења и заштите околиша Кантона Сарајево, број: 05-23-984/17 од дана 13.06.2017. године; 2. да најкасније у року од 15 (петнаест) дана од дана пријема ове Препоруке обавијести институцију Омбудсмена о начину реализирања ове препоруке.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак у току.
Ж-СА-05-737/17	П-219/18	П Р Е П О Р У К У Опћини Бусовача 1. Да подузме неопходне мјере да се одмах изврши Рјешење Службе за просторно уређење, урбанизам и стамбене послове опћине Бусовача број: 05-23-4043-2017. од 17.03.2017. године; 2. Да осигура подносиоцу жалбе уживање права на имовину на принципима људског достојанства; 3. Да у року од 30 дана достави повратну информацију о provedби дате препоруке Омбудсменима Босне и Херцеговине.	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак у току.
Ж-СА-05-666/17	П-220/18	П Р Е П О Р У К У Министарству здравља и социјалне заштите Републике Српске 1. да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави изјашњење. Рок за реализацију препоруке: одмах	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Запримљени одговори. Поступак у току.
Ж-СА-05-530/18	П-299/18	П Р Е П О Р У К У Директору ЈП АУТОЦЕСТЕ ФБиХ д.о.о. Мостар • Да узимајући у обзир наводе из ове препоруке отклоне све ризике од опасности којима могу бити изложени приликом кретања кроз градилиште, отклоне ризике од опасности за живот и здравље људи и осигурају путну комуникацију између породичне куће и инфраструктуре града Зеница односно подносиоцима жалбе осигурају право на мирно уживање имовине; • Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке	19 - Управа	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор дана 03.01.2019. године. Поступак је у току.
Није реализирана						
Ж-ЛИ-05-192/17	П-6/18	П Р Е П О Р У К У Предсједнику Владе Кантона 10 1. Да подузме адекватне мјере и радње у циљу доношења одлуке по захтјеву жалитеља од 06.06.2017. године. 2. Да о реализацији ове Препоруке обавијести институцију Омбудсмана у року од 20 дана од дана запрањања исте.	19 - Управа	Није реализирана	ДА	У запримљеном одговору Уреда предсједника Владе Ливно се истиче да је у вези с наведеним затражено очитовање Министарства знаности, просвјете, културе и шпорта а које је навело да Влада Херцегбосанске жупаније не треба доносити посебну одлуку у предметном случају. "
Ж-БЛ-05-524/17	П-24/18	П Р Е П О Р У К У • Да у што краћем року утврди у надлежности којег Одјељења је поступање по захтјеву подносиоца жалбе како би наведено Одјељење одговорило на захтјев од 14. 07. 2017. године. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Дана 16.07.2018. године запримљен је одговор број: 07/1-671/18 од 13.07.2018. године у коме је наведено „Одјељење за комуналне послове одговорило на захтјев странке од 14.07.2017. године и обавијестило је писменим путем да није надлежно и исти смо доставили Одјељењу за саобраћај и путеве, на даље поступање, о чему смо писменим путем обавијестили и градоначелника дана 16.2.2018. године. Одјељење за комуналне послове није надлежно да обавља послове санације клизишта на приватним парцелама у власништву физичких лица, и у буџету нису обезбијеђена средства за те намјене. Из захтјева за поступање који је упућен Скупштини града видљиво је да је дана 30.04.2018. године Одсјек за сарадњу са грађанима – Канцеларија за грађана доставио одговор на препоруку.“ Имајући у виду све наведено, односно чињеницу да су Омбудсмени донијели Препоруку а након тога се обратили и Скупштини Града Бања Лука, те да без обзира на то препорука није испоштована.

Ж-СА-05-543/17	П-35/18	ИНИЦИЈАТИВУ за измјену члана 31.б. Одлуке о увјетима и начину полагања стручног управног испита приправника, особа са високом школском спремом и запосленика на нивоу Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“ бр: 104/10, 105/12 и 61/14) који гласи: “Стручни испит није дужна полагати особа која је положила јавни испит пред Агенцијом за државну службу Босне и Херцеговине, до дана ступања на снагу ове одлуке”,	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Вијеће министара Босне и Херцеговине на својој 157. сједници одржаној 7. 11. 2018. године упознато са Иницијативом број П-35/18 за измјену Одлуке о увјетима и начину полагања стручног управног испита приправника, особа са високом школском спремом и запосленика на разини Босне и Херцеговине, те у вези донесен је закључак број 34. којим се задуже Министарство правде Босне и Херцеговине и Агенција за државну службу Босне и Херцеговине да приступе по Иницијативи број П-35/18 за измјену Одлуке о увјетима и начину полагања стручног управног испита приправника, особа са високом школском спремом и запосленика на разини Босне и Херцеговине, у могућностима суkladно важећим законским прописима те да о томе извјесте Институцију омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине и по потреби Вијеће министара Босне и Херцеговине. Дана 04.02.2019. године запримљен је акт Министарства правде Босне и Херцеговине број 09-50-4-1657/18 од 14.01.2019. године у којем се наводи : “...тренутачно, суkladно важећим законским и подзаконским прописима на разини Босне и херцеговине, не постоје могућности за признавање испита оћег знања као стручног управног испита на
Ж-СА-05-1212/16	П-72/18	ПРЕПОРУКУ Служби за инспекцијске послове Опћине Цазин 1. Да у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине донесе Рјешење о приступу информацијама, а у вези са захтјевом Н.Н. од 04.11.2016. године; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Из запримљеног акта Службе за инспекцијске послове произилази да орган није у могућности поступити по Препоруци Омбудсмана БиХ, а о чему је обавијештен непосредно виши орган.
Ж-БЛ-05-35/18	П-80/18	ПРЕПОРУКУ • Да поступи по тумачењу Министарства за просторно уређење грађевинарско и екологију Републике Српске наведеном у акту број: 15.03-361-4622/17 од 19. 03. 2018. године и подносиатељици жалбе омогући завршетак радова на објекту. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	19 - Управа	Није реализирана	ДА	У одговору Градске управе Града Бањалука број: 23-059-321/2018 од 25.05.2018. године наводи се да је након запримања Препоруке, Кабинет градоначелника затражио од Одјељења за инспекцијске послове Града Бања Лука да предузме потребне мјере у складу са достављеном Препоруком. Из акта наведеног Одјељења број: 09-362-399/2018 од 18.05.2018. године, између осталог, произилази „да је препорука базирана на погрешном тумачењу одговора Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске од дана 19. 03. 2018. године.....“Уважавајући све изнесено, а посебно чињеницу да из одговора Града Бања Лука број: 23-059-37/2018 од 28.02.2018. године произилази, да подносиатељца жалбе није онемогућена у остваривању својих права већ је понучена како је потребно да ангажује извођача радова који посједује потребну лиценцу и заврши предметни објекат, Омбудсмани су се дана 13.06.2018. године поново обратили градоначелнику Града Бањалука и затражили да се на увид достави преглед лиценцираних извођача које подносиатељца жалбе може ангажовати како би завршила наведени објекат. Без обзира на наведено и указивање Омбудсмана на надлежности које има, одговор Кабинета градоначелника Града Бањалука број: 23-
Ж-БЛ-05-701/17	П-93/18	ПРЕПОРУКУ 1. Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то наведено у актима од 16.10. 27.12. 2017. године и 26.02.2018. године	19 - Управа	Није реализирана	НЕ	Омбудсмани БиХ до дана сачињавања одлуке о затварању нису запримили одговор на Препоруку.
Ж-ЛИ-05-20/18	П-96/18	ПРЕПОРУКУ Градоначелнику Града Ливна 1. Препоручује се градоначелнику Града Ливна, да, без одлагања, подузме ефективне мјере и радње да захтјев подносиатеља жалбе од 30.11.2017. године, ријешити суkladно законским прописима и међународним документима о заштити људских права. 2. Градоначелник Града Ливна ће, у року од 15 дана, од дана пријема Препоруке, извјестити институцију Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине о подузетим мјерама на извршењу Препоруке.	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Поднеском од 25.05.2018. године, градоначелник Града Ливна обавјештава институцију Омбудсмана „да није дошло до повреде одредби Закона о управном поступку, нити права жалитеља“ те не извршава донесену препоруку. О неизвршавању донесене препоруке од стране градоначелника Града Ливна, институцију Омбудсмана је поднеском од 19.06.2018. године, обавијестила Градско вијеће Града Ливна, које својим поднеском од 22.06.2018. године, обавјештава институцију Омбудсмана „да Градско вијеће у овој ствари нема никакву надлежност за поступање и да је Ваш захтјев прослијеђен на знање градоначелнику Града Ливна“
Ж-СА-05-578/17	П-113/18	ПРЕПОРУКУ • з Министарству за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине 1. Да преиспита Одлуку Првостепене Комисије за одабир корисника Регионалног стамбеног програма, у смислу навода из ове Препоруке, те да размотри могућност додјеле помоћи Н.Н. за реконструкцију стамбене јединице; • Федералном министарству расељених особа и избјеглица 1. Да размотри могућност додјеле помоћи Н.Н., као прворангираном на Листи потенцијалних корисника – Опћина Равно; У року од 60 дана од дана пријема препоруке, потребно је обавијестити Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке;	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Дана 12.07.2018. године институција Омбудсмана је запримила акт Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине број: 06-41-6-1844-5/17/АПП од 03.07.2018. године у којем је наведено: „...Уз своју пријаву на Јавни позив из 2013. године, Н.Н. је доставио Увјерење о кретању број: 511-03.06/1-693/2013 од 28.01.2013. године, које је издало Министарство унутрашњих послова, Дубровачко-неретванске жупаније, Република Хрватска....Према наведеном увјерењу Н.Н. од 1966. године живи на подручју Града Дубровника.“ Из одговора достављеног институцији Омбудсмана произилази да Препорука број: П-113/18 од 21.05.2018. године није реализована.

Ж-СА-05-161/18	П-114/18	ПРЕПОРУКУ Општинском начелнику и урбанистичко-грађевинском инспектору Општине Бугојно да без одлагања осигура спровођење рјешења о уклањању бесправно саграђеног димњака и котловнице број: 07-23-00952-11 од 13.09.2012. године, закључка о дозволи извршења број: 07-23-00952-11 од 15.01.2013. године, те закључка о дозволи извршења принудним путем ангажовањем трећих особа, а о трошку Н.Н. да у року од 30 дана обавијесте Институцију омбудсмена за људска права о реализацији препоруке.	19 - Управа	Није реализирана	ДА	У достављеном одговору Општина Бугојно наводи немогућност провођења мјера уклањања преко друге особе.
Ж-БЛ-05-193/18	П-150/18	ПРЕПОРУКУ Општинском начелнику Општина Велика Кладуша Служба имовинско правних и катастарско геодетских послова 1. Да по пријему ове Препоруке поступи по захтјевима подносиоца жалбе у законском року 2. да правна лица која испуњавају услове у складу са законским прописима имају једнак третман у погледу стручног и благовременог прегледа, без тенденциозног и дискриминаторског односа ни према једном правном лицу, 3. да поступи по налазу Федералног инспектора број: 04-30-3-178/18 од 07.03.2018. године 4. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о подузетим активностима на њеном реализовању.	19 - Управа	Није реализирана	НЕ	Одговорна страна до данас није доставила одговор на препоруку, о чему је обавијештен непосредно виши орган.
Ж-СА-05-140/18	П-167/18	ПРЕПОРУКУ Општинској служби за општу управу и инспекцијске послове Општине Стари Град 1. Да преиспита Рјешење број: УП-И-09-05-6605/17 и размотри могућност поништења и доношења новог Рјешења, у складу са чланом 14. Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине и наводи ма из ове Препоруке. 2. Да обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Запримљено неколико одговора. Поступак је у току.
Ж-БЛ-05-808/17	П-175/18	ПРЕПОРУКУ • Инспекцији рада, Републичке управе за инспекцијске послове: Да на основу утврђеног стања поднесе надлежном суду захтјев за покретање прекршajног поступка, због неисплаћивања плата и отпремнине подносиоцу жалбе у законским роковима, • Пореској управи Републике Српске: Да предузме, односно настави предузимати све мјере и радње из своје надлежности како би послодавац измирио пријављене доприносе, • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, наведени органи обавијесте Омбудсман Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Из одговора Инспекције рада, Републичке управе за инспекцијске послове број: 24.100/173-208-79-5/18 од 03.09.2018. године произлази да је по захтјеву подносиоца жалбе раније вођен поступак од стране републичког инспектора рада, те да је сходно утврђеном стању, односно чињеници да нису исплаћене све доспјеле плате именованом, поднесена прекршajна пријава послодавцу именованог. Даље се наводи да је предузимање мјера за инспектора рада застарјело, када је у питању неисплаћивање отпремнине, те је истакнуто да је у вези са овим питањем подносилац жалбе заштиту својих права одлучио остварити у судском поступку. До тренутка писања обавијести о затварању предмета, Пореска управа Републике Српске није доставила одговор на Препоруку, иако је дана 04.10.2018. године упућен акт којим се тражи достављање одговора на Препоруку.
Ж-СА-05-234/18	П-206/18	ПРЕПОРУКУ Општинској служби за геодетске, имовинско правне послове и катастар некретнина 1. да одмах по пријему препоруке одлуче о захтјеву од 31.07.2017. године за деекспропријацију Н.Н. у име оца Н.Н. у складу са одредбама Закона о експропријацији Федерације Босне и Херцеговине и роковима прописаним Законом о управном поступку Федерације Босне и Херцеговине; 2. да се у року од 20 дана од дана пријема препоруке обавијесте Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације Препоруке.	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Служба за геодетске, имовинско-правне послове и катастар некретнина Општине Вогошћа доставила је одговор у којем се истиче да је увиђај на лицу мјеста, заказан за дан 11.10.2018. године, одгођен до окончања поступка који се води пред Кантоналним судом.
Ж-БЛ-05-322/18	П-198/18	ПРЕПОРУКУ министру пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања стави ван снаге З акључак број: 12.05-335-588-1/17, од дана 10.04.2018. године и донесе нови одговарајући управни акт 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Одговорна страна је актом број: 12.05-335-978/18 од дана 13.09.2018. године, доставила одговор на издату препоруку у коме се наводи: „Препорука у предмету по жалби Н.Н. дата овом Министарству на поступање, није спроводива из разлога што није у складу са прописима Републике Српске и надлежностима овог министарства. Омбудсман приликом разматрања притужбе странке није узео у обзир начела Закона о општем управном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 13/02, 87/07 и 50/10) односно, члан 12. Начело двостепености у рјешавању. Ако нема органа другог степена жалба против првостепеног рјешења може се изјавити само кад је то законом предвиђено. Тим законом ће се одредити и орган који ће рјешавати по жалби. У конкретном случају Министарство је закључком одбацило жалбу као недопуштену, јер ниједним законом није прописана надлежност неког органа да одлучује о актима у којима Министарство рјешава као првостепени орган. Против акта Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде није дозвољена жалба јер не постоји орган другог степена који би о истој одлучивао, већ је заштита грађана омогућена кроз управни спор.“Издата препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће

Ж-БЛ-05-452/18	П-258/18	ПРЕПОРУКУ Републичкој управи за геодетске и имовинско-правне послове - шефу Подручне јединице Челинац 1. Да у свим будућим случајевима Омбудсману Босне и Херцеговине пружа одговарајућу помоћ у истрази и вршењу контроле на начин прописан чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине 2. Да Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражену копију свог рјешења број: 21.51/952.4-105/15, од дана 28.08.2018. године 3. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	19 - Управа	Није реализирана	ДА	Актом број: 21.51/952.4-105/15, од даан 12.11.2018. године, одговорна страна доставила је одговор на издату препоруку у коме, између осталог, наводи да се предметни спис налази на рјешавању код другог степеног органа, а по изјављеној жалби бившег супруга подносиоци жалбе, те из тих разлога не може бити достављен Омбудсману Босне и Херцеговине. Издата препорука сматра се неиспоштованом и као таква биће уврштена у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмана Босне и Херцеговиен за 2018. годину.
Нема одговора						
Ж-БЛ-05-273/18	П-152/18	ПРЕПОРУКУ Начелнику Опћине Чапљина 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања подносиоцу жалбе одговори у складу са одредбама Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о подузетим активностима на њеној реализацији	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
Ж-СА-05-868/17	П-216/18	ПРЕПОРУКУ Општини Власеница • да одмах по пријему препоруке успостави сарадњу са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; • да најкасније у року од 10 (десет) дана, достави институцији Омбудсмана тражено изјашњење, информације и релевантну документацију	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Поступак у току.
Ж-ЛИ-05-66/18	П-162/18	ПРЕПОРУКУ предсједнику Владе и министру Министарства правосуђа и управе Кантона 10 1. да одмах подуму адекватне мјере и радње ради успостављања сарадње Министарства правосуђа и управе Кантона 10, са институцијом Омбудсмана на начин прописан Законом о Омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; 2. да Министарство правосуђа и управе Кантона 10 најкасније у року од 15 дана, институцији Омбудсмана достави тражено изјашњење	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Институција Омбудсмана у остављеном року није запримила изјашњење Министарства по издатој препоруци, па је институција Омбудсмана дана 27.08.2018. године, одаслала ургенцију ради достављања траженог одговора, али без резултата. У том смислу, институција Омбудсмана је поднеском од дана 03.10.2018.године, обавијестила Скупштину Кантона 10 о неизвршавању донесене препоруке.
Ж-БЛ-05-462/18	П-284/18	ПРЕПОРУКУ начелнику Службе за урбанизам, имовинско-правне послове и катастар у опћини Нови Травник 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, поништи Рјешење о урбанистичкој сугласности број: 06-23-3-1091/15, од дана 20.11.2015. године, за доградњу и реконструкцију пословно-производног објекта на поменутој локацији 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
Ж-СА-05-642/16	П-288/18	ПРЕПОРУКУ Начелнику Опћине Центар Сарајево и Опћини Центар Сарајево, Служба за управу за имовинско правне послове, геодетске послове и катастар некретнина 1) Да узимајући у обзир наводе из препоруке, а у складу са одредбама Закона о управном поступку у Федерацији Босне и Херцеговине подуму ефикасне мјере и осигурају механизам провођења пресуда Кантоналног суда Сарајево број 09 0 У 005809 10 У од 27.09.2012. године и Кантоналног суда Сарајево број 009-0 У-08-000347 од 08.02.2013. године; 2) Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке. Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке.	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
Ж-СА-05-897/17	П-306/18	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке Републичка управа за геодетске и имовинско правне послове, подручна јединица Источно Сарајево успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину и роковима испоштовања препоруке Омбудсмана.	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.

Ж-СА-05-880/18	П-309/18	ПРЕПОРУКА Опћина Пале у Федерацији БиХ да поништи рјешење број: 04/1-23-2-204-2/17 од 13.09.2017. године и подносиоцу жалбе врати износ плаћен за административне таксе у износу од 17 конвертибилних марака. Исто тако, да на поднеске подносиоца жалбе буде одговорено у складу са Законом о управном поступку Федерације БиХ. Министарство финансија Босанско подрињског кантона да размисли потребу прописивања начина евидентирања некретнина за које може бити разрезан порез по основу Закон о порезу на имовину, наслијеђе и поклон ("Службене новине Босанско-подрињског кантона Горажде", број: 07/09, 04/13 и 15/14). Напријед наведени позивају се да у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке доставе повратну информацију Институцији омбудсмена.	19 - Управа	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
УКУПНО	-	19 - Управа				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
52	52	16	0	14	15	7
ПОВРЕДА ПРАВА :	20 - Ратне штете					
Реализирана						
Ж-БЛ-05-282/17	П-49/18	ПРЕПОРУКУ: Министру Федералног Министарства за избјегла и расељена лица Да одмах по пријему ове препоруке Министарство за избјегла и расељена Федерације Босне и Херцеговине успостави сарадњу са Институцијом омбудсмена, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење, како је напријед наведено, Да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмен Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке. У складу са чланом 33. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, ова препорука се доставља и подносиоцу жалбе.	20 - Ратне штете	Реализирана	ДА	С обзиром да је Федерално министарство расељених особа и избјеглица поступило по препоруци, успоставио сарадњу са Институцијом омбудсмена на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и доставио тражене информације у остављеном року, омбудсмени констатују да је препорука реализована и донесена је одлука о затварању предмета.
Ж-БЛ-05-258/17	П-121/18	ПРЕПОРУКА • Да у што краћем року ријеши питање обнове стамбене јединице подносиоца жалбе • Да у року од 60 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	20 - Ратне штете	Реализирана	ДА	Фонд за повратак Босне и Херцеговине је дана 22.06.2018. године обавијестио Институцију да је дана 05.08.2018. године Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске упутило на потпис Уговор о изради инвестиционо техничке документације Фонду за повратак Босне и Херцеговине, те да је Фонд након запримања уговора дана 09.02.2018. године потписао уговор, те исти упутио на потпис и Министарству за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине, при чему им из Министарства није достављен примјерак потписаног уговора. Такође су истакли да Фонд све наведене обавезе из своје надлежности извршава у предвиђеним роковима. Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске је актом од 18.09.2018. године обавијестило Институцију да је поводом реализације пројекта потписан Уговор о изради инвестиционо-техничке документације са одабраним пројектантом, те је извршен обилазак стамбене јединице подносиоца жалбе на терену, те да је у току припрема израде инвестиционо-техничке документације, о чему ће подносилац жалбе бити благовремено информисан.
Остварена сарадња						
Ж-БЛ-05-729/18	П-296/18	ПРЕПОРУКУ 1. да измени Опште услове за испоруку електричне енергије на начин да се објекти порушени услед ратних дејстава ослободе плаћања накнада у вези поновног прикључивања електричне енергије, у складу са мишљењем Омбудсмена Босне и Херцеговине 2. да у року од 30 дана обавијесте омбудсмене о начину реализације наведене	20 - Ратне штете	Остварена сарадња	ДА	Запримљено неколико одговора. Поступак је у току.
УКУПНО	-	20 - Ратне штете				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
3	3	2	0	1	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	21 - Комуналне услуге					
Реализирана						

Ж-БЛ-04-487/18	П-115/18	П Р Е П О Р У К У Електро-Бијељини а.д. Бијељина 1. Да одговди мјеру искључења Н.Н. са дистрибутивне мреже за десет дана; 2. Да у наведеном року размотри могућност репрограма дуга узимајући у обзир налазе из ове Препоруке, на који би подносилац жалбе несумњиво пристао; 3. Да у року од 20 дана, рачунајући од дана пријема ове Препоруке, обавијесте институцију Омбудсмена о предузетим активностима и роковима на реализацији исте.	21 - Комуналне услуге	Реализирана	ДА	Дана 15.06.2018. године Институција омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине примила је Одговор на приговор број: 5631-1 од 03.06.2018. године у којем се наводи да је одгођена мјера искључења са дистрибутивне мреже за десет дана, те да се одобрава купцу могућност склапања изјаве о плаћању дуга на 6 мјесечних рата, изјава се може склопити у просторијама Услужног центра РЈ Електродистрибуције Бијељина у Бијељини. Подносилац жалбе је дана 11.07.2018. године, у телефонском разговору, обавијестио Омбудсмен за људска права Босне и Херцеговине да је потписао горе наведену изјаву, те да је обавијештен да ће му иста бити достављена путем поште. Подносилац жалбе није примио наведену изјаву. Институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине упутила је дана 11.7.2018. године захтјев за достављање информације, конкретније копију наведене изјаве Електро-Бијељини а.д. Бијељина. Дана 19.07.2018. године институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине, примила је Акт број: 3413-2/18 од 18.07.2018. године. У прилогу Акта достављен је Уговор број: ИЗ341-09338 од 02.07.2018. године, Ануитетни план отплате дуга за утрошену електричну енергију
Остварена сарадња						
Ж-БЛ-04-374/17	П-151/18	П Р Е П О Р У К У • Да ажурно наставе предузимати неопходне активности како би се ријешило предметно питање, односно како би се приступило уклањању спорног зида. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	21 - Комуналне услуге	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак је у току.
Није реализирана						
Ж-БЛ-04-791/17	П-15/18	ПРЕПОРУКУ ТОПЛАНИ, СКУПШТИНИ ГРАДА И ГРАДУ БАЊА ЛУКА • Да без одлагања предузму мјере како би се удовољило захтјеву подносиоца жалбе за искључењем из топлфикационог система; те како би јој се отписала дуговања почевши од 10.04.2012. године; • Да преиспитају Одлуку о општим условима испоруке топлотне енергије, у складу са налазима из ове Препоруке; • да у року од 30 дана, од дана пријема, доставе Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине информације о мјерама предузетим на реализацији ове Препоруке.	21 - Комуналне услуге	Није реализирана	ДА	Након упућивања Препоруке, дана 16.02.2018. године, одговорна страна обавијестила је институцију Омбудсмена да је донесена нова Одлука о општим условима за испоруку топлотне енергије, али су Омбудсмени провјером утврдили да су спорни услови за искључење остали непромијењени. У периоду од издавања Препоруке до дана упућивања ове Обавијести, представници институције Омбудсмена су предузели низ активности као што су саопштења за јавност, медијске кампање, учешће у емисијама јавног телевизијског система (нпр. четири пута у емисији „Рачуница“), те координисали достављање информација са другим надлежним тијелима, као што су Адвокатска комора Републике Српске и удружења за заштиту потрошача. Поврх свега, Препорука Омбудсмена у овом предмету објављена је на званичној интернет страници Институције и упућена надлежним судовима као стручно мишљење Омбудсмена, по захтјевима странака са идентичним жалбеним наводима. Издавањем Препоруке и достављањем налаза и мишљења свим заинтересованим странама исцрпљене су могућности које Омбудсмани имају у поступању по појединачним жалбама грађана.
Ж-БЛ-04-461/18	П-183/18	П Р Е П О Р У К У ДИРЕКТОРУ ЈУ „ЗАВОД ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ“ 1. Да поступи по одредби члана 378. Закона о облигационим односима Федерације Босне и Херцеговине. 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијести Институцију омбудсмена о подузетим мјерама на реализацији препоруке	21 - Комуналне услуге	Није реализирана	ДА	Дана 23.11.2018. године подносилац жалбе је обавијестио институцију Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине да је платио новчану накнаду коју потражује означено јавно предузеће. Актом од дана 30.11.2018.године ЈУ „Завод за просторно уређење“ Бихаћ оспорава издату Препоруку и наводи разлоге због којих није поступљено по истој
Ж-БЛ-04-444/18	П-184/18	П Р Е П О Р У К У ДИРЕКТОРУ ЈКП „КОМРАД“ Д.О.О. 1. Да поступи по одредби члана 27. Закона о комуналним дјелатностима Унско-санског кантона. 2. Да у року од 30 дана од дана пријема препоруке обавијести Институцију омбудсмена о подузетим мјерама на реализацији препоруке	21 - Комуналне услуге	Није реализирана	НЕ	Обзиром на чињеницу да означено јавно предузеће није у остављеном року доставило информацију и провођењу Преоруке, дана 05.11.2018. године институција Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине упутила је ургенцију поводом Препоруке. Одговорни орган није доставио одговор ни на ургенцију.
Нема одговора						
Ж-БЛ-04-325/18	П-125/18	ПРЕПОРУКА 1. Да преиспитају Опште услове за прикључење на систем даљинског гријања и испоруку топлинске енергије... 2. Да у року од 30 дана Институцији омбудсмена доставе информације о мјерама предузетим на реализацији Препоруке	21 - Комуналне услуге	Нема одговора	НЕ	Институција Омбудсмена није запримила одговор на Препоруку.
УКУПНО	-	21 - Комуналне услуге				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
6	6	1	0	1	3	1
ПОВРЕДА ПРАВА :	22 - Владина и министарска именована					
Реализирана						

Ж-БЛ-05-235/18	П-142/18	ПРЕПОРУКУ предсједнику Надзорног одбора "Градског гробља" ЈК а.д. Бања Лука 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања поништи Јавни конкурс за избор и именоване директора "Градског гробља" ЈК а.д. Бања Лука број: 3038/17, од дана 20.11.2017. године и спроведе нови поступак 2. Да без одлагања поништи Одлуку о именовану директора "Градског гробља" ЈК а.д. Бања Лука број: 17417, од дана 25.01.2018. године 3. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	22 - Влада и министарска именованја	Реализирана	ДА	Актом број: 1918/18, од дана 30.07.2018. године, одговорни јавни службеник доставио је одговор по издатјој препоруци, у коме се се наводи да је Надзорни одбор "Градског гробља" ЈК а.д. Бања Лука, на сједници од дана 27.07.2018. године, Одлуку о поништавању Јавног конкурса за избор и именоване директора "Градског гробља" ЈК а.д. Бања Лука и Одлуку о разрешењу дужности директора "Градског гробља" ЈК а.д. Бања Лука и Одлуку о именовану вршиоца дужности директора "Градског гробља" ЈК а.д. Бања Лука. Издата препорука сматра се испоштованом.
Ж-БЛ-05-397/18	П-149/18	ПРЕПОРУКУ Начелнику општине Хан Пијесак Предсједнику Скупштине општине Хан Пијесак 1. Да одмах приступе поступку именованја директора Јавне здравствене установе Хан Пијесак, на начин како је прописано Законом о министарским, владиним и другим именованјима Републике Српске, 2. Да при расписивању Јавног конкурса поступају у складу са Законом о заштити личних података Босне и Херцеговине, 3. да се код именованја вршиоца дужности директора поступа у складу са чланом 4. став 2. Закона о министарским, владиним и другим именованјима Републике Српске 4. Да у року од 30 дана Институцији омбудсмена достави одговор о реализацији дате препоруке.	22 - Влада и министарска именованја	Реализирана	ДА	Дана 26.07.2018.године, Предсједник Скупштине општине је доставила Одговор број: 01-111-17/2018 од 23.07.2018.године. Обавијестила је Институцију омбудсмена да је Скупштина општине Хан Пијесак на сједници одржаној дана 20.07.2018.године разматрала Препоруку Омбудсмена и донијела Закључак о реализацији дате препоруке.Обавијестили су Институцију да прихвата Препоруку и преузима обавезу да донесе нову Одлуку о утврђивању стандарда и критерија за избор и именоване директора ЈЗУ Дом здравља.
Ж-БЛ-05-398/18	П-149/18	ПРЕПОРУКУ Начелнику општине Хан Пијесак Предсједнику Скупштине општине Хан Пијесак 1. Да одмах приступе поступку именованја директора Јавне здравствене установе Хан Пијесак, на начин како је прописано Законом о министарским, владиним и другим именованјима Републике Српске, 2. Да при расписивању Јавног конкурса поступају у складу са Законом о заштити личних података Босне и Херцеговине, 3. да се код именованја вршиоца дужности директора поступа у складу са чланом 4. став 2. Закона о министарским, владиним и другим именованјима Републике Српске 4. Да у року од 30 дана Институцији омбудсмена достави одговор о реализацији дате препоруке.	22 - Влада и министарска именованја	Реализирана	ДА	Дана 26.07.2018.године, Предсједник Скупштине општине је доставила Одговор број: 01-111-17/2018 од 23.07.2018.године. Обавијестила је Институцију омбудсмена да је Скупштина општине Хан Пијесак на сједници одржаној дана 20.07.2018.године разматрала Препоруку Омбудсмена и донијела Закључак о реализацији дате препоруке.Обавијестили су Институцију да прихвата Препоруку и преузима обавезу да донесе нову Одлуку о утврђивању стандарда и критерија за избор и именоване директора ЈЗУ Дом здравља.
Ж-БЛ-05-399/18	П-149/18	ПРЕПОРУКУ Начелнику општине Хан Пијесак Предсједнику Скупштине општине Хан Пијесак 1. Да одмах приступе поступку именованја директора Јавне здравствене установе Хан Пијесак, на начин како је прописано Законом о министарским, владиним и другим именованјима Републике Српске, 2. Да при расписивању Јавног конкурса поступају у складу са Законом о заштити личних података Босне и Херцеговине, 3. да се код именованја вршиоца дужности директора поступа у складу са чланом 4. став 2. Закона о министарским, владиним и другим именованјима Републике Српске 4. Да у року од 30 дана Институцији омбудсмена достави одговор о реализацији дате препоруке.	22 - Влада и министарска именованја	Реализирана	ДА	Дана 26.07.2018.године, Предсједник Скупштине општине је доставила Одговор број: 01-111-17/2018 од 23.07.2018.године. Обавијестила је Институцију омбудсмена да је Скупштина општине Хан Пијесак на сједници одржаној дана 20.07.2018.године разматрала Препоруку Омбудсмена и донијела Закључак о реализацији дате препоруке.Обавијестили су Институцију да прихвата Препоруку и преузима обавезу да донесе нову Одлуку о утврђивању стандарда и критерија за избор и именоване директора ЈЗУ Дом здравља.
Ж-СА-05-473/18	П-208/18	ПРЕПОРУКУ 1. да Опћинско вијеће општине Витез кандидатима за чланове Надзорног одбора ЈП П.Д. „Влашић“ д.о.о. Витез, чланова Надзорног одбора ЈКП „Витком“ д.о.о. Витез, чланова Управног одбора ЈУ Центар за социјални рад Витез и чланова Управног одбора ЈУ Љекарна/Апотека Витез достави обавијест о именованим кандидатима, са доказом аутентичности, сукладно важећим подзаконским актима. 2. да Опћинско вијеће општине Витез благовремено извести институцију Омбудсмена БиХ о реализацији препоруке.	22 - Влада и министарска именованја	Реализирана	ДА	Из заprimљеног акта од дана 24.01.2019. године произилази да је Препорука испоштована.
Ж-СА-05-527/18	П-208/18	ПРЕПОРУКУ 1. да Опћинско вијеће општине Витез кандидатима за чланове Надзорног одбора ЈП П.Д. „Влашић“ д.о.о. Витез, чланова Надзорног одбора ЈКП „Витком“ д.о.о. Витез, чланова Управног одбора ЈУ Центар за социјални рад Витез и чланова Управног одбора ЈУ Љекарна/Апотека Витез достави обавијест о именованим кандидатима, са доказом аутентичности, сукладно важећим подзаконским актима. 2. да Опћинско вијеће општине Витез благовремено извести институцију Омбудсмена БиХ о реализацији препоруке.	22 - Влада и министарска именованја	Реализирана	ДА	Из заprimљеног акта од дана 24.01.2019. године произилази да је Препорука испоштована.

Ж-СА-05-573/18	П-208/18	П Р Е П О Р У К У 1. да Општинско вијеће општине Витез кандидатима за чланове Надзорног одбора ЈП П.Д. „Влашић“ д.о.о. Витез, чланова Надзорног одбора ЈКП „Витком“ д.о.о. Витез, чланова Управног одбора ЈУ Центар за социјални рад Витез и чланова Управног одбора ЈУ Лјекарна/Апотека Витез достави обавијест о именованим кандидатима, са доказом аутентичности, суkladно важећим подзаконским актима. 2. да Општинско вијеће општине Витез благовремено извести институцију Омбудсмена БиХ о реализацији препоруке.	22 - Владина и министарска именовања	Реализирана	ДА	Из заprimљеног акта од дана 24.01.2019. године произилази да је Препорука испоштована.
Ж-СА-05-574/18	П-208/18	П Р Е П О Р У К У 1. да Општинско вијеће општине Витез кандидатима за чланове Надзорног одбора ЈП П.Д. „Влашић“ д.о.о. Витез, чланова Надзорног одбора ЈКП „Витком“ д.о.о. Витез, чланова Управног одбора ЈУ Центар за социјални рад Витез и чланова Управног одбора ЈУ Лјекарна/Апотека Витез достави обавијест о именованим кандидатима, са доказом аутентичности, суkladно важећим подзаконским актима. 2. да Општинско вијеће општине Витез благовремено извести институцију Омбудсмена БиХ о реализацији препоруке.	22 - Владина и министарска именовања	Реализирана	ДА	Из заprimљеног одговора поризилази да је Препорука реализована.
Ж-СА-05-575/18	П-208/18	П Р Е П О Р У К У 1. да Општинско вијеће општине Витез кандидатима за чланове Надзорног одбора ЈП П.Д. „Влашић“ д.о.о. Витез, чланова Надзорног одбора ЈКП „Витком“ д.о.о. Витез, чланова Управног одбора ЈУ Центар за социјални рад Витез и чланова Управног одбора ЈУ Лјекарна/Апотека Витез достави обавијест о именованим кандидатима, са доказом аутентичности, суkladно важећим подзаконским актима. 2. да Општинско вијеће општине Витез благовремено извести институцију Омбудсмена БиХ о реализацији препоруке.	22 - Владина и министарска именовања	Реализирана	ДА	Из заprimљеног одговора произилази реализација Препоруке.
Ж-СА-05-906/17	П-250/18	П Р Е П О Р У К У 1. Да ШПД „УНСКО-САНСКЕ ШУМЕ“ на јасан начин ускладе и дефинирају своје интерне акте са процедурама и одредбама Закона о министарским, владиним и другим именовањима ФБиХ; 2. Да у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмене о предузетим мјерама на реализацији ове препоруке.	22 - Владина и министарска именовања	Реализирана	ДА	Из одговора заprimљеног дана 07.02.2019. године произилази да ће одговорни орган поступити по издатој Препоруци.
Дјелимично реализирана						
Ж-МО-05-55/18	П-131/18	П Р Е П О Р У К У Начелнику Општине Јабланица и Општинском вијећу Општине Јабланица 1.Да пониште донесене одлуке о коначном именовању кандидата за Општинског јавног правобраниоца Општине Јабланица: Одлуку посл.бр.01-10-166/7/18 од дана 29.03.2018.године и Закључак бр.02-02-737-6/18-ХВИИ од дана 29.03.2018.године, као и да предузму све неопходне мјере и радње којима ће осигурати да се цијели поступак (у свим фазама) поновног именовања на то радно мјесто обави уз досљедну примјену обавезујућих принципа из Закона о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да најкасније у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема ове Препоруке, достави релевантне повратне информације о поступањима, у Подручни уред Мостар, ул.Кнеза Вишеслава бб 88000 Мостар.	22 - Владина и министарска именовања	Дјелимично реализирана	ДА	На Препоруку је у остављеном термину, дана 04.07.2018.године, одговорио предсједник Општинског вијећа који је изјавио, да је тај орган адекватно реагирао из оквира мандата и поступао у складу са законом.
Ж-МО-05-74/18	П-131/18	П Р Е П О Р У К У Начелнику Општине Јабланица и Општинском вијећу Општине Јабланица 1.Да пониште донесене одлуке о коначном именовању кандидата за Општинског јавног правобраниоца Општине Јабланица: Одлуку посл.бр.01-10-166/7/18 од дана 29.03.2018.године и Закључак бр.02-02-737-6/18-ХВИИ од дана 29.03.2018.године, као и да предузму све неопходне мјере и радње којима ће осигурати да се цијели поступак (у свим фазама) поновног именовања на то радно мјесто обави уз досљедну примјену обавезујућих принципа из Закона о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине; 2.Да најкасније у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема ове Препоруке, достави релевантне повратне информације о поступањима, у Подручни уред Мостар, ул.Кнеза Вишеслава бб 88000 Мостар.	22 - Владина и министарска именовања	Дјелимично реализирана	ДА	На Препоруку је у остављеном термину, дана 04.07.2018.године, одговорио предсједник Општинског вијећа који је изјавио, да је тај орган адекватно реагирао из оквира мандата и поступао у складу са законом.
Остварена сарадња						

Ж-ЛИ-05-349/17	П-5/18	П Р Е П О Р У К У Скупштини ШГД „Херцегбосанске шуме“ д.о.о. Купрес 1. Да, Скупштина ШГД „Херцегбосанске шуме“ д.о.о. Купрес, подузме мјере и радње у циљу провере навода приговора Н.Н., који се односе на именовање Н.Н. за члана Надзорног одбора, те донесе одговарајућу одлуку по приговору. 2. Да, о подузетим мјерама на проведби ове препоруке, обавијести институцију Омбудсмана у року од 30 дана.	22 - Влада и министарска именовања	Остварена сарадња	ДА	Скупштина Друштва је поднеском од 13.02.2018. године, обавијестила институцију Омбудсмана „да је Н.Н. код надлежног Опћинског суда Ливно покренуо тужбу ради поништења одлуке о избору кандидата. На темељу напријед наведеног чекат ћемо окончање поступка по покренутој тужби“. Како су Омбудсмани оцијенили да издата препорука није извршена, то су поднеском од 02.03.2018. године, обавијестили Скупштину Кантона 10 о низвршавању издате препоруке.
Ж-СА-05-775/17	П-34/18	П Р Е П О Р У К У Директору Јавног предузећа Шумарства „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац 1. Да поништи именовање в.д. директора ШГ „Вучевица“ Чајниче; 2. Да приступи процедури коначног именовања директора ШГ „Вучевица“ Чајниче, уз поштивање услова прописаних Статутом Јавног предузећа 3. Да у року од 15 дана доставе одговор о поступку и роковима за предузимање мјера на реализацији дате Препоруке.	22 - Влада и министарска именовања	Остварена сарадња	ДА	Омбудсмани БиХ запримили су акт директора ЈПШ „Шуме Републике Српске“ број: 02-7388/18 од 12.10.2018. године у којем се наводи, између осталог, следеће: „ ... везано за наведене препоруке обавјештавамо Вас да су у Јавном предузећу у току активности на провођењу конкурсних процедура за све организационе дијелове у којима су на мјесту директора именовани вршиоци дужности, а међу њима и ШГ „Вучевица“ Чајниче, о чему ћемо вас благовремено обавијестити. Обзиром на све напријед наведено, те да су издавањем препоруке исцрпљене све могућности које Омбудсмани имају у поступању по појединачним жалбама грађана, Омбудсмани Босне и Херцеговине оцјењују да нема основа за даљим подузимањем активности и мјера.
Ж-СА-05-79/17	П-123/18	ПРЕПОРУКУ Федералном министарству здравства 1. да одмах успостави сарадњу са Институцијом омбудсмана на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, а како је то напријед наведено; 2. да најкасније у року од 5 (пет) дана, достави изјашњење и тражену документацију, те одмах по пријему ове Препоруке обавијести Институцију омбудсмана о начину реализирања исте.	22 - Влада и министарска именовања	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак у току.
Ж-МО-05-42/18	П-131/18	П Р Е П О Р У К У Начелнику Опћине Јабланица и Опћинском вијећу Опћине Јабланица 1. Да пониште донесене одлуке о коначном именовању кандидата за Опћинског јавног правобраниоца Опћине Јабланица: Одлуку посл.бр.01-10-166/7/18 од дана 29.03.2018.године и Закључак бр.02-02-737-6/18-ХВИИ од дана 29.03.2018.године, као и да предузму све неопходне мјере и радње којима ће осигурати да се цијели поступак (у свим фазама) поновног именовања на то радно мјесто обави уз досљедну примјену обавезујућих принципа из Закона о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине; 2. Да најкасније у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема ове Препоруке, достави релевантне повратне информације о поступањима, у Подручни уред Мостар, ул.Кнеза Вишеслава бб 88000 Мостар.	22 - Влада и министарска именовања	Остварена сарадња	ДА	На Препоруку је у остављеном термину, дана 04.07.2018.године, одговорио предсједник Опћинског вијећа који је изјавио, да је тај орган адекватно реагирао из оквира мандата и поступао у складу са законом.
Ж-МО-05-57/18	П-131/18	П Р Е П О Р У К У Начелнику Опћине Јабланица и Опћинском вијећу Опћине Јабланица 1.Да пониште донесене одлуке о коначном именовању кандидата за Опћинског јавног правобраниоца Опћине Јабланица: Одлуку посл.бр.01-10-166/7/18 од дана 29.03.2018.године и Закључак бр.02-02-737-6/18-ХВИИ од дана 29.03.2018.године, као и да предузму све неопходне мјере и радње којима ће осигурати да се цијели поступак (у свим фазама) поновног именовања на то радно мјесто обави уз досљедну примјену обавезујућих принципа из Закона о министарским, владиним и другим именовањима Федерације Босне и Херцеговине; 2.Да најкасније у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема ове Препоруке, достави релевантне повратне информације о поступањима, у Подручни уред Мостар, ул.Кнеза Вишеслава бб 88000 Мостар.	22 - Влада и министарска именовања	Остварена сарадња	ДА	На Препоруку је у остављеном термину, дана 04.07.2018.године, одговорио предсједник Опћинског вијећа који је изјавио, да је тај орган адекватно реагирао из оквира мандата и поступао у складу са законом.
Ж-СА-05-774/17	П-217/18	П Р Е П О Р У К У • Да поништи Одлуку о именовању директора ЈП ОНСА д.о.о. Сарајево бр. 45/17 од 13.03.2017. и поновно спроведе конкурсну процедуру. • Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке. У складу са чланом 33. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, ова препорука се доставља и подносиоцу жалбе.	22 - Влада и министарска именовања	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак је у току.

Ж-СА-05-788/16	П-308/18	ПРЕПОРУКУ директору Завода за здравствено осигурање Зеничко-добојског кантона 1. да приступи извршењу пресуде Кантоналног суда у Зеници број 41 0 РС 061463 17 РСж од 23.04.2018.године у дијелу који се односи на окончање конкурсне процедуре именовања руководиоца Пословнице Вареш; 2. Да у року од 30 дана по пријему ове препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама и активностима подузетим у конкретном предмету.	22 - Влада и министарска именовања	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор дана 14.01.2019. године. Поступак у току.
Није реализирана						
Ж-БЛ-05-830/17	П-2/18	ПРЕПОРУКУ предсједнику Скупштине општине Лакташи 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања поништи Јавни конкурс за избор и именовање директора ЈУ Центар за социјални рад Лакташи број: 01-120-83/17, од дана 21.07.2017. године 2. Да без одлагања поништи Рјешење о именовању директора ЈУ Центар за социјални рад Лакташи број: 01-111-6917, од дана 25.10.2017. године 3. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	22 - Влада и министарска именовања	Није реализирана	ДА	Одговорни јавни службеник је актом број: 01-111-69/17, од дана 12.01.2018. године, обавијестио Омбудсман Босне и Херцеговине да "наводи из препоруке нису утицали на законитост поступања и избора директора ЈВЦентар за социјални рад лакташи, с обзиром да је Комисија за избор имала иста мјерила према свим кандидатима, извршила бодовање и рангирање кандидата те предложила прворангираног кандидата за избор на упражњену позицију, што је Скупштина општине прихватила." Издата препорука сматра се неиспоштованом и као таква уврстиће се у Годишњи извјештај о активностима Омбудсмана Босне и Херцеговине за 2018. годину.
Ж-СА-04-440/17	П-32/18	ПРЕПОРУКУ Управном одбору ЈУ КСЦ „Младост“ Високо: 1. Да преиспита избор за попуну радног мјеста Секретара ЈУ КСЦ „Младост“ Високо, узимајући у обзир налазе из ове препоруке. 2. Да у року од 30 дана, обавијести Омбудсмене БиХ о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	22 - Влада и министарска именовања	Није реализирана	ДА	У одговору Опћинске начелнице Опћине Високо, акт број: 01/2-02-358/18 од 12.03.2018. године, наведено је, између осталог, сљедеће: „ Управни одбор ЈУ КСЦ „Младост“ Високо је актом број: 01/2-46/18 од 07.03.2018. године, доставио Информацију о препоруци Омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине поводом жалбе Н.Н.“. У поменутој Информацији наведено је сљедеће: „Конкурсна процедура за избор секретара је провела Комисија, именована Рјешењем број: 01/1-73/17 од 06.03.2017. године, од стране Управног одбора, који је именован Рјешењем број: 01/1-02-281/13 од 10.09.2013. године. Због истека мандата, дошло је до промјене предсједника и чланова Управног одбора ЈУ КСЦ „Младост“ Високо, те због тога нисмо могли раније одговорити на Препоруку. На сједници (06.03.2018.године) поново је прегледана документација везана за поступак избора секретара ЈУ КСЦ „Младост“ Високо и том приликом Управни одбор је констатовао да је текст јавног огласа прецизно утврдио степен школске спреме и потребну документацију за пријаву на наведени јавни оглас, те да је у складу с тим правилно проведена конкурсна процедура око избора секретара ЈУ КСЦ „Младост“ Високо. У складу са
Ж-БЛ-05-832/17	П-46/18	ПРЕПОРУКУ ЈУ Средњој школи Дрвар Да поново, у складу са изнесеним мишљењем омбудсмана БиХ, преиспита поступак Јавног натјечаја за избор и именовање равнатеља Средње школе Дрвар, те да проведе поступак у складу са Законом о министарским, владиним и другим именовањима Федерације БиХ, односно да осигура двостепеност у наведеном поступку и достави приговор именоване надлежном вишем органу који ће одговорити на исти као и да копију одговора достави Институцији. Да у року од 30 дана Институцији омбудсмана достави одговор о реализацији дате препоруке	22 - Влада и министарска именовања	Није реализирана	ДА	Дана, 23.03.2018. године, Средња школа је доставила одговор институцији у којем се наводи да „сматрамо да Н.Н. нису угрожена њена људска права, да ће ова установа и будуће поштовати законе и штитити права својих упосленика у толикој мјери у којој им дозвољава закон.“ Наведени одговор је достављен подносиоци жалбе дана 23-03-2018. године. Омбудсмени Босне и Херцеговине констатују да Препорука није реализована.
Ж-СА-05-1292/17	П-65/18	ПРЕПОРУКУ Влади Кантона Сарајево 1. Да размотри могућност измене Закона о државној служби Кантона Сарајево и то у смислу јасног дефинисања услова под којим државни службеник може бити члан у управном одбору, надзорном одбору, скупштини, управи или менаџменту или у својству овлаштене особе, а уз уважавање навода из ове препоруке; 2. Да обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке; Рок за реализацију препоруке: 30 дана од дана пријема препоруке.	22 - Влада и министарска именовања	Није реализирана	НЕ	Како у остављеном року није запримљена информација о мјерама подузетим у циљу реализације препоруке, дана 04.05.2018. године упућена је ургенција за реализацију Препоруке. До дана сачињавања ове одлуке није запримљен одговор Владе Кантона Сарајево, па Омбудсмени Босне и Херцеговине констатују да Препорука није реализована. Предмет ће бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима рада институције Омбудсмана.
Ж-БЛ-05-871/17	П-82/18	Влади Републике Српске Да поново, у складу са изнесеним мишљењем Омбудсмана Босне и Херцеговине, проведе поступак избора примјењујући одредбе Закона о министарским, владиним и другим именовањима Републике Српске односно осигура двостепеност приликом избора и именовања чланова Надзорног одбора Јавног предузећа шумарства „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац. Да у року од 30 дана Институцији омбудсмана достави одговор о реализацији дате препоруке.	22 - Влада и министарска именовања	Није реализирана	ДА	У допису од 13. 04. 2018. године који је подносиоци жалбе доставила Омбудсменима између осталог, наведено је, да није задовољна упућеном препоруком, да је необавезујућа и да је немогуће реализовати, те да из тог разлога одустаје од даљег поступка пред институцијом Омбудсмана. Из одговора Министарства пољопривреде, шумарства и водовиривреде Републике Српске број: 12.06.1-332-1128/17 од 27. 04. 2018. године произлази, да орган неће испоштовати препоручено јер сматра да је „.....јавни конкурс у конкретном случају у потпуности спроведен у складу са законским и подзаконским прописима, на јасан и транспарентан начин“. С обзиром да препоручено није испоштовано Омбудсмени констатују да ће овај предмет бити уврштен у Годишњи извјештај о резултатима активности Институције омбудсмана за људска права за 2018. године.

Ж-ЛИ-05-90/18	П-182/18	ПРЕПОРУКУ Надзорном одбору Јавног подuzeћа „Радио-телевизија Ливно“ д.о.о. Ливно 1. Да поништи Одлуку о избору и именовану равнатеља Јавног подuzeћа „Радио-телевизија Ливно“ д.о.о. Ливно; 2. Да подузме све неопходне мјере којима ће се осигурати да се именовање равнатеља изврши уз пуно поштивање поступка и начела утврђених Законом о министарским, владиним и другим именованима БиХ, као и другим важећим домаћим законима и међународним конвенцијама; 3. Да у складу са чланком 17. ставак 2. Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације БиХ, у року од 30 дана достави одговор о поступку и роковима за подuzимање мјера на реализацији дате препоруке.	22 - Влада и министарска именованња	Није реализирана	ДА	Надзорни одбор је својим поднеском од дана 19.09.2018. године, обавијестио институцију Омбудсмана „да је процедура избора и именовања равнатеља ЈП „РТВ Ливно“ д.о.о. Ливно проведена сукладно законској процедури“... те да је „пријава на натјечај слободна воља појединца те кандидати који се одлуче пријавити на натјечај морају испунити опће и посебне увјете наведене у натјечају и прибавити тражену документацију, како би судјеловали у натјечајној процедури“. Обзиром на наводе достављеног изјашњења, институција Омбудсмана је поднеском од дана 01.10.2018. године, обавијестила Скупштину Јавног подuzeћа „Радио-телевизија Ливно“ д.о.о. Ливно, о неизвршавању донесене препоруке.
Ж-БЛ-05-17/18	П-179/18	ПРЕПОРУКУ предсједнику Скупштине Унско-санског кантона 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, поништи Одлуку о именовану чланова Скупштине ШПД "Унско-санске шуме" д.о.о. Босанска Крупа број: 01-02-3-618/17, и спроведе нови поступак именовања 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	22 - Влада и министарска именованња	Није реализирана	НЕ	Одговорни јавни службеник није обавијестио Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима у циљу реализације издате препоруке.
Ж-СА-05-248/18	П-275/18	ПРЕПОРУКУ Да поништи Рјешење Опћинског вијећа Градачац број 01-05-34/18 од 01.02.2018. године о именовану члана Управног одбора из реда стручних радника ЈЗУ Центар за физикалну медицину, рехабилитацију и бањско лијечење „Илица“ Градачац и понови конкурсну процедуру. Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	22 - Влада и министарска именованња	Није реализирана	ДА	Опћина Градачац је дана 28.12.2018. године доставила одговор, број: 01-05-46/18 на Препоруку, број: П-275/18, у којем је између осталог наведено: „...Комисија за Статут и опћа акта је на својој 30.сједници, одржаној дана 24.12.2018. године разматрала наведену Препоруку, те је донијела закључак да институција Омбудсмана преиспита препоруку којом се тражи поништавање коначног рјешења донесеног од стране Опћинског вијећа. Комисија сматра да издавањем оваквих препорука само додатно охрабрује подносиоце жалбе и не може прејудуцирати исход судског поступка по тужби било које стране, у овој правно ствари....“
Ж-СА-05-249/18	П-275/18	ПРЕПОРУКУ Да поништи Рјешење Опћинског вијећа Градачац број 01-05-34/18 од 01.02.2018. године о именовану члана Управног одбора из реда стручних радника ЈЗУ Центар за физикалну медицину, рехабилитацију и бањско лијечење „Илица“ Градачац и понови конкурсну процедуру. Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	22 - Влада и министарска именованња	Није реализирана	ДА	Опћина Градачац је дана 28.12.2018. године доставила одговор, број: 01-05-46/18 на Препоруку, број: П-275/18, у којем је између осталог наведено: „...Комисија за Статут и опћа акта је на својој 30.сједници, одржаној дана 24.12.2018. године разматрала наведену Препоруку, те је донијела закључак да институција Омбудсмана преиспита препоруку којом се тражи поништавање коначног рјешења донесеног од стране Опћинског вијећа. Комисија сматра да издавањем оваквих препорука само додатно охрабрује подносиоце жалбе и не може прејудуцирати исход судског поступка по тужби било које стране, у овој правно ствари....“
Ж-СА-05-250/18	П-275/18	ПРЕПОРУКУ Да поништи Рјешење Опћинског вијећа Градачац број 01-05-34/18 од 01.02.2018. године о именовану члана Управног одбора из реда стручних радника ЈЗУ Центар за физикалну медицину, рехабилитацију и бањско лијечење „Илица“ Градачац и понови конкурсну процедуру. Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	22 - Влада и министарска именованња	Није реализирана	ДА	Опћина Градачац је дана 28.12.2018. године доставила одговор, број: 01-05-46/18 на Препоруку, број: П-275/18, у којем је између осталог наведено: „...Комисија за Статут и опћа акта је на својој 30.сједници, одржаној дана 24.12.2018. године разматрала наведену Препоруку, те је донијела закључак да институција Омбудсмана преиспита препоруку којом се тражи поништавање коначног рјешења донесеног од стране Опћинског вијећа. Комисија сматра да издавањем оваквих препорука само додатно охрабрује подносиоце жалбе и не може прејудуцирати исход судског поступка по тужби било које стране, у овој правно ствари....“
Ж-СА-05-268/18	П-275/18	ПРЕПОРУКУ Да поништи Рјешење Опћинског вијећа Градачац број 01-05-34/18 од 01.02.2018. године о именовану члана Управног одбора из реда стручних радника ЈЗУ Центар за физикалну медицину, рехабилитацију и бањско лијечење „Илица“ Градачац и понови конкурсну процедуру. Да у року од 30 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о поступцима и роковима за предузимање мјера на реализацији ове препоруке.	22 - Влада и министарска именованња	Није реализирана	ДА	Опћина Градачац је дана 28.12.2018. године доставила одговор, број: 01-05-46/18 на Препоруку, број: П-275/18, у којем је између осталог наведено: „...Комисија за Статут и опћа акта је на својој 30.сједници, одржаној дана 24.12.2018. године разматрала наведену Препоруку, те је донијела закључак да институција Омбудсмана преиспита препоруку којом се тражи поништавање коначног рјешења донесеног од стране Опћинског вијећа. Комисија сматра да издавањем оваквих препорука само додатно охрабрује подносиоце жалбе и не може прејудуцирати исход судског поступка по тужби било које стране, у овој правно ствари....“
Нема одговора						
Ж-СА-05-91/17	П-43/18	ПРЕПОРУКУ Градоначелнику Града Зеница 1. Да у будућим случајевима размотри могућност провођења одвојених процедура и именовања за свако јавно предузеће чији је оснивач Град Зеница; 2. Предузме све неопходне мјере којима ће осигурати да се именовање изврши уз пуно поштивање Закона о министарским, владиним и другим именованима Федерације Босне и Херцеговине;	22 - Влада и министарска именованња	Нема одговора	НЕ	Поступак у току.
Ж-БЛ-05-852/17	П-83/18	ПРЕПОРУКУ • Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Омбудсменима, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то напријед наведено; • Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину испоштовања ове препоруке.	22 - Влада и министарска именованња	Нема одговора	НЕ	С обзиром да није поступљено у складу с Препоруком, Омбудсмени су се дана 08.06.2018. године обратили наведеном Министарству и затражили достављање информације које мјере и радње су предузете у циљу реализације препорученог. На наведени акт није одговорено до тренутка писања обавијести о затварању предмета, због чега се Препорука сматра неиспоштованом.

Ж-БЛ-05-339/18	П-118/18	ПРЕПОРУКУ Народној скупштини Републике Српске • Да предузме мјере из своје надлежности са циљем елиминисања праксе политичких именована носилаца јавних функција, у складу са налазима из ове Препоруке; • Да анализира рад правосудних органа у предметима политичке корупције и на основу сачињене анализе предузме мјере на успостављању адекватног законског, кадровског и материјалног оквира са циљем ефикасног дјеловања по пријавама ове природе; • Да у року од 90 дана од дана пријема препоруке обавијести институцију Омбудсмена о предузетим мјерама на реализацији препоруке.	22 - Влада и министарска именована	Нема одговора	НЕ	У остављеном року Институцији омбудсмена није достављен одговор, што ће бити уврштено у Годишњи извјештај.
УКУПНО	-	22 - Влада и министарска именована				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
24	39	6	1	6	8	3
ПОВРЕДА ПРАВА :	23 - Здравство					
Реализирана						
Ж-СА-04-1199/18	П-310/18	ПРЕПОРУКУ: Генералном директору ЈУ Дома здравља Кантона Сарајево 1. Да одмах обезбједи замјенског неуропсихијатра у Центру за ментално здравље у ОЈ Дому здравља Хаџићи, а све до повратка одушног љекара са боловања, а како пацијентима не би било угрожено право на редовну терапију и адекватну здравствену заштиту; 2. Да о активностима и мјерама одмах по пријему препоруке обавијесте Омбудсмена Босне и Херцеговине.	23 - Здравство	Реализирана	ДА	Дана 10.01.2019. године институција Омбудсмена је запримила акт ЈУ Дом здравља Кантона Сарајево, број: 01-03-132/19 од 08.01.2019. године у којем се између осталог наводи: „...Од 24.12.2018. у Организациону Јединицу Дом здравља Хаџићи у Центар за ментално здравље долази специјалиста неуропсихијатрије два пута у току седмице по 4 сата...” Сходно наведеном, Омбудсмени Босне и Херцеговине са задовољством констатују да је препорука Омбудсмена реализирана.
Дјелимично реализирана						
Ж-СА-04-50/18	П-172/18	ПРЕПОРУКУ 1. Да Федерално министарство здравства и Федерално министарство финансија размотре могућности издвајања средства из Прорачунске резерве Прорачуна Федерације БиХ за 2018. годину, као финансијску помоћ Заводу здравственог осигурања и реосигурања Федерације БиХ, у набави лијекова с Листе лијекова Фонда солидарности Федерације Босне и Херцеговине, посебице цитостатика и туберкулозостатика; 2. Да Федерално министарство финансија за сљедећу прорачунску годину, размотри могућност издвајања додатних финансијских средстава у сврху побољшања увјета лијечења особа са метастатским меланомом; 3. Да Федерално министарство здравства и Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине подзму активности да се сви потребни лијекови уврсте на редовне листе лијекова Фонда солидарности у циљу обезбјеђивање сувременог лијечења; 4. Да Федерално министарство здравства и Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине у свежи лијекова без одобрења за стављање у промет који се увозе путем интервентног увоза (као што су Ипилимумаб и Ниволумаб), подзму активности сукладно чланку 4. Правилника о ближим критеријима за	23 - Здравство	Дјелимично реализирана	ДА	Дошло је до повећања средстава, али како жалитељи тврде и даље недовољно.
Остварена сарадња						
Ж-БЛ-04-646/18	П-197/18	ИНИЦИЈАТИВУ за измене и допуне Закона о здравственом осигурању Републике Српске Чланом 10. Закона о здравственом осигурању Републике Српске предвиђено је: Обавезно осигурана лица према овом закону су 1. Лице у радном односу... 2. Лице које самостално, у складу са законом обавља привредну или професионалну делатност као основно занимање... 3. Лице које обавља свештеничку дужност или верску службу... 4. Лице које обавља пољопривредну делатност... 5. Лице коме је признато право на здравствено осигурање према Закону о правима бораца, ратних војних инвалида и породица погинулих бораца... 6. Занесени за чијим радом је престала потреба док остварују накнаду према прописима о радним односима... 7. Незапослено лице док је редовно пријављено Републичком заводу за запошљавање... 8. Ванредни студент док је редовно пријављен Републичком заводу за запошљавање... 9. Корисник пензије... 10. Држављанин Републике Српске који у целости или делимично остварује пензију или инвалиднину од иностраног исплатиоца... 11. Лице које је корисник сталне новчане помоћи и лице смештено у установу социјалне заштите... 12. Избегло, расељено лице и повратник... 13. Страни држављанин који се шкољује на	23 - Здравство	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак је у току.

Ж-СА-05-985/18	П-246/18	П Р Е П О Р У К У: 1. Да приоритетно подузму потребне активности и мјере како би у што краћем року додатне индикације за лијек Пембролизумаб биле уврштене у Листу лијекова, а имајући у виду здравствено стање жалитељице као и других обољелих; 2. Да о активностима и мјерама обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине у што краћем року.	23 - Здравство	Остварена сарадња	ДА	Запримљени одговори. Поступак је у току.
Ж-СА-04-443/18	П-267/18	ПРЕПОРУКУ 1. да одмах по пријему ове препоруке ЈЗУ "Дом здравља Сапна" из Сапне успостави сарадњу са Омбудсменима Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене Босне и Херцеговине о начину испштовања ове препоруке.	23 - Здравство	Остварена сарадња	ДА	Дана 21.11. и 03.12.2018. године запримљен је одговор ЈЗУ "Дом здравља" Сапна (акт број: 02.1003/18, акт број: 02-1030/18). Имајући у виду садржај одговора ЈЗУ "Дом здравља Сапна", Омбудсмени Босне и Херцеговине не налазе основа за даљим поступањем.
Нема одговора						
Ж-СА-04-1237/17	П-44/18	ПРЕПОРУКА Управни одбор Завода здравственог осигурања Кантона Сарајево да приступи измјени Одлуке о рефундацији трошкова за пружену услугу медицински потпомогнуте оплодње – Пречишћени текст – број: УО/06-13.1-Н.Х.-1697/17 од 23.01.2017. године у смислу допуне одредбе да се ванбрачна заједница може доказати и другим доказним средствима. Завод здравственог осигурања Кантона Сарајево треба у року од 60 дана од дана пријема ове препоруке обавијестити Институцију омбудсмена о њеној реализацији.	23 - Здравство	Нема одговора	НЕ	Треба истакнути да је Институција претходно издала препоруку број П-150/17 дана 05.07.2017. године у предмету регистрираном под бројем Ж-СА-04-324/17 у сврху отклањања дискриминаторне одредбе. Из тог разлога у препоруци која је издата у овом предмету број П-44/18 дана 12.02.2018. године указано је на потребу кориштења других доказних средстава. Завод на ову препоруку није доставио одговор али је доставио одговор на препоруку број П-150/17 у којој је навео да остаје при одредбама Одлуке на коју се жалба односи.
Ж-СА-04-738/18	П-247/18	П Р Е П О Р У К У: Директору Психијатријске болнице КС 1. Да смјештај пацијената у Психијатријску болницу КС, у свим случајевима обављају у складу са одредбама Закона о заштити особа са душевним сметњама и воде рачуна о законом прописаним условима за смјештај у установу.	23 - Здравство	Нема одговора	НЕ	Упућивањем Препоруке Омбудсмени Босне и Херцеговине исцрпили су сва средства у надлежности институције Омбудсмена, а ради чега су одлучили предмет затворити.
УКУПНО	-	23 - Здравство				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
7	7	1	1	3	0	2
ПОВРЕДА ПРАВА :	24 - Социјална заштита					
Реализирана						
Ж-ЛИ-04-360/17	П-26/18	П Р Е П О Р У К У Начелнику Општине Дрвар 1. да одмах подузме адекватне мјере и радње како би Служба за опћу управу и друштвене дјелатности у најкраћем року одлучила по захтјеву жалитеља за једнократну новчану помоћ. 2. да најкасније у року од 10 дана, обавијести институцију Омбудсмана о подузетим мјерама и радњама по овој препоруци.	24 - Социјална заштита	Реализирана	ДА	Након издавања Препоруке Служба за опћу управу и друштвене дјелатности доставља изјашњење од 29.01.2018. године, у којем се истиче да је „Н.Н. поднио захтјев начелнику Општине Дрвар за додјелу једнократне новчане помоћи у којем наводи да има мјесечна примања у износу од 450,00 КМ“...те је наконведеног поступка утврђено „да је жалба Н.Н. неоснована имајући у виду све наведене доказе ка и чињеницу да у Дрвару има велики број људи који немају никаква примања а којима је неопходна новчана помоћ из средстава којима Општина Дрвар располаже“. Уз наведени одговор Служба је доставила и Рјешење од 10.01.2018. године, које је донио начелник Општине Дрвар, а којим се Н.Н. не признаје право на једнократну новчану помоћ. Дана 06.03.2018. године, подносиатељ жалбе обавјештава институцију Омбудсмана да није подносио жалбу на донесено рјешење.
Остварена сарадња						
Ж-СА-04-735/18	П-166/18	П Р Е П О Р У К У Центру за социјални рад Цазин 1. Да имајући у виду напријед изнесено, у складу са својим надлежностима изнађу могућности и учине додатне напоре како подносиатељица жалбе не би остала стамбено небринута; 2. Да у року од тридесет (30) дана од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмена за људска права Босне и Херцеговине о реализацији ове Препоруке.	24 - Социјална заштита	Остварена сарадња	ДА	Институција омбудсмена је дана 30.07.2018. године запримила одговор од стране ЈУ Центра за социјални рад Цазин, у којем се између осталог наводи: „Наша установа у свом власништву нема станова који би се пружили на кориштење стамбено необезбјеђеним лицима, нити на подручју града Цазина има таквих станова. Именована се у нашу установу обраћала лично, информативно те смо је упутили да своја права по питању брачне стечевине мора покренути личним путем. Обзиром да иста наводи да има здравствених проблема путем наше Установе може предати захтјев за остваривање права на личну инвалиднину и туђу његу и помоћ, те је упућена у остала права и могућности које јој наша установа може пружити. Такођер, именована има ближе сроднике који јој могу помоћи у рјешавању стамбеног питања, односно да јој пруже привремену смјештај.“
Нема одговора						

Ж-БЛ-04-327/18	П-272/18	ПРЕПОРУКУ: Министру за избјеглице и расељена лица 1. Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Институцијом омбудсмена, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење, како је напријед наведено 2. Да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема Препоруке обавијести Омбудсмен Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке. У складу са чланом 33. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, ова препорука се доставља и подносиоцу жалбе.	24 - Социјална заштита	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
УКУПНО	-	24 - Социјална заштита				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
3	3	1	0	1	0	1
ПОВРЕДА ПРАВА :	25 - Пензије					
Реализирана						
Ж-БЛ-04-846/17	П-59/18	П Р Е П О Р У К У • Да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Омбудсменима, на начин прописан Законом о омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, и достави тражено изјашњење, како је то напријед наведено; • Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмене о начину испоштовања ове препоруке.	25 - Пензије	Реализирана	ДА	Након издавања Препоруке, достављен је одговор број: 1189121464 од 04. 04. 2018. године у којем је наведено „...обавјештавамо Вас да смо дописом од 20.12. 2017. године обавијестили именованог да је поступљено по пресуди Окружног суда у Бања Луци број: 11 0 У 01348 14 У од 13. 03. 2015. године, и да није дошло до промјене у исплати пензије, с обзиром да се пензија и даље исплаћује у складу са одредбама члана 85. и 85а. Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник Републике Српске“ бр. 134/11,82/13 и 103/15. Наиме, пресудом Окружног суда у Бањалуци суд је у спору пуне јурисдикције ријешо ову управну ствар и почев од 01. 02. 2010. године одредио износ пензије који је мањи од најнижег износа пензије утврђене наведеним чланом закона...“ Препорука се сматра испоштованом.
Ж-БЛ-04-844/17	П-140/18	ПРЕПОРУКУ директору Кантоналне административне службе за Сарајевки кантон Федералног завода за ПИО/МИО 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење, које се односи на околност да ли је у међувремену покренути поступак, од стране овог органа окончан доношењем одговарајућег рјешења 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	25 - Пензије	Реализирана	ДА	Одговорна страна у року који јој је одређен препоруком није обавијестила Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима у циљу њене реализације. Актом од дана 03.09.2018. године о чињеници издавања препоруке упознат је директор Федералног завода за ПИО/МИО, коме је наложено да у року од 15 дана рачунајући од дана пријема обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим радњама како би се издата препорука испоштовала. Актом број: Ф312/2/1-35-2-47600-16/17, од дана 17.09.2018. године, одговорна страна обавијестила је Омбудсман Босне и Херцеговине да је окончала поступак по оба захтјева подносиатељице жалбе (захтјев за инвалидску пензију поднесен 11.07.2001. године, а достављен одговорној страни 21.08.2017. године и захтјев за старосну пензију поднесен 14.08.2017. године), које је подносиатељица жалбе поднијела путем Фонда ПИО Републике Српске, та да јој су исти достављени на адресу.
Ж-СА-04-279/18	П-163/18	ПРЕПОРУКУ КАНТОНАЛНОЈ АДМИНИСТРАТИВНО СЛУЖБИ ЗА ТУЗЛАНСКИ КАНТОН, ФЕДЕРАЛНОГ ЗАВОДА ЗА ПЕНЗИСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ 1. да одмах по пријему ове препоруке успостави сарадњу са Омбудсменима за људска права Босне и Херцеговине на начин прописан Законом о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, како је то напријед наведено; 2. да у року од 15 (петнаест) дана, од дана пријема ове Препоруке обавијести Омбудсмане о начину испоштовања ове препоруке.	25 - Пензије	Реализирана	ДА	С тим у вези, дана 07.08.2018. године запримљено је изјашњење број: Ф36/2-49-4-6450-2/18 од 03.08.2018. године у којем се, између осталог наводи: „...КАС Тузла у предмету именоване дана 01.08.2018. године донијела привремено рјешење М.Б. 6961173655 о признавању права на породичну пензију.“ Омбудсмени БиХ констатују да је Препорука, број: 163/18, испоштована.
Ж-СА-05-789/18	П-213/18	П Р Е П О Р У К У ЈУ Служби за запошљавање Зеничко-добојског кантона, Порезној управи Федерације Босне и Херцеговине Федералном завода ПИО/МИО • да одмах а најкасније у року од 15 дана од пријема препоруке контролом података, евиденција и у складу са прописним процедурама и заједничком координацијом осигурају механизам и ријеше процедуре обраде и уноса података о стажу и плаћи Н.Н., те донесу стално рјешење о остваривању права на пензију у пуном износу; • да се у року од 15 дана, сагласно члану 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о подузетим мјерама на реализацији препоруке.	25 - Пензије	Реализирана	ДА	Актом број Ф37/2-49-4-12120-2/18 од 12.10.2018. године Федерални завод ПИО/МИО, КАС Зеница је обавијестио Институцију омбудсмена за људска права Босне и Хрцеговине да је служба донијела трајно рјешење о пензији за подносиатеља жалбе, те у прилогу доставила копију рјешења.
Остварена сарадња						
Ж-СА-05-226/18	П-108/18	П Р Е П О Р У К У 1. Да директор и Надзорни одбор ПС „Витезит“ д.о.о. Витез подузму мјере у циљу коначне реализације потраживања из правоснажних пресуда које се односе на жалитеља; 2. да се жалитељу уплати разлика доприноса и остале обавезе; 3. да најкасније у року од 60 (шездесет) дана од дана пријема ове Препоруке обавијести институцију Омбудсмена о начину реализирања ове препоруке.	25 - Пензије	Остварена сарадња	ДА	Запримљено неколико одговора. Поступак у току.

Ж-БР-04-43/17	П-73/18	-Јавном предузећу Електропривреда Босне и Херцеговине Сарајево - Подружници „Електродистрибуција“ Тузла, пословници Грачаница - Федералном министарству за питање бораца Сарајево 1. Да у координираној сарадњи предузму све потребне мјере из своје надлежности у сврху рјешавања проблема жалитеља, те да доставе све податке који су жалитељу потребни, а ради испуњавања услова за стицање инвалидске пензије. 2. Да у року од 20 (двадесет) дана, од дана пријема ове препоруке обавијести Омбудсмане Босне и Херцеговине о начину испоштовања ове препоруке.	25 - Пензије	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак у току.
Ж-СА-04-1132/17	П-145/18	ПРЕПОРУКА Вањскотрговинска комора Босне и Херцеговине треба подузети активније мјере у циљу рјешавања питања уплате доприноса за Н.Н.. Позива се Вањскотрговинска комора Босне и Херцеговине да обавијести о реализацији ове препоруке у року од 90 дана од дана пријема	25 - Пензије	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак је у току.
Ж-БЛ-04-292/18	П-134/18	ИНИЦИЈАТИВУ за измјене и допуне Закона о пензијском и инвалидском Републике Српске Чланом 39. Закона о пензијском и инвалидском осигурању Републике Српске предвиђено је: Лице из члана 37. овог закона не може се одрећи посебног стажа који је утврђен рјешењем Фонда	25 - Пензије	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор дана 10.01.2019. године. Поступак је у току.
Ж-СА-04-742/18	П-199/18	П Р Е П О Р У К У 1. Да се у што скоријем року реализира право, односно исплати оптремина подносиоцу жалбе која му припада по основу рјешења Комисије за концесије Босне и Херцеговине број: 01-34-1-7-05-6/18 од 26.02.2018. године; 2. Да о начину реализације препоруке обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема препоруке.	25 - Пензије	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор. Поступак је у току.
Ж-СА-04-1008/18	П-287/18	П Р Е П О Р У К У 1. Да ФЗ ПИО/МИО кориснике пензије убудуће благовремено писмено информира о промјенама које се односе на промјену статуса и кориштење права из пензијског/мировинског и инвалидског осигурања; 2. Да у року од 30 (тридесет) дана од дана пријема препоруке обавијести Омбудсмене о предузетим мјерама на реализацији ове препоруке. У складу са чланом 33. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, ова препорука се доставља и подносиоцу жалбе.	25 - Пензије	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор 16.01.2019. године. Поступак је у току.
Није реализирана						
Ж-БЛ-04-465/17	П-60/18	П Р Е П О Р У К У • Да предузме све потребне мјере и радње и подносиоци жалбе уплати допринос из пензијско-инвалидског осигурања за означени временски период. • Да у року од 30 дана, у складу са чланом 32. став 1. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, обавијесте Омбудсмене Босне и Херцеговине о реализацији ове препоруке.	25 - Пензије	Није реализирана	ДА	Дана 30.03.2018. године достављен је одговор број: 01/1-155/18 из кога произлази да је Дом здравља Ново Горажде здравља у тешкој финансијско-материјалној ситуацији, те да није у могућности да у року од 30 дана испоштује препоруку Омбудсмана. Даље се наводи ће своје обавезе према бившој радници извршити када буде у могућности, а да ће се до тог момента уплата доприноса вршити одложено, по основу Рјешења о одгоди плаћања пореских обавеза. Препорука се сматра неиспоштованом.
Нема одговора						
Ж-БЛ-04-838/18	П-304/18	П Р Е П О Р У К У Окружном суду у Бањалуци Да, уколико су испуњени услови, донесе пресуду која ће у свему замјенити коначни управни акт туженог и сам ријешити ствар пресудом, посебно имајући у виду да тужени већ у пет прилика у истом предмету није поступио по правоснажној пресуди Окружног суда и Да обавијести Омбудсмене БиХ о одлуци у наведеном предмету У складу са чланом 33. Закона о Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине, ова препорука се доставља и подносиоцу жалбе.	25 - Пензије	Нема одговора	НЕ	Поступак је у току.
УКУПНО	-	25 - Пензије				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
12	12	4	0	6	1	1
ПОВРЕДА ПРАВА :	26 - Тужилаштва					
Реализирана						
Ж-БЛ-05-641/18	П-243/18	ПРЕПОРУКУ главном окружном јавном тужиоцу Окружног јавног тужилаштва Требиње 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања успостави сарадњу са Омбудсманом Босне и Херцеговине на начин прописан чланом 25. Закона о омбудсману Босне и Херцеговине и достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана рачунајући од дана пријема препоруке обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији	26 - Тужилаштва	Реализирана	ДА	Актом број: 294-1/18, од дана 06.11.2018. године, Тужилаштво је доставило одговор на издату препоруку, у коме наводи које су радње предузимане у предмету. Издана препорука сматра се испоштованом.

УКУПНО	-	26 - Тужилаштва				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
1	1	1	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	27 - Правобранилаштва					
Реализирана						
Ж-БЛ-05-608/17	П-137/18	ПРЕПОРУКА 1. Да у оквиру својих надлежности предузму мјере и активности како би се ријешило стамбено питање подносиоцима жалбе, уважавајући мишљење Омбудсмена изражено у овој Препоруци; 2. Да у оквиру својих надлежности размотре сваку законску могућност да помогну подносиоцима жалбе, уважавајући тешку материјалну и здравствену ситуацију у којој се налази; 3. Да у року од 60 дана, рачунајући од дана пријема ове Препоруке, обавијесте Институцију о предузетим активностима и роковима на реализацији исте.	27 - Правобранилаштва	Реализирана	ДА	Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске, актом број: 18.03/1-07-361/18 од дана 06.07.2018. доставља одговор на издату Препоруку. Како наводе, према важећим прописима нема правни основ за рјешавање стамбеног питања подносиоцима жалбе, те истичу да уколико Закон о заштити жртава ратне тортуре ступи на снагу, подносиоцима жалбе не може ријешити стамбени проблем ни на основу тог закона, јер тим законом није предвиђено право на стамбено збрињавање жртава ратне тортуре. Министарство рада и борачко инвалидске заштите Републике Српске актом број: 16-03/1-56-57-2/18 од дана 15.08.2018. године доставља одговор на издату Препоруку. У свом одговору наводи да нису у могућности подносиоцима жалбе понудити помоћ у виду алтернативног смјештаја, јер је породица Н.Н. статус избјеглог/расељеног лица изгубила 2004.године. Имајући у виду наведено, Омбудсмени констатују да су надлежни органи размотрили могућности како би подносиоцима жалбе остварила своја права и сходно томе поступили у складу са Препорукама Омбудсмена
УКУПНО	-	27 - Правобранилаштва				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
1	1	1	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	28 - Предмети корупције					
Остварена сарадња						
Ж-БЛ-05-662/18	П-313/18	ПРЕПОРУКУ предсједавајућем Одбора државне службе за жалбе Федерације Босне и Херцеговине 1. Да по пријему ове препоруке без одлагања, успостави сарадњу са Омбудсманом за људска права Босне и Херцеговине, те у складу са чланом 23. и чланом 25. Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, Омбудсману Босне и Херцеговине достави тражено изјашњење 2. Да у року од 30 дана, рачунајући од дана пријема препоруке, обавијести Омбудсман Босне и Херцеговине о предузетим активностима на њеној реализацији.	28 - Предмети корупције	Остварена сарадња	ДА	Запримљен одговор дана 28.12.2018. године. Поступак је у току.
УКУПНО	-	28 - Предмети корупције				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
1	1	0	0	1	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	29 - Миграције и азил					
УКУПНО	-	29 - Миграције и азил				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	30 - Слобода окупљања					
УКУПНО	-	30 - Слобода окупљања				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	31 - Адвокати					
УКУПНО	-	31 - Адвокати				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	32 - Инспекције					
УКУПНО	-	32 - Инспекције				
УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЈЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0
ПОВРЕДА ПРАВА :	33 - Бесплатна правна помоћ					
УКУПНО	-	33 - Бесплатна правна помоћ				

УКУПНО ИЗДАТИХ ПРЕПОРУКА	БРОЈ ПРЕДМЕТА У КОЈИМА СУ ИЗДАТЕ	РЕАЛИЗИРАНЕ	ДЕЛИМИЧНО РЕАЛИЗИРАНЕ	ОСТВАРЕНА САРАДЊА	НИЈЕ РЕАЛИЗИРАНА	НЕМА ОДГОВОРА
0	0	0	0	0	0	0

